

AYDINLARLA SÖYLEŞİ
Abdullah ÖCALAN
Weşanên Serxwebûn 135

Basım tarihi: Mayıs 2004

İçindekiler

Kürdistan adına mücadele Türkiye adına mücadeledir	11
Devrimci hareketler başlangıçta	
aydın hareketi olarak doğar	13
Kürt ve Türk halkının bugün de yarın da	
birbiri için yapacağı çok şey var	19
Türkiye devrimci hareketi 12 Eylül'de	
yaşadığı yenilgiyi geç kavradı	23
Kürdistan'daki devrimsel gelişme Kürdistan'dan daha fazla	
Türkiye'nin iç siyasi olgusu haline geliyor	27
Devrimci politikalarımız temelinde gelişmeler yaşanıyor	33
Politikayı ideolojik lafazanlıktan çıkarıp	
pratikleştirebilen bir olgu haline getirmek gerekiyor	37
Devrimcilik tutarlılık ister	42
Eleştiri ve özeleştiri devrimci insanın vazgeçilmez ihtiyacıdır	52
PKK'yi düşman gören anlayışın Kürt halkına ve	
Türkiye Devrimi'ne faydalı olmayacağını savunduk	54
Türkiye devrimci hareketleri doğuşlarında	
düzenden kopmamışlardır	58
Gölge türü hareketler ve kişiliklere yer vermeyiz	60
Yaptıklarımız Türk halkının kendi kimlik arayışına	
doğru bir cevaptır	63
Ulusal Kongre	
'bu halk adına çalışıyorum' diyen herkeşe güç verir	70
Kürt sorununun uluslararası arenaya girmesi Kürtlerin	
ödediği bedeller sayesinde olmuştur	80
Ulusal Kongre halka saygısı olanların	
irade birliğini ve özgürlüğünü ifade ediyor	90
Önderlikte gerçekleşen	
Kürt ulusal kişiliği ve kurumlaşmasıdır	104
Zeynep Kınacı sıradan ele alınamaz, anısına es geçilemez	110
Kendi halkına ihanet edenin başka bir halka yararı olmaz	118
Kürtlerde düşmanı özümseyerek büyüme söz konusu	120
Yeterince anlaşıldığımı sanmıyorum	123
Geri toplumsal yapımız ve aşiretçilik Kürt milliyetçiliğinin	
Batı tarzında gelişmesine fırsat vermiyor	128
Yüreği büyük olmayanın eylemi de büyük olmaz	133
Kürt aydını Kürdistan'daki	
devrimci sürece çok hazırlıksız yakalandı	137
Kürt aydınlarının yüreği	

henüz kendi halkı için çarpmıyor	140
Çözümleme düzeyimiz müthiş bir	
edebi çalışma olarak değerlendirilebilir	142
Devrimin yüreği olunamıyor	145
Yüreği büyük olmayanın eylemi de büyük olmaz	149
Aşk, edebiyatın temel kavramlarından	
birisi olarak düşünülmesi	151
Zeynep Kınacı aşk çağrısıdır	156
Sevilecek kadını yaratmak önemli bir iştir	159
Türk edebiyatında melez karakter çok belirgindir	169
Kürt dili bir katliamı yaşıyor	170
Benimle arkadaş olmanın kuralları vardır	176
Dar, parçalayıcı, milliyetçi bir hareket değiliz	194
Yaptığım önderlik, ölümsüz bir önderliktir ve	
insanlık var oldukça yaşayacaktır	199
Büyük düşünceler olmazsa büyük çalışma olmaz	203
Kürtlük için yaptıklarımız büyük güçtür	208
Çocukluğumdan beri sosyalistim	214
En büyük güç ideolojidir	217
şerefimiz yiğitliğimizdir	226
Kendi tarihini iyi bilmeyenler geleceğe de anlam veremezler	229
Hareketimiz Kürdistan parçalarını ruhsal bütünlüğe kavuşturdu	235
Kürt-Ermeni ilişkileri	243
Değişim doğanın ve diyalektiğin vazgeçilmez gereğidir	246
Birdal'ın vurulması Türk halkında	
gelişebilecek demokratik akıma darbedir	249
Türkiye'de koşullar Kürt sorununa	
demokratik çözümü dayatıyor	251
Başarılı bir savaş zaferin kendisidir	253
Kürt sorununun çözümünde	
en büyük engel Kürtlerin kendileridir	255
Devrimler yeni kültürü doğurmak zorundadır	258
Ulusal şekillenmeyi önemli oranda	
sürgündeki kurumlar sağlayacaktır	260
Aydınlar adaletli ve vicdanlı davranışınlar	262
Palme'nin katliyle ilişkimiz olmadığı gibi,	
öldürülmesinden derin üzüntü duyuyoruz	264
Ulusal Kongre sorunu kitlesel bir sorundur	267
Kürdistan Devrimi'nin Araplara zarar vermeyeceğini	
anlatmak istiyoruz	269
Türk parlamentosu Kürtleri	
inkar ederek kendini etkisizleştirdi	271
PKK halkımızın demokratik iradesinin sarsılmaz aracıdır	275
Başkan Apo ve PKK benim rüyalarımı gerçekleştirdi	278
Tek hayalimiz özgürlüğümüzü ve ülkemizi görebilmektir	285
Her şey emperyalizmin hakimiyetinde	
olmalı demek, insanlıktan vazgeçmek demektir	301
Benim savaşçılığım ilginçtir	304
Ruhumu bir mekana veya bir ilişkiye	
hiçbir zaman tutsak etmedim	308

Edebiyat devrimin güzelliğidir	317
Savaş barış için olmazsa yürüyemez	321
Kürt savaşına gelmeseydim Kürt aşkı olmazdı	323
Hasan arkadaş sonuna kadar benimleydi	326
Arkadaşlıktan anlayan kişi benim için değerlidir	329
Kendi savaşımı kendimde yürütüyorum	332
Yiğitliğin esaslarını ben yarattım	337
Kadının binyıldır	
karşılanmamış arkadaşlık ihtiyacını karşıladım	341
PKK kadrosu Önderlik esasları temelinde yetişiyor	342
Kürt dili ve diğer lehçeler için	
özgür ortamlar yaratmak istiyorum	345
Edebiyat devrimin hitabıdır	349
Romanın başlangıcı ilişkidir	353
Kürtlerin birliği zafer için en büyük fırsattır	360
Barzani KDP'si Kürdistanı değildi	373
General Kasım'ın Molla Mustafa'nın	
köyünü bombalaması ve Barzani'nin ona karşı savaşı	388
Aşiret mantığıyla başarıya ulaşmak zordur	396
Kürt halkının beyninin bir tarafını Barzani,	
diğer tarafını da Irak Komünistleri çürüttü	406
Kürt halkı mücadele etmekten yana tavrını koydu	414
Ulusal Kongre'nin bir görevi de ideolojik	
ayrılıkları aza indirmektir	433
Bizim oluşturduğumuz sosyalizm bilimsel sosyalizmdir	438
Karar sahibi olmayan bir halk beyninden yoksun bir halktır	442
Önderlik tarzı demokratik çözüm tarzıdır	445
PKK savaşı	
insanlığa karşı yürütülen terörizme karşı bir savaştır	449
PKK Kürdistanı yurtsever bir partidir	451
En büyük insan iradesi devrime katıldı	455
Her zaman siyasi çözümden yanayız	457

Kürdistan adına mücadele
Türkiye adına mücadeledir

Abdullah Öcalan: Bugünkü toplantımızda dost örgütlerden yoldaşların da huzurunda, Türkiye'deki siyasal gelişmeler, devrimci hareketin sorunları ve görevleri üzerine bir tartışma yapabiliriz. Özellikle şimdiye kadar yaptığımız bazı değerlendirmelere yönelik sorular sorabilirsiniz. Türkiye'de bize yönelik çeşitli eleştiriler yapılıyor, bizim de onlara eleştirilerimiz oluyor. Bunu dergi köşelerine sıkıştırmaktan öteye, böyle açık bir tartışma platformuyla cevaplamak daha uygun olur düşüncesindeyiz. Tartışmalara da açıklık getirmek açısından bu daha uygun bir yöntemdir.

Eleştiriler geliştirilebilir. Eleştirinin kendisi zaten geliştirme özelliklerine sahiptir. Ben de bu vesileyle bize yönelik olarak geliştirilen eleştirilere cevap verebilirim. Bazı görüşleri daha derli toplu sunabiliriz. Siz de bu konudaki görüşlerinizi söyleyebilirsiniz. PKK'ye yönelik eleştirileriniz olabilir. PKK'den beklenen görevler nelerdir ve nasıl yerine getirilmelidir? Türkiye üzerine görüşlerinizi özellikle yansıtabilirsiniz.

Buralara kadar ulaşabildiniz. Bu hayli çaba isteyen bir geliştir. Bunun anlamı vardır ve değerlendirmek gerekir. Bizler de elimizden geleni sergilemeye çalışırız. İçimizde Türkiyeli birçok arkadaş da var. Kürdistan adına mücadele, aynı zamanda Türkiye adına da mücadeledir. Görüşlerinizi sunmanız bu tartişma vesilesiyle yerinde olur.

TKP-B Genel Sekreteri: Böylesine bir tartişmayı hazırlayan PKK nderi Abdullah calan yoldaş başta olmak üzere, Akademi yöneticisi yoldaşlara, dinleyici olarak katılan tüm yoldaşlara saygılarımı, sevgilerimi ve yoldaşça dayanışma dileklerimi sunuyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Akademi ortamındaki yoldaşlar sürekli değişiyor. Son iki üç yılda zaman zaman burada birlikte olduk. Değişik yoldaşlarla görüşme ve tartişmalarımız, her anlamda dayanışma ve yardımlaşmamız oldu. Bu da bizi geliştirebiliyor. Yoldaşların bu dayanışmaları ve çabaları bizim için birçok konuda yardımcı oldu. Bunun için aynı zamanda teşekkürlerimizi bildirmek istiyoruz. Biz Türkiye devrimcileri olarak -birçok yoldaş, Türkiye'nin büyük şehirlerinde kaldığı için biliyor- üniversitelerde, derneklerde, sendikalarda veya bir takım başka legal alanlarda toplantılar ve çokça tartişmalar yaptık. Belki bunlar verimli oldu, belki olmadı. Bu farklı bir konudur. Ama birçok tartişma yürüttük. Burada yapacağımız tartişma ise bence çok farklı. Akademi sahasında bir anlamda Kürdistan halkının devrimci mücadele alanındaki kararlılığını ve inancını görüyoruz. Bunu tüm sıcaklığı ile görebiliyoruz ve böylesine bir tartişma daha verimli olabilir.

Türkiye devrimci hareketinin geçmişine baktığımızda, üretken olmaktan çok kısır bir sonuç elde eden, teoriyi pratiğe dönüştürmekten çok çıkmaza süren, belki varolan bazı pratik adımları da muğlaklaştıran, bu nedenle birçok devrimcinin neredeyse artık bıktığı bir tartişma ortamına geçmişte tanık olduk. Bunun izleri halen duruyor. Eğer gerçekten devrimci mücadelede yol almak istiyorsak, bu tip bir tartişmaya ihtiyaımızın olmadığını bilmemiz gerekir. Yani soyut, üretken olmayan, somut sonuçlara varmayan, deyim yerindeyse laf ebeliğini aşmayan, vakit israfına yol açan, dergi sayfalarına kağıt ve kalem israfına yol açan bir tartişma yerine, halklarımızın çıkarlarına uygun, onları bir adım ileri götüren, gerçek kurtuluşa yaklaştıran bir tartişma olmalıdır. Böylesine bir tartişmaya tabii ki her zaman ihtiyaımız vardır ve her zaman da yararlı olacaktır. Buğnk tartişmamızda sizin de sorularınızla tartişma daha da zenginleşir. Kısaca bazı görüşlerimi aktarmak istiyorum. Daha sonra yoldaşların sorularıyla daha zengin bir tartişma yürütebiliriz.

Devrimci hareketler başlangıçta
aydın hareketi olarak doğar

Türkiye devrimci hareketi tarihi, birçok devrimci hareketin yayınlarında da, PKK yayınlarında da yer aldı. Bizzat Abdullah calan yoldaşın değerlendirmelerinde de yer aldı. şu gerçekliği açığa çıkarmamız gerekiyor: Dünyanın her yerinde -sadece sosyalist hareketlerde değil- devrimci hareketler başlangıçta bir aydın hareketi olarak başlıyor. Bunlar devrimci mücadelenin bir takım sorunlarını gündeme getiriyor. Gerçekten doğru bir hat izebilmişse ve bu hat zaman içinde geliştirilebilmişse; gerek ulusal kurtuluş hareketlerinde, gerekse sosyalist devrimlerde halka önderlik edebilecek, halkı ileri götürebilecek ve varolan baskı aygıtını yıkabilecek bir devrime yol açabiliyor. Dolayısıyla başlangıçta aydınların, harekete damgasını vurması veya aydınların bir anlamda başlatıcı rolü oynaması normaldir. Türkiye'de de başlangıçta böyle oluyor.

Türkiye'de kapitalizm öncesine -yani Türkiye'nin kapitalistleşmesine- bakarsak -burada sabah yapılan eğitimde Kürdistan'da kapitalizmin gelişimini tartişılıyordu. Arkadaşlar Türkiye'deki kapitalizm üzerine de şüphesiz kafa yormuşlardır-, Türkiye sol hareketinde çok kullanılan 'çarpık gelişim' diye bir tabir vardır. arpık gelişimden kastımız, Türkiye'ye kapitalizmin girişidir. Batı Avrupa'dakiler gibi feodal kurumları, devlet aygıtlarını yıkıp, işçi sınıfına, emekçi halka biraz inisiyatif sağlayan, biraz gelişkinlik sağlayan bir gelişme değil, Osmanlı imparatorluğu'nun kş döneminde, Batı'da ise kapitalizmin tekelleştiği bir dönemde ve i dinamiklerin beliriciliğiyle olmayan, dış dinamikler dediğimiz emperyalist ülkelerin dayatmasıyla belirli bir kapitalistleşme görüyoruz. Türk aydınında o zamandan itibaren ekonomik planda da, siyasi planda da dışa bağımlılık diyebileğeğimiz kafa bağımlılığı var. Yani ekonomik bağımlılıktan belki daha tehlikeli bir kafa bağımlılığı Türk aydınının karakterinden biri oluyor.

Tanzimat ve Islahat Fermanı'nda, I. ve II. Meşrutiyet'te Türk halkı ne istiyor? Yani bu dönemde Türk halkının çıkarlarına cevap arayan bir çıkıştan ziyade, Batı'yı memnun etmeye çalışan, kendi içinde de yeni

dengeler kurmaya çalışan egemen sınıfın ve Osmanlı devletinin üst yapısı içinde, subaylar içinde, devlet sınıfı diye tabir edilen aydınlar içinde kör bir dövüş söz konusu. Halkı buna karıştırmadan, halka rağmen belirli bir şeyleri geliştirme var. Osmanlı İmparatorluğu döneminde oluşan aydınlarda öylesine bir yabancılaşma var ki, dünyada burjuva devrimleri bir aydınlanma çağı olurken, Türkiye'nin başlangıcı diyebileceğimiz Osmanlı İmparatorluğu'nda tersine, cumhuriyet dönemine bile damgasını vuran taklitçi bir Batılılaşma vardır. Örneğin Fransa veya İngiltere kapitalistleşirken, başka ülkeye benzetmek için kapitalistleşmedi. Kendi dinamikleri gereği belirli bir gelişme sağladı, kendi içinde bulunan sınıf kavgaları sürdü ve burjuva anlamda da olsa burjuva devrimciliğinde geçmişten bir kurtuluş süreci yaşadı. Osmanlı'da ise tersi bir dönem, tersi bir gelişme görüyoruz. Yani bir yandan tarihin bir komedisi denebilir. I. Dünya Savaşı sırasında en Türkçü, Turancı görünen İttihat ve Terakkiler bile "Orta Asya'yı kurtaracağız" laflarıyla ortaya çıkarken, Almanya'nın güdümünde bir savaşa sürükleniyorlar. Yani milliyetçilik, ırkçılık anlamında bile kısmi bir bağımsızlıkla, kendilerine dayanarak ortaya çıkmamışlardır. Tersine dışa bağımlı bir gelişme görüyoruz.

Türk ulusal kurtuluş savaşında Mustafa Kemal liderliğindeki önderlik, işin başından itibaren bir yandan ulusal kurtuluş vb yollarla halka seslenmeye çalışırken, diğer yandan bütün programları Batılılaşma olmuştur. Batılılaşmada da söz konusu olan, Batı'nın güdümünde, Batı'nın kabul edebileceği bir kapitalistleşmedir. Bugün bile sözde hükümet demokratik reform paketleri hazırlıyor, Avrupa'ya gidip görüşüyor. Ama Türkiye işçi sınıfının ve halklarının ne istediğini dile getirmiyor. İşkenceye karşıysak, bu konuda Avrupalılar istiyor diye değil de kendi insanımıza saygılı olduğumuz için karşı çıkmamız gerekir. Sanki bunlar önemli değilmiş gibi, Avrupalıları kandırmak için bir takım reformlar yapıyor görünmek, halkı da buna inandırmak istiyorlar.

Devletten beslenen aydınların kafa yapısı bu olunca, maalesef sosyalizm, komünizm adına ortaya çıkan birçok sol aydın -buna belli ölçülerde kendimizi de dahil ediyoruz, hiçbir suçumuz, hatamız yok diye söylemiyoruz- halktan kopuk bir gerçeği yaşamaktadır. Halkın, emekçilerin durumunu çözümlyerek yol almaya çalışan bir yaklaşım yerine, burjuva aydınlarının geleneğini bir anlamda solda devam ettirmişlerdir. Ekim Devrimi dünyanın birçok ülkesini olumlu etkilerken, Türkiye'de "Ekim Devrimi'nin takipçisiyiz" diye ortaya çıkanlar olmasına rağmen, Ekim Devrimi'nin özüne, ruhuna bağlı ciddi bir komünist hareket oluşturulamamıştır. Bir yandan son ana kadar Sovyetçilik çizgisinde sürüklenilmiş, diğer yandan da içerde devletten kopmuş, halkın isteklerini, problemlerini temel alan bir devrimci politika, devrimci örgütlenme, devrimci mücadele geliştirememiştir.

Acı çekmesine, hapishanelerde, işkencelerde öldürülmesine rağmen, devletin dışında devlete rağmen, solun kendi dinamizmiyle bir devrimci örgütlenme, bir devrimci mücadele geleneği yaratamamış olması da, bu aydın yapısından ileri geliyor. Pratik olarak da düşünce anlamında da bunun istisnaları vardır. Mücadele yıllarında Türkiye komünist hareketinde Hikmet Kıvılcımlı veya Mihri Belli gibi taviz vermemiş, teorik olarak da bir şeyler üretmeye çalışmış devrimci önderlerimiz, ağabeylerimiz yaşamışsa da, onların pratiği böylesine bir örgütlenmeye, bir mücadele hattı oluşturmaya yeterli olmamıştır. Bundan ilk bir kopuşu 1970 çıkışı diye söylenen, THKO, THKP-C ve TKKK gibi örgütlenmelerde ifadesini bulan, ayrıca devlete karşı devrimci bir mücadele kanalı açmaya çalışan eğilimlerde görüyoruz. Ancak bu eğilimler de tarihi olarak çok büyük anlama sahip olmalarına rağmen, örgütsel planda ve mücadele alanında somut bir başarıya ulaşamadıkları için kısa zamanda imha olmuşlardır. "Onların takipçisiyim" diye ortaya çıkan çeşitli hareketler de, o geleneği belki mürit gibi savunmuşlar, ama ona uygun bir pratik, bir gelişme sağlayamamışlardır.

Bugüne gelince, Türkiye'nin ekonomik, politik durumu ve diğer konular üzerinde uzun uzun durmak istemiyorum. Yani günlük gazetelere bile bakarsak her şey anlaşılıyor. Devletin bakanları, başbakanı, genelkurmayı her demeçlerinde çaresizliklerini ortaya koyuyorlar. Bir yandan "büyük Türk milleti, Türk milleti şöyle, Türk milleti böyle" gibi en kaba ırkçı bir propaganda sürdürüyorlar, diğer yandan da Türk devleti adına üç beş milyon borç almak için Avrupa ülkelerinin çalmadık kapısını bırakmıyorlar. Emekçi yığınlarını kaçak çalışmak üzere Türkiye'den kaçırıyorlar. Ortaokul, lise çağında olduğumuz dönemde köyden şehre göç eden halk, baba ocağını söndürdü, baba ocağını terk etti diye kınanırdı. Biraz da feodal yargılarla bu yapıyordu. Ama şimdi insanlar varını yoğunu, evini barkını, ailesini terk edip Avrupa'ya, başka ülkelere kaçmaya çalışıyor. Orada onu bekleyen işsizlik, basit bir sosyal yardım veya inşaat işçiliği, kaçak işçilik, çöpçülük vb işlerde en alt düzeyde bir yaşamdır. İnsanlar kendi ülkesinden, kendi yurdundan böylesi bir amaç için kaçacak kadar zor durumda bırakılmışsa, devlet açısından artık o sistemin kurtulması, çıkışı zor olur.

Kürdistan'da geliştirilen sömürgecilik üzerinde çok uzun durmak istemiyorum. Çünkü onun sonuçları bugün ortaya çıkmıştır. Birçok kimse tarafından kabul edilen gerçekler Türkiye halkını da, Kürdistan'ı da soyup soğana çevirdi, pazarladı, emperyalist devletlerin çıkarı için her türlü yükün altına koydu. Bugün öyle bir noktaya geldi ki, kendilerine akıl veren emperyalist ülkeler de kendilerine yardımcı olacak durumda değil ve Türkiye kapitalizmi böyle bir çıkmaz içine girdi. Bunu 12 Mart'ta askeri faşist bir darbeye çözmeye çalıştılar, istediklerini tam yapamadılar. 12 Eylül'de gerek halk ve işçi hareketindeki, gerekse Kürdistan'daki gelişmeler daha köklü yeni bir faşist darbeye sevk etti.

12 Eylül sonrası dönemde devletin bütün kurumları faşistleştirilerek, halkın 1961 Anayasası'yla gelen nispi demokratik haklarını da kısıtlayıp değiştirerek, tam faşist, halka bir nefes borusu bile bırakmayan devlet yapısını oluşturdular ve zannettiler ki, bundan sonra artık çıt çıkmayacak. Çünkü birçok devrimci öldürüldü, hapsilere atıldı, örgütlenmeler dağıtıldı, büyük bir tahribata yol açıldı. Halkın her türlü demokratik hakkı - sendika, yürüyüş, grev vb- elinden alınıp sömürü azami orana çıkarıldı. Zannettiler ki, halk sesini çıkaramaz. Ama görüyoruz ki, kısa bir dönemde kendi anayasaları da delik deşik oldu. Kenan Evren "bu anayasayı ben deldirtmem" derken, üç gün geçmeden kendisi bu anayasayı savunamaz hale geldi. Çünkü Türkiye halkı kendi basit demokratik taleplerini savunurken bile anayasayı çiğnemek zorunda kalıyor. Bununla birlikte esas olarak Kürdistan'daki mücadele onları en çok şaşırtan konu oldu. Kürdistan'da böylesine bir mücadele beklemiyorlardı ve uzun dönem "üç beş terörist var, onları öldürdük, öldüreceğiz" dediler. Eskiden "Sovyet ajanlığı var" diyorlardı. Sovyetler Birliği çöktü, bu sefer başka devletler buldular, ama her geçen gün bu yalanları kendilerini de kandıramaz hale geldi. Bugün kendileri de çok iyi biliyorlar ki, Kürdistan'daki devrimci mücadele halk tabanında başarıya ulaştı. On yıl önceki sıradan bir Kürt emekçisiyle bugünkü bir Kürt emekçisinin dünyaya, olaylara, devlete, kendi geleceğine ve kişiliğine bakışı değişti. Yeni bir devrim bu anlamda Kürdistan'da başarılı. Bu devrimin başarısında hepimizin alın teri, şehit olan ve Diyarbakır Zindanı'nda direnen yoldaşların emekleri var. Bu devrim bu anlamda başarıya ulaştı ve TC'nin Kürdistan'daki halkı artık yeniden başka yolla durdurması, kontrol altına alması, terörle korkutması mümkün değil. Terörle belki halka biraz daha acı çektirebilirler, zarar verebilirler, ama halkı kazanmaları veya kendilerine başka bir şekilde bağlamaları pek mümkün değil. 'Bu işi acaba nasıl kontrol altına alınız?' diye başkaları, emperyalist devletler ve kendi sınıf çıkarları zedelenenler uğraşıyorlar. Elbette onlar kendi çıkarları açısından uğraşıyorlar ve uğraşacaklar. Yani bu anlamda çok kolay bir zafer yok. Ama halkın gönlünde ve bilincinde bir devrim gerçekleşti.

Burada bazı yoldaşlarla ikili, üçlü sohbetler de yaptık. Türkiye devrimci hareketi mücadele yürüttü; birçok şehit verdi, işkencelerde direnenler de çok oldu. Ama sömürgeci faşist devleti karşısına alan, onu yıkmayı hedefleyen, bu çerçevede halka güven veren bir örgütlenme, mücadele kanalı yaratmadı. Bunun sebepleri üzerinde durmak istiyorum.

Başta söylediğim gibi, Türkiye devrimci hareketi küçük burjuva aydın karakterini aşamadı. Kendi halkının gerçeklerini, problemlerini öne çıkarmak, bunlara bir çözüm bulmak, bundan sonra da bu doğrultuda kararlı bir mücadele vermek yerine, daha çok benzin gibi çabuk parlayan, ama çabuk sönen, devamını getiremeyen -küçük burjuva sınıf karakteri de buna uygun- bir mücadele çizgisi izleyince, tabii ki halkta belirli bir güven yaratması ve devamının sağlanması mümkün olmadı. Silahlı mücadeleyi savunanlar da, savunmayanlar da var, ama söylediğinde tutarlı, söylediğini yapan, o doğrultuda kararlı bir mücadele çizgisi geliştiren olmadı. Olmadığı için de, bir takım ufak tefek başarılar sağlansa da, can alıcı bir başarı, ciddi bir halk örgütlenmesi yaratamamış durumdayız.

Devletten kopmayanların, devletin koyduğu sınırlar içinde sosyalizmi, muhalefet akımını geliştirmeye çalışanların dönemsel olarak kısmi başarıları olsa da, faşist bir darbeye veya sıkı yönetimle devlet tepelerine bindiği zaman, -halkın zaten güveni yok- topladıkları potansiyeli de bırakıp dağıldılar. Bugüne kadar ki Türkiye sol hareketinin gelişimi kısaca böyle oluyor. Bütün bu olumsuzlukları sayarken, asla günah çıkarmak gibi bir düşüncemiz yok. İkincisi, Türkiye devrimci hareketinin geçmişte birçok başarısızlığı, şu anda da birçok eksikliği olsa da, bu anlamda geçmişimizden utanç duyacak veya pişman olacak bir pozisyonda olmamamız gerekir. Eğer devrimciysek böyle bir pozisyonda değiliz demektir. Bütün bu eksiklikleri, yanlışları bilerek ve bugün Kürdistan'da gelişen devrimin deneyimlerinden, sonuçlarından da yararlanarak, Türkiye'de bu dediğimiz çerçevede gerçekten devletle diş diş bir mücadele yürüterek mevziler kazanmalıyız. Bunu yapmaya çalışıyoruz ve bunu yapabildiğimiz ölçüde Türk halkına güven vermek söz konusu olur. Kürdistan halkına karşı enternasyonalist dayanışma da ancak böyle olur.

Kürt ve Türk halkının bugün de yarın da
birbiri için yapacağı çok şey var

Kürdistan'da özellikle 1990 sonrası, PKK önderliğindeki devrimci mücadelenin somut başarıları görülmeye başlandıktan sonra, geçmişte Kürdistan'daki devrimci harekete şu ya da bu şekilde soğuk bakan, hatta düşmanlık yapan bazı sol çevrelerin eğilimleri ve tavırlarının değiştiğini görüyoruz. Bu şüphesiz olumlu bir durumdur. Yani yanlıştın neresinden dönülürse iyidir. Ama gerçekten enternasyonalizmi savunuyorsak, devrimci mücadeleyi başarıya ulaştırmak istiyorsak, sadece "şöyle veya böyle iyidir, yaşasın PKK" demek yetmez. Bunları Türkiye devrimcileri açısından belirtiyorum.

Türkiye'de bizzat devrimci mücadeleyi geliştirmek ve ileri bir adım atabilmek çok önemlidir. Bunu yapabildiğimiz ölçüde Kürdistan halkına en büyük enternasyonalist yardımı yapmış oluruz. Bugünkü mücadele kızıştıkça, geçmişten beri söylediğimiz birçok söz daha açık ortaya çıkıyor. Geçmişte "yaşasın halkların kardeşliği, yaşasın işçilerin birliği" diye bağırırdık. Bugün Türkiye ve Kürdistan'da sadece teorik doğrular veya güzel sözler değil, hepimizin ihtiyaç duyduğu, bunu yapamazsak kesin zaferi elde edemeyeceğimiz bir dönemden geçiyoruz. Türkiye devrimcileri açısından enternasyonalist görevleri yerine getirmek, Türkiye'de devrimci mücadeleyi bizzat geliştirmek oluyor.

Burada bazı yoldaşlarla sohbet ettik. Ülkedeki tartışmalar biraz daha dolaylı, kısıtlı, biraz daha söylenti düzeyinde olabiliyor; tüm yayınları her zaman elde etme, okuma, tartışma imkanı yok. Türkiye'de özellikle legal planda bir takım güç birliği, şu bu çalışmaları olurken, Türkiyeli bazı devrimcilerin yeni bir parti oluşturma çabası içerisinde olduğu, bunu PKK'nin kurduğu gibi söylentiler söz konusu oldu. Söylentiler önemli değil. Gerçekten Türkiye halkının devrimci mücadeledeki örgütlenme ihtiyacını kim, nasıl giderebilecek, yani buna nasıl somut bir cevap verilecek, bunu kim başarabilecek? İkincisi de, Türkiye ve Kürdistan halklarının birliği nasıl olacak?

Kürdistan konusunda değişik görüşler olmakla birlikte, "bu tek örgütle olur, onun dışında Kürdistan'da bir örgüt kurmak yanlıştır" düşüncesini geçmişte savunduk. Türkiye devrimci hareketlerinin belirli bir çoğunluğu bunu savundular. Buna değişik biçimlerde çözüm de bulmaya çalıştılar. Örneğin seksiyon örgütlenmesi veya başka örgütlenme biçimleri tartışılıyordu. Şimdi yirmi yıl sonra geriye dönüp bakınca belki inanmak zor, ama o zaman bunun maddi şartları vardı: Türkiye devrimci hareketi gelişkindi veya 1965'lerden sonra zaten Kürdistanlı birçok devrimci, o örgütlerin kuruluşunda da, yönetiminde de, kavgasında da son nefesine kadar yer almış ve iki halkı birleştiren anılar, mücadeleler, değerler yaratmıştı. Dolayısıyla böyle bir ortamda zaten birçok Kürdistanlı devrimci doğal olarak bu örgütlenmede yer alıyordu. Bugün artık böyle bir şeyin tartışılacak yanı yok, yani pratik mücadelede belirli gelişmeler olmuş.

Türkiye devrimci hareketinin o zamanki başarısızlığını örgütsel biçimdeki bir yanlışıktan çok, şurada görmek gerekir: Türkiye devrimci hareketi Türkiye halkının, işçi sınıfının sorunlarına doğru, köklü çözümler üretebilmiş, bunları devrimci örgütsel geleneklere dönüştürebilmiş değil. Kaldı ki, Kürdistan halkının konumunu da doğru değerlendirip bir çözüm getirememiştir. Türkiye sol hareketi, Türk ve Kürt halkının yirmi, yirmi beş yıl önce içinde bulunduğu duruma doğru çözüm getirip, doğru bir mücadele çizgisi geliştirebilseydi, biçim meselesi fazla sorun olmazdı. Biçim meselesinden ziyade, halklarımızın doğru bir mücadele hattına çekilebilmesi sorunu vardı. Bu başarısızdı. Daha sonraki dönemde sömürgeci zora rağmen, Kürt halkı içindeki birçok tahribata rağmen, Kürdistan'da devrimci mücadele filizlendi, gelişti ve güçlendi. Bugün devlet, ancak uçaklarla birçok yeri bombalayarak ya da her gün birkaç emekçi, devrimci insanı öldürerek yol açmaya çalıştığı, ancak halkı asla kazanamadığı bir noktaya geldi.

Bir devrimci harekette gelişme olunca, mücadele kızıştıkça dost ihtiyacı da artıyor. Yani devrimci bir güç olunmadan belirli dostluğun, düşmanlığın farkına varılmıyor. Ama halk mücadeleye başladıkça, mücadelenin boyutları genişledikçe, bir yandan düşmanlar bir yandan dostlar artıyor. Kürdistan devrimi bugün bu durumda ve bu durumda da kendisine en yakın dost olarak Türkiye devrimci hareketini görüyor, elini uzatıyor, fakat karşılığında fazla şey bulamıyor. Yani geçmişteki devrimci birlik çalışmalarımız pratik olarak -düşünce olarak demiyorum- çok başarılı olmadı. O zamanki yoldaşları bağlayabilecek ortak ve birlikte kararlar alındı. Ama pratik adım atmada fazla başarılı olunamadı. Bu durum Türkiye devrimci hareketinin bir takım yetersizliklerinden, bizlerin eksikliklerinden ileri geldi. Bu benim kanaatim; yoldaşlarla tartışmalarda da bu ortaya çıkıyor.

Türkiye devrimci hareketinden biraz umut kesme -bunun haklı nedenleri de var- var. Bize çok güvenin demiyorum. Bunun anlamı da yok. Çünkü önce Türk halkı güvenilir bir düzeye gelmek zorunda. Türk halkının devrimci potansiyelini harekete geçirebildiğimiz ölçüde herkes güvenir. Nasıl ki, Kürdistan halkının devrimci potansiyelini harekete geçirebilen bir örgüt ve mücadele ortaya çıktığında, üç beş yıl önce küfredenler bile saygı duyuyor veya olumlu bir yaklaşım tutturmaya çalışıyorlarsa, Türkiye'de de Türkiye devrimci hareketi, Türkiye işçi sınıfının, emekçilerinin ekonomik sömürü, ulusal ve dini baskılar anlamında - başka çözümlenecek sorunlar varsa, o anlamda da- sorunlarını çözümleyip, bu temelde ciddi bir mücadele geliştirdiği, Türk halkına güven verdiği ölçüde diğer halklara da güven verir. Yani Türkiye devrimci hareketinde yaygın olduğu gibi, 'biz şöyle kahramanız, şöyle yaptık, böyle yapacağız' gibi söylemlerin çok fazla anlamı yoktur.

Son üç dört yıldır silahlı mücadele alanında belirli bir gelişme var. Legal alanlarda hem belirli bir hareketlenme hem de diğer güçlerle bir birlik geliştirme durumu söz konusudur. Şimdi bu doğrultuda gücümüz oranında çaba sarf ediyoruz ve edeceğiz. Türkiye ve Kürdistan devrimleri arasındaki ilişkiyi gelip geçici örgütsel dayanışma veya benzeri bir ilişki olarak görmüyoruz. İki halkın bugün de, yarın da, sosyalizm mücadelesinde de, sosyalizmden sonra da -dünyadaki sosyalizm deneyimlerinin başarısızlığına bakarsak- birbirimiz için yapabileceğimiz birçok iş var, birbirimize verebileceğimiz birçok şey var. Tarihi yakınlık da var. Dolayısıyla Türkiye ve Kürdistan halklarının kaderi, geleceği bu kadar birbirine yakın görülürken, bugün devrimci mücadelesini yükseltmeyi gündeme getirmemek, yükselişine kafa yormamak mümkün değil. Bu açıdan biz bu yoldaşların çabasını olumlu buluyoruz.

Türkiye halkına, devrimci dinamiklerine, devrimci potansiyeline bir sesleniş isteği, niyeti, kararlılığı var. Ama onlarla her türlü güç birliği, her türlü dayanışma ancak pratik gelişme içinde olur. Zaten Kürdistan devrimci hareketinde gelişme olduğu ölçüde belirli ortak bir çaba içine girdik. Bu daha ileri götürülemiyorsa, önce kendi halk gerçekliğimize oturma, bu zeminde belirli bir gelişme sağlama zorunluluğundan kaynaklanıyor. Bunu sağlayabildiğimiz ölçüde ittifaklar anlamlı olur. Diğer yoldaşlarımızla burada daha önce tartıştık. Geçmişte Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi ve Devrimci Birlik deneyimleri oldu. Sözlü olarak ve kağıt üzerinde anlaşılamayacağımız hiçbir sorun yok. Sorun, bunların pratikte başarıyla uygulanmasıdır. Bu konuda tartışmak ve görüş alış verişini artırmak gerekiyor.

Türkiye devletinin iç borçlarını, dış borçlarını saymaya gerek yok; ekonomik olarak, siyasi olarak, insani olarak Türk halkına verebileceği bir şey yok. Bu rejimin çıkarabildiği en reformcu yönetim Demirel'in önü hükümeti olmuştur! Seçimlerden sonra demokrasi ve ekonomi paketi getiriyorlar. Bu reform paketi dedikleri; Türk halkının da, Kürt halkının da hiçbir talebine cevap vermeyen, Kürtçe'yi göstermelik serbest bırakma oldu. Şimdi Kürt partilerinin kurulmasından bahsediliyor. Bütün bunlar kurulsa da, Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfına, köylüsüne, ezilen halkına köklü bir kurtuluş umudu yaratması mümkün değil. Tersine oyalama, kandırma amacıyla getirilen şeyler hiçbir temele dayanmıyor; hepsi de göstermelik, dış kamuoyunu ve esas olarak halkı aldatmaya çalışan tedbirlerdir.

Bunlarla halkımızın ferahlaması, tatmin olması mümkün değil. Bunları reddeden devrimci bir mücadele geliştirmemiz gerekiyor. Biz şu anda Türkiye devrimci hareketinin bir parçasıyız. Bir parçası olarak da üzerimize düşen görevleri yapmaya çalışacağız, yapacağız. Türk halkı içinde de belirli bir saygınlık, bir gelişme sağlayabildiğimiz, Türk halkının desteğini alabildiğimiz ölçüde, zannediyorum o zaman Kürdistan halkıyla dayanışma her alanda çok daha somut bir anlam, bir içerik kazanacaktır. Sizlere şimdilik teşekkür ediyorum. Daha sonra sorularınızla daha zengin tartışabiliriz.

Türkiye devrimci hareketi 12 Eylül'de yaşadığı yenilgiyi geç kavradı

TKP-Kıvılcım Temsilcisi: TKP-Kıvılcım adına tüm savaşıtları coşkuyla selamlıyorum. Ben de özellikle son Newroz'da ortaya çıkan, daha da açıklığa kavuşan TC hükümetinin politik tavrı ve ona karşı, devrimcilerin durumuyla ilgili görüşlerimi açıklayacağım.

Hükümet, 12 Eylül sonrası sözde politik ortamı yumuşatmaya niyetli ve reformcu görünmeye çalışan bir hükümet, fakat iki yönlü taktiği hiçbir zaman elinden bırakmadı. Bir yerde Kürdistan'da onların deyimiyle 'PKK terörü'nü tasfiye etmek için uğraştı, didindi. Türkiye tarafındaysa radikal devrimci çıkışları da hiçbir

zaman karşılıksız bırakmadı. Taktiğinin öbür yüzü ise, çeşitli reform umutları yaymak oldu. Pratiğe geçen şu anda sadece zordur, zorbalıktır.

Hükümetin sözlerden öteye gitmeyen bu reformlarına inananların sayısı da, sıradan insanlar açısından bile gittikçe azalıyor olmalı. Newroz'la birlikte hükümet Kürdistan'da gücünü denemek istedi. Bu çok açık; sanki randevulaşmış bir kapışma olacaktı. Bu anlamda bütün gücünü yığıp hiç değilse fırsattan istifade, kendi vurabileceği en ezici darbeyi vurmaya niyetlendi. Fakat PKK bu hazırlıklara fırsat vermedi. Ayaklanmanın olduğu birkaç şehirde kuşatma yaptı ve sonra geri çekildi. PKK'nin bu yaklaşımı TC'nin katliam politikalarını boşa çıkartı, üstelik dünya kamuoyunda da epey itibar yitirdi.

Fakat buradan ortaya çıkan gerçeklik şudur: Bu hükümet, 12 Eylül dengelerinin değişmesinin bir ürünüdür. Yumuşak, reformist yanını ortaya koymaya çalışsa da, son tahlilde gerek Kürdistan'da, gerekse Türkiye'de hiçbir zaman zoru eksik etmeyecektir. Biz bu hükümetin doğduğu günden bu yana reformist söylemlerine hiç değer vermedik. Ancak halk yığınlarının baskısıyla, zoruyla hükümet zorlandığı ölçüde belki bazı adımlar atabilir. Aksi taktirde ondan öteye bir adım atma şansı yoktur. Çünkü mevcut güçler dengesinde hükümetin düşündüğü reformların birkaçının gerçekleştirilmesi bile dengelerin hatta hükümet koalisyonunun da bozulmasını doğurabilecek sonuçlara yol açar. Onun için önümüzdeki günlerde daha çok mevcut güçler dengesinde düşman zorunun ve zorbalığının üstte görüneceği bir taktik mücadele sürecek gibi görünüyor. Böyle bir momentte Kürdistan'daki çözümden başlarsak, bazen gazete manşetlerine yansıyan 'federasyon tartışmaları' gibi bir gelişmeye TC'nin yakın zamanda kendi isteği ile yaklaşma şansı oldukça azdır. Bunun için iki koşulun, daha doğrusu iki sürecin gerekli olduğunu düşünüyoruz. Birincisi, TC eğer böyle bir şey konuşacaksa, o konuşmadan önce bu süreç yaşanmalı. Zaten bugün Kürdistan'da fiilen bir federasyon süreci yaşanıyor. Bu süreç derinleştikçe, TC böyle bir uzlaşmaya doğru adım atmaya zorlanabilir. Dolayısıyla önce fiilen bir federasyon süreci gerekiyor. Kürdistan'daki hareket, Ulusal Meclis vb politik adımlarla herhalde bu yönde önemli adımlar atma hazırlığı içindedir.

İkincisi ise, hiç şüphesiz aynı düşmanın, aynı egemen sınıfın denetiminde tuttuğu topraklardayız, dolayısıyla Türkiye'deki devrimci mücadelenin yükselmesi gereklidir. Ama Türkiye tarafına baktığımızda, bunun için umut veren fazla bir belirti yok.

Buna biraz daha derinliğine değinmek gerekir. Türkiye devrimci hareketi 12 Eylül'de bir yenilgi yaşadı. Fakat yenilgiyi kendisi geç kavradı. Gerek geç davranması, gerekse yenilginin derinliğini kavrayışındaki zaafı sonucunda, bugün yenilgiden öteye artık bir çürüme sürecine girdiğini tespit etmek durumundayız. Türkiye devrimci hareketinde çürümeyi üç yönden görüyoruz. Birincisi; TİP, TKP, TSİP diyebileceğimiz veya bizim burjuva sosyalizmi diye isimlendirdiğimiz, daha çok Sovyetlerin gölgesinde Türkiye'de belli bir mücadeleyi yürütmeyi denemiş ya da Türkiye halkı içinde orta halli sendikacılar seviyesinde örgütlenmekten öteye gidememiş bu siyasi eğilimler, sosyalizmin çöküşünden sonra siyaset sahnesinden paldır küldür silinmişlerdir. Bugün ortak kurdukları bir parti olsa da, bunun adım atabileceğini fazla mümkün görükmüyor.

İkinci yöndeki çürüme ise, küçük burjuva radikalizmindeki çürümedir. Doğuşu 1960'lar sonrasındır. Esas olarak antiemperyalist mücadeleye dayanan bu küçük burjuva radikalizmi, yani Türkiye topraklarında Amerikan postalına karşı mücadele parolasıyla yola çıkan bu hareket, düşmanın doğrudan Amerikan emperyalizmi olmadığını gördükçe, Türkiye egemenlerini tanımaya doğru adım attıkça, 12 Eylül yenilgisiyle birlikte öyle kağıttan bir kaplanla ya da her an sökülüp atılabilir bir işbirlikçi sınıfla karşı karşıya olmadığını, tersine oldukça güçlü, köklü bir tekelci kapitalizmin egemenliğiyle yüz yüze olduğunu kavradı. Bunu kavrar kavramaz da liberalleşmeden edemedi. Şu anda onların en irisi 'meşru muhalefet meclisi' parolasıyla ileri çıkıyor. "Bütün devrimciler, solcular, ilericiler mevcut düzen içinde bir meşru muhalefet oluştursun" parolasına kadar geldiler. Liberalizmden kurtulup, radikalizme doğru yol alması oldukça zor görünüyor. Bir bakıma Türkiye devrimci siyasi sahnesinde sanırım bir liberal taraf olarak varlıklarını koruyacaklar.

Üçüncü yönden çürümeyi genel olarak şöyle tarif edebiliriz: Türkiye'de esas olarak köylülüğün hareket noktası olan ve geçmişte Kürdistan'daki örgütlenmesi ile çıkış yapan, 'sosyal emperyalizm' tezleriyle tanıdığımız siyasetlerin maddi temelini Kürdistan'daki mücadele hemen hemen bütünüyle sildi. Gerek teorik ve stratejik kavrayışları, gerekse pratik kökleri açısından yerlerinden edilmeleri, bu hareketlerde de önemli bir çürüme süreci başlattı. Elbetteki bu saydığımız üç yönlü çürümeye uğrayan siyasetler giderek devrimci mücadele alanından silinecek değiller. Herhalde varlıklarını koruyacaklar. Genel olarak devrimci zemini koruma anlamında tarzlarında önemli zaafı olduğu açık.

Bu üç çürüme dışında kalmayı başarabilen siyasetler ise, herhalde önümüzdeki günlerde Türkiye devrimci hareketindeki bu büyük ve oldukça sancılı kabuk değiştirmede kendilerini yenileme şansına sahiptirler. Diğerlerinin çok fazla şanslı olacağını sanmıyoruz. Mücadelenin eski tarzda tekrarının nasıl yenilgilere yol açtığı çok açık. İlke olarak Türkiye devrimci hareketi dar ufuklu taktiklerden kurtulabilmelidir. Aynı zamanda dövuşen siyasetler esnekçe, dostça ve cesaretilice taktik ittifak kurabilecek yetenekte olmalıdırlar. Birbirleriyle konuşmaları bile bugüne kadar oldukça zor oldu. Bu zaaf elbetteki bizim açımızdan geçerli değil. Biz genellikle devrimci mücadele zemininde gördüğümüz siyasetlerle ittifak yapmayı, pratik adım atmayı hep gerekli gördük. Fakat bu konuda 'küçük dağları ben yarattım' hesabıyla, neredeyse bazı siyasetlerin yanına yaklaşmak bile mümkün değildir. Şimdi o devler ister istemez cüceleşt, çünkü taktik ufukları son derece dardı. Mücadeleleri küçük burjuva bencillüğinden öteye gitmemiştir. Bundan kurtulduğumuz ölçüde geleceğe daha hızlı gidebiliriz.

İkincisi, yığınlarla buluşmamızı engelleyen gerek bizlerin taktik zaafıları, gerekse düzenin kurduğı engelleri daha radikal, daha hızlı tasfiye edebilmeliyiz. Bu konuda Türkiye işçi sınıfının etrafında örölmüş sarı sendikacılık ağı bugüne kadar sendikalar içindeki muhalefetlerle belli ölçülerde hırpalanabildi. Bu çemberi daha radikal, daha usta taktiklerle parçalayabildiğimiz ölçüde işçi sınıfının ve halkın enerjisi açığa çıkabilecektir. Bu konuda da kısa vadeli taktiklerle bugüne kadar gelindi.

Üçüncüsü ve elbetteki en önemlisi, Kürdistan'da yükselen ulusal kurtuluş mücadelesine karşı alınacak tavrıdır. Kürdistan'daki mücadelenin bugünkü seviyesinden artık onu görmemek mümkün değil. Fakat Türkiye devrimci ortamına bakıldığında, Kürdistan'daki gelişmeleri halen 'kendiliğinden gelişmeler' olarak görebilecek kadar siyasi körlük gösterebilen siyasetler vardır. Ayrıca bizim açımızdan 1992'de Kürdistan'daki gerçekliği görmek de çok fazla anlamlı değildir. Çünkü neredeyse son altı yedi yıl canhıraş adımlarından sonra, artık gözlerle görölebilecek, elle tutulabilecek noktaya geldikten, inkarı mümkün olmayan bir noktaya vardktan sonra hareketi kabullenmek tek başına bir olumluluk değildir. Esas olan oradaki mücadeleyi Türkiye kesimine ayak uydurabilecek taktikleri gündeme getirmek, Türkiye'deki devrimci mücadelenin hızını artırabilmektir. Yoksa platonik övgüler ya da benzeri yaklaşımlar bizce çok fazla anlamlı değil. Esas taktik halka, Kürdistan'daki mücadelenin hızına yaklaşabilmek, bu anlamda Türkiye'deki devrimci mücadeleyi dediğim taktikler çerçevesinde yükseltebilmektir.

Kürdistan'daki devrimsel gelişme artık
Türkiye'nin iç siyasi olgusu haline geliyor

Abdullah Öcalan: Türkiye tarihi, siyasi gelişmesi ve devrimci hareketleri üzerine çok şey söyledik, tekrarlamayacağız. Özellikle 1992 yılı başından itibaren hız kazanan, Newroz'da kendini iyice açığa çıkaran bazı gelişmeleri daha iyi anlatma gereğini duyuyoruz.

Bazı kavramsal çarpıklıklar var. Özellikle bunlar resmi düzeyde gerçekleştiriliyor. Bu aynı zamanda kaynağını geçmişten alıyor. Türkiye'nin gerçeğı ayırdır, resmi söylemi ayırdır. Onun halka yansıması, hatta devrimci kesime yansıması da oldukça gelişkindir. Devrimci eylem, tarihi düzelten eylemdir. Resmi söylemle pratiğı arasındaki çelişkiyi ve gerçeğın ne olduğunu açığa çıkarma özelliğine de sahiptir. Bu haliyle çok iyi bir gelişmenin yol açıcısıdır, yol temizleyicisidir. Daha dün hükümetin yeni bir bildirisini duyduk: "Türkiye'deki bütün ırklar, etnik gruplar, dinler, mezhepler egemenliğe ortak olarak katılmışlardır" diyorlar. Kürt gerçeğı, dolayısıyla Batı'nın da sıkıştırması karşısında, "onlar da birinci sınıf vatandaşlardır, onlar da egemenliğe eşit koşullarda katılmışlardır" diyebiliyorlar. Hem de yüzleri kızarmadan bunu açıkça söylüyorlar. Bu anlamda TC temsilcileri kendilerini yeniden savunma gereğı duyuyorlar.

TC egemenliğı nasıl bir egemenliktir, nasıl kurulmuştur? Günümüze kadar nasıl gelmiştir? Kürt-Türk ve diğer azınlıklar, hatta dinler, mezhepler ve cinsiyet düzeyinde bile katılımı nedir? Bütün bunlar zaman zaman değerlendirilmeye çalışılmıştır. Fakat şimdi önemli olan, yeniden egemenlik tanımı yapmalarıdır. Bu egemenlik tanımı içinde adı geçen kategorilerin de yol aldığını belirtip demokrasiye olan ihtiyaçlarını vurguluyorlar. Onu da geliştirebilecekleri son bir demokrasi paketiyle sözüm ona cevaplandırmak istiyorlar. Bunlar gelişen devrimci hareket karşısında kendilerini savunma refleksleri biçiminde karşımıza çıkıyor; iyi niyetle, düşünerek ortaya attıkları kavramlar değildir. Türk egemenliğı üzerinde gerçekten iyi durmak gerekir. Egemenliğin sınıf, ulus içeriğine çok daha iyi yaklaşmak gerekir.

Resmi tarih ötesinde gerçek nedir? Özellikle onu propaganda eden, direkt halka ve giderek devrimci kesime kadar yansıtılmaları nedir? Etkileri nasıl bir çarpıklığa yol açmıştır? Bunları değerlendirme ihtiyacı vardır. Bizim hareketimiz bir anlamda pratik mücadele ile bu çarpıklığı düzeltmeye çalıştı. Hiç şüphesiz bazıları bunu teorik yapmak istiyorlar. Teori gerçekleri açığa çıkarmakla birlikte, bunu çok az kesime kavratılabilir. Fakat devrimci eylem gerçekleri milyonlara kavratılabilir. İşin büyüklüğü de buradadır. Zaman zaman şunu söylüyoruz: Teorik bazı doğruların milyonlara mal edilmesini pratik gelişmeler sağlıyor. TC ile teorik hesaplama yapılmak isteniyor. Bu önemlidir. Şüphesiz pratik hesaplama, çarpıcı yapmak, hem kitleselleşmek açısından hem de bizzat pratik politika açısından büyük öneme sahiptir.

Türkiye üzerine gerçekten daha kesin ve söylenecek çok daha doğru şeyler var. Hiç kimsenin bu ülkede kalmak istemediği belirtildi. Türk halkı da buna dahildir. Avrupa'da o kadar horlamasına rağmen, ufacak bir fırsatı bulan, ailesini alıp gidiyor. Tek başına bu bile gerçekten rezilce bir durumun yaşatıldığını gösterir. Herkes göç etmek istiyor. Türkiye'de kapılar açık bırakılsa belki de kimse kalmayacak. Bu bir saptamadır ve doğrudur. İstanbul'a Türkiye'nin dörtte biri yığılmış durumdadır. Halkın ne tür bir cendereye alındığını bu örneklerden daha iyi yansıtan bir şey olamaz. Kürdistan tamamen boşaltılmış durumdadır.

Tarihin yakın dönemine bakalım: Rumlar çok acımasız bir imha altında denize döküldüler; kurtulanlar adalara, Yunanistan'a kendilerini zorbela attılar. Ermeniler yine kıvılcıkta kıyamet içinde dünyanın dört bir yanına savruldular. Azınlıklar şiddet politikasıyla zaten en iyi Türk kesildiler, en iyi Türk pozisyonunu alarak kurtulabildiler. Kürtler de sömürgeciliğin en kötüsünü kabul ederek varlıklarını koruyabildiler. Türk halkı da, dediğim gibi, eğer kapılar açılacak bir grup aşırı soyguncu, vurguncu dışında hepsinin kaçması söz konusudur. Bu feci bir bunalımdır. Ülkesine, halkına sahip çıkmak ve yaşamak isteyenler için üzerinde çok durulması gereken bir durumdur. Biz buralarda her gün sizlerle yaşama saygı üzerinde önemle duruyoruz. Yaşama tutkularınıza değer vermek istiyoruz. Bu nedenledir ki, ülkesi bu kadar yaşanmaz duruma gelenlerin, halka bu kadar kaçışı yaşatanların fazla iddialı olmamaları gerekir diyorum. Bu durum, öyle çürümeyle, birbirini aldatmayla geçiştirilecek bir durum değildir.

Bir de şunu söyledik: Bizim devrimciliğimizde, hatta örgüt içinde bile başkalarına gücümüz yetmiyorsa, kendimize yüklenerek sağlam durmak, bu yönde ne kadar sınırlı bir mevzi elde kalmışsa, o mevzilere müthiş yüklenerek, en azından devrimci onuru, insanlık onurunu muhafaza etmek esastır. Yapabileceğimiz en son ve en önemli iş budur. Biz bunu yapmaya çalıştık. PKK direnişiyle siyasi, askeri başarılarından öteye, insani ve demokratik özellikleri ayakta tutmaya çalıştık; buna büyük özen gösterdik. Eğer tutarlılık isteniyorsa, bunun dışında başka bir seçeneğin düşünülemeyeceğini vurguladık. Bu yaklaşımımızın belli bir gelişmeye yol açtığı da biliniyor.

TC'nin bütün yalanlarını ortaya çıkartıyoruz, maskesini düşürüyoruz. Bu hayli önemli bir gelişmedir. Öyle inanıyoruz ki, önümüzdeki dönemde PKK'nın askeri ve önemli siyasi başarılarından ziyade, Kürdistan gerçekliğini açığa çıkarmak kadar Türkiye gerçekliğini de bir o denli açığa çıkarmak gibi çok önemli bir etkisi olacaktır. Ortaya çıkan Kürdistan gerçekliği, Kürt kimliği sınırlıdır. Üzerine daha çok şey söylenecek ve bu temelde dönüşüm sağlanacaktır. Şimdi gündeme yanlış bir biçimde giren Türkiye gerçeğidir.

Her ne kadar egemen sınıf ve ulus diliyle Türkiye üzerine muazzam nutuklar çekilmiş, ciltler dolusu kitaplar yazılmış ve her türlü resim çekilmişse de, gerçekte Türkiye tanınmıyor. Türkiye nedir? Türkiye insanı kimdir, Türk ulusu nedir, Türk halkı kimdir, kimler açısından nasıl ifade edilmiştir? Kavramlar da teorik olarak biliniyor. Bu konularda bazı şeyler yazılmış, ama devrimci bir düzenleyici ve kitleler açısından fazla açığa çıkartılmış değil. Gerçekten Türkiye halk kimliğine kim sahip çıkacak? Türkiye kimliğinin bugünkü kapitalizmi var. Gerçekten bir Türkiye'den bahsedeceksek, bu şöyle Osmanlı'dan kalma, cumhuriyetle temelleri şöyle atılan ve günümüzde şöyle tekelsel bir kapitalizmle hesabı gördürülen bir Türkiye'den bahsedeceğiz. 'Kimlerin Türkiye'si sorusunun cevabı; bir avuç paşanın, bürokratin, vurguncunun Türkiye'si olarak kendisini zihinlere egemen kılmıştır. Bu halka yutturulmuşluk ölçüsünde hemen herkes de 'şöyle Türkiyemiz, şöyle halkımız' laflarıyla kendini aldatmanın en aşırı biçimiyle ortaya çıkıyor. Avrupa'nın çöplüğünü en iyi iş, en iyi yaşam olarak sinesine oturtabilenler için bunlar söyleniyor. Yani çarpıklığı yaşıyorlar ve onu aynı zamanda övecek kadar da kendilerini yanıltarak yaşıyorlar. Buna karşı tepkileri çok çarpık ve çok sahtedir. Yani daha aşırı şovenizme düşüyorlar. Ya islamcı ya da kemalist kesiliyorlar. Türk halkının bu konuda kendine güveni, kimliğini bulması belki de ender rastlanacak cinsten muğlaktır. Türk ulusçuluğunun bu burjuva niteliğini iyi bilmek lazım. Türk halkının bu burjuva ulusçuluk içinde eritildiğini bilmek gerekir. Eskiden de Osmanlıcılık içinde eritilmiştir. Kendine göre bir ulusçuluğu, kendine göre bir demokratik çizgiyi tutturamadığını biliyoruz. Buna özellikle son kırk elli yılda içine girdiği halklarla

yaşatmak isteğini görüyoruz. Kendi egemenleri tarafından Türkiye'yi NATO'ya teslim ederek, şimdi de Avrupa'ya teslim ederek ömrünü uzatmak istediğini biliyoruz. Türkiye'yi ayakta tutamadıkları gibi, sömürmeye de güçleri yetmiyor. Daha çok Avrupa'ya, Amerika'ya dayandırarak, onların payını gittikçe artırarak egemenliklerini uzatmaya çalışıyorlar. Hem de bu eşine ender rastlanmayacak şekilde "al, halkım sana köle, al, ülkem sana peşkeş çekilmiş" diyecek kadar pervasızca yapılıyor. Bunun içinde kimler vardır ve hangi yanlıgılarla yer alıyorlar? Bunların hepsi Türkiye gerçeğinin bilinmesine, halkın kendini tanımasına bağlıdır. Biz Kürdistan için 'uluslararası sömürge' vb kavramlarla karşılık veriyoruz. Türkiye belki de ondan daha muğlak, daha değişik bir düzeyde uluslararası yeni sömürge durumundadır. Bağlı bir ülke olmasına rağmen, ne kadar kimin olduğu, kimin üzerinde ne kadar ne uygulandığı belli olmayan bir görünüştedir. Çok şoven Türk ulusçuluğu tarafından elde tutulan, ama özünde herkese peşkeş çekilen bir ülke, bir halk görünümünde olan Türkiye bugün Amerika'ya satılmıştır. Amerikalılaşmayla kurtarmaya çalışıyorlar. Avrupa, Almanya bunu bize karşı savunmaya çalışıyor. Bugün şoven çevreler çok iyi biliyorlar ki, bunların desteği olmadan Türkiye'yi savunamazlar, maskeleri açığa çıkınca da kaçarlardı. Görüyoruz ki, bunlar gerçekten çok sahte milliyetçiler. "Kesinlikle bir karış toprağına toz kondukturmaz" dedikleri bu Türk vatanını ve geleneğini, sıkıştırlarsa rahatlıkla bırakıp kaçabilirler. Soyacakları kadar soymuşlar, satacakları kadar satmışlar. Bu ne üdüğü belirsiz veya bilinen, ama kendini artık halka sahtece yüklemiş kesim, her türlü dış ve iç politikayı kullanarak, gerçeğı muğlaklaştırıp halka yutturarak iktidarını yürütmek istiyor. Halk çok perişan ve sefil durumdadır. Kendisi için politik hayat, kendisi için güç sahibi olmayı düşünmüyor. Gerçekten Türk halkını ne temsil ediyor, ne kadar temsil ediyor?

Sözüm tabii ki devrimci teori ve devrimci pratiğı yaygınca yaşamak isteyen gruplara, örgütlere değil. Onların çabaları her zaman değerlidir. Hakim olan duruma bakarak söylüyoruz. Burada böyle bir durumun belirleyici olduğunu görüyoruz. Devrimciler bu duruma müdahale etmek istediler, teoriyle açıklık getirmek istediler. Çok sert bazı pratik darbeler vurarak açığa çıkarmak istediler. Fakat başarı çok sınırlı kaldı. Teori ne kadar doğru olursa olsun, pratik ne kadar devrimci olursa olsun, başarıyı zorlamadı mı ve kitlelere mal olmadı mı yenilmekten ve püskürtülmekten de kurtulamaz. Devrimci akımlar galebe çalmak isterler. Galebe çalmayınca kendileri başka bir cereyan, başka bir saldırı altında can verirler veya güdük kalarak başka mecralara akıp kaybolabilirler. Muğlak gerçeğe teorik ve pratik hamle ile yüklenme iddiaları, niyetleri, düşünceleri, örgütleri ve bazı eylemleri de var. Ama bunlar Türk halkını kendine getirecek, çok geri ve zor konumu aşacak bir sarsıntıya neden olacak nitelikte değil.

Her şeyden önce Türk halk kimliğı, Türkiye kimliğı ne kadar yıkılmalı, yıkılacak neleri var? Yerine konulacak değerler ne olmalıdır? Devrimci diye tabir edilen Türkiye kimliğı nasıl olmalıdır? Özellikle örgütler şahsında nasıl temsil edilmelidir? Bunun militanı nasıl olmalı ve en önemlisi de pratik başarıları nasıl sağlayabilmelidir? Bütün bunlar sorundur. Çözüm için üzerinde düşündüğümüz tek şey şudur: Acaba biz Kürt kimliğine kazandırdığımız bazı siyasal gelişmeleri, sonuçları buraya nasıl oturtabiliriz? Buna talip olan var mı? Gerçekten Türkiye'de devrim yapmak isteyen var mı? Türkiye halkına, Türk kimliğine devrimci içerik kazandırmak isteyen var mı? Bütün bunları niyet ve düşünce düzeyinden çıkarıp pratikleştirmek, hatta bir yaşam tarzı haline getirmek ne kadar mümkündür diye düşünüyoruz ve müdahaleyi bu temelde geliştirmek istiyoruz.

Devrimci hareket açısından Türkiye'de fazla dişe dokunur bir gelişme olmamakla birlikte, halen çalışmalar var. Tabii ki böylesine konumlar karşısında insanın öfke duymaması mümkün değildir. Fakat öfke duymakla da bir şey değiştirilemez. Çare gerekli. Çoğunuz buralara bu ortamdan gelmişsiniz. Çok açık ki, kendiniz bu çelişkileri en alçalarak yaşayan düzen kurum ve kuruluşlarından geliyorsunuz. Böyle bir çarpıklığı yaşıyorsunuz. Kürdistan kişiliğıyle ve önemli oranda Türk egemenliğı ile alabildiğıne çatıştık. Bu, kendini tanımlayamamış, netleştirememiş, neye ve hangi hükme mal olduğu belli olmamış bir egemenliğın daha da katmerli bir ikinci, üçüncü elden türevi ve bize yansımasıdır. Örgüt içini netleştirerek açmak istediğimizde, karşımıza bu etkilerin kişiliğın üzerindeki yansımaları her gün çıktı. Yirmi yıldır devrimci saflarda bunu netleştirmek için çaba gösterdik. Şimdi önemli bir dalgalanmaya yol açmıştır. Özellikle bizim son eylemler ve hatta önderlik konumu üzerine çelişkili, alçakça saldırılar kadar çok saptırıcı değerlendirmeler de yapılıyor. "Şöyle bombalarınız veya şöyle taktiklerle sıkıştırınız, kuşatınız" dediler. Burada bizleri ajiteye çekmek isteyen düşkün çok. Devrimin istismarcıları çok. Onları kullanarak devrimci hamlemizi, önderliğimizi boşa çıkarmak isteyenler de az değil. Kürdistan'da ortaya çıkan gelişmeleri utanmadan, sıkılmadan nasıl peşkeş çekebileceklerini düşünenler kadar, hükümetin de çok ahmakça "biraz daha bastırınız, tasfiye ederiz" biçiminde kendini iddialı bir politikaya kaptırdığını görüyoruz.

Devrimci politikalarımız temelinde gelişmeler yaşanıyor

Olası gelişmeler şüphesiz farklı olacaktır. Newroz'a ilişkin söylediklerimiz belki tümüyle gerçekleşmeyecek, ama hükümetin ve ordunun istediği gibi bir gelişme de asla olmayacaktır. Nitekim çok kısa bir süre içinde ortaya çıkan durum da böyledir. Şu andaki mevcut durum, ne hükümetin çok başarılıyız diyebildiği ne de bizim her şey istediğimiz doğrultuda gelişebilir diye rahatlıkla karşılayabileceğimiz bir durumdur. Ama gelişmelerin daha çok bizim devrimci plan ve politikalarımız temelinde geliştiği söylenebilir. Devrimci hareket çeşitli mevzilerde gelişmesini sürdürüyor. İçte ve dışta her türlü egemenliğe rağmen, bırakalım gerillanın durdurulmasını, hızının bile kesileceğini sanmıyorum. Planlandığı gibi ve yapılan hazırlıklar sonucunda sanıyorum hızından bir şey kaybetmeden katbekat gelişmeye yol açmaya devam edecektir. Halk hareketinin de özünde fazla kesileceğini sanmıyoruz. Belki daha değişik mecralara, kanallara akıtılabilir. Belki ilk bakışta hızı biraz kesilmiş veya görünümü bastırılmış gibi gözükabilir; fakat için için çok daha alevlenerek, akkor hale gelerek adeta sıcak bir devrim durumuna gelmesini sürdürecektir. En önemlisi de, Türkiye'nin kapılarına kadar gelip dayanmış olan devrimci gelişmedir. Üzerinde daha kapsamlı durulabilir. Gerek Türkiye'deki iktidarın oluşumu, icraat tarzı, geleneği ve gerekse altta halkların yaşadığı gerçekler nedeniyle Kürdistan diye tabir edilen alandaki devrimsel gelişme şimdi Kürdistan'dan daha fazla Türkiye'nin bir iç siyasi olgusu haline geliyor. Zaten başta böyleydi, ama açığa çıkmamıştı. Devrim şimdi bunu daha da iyi açığa çıkarıyor. En yakıcı etkilerini Türkiye üzerine taşıyabilir. Türkiye üzerine günümüzde bu temelde düşünürken, 1920'ler Türkiye'sinde özellikle kemalist tarihe, hatta komünist hareketin görüşlerine baktığımızda, daha çok bu sahalarda bir şeyler ifade ediyordu. Kürdistan ortaçağ karanlığı altındaydı. Bu aşiret, feodal, şeyh önderlikli çabaların başarı şansının olmadığı daha o zaman bilinebilirdi.

Gelişen Türkiye kapitalizmi elli altmış yıldır, belki o dönemden günümüze kadar bir yaşam tarzı olarak kendisine inanabildi. Bir sistem "ben de bir yaşam tarzıyım" diye ortaya çıktı. Fakat 1960'lardan, 1970'lerden günümüze doğru bu kapitalizmin artık bir daha iflah olmayacağını, kendine güvenini yitirdiğini görüyoruz. Dalavereyle vuracağı kadar halkı, devrimciliği vurdu; sömürüyü en üçkağıtçı tarzda, hayali ihracat örneklerinde görüldüğü gibi, tam bir vurgunla idare etme gibi bir duruma geldi. Kürdistan bu yıllarda kendini biraz dile getirdi, siyasi bir ifadeye kavuştu ve eyleme de götürdü. Tabii ki en çok acı çeken, en çok söylemek isteyendir. En çok ölüme yatırılan, en çok yaşamak isteyendir. Şimdi onu oynamaya çalışıyor. Öyle anlaşıyor ki, önümüzdeki dönemde Kürdistan Devrimi kendi rotasında yürüyeceği kadar Türkiye'ye de saparak veya Türkiye üzerine de bir rota çizerek egemen sınıf ve ulus kapısını zorlayarak ve hatta kırarak içeriye girebilecektir. Ne getirir, ne kadar değiştirebilir, ne kadar hızla devrimci akım haline dönüşür? Bunu çabalar gösterir.

Son yirmi yıllık deneyimden başlangıçta bize hakim olan bir anlayışın zorluğunu ortaya çıkarmıştık. Şimdi 1930'lar Türkiye'sinde de örnekler almamız. O dönemin Komünist Partisi'nde Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın 'sömürge Kürdistan' tezi vardır. Aslında umutludur. Oradan bir şeyler olabileceğine dair inancı vardır ve bir Kürt hareketi bekler. Bilinen nedenlerden ötürü bu hareketin gelişmemesi söz konusu ve Türkiye Devrimi içinde bu hareketin önemini bu değerlendirmelerde görmek mümkündür. Daha sonra Türkiye Devrimi, TKP'nin tasfiye edilmesi ve kendi kendini tasfiyeye uğratmasıyla söndü gitti. O yıllarda Kürdistan'daki isyanlar da aynı şekilde söndü gitti ve Dersim isyanı ile birlikte son buldu. Her ikisi de benzer şekilde aynı tarihte tasfiyeye uğratıldılar. Yirmi yıllık yaşadığımız bu süre içinde aslında okumadan da, farkına varmadan da sömürge Kürdistan'ın Türkiye için ne anlama gelebileceğini söylüyorduk. Buradaki hareket az çok kendini açığa vurmazsa, Türkiye Devrimi sağlıklı gelişemez yaklaşımla öne çıkmıştı. Bu teorik belirleme şimdi pratik bir ifadeye kavuşmuştur ve Türkiye Devrimi'ni geliştirebileceğini ortaya koymuştur. Karşı tez veya sosyal-şoven tez ters söylüyordu. "Türkiye Devrimi gerçekleşirse, Kürdistan kurtulabilir veya o zaman milli meseleyi ağza alabilirsiniz" diyordu. Bu çok geçersiz, çok tehlikeli bir anlayış oldu, Türkiye için de tehlikeli bir anlayış oldu.

Açığa çıkan, Kürdistan Devrimi sadece Kürdistan'ın kurtuluşu olmadığı, Türkiye Devrimi'nin de gelişimine yol açtığı, hatta genel burjuva demokratik çıkışına hizmet ettiğidir. Kaldı ki, bugün demokrasi sözcüğünü ağzından düşürmeyen bu hükümetin başa gelişi tamamen o eylemlerin sonucudur. Diğer yandan sınırlı burjuva-liberal gelişmelerde de bu etkiyi görmek mümkündür. 15 Ağustos Atılımı'yla birlikte hızlanan

devrimci savaşımızda ilk ürün, aslında Demirel'i kurtarmak oldu. Bunun politikaya dönüşü yüz bin, iki yüz bin oyla gerçekleştirildi ve yüzde yetmiş oranına varan, onlara siyasi hakların verilmesi mücadelemizin etkin olan sahalarında ortaya çıktı. Aslında bizim etkimiz olmasaydı, bunlara politika yapma şansı verilmeyecekti. Ardından Özal'ın geriletilmesi tamamen bizim eserimizdir. Son oy durumuna bakılırsa, onun oyunu Kürdistan'da yüzde ondan fazla düşürdük. Aksi halde bunların hepsi Özal'ın oylarıydı. Özal'ı gerileterek, ona başbakanlık yolunu tekrar açtık. Bunlar burjuva liberali geçiniyorlar, demokrat geçiniyorlar. İnönü için de aynısı söylenebilir. Mücadelemizin ilk etkileri, bunları tekrar politikaya ve hükümete getirme biçiminde olmuştur.

ikinci önemli etki, sanırım daha çok demokrasiyi geliştirme adı altında bir şeyler yapılmak isteniyor. Bu son demokrasi paketi de biraz bununla bağlantılı ki, bizim mücadelemize karşı bu demokrasi paketi ileri sürülüyor. Türkiye halkına eğer biraz demokrasi tanınacaksa, hatta icazetli bir demokrasi olacaksa bile, bunun mücadeleyle ne kadar yakın bağlantılı geliştiğini iyi görmek gerekir. Fakat biz bunları burjuva cephesinde ortaya çıkan etkiler olarak görüyoruz ve burjuvazinin devrimci mücadelenin etkilerini istismar etmesi ve kullanması biçiminde değerlendiriyoruz.

Mücadelemizin Türkiye halkının devrimci eğilimi, devrimci demokrat eğilimi üzerine yansımaları istediğimiz, direkt olarak geliştirmek durumunda olduğumuz bir etkidir. Şimdi yansıma bu aşamadır. Burjuvalar, küçük burjuvalar bu etkiyi kullanmaya çalıştılar. Şimdi bu etki Türkiye halkının hizmetine, Türkiye halkının devrimci demokratik mücadelesine yayılacaktır. Öyle anlaşıyor ki, biraz önce değinilen nokta veya dönemeç, aşama budur. Devrimci mücadelemiz, Türkiye halkının devrimci demokratik seçeneğini öncelikle varolanları eleştirme, yaşama şansı olanları güçlendirme ve giderek kapsamını daha da genişleterek onlara hareket olma şansı verme gibi bir gelişmenin içindedir. Sanıyorum hükümetin de fark ettiği tehlike budur. Mücadeleyi hemen tasfiye etmek istiyor. Kullanılan sözcüklerde bunu görmek mümkündür.

Mücadele artık şehirlere ve Türkiye'ye yansımıştır. Kürdistan'la, (onların deyimiyle Güneydoğu'yla) sınırlı olmaktan çıkmıştır, Türkiye metropollerine doğru yayılıyor. Bu büyük bir tehlikedir, zaten en çok da bu onları paniğe sevk etmiştir. Birçok resmi sözcünün değerlendirmeleri bu durumu göstermektedir. "Türkiye'yi bulaştırmayalım, hiç olmazsa Güneydoğu'yla sınırlandıralım" diyorlar. Şunu doğruluyorlar: Bu mücadelenin etkileri artık burjuvazinin istismar edemeyeceği, hatta tasfiye edemeyeceği kadar önemli bir aşamaya gelmiştir. Demirelleri, İnönüleri bu duruma getirmenin de ötesinde onları devirebilecek bir aşamaya gelmiştir. Gerçekten onların oportünizmi onları devirecektir. Devrimi kullanmak isteyenler, devrim tarafından kullanılacaklardır. HEP örneğinde bunu yaşadık. Daha da fazlası, halkın devrimci seçeneğinin gelişme şansı vardır. Legal, illegal düzeylerde gelişiyor, hızlı gelişiyor. Sanırım bunu barajlamaya çalışıyorlar. Burada görev devrimci etkiyi sağlıklı yansıtmaktır. Son bir yıldır gerek siyasi çizgi düzeyinde, gerek ilişki ve bazı pratikler düzeyinde sağlıklı yansıtmaya özen gösterdik. Halen de arayış içindeyiz, ilişki içinde olmaya çalışıyoruz. Bu mesele sadece mevcut devrimci gruplara ulaşmak değil, halka ulaşabilmektir.

Politikayı ideolojik lafazanlıktan çıkarıp pratikleştirebilen bir olgu haline getirmek gerekiyor

Türkiye'de muğlak bulunan bir halk kimliği var. Türkiye'de net bir Türk halk kimliği ortaya çıkarmak, onun için devrimci bir halk hareketi ortaya çıkarmak gerekiyor. Aynı zamanda işçi sınıfı var; işçi sınıfının kimliğini ortaya çıkarmak için, işçi sınıfı hareketini ortaya çıkarmak gerekiyor. Halkla kendi egemenleri arasındaki çizgiyi iyi çizmek, netleştirmek özellikle belirtildi. Çok dar örgüt ilişkilerini aşmayan ilişkiler yerine politik gelişmeye bu imkanı veren ilişki tarzına, mesela taktik önderlik hattına Türkiye gruplarını çekebilmelidir. Bu büyük önem taşıyor. Yani politikayı ideolojik lafazanlıktan çıkarıp pratikleştirebilen bir olgu haline getirmek gerekiyor. Hep çizgi düzeyinde tartışmaktan ziyade, pratik düzeye geçmek, pratik düzeyden örgütler arası sağlıklı ilişki tarzına yol açabilmek, örgütler arası ittifak denilen işi sağlam geliştirmek gerekiyor. En önemlisi de, halkla ve sınıfla bağlantılarını sağlıklı geliştirebilmektir. Özellikle işçi sınıfını saran 'sarı sendika' denilen, sendika ağaları denilen ağaların elinden kurtarabilmek önemlidir. Bu sendikacılık maskesi altında kontra ve korucular vardır. Bu konuda bir atağa, bir yenilenmeye ihtiyaç vardır.

Yoksul köylülük de epey vardır. O köylünün sahte liberal havasını kırmak gerekir. Bu kesime yaşadığı kişiliksizliği aştırmak gerekiyor. Aydınlar vardır. Ama bir hercümerç yığını halindedirler; çok bozuk, çürümüş durumları yaşıyorlar. Nitelikli bir aydın demokratiği geliştirmek önem taşıyor. Bunların örgütlenmesi ve

rollerinin oynatılması önem taşıyor. Buna sağlıklı yaklaşımlar gerekiyor. Bütün bunlar devrimci demokratik bir programı içerir. Program kadar öncülük, cephe tipi örgütlenmelerin gelişimine ve eylemliliğe ihtiyaç vardır. Bazı eylemler mutlaka gerekecektir. Çünkü sınıf içinde ajan barikatlar, yine devrimci hareketin içinde ajan mihraklar vardır. Şüphesiz olumlu gelişme için aynı şekilde sağlıklı bir eylem programına da ihtiyaç vardır. Bunlar bilinen hususlardır.

Türkiye'deki aydın potansiyeli, devrimci potansiyeli aktif, pratik bir olgu haline getirmek şimdi çok önemli. Ama pratiğe yanaşılmıyor, pratik hata gelinmiyor. Bizde de bunun sancısı çok çekildi. Halen de pratik hata sokmak için oldukça yükleniyoruz. Türkiye için bu daha fazla yapılmak durumundadır. Türkiye'nin devrimci birikimini, potansiyelini pratikleştirmek, harekete geçirmek çok önemlidir. Burada muazzam nitelikler var. Değişik gerçeklerle kendini değişik gösterme, özellikle ideolojik saplantı dahilinde bırakma yaşanıyor ve "neden ittifaka gelinmez, neden ortak hareket edilmez" biçiminde mazereti bol çıkışlar yapılıyor. Bunlar pratikleşmek istemeyenlerin yaptığı sakat savunmalardır. Kendine güvenen devrimcilerin uzun soluklu olmak kadar çok geniş bir yelpazeyle hareket edebilme yeteneğinde olmayı da bilmeleri gerekir.

Öyle anlaşıyor ki, Türk egemen sınıfı kendi lehçesiyle kendi emekçilerini ve onun temsilcilerini de bulanık hale getirmiş. Bizim hareketimizdeki açıklığı, Türkiye'deki gerçekleri ileri düzeyde açıklığa kavuşturmada örnek olarak değerlendirmekte yarar var. Hatta Türkiye'yi açıklığa kavuşturmak için bizzat zorlayarak -buna ortak örgütlenme mi, ortak eylemlilik mi denilir, tek mi çift mi denilir, mühim değil- yapmak gerekir.

Tartışmak isteyen, ortak iş yapmak isteyen çevreler var. Tekrardan hepsine çok esnek bir yaklaşım içinde bulunduğumuzu vurgulamak istiyoruz.

Belli ki biz Türkiye ile uğraşacağız, egemen sınıflarıyla uğraştığımız kadar halk kesimleriyle de uğraşacağız. Gücümüz sınırlı, bizde de iş yapmak durumunda olan akıllılar çok az. Egemen ulustan veya o koşullardan yetişmiş olanların -burada da çoğu böyle yetişmiştir- bu kadar az iş yapabiliyorlarsa, bizim gibi ilkel ve zor koşullarda -bu da mazeret değil- iş yapmak durumunda olanların olanakların nasıl olacağını iyi bilmeleri gerekiyor. Fakat yine de uğraşmaya büyük değer biçeceğiz. Eskiden bu, Türkiye'de Kürt gerçeğine karşı sosyal şovenizmi yapıyordu. Şimdi PKK somutunda diyoruz ki, sosyal şovenizmle ezilen ulus milliyetçiliği aynı şey değil ve bizden ezilen ulus milliyetçiliği beklenemez de. Bu, eskiden daha tepkici yaklaşımlarla yapıyordu. Böyle de olmayacağız. Bizde olmadı, olmayacak. Kürtlerde işbirlikçi milliyetçilik vardı. ilkel milliyetçilik -bugünkü küçük burjuva milliyetçiliği- dediğimiz milliyetçilik de bunu yapmak isterdi. Tepkici ve çok ölçsüz yaklaşımlar ancak onlardan beklenir. Hatta sosyal şovenizm ile ezilen ilkel milliyetçilik aslında aynı şeyleri söylüyorlardı ve zaman zaman kendi aralarında anlaşıyorlardı. Bunun böyle olduğu görülmüştür.

Sosyal şovenizmin, mücadelemizin hep Türkiye sömürgeciliğini gördüğünü, ama Amerika'yı görmediğini ileri süren bazı görüşleri var. Buna da kısa bir cevap vermek gerekiyor. 1970'lerde Türkiye'de gerçekten bir şeyler söyleniyordu. Hep antiemperyalizm deniliyordu. Ama genelde egemen sınıf ve kemalizmin etkileri görülmek istenmiyordu. En çok bunu söyleyen devrimciler kendi egemen sınıflarının ve kemalizmin acımasız darbeleri altında ezildiler. Değişik bir tarzda, "Kürdistan Devrimi, emperyalizmi, Amerika'yı göremiyor, hep sömürgeciliği görüyor" deniliyordu. Türk sömürgeciliği nedir? Her gün ABD temsilcileri verdikleri demeçlerle, "Türkiye bütün yöntemleri kullanarak PKK üzerine gitmeli, sonuna kadar Türkiye'nin arkasındayız" diyorlar. Bu, "Türkiye'nin milli baskı sisteminin arkasındayız, Türk sömürgeciliğinin arkasındayız" demektir. ABD'nin kolladığı bir rejimi hedef almak, nasıl oluyor da ABD'yi görmemek anlamına geliyor? ABD'nin "imha edilmelidir, tasfiye edilmelidir" dediği bir hareketin ABD'ye, emperyalizme karşı nasıl mücadele vermediğini izah etmeleri gerekir. Böyle ucuz bazı değerlendirmeler altında temel gerçekleri saptırmayı bir tarafa bırakmak lazım.

Türk rejimini veya Türk egemenliğini bize karşı korumak isteyen ABD'dir, Avrupa'dır. Yoksa bu rejim kendi başına yirmi dört saat bile ayakta kalamaz ve ABD'nin en ileri bir karakolu gibi üzerimize bela ettiği bu rejimdir. Çok açıktır ki, iyi bir anti Amerikancılık, antiemperyalistlik kesinlikle bu ileri karakolu uçurmaktan geçiyor. Bunu halen anlamama aynen şuna benzer: Türkiye'de devrim yapalım, Kürt meselesi o zaman anlaşılacaktır. Bu, çok köhnemiş bir teoriye benziyor. Şunu çok iyi gördük: Kürdistan'daki devrimci gelişme olmadan, Türkiye Devrimi'nin adı bile ağza alınamazdı. Bunu da iyi görüp anlamaları gerekiyor. Anti Amerikancılık, antiemperyalistlik isteniyorsa, bunların en ileri karakolunun uçurulmasını istemek gerekir. Bunu istemedikçe, bunların çok tutarsız olduklarını, devrimi inkar ettiklerini, hatta kendi egemen sınıflarını bilerek veya bilmeyerek örtbas etmek istediklerini söylemekte haklı oluruz. Çünkü çok iyi biliyoruz ki, bu ileri karakol aşılırsa, anti emperyalizm görevi en köktenci bir tarzda gerçekleştirilmiş olur. Devrilen bir

Türkiye ileri karakolu, Ortadoğu'da emperyalizmin en büyük darbeyi yemesi anlamına gelir. Bu da yoksullar dünyasının, yani 'üçüncü dünya' denilen ülkelerin mücadelelerinde muazzam bir öncülüğün ortaya çıkması ve islam halklarının muazzam bir antiemperyalizme yönelmeleri anlamına gelir. Teori biraz pratiğe yol göstermeli, bulanıklaştırmaya yol açmamalıdır. Teori, hedefi en başa almaktan tutalım, sıralamayı doğruya tabi tutmayı bilmelidir. Yoksa öne alınması gerekeni arkaya alıp gizlemek, çok sıradan bir düzeyde olanı da en öne alıp sahte bir tarzda onunla savaşmak, teorinin en tehlikeli bir biçimde kullanılmasıdır ki, bunun adı da oportünizmdir, saptırmadır. Bu halen yapılmaya çalışılıyor. Bu tür çabalardan vazgeçmek gerekiyor. Hemen belirtelim: "Beşikçi hoca da Kürt milliyetçisidir" diyecek kadar kendilerinden geçiyorlar. Bunlar son derece çarpık ve kendi şoven kinini gizlemek isteyen ucuz değerlendirmelerdir. Sınırlı da olsa, bu tip çarpık görüşlerin halen sürdürülmesini anlamsız buluyoruz. Yoksa çok kapsamlı cevaplar verilebilir.

Şimdiki görevlerimiz, Türkiye devrimci gruplarının, en azından halen böyleyiz diyenlerin teorik olarak ne kadar sefalet içinde olduklarını göstermek değildir. Sorun, daha çok pratik bir olgu haline gelmeyi iyi bilmektir. Biz aynı şeyi radikal, eylemci bazı gruplara ilişkin de söyleyebiliriz. Bunlar pratikleriyle ne kadar güçlü olduklarını, eylemci olduklarını söylemek istiyorlardı. Fakat daha doğru dürüst, tutarlı devrimci ilişkiye bile gelmeyi bilemeyenlerin devrimci yaşam çizmelerini, devrimci tutum geliştirmelerini tutarlı bulmadım. Kaf dağında olanların pek ciddi bir devrimci pratiğe yol açamayacaklarını biliyorduk, ama anlatamadık. Bunun da bir anlamda şovenizmle ilişkisi vardır. Bu kadar kendini beğenmiş devrimcilik bunların şovenizmiyle ilgilidir.

Bugün Türk sisteminde, Türk kişiliğinde dünyayı küçük görmek, "bir Türk dünyaya bedeldir" deme anlayışı hayli etkilidir. Türk'ün dünyaya egemen olmasını bir yana bırakalım, günümüzde bir Türk sadece en iyi çöpçü olabiliyor. Gerçek bu kadar ortadayken, halen bu kadar sektör ve kendini büyük göstermiş bir kafayla hareket etmenin anlamlı olmadığını çok açık koyuyoruz. Sözüm ona bazı radikal gruplar halen dünya devriminin merkezinde olduklarını söylüyorlar. Bırakalım onu, nasıl yaşadıklarını ve yaşatıldıklarını bilmeyecek kadar kendilerini sübjektivizme batırmış olanların gittikçe gelişen devrimci bir pratiğin sahibi olmayacakları çok açıktır. Bunları da önce dostça eleştirdik; yapmayın, etmeyin dedik. Daha sonra devrimci gelişmeler de onlara şunu gösterdi: Devrimci pratikleriniz yok, geliştirdiğiniz devrimci pratikler de ezilmeye mahkumdur. Bu noktaya şimdi geliyorlar.

Devrimcilik tutarlılık ister

Radikallik iyi bir şeydir. Fakat doğru devrimci çizgi altında olursa iyi bir şeydir. Bu konuda oldukça esnek olmaları gerekir. Yani devrimin sorunlarını yerinde görmeyi, çok soluklu ve esnek bir yaklaşımla cevap vermeyi gerektirir. Bu noktaya geldiklerinde ancak radikalizmin bir anlamı olabileceğini, aksi halde kendi başlarına da, devrimin başına da bela olmaktan kurtulamayacaklarını biliyor ve söylüyorduk. Bu temelde gelişkili Türkiye gerçeğinin, örtbas edilmiş ve imhaya uğramış Kürdistan gerçekliğinin içinden muazzam bir mücadeleyle buraya gelenler, şimdi biraz daha kendilerini açıklığa kavuşturmuş olarak bazı gerçekleri dile getiriyorlar. Daha da fazlası inşa işlerine geçmektir. Gerçekten devrimcilik tutarlılık ister.

Bu işe inanmış olan gençlere ve halen bu işe varım diyenlere söylüyoruz: Bir defa kendi yaşamınızı mengene altında sıkıştırıp özünü ortaya çıkaracaksınız. Devrim en yaman gerçektir ve o gerçeği kendi içinde iliklerine kadar yaşayamayanlar gerçekler karşısında mahvolmaktan kurtulamazlar. Devrimci olmak istiyorsanız, devrimci olmayı kendinize kıstas alacaksınız. Bunun da hayallerle fazla ilgisi yoktur, oldukça gerçekçi yanları vardır. Bunu bilmek gerekir. Sizi ürkütmek için söylemiyoruz, ama devrimcilik denilen mesleği hakkıyla öğrenmek, hakkıyla mevzisine girip gereklerine elden gelen her yeteneği sergileyerek, hakkını vererek böyle bir yaşam tarzına dönüştürmek gerekir. "Bastırılmışız, ezilmişiz" deyip devrimci olunamaz. Evet, bastırılmış olmak ve baskı altında tutulmak devrimcilik için bir itme görevi gördürebilir. Fakat bu yalnız başına böyle ele alınırsa haydutluğa da götürür, en tehlikeli sapmalara da götürür. Devrimcilik, yalnız baskı altında, zorluktan kendini kurtarmak değildir; bundan ötesine gitmeyi de bilmektir. Daha uyumlu olanı, burjuva düzenini aşabilecek yetenekliliği göstermek, onu duyguda, düşüncede ve yaşamda sergilemek demektir. Bu gösterilirse, bu işlerde başarıyla yol almaya devam edilebilir. Bu gücünüz var mı? Bu güce ulaşmak için kendinizle uğraşıyor musunuz? Türkiye devrimciliği özellikle bu konuda atılım yapmak istiyorsa, hatta bizden daha ileri bir atılıma yol açmak istiyorsa, öncelikle

inanç kadar onun politik ifadesine, örgütlülük ifadesine kendini inandırarak ve ancak böyle yaşanabileceğini varsayarak bu işleri yapmalıdır. Kendinizi ikna etmelisiniz, kendinizi yanıltmamalısınız. Mevcut durumda ortaya çıkan gerçeklikte devrimci kişilik, kendini en çok yanıltan kişilik oluyor. Aslında devrimci kişilik, kendini en az yanıltan kişiliktir. Teori kadar pratik gerçeklikleriyle de en planlı, tertipli kişiliktir. Sözü'nün adamı olmayı bilen kişiliktir. Kendine gerçekten hakim olmuş kişiliktir. Türkiye'de kimlik aşınması ileri düzeydedir, insanın kimliğiyle çok oynanmıştır. En tehlikeli kimlik aşınması da devrimcilerde yaşanıyor. İnsan gerçekten çok üzülüyor, öfke duyuyor. Bu kimlik aşınmasıyla bırakın devrimcilik yapmayı, nereden, nasıl yer tutulabilire tanım yapmakta güçlük çekiliyor. Devrim en doğruyu, iyiyi, güzeli yakalayabilme sanattır. Bunlara bu kadar çarpık bir kimlikle yaklaşmak mümkün değildir. Evet, Türkiye'yle uğraşalım, Türkiye'yle Kürdistan'ı iç içe geliştirelim. Bu eğer sosyalistçe yapılmak isteniyorsa, onun eşitlik ve özgürlük ilkesine hakkını verelim. Büyüklük küçüklük değerlendirmeleri bir tarafa bırakalım. Egemenlerden miras kalan bu tip mülkiyet kokan hesapları bir tarafa itelim. Sosyalist fedakarlık anlayışını geliştirelim. Devrimci miras diye bir şeye inanılıyorsa, o mirasa da böyle layık olunabileceğini unutmayalım.

Bütün bunları belirtirken, Türkiye Devrimi'ni de birlikte yapacağız. Muazzam çapraşıklık, teoride olduğu kadar pratikte de biraz ortaya çıkardık. Daha fazlasını önümüzdeki dönemde gerçekleştireceğiz. Şu an yaşananlar kader değil. Bu kadar çürüme rahatlıkla karşılanmaz. Neye mal olursa olsun, biraz daha kararlıca üzerine yürüyeceğiz.

Sanıyorum son zamanlarda bize yönelik bazı eleştiriler yapıldı, adını belirtmeksizin bunlara böyle genel bir cevap vermekle yetiniyorum. Şunu da çok açıkça söylüyorum: Türkiye'de hangi grup veya parti ileri düzeyde iş yapmak istiyorsa; silahlı istiyorsa silahlı, halkla istiyorsa halkla, militanla istiyorsa militanla destek vermeye hazırız. İster ortak örgütlenme, ister güç birliği, ister eylem birliği olsun, ama "mutlaka birlikte bir şey yapmak gerekir" diyenlerin hepsiyle, ideolojik düzeyi, siyasi düzeyi ne olursa olsun, ortak iş yapmaya çalışmalıyız. Ortak adımları atma gücünü göstermeliyiz. PKK'nin de hataları, ideolojik, siyasi düzeyde birçok sivri ve geri değerlendirmeleri, çıkışları olabilir. PKK'nin yürüyen bir hareket olduğunu, her gün sonuç üstüne sonuç yaratan bir hareket olduğunu ve bunun da başlı başına kendini düzeltme hareketi olduğunu kimse unutmamalı. Her gün böyle yürüyen, böyle sonuç ortaya çıkaran bir hareket kendini her zaman düzelterek hareket ettirir.

Bunları belirtmekle yetineyim. Sorularınızı alabiliriz. Bizden açıklığa kavuşturulmasını istediğiniz sorulara cevap verebiliriz. Ayrıca yoldaşlardan da cevap alabiliriz. Bazı sorularınız olursa tartışmayı daha iyi sürdürebiliriz. Bu tartışmamızda soruların çerçevesini çizmeye çalıştık. Burada farklı farklı gruplardan, kökenlerden gelenler de var. Durumları bir süredir az çok izliyorsunuz. Türkiye'deki tartışma platformuna katkı yapmak istiyorsanız, bu vesileyle bu platformu kullanabilirsiniz. Evet buyurun, sorularınızı alalım.

- Bir halk adına yola çıkanlar, ilkin onun önderleri kendilerini tepeden tırnağa bu devrim için hazırlarlar. Çünkü büyük sorumluluk, bir de vicdan istiyor. Türkiye'de 12 Eylül öncesi halk adına hareket eden birçok grup vardı. Daha sonraları bunların elemanlarını çeşitli yerlerde tanıdım ve birçoğunun halk adına hareket etme haklarının olmadığı kanaatine vardım. Bunlar halk adına bir sürü insan öldürdüler, birçok mahalleyi kuşattılar. 12 Eylül geldikten sonra birçoğunu sindirdi, birçok insan işkencelerden geçti. Sonuçta halk adına hareket edenlerin büyük bir kısmı evlenip çocuk beslemeye başladılar. Sizin hareketinizin veya Türkiye'deki devrimci hareketin önderliksel durumu tam böyle olmasa da biraz buna yakındır.

Mustafa Suphilerin grubu çok saf bir şekilde gelip kendilerini Karadeniz'de boğdurdular. Daha sonra ortaya çıkanlar da kemalist burjuvazinin burnunun dibinde siyaset yapmaya çalıştılar ve çoğunlukla onun baskısı, oyunları altında yok olup gittiler. Mahirlerin çıkışları gibi, diğerlerin de çıkışları çok görkemli olmasına rağmen, ölüme gidişleri belliydi. Önderliği koruyamadılar, onların ardılları ise birer mürit olmaktan öteye gidemediler. Mücadeleyi kör bir çatışmaya, intikam çatışmasına dönüştürdüler.

Bugün için yola çıkanlar kendilerini Türkiye Devrimi için önderliksel düzeyde ne kadar hazırlıyorlar? Bunu bir hareketin önderi olma iddiasında yola çıkanlara soruyorum. Yanı başlarında olan bir PKK önderliği var. Bu önderliğin yaşamında ölü bir halkı bu duruma getirmesi var. Aralıksız gelişen bu önderlikten neler alabiliyorlar? Bu önderlik, Türkiye devrimci hareketi önderleri için neyi ifade ediyor?

- Türkiye solunda bizimle ilgili olarak genelde şöyle bir kanı var: Hak etmedikleri halde kendilerine çok yüklendiğimizi düşünüyorlar. Parti Önderliği'nin bir bütün olarak eylem ve eleştirilerini, kendilerinden umut

kestiğimiz ya da kendilerini anlayamadığımız biçiminde bir karşılıkla yorumluyorlar. Dünya tarihinde hiçbir ezilen ulus, ezenini ve ezenin egemenliğini bu kadar derinlemesine incelememiştir. Kürdistan Devrimi bu açıdan Türkiye devrimci hareketinin hiçbir zaman elde edemeyeceği bir imkan sunuyor. Fakat Türkiye solu kendini düzeltirken, geçmişin yetersizliklerinden arınırken, geçmişin başka bir köşesi üzerinde başka bir şekilde yenilemenin ötesine gidemiyor. Sonuçta o köşe bir süre sonra gidiyor. Bu, Türkiye solunun bir özelliğidir sanırım. Bu özellik konusunda düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

- Türk sol hareketi PKK'nin ortaya çıkışından itibaren eleştiri demeyeyim de, sürekli bir karalama hareketine girmiştir. Tüm bu olup bitenler belli bir dönem birbirimizi anlamamaktan kaynaklanabilir. Kürdistan'da herhangi bir şey yoktu, belki bu yanılla mazur görülebilirdi. Fakat şimdi devrimimizin geldiği şu aşamada Türkiye hareketlerinden bir kısmı halen geçmişten pek farklı olmayan yaklaşımları sürdürüyorlar. Adeta Parti Önderliğimizin, partimizin tökezlemesi ve kendilerinin eskiden söylediklerinin doğru çıkması için pusuda bekliyorlar. Bunun örneğini hem cezaevinde hem de dışarıda gördük. Şu anda büyük ihtimalle aynı şeyler devam etmektedir. Parti Önderliğimizin, hareketimizin bunca samimi yaklaşımı karşısında bu hareketler eğer gerçekten sosyalist anlayışa bağlı kalacaklarsa, kendi geçmişlerini radikal bir bakışla eleştirmelidirler. Bu eleştiri de -kişisel görüşüme göre- yazılı verilmelidir. Asıl en büyük özeleştiri de Türk halkını bu baskı cenderesinden kurtarmakla olur. Bu konudaki görüşlerinizi alabilir miyiz?

- Türk solu kökten budanmıştır. Bu budama işlemi birkaç şekilde yapılmıştır. Budama işleminde Türkiye devrimci hareketlerinin de etkisi olmuştur. TKP-B hareketinin bu anlamda son gelişmeler ve solun ulusal kurtuluş mücadelesi konusundaki programını, düşüncelerini açıklayabilir misiniz? Buna ek olarak da Türkiye'nin bağrından çıkacak olan ve çağın gereklerini yorumlayabilecek olan devrimci tipi çizdiniz mi, onu teorik ve pratik olarak işlemeye başladınız mı?

TKP-B Genel Sekreteri: Ulusal sorun değil de, Türk halkının içinde bulunduğu durum açısından değerlendirebiliriz.

- Türk halkının ulusal duyguları açısından.

- Türk sol hareketi tarihi gelişim seyri içinde bir gelişmeyi şimdiye kadar sağlayamamıştır. Her ne kadar belli bir mirasa sahipse de bu miras kullanılamamıştır. Şimdiki durumu geçmişten ders alarak değerlendirdiğimizde, geçmişten hareketle güçlü bir geleceğe, zayıftan güçlüye varma gibi bir sonuca varmak mümkün. Bu yönlü çaba olmalı. Bu yönlü bir gelişmeyi tam anlamıyla sağlamamanın nedeni, kemalizmin etkisinden kendisini ciddi bir şekilde kurtaramaması olarak görüyorum. Bunun devrimci saflara yansması ise değişik tarzlarda olabilir. Örneğin eleştiri ve özeleştiri mekanizmasına yansıması çok değişik oluyor.

Kemalizm dünya halkalarını sürekli hor görür ve sürekli kendini üstün tutar. Bu gerek sloganlarla, gerekse daha değişik tavırlar ve davranışlarla kendini göstermektedir. Türk sol hareketleri çevrede bulunan devrimci hareketleri beğenmez, eleştirir. Fakat iş özeleştiri konusuna gelince, kendine toz kondurmaz. Bu durum kemalizmde de vardır. Türk sol hareketi, eleştiri ve özeleştiri mekanizmasına olan bu yaklaşımla kemalizm arasındaki bağı ne kadar kavramıştır?

- Türkiye'de sınıflar askeri temelde gerçekleşiyor. Osmanlı'ya ordu damgasını vuruyor. Tanzimat hareketine ordu damga vuruyor veya Osmanlı'nın kadroları cumhuriyetin kadroları oluyor. Ordu, yaşamı yukarıdan aşağıya doğru, ekonomiden siyasete kadar hemen hemen her şeyi şekillendiriyor. Böyle bir resmi yapılanma, yaşam biçimi, kültür, ideoloji ve sanat var. Türkiye'de devrimci hareket ilk çıkışından bu yana bu resmi yasanın, ideolojinin, kültürün, sanatın ne kadar dışında oldu?

Türkiye devrimci hareketinin -ilk çıkışından bu yana- bu resmi yasanın biraz dışına çıkması 1980 yılına doğrudur, ama 1980 yılına gelindiğinde sonuç pek farklı olmuyor. Yasanın dışına çıkma bu düzeydedir. Çıkışlar olsa bile sonuç olarak tasfiyecidir. Türk sol hareketi resmi ideolojinin dışına çıkmamıştır. Çünkü resmi ideolojinin karşısında güçlü bir ideoloji yaratamamış ve bunu zor örgütlemesine kavuşturamamıştır. Gerçekten zoru örgütleyen bir örgüt ancak devrim sorununu omuzlayabilir. Türkiye'de böyle bir örgüt oluşturulamamıştır. Neden resmi ideolojinin, kültürün dışına çıkılamıyor?

- Reel sosyalizmin yıkılışının önemli bir nedeni kişilik sorunudur. Türk toplumu kendi tarihinde değişik dönemlerde bir kişilik dönüşümüne uğramıştır. Arkadaşın belirttiği gibi, Türk aydınından Türk halkına kadar her kesim gelişmeyi Batılılaşma olarak adlandırıyor, adlandırdı. Bu aslında bir kişilik dönüşümüdür, yabancılaşmadır. Şimdi gerek militan tipte, gerek halkta, gerek örgütte devrimin ve yeni toplumun kendisine denk düşecek bir kişilik dönüşümünü hiç düşündünüz mü? Bu konuda çalışmanız var mı veya bunsuz devrim yapılabilir mi?

- Genel olarak Türkiye devrimci hareketi bugüne kadar tutarlı bir askeri eylem çizgisi oluşturamamıştır. Tarih incelendiğinde bireysel suikast ve bir takım eylemler dışında halkın devrimci enerjisini devrimci şiddet düzeyine çıkarabilecek kitlesel bir askeri çizgiye götürememiştir. Bunun nedenleri nelerdir? Arkadaşların bu boşluğu doldurma konusunda ne gibi plan ve perspektifleri vardır?

- Bir halkın yaratılışı, yeniden var edilişi söz konusudur. Bu, 1970'lerle birlikte başlar. Bu süreç, Parti Önderliğimizin soylu emekleri ve çabalarıyla bugüne kadar geldi. Yalçın Küçük'ün bir değerlendirmesi var: "PKK Önderliği bölge çapında bir önderliktir" diyor. Türkiye sol hareketinde bunun etkisi ne ölçüde duyuldu? Bu durumdan kendileri için ne gibi sonuçlar çıkardılar?

Diğer bir nokta ise, 1992 yılında partimizin özellikle almış olduğu bazı taktik hedefler söz konusu. Ulusal ayaklanma, ulusal ordulaşma ve ulusal halk meclisinin oluşumu gibi. Bunların hayata geçirilmesi için tabii ki başta kendi öz gücümüz, yani Kürdistan halkının iradesi söz konusudur. Belirleyici olan budur. Ancak bunun diğer bir yönü de birinci derecede ittifakımız olan Türkiye halkı ve onun önder gücüdür. Bu da gösteriyor ki, taktiklerimizi hayata geçirmemizde faşist Türk devletiyle zor süreçlerimiz olacak. Ortak düşmana karşı ittifak anlamında desteklerimiz ne olabilir? Türkiye devrimci hareketin bilindiği gibi iki yönlü zaafı vardır. Bunlardan birincisi, sol hareket içerisindeki çürümüşlüğü bir göstergesi olarak boş bir tartışma, geliştirici olmayan lafazanlık olayıdır. Bu gerçekten 12 Eylül öncesinden çok daha yoğun bir şekilde gündeme geldi. Bizans'ın çürümüşlüğü göstermek için bir örnek verilir: Fatih'in atlıları Ayasofya kapılarına dayandığında içerdekiler meleklerin dişi mi, erkek mi olduğunu tartışıyorlarmış. Bu tür tartışmalar oluyor. Türkiye solu da benzer bir tartışma düzeyindedir. Bu durum nasıl düzelecek. Bu durum Türkiye solunun ne kadar gündemindedir? Gerçekten hangi çabayla, pratikle ve eylemlerle bunu aşmayı düşünüyorlar?

Türkiye sol hareketinin tarihi bir geçmişi olmasına rağmen, ne işçi sınıfıyla ne de halkla fazla bir bütünleşme sağlamıştır. Yaratıcı taktikler geliştirememiştir. Bugün Türkiye toplumuna baktığımızda devrimin dinamiği olabilecek güçler, MHP ve MSP'nin elinde bulunuyor. Bu nasıl sol ve sosyalist harekettir ki, geliştirdiği ve uyguladığı taktiklerle halkı kucaklayamıyor? Bu yenilgiyi giderme konusunda arkadaşların nasıl bir çabaları vardır?

- Yeni bir örgütün ortaya çıktığı şeklinde bir söylenti var. Bunun da PKK'li Türk arkadaşların oluşturduğu bir oluşum olduğu söyleniyor. Bu örgütün yeni çizgisi nasıl olacak? PKK ile ilişkisi nasıl olacak?

- Arkadaşlar Türkiye'deki sol hareketin yenilgilerini hep aydın tipi çıkışlara bağlıyorlar. Bu özelliklerden dolayı Türkiye sol hareketi içinde halen birçok konu tartışılıyor ve bunlar birçok ayrılıklara neden oluyor. Deyim yerindeyse her gün ayrışma söz konusu oluyor. Bunun nedenlerini sadece aydın tipe bağlamak ne kadar gerçekçi? Başka nedenler yok mu?

Arkadaş federasyon tartışmalarından bahsetti. Şüphesiz federasyon tartışmaları da her iki halkın ya da bölgedeki halkların ulusal ve sınıfsal mücadelelerini bastırmak amacıyla oluyor. Bu konudaki düşünceleri nedir? Bunda pratik ve teorik anlayışları, geleceğe yönelik pratik çalışmaları nelerdir? Bu konudaki düşüncelerini öğrenmek istiyorum.

Abdullah Öcalan: Daha anlamlı sorular sorulabilir. Konuşmalarda cevapları bulunmayan ve belli bir aydınlatmaya ihtiyaç duyulan soruları dile getirmelisiniz. Çok genel soru sormak doğru değil. Aslında açıklık getirilecek hususlar var. Bunlar çok genel olamaz. Çok güncel ve can alıcı sorular olabilir. Her bir soru üzerine iki saat de durulabilir, fakat bu mümkün değil. Sorular birleştirilerek cevap verilebilir. Benim bir yöntemim şudur: Önce soruların hepsini alırım, birleştirerek genel cevap veririm. Parça parça

genelleştirerek cevap verebiliriz. İyice aydınlanmak istiyorlarsa bu yöntemi seçeriz. Başka sorusu olan var mı?

- Kürt tipini, sömürgeci koşullar altında kalan bir tipi anlayabilmek mümkün olabiliyor. Fakat Türk tipini kafamda fazla canlandıramıyorum. Bunu anlamak istiyorum.

Abdullah Öcalan: Yani Türk kimliği sorusuna açıklık getirmemi istiyorsunuz.

- İkinci sorum da federasyon tartışmalarına yönelik olacak. Federasyon konusu nasıl ortaya konulabilir?

Abdullah Öcalan: İsterseniz ben soruları cevaplamayı en sona bırakayım.

TKP-B Genel Sekreteri: Yoldaşların soruları çok, bizi yakalamışken bırakmak istemiyorlar.

- Günahını sizden çıkarmak istiyorlar.

- Günahını bizden çıkarmak değil de kafalarında ne varsa onu burada netleştirmek istiyorlar. Biraz da ondan kaynaklanıyor. Anlatılanları anlamalarına rağmen sağlama almak istiyorlar.

- Alınmayın ve kendinizi fazla sıkmayın. Sorulara anlamlı cevaplar vermek iyi olur.

- Türkiye'de, cezaevlerinde ve buralarda birlikte oluyoruz, daima tartışabiliriz. Tabii ki her toplantının kendi sınırları içinde verimlilik düzeyi var. Bu açıdan mümkün olduğu kadar özlü olmakta yarar var. Yoldaşların sorularını birleştirerek kısaca cevap vereyim. Sorumun cevabını anlamadım diyen arkadaş olursa tekrar cevap verebiliriz.

Birinci konu, Türkiye devrimci hareketinin aydın niteliği, aydın düzeyine bağlama meselesi.

Her devrimci hareket başlangıçta ister istemez bir aydın karakteri taşır. Türkiye devrimci hareketinde de bu var. Ben bunu vurgulamak istedim.

Osmanlı döneminde Kürt halkı için yaptığınız değerlendirmelerin çoğunluğu, Osmanlı dönemindeki Türk halkı için de geçerli. Osmanlı döneminde Türk halkı, devlet tarafından makbul görünen bir halk değil. Saraylı yönetenlerin yazışması, konuşması Farsça ve Arapça'dır. Bugün Türkiye Cumhuriyeti'nin Kürt'e 'kır' diye hakaret etmesi gibi, o zaman da Türk demek hakaretti. Yani Türk, köylü ve işe yaramaz adam anlamına gelirdi. Aydınların, sarayın yaklaşımı budur. Avrupa'da burjuva devrimleri gündeme gelince, Türk aydınları bu sefer Batılaşıyor. Yani Farsça'dan, Arapça'dan Fransız, İngiliz kültürüne yöneliyorlar. İstanbul'da birbirlerine mösyö, madam, monşer, bonjur demeye başlıyorlar. Türk halkını yine hor görüyorlar. Türk bu anlamda kullanılıyor ve bu dönemde de yeni bir şey yok. Bu hastalığın devrimci aydınlarda nasıl devam ettiğini anlatmaya çalışacağım.

Ekim Devrimi'nden etkilenme elbette olmuştur. Proletaryaya dayalı bu gelişme bütün dünyayı etkilenmiştir. Türk aydınlarının bundan etkilenmesi de doğaldır. Ama burada eleştirilmesi gereken dogmatik, yani bir nevi şabloncu dediğimiz bir tarz kullanılıyor, bu bize kadar da sürdü. Lenin'in, Marx'ın kitapları okunuyor, okumak da gerekiyor, ama bu kitaplar kendi halkını çözümlemek için kullanılmıyor. Bu olmayınca, devrimci mücadele vermeye ne kadar kararlı olunursa olunsun başarı elde etmek mümkün olmuyor. Türkiye devrimci hareketinin genel niteliğini belirleyen biraz budur.

Bizi bağlayan aile, din ve birçok feodal yargı var. Devrimcilik yapmak için bunlardan kopmamız gerekir.

Ama bunlardan koparken -sanıyorum biraz sınıf karakteri nedeniyle- hızlı bir kopuş oldu. Yani Marx'ın, Lenin'in veya başkalarının başka yerde dediklerini aynen Türkiye'de yapacağımızı ve Türk halkını devrime götüreceğimizi zannettik. Böyle yanılgılı bir yaklaşım, bu anlamda halktan kopuk bir yaklaşım sergilendi.

Halka belirli şeyler versek de, ana görevde başarılı olmadık. Halkın kalıcı bir devrimci örgütlenmeye kavuşturulması, kalıcı devrimci bir alternatifi hazırlanması olmadı; bu noktada ister silahlı mücadele alanında, ister siyasi alanda olsun başarılı olunamadı. Onun için o konuya vurgu yaptık.

Eleştiri ve özeleştiri

devrimci insanın vazgeçilmez ihtiyacıdır

Bir yoldaş değinmişti, gerçekten özeleştirisi konusu önemlidir. Burada devrimci hareketler hakkında bir takım olumlu olumsuz şey söylerken, eleştirirken bu aynı zamanda TKP-B olarak kendimizin de özeleştirisidir. Özeleştirisi yapmak hem zor, hem kolaydır. Yani devrimci insanlar için kural budur. Eleştiri ve özeleştirisi, hataları ortadan kaldırmak için bir silahtır. Ama bununla oynanmaz. Nasıl ki, acemi insanlar silahla oynayınca kendini yaralar veya öldürürlerse, eleştiri ve özeleştirisi ile oynarsan da kendi kendini yaralarsın. Yani o silah amacına ulaşmamış, amacına uygun olarak kullanılmamış olur. Eleştiri ve özeleştirisi devrimci insanın vazgeçilmez ihtiyacıdır. Bu ne kadar zor olursa olsun yapılabilmesi gerekir. Çünkü bunu yapamadığı sürece doğru bir iş de yapamaz.

Bir insan, bir örgüt devrimciyim diye ortaya çıkıp da kendi hatasını ortaya çıkaramıyorsa, bunu eleştiremiyorsa, özeleştirisi vermiyorsa zaten halka hiç saygısı olmaz. Yani halka faydalı bir mücadele geliştiremez. Kendi açımızdan, tartışma düzeyinde ciddi özeleştiriler yaptığımızı söyleyebilirim. Yakından takip eden arkadaşlar sanırım daha iyi bilir. Düşünce bazında geçmişe yönelik, parti geçmişine yönelik ciddi özeleştirisi yaptık, buna cesaret ettik. Fakat buna uygun bir pratik geliştiremedik. Özellikle son dört, beş yıldır silahlı mücadeleyi geliştirmeye çabalarken, diğer alanlarda yeni bir devrimci atılım yapmaya çalışırken, gerek bu saydığımız sebeplerle, gerekse yeni mücadele koşullarındaki acemilikler tam bir başarı sağlamamanın nedeni sayılabilir. Başarı nispi oldu, yetersiz oldu ve halen bunu aşmaya çabalıyoruz. Ama özeleştiriler ve eleştiriler sadece başkalarını karalamak için veya benzer sebeplerle yapılmadı. Türkiye devrimci hareketinin mevcut örgütlerinin birleşmeleri bu saydığımız sebeplerden dolayı biraz zordur. Yani sınıfın, halkın mücadelelerine uygun perspektifli bir yaklaşım, çözüm getirememeye, mücadeleye bir devrimci örgüt gibi değil, bir çete gibi bakma vb sebepler var. Bunların üzerinde daha çok durabiliriz. Ortak bir şeyler yapmak için uğraşıyoruz; bildiri çıkarıyoruz, daha değişik işler yapıyoruz. Ama pratik adım atmaya gelince, gereken düzeyde bir başarı yok. Burada bence benzeri hastalıkların rolü var. Bu noktada Türkiye devrimci hareketini zorlamak gerekir. Yani kağıt üzerindeki bir takım tartışmalar veya salon tartışmaları yerine, kendi bildiğini pratiğe uygulamalıdır. Başarısını, başarısızlığını görmeli, tartmalı ki gerçekten onlardan kurtulabilsin, kendisini yenileyebilsin. O zaman daha ciddi mücadele kanalları açılabilir.

Bu anlamda kimseye bir düşmanlığımız olmadı. Gerek güç birliği kurma anlamında, gerekse örgütsel birleşme deneyleri açısından bazı çabalarımız da oldu. Fakat işçi sınıfı temelinde, halk temelinde ciddi bir devrimci gelişme sağlanmadan, örgütlerle bu tür diyaloglarla yol almak gerçekten çok zor. Kürdistan'daki sizlerin mücadelesi zaten bunu yeteri kadar gösterdi. Bazı yoldaşlar, "PKK'ye şöyle diyorlar, böyle diyorlar" dediler. Onlara kalsa on beş yılda kimseye anlatamazdınız, ikna edemezsiniz. Ama halk yönelimine doğru, devrimci temelde gösterdiğiniz gelişme o insanların dürüst olanlarını vazgeçirdi. Kendileri zaten iflah olmaz halk düşmanıysa onların ilacı yok. Ama insanlar dürüst, halka saygılı olanları önyargılarından vazgeçiriyor, mücadele sürecinde daha da vazgeçecekler.

PKK'yi düşman gören anlayışın Kürt halkına ve Türkiye Devrimi'ne faydalı olmaz

PKK Önderliği'ne, PKK'ye nasıl baktığımıza gelince; geçmişte Türkiye solunun eleştiri getirmesine paralel olarak, bizim de Kürdistan meselesine örgütlenme açısından yanlış yaklaşımlarımız oldu. O dönemde pek de önemli engelleme sorunumuz olmadı, olumlu yaklaşımlarımız oldu. Yalnız teorik düzeydeydi. 12 Eylül öncesi dönemde, Kürdistan'daki ulusal demokratik devrim, Türkiye demokratik halk devrimi süreci söz konusu oldu mu, bu iki devrim sürecinin birleşmesinin en büyük olasılık olduğunu savunduk. Ama bunların ayrı gerçekleşme ihtimalinin olduğunu da belirttik. Çünkü dünya ve bölge şartları, halkın mücadelesi gibi şeyleri önceden kalıplara sığdırmak mümkün görülüyor.

Kürdistan'da ayrı bir devrim süreci geliştiğinde, Türkiye devrimcilerinin görevi, Kürdistan'daki devrimci mücadeleyi desteklemek olmalıydı. Bunu ilke olarak tespit ettik ve yaklaşımlarımız bu çerçevede oldu. PKK'ye yaklaşımımız da bu çerçevede oldu. Geçmişte Kürdistan'da bir takım ulusal demokratik güç birliği vb girişimler oldu. Bu girişimlerde 1980 öncesi dönemlerinde olduğu gibi, PKK'yi dışlamaya çalışan girişimler de oldu. PKK'yi düşman gören, dışlamaya çalışan bir anlayışın Kürdistan halkına, dolayısıyla Türkiye Devrimi'ne de fazla faydalı olmayacağını savunduk. Sanırım bu anlamda teorik olarak hatalı bir tavrımız olmadı. Olumlu, basit bir düzeyde de olsa, birçok eylem birliğimiz oldu. Bunlar bugüne kadar da artarak sürdü.

Yalnız şunu da belirteyim: Türkiyeli devrimcilerin vahim bir hatası var. Bu konudaki eleştirilere hak veriyorum. Bu dergilerin sayfalarında da okuduk, halen okumaya devam ediyoruz. Dünyanın diğer bir ucunda biraz gelişme olsa, Türkiye devrimci hareketi buna çok büyük kıymet verir. O savaşıların hatıralarını yayınlarlar, onlar hakkında bilgiler yazarlar. Onlardan kendilerine göre ders çıkarırlar. Bunlar olumlu şeylerdir. Fakat Kürdistan'daki devrimci gelişme karşısında öğrenmeye kulakları tıkalı veya hevesli değiller. Halbuki biz her yerden ders alırız, istesek en kolay ders almayı bilen bir ülkeyiz. Yani iki halk ortak dili konuşabiliyor, yayın olarak her iki ülkenin devrimcileri ortak imkanlara sahip. Zaten birçok alanda birlikte mücadele ediyoruz, geçmişte de ettik. En kolay, en yakın ders alabileceğimiz bir devrimci hareket var, biz bundan yararlanmaya çalışıyoruz.

Türkiye devrimcileri açısından yayınlarımızda da bu konulara yer verdik. Sorun yararlanma, Kürt halkına iyilik yapma sorunu da değil. Kürdistan'daki devrimci mücadeleye doğru yaklaşmayan, bu mücadeleyi kabul etmeyen bir hareket, Türkiye devrimci hareketini, Türkiye Devrimi'ni nasıl başarıya ulaştıracak? Biz devrimciliğe başladığımız yıllardan beri halka ayaklanın diyoruz. 1990-91 yıllarında Kürt halkı PKK önderliğinde ayaklanıyor. Yıllardır halka devrimcilik adına kağıt üzerinde bunları söylemişiz. Böyle bir ayaklanmanın gerçekleştiği şartlarda bundan yararlanmak, Türkiye Devrimi'ni yapmak isteyen bütün devrimcilerin görevidir. Yapmazsa kendisini mahrum bırakacak. Hangi anlamda düşünürse düşünsün, ders alma enternasyonal dayanışma anlamında doğrudur. Türkiye devrimcilerinin çoğu henüz bunu kavramış değil. Meseleye halen eski ölçülerle yaklaşıyor. Olumlu gelişme var, ama yeterli değil.

İkinci bir konu, bu hususta bizim de niteliğimizi belirleyecek olan mücadelenin bugünkü aşamasında, yakın gelecekte birçok tehlikeye parmak basıyorsak, tehlikelere rağmen devrimci mücadele gelişebilir diyorsak ve geliştirmek istiyorsak, Türkiye devrimcilerinin en başta gelen görevi kendi ülkelerindeki devrimci hareketi geliştirmedir. Bu konuda ne gibi girişimlerimizin olduğu soruldu. Kısaca şunu söyleyebilirim: Türkiye devrimci hareketinin geçmişinden, kendi geçmişimizden, yani son yaptığımız tartışmada, eleştirilerde birçok ders çıkardık. Kürdistan'daki devrimci hareketler de birçok ders çıkarabilir. Türk halkıyla daha yakından ilgilenmeye, yani Türk halkının bir takım olumsuzluklarını çözümü ve onlara daha yakınlaşma olabilir. Türk halkı tarih boyunca ayaklanmış, zaman zaman Alevi isyanlarında, başka biçimlerde ayaklanmış. Ama bunlar da 1920-30'lardaki Kürt ayaklanmaları gibi yerel düzeyde, dar kalmış ve ezilmişlerdir. Belirli bir çevre dışında, halka hitap edebilen noktaya gelememişlerdir. Bunun sonucu olarak güçlü devlet imajı Türk halkının kafasına yerleşmiştir; 'devlet baba' deniliyor. Bu terim Türkçe'den başka kaç dilde var? Burjuvazi Batı'da eskiyi, devlet babalığı yıkmıştır. İşçiler ondan sonra iktidara gelmiş tekrar yıkmıştır. Yani 'devlet baba' diye bir imaj yok. Türk halkında da 'devlet baba' imajının yıkılması gerekli.

Siyasi iktidar yolunda, bu azgın kontra örgütüne karşı, sendikalarda sarı sendikacı biçiminde, mahallelerde başka biçimde, yine mafya polis işbirliği biçimindeki uzantılarına karşı mücadele şarttır. Kürdistan'da koruculuk veya özel tim açık örgütlendi. Türkiye'de ise gizli bir koruculuk sisteminden bu anlamda bahsedebiliriz. İş yerinde ispiyoncu, yağcı, sarı sendikacı, yarı mafya biçimindedir. Yani böylesine bir şekillenme, sivil savunma birlikleri biçimindedir. Böylesine bir devlet aygıtı karşısında, gerçekten silahlı mücadele yolunu açmadıkça, Türk halkına güven vermek mümkün değildir. Bu, bizim eski yaklaşımlarımızı da biraz terk ettiğimizi, bunu aştığımızı gösteriyor. Bunu sağlayamadığımız sürece atılım yapamayız.

1980 sonrası dönemde özellikle işkenceyi, zindanı, idamları ve bunların sebeplerini halka anlattık. Ama bunlara karşı mücadele yolunu geliştiremedik. Buna karşı mücadele bilinci, örgütlenmesi yaratılmadığı sürece, "işkence var, şu var, bu var" sözleri Türk halkını bir nevi korkuttu, yani olumsuz sonuca yol açtı. Artık gizli veya açık devlet aygıtına yönelik, başlangıçta şehirlerde belirli bir başarı kazanması gereken, kırsal alanla da uyum ve bütünlük sağlayan silahlı mücadele çizgisinin tutturulması göreviyle karşı karşıyayız. Bu doğrultudaki girişimimizi yeterli görmüyoruz. Bunu tamamlamak gerekiyor, bunu biz de yapabiliriz. Bunu doğru bulan diğer devrimci örgütler yapmaya çalışabilir. Gerçekten başarı kazandığı müddetçe onlarla her türlü mücadele birliği yaparız, yapmamız da gerekiyor. Bunda herhangi bir sorun yok, ama önce yol almak gerekiyor. Yol almayanların yapacağı birlik, kağıt üzerinde kalmaya mahkum oluyor, boşuna zaman kaybı oluyor. Halka veya az sayıda da olsa, devrimci çevreye boşuna umut vermekten, zaman kaybettirmekten başka işe yaramıyor. Bunların üzerinde duracağız. Yani kemalizmin, devlet ideolojisinin, resmi ideolojisinin dışında, işçi sınıfının, halkın çıkarlarını ifade eden bir devrimci mücadele kişiliği bunu yaratamazsa, bunun örgütlenmesini yaratamazsa onun bunun gölgesinde kalabilir. Geçmişte kör bir biçimde Sovyetçilik, Maoculuk, Enver Hocacılık vb şeyler yapıldı. Bugün de kimsenin gölgesinde kalınıyor, ama o da devrimci anlamda varlık demek değil, gitmek demektir. Dolayısıyla

Türkiye devrimci hareketi onun bunun gölgesinde kalmamalı, herkesle en üst düzeyde dayanışma, özellikle Kürdistan halkının zengin mücadelesiyle en üst düzeyde dayanışma gerçekleştirmelidir. Türkiye devrimci hareketi bu politikayı izlerken, esas olarak kendi halkını ayağa kaldırabilmelidir. Türkiye devrimci hareketi kendi halkını ayağa kaldırmadıktan sonra, kendi halkı içinde yer edinmedikten sonra başarılı olamaz. Doğu Avrupa ülkelerinden birinde -eskiden fıkra gibi anlatılırdı- o mevcut rejimlerden biri yakınıyor: "Şöyle yapıyoruz halk uymuyor, böyle yapıyoruz halk uymuyor" diyor. Diğer ülkelerin devrimcileri de "sizin parti kendisine göre halk bulamaz" diyor. Yani devrimciler kendisine göre halk bulamaz, ama halk kendine göre partiler bulabilir. Oradaki devrimciler kendi halklarına doğru bir yaklaşım geliştirip sahip çıkamadıkları için, başta çok güçlü de olsalar, kısa bir sürede çözülüp gittiler.

Bir yoldaş federasyon tartışmalarını sordu. Yani devrimci mücadele geliştiği ölçüde reformlar yoluyla önünü kesme çabaları gündeme gelebilir mi biçiminde soruyu anladım. Son üç, dört yıldır açık olarak gördüğümüz bir gerçek şu: Kürdistan'daki devrimci gelişme imha edilmek, önü kesilmek isteniyor. Bu sadece uçak ve bombalarla değil, bir takım yalancı reform balonlarıyla yapılmaya çalışıyor. Kürdistan Devrimi'nin Türk halkına etkileri var. Bence olumlu etkileri de var. Bunlar kırılmak isteniyor. Bunun Türk halkını etkilemesi, etkilerinin Türkiye'de görülmesi, Türkiye'de benzeri gelişmelerin olması kendilerini korkutuyor. Birçokları kimi sınıfsal çıkarı, kimi emperyalist devlet çıkarı hesabıyla yeni tavırlar belirliyor. Geçen yıl 'Anti Terör Yasası' ile ortaya çıkan, dayatılan da bu oldu. Yani devletin çizdiği sınırlar içinde nefes alıp verenler; sağcı, solcu, Kürtçü, alevici yaşayabilir. Bunun dışına çıkanlar da ezilir. Bunu yapmayı tasfiye ve imha etme planları yapılır. Bu, askeri imha meselesi değil, düşünce ve siyasi olarak imhadır. Türkiye'de devletin şu anda reform gibi gelişmelerle ne Türkiye işçi sınıfına, ne Türkiye emekçilerine, ne de Kürt halkına bir rahatlama sağlaması mümkündür. Reformların başarıya ulaştığı ülkeler var: Batı Avrupa ülkeleri, emperyalist ülkeler gibi. Onların da niçin belli bir başarıya ulaştığını biliyoruz.

Türkiye gibi -yeni sömürgecilik deniliyor, yarı sömürge diyenler de vardı- emperyalizme bağlı olan, emperyalizm tarafından şu ve bu düzeyde sömürülen, kontrol edilen, ileri karakol olarak kullanılan bir ülkenin Batı ekonomisiyle reformlar yapıp ayakta kalması mümkün değil. Bu çok çabuk yıkılacağı anlamına gelmez. Yani mücadele kızıştıkça düşman da kendi silahlarını ortaya dökecektir. Çabuk yıkılacaktır diye kendimizi avutmayalım. Ama gerçekten yıkabileceğimiz kadar da zayıftır. Bütün olumsuz ve geri özelliklerine rağmen, bir halkın böylesi bir mücadele sürdürebilmesi için yeterli adımları atmak, gerekli örgütlenmeyi yapabilmesi gerekiyor. Kürdistan'daki pratiğin gösterdiği en olumlu şey de bu oldu. Devletin büyük imkanlarını yığıldığı, ordunun ve polisin en yoğun olduğu yerde bunlar yetersiz kaldı. Artık geri çevrilemeyecek bir sürece girdi. Türkiye halkının da bu sürece kendi devrimiyle katılması için yeterli potansiyeli vardır. Bunu açığa çıkarmak görevimizdir.

Türkiye devrimci hareketleri
doğuşlarında düzenden kopmamışlardır

TKP-Kıvılcım Temsilcisi: Ben de soruları bir ya da iki ana başlıkla kısaca cevaplamak istiyorum. Genel sorular Türkiye devrimci hareketinin durumu, kendini yenileyememesi, sürekli tutucu zemin üzerinde kalarak kendini tekrarlaması vb biçimindeydi.

1965-68'lerde pek çok kaynaktan devrimci hareket doğdu. Bu hareketlerin kendi attıkları sloganlardan, kendileriyle ilgili söylediklerinden öteye, özlere neydi diye baktığımızda, bugünkü sonucu fazla şaşırtıcı görmüyoruz. TİP ile ilgili fazla bir şey söylemeye gerek yoktur; daha 12 Mart gelmeden parlamentarizm ve sendikalizmle öldü. Ondan sonra TİP mirasçıları zaten canlanamazlardı. Sadece belli ölçüde varlıklarını sürdürdüler. MDD (Milli Demokratik Devrim) kaynaklı daha radikal görülen eğilimlerin Türkiye'de devrimciliğe kalkışmalarının temeli neydi?

Birinci konuşmamda da söyledim, antiemperyalizmdi. Bunu ister Çin'den, ister Latin Amerika'dan taşımış olsunlar, ister bizzat Türkiye gerçekliğinden hareket ederek bu tespiti yapmış olsunlar, ama dövuştükleri güç emperyalizmdi. Kendilerini de ulusal kurtuluşçular olarak isimlendirdiler. Ama mücadele arttı, gün geçti, bu devrimcilerin karşısında dövuşecekleri emperyalizm (Amerika) Türkiye'de birkaç üs olarak varlığını koruyordu. Ondan öteye Türkiye'deki gerçek düşmanı kavradıkça bu siyasetlerin de ufku değişti. Bu hareketler ilk çıkarken, kimisi uzun süreli halk savaşı, kimisi politikleşmiş askeri savaş dedi. Fakat çoğunda hedefin odaklaştığı nokta, ABD emperyalizmine karşı mücadele idi. Türkiye'de dikkate, ciddiye alınacak

modern örgütlenmiş bir düşman sınıfı olduğunu fazla kavramadılar. Ama o düşmanları da karşılarında gördükleri an liberalleştirdiler. Bu gerçekliği kavramadığınız taktirde bugünkü sonucu sürpriz olarak görebiliriz. 1968'lerde Türkiye devrimci hareketi doğarken, mevcut Türkiye devletinin ideolojik, politik sınıf yargılarından ne kadar kopabildi? Koptuğu ölçüde yaşama şansı vardır, kopmadığı ölçüde düzenin içinde evrimleşecektir. Şimdi düzenin içine doğru evrimleşiyor. 1968'lerdeki en devrimci laflar bile neticede ulusal kopuştan öteye geçmedi. Geçmediği için de esas düşman olan Amerikan emperyalizmi önümüzden çekildikten sonra, Türkiye finans kapitalini beş yüz binlik ordusuyla, modern teşkilatıyla, aramıza sızdırdığı ajanıyla, polisleriyle 12 Eylül'de daha komplike bir güç olarak gördüğünde, o günün radikalleri bugünün liberalleri haline geldiler. Bizim açımızdan Türkiye devrimci hareketinin bugünkü duruma dönüşmesinin nedeni, doğuşunda düzenden kopmama zaafıdır. Düzenden ancak belli ölçüde koptu. Düzenin ancak belli noktalarına vurmayı göze alabildi. Gerçeklikle daha derinliğine yüz yüze geldiği an ya devrimcileşecekti - öyle bir kesim de vardı- ya da liberalleşecekti.

Sınıf temelinden dolayı, dünyaya bakışlarından dolayı biz bu siyasetlerin gerici yanlarını o zamanlar vurgulamıştık. PKK'nin Türkiye'deki doğuşuna, daha sonraki mücadelesine gösterdikleri tepki bu gerici yanın bir göstergesi idi. Ancak o gün kalabalıktılar. O gün onların sesi yüksek çıkıyordu. Dolayısıyla bazı bilinçlileri de yanıltabildiler. Fakat Türkiye finans kapitalini yanıltmak o kadar kolay değildir. Güçlü darbeler yedikçe, şimdi başka taraflara doğru liberalleşmek zorunda kalıyorlar. Diğer taraftan, Türkiye resmi bir topluma doğru gidiyor. Türkiye solu bundan ne ölçüde kopacak? Bunun açıklaması şudur: Ortadoğu'da birçok ülkede burjuva devrimleri ordu kılıcıyla yapıldı. Dolayısıyla Türkiye hakkında kabaca, ordunun bir itibarı ya da bu resmi toplum yapısının halkın bilincinde bir yansıması vardır. Bu kırıldığı ölçüde sol hareket de, halkımız da bu yapının içinden elbette kopacaktır. 1960'lar, 1970 ve 1980'ler herhalde bu konuda bazı gelişmeler yarattı. Ama istediğimiz ölçüde değil.

Gölge türü hareketler ve kişiliklere yer vermeyiz

Abdullah Öcalan: Bu konuşmalara karşılık diyeceği olan var mı? Birkaç noktaya açıklık getirmek isteyen var mı? Sanırım yok.

Türkiye'ye müdahaleye ilişkin tavrımıza açıklama istendi. PKK bünyesinde bir süredir faaliyette bulunan bir grup Türkiyeli yoldaş, Türkiye somutuna yansımaya çalışıyor. Nasıl ki Türkiye somutunda çalışan birçok Kürdistanlı, Kürdistan'da devrimci mücadeleye katılıyorsa, bizim saflarda da buna benzer az da olsa bazı yoldaşlar, Türkiye'deki çalışmayı daha yararlı buluyorlar. Bunu bir grup çerçevesinde geliştirmek istiyorlar. Uzun süredir ve halen de Türkiye'nin irili ufaklı birçok yerlerinde varolan eğilim, grup ve partilerden yakın tavrı olanlar destekleniyordu. Yine de destekliyoruz. Fakat şimdi bunu biraz daha ileri bir aşamada gerçekleştirmek istiyoruz.

Gruplarla, partilerle ilişkileri birlik temelinde geliştirirken, bizim deneyimimizi Türkiye'ye biraz daha iyi uyarlayabilecek ve bu anlamda birliğe, direnişe ve devrime katkı yapabilecek bir grubun da faydalı olabileceğine, faydalı olmaktan da öteye devrime katkı sunabileceğine inanıyoruz. Türkiye'deki diğer gruplar her şeyi ile yanlıştır, reddedilmesi gerekir ve hatta bir yoldaşın söylediği gibi, en sert bir biçimde tasfiye edilmeli diye bir tavrımız yok. Tam tersine bir yaklaşım sergilenmek isteniyor. Tamamen doğruları açıklama ve politikada da esnekliği esas alma temelinde olacak. PKK politikaya biraz böyle esnek yaklaştı. Yaratıcı taktiklerle gündemi devrim lehine biraz geliştirdi. Eğer iyi uyarlanırsa yararlı sonuçlar verebilir biçiminde bir misyonla rol oynayabilirler.

Bu tabii ki bir PKK yansıması değil, PKK gölgesi altında iş yapma biçiminde de anlaşılması gerekir.

Zaten PKK bu tip oluşumlara yer vermez. Yani kendi içimizde olduğu kadar dışımıza yansımadaki da taklitçiliği mahkum eden bir hareketiz. Gölge türü hareketlere, kişiliklere esasta yer vermeyiz.

Bu konuda PKK'de kişilik dönüşümü biçiminde bir savaş vardır. Kişilik biz de az çok özlü olmak zorundadır. Parti içinde özlü olmayan kişilikler açığa çıkartılır, teşhir ve mahkum edilir. PKK'deki kişilik oluşumu çok önemli bir uğraştır. Sahtesine ve taklitçisine kesinlikle yer vermez. Bu konuda oldukça ileri düzeyde bir mücadelemiz vardır. Tabii ki kendi içini böyle geliştiren bir hareket dışarıya karşı da aynı tutarlılığı göstermek zorundadır. İçini temiz tutan, dışı yansımasını da sağlam yapar inancındayım. PKK'nin gölge taklitçiliğiyle, ucuz bir tekrarıyla ve onun gölgesine sığınarak iş yapmak mümkün değildir. Biz bu tip yaklaşıma değer biçmeyiz. Bu konuda tutarlıyız. İster kendi içimize yönelimde olsun, ister dışımızdaki

gruplarla ilişkilerde olsun kesinlikle basit, yararlanmacı yaklaşımlar içinde olmayız. Ne menfaat sunarız ne de menfaat isteriz. Devrimin temel ilkesine ve onun özlü kişiliğine sonuna kadar değer biçeriz. Bu çok önemlidir. Bunun mutlaka kavranmasını isteriz.

PKK'nin böyle bir anlayışa ve tutuma sahip olduğunun özenle bilinmesini isterim. Kendi içimiz için de bu geçerlidir. PKK'de yaşamak bunun dışında mümkün değildir. Dolayısıyla bu konular yanlış anlaşılmalıdır. "Bu, PKK müdahalesidir, yeni bir PKK doğuyor" biçiminde de değerlendirilmemelidir. Türkiye'nin somut koşullarının farklı olduğu bir gerçektir. Farklı koşullar, farklı politik perspektif kadar, politik çözümleme ve kişilik oluşumunu gerektirir. Olsa olsa PKK etkileyebilir. Türkiye-Kürdistan iç içeliği, Türk-Kürt iç içeliği kadar bir etkilenmesi söz konusu olabilir. Aksi halde bu, şovenizm olur. Türk Kürtlüktür, Kürt Türklüktür gibi sahte bir kaynaştırma yapıyorlar. Bunu Türkeş ve Ecevit yapıyor; "ortak egemenlik vardır, Türk de aynı egemenliği kullanıyor" diyorlar. Bunlar muazzam yalanlardır. "Türk-Kürt farkı yapmaya gerek yok" deniliyor. Bunlar büyük yalanlardır. Aynı lehçeyi biz de kullanırsak egemenlerin tutumuna düşeriz ki, bu çok sakat olur.

Türkiye'de eskiden solda sosyal şovenizm hakimdi. "Milliyet ayrımı yapmaya gerek yok, sosyalistler arasında kardeşlik vardır. Bu tip farklılıkları ortaya atmaya gerek yok" diyorlardı. Şimdi bunların Türkeş'in, Ecevit'in görüşleri olduğu, onların sahiplendiği ortaya çıkmıştır. Bunların solun, sosyalistin veya devrimcilerin görüşleri olamayacağı netlik kazanmıştır. Örneğin, Rus şovenizminin yetmiş yıllık uygulaması Sovyetlerin çözülüşünü getirmiştir. Kendilerine Bağımsız Devletler diyebilecek devletlerin gelişmesine de imkan tanıdığı halde, sayısız özerk cumhuriyet olduğu halde, yine de büyük Rus şovenizminin etkileri halen büyük tepki görüyor ve ona karşı mücadele ediliyor. Çözülüşünün diğer bir sebebi de budur. Şovenizmin sınırlısı bile kocaman reel sosyalizmin çözülüşünde etkili olabiliyor. Türkiye'de daha başından beri bir federasyonlaşma imkanı tanıma şurada kalsın, kimlik tanımayı bile çok gören ve sola da en kötü bir tarzda yansıyan "ayrılmaya gerek yok, bölücülük olur, ayrımcılık olur, emperyalizm yararlanır" gibi düşünceleri halen solda savunanlar az değildir. Bunlar biraz dünyaya baksınlar, mevcut sosyalizmin de çözülüşlerine baksınlar; eğer dürüst iseler, ne dediğimizi çok iyi anlayabilirler.

Yaptıklarımız Türk halkının kimlik arayışına doğru bir cevaptır

Bizim son derece mütevazı bir biçimde geliştirdiğimiz Kürdistan kimliğini, bugün giderek siyasi bir gelişmeye yol açması için daha da somutlaştırıyoruz. Kürdistan Ulusal Meclisi, ulusal otoritesi olmalı ve hükümetleşmeli, fakat bir yanıyla da Türkiye'ye açık olmalı; Türkiye veya Türk halkının bağımsız, demokratik iradesini görebilmeli ve ona yardımcı olmalıdır. Birliği böyle bir iradeyle eleştirmek esas alınmalı, kendisi de birlik anlayışını böyle bağımsız ve özgür bir temelde gelişmesi gerektiğine dikkat etmeli ve buna çok bağlı kalarak halklar birliğine ulaşabilmelidir. Yaptığımız, bir anlamda Türk halkının da kendi kimlik arayışına doğru bir cevaptır.

Türk halkının, kendi egemenlerinin ideolojik, politik ve kültürel baskılarından kurtarılma gibi bir kimlik sorunu olduğuna inanıyoruz. Mevcut ulusçuluk halkın çıkarlarını az ilgilendiren bir ulusçuluktur. "Sınıfsız, imtiyazsız bir kütleyiz" biçiminde bir aldatmayla halkın çıkarlarına ters gelen Türk ulusçuluğunun sağlam bir ulusçuluk olarak halk tarafından kabul görmemesi gerekir. Kürt ve Türk halkının kimliğinin böyle bir ulusçuluk tarafından muğlak hale getirildiği, sınıf çizgisini yitirmesine ve kendi emek değerlerine bağlılığının muğlak hale gelmesine yol açtığı bilinmelidir. Dolayısıyla burjuva ulusçuluğunu terk etmesi, kendi tipini bulması yararlı olacaktır.

Tabii ki bu burjuva ulusçuluğunun dışarıya ne kadar bağlı olduğunu, en Türk'üm diyenin bile nasıl ABD'ye, Avrupa'ya, -hatta bir zamanlar Hitler'e- bağlılık geliştirmek istediğini, Orta Asya edebiyatının bugün ABD ile nasıl at başı götürülmeye çalışıldığını göz önüne getirirsek, bunun hiç de Türk halkının emek değerlerine, ulus değerlerine sağlam bir karşılık olduğu söylenemez. Dolayısıyla böyle bir ulusçuluk anlayışından kendini sıyırmak vazgeçilmezdir. Tabii ulusçuluğun içinde kültür, Türkiye'nin birlik ve bütünlük meselesi de vardır. Bunlar hep burjuvazi tarafından dile getirilir ve halklara karşı kullanılır. Halklara karşı kullanıldığı ölçüde ulusallık da şovenizm de gelişir. Şovenizm de halkları kör yapar.

Türk halkının bugün yaşadığı budur ve bunu aşarsa kendi öz kimliğine kavuşabilir. Ayrıca halk burjuva siyasetinin etkisi altındadır. Halkın bağımsız, özgür siyaseti çok zayıftır. Bu açıdan siyasi anlamda Türk

halkının kimliğe ihtiyacı vardır. Kendi siyasi programına, eylemine ve siyasi kişiliğine ihtiyacı vardır. Bu nedenle kendi kimlik arayışını gerçekleştirmesini ilerletebilmelidir. Bu konularda Türk halkının bir sorunu olmadığını söylemek, halkın bir şey anlamaması demektir. Tabii ki bütün bunlar yine sınıf temelinde ele alınabilir.

Bu belirttiğim kimliğe en çok işçi sınıfının sahip çıkması gerekir. İşçi sınıfının öncülük gerçeği vardır. Kendi ideolojik politik bağımsızlık gerçeği vardır. Bunu aynı zamanda ulus gerçeğine ya da tarihe uyarlayabilir. Bu belki teorik olarak çözümlenmiştir, fakat pratik bir ifadeyle sağlam çözüme götürüldüğünü söyleyemeyiz. Dolayısıyla işçi sınıfının ideolojik politik önderliği, Türk halkı için doğru bir ulus anlayışına, Kürt halkıyla eşit ve özgür bir temelde birliğe kadar ilerletilmelidir. Dışta da emperyalizme karşı olmayı içermelidir. İçerde burjuva ulus şovenizmine karşı sonuna kadar mücadele kimliğine kavuşabilmelidir. Politikada her türlü burjuva politikacısıyla olan sınırlarını aşmalıdır. Uzun süre SHP kuyrukçuluğu, CHP kuyrukçuluğu, daha dün ANAP kuyrukçuluğu biçiminde bir halkın burjuva kuyrukçuluğuna sürüklenişidir. Tüm bunlara son verebilmelidir. Bağımsız eylemiyle bunu kanıtlayabilmelidir. Yine kendi sosyal, kültürel yaşamı vardır. Mevcut kültüre, basın yayına damgasını vuran tamamen burjuva içeriktir, bu da sosyal yaşam tarzında burjuva taklitçiliğidir. Burjuva tüketim toplumunu en geride ve güdülerıyla yaşamaz. Bunlara karşı da kendi sosyal yaşamını kendi sınıf çıkarlarına ve kişiliğine uygun hale getirebilmelidir. Bütün bunlar kimlik sorunlarıdır, uğruna daha çok çaba harcaması, örgüt ve eylem geliştirmesi gerekir.

PKK Önderliği'nden de tabii ki alınacak dersler vardır. Sonuçlarından güç alma ve güç verme olmalıdır. Bu gereklidir. Bu ne güç gölgesi altında hareket oluşturmaz ne de basit burjuva mantığıyla yararlanmaktadır. Enternasyonalist dayanışmaya inanmak, hatta alıp vermeyi burjuva tüccar hesabına göre yürütmek gerekir. Özlü olmak ve gerektiğinde en değerli varlığını adayarak, gerektiğinde ayrı hareket oluşturarak katkıda bulunmak gerekir. Bunların biçimleri o kadar mühim değildir. Kaldı ki, biçimler güncel gelişmeler tarafından belirlenir.

Burada bulunan arkadaşlar, tartışmalarında ve temsil ettikleri hareketlerde Kürdistan gerçeğine şovenizmden uzak yaklaşıma çalışmışlardır. Eylemde belki güçlü katılamamışlar, ama görüşleriyle, ideolojik, siyasi mücadeleleriyle inanıyorum ki Kürdistan tarihçesini sadece kabul etmekle kalmamışlar, sağlıklı bir mücadeleyle ilerlemesinden sevinç duymuşlardır. Öte yandan sol saflarda, hatta diğer muhalefetlerde sevinç duyma değil, 'yenilseler de biraz rahatlasak, yenilseler de onlar da bizim duruma düşseler' düşüncesinin hakimiyeti az değildir. Bunu iyi görmek gerekir. Böyle devrimcilerin veya sol grupların devrimcilikle, solculukla alakası olmayacağını bilmek gerekir. Bunlar ya çetedirler veya kör küçük burjuva fanatik gruplarıdır. Çok soylu bir mücadeleye karşı böyle beklentiler içinde olan Kürdistan kökenli küçük burjuvalar ve ilkel milliyetçiler de vardır.

'TC bir an önce bu hareketi neden ezmedi' diye hayıflanmaların az olmadığını biliyoruz. Halen bu beklenti içinde olanlar da var. Genellikle Başkan'ın beklemediği bir yenilgiyi bize layık görüyorlar. Bu, sınıf düşmanlığıdır. Ulus düşmanlığından bile biraz daha köklü olabiliyor. Her şeyden önce devrimcilik yapmak isteyenler, ister ezilen ulus milliyetçiliği, ister reformist, isterse başka türlü olsun, böyle küçük burjuva beklentilerden kendilerini uzak tutmalıdırlar. Kürdistan'daki devrimci hareketin gelişmesinden en büyük sevinci duymayanlar, Türkiye'de bırakın sosyalist olmayı, demokrat bile olamazlar. Hatta tutarlı bir Türk halk kurtuluşçusu, ulusal kurtuluşçusu bile olamazlar. Güçlü bir eylemle Kürdistan Devrimi'ne karşı görevlerini yerine getirememelerine veya enternasyonalizmi tam hakkıyla yerine getirememelerine rağmen, en ufak bir çabaya bile değer biçiyoruz. Bu bir görevdir.

Hiç şüphesiz karşılıklı desteklerle bu görevler her zamankinden daha fazla gelişme gösterebilir. Önümüzdeki dönemde kendilerinin de iddiaları ve hazırlıkları sanıyorum bu temelde olacaktır. Kişiler suçlanamaz, hatta bu temelde örgütleri de fazla suçlamak bir anlam ifade etmez. Nedenleri çok yönlüdür. Eleştiri yapılmalıdır, ama eleştirinin de mevcut döneme cevap verir olması ve alternatifi kendi bağrında taşıması gerekir. Bizim de yöntemimiz eleştiriseldir. Fiilen ve sözle eleştiri yapılmıştır. Güçlü olanlar, özünde devrimden vazgeçmeyenler mutlaka bu eleştirilerden güç alacaklardır.

Biz daha başından itibaren şunu söyledik: Bizim çok yönlü ilişkilerimiz sizi şaşırtmamalı, düzenle bile ilişkiye geçmemiz sizi yanıltmamalı. Yine tekrarlıyorum: Türkiye burjuva temsilcileriyle yarın herhangi bir siyasi görüşmeye girsek, bunun kesinlikle yanlış anlaşılması gerekiyor veya "uzlaşmaya yatılıyor, devrim yerine reformizme yatılıyor" gibi fazla kavrayışlı olmayan bir yaklaşımın içine girilmemesine dikkat edilmelidir. Hiç şüphesiz yine değerlendirilmeli, eleştirilmelidir de, ama sonuçlar görülmeden hemen ucuz değerlendirmelere yönelmek, politikada hata yapmaya götürür.

Görüşme yolları bizim güncelliğe sunduğumuz iyi bir yöntem olmakla birlikte, Türkiye'deki resmi temsilcilerin buna gelmediğini iyi biliyoruz. Hatta sol olan birçok devrimci muhalefet odağının, görüşme yöntemine fazla itibar etmediğini görüyoruz. Bu, kendilerine ne kadar güvenmediklerini gösterir. Yöntemin eleştirisel olması, ama görüşmelere de açık olması kendine güvenenlere güç verebilir. Kendine güvenmeyenlere ise güç vermez, saklanmalarına ve kaçmalarına yol açar. Dolayısıyla burada, bu çerçevede de olsa tekrar buluşmak bir güvenin ifadesidir, kararlılığı dile getirir.

Ben her zaman söylerim: Yanlışlıklardan doğruya geçildiğinde ve daha sonra ısrarla takip edildiğinde iyi sonuçlar doğabilir. Bu anlamda iyi bir başlangıç her zaman sağlam gelişmelerin esası olabilir. Şimdi de bu tartışmalar böyle sağlam başlangıçlara yol açabilir. Biz hiçbir zaman umudumuzu yitirmedik. Türkiye Devrimi'nde de önümüzdeki dönemde doğruya yakın başlangıçları şimdiden yaptırmak mümkündür. Başlangıçtaki sayı ne kadar sınırlı olursa olsun, eğer bunun değerlendirilmesi kadar hazırlığı da yeterince yapılmışsa, atılacak mütevazı adımlar önemli sonuçlara yol açabilir. Şimdi buna benzer bir yaklaşım vardır. Biraz daha mütevazı durumlar ortaya çıkıyor. Gerçeklerin bilincinde, sübjektif yaklaşımı bir tarafa bırakan, gerçeğe yakın durum değerlendirmeleri var. Eğer hazırlıklar da iyi olursa, öyle inanıyorum ki, daha şimdiden içinde olduğumuz dönemde Türkiye'de büyük alt üst oluşlar hazırlanabilir, yaşanabilir. Biz artan bir tempoyla desteğimizi sürdüreceğimize inanıyoruz. Hareketimiz geliştikçe, bunun aynı zamanda bir Türkiye Devrimi'nin gelişmesi olduğu da her zamankinden daha iyi anlaşılacaktır. Biz başlangıçta da bu düşüncede iddik. Yaptığımız iş ne kadar ayrılıkçılık olarak düşünülürse düşünülün, bunun aslının eşit ve özgürlükçü bir birlik olduğunun farkındaydık. Hatta düzen şimdi şunu söylüyor: "PKK'nin ayrılıkçı bir hareket olduğu biçimindeki değerlendirmemizde yanıldık." Temel değerlendirme odağı MiT şunu da ekliyor: "PKK'yi sadece bölücü ve ayrılıkçı bir hareket olarak göstermekle stratejik bir hata yaptık." MiT eski elemanı Mahir Kaynak, "bu ağır stratejik hatadan dolayı, PKK'nin başarısı kesindir" diyor. Eğer böyle birisi bunu itiraf ediyorsa, devrimcilerin de hiç şüphesiz görmesi gereken şeyler vardır.

En anlamlı birlik, doğru ve halkların gönüllü yaşayabileceği birliktir. Bu iyi görülmüş ve temeli de sağlam atılmıştır. Şimdi bunu daha üst düzeyde hayata geçirmek gerekiyor. Bu da tabii ki akıllı, yaratıcı devrimcilerin öncülüğüne ihtiyaç gösteriyor. Gün öyle devrimcilerin yaratılması günüdür. Bu temelde yoldaşların buraya gelmesine değer biçiyoruz. Yürüttükleri çalışmaların ve bundan sonra yapacakları hazırlıkların başarı şansının yüksek olduğuna da inanıyoruz. Halihazırda bulunan bu direniş mevzilerini sağlam tutmak gerekir. Geçmişte devrimcilerin birçok eksiklikleri olabilir. Büyük bir kısmı bunu hayatıyla, ağır işkencelerle, zindan tutsaklığıyla ödedi. Çekilen acıların boşa gitmediğini şimdi söyleyebiliriz. Bütün Türkiye sahasında yeniden bir atılıma geçmek, devrimci kabarışlar içine girmek isteyen kişilerin, grupların ve partilerdeki devrimcilerin de çok dikkatli, duyarlı olarak değerlendirmelerini; kendi lehlerine, kendi başarılı devrimci militan mücadelelerine önemli dersler sunabilecek çalışmalara iyi eğilmelerini, iyi sonuç almalarını önemle vurgulayarak bütün bunlardan yararlanmanızı dilerim. Tabii biz de varız. Bundan sonra bu çabalarımızı daha da güçlendireceğimize inanıyoruz. Tekrar söylüyorum: Gerek buraya gelen yoldaşların, gerekse burada olmayan, ama PKK ile daha anlamlı ilişkilere ve birlikteliklere gitme gereğine inananların hepsine, bu işleri daha başarıyla yapabileceğimizden, elimizden geleni sergileyebileceğimizden emin olmalarını istiyoruz.

Buraya kadar gelmenize sadece teşekkür etmek yetmez, bir anlamda görevdir. Biz böyle anlıyoruz. Belki bizden beklenenler tam istendiği gibi yerine gelmedi, fakat bize güvenmelisiniz, daha iyi işler ortaya çıkaracağız. Eleştirin, ama eleştirirken daha fazla iş isteyin, daha fazla başarılı olmamız için eleştirin. Hatta acımasız eleştirin. Böyle yaparsak, daha fazla iş çıkarabiliriz. Birbirimizi bu temelde eleştirirken, alınma olmasın. Yani tek bir kişinin de karşımızda olsa, o kişi eleştiriden sonuç çıkarmışsa, onun büyük bir değer olduğuna inanıyoruz. Çünkü biz de az çok bu süreçten geldik.

Sözlerimi böyle bitirirken, önümüzdeki günlerde daha güçlü platformlarda birlikte olma inancımı tekrarlıyorum. Birlik çalışmaları her ne kadar istenildiği düzeyde olmasa da boşa gitmemiştir. Şimdiki platformda da birliktelik boş bir şey değildir. Size de basit gelmemelidir. Kararlılık yerindeyse, devrimci değerlere bağlılık varsa, benim yaptığım çalışmalar sizin hizmetinizdedir, sizinkiler de bizim hizmetimizdedir. Bunu her zaman böyle görüyoruz. Şimdiye kadar birbirimizi başka türlü değerlendirmedik. Eksiklikler oldu, belki yoldaşlar biraz daha duygusal eleştiriyorlar. Ben hiçbir zaman bu duruma düşmedim, bu hep böyle olacaktır. Kısaca başaracağız ve hepimize, hepimize bu temelde başarılar diliyoruz.

Ulusal Kongre 'bu halk adına
Çalışıyorum' diyen herekese g verir

Bugün konuklarımız var. PKDW (Parlamentoy Kurdistan ye Dervey Welat) adıyla gerçekleştirilen kurumlaşmamızın kendi bünyesinde oluşturduğu Yürütme Kurulunun Başkanı Yaşar Kaya, yeleri Zübeyir Aydar, Necdet Buldan, şerafettin Kaya ve Abdurrahman Dürre bize ulaşmış bulunmaktadır. Kendilerini selamlıyoruz.

Konuklarımızı karşılarken, aklıma gelen en temel kavramlardan birisi de, bu sefer birbirimizi mutlaka daha yeterli ve doğru anlamamız gerektiğiydi. Konuklarımız PKK'lı değiller, ama PKK'nin değerli dostlarıdır veya istediklerinde PKK'lı olabilirler. Bu onların bileceği iştir. Kürt meselesinde az çok bir çabayla ömürleri geçmiştir. Çeşitli anlayışlar içinde kalmışlar, anlayışlara ulaşmışlar. Ama PKK ile dostluk köprülerini de iyi kurmaya çalışmışlar. şimdi birçok örgüt ve kişi bu temelde bize yaklaşıyor veya bizden yaklaşım istiyor. Bunu saygıyla karşılıyoruz, büyük hrmetlerimiz var. Dikkat edilirse, bunda ne rica, minnet, ne kabul etmezlik, ne de kendimizi çok büyük görüp tenezzül etmeme var. Bunların hiç biri de doğru değil. Ulusun, halkın işleridir, ilgi duyana yüksek saygılı olmak işin doğası gereğidir.

Benim bu konuda ısrarım şudur: Ulusun, halkın işlerini doğru kavrayabiliyor musunuz? Dikkat ederseniz, halkın üzerinde amansız bir özel savaş var. Bunun amacı ulusal katliamdır. Bunu reddeden yok. ikincisi, bu ulusal katliama karşı bir halkın ölümüne direnmesi var. Buna ister PKK öncülük etsin, ister bunu ben tek başıma götüreyim, bu katliama karşı bir direnme gerekli ve onu da yapmaya çalışıyoruz. Bütün eksikliklerine ve yanlışlıklarına rağmen bu gerekli. Çünkü katliam sessizlikle karşılanamaz. Yapılan budur. Bunlara bağlı olarak önemli birçok husus var. Bunun ideolojik-politik çizgi, örgüt ve cephe sorunları açılabilir. Ben bu sorunlar karşısında ne yaptım? Aslında bu konuşma vesilesiyle size çok açıkça şunu göstermek istedim: Bıçak altında olanın öncelikle bunun etkisinden kurtulmasını bilmesi gerekir. Can pazardayken, sen diğer tali işlerle fazla uğraşamazsın. Bıçağın ldrc darbesinin etkisinden kurtulmadan, diğer çalışmalara birinci sırada yer veremezsin. Bunun da anlaşılması çok önemli.

Bazı güçler ısrarla anlamak istemiyorlar. Yalnız dışımızda değil, içimizde de savaşı yanlış bulanından turalım yanlış yürütüldüğüne dair iddialara kadar düşünceleri olan birçok insan var. Bu da bir yaklaşımdır. Benim burada sergilemek istediğim, eğer arkadaşlar veya değerli dostlar benimle ilgilenmek istiyorsanız; tabiatım gereği ben kendimi bildim bileli bu temelde bir direnmeyi esas aldım. Bugün bunu neredeyse halk savaşı düzeyine getirdim. Bunu da ben söylemiyorum, düşmanın kendisi söylüyor; bu bir savaştır. Artık "neden böyle oldu, niçin böyle oldu?" diyemezsiniz. Bu bir vaka, bir olgudur. Oldu bir kere. iyi mi, kötü m olduğu tartışılabilir. Kimisi "sen bela atın başımıza" diyor, kimisi "sen bir peygambersin" diyor. Ne derlerse desinler bunu yaptık. Ben buyum. Milim kadar bu zemini terk edemem. Düşmanın ve halkın affedip affetmemesi bir yana, bu yaşam hcrelerime kadar işlemiştir, beni başka türlü hiçbir şey ayakta tutamaz. Çoğunuzun sandığı gibi bunu şan, şeref, şöhret için yapmıyorum. Hepinizin belki de bir sigara dumanını savurma özgürlüğü var, bende o da yok. Rahat uyuma imkanınız var, bende o da yok. Ben her gün kırk yerden, kırk türlü tahrik edilen bir kişiyim. Bu savaşın doğasını anlamak gerekiyor. Anlamadan, bu ülkede hiçbir şey anlaşılamaz. Her türlü eleştiriye de açığım, ama ben de bir gerçeğim. Sevmesem de kaamam. Çünkü dikkat edin, ben kaçarsam siz de kabul etmezsiniz. PKK'den veya önderlikten bir şeyler istiyorsunuz. "Her şey sizin olsun" desem ve bir köşeye yığılsam, kabul etmeye yanaşmazsınız. "Durun, sizin için bir şeyler söyleyeyim veya yapayım" desem, "o da yeterli değil" diyorsunuz. O zaman neyi istediğinizi bilmiyorsunuz. Kendi kendinizi anlamsız kılmışsınız, zor duruma dşrmşsnz. Temel realiteyi

bilmeden yaşıyorsunuz. Yaşam sizin başınıza da bela olmuş. Siyasi, ulusal, diplomatik yaşamdan bahsediyorum, yanlış anlamayın. Çok gereksiz bir kişi olduğunuz için değil de, Kürt olayıyla bağlantılı olduğu için böyledir. Sizinle aynı statü altında olan değerli bir dostumuz bana bir rapor yazmıştı. Hassasiyetlerden, uluslararası gerçekliklerden, yaklaşımların nasıl olması gerektiğinden bahsetmişti. Kapsamlı, epey değerli bir rapordu. Olduğu gibi benimsiyorum ve gereklerini de yapıyorum. Ama benim soracağım şu: Acaba aynı hassasiyeti kendisi gösterebilir mi? Söylediklerini emir telakki ediyorum ve yaparım. Ama kendisi bunun sonuçlarına dayanma gücünü gösterebilir mi, bunu anlayabilir mi? Pratik sonuçlarını anlamaya çalışacak mı? Bütün bunları ondan istesem küser mi diye düşünüyorum. "Beni zora soktun" derse, ben ne yapayım derim. Çünkü sorumluluklar karşılıklıdır. Birisine bir şey söyledin mi, bunun seni de ilgilendiren bir yönü vardır.

Gelmişsiniz, ne kadar değerli bir geliş! Sorular, dolayısıyla talepler var. Bir takım cevaplar versem, bütün örgüt sınırlarını, yine kendi çabalarını zorlayarak yapsam, acaba anlayabilecek misiniz? Bırakalım sonuçlarına katlanmayı veya gereklerini yerine getirmeyi, anlayabilecek misiniz? Açık söyledim: Ben bir ilah değilim, nasıl yaşadığım, nasıl yetiştiğim ortada. Halen bu temelde bu halk için bir şeyler yapmak istiyorum. Tek istediğim, acaba biraz vicdanlı olabilecek misiniz? Vicdan derken de, yanlış anlamayın. Kapasite nedir, ne yapabiliriz, ne beklenebilir? Bunu anlayabilseniz, bu bile kendi başına çok önemli bir gelişmedir.

Eğer platformu yanlış olan bensem, müthiş eleştirin. İmkanları doğru değerlendiremeyen bensem, yine eleştirin. Ama bunun için, özellikle iyi anlayın. Zaten ben her an bırakabilirim diyorum. PKK içinde çok zorunlu olmasam niye önderlik yapacağım ki? Bir tanesi benim kafama göre olsa hiç yapmam. Ama "sensiz bir gün yaşayamayız" diyorlar. Raporu yazan dostumuz da "aman sağlığına dikkat et" diyor. Başlarken öyle söylüyor, bitirirken öyle söylüyor. Sağlığıma dikkat edeyim, ama niçin? Sizin için, bu gençler için yaşamaya çalıştım. Sanmıyorum hiçbir önder benim gibi bir yaşam ahmaklığı gösterebilsin. Yetişmeleri için, "sen bize lazımsın" sözünü karşılamak için dayanabildim. Peki, bunun gereklerini kavrayacaklar mı? Kendileri için lazım olduğumu söylüyorlar. Fakat kendileri için değerlendirecekler mi?

Değerlendiremezlerse, benim sağlığım çok anlamsız bir şeydir. Niçin sağlıklı olayım ki?

Şunu demek istiyorum: Anlama işinde doğru ve yeterli olmalıyız. Olayları, olguları, ilişkileri, ulusal gerçekliği, onun toplumsal, siyasal ve savaş yönlerini anlamadan, özellikle temel kavramları kabul etmeden; tartışmalarla, ilişkilerle hiçbir sonuca varamayacağımız gibi, birbirimizi de boşa çıkarırız.

Sanıyorum, konuklarımızın daha çok bana yönelik olarak yapmak isteyecekleri çağrı, Ulusal Kongre'ye ilişkindir. Kürdistan için Ulusal Kongre fikri çoktandır hemen herkes tarafından dile getiriliyor. Bunun için ben de çok değerlendirme yaptım. Kimsenin tekelinde olmayan, herkesin düşüncesini ortaya koymasına gereken bir çalışma planı oluyor. Birçok kişi ve kuruluştan görüş talep edeceksiniz. Bizden de talep ediyorsunuz. Canı gönülden varım desem, anlaşılır mı? Kavram itibarıyla, bu kurumdan ne anlaşılmalıdır, bunu ortaya koysam, daha değerli olur mu? Pratik olarak bütün örgüt imkanlarımızı seferber ederiz desem, bu daha anlamlı bir yaklaşım olur mu? Biz bu işe canı gönülden varız.

Sanıyorum çok net konuşuyorum. Sizler nasıl kendinizde belli bir özgür iradeyi görüp çağrı yapıyorsanız, bizim de en azından tartışma özgürlüğüne veya yapmak istediğiniz işi anlamak istediğimizi söylemeye hakkımız vardır. Herkesin buna hakkı vardır. Zaten ulusal kongreler ağırlıklı olarak tartışma platformlarıdır.

Kavram olarak Ulusal Kongre, ister ulusal kurtuluş savaşının adıyla bu işi başlatmak için olsun, ister bugünkü süreç itibarıyla kendini dayatan bir kurumlaşma çabası olsun, isterse savaşın zaferinden sonra olsun, böyle bir kurumlaşma prensip olarak ilkede reddedilemez. Her zaman gerekli olabilirdi. Belki şimdi daha da gereklidir. Kürdistan ulusal kurtuluş savaşımı, bütün yurtseverleri, kişi ve kuruluşları bağrında toplayabilecek cephesel bir gelişmedir. Bunu istediğimiz biçimde tam organize edemedik. İdeolojik, politik ve kişisel dağılmalar fazla oldu. Bir de parçalar meselesi var. Bu daha da derinleştirdi. Yine sömürgeci güçlerin, uluslararası güçlerin körüklediği parçalanmalar var. Bu, dağınıklığı daha da katmerleştirdi.

Parçalanmalar objektif ve sübjektif anlamda sonuna kadar gelişmiş. Birlik ise az gelişmiş. Dolayısıyla birlik için yapılacak her çalışma değerlidir. En küçük birliklerden tutalım en kapsamlılarına kadar hepsine anlam veriyoruz. Örgütler arası birlikler, ideolojik ve politik birlikler, eylemsel birlikler değerlidir, gereklidir. Ulusal Kongre bütün bunların en üst iradesi, birleşmesi, birleştirilmesi gereken bir platform düzeyi olarak da düşünülmelidir.

Kürt ulusal direniş hareketi vardır, savaş düzeyine de yükselmiştir. Ayrıca objektif temelde olsun, sübjektif koşullarda olsun, hızlı değişiklikler yaşanmaktadır. Yine diğer bir realite olarak, dağınıklık ileri düzeydedir.

Aşırı parçalanmışlık vardır ve bu sürekli güç zaafına, güç kaybına götürüyor. Dolayısıyla birlik fikri doğrudur, esastır. Ayrışmaların, parçalanmaların bu kadar derinleştiği bir dönemde güç toparlamak genel toparlanmaya bağlıdır. Ben bu tezimi önemle vurguluyorum ve herkes lütfen biraz anlamalıdır.

İddiam şu: Ayrışma ve parçalanma aşırı derecededir, herkese güç kaybettiriyor. İdeolojik farklılıkları, politik yaklaşımları, yine hacimleri ve güçleri ne olursa olsun, her kişiye, kuruluşa ve partiye güç vermek istiyorum. Bu da iddia ediyorum ki, tezin en önemli bir parçasıdır. Daha da somut konuşursak, Ulusal Kongre "bu ulus adına, bu halk adına uğraşıyorum" diyen herkese güç verir. Eğer bu da doğruysa -tartışmaya açıktır, doğru diyorsanız, ben de kanıtlamak isterim- kimsenin görevlerden kaçmaması gerekir. Kaçan ya ulusallıkla bağlantısı olmayandır, ya apolitik, bireysel menfaati içinde ya da düşman gücün bağlantısı içinde kalmakta ısrarlı olan bir yaklaşımın sahibidir veya bu işlerden hiçbir şey anlamamıştır da diyebiliriz. Bir demagogdur. Bunların bu işte yer almaları düşünülemez. Çünkü ya hiç anlamıyor, ya ucuz demagojisini yapıyor ya da dış güçlerin, bu işi bölüp parçalamakla uğraşanların bir maşasıdır. Dolayısıyla bunların da yeri olamaz.

Büyümek isteyen, politika yapmak isteyen, savaş vermek isteyen, diplomasi yapmak isteyen herkese bu genel birlik altında bir iş veriliyor. Bize sıkça "herkes sizin gibi savaş veremez" deniyor. Doğrudur, bu savaşı şerefle, gururla ve büyük zorluklarla ancak biz veririz. Başka iş yapmak isteyenler de olabilir. Zaten bütün bir ulusu savaşa göndermek mümkün değil. Savaş çok az bir kısmını ifade ediyor. Geride kalanlar veya savaşın dışında kalarak iş yapmak isteyenler nasıl iş yapacaklar? Bir ulusal anayasa veya bir ulusal siyaset, bir ulusal örgütlenme olmadan işbölümünü nasıl yapacağız? Bunlara soruyorum. İş yapabilmek için siyaset ve onun örgütlenmesi gerekir. Ne kadar çelişkili olduklarını göz önüne getirirsek, cepheden bile daha geniş bir platform olarak Ulusal Kongre aslında işlev görebilir.

Dikkat edin: Hiç kimse "senin görüşün, gücün şu, eskiden şöyle olumsuzluk yapmışsın" demiyor. Herkesin yaptığı yanında kalsın, görüşü kendisinin olsun. Gücü neyse -bir kişi bile olabilir, geçmişte zıt davranmış da olabilir- hepsi veri alınıyor, kabul ediliyor. Ama buna rağmen diyoruz ki, ulusal birlikle ilgileniyorsan, ulusal konularda bir iş yapmak istiyorsan bu, birliğe gelmenle mümkündür. Burada bir pazarlık meselesi yok. Tezlerimizin önemli bir yanı da budur. Tam tersine, herkesin dağınıklıktan, parçalanmışlıktan kaynaklanan işlevsizlik durumuna son verme gerçeği vardır.

"Ben Kongre'ye katılıyorum, orada iktidar savaşını iyi yürütürüm" denilebilir. Bu, şu anlamda doğru: Genelde hepimizin ortak bir düşmanı var, ona karşı isen bu anlamda iktidar savaşımı yürütüyorsunuzdur. Fakat böyle bir savaşı hiç göz önüne getirmeden, bürokrasi oyunlarıyla, demagogların veya burjuvaların siyaset tarzlarıyla "ben Kongre içinde hiç çalışmadan, bir bakarsın üste çıktım, emeğimin yüz katı üstünde yer işgal ettim" dersen, bu temelde bir iktidar savaşımı burada olmaz, kabul edilemez. Niyeti bu olanların böyle yaklaşmamaları, işin başından itibaren çok önemlidir. Ne buna imkan, ne de gerek vardır. Karşında büyük bir düşmanın var, teke tek yumruklarla düşürebilir misin? Düşman tek mevziye girmiş, sen ise kırk parçaya bölünmüşsün ve parçaların birbirinden haberi yok. Böylesine kırk parçaya bölünmüş dağınık bir ordu, tek bir strateji ve taktiğe göre hareket eden düşmana karşı doğru dürüst bir vuruş gerçekleştirebilir mi? Yapamaz! İşte bunu gidermek için birlik diyorum.

Kimisi Avrupa'da bir yumruk sallıyor, kimisi zindanda sallıyor, kimisi dağda sallıyor, kimisi ideolojik sallıyor, kimisi politik sallıyor, kimisi çobandır silahla sallıyor. Ama ayrı, ama dağınık ve hatta tersine birbirini güçsüz bırakan bir biçimde... İşte genel ulusal birlik, bunların hepsini koordineli bir biçimde mevziye yatırıp, merkezi strateji ve taktiğe göre hareket eden düşmana karşı savaşırma işi oluyor. Bunu da artık anlamamak dürüstlikle bağdaşmaz.

Ulusal güçlerin, kişiliklerin böyle savaşması gerekir. Kavram çok açık. Bu tartışılmaz bir gerçektir. Niye tartışılmaz? Düşmana göre mevziye yatma, yani birliğe gelme tartışılmaz. Tartışan varsa, neyi tartışıyorsun diye sorarlar. Birliğe gelip gelmemeyi tartışan, bence gitsin önce kendi kendiyi uğraşsın, ondan sonra gelsin. Birlik kavramı tartışmasız kabul görmelidir. Bana göre birlik, sana göre birlik olmaz! Hepimize göre birlik olur. Ben çok açık söyleyeyim: Bana amansız saldıranlara da bu birlikte yer vardır. Birliğin genel yasalarına uysun, istediği kadar bana yaptığını da yapsın. Birliğin yasaları, mevzileşmesi var; onun gereklerini yerine getirsin, bana da istediğini söylesin. Hatta günü gelince bana karşı savaşını da yürütsün. Her şey bu kadar nettir.

Bu kavramlar da anlaşılırsa, objektif gerçeklik reddedilemez bir biçimde bize birliği dayatıyor. Birliğin doğru biçiminin bu olacağını gösteriyor. Hem çok gerekli, hem de biçimi böyle geniş bir kongre platformu olmalı. Herkesin söz söylediği, gücüne göre doğru iş yaptığı bir yer olmalı. Temel fikir şudur: Güçler mevzilenmemiş, mevzilendiriliyor. İç çekişmeleri yok etmiyor, ama herkesin mücadeleye zarar vermeyecek

bir biçimde işin genel işleyiş esaslarına bağlı kalmasını söylüyor. Eğer bu kavramlar doğruysa, o zaman geriye ne kalır? Bunun bir siyasi programı, genel işleyiş esasları olabilir. Bunu da herhangi kişilerden oluşan bir grup hazırlayabilir.

Tekrar söyleyeyim: Bu bütün bir ülke adına, bütün parçalar adına, bütün bu işlerle uğraşan kişiler adına olacaktır. Hepsinin ortak amaçları var. Bir örgüt olduğu için de elbette işleyiş esasları olacaktır. Karar ve yürütme organı olacaktır. Daha da açarsak, askeri, diplomatik, siyasal, hatta ekonomik kısmı olacaktır. Kürdistan'ın sosyal realitesine göre parçalarla ilgili seksiyonları olacaktır. Daha da ileri gidersek, hükümetleşmeye doğru gidiyoruz, bu nedenle iktidarla ilgili kısımları olacaktır. Bütün bu konular o kadar kapsamlı ki, isteyen yeteneğine göre kesin bir yer bulabilir. Benim grubum savaşıdır diyorsa, savaş bölümüne gider ve yer tutar. Ben diplomasiden anlıyorum diyorsa, gider orada iş yapar. Ben cephe faaliyetleri, siyasal faaliyetler yürütmek istiyorum diyorsa, gider halk arasına siyasal faaliyet yürütür. Yazar çizerim diyen, gazetecilik bölümünde, radyo ve televizyonda uğraş verir. Ekonomiden anlıyorum diyen, ekonomi bölümünü geliştirir, fabrika kurar gider orada çalışır. Ben felsefeciyim, çalışmak istiyorum diyen, gitsin o bölümde yer alsın. İdeolojik bölümde katkısı olsun. Ben din adamıyım diyen, gitsin din bölümünde yer alsın.

Dikkat edin, en uzakmış gibi görünen kişilerin bile burada yeri var. Filozofa da dağdaki çobana da, melleye de, dinsize de yer var. Çünkü hepsi ulusla ilgilidir. Hastalıklı bir şeyse düzeltmeliyiz. Bu yöntem olarak nasıl olacak? Çağrı yaparız. Nitekim konuklarımız bize bir çağrı yaptılar. Bunu herkese kadar götürürüz. Ne kadar ulaşabilirsek, hepsine ulaşırız. Yazılı iletiriz, sözlü iletiriz. Toplantılar yaparız, iletiriz. Hepsi yöntemdir. Bence hemen bildiri kaleme alınabilir, örgütler arası toplantılar gerçekleştirilebilir, hatta bir ön genel toplantı yapılabilir. Bunlar tartışılın. Ben bile bu değerlendirmemi daha geniş bir toplantıya yol açmak için geliştirmek istiyorum. Kişilerle yoğun görüşülür, iflah edilmeleri için de çaba harcanır.

Daha da somut konuşursak, bu iş fazla gecikmemeli. Gerekçelerimiz bol. Birlik herkesin acil talebi. Savaş var, bir de uluslararası imkanlar var. Uluslararası sistem içinde herkes "birleşip gelin, sizi kabul edelim" diyor. Halk "birleşin, biz bu savaşa daha fazla katkımızı gösterelim" diyor ve herkes çalışmak istiyor. Ulusun aydınları, hatta her düzeydeki militanları birleşmek istiyor. Bu kadar önemli gerekçeyi bir yerde topladığınızda, müthiş bir birlik ihtiyacı doğuyor. Acil, önemli ve tarihidir. Dolayısıyla hiç ertelememeli.

Bunlar tezlerimizin doğal sonucudur.

Pratiğe ilişkin ne söyleyebiliriz? Tarihini belirlemeliyiz. Aşağı yukarı yılın filan ayında bu işin ilanı artık gerçekleştirilmelidir. İlan tarihi bence önemli ve ardından ona göre çağrıları ulaştırmalıyız. Teknik gelişmiş, telefon ve televizyon var, çağrı yaparız. Kimse ben duymadım diyemez. Eskiden altı ayda yapamadığımızı, şimdi bir haftada yaparız. Zaten rolünü oynamak isteyen, "bu kadar acil taleptir" diyen fırlar gelir. Eğer illa bir maddi desteğe ihtiyacı varsa, onu da biz karşılarız. Yani "param yoktu, geledim" diyorsa, PKK adına biz fedakarlığı da gösteririz. Emniyetli ortam diyorsa, elimizden gelen duyarlılığı ve katkısı gösteririz. Kaldı ki, ortamları açmışız veya ortam açıktır. Demek ki, ciddi bir engel yok. Ama bazı örgütler ısrarla taş koyuyorlarsa, o bir engeldir. O çağrıyla giderilmez, belki de üzerine giderek giderebiliriz.

Daha da somut olarak bu iş bu yıl gerçekleştirilmeli. Sayısal birleşimden de bahsederek, her örgütün veya kurumun bir temsilcisi olmalı; yine etkili kişilikler olmalı. Tabii kurum derken, ulusal işlerle uğraşan kurumdaki bahsediyorum. Örneğin, gerilla cephesi var, onların da temsilcisi olmalı. O kadar diplomasıyla uğraşanlar var, onlar da yer almalı. Kürt halkının yüzbinlere varan yürüyüşü var, onların da temsilcileri olmalı. Adaletli bir temsil bence önemlidir. Çünkü uyanan, savaşan kesimin toplanacağı yerdir. Şu hesabı kimse kabul etmez ve doğru da değil: Her örgütten bir kişi olmalı demek eksik bir yaklaşımdır. Dağda amansız savaşan kişiyle, Avrupa'da neredeyse tek kişilik bir örgüt aynı sayıda kişiyle temsil edilir dersek, en büyük yalanı kendi kendimize uydurmayı kabul etmiş oluruz. Böyle çarpıklıklar içinde bulunmamak gerekir. Her ses olmalı. Ama yıllarını amansız savaşa verenle hiçbir şey yapmamış olanı aynı tutmak, eşitlik adı altında bir sahtekarlıktır. Sahtekarlığa da prim vermemeliyiz.

Birleşim üzerinde de kısaca bu hususları tartışmaya açabiliriz. Sanıyorum geriye kaba bir sayı belirlemesi kalır ki, bizim bunu söylememize gerek yok. Bu çerçevede dahilinde tartışma yürütülürse, birleşim de aşağı yukarı belli olur. Tartışmayla yapılması, birçok kişinin bu konudaki görüşlerinin ortalamasının alınması en doğrusudur. Şimdiden bazı amaç taslakları geliştirilebilir. Temel amaç veya ilke esasları, yine olası tüzük esasları da tartışmaya açılabilir. Esas amaçlar için bir ulusal kurtuluş savaşı vardır. Herkes bu konuda az çok ortak yaklaşıma sahiptir. Sömürgecilığe karşı ulusal savaşım, ulusal demokratik halklar, hatta onun

gerçekleşme biçimi, federasyon gibi bazı ana kavramlarda herkes bir program dahilinde konuşabilir. Zor değildir, esas ilkelerde görüş birliğine varma sağlanabilir.

İşleyiş ve tüzük önemlidir. Genel kongre vardır, bir de onun yürütmesi olacaktır. Genel kongrenin ne zaman toplanacağına ayrıca karar verirsiniz, ama genel yürütme iki kongre arası bilinen klasik örgüt anlayışıdır. İki kongre arası işleri yetkince götürme olmalıdır. Genel yürütmesi olur. Genel yürütmesinin bölümleri olur. Bunu düzenleyecek bir tüzük geliştirmek de fazla zor değildir. Tüzük örgütsel esasları belirler. Hem üstten alta doğru, hem de parçalar vardır, yatay olarak bölümleri tüzük işleyebilir.

Ana hatlarıyla düşünmekte olduğumuz Ulusal Kongre hakkında bunları belirtebiliriz. Vurguladığımız hususlar, hem tartışmayı doğru temelde geliştirmek, hem de olası bazı çarpık yaklaşımları veya engellemeleri zamanında görüp bertaraf etmek içindir. Ben kısaca görüşlerimi bu temelde değerli konuklarımıza bu gelişleri ve yaptıkları çağrı dolayısıyla özce ortaya koyabilirim. Görüşlerinizi ayrıca dinlemek istiyorum. Varsa sorularınız, yine sonuna kadar gündemimizin birinci maddesi olarak tartışabiliriz.

Kürt sorununun uluslararası arenaya girmesi
Kürtlerin ödediği bedeller sayesinde olmuştur

Yaşar Kaya: Sayın Başkan ve değerli arkadaşlarımız! Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin bugün bizi getirdiği bu yerde, bir Ulusal Kongre'yi tartışıyoruz. Mücadele bu noktaya kadar gelmiştir. Tabii içindeki yaşlılardan biriyim. Kürdistan'daki mücadelenin birçok yerinde, kenarında, köşesinde bulundum. Birçoğuna şahit oldum. Sayın Başkan'ın söyledikleri doğru, biz aynı şeyleri düşünüyoruz. Ben biraz daha karanlık günleri gören, bugün büyük bir aydınlığı da kucaklayabilen insanlarımızdan bir tanesiyim. Otuz yıl, otuz beş yıl önce hiçbir şeyimiz yoktu. Bu bakımdan bugün gençler şanslı sayılırlar. Gözlerini varlık içinde açtılar. Kürdistan özgürlük mücadelesine gönül vermiş insanların bugün partisi, cephesi, askeri kolu, diplomasi yapan kurumları, televizyonu, günlük gazeteleri var. Bizim zamanımızda, dönemimizde Kürt'üm diyebilenin devlet adeta dilini kesiyordu. Onun için biz karanlık günler gördük diyorum. Bugün Kürt sorunu uluslararası arenada gündemin birinci maddesi olmuşsa, Kürtlerin, Kürdistanlıların ödediği bedel sayesinde olmuştur. Biz bunun bedelini şehitlerimizle, emeğimizle ödemiştir. Sayın Başkan'ın çok güzel izah ettiği gibi, emekle, anlamakla ve yürümekle ödemiştir.

Ben bir Kürdistanlıyım, Kürdistan Devrimi'nin yürüyüşünü anlamaya çalışıyorum. Gerçekten bugün Kürdistan'da silahlı mücadele kendisini çok iyi bir şekilde yürütüyor. Acaba silahlı mücadelenin arka bahçesindeki kültür devrimi ne durumda? Ben biraz da o bahçede yer alan ve onu bilmeye çalışan insanlardan bir tanesiyim. Kürdistan Devrimi'nin kapsamını anlamaya çalışıyorum. Başkanın kitaplarını, yazılarını okuyorum. İsmail Beşikçi'nin yazılarını okuyorum. Geçen yıl Sayın Başkan'la yaptığım röportajda kendisine şu soruyu sordum; Sayın Beşikçi ve siz yazıyorsunuz, acaba bu Kürdistan Devrimi'nin fakirliği değil mi? Gönül isterdi ki, elli kişi yazsın. Bu benim Kürdistan Devrimi'ne olan inancımın geliyor. Anlamaya, yürümeye çalışıyorum. Anladığım nispette doğruları tespit edeceğime inanıyorum.

Uzun hikaye anlatmak istemiyorum. Kurduğumuz DEP ile Dayanışma Bürosu'ndan sonra, birdenbire gözlerimizi uluslararası diplomasi arenasında açtık. Elbetteki, Kürtlerin kadroları eksikti, çok büyük tecrübeleri yoktu. Ama biz bir halk adına görüşmelere gidiyorduk, bir halkı temsil ediyorduk ve bizim arkamızda çok yakıcı bir şekilde Kürdistan Devrimi'nin silahlı mücadelesinin gücü vardı. Bu güç olmazsa kimse bizi uluslararası arenada hesaba katmaz. Bugün benim görebildiğim kadarıyla, uluslararası arenada Kürt sorununun çözümü için müsait bir iklim var. Kürdistan Sürgün Parlamentosu, gerek kuruluşundan önceki üç ay içinde ve gerekse kuruluşundan sonraki üç ay içinde Avrupa'da, Amerika'da, dünyanın birçok ülkesinde görüşmeler yaptı. Kürt sorununu doğru ortaya koymaya, doğru anlatmaya çalıştı. Kürt halkının sürgündeki kesiminin iradesi olduğunu söylemeye çalıştı. Barışta ve savaşta, Kürdistan'da savaşanlarla birlikte bir irade, bir taraf olabileceğini söylemeye çalıştı. İyi şeyler yaptı.

Kürt halkının düşmanları kadar dünyada kıymetli dostlukları da vardır. Bugün geldiğimiz yerde, bilhassa Güney'deki çöküşten, çürümüşlükten sonra, onlar da aynı bizim söylediklerimizi söylüyorlar. Kürtlerin kendi toprakları üzerinde birlik içinde beraber olmalarını, kardeş kavgasına son vermelerini, kendi toprakları üzerinde bir güç olmalarını görmek dünyayı daha çok ilgilendiriyor.

Sayın Başkan söylediği için, ben bir daha tekrarlamak istemiyorum. Bugün bizim için birlik olmak, Kürtlerin birlikteliğini sağlamak, savaşan güçlerin etrafında birleşmek, Kürdistan ulusal birliğini gerçekleştirmek, bizim

de gündemimizin birinci maddesi haline gelmiş, kendisini dayatmıştır. Bu kongreden çıkacak organın adına ister Konsey, ister Kürdistan Ulusal Meclisi diyelim, bu biraz da dünyada bizi dosta düşmana karşı güçlü kılacaktır. Bundan benim şüphem yok.

Değerli Başkan çok güzel şeyler söyledi. Ben bunları dinlemekten dolayı gerçekten kıymetli bilgilere sahip oldum. Kısa kesiyorum, saygılar sunuyorum. Arkadaşların da söyleyecekleri vardır, onları dinliyorum.

Zübeyir Aydar: Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar! Böyle tarihi bir dönemde, Kürdistan tarihinde önemli yeri olan bir yerde halkımızın yakıcı sorunlarını değerli kadrolarla tartışmak her zaman herkese, her Kürdistanlı kadroya nasip olmaz. Bu açıdan kendimi mutlu sayıyorum.

Siz konuyu açtınız, genel olarak bir perspektif verdiniz ve çerçevesini çizdiniz. Ulusal Kongre, ulusal birlik belirtildiği gibi çok acil ihtiyaç olan ve yakıcı olan, hele Kürdistan gibi bir ülke, bu kadar bölünmüş, zorlanmış, tarih boyunca sürekli parçalanmış olmaktan dolayı bir yere varamamış bir halk için çok önemli bir olay. Biz bu adımı pratik olarak atarken, nerede olduğumuzu da bilmeliyiz. Kürdistan'ın kuzeyi, doğusu, batısı, güneyi ne durumdadır? Bunların hepsini çok iyi bilmeliyiz. Kürdistan adına hepsini toparlayabilir miyiz, nasıl toparlayabiliriz? Bunları çok yönlü tartışmalarla, birleşimlerle bir yola koyacağız.

Önümüze koyduğumuz hedef, bu iş için bütün partilerle, gruplarla ve önemli şahsiyetlerle görüşüp bir hazırlık komisyonunun oluşturulmasıdır. Yani herkesin temsilini vererek, Kongre'yi toplayacak hazırlık komisyonunun bir an önce toplanmasını sağlamaktır. Bu konuda temastır, çağrıdır, hazırlık komisyonunun oluşturulmasını yapmaktır, onu bir araya getirmektir vb yapılması gereken işler var. Sanırım en büyük problem, yine Güney Kürdistan'da çıkar. Yani bütün Kürdistan adına toplanabilecek bir şeyde, Kuzeyli Kürtlerde genelde görebildiğim bir hemfikirlik var. Doğulu Kürtlerde de böyle bir yaklaşım görmek mümkün, fakat Güney Kürdistan'da (Büyük Güney'i kastediyorum) bunu fazla göremiyoruz. Şu anda birbirleri ile çatışan iki partinin dış ilişkileri, Türkiye'yle, İran'la, Irak'la olan bağlantıları, konumları, programları, Amerika ile olan ilişkileri, başka çevrelerle olan ilişkileri bu işe ne kadar gelirler sorusunu gündeme getiriyor. Bunu görüşeceğiz. Bu netleştirilir. Nasıl olur veya bunlar gelmezse nasıl açılır? Bunlar da tartışılır.

Kongre'nin ne zaman ve nerede olması gerektiği gündeme gelecek. Tabii bu hazırlık komisyonunun işidir, ama Kongre'de bütün katılacak partilerin başkanları bulunabilmelidir. Öyle bir hazırlık yapabilmelidir. Biz kendimiz de bu Kongre'de olabilmeliyiz. Bu bizim açımızdan önemli. Herkes bir araya gelip yüz yüze tartışabilmeli, birbirimizi etkileyebilmeliyiz. Karar organı içinde de zaten en önde görünenler en önde yer alacak veya bu karar organının içinde olacaklar. Kongre kendisi karar alacaktır.

Belli yerler için farklı yaklaşımlar gündeme gelecektir. Ama en nihayetinde Kürdistanlılar adına Kürtler toplanıyor, bir araya geliyor, karar veriyorlar. Dünyaya da, her tarafa da şunu söyleyebilmeliyiz: Tüm Türkiye, İran, Suriye, hatta Irak resmi olarak Kürtler için bir araya geliyor. Biz kendimiz için niye bir araya gelmeyelim? Bunlar açıkça bir araya geliyorlar, bizi nasıl engelleyebileceklerini, nasıl bastırabileceklerini tartışıyorlar. Biz de herhalde bir araya gelip bunu tartışabilmeliyiz. Bizim de bu hakkımız var, bu yönlü gecikmişiz de. Bu yönlü gecikmeyi de bertaraf edebilmeliyiz. Kongre için, benim kısaca söyleyebileceklerim bunlardır.

Hazırlık komitesinin acilen hemen oluşturulması gerekiyor. Bu komitenin de hemen önüne koyacağı tüzük taslağı, amaçlar bölümü hazırlanmış olmalı. Bunlar hemen faaliyete geçebilmeli, yer ve zamanı tespit edebilmeli. Bu Kongre yılda bir toplanabilir. Ama yürütme organının ismi ulusal konsey olursa iyi olur. Bu tartışılır tabii. Böyle bir biçimde içinden çıkılır. Bu yürütme organı da bunun tüzük ve amaçlar bölümünde yetkileri, sınırları, bütün parçalar için ne öngördüğünü ortaya koyar. Diğer sahalara ilişkin olarak -siz de belirttiniz- kendine göre programını yapar, yürütür. Bu teorik olarak böyledir, ama pratik olarak buna ulaşmak için üzerimize düşeni yapmamız lazım. Çağrılarımızı hızlandırıp, adımlarımızı hızlı atıp bir an önce sonuca gitmeliyiz.

Necdet Buldan: Sayın Başkanım, her insanın yaşamında bir dönüm noktası vardır. Benim de yaşamımda Parti Önderliği'nin sahasında bulunmak çok önemli bir dönüm noktası. Özellikle burada olmanın bana verdiği gururu belirtmek istiyorum.

Bugünkü konumuz olan Ulusal Kongre'ye ilişkin ana hatları ile -teknik sorunlar dışında- her şeyi belirttiniz, anlattınız. Bizim bunlara ilave edecek herhangi bir görüşümüz yoktur. Bu yönüyle de bugün Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun bir temas grubu, gelecekte bu Kongre'yi oluşturacak bir hazırlık komisyonunu meydana getirmek için çalışmalarına başlamış durumdadır. Sürgünde Kürdistan Parlamentosu heyeti

olarak sizinle görüşmek için geldik, içimizde bu temas grubundan iki arkadaşımız var. Bütün Kürtler için hayati bir önem taşıyan Ulusal Kongreyi sizin huzurunuzda tartışmak ayrı bir zevk, ayrı bir görev, onu da belirtmekte yarar var.

Bugün Kuzey Kürdistan'da bir askeri birlik sağlanmıştır. Partiyeye karşı olanlar, bugün dağda çarpışan gerillamıza karşı olan örgütlerin ve şahsiyetlerin aileleri bile bu askeri kuruluşun, yani ARGK'nin içinde yerini almakla, parti saflarına katılmakla bir askeri birlik sağlanmıştır. Biz Kürtlerin en çok siyasi birliğe ihtiyacı vardır. Biraz önce gerek sizin, gerek arkadaşların anlattığı gibi, uluslararası boyutta da karşımıza çıkan engellerin en büyüğü ulusal birlikten yoksun olmamızdır. İzin vererseniz konuyu iki yönüyle ele almak istiyorum:

Ulusal Kongre bütün Kürdistan'a yönelik diye düşünüyoruz. Sizin belirlemeleriniz de böyle. Ancak belirlemeleriniz doğrultusunda, ana hatlarıyla kurulacak Ulusal Kongre'nin bir yerde yasası da olabilir. Hazırlanacak yasayla da herkesin orada uygunluğu ve davranışları tespit edilebilir.

Güneyli güçlerin içinde bulundukları ve bizim de bildiğimiz, bütün dünyanın bildiği iki büyük partinin yapılarından ötürü, eğer bu ulusal ve siyasi birliğin içinde yer almazlarsa -kişisel görüşümü söylüyorum- mutlaka Kuzey'e yönelik bir ulusal ve siyasi birliğin oluşması gerekir ki, son zamanlarda bununla ilgili çok olumlu gelişmeler olmaktadır. Yani eğer Kürdistan için siyasi birliğe Büyük Güney'in iki büyük partisi yanaşmazsa, o zaman Kuzey Kürdistan'ın siyasi birliği, ulusal kongresi için, demin de söylediğiniz ana hatların geçerli olması koşuluyla hayata geçirmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Benim bu bağlamda söyleyeceklerim bunlar. Ancak eğer Büyük Güney'in iki büyük partisi bu oluşumun içinde yer almazsa, tavrımızın ne olabileceği konusunda bizi aydınlatmanızı istiyorum.

Abdullah Öcalan: Bu soruya karşı biraz açıklama yapmak yerinde olabilir. Bu soruya karşılık verebilmek için, KDP geleneğini biraz açmak gerekir. Bilindiği üzere, ikinci Dünya Savaşı'nın sonlarından itibaren çok ilkel bir milliyetçi akım olarak, aşiretçi feodal yapı üzerinde bu hareketler yükseldi. Gerçekten ulusal amaçları çok sınırlı ve demokratik nitelikleri de yoktu. Bu anlamda ilkel milliyetçi diyoruz. Birinci çıkışı, 1958 Irak Devrimi'nden sonra yaptılar. Irak'ta çözülüş vardı, bir güç boşluğu doğuyordu. Ondan 1961 isyanı çıktı. Hepsi bunların değildi. İçlerinde komünistinden tutalım çeşitli yurtsever güçlere kadar hepsi vardı, ama KDP örgütü buna damgasını vurdu. Kısa bir süre sonra da aşiretçi feodal ve yeni gelişmeye karşı küçük burjuva öğelerin ayrışmasına tanık oldu. Başlangıçta da güçlü bir örgütsel birliği yoktu ve bu her on yılda bir daha da derinleşerek devam etti. 1970'te ayrışmalar, 1975'te kopmalar iki büyük örgüt dediğimiz KDP ile YNK'nin günümüze kadar gelen varlığına yol açtı ve devam ediyor.

Bu, İran'a, Türkiye'ye, Suriye'ye değişik yansıdı. Irak'ı zaten halen işlemez ve tüketen bir duruma götürdü. Bu örgütün geleneğinin mirası, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi için büyük bir yük. Olumluluk adına çok az şey, olumsuzluk adına çok şey yaptı. Halen de ortaya çıkardığı olumsuzlukları temizlemek çaba istiyor.

Amaçlarıyla, ilişkileriyle tam bir ulusal kurtuluş belası desek, abartmış olmayız. Tamamen sömürgeci güçlerin himayesi altında varlıklarını sürdürmek yetmiyormuş gibi, emperyalizmle de her türlü ilkesiz birliklere gitmişler. İçeride son derece aşiretçi feodal yapıyı çatışma içinde bırakarak, bütün halkı bu çatışmalar içinde umutsuzluğa, çıkmaza götürecek kadar bunalımı derinleştirmişler. Kendileri de çıkış bulamıyor. Dış güçler bir gün ellerini bıraksalar, ikinci gün kaçabilecekleri her yere kaçarlar, teslim olacakları her yere de teslim olurlar. Halkın yurtsever gücünü açığa çıkarmak şurada kalsın, sürekli bastırıyor ve dışlıyorlar. Son derece paraya dayalı bir yaşam sürüyorlar, fedakarlık ve cesaret ruhunu öldürmüşler. Ama yine de bunlar bir Kürt realitesi. Bütün olumlu girişimlerimize rağmen, birlik fikrini lafta kabul etseler de, pratikte bir türlü gelmiyorlar. Çünkü bağlantıları düşmana dayanıyor.

Yine de içlerinde epey yurtseverin olması nedeniyle, biz çağrılarımıza devam edeceğiz. Güney Kürdistan'ı biraz daha yakından etkilemeye çalışıyoruz. Güney Kürdistan'ın yurtsever halkı adına bir cephe girişimimiz de var. Zaten bunu doğabilecek olumsuzluklara karşı bir alternatif olarak da düşündük. Bu cephenin ilan günlerini yaşıyoruz. Bir de askeri gücümüzü de oraya dayatmışız. Kısaca ya siyasal birliğe gelirler, ya aşarız gibi bir durum yaşatılmaktadır. Eğer onlar gelmezse, yeni siyasi cephe buna gelecektir. Aslında çok önceden engeli bu düşünceyle aşmaya çalıştık. Umarım bazıları gelir. Biraz daha yurtsever olanlar gelmek durumunda. Gelmezlerse, Güney halkından çok sayıda kuruluş ve kişi var, onların büyük bir kısmı zaten kabul ediyor. Bana göre, çok az kesimi gelmeme yanlısı olabilir. Gelmeyen de tecrit olma durumu hızla gelişecektir.

Bu noktada bunların ısrarlı olmaları şundan ileri geliyor: Kürt halkının ulusal demokratik önderliğini kabul etmiyorlar. Dar aşiretçi feodal önderliğin halen peşinden koşuyorlar ve düşmana dayanarak bunu yapıyorlar. Ulusal Kongre'ye gelmemenin diğer bir nedeni budur. Ulusal Kongre, bir ulusal demokratik platformdur. Gelirlerse yapılarıyla çelişir ve menfaatleri ellerinden gider, düşmanla ilişkileri bozulur. Bu yüzden gelmiyorlar. Başka hiçbir nedeni yok. Ama bu böyledir diye de halkın ulusal demokratik girişimlerini geliştirmekten çekinemeyiz. Gerektiğinde dayattıkça dayatacağız. Bunlar nasıl zorla, bu çatışmalarla halkın yurtsever demokratik gelişimini tüketiyorlarsa, biz de halkın ulusal demokratik potansiyelini cepheye veya Kongre'ye akıtırız. Dolayısıyla Güney meselesi üzerinde yalnız teorik, siyasi olarak değil, askeri olarak da düşünerek bir çözüm bulmamız lazım. Sanıyorum bazı gelişmeler kesin olur.

Oradan gelen bir yoldaş da var. Somut durumu biraz daha iyi biliyor. Daha yerinde bir cevabı verebilir. Arkadaş mevcut iki güçten söz etti. Bunların birbirlerine karşıt olduklarını ve Ulusal Kongrenin başarıya ulaşmasını istemediklerini belirtti. Aslında bu bir engel, hem de güçlü bir engel. Acaba Güney Kürdistan'da bu engele karşı çıkma imkanı var mı? Güney halkının Kongre'ye katılması açısından bu bir sorun. Bunu nasıl ortadan kaldıracabiliriz? Ben bazı cevaplar verdim. Senin de çok iyi tanıdığına eminim, sen de bazı cevaplar verebilirsin. Ulusal Kongre'ye ilişkin görüşlerini de belirtebilirsin.

Sa.: Gerçekten de Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin şu anda temel sorunları gerek içte, gerekse de dış kamuoyunda birlikteliği ifade eden siyasal bir hitaptan yoksun oluşlarıdır. Kürtlerin şu ana kadar ulusal bir kongreye gidememelerinin ve Kürdistan'ın dört parçasında bulunan hareketlerin ortak bir siyasal hitaba ulaşamamalarının nedeni, aslında sorunun bir tek yolla çözülebileceğine ilişkin içinde bulundukları güvensizliktir. Gerek Güney Kürdistan'daki önderlikler, gerekse de Kuzey Kürdistan'da varolan hareketlerin önderlikleri Kürt sorununun tek bir çatı altında çözülebileceği konusunda güvensizler. Örneğin, Güney Kürdistan'da Bağdat rejimiyle oturmaksızın Kürt sorununun çözülemeyeceğini iddia ediyorlar veya Doğu Kürdistan'da mutlaka Tahran'la çözüme ulaşabileceğini savunuyorlar. Yani Kürt sorununu parça parça ele alıyorlar, öyle değerlendiriyorlar. Aslında sorun halkın sorunu değil; çünkü tüm halkımız Kürt sorununun parça değil, bütün sorunu olduğunu kavramıştır. Sorun, hareketlerin önderliklerinin savunduğu bu parça düşüncesidir. Güney Kürdistan'ı bu konuda örnek vermek mümkündür. Gerek KDP, gerekse de YNK şu ana kadar bile sorunun sadece Bağdat'ta çözülebileceğine inanıyorlar. Ancak şu anda dünya kamuoyu, sorunun bir tek önderlik ve bir tek çatı altında çözülebileceğine kanaat getirmiştir. Benim bireysel görüşüme göre, parçalar arası varolan bu çelişkilerin öncelikle hareket ve örgütler düzeyinde halledilmesi lazım. Eğer Ulusal Kongre'nin başarı getirmesini ve alacağı kararların pratikte uygulanmasını istiyorsak büyük bir çaba harcamalıyız. Özellikle de Sürgünde Kürdistan Parlamentosu bu konuda büyük bir rol oynayabilir. Gerek Güney Kürdistan'da, gerekse de Doğu Kürdistan'da Kürtler arasında yaşanan çelişkilerin çözülmesinde bir anahtar işlevini görebilir.

Eğer Ulusal Kongre'den söz edeceksek, tüm bu hareketlerin temsilcilerini çekmemiz lazım. Tabii ki bu kolay olmayacaktır. Eğer Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun bu görevini yerine getirmede herhangi bir engel varsa veya çıkacaksa, bu Ulusal Kongrenin erteleneceği anlamına gelmez. Bugün Güney Kürdistan'da varolan iki temel güç bu adımdan yana olmayabilir, ancak onlar dışında birçok örgüt ve hareket var. Böylesi bir adımı sonuna kadar onaylıyor, Kürtlerin birlikteliğini savunan ortak bir hitap ve ulusal bir stratejiye ulaşmasından yana tavır takınıyor ve Kürtlerin çıkarına hizmet eden bir siyaseti savunuyorlar. Bundan dolayı böylesi bir adımın atılmasının zamanıdır diyorum.

- Orada KDP ve YNK ne kadar engel olabilir? Söz konusu atılımımızın yürürlüğe girmesi halinde bunlar Ulusal Kongre'ye engel olabilirler mi?

- Hayır, sanmıyorum.

- Pratik bir cevap ver, Güney halkı böylesi bir adımı istiyor mu?

- Evet, tabii ki istiyor.

- Hem halk istiyor, hem de birçok parti istiyor.

- Evet, birçok parti de istiyor. Örneğin şu an Güney Kürdistan'da yedi, sekiz parti Ulusal Kongre'nin oluşumundan yana.

- Halk, hatta peşmergeler, birçok kadro ve üye de istiyor mu?

- Evet, hatta KDP ve YNK içerisinde bile yurtsever bir kesim var.

- Onlar da istiyor.

- Temel sorun önderlik sorunu. Onların içerisinde de Kongre'den yana yurtsever bir kesim ve Güney Kürdistan'daki kazanımları koruyan bir kesim var. Hatta Kuzey Kürdistan'daki hareketlerle anlaşmadan yana olanlar da var. Bu anlamda tam zamanıdır diyorum.
- Yani fazlasıyla engel teşkil edecek durumda değiller.
- Hayır, engelleyemezler.
- Eğer mevcut hamlemiz güçlü yürürse, ulusal demokratik birlik cephesi rolünü oynarsa sorun kalmaz diyorsun.
- Doğrudur Başkanım. Rolünü oynarsa sorun kalmaz. Ancak onlar TC'nin, Irak'ın tavrını hesaplıyorlar, yine Amerika, İngiltere vb devletleri de hesaba katıyorlar.
- Kürt'ün kararı, Amerika ve TC'ye karşı bir olmalıdır.
- Evet, irade olmalıdır. Kürt halkının Amerika vb güçlerin planlarını boşa çıkaracak irade birliği olmalıdır. Eğer ortak bir irade olmazsa, yarın öbür gün çok rahat bir biçimde engel çıkarabilirler. Hem Amerika, hem İngiltere, hem de Almanya planlarını rahatlıkla uygulayabilir.
- Bizim sorunumuz Amerika ve İngiltere'yi hesaplama sorunu değil, halkın iradesini dikkate almaktır, karar gücünü oluşturmaktır, doğru yolu gösterebilmektir.
- O konuda halkın Ulusal Kongre'den yana olduğunu rahatlıkla belirtebilirim, sorun önderlik sorunudur. Halk bu adımdan yanadır.
- Güney Kürdistan'da da yürüyor mu?
- Yürüyor. 1992-93 yılında olsaydı engellemeleri mümkündü, ancak 1995'te mümkün değil.
- Yapamazlar, güçleri yok.
- Güneyli halkımız KDP ile YNK'yi belli oranda kavramış. Gerçekten verdikleri bir şey yok. Varolanı da yıktılar. Yine İran ve Türkiye ile yaptıkları anlaşma ve sözleşmelere gerçekten halkımız büyük tepki gösterdi. Halkımız artık Kürdistan sömürgecilerini tanıyor, onların uygulamalarını kınıyor.
- Önemli olan yürüyecek olmasıdır.
- Benim görüşüme göre yürür.
- Güçlü yürür mü?
- Bazı engeller çıksa da fazla sorun teşkil etmez.
- Halledilebilir mi?
- Halledilebilir, çünkü gerek halk nezdinde, gerekse de parti ve örgütler içerisinde bu adımdan yana kesimler var. Olumlu buluyorlar. "Engellemeleri geçmişteki kadar etkili olamaz" diyorlar. KDP ve YNK, Kürt sorununu Türkiye ile halletmek isteyecekler; Amerika ve sömürgeci devletlerle çözmek isteyecekler. Ama şu andaki gelişme düzeyleri göz önüne getirildiğinde, eskisi kadar engel olma durumları söz konusu olamaz.

Ulusal Kongre halka saygısı olanların irade birliğini ve özgürlüğünü ifade ediyor

- Gayet tabii, bunları üzerine gitmek gerekir. Bunlara kalırsa bir bakanlıkla bu işin üstesinden gelmek isterler. Kuzey Kürdistan'da da var. Şerafettin Elçi gibileri çözümü Ulusal Kongre'de değil, TC'den bir bakanlık koparmakta görüyorlar. Onun için Kürtlük odur. Güney Kürdistan'da da bunu yapmak isterler. Fakat biz bunları ulusal güçlerden saymıyoruz. Çok açıkça söyleyeyim: TC'nin nezaretinde Kürtçülük yapmak isteyenlerin yeri, bu biçimiyle hainlerin yeri olabilir. TC'yle, Irak'la ancak demokratik bir federasyon temelinde bileşilebilir. O da ayrı bir federal pratiği gerektirir.
- Bizim bugün tartıştığımız federal bir çatı değildir, Kürdistan için belki bir federasyon tartışılabilir. Birlik isteyenler önce bu halkın eşitlik ve özgürlük talebini saygıyla karşılamalıdır. Gerek içimizde, gerek dışımızda bunu saygıyla karşılamayanların ulusal birlik konusunda konuşmaya hakları olamaz. Zorla dayatmak isterler, zorla dayatmaya karşı biz de zorla halkımızın iradesini dayatmak zorundayız. Bu da tartışmayla değil, savaşıyla olur. Bu çok önemlidir.
- Bu bir tartışma konusu değil, bu bir halkın iradesine saygılı olma, gerekirse onu eylemle dayatma sorunudur. Tartışmayı açık yapmalıyız. Bunlar birçok bahane getirebilirler. Taktik nedenlerle "koşullar elverişli değil" diyebilirler. Bütün bunlar kişiyi işbirlikçi olmaktan kurtaramaz veya daha çok öyle biri olduğunu ortaya koyar. Ulusal Kongre, halkına saygısı olanların irade birliğini, irade özgürlüğünü ifade

ediyor. Bazı kavramları zedelememek gerekir. Saygı duyulması ve hep bağlı kalınması gereken bir kavramı, "şartlar olgun değil, taktik böyle istiyor" deyip sulandırmak, en hafif deyişle oportünistliktir. Kaldı ki, bizde bu düpedüz ihanete bir kılıftır.

Buna karşı direnenler olacaktır. Fakat halkın talebi oldukça gelişmiştir. Örgütler de bu konuda doğru görüşlere ve bazı kararlara sahiptirler. Engellere aldırış etmeden veya engelleri görerek, nasıl aşılması gerektiğini de ustaca bilerek bertaraf etmek de bu işin mücadelesinin doğal gereğidir. Çok daha fazla engel de çıkabilir. Ama ulusal davalarda -her zaman söylediğim gibi- yalnız tartışma, ikna değil, bazen de zor devreye girmek zorundadır. Tüm önemli ulusal davalarda ustalar der ki, şiddet hem içteki düşmana hem de dıştakine karşı uygulanmak durumundadır. Ulusal parlamento, ulusal kongre, ulusal cephe isteyenler bunun önündeki engellere karşı da zoru göz ardı edemezler.

Dolayısıyla oluşacak engelleri gerekirse güçle aşmak önemlidir. Sanırım bu tartışmalarda göz önüne getirilmesi gereken en önemli bir husus da budur. Yalvarmakla, rica etmekle olmaz. Çünkü düşmanla birleşmişlerdir, sizi kırk yıldır nasıl boşa çıkarmışlarsa, halkı da idare etmişler ve ulusal rezervleri tüketmişlerse, bundan sonra sizi daha da satarlar, tüketirler. Bunun için de diyorum ki, bazı kavramları çok iyi tanımak gerekiyor.

Necdet Buldan: Bu konuda soruyu sormanın gerekçesini de izah etmek zorundayım. Birincisi, Kürdistan'ın üç parçasının birleştiği sınırlarda yetişmiş bir insan olmamdan dolayıdır. Böylelikle KDP ile YNK'yi, sizin dünyayı, geleceği gördüğünüz kadar olmasa da biraz tanıdığımı sanıyorum. İkincisi, son zamanlarda Dublin'de bir toplantı yapıldı. Önce şunun vurgulanması gerekir: Tarih boyunca Kürdistanlılarla ilgili alınan hiçbir kararda Kürtler taraf olarak muhatap alınmamışlardır. Bu çok ilginç bir şeydir. Bu, bizim mücadelemizin ne kadar büyük olduğunu bugün için gösteriyor. Orada da bakıyoruz, Kürtler iki grup olarak katılıyorlar, ama karşılarında Amerika ve Türkiye bir grup olarak katılıyor. Bu demektir ki, bizim alacağımız Ulusal Kongre kararları veya toplanmasına çalışacağımız Ulusal Kongre, aynı zamanda çok sesli bir uluslararası tepki de getirecektir. Benim esas söylemek istediğim budur.

- Onların bu çözüm modeli açık ki, düşmanla birlikte yürüttükleri bir model oluyor. Savaşları da barışları da düşmanladır. Bunların durumu çarpıcı ve son derece sakıncalı bir durumu ifade ediyor. Halbuki bu sorunlara çözüm bulmak için, bir ulusal kongre katılımı olmalıydı. Birincil muhatabı budur, dolayısıyla Kürdistan halkı olmalıydı. Bu güçler bunu yapmıyor. Ben televizyonda buna etkili bir cevap verdim. Sarsıcı da olmuştur, etkisi de büyük olmuştur. Devam ederlerse, biz de Ulusal Kongre silahını daha da güçlü bir biçimde yükselterek cevap vereceğiz. Dayanmak gerekir, alışmamışsınız. Daha da bir ataklıkla üzerine gitmek gerekiyor. Ulusal işler böyledir. Bu konuda gecikmişsiniz, ama bu temelde yürüyün.

Sa.: Biz KDP ile YNK'nin engel olup olmayacaklarından bahsetmiştik. Şu an her iki güç kendi içlerinde çatıştığı için, YNK'nin bu tarafa kayma ihtimali vardır.

- Yani gelebilir, mümkündür.

- Evet, çünkü YNK, dengeleri çok iyi takip ediyor. Eğer yedi, sekiz örgütün geleceğini görürse kendisini geri tutmaz.

- Benim de kanım odur. Bakar, dengeyi tümüyle bozuyoruz, Güney halkı da ilgi gösteriyor, YNK tıpış tıpış gelip katılacaktır. O katıldı mı, KDP ya tecrit ve tasfiye olacaktır ya da gelip katılacaktır. Gelişmeleri biraz yoğunlaştırmışız, bütün ihtimaller güçlü bir katılımın Güney Kürdistan'da olacağını gösteriyor.

Abdurrahman Dürre arkadaş da söz verelim. Bir arkadaş kadar genç olduğu için arkadaşımız diyoruz.

Abdurrahman Dürre: Başta Sayın Başkan olmak üzere, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Arkadaşların Başkan'la konuştukları siyasi konularda benim görüşlerim de yüzde doksan dokuz sizlerinki gibidir. Zaten arkadaşlar üzerinde durdular, Başkan da değerlendirdi. Bunlara yeniden değinmenin gereği yok. Bu konularda arkadaşların konumlarını da iyi biliyorum. Bu nedenle, Başkan'ın sizlerle ve arkadaşlarla konuşurken değindiği iki, üç noktaya dini açıdan değinmek istiyorum.

Başkan üç temel nokta üzerinde durdu: Bir, nefsiyle kişinin mücadelesi. Yani insanın kendi içinde, kendi kişiliğiyle, her şeyden önce kendisiyle savaşı...

Abdullah Öcalan: Bu büyük savaştır; Cihadı Ekber.

- Hz. Muhammet (S.A.V)'ın kendisi söylemiş. Dışarıda silahlı bir çatışmadan döndüğü zaman, "küçük savaştan döndüm, büyük savaşa girdim; nefsimizle, kişiliğimizle savaşmak esastır" demiş. Başkan da her

işinde Hz. Muhammet'e benziyor. Bu da beni çok sevindiriyor. Çünkü Kuran-ı Kerim "Hz. Muhammet'i örnek alın" der.

Oruç ve namaz bazı dindarların anladıkları gibi değildir. Aslında her ikisi de disiplini amaçlar. Nasıl ki, sizler buraya gelip disiplini öğrenip savaşa gidiyorsanız, dine de böyledir. Bu da gereklidir. Disiplinsiz olmaz. Hedef özgürlüktür. Bu konuda bir ayet okumak istiyorum ve anlaşılmasını da istiyorum. Hadid suresi, yirmi beşinci ayette Kuran şunu söyler: "... biz bütün peygamberleri zalimlere karşı gönderdik ki, mazlumları kurtarsınlar ve adaleti temin etsinler." Yani bütün dinler, Hz. Muhammet, Hz. İsa, Hz. Musa mazlum halkların özgürleşmesi için zalimlere başkaldırmışlardır. Bu başkaldırıları birkaç tarzda olur: Silahlı savaşımla, kalemlle, propaganda ile, mal ile vb her araçla olur. Şunu burada söyleyebilirim ki, Kuran'ın kendisi bunu emrediyor.

Diyebilirim ki, şu an yaptığımız toplantı ve konuşmalar, Kuran'ın emrettiği ve bütün müslümanlar için farzdediği cihatın bir parçasıdır. Cihat yalnızca silah kuşanıp dağa çıkmak değildir. Cihat Arapça bir kelimedir, Arapça'yı iyi anlayanlar bilirler; cihat, elinden ne geliyorsa onunla savaşmak anlamına gelir.

- Değil mi, aynı islamiyetteki gibi çalışmıyor muyuz?

- Kesinlikle öyledir Başkanım.

- Bir dost, Suudilerin PKK'nin marksist-leninist olduğunu söylediği konusunu dile getirmişti. Ben, kördür, gerçek müslümanlık bizimle yürüyor dedim.

- Otuz kırk yıldır, ben de arkadaşlar gibi Kürt hareketinde yer aldım. Yüreğim her zaman Kürdistan'ı için attı ve Kürtlük için elimden ne geliyorsa onu yapmaya çalıştım. Bugün kendi isteğimle geldim ve içinde yer alıyorum. Ben PKK'liyim demiyorum. Neden demiyorum? Çünkü kendimi bu dereceye layık görmüyorum.

- Zordur.

- Doğru. Çünkü PKK, bugün benim gördüğüm PKK'lilik, Hz. Muhammet'e ilk inananların düzeyini gerektiriyor.

- Sahabeler gibi.

- PKK'li olmak, sahabeler gibi malınla, canınla, ruhunla, imanınla, inancınla ve her şeyinle katılmayı gerektiriyor.

- Evet, PKK budur.

- PKK budur. Kendimi ne kadar zorlarsam zorlayayım, bu gücü kendimde bulamıyorum ve ben PKK'liyim diyemiyorum. Ben PKK'yi seviyorum ve ona ulaşmaya çalışıyorum. Bu nedenle İslam Hareketi içinde yer aldım.

- Senin bir mümin gibi olduğun söylenebilir.

- Bir mümin gibi, evet.

- Sahabeler gibi değil.

- Hayır, halen Sahabe olmamışım.

- Zaten buradakiler de yüzde doksan mümindir, PKK'li değildir. Müminler tam Sahabe olarak kabul edilemezler, bilirsin. İslamiyette Sahabelik başkadır.

- Zaten arkadaşlarla bunun üzerine tartıştık. Kuran'da geçer; "... çevrende toplananlar sana 'biz imana geldik, müslüman olduk' diyecekler; sen 'hayır, doğru söylemiyorsunuz, siz imana gelmemişsiniz; yalnızca benimle oruç tutuyorsunuz, namaz kılıyorsunuz' diyeceksin ..."

- Şeklidir, değil mi?

- Şeklidir, ama iman hala yüreğimize girmemiştir. Çünkü iman insan yüreğine girince onu bir bütünen değiştirir. Hz. Muhammet çokça söylemiştir: "Kendin için istediğini, arkadaşın için çok daha iyisiyle, çok daha fazlasıyla istemelisin." Biz kendimiz için her şeyi istiyoruz, ama arkadaşımızı bir tarafa bırakıyoruz. Örneğin, biz Kürtlerin bazı partileri var. Diyolar ki, "bekleyelim, Kürdistan kurtulsun, biz de gidip yaşayalım, oturalım." Bu münafıklıktır, ikiyüzlülüktür.

- Münafıklar! Zaten ben de kendi söyleyimde bunlara münafık diyorum.

- Kuran'ın tabiriyle, onların adı münafıktır. Bu vesileyle Başkana teşekkür ediyorum, islamın birkaç önemli esasını dile getirmiştir. Bunlardan biri de birliktir.

- Vahdet!..

- Vahdet, büyük ameldir. Yani özgürlük için en büyük sebeptir. Kuran-ı Kerim diyor ki: "... siz hepiniz kendinizi bir yumruk gibi tutun, bir ben gibi olun ki, bu allahın benidir. Bu ben özgürlüğe götürür, bu ben, bu birlik sizi serbestliğe götürür. Bu ben sizi zafere götürür." Yani birlik olun diyor. Biz şimdi bu aşamaya gelmişiz.

Başkanın vurguladığı diğer bir nokta da benim için çok ilgi çekici ve önemliydi. Bu nokta için yeniden teşekkür etmek istiyorum. "Bu birlik içinde bütün Kürdistanî örgütler yerlerini almalıdır" dedi. Örneğin İslam Hareketi, Yezidiler Hareketi, Alevi Hareketi vardır. Gerçekten de bu örgütlerin Kürdistan hareketi içinde yer almaları gerekir. Zaten birlik İslamiyetin bizzat emrettiği bir şeydir. Başkan sonuçta şunu söyledi: "Dinsizler de, dindarlar da yer almalıdır." Gerçekten de böyledir. Çünkü Hz. Muhammet Medine'ye geldiğinde, iki Yahudi kabilesiyle de ilişki kurdu, onları da ittifakına aldı, birliğe aldı. Hiç dini imanı olmayan da "ya Muhammet, ben zayıfım, seninle olmak istiyorum" dedi ve Hz. Muhammet onu da birliği içine dahil etti. Başkan şunu da dedi: "Biz imansızları da imana getireceğiz." Bu da gerçekten çok sevindirdi beni. Çünkü iman olmadan olmaz. İman inançtır, inançsız insan yaşayamaz. İnancın yanlış da olabilir, farklı da olabilir. Hristiyanların inançları da kendilerine göre inançtır. Müslümanların da, budistlerin de inançları kendileri için inançtır. Hatta ateistler ki, hiçbir şey yok derler, onlarınki de bir inançtır. Herkesin inancı kendinedir. Herkesin inancına hürmetli olunmalıdır. İslam dininin temeli de budur.

Sizlere ve Başkan'a teşekkür ediyorum. Başkan'ın ve sizlerin huzurunda Kürdistan İslam Hareketi adına, biz Kürt dindarları bütün gücümüzle sizin yanınızda Kürdistan özgür oluncaya kadar mücadele edeceğimize söz veriyorum. Ama sizlere ulaşamayız, kusurumuzu bağışlayın, çünkü sizler çok büyüksünüz.

- İslamiyette de gerçekten böyledir. PKK katiiyen İslamiyetin cevherinden uzak değildir. Hatta diyebilirim ki, günümüzde en büyük İslami gerçeği de PKK temsil ediyor.

- Benim inancım da odur. PKK hareketi, tam Hz. Muhammet'in hareketidir. İnancıma göre hiç farkları yoktur. Yalnız Hz. Muhammet onuncu yılda Mekke'yi fethetmişti. Biz de onuncu yılı geçtik, bizim de Kürdistan'ı fethetmemiz gerekiyor. İnşallah fethedeceğiz.

- Tabii, buna inanın. İnancınız her zaman bu yönlü olmalıdır.

Değerli Şerafettin Kaya arkadaşımız, çok eskiden beri bu işlerle uğraşıyor. Çok zorlanmış biridir de. Buyurun sizi dinliyorum.

Şerafettin Kaya: Arkadaşlar konuştular, Sayın Başkan da konuştu. Bütün arkadaşların görüşlerine katılıyorum. Ben de şunu hatırlatmakta yarar görüyorum: Sürgünde Kürdistan Parlamentosu oluştuğu zaman önüne önemli bir program koydu. Öyle zannediyorum ki, bu program, verilen mücadelenin getirmiş olduğu sonuca bağlı bir programdı. Çünkü verilen Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi, Kürt halkının ulusal birliğini sağlamayı önüne koymuş bir mücadeleydi. Bundan dolayı Parlamento, Kürdistan halkının ulusal birliğini sağlayabilmek için bir Ulusal Kongre'ye veya bir Ulusal Meclise, ne adla olursa olsun öyle bir birliğe, bir çatı altında toplanmak için -veya bunun gayretini göstermek için- programına bunu ilke olarak aldı. Bu ilke temelinde çalışmalar hızlandırıldı. İkinci toplantısında Ulusal Kongre'nin oluşması için, bir temas grubunun oluşmasına karar verildi. Ancak bu temas grubunun nasıl bir çalışma yapacağı ve bu ulusal birliğin ilkelerinin ne olacağı hususunda gerekli açıklama getirilmedi. Bu, oluşturulacak hazırlık komitesinin kendisine bırakıldı.

Şimdi temas grubunun yapacağı şu: Bütün parti liderleri ve önderlikleriyle görüşecek. Ayrıca Başkan'ın dediği gibi, bütün ulusal kurumların liderleriyle tek tek görüşecek. Enstitüler, akademiler, hukukçular birliği, aydınlar birliği, esnaflar birliği var. Bu temelde halkın örgütlenmiş olduğu kurumlar var. Bu kurumlarla tek tek temasa geçecek. Bunlardan alacağı görüş şudur: Ulusal birliği gerekli görüyor musunuz ve bu ulusal birlik hazırlığı için neler yapılması gerekir?

- Gerilla konusunda ne diyorsunuz Hoca? Gerilla da bir kurum değil midir? Yeni bir fikirdir, tartışmalıyız.

- Tabii, o konuya geleceğim. Biz bu kurumlarla yapacağımız görüşmenin ardından, oluşturacağımız hazırlık komitesinde, nasıl bir Ulusal Kongre, bu kongre nerede toplanmalı, programı ne olmalı, nasıl bir icraat sağlamalı konusu tartışılacak ve örgütlerin getirmiş olduğu düşünceler doğrultusunda mesele biçimlendirilecek. Bu bağlamda temas grubu, -tabii ki temas grubu hazırlık grubu değil, onu oluşturma grubudur- ilk önce Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine en ağırlıklı biçimde damgasını vuran PKK'nin Genel Başkanı'yla konuşmayı, onun görüşlerini almayı öncelikle öne çıkardık. Bu nedenle biz temas grubu olarak buradayız.

Sayın Başkan'ın bu konudaki görüşlerini aldık. Zannediyorum bundan sonraki sohbetlerimizde taktikler ve bunun dışındaki gelişimler üzerinde görüşlerinizi de alacağız. Sonuçta Ulusal Kongre'nin oluşumu için gerekli adım atılacak.

Ben bir olaya bütün arkadaşların dikkatini çektim. Biz Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nu oluştururken, bu parlamentonun bir Ulusal Meclis statüsüne bu haliyle kavuşması, vereceği kararların her alanda icra kılınır olması mümkün değildi. Bunun olabilmesi için, savaştan gerilla temsilcisinin yapı içerisinde bulunması lazım. Örneğin, 1920 yılında TBMM'de yalnız milletin temsilcileri değil, ayrıca savaştan güçlerin temsilcileri de vardı. Hatta Mustafa Kemal'in kendisi vardı.

Tabii, bu savaştan güçlerin temsilcisi aslında o parlamentoyu işler hale getirmişti. Biz böyle bir Ulusal Kongre'yi oluşturduğumuz zaman savaştan güçlerin temsilcisi fiilen hazır bulunmalı. Bunu düşünüyoruz. Bütün çalışmalar bu noktada değerlendiriliyor. Tabii ki bu çalışmaları sürdürürken Sürgünde Kürdistan Parlamentosu varlık koşulunu da burada tutmuştur. Diyor ki, "biz Ulusal Kongre'yi oluşturursak veya Ulusal Meclis çıkarsa kendimi feshederim." Ben de bu değerlendirme içindeyim. Ulusal Kongre için mücadele vermek gerekir, Bütün örgütlerin, Güney Kürdistan'daki, Kuzey Kürdistan'daki, Doğu Kürdistan'daki bütün güçlerin bu yapıya çekilmesi çok önemli. Fakat bütününü çekmediğimiz zaman, dar anlamda bir Ulusal Kongre'nin de yaratılması mümkündür. Şahsi düşünceme ve görüşüme göre, Kuzey Kürdistan'a yönelik bir Ulusal Kongre'nin yaratılması olasıdır. Çünkü mücadeleyi en ağırlıklı verdiğimiz alan burasıdır. Böyle bir yapının yaratılması uluslararası düzeyde tezgahlanan oyunların önüne geçmek içindir.

- Ama sanıyorum bu parçalar için cepheleştirmeye bir yoğunlaşma olabilir. Hepsini için bence bir kongre gerekli. Mesela Afrika ligi, Arap ligi, Güney Amerika ligi diyorlar. Kürdistan ne kadar parçalansa da, onun genel menfaatlerini birleştiren bir lige, yani bir birliğe kesin ihtiyaç vardır. Çok gevşek olabilir, ama gereklidir.

- Kesinlikle, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin Kürt halkının talepleri ve özgürlüğü doğrultusunda sonuç alabilmesi için, böyle bir kongreye ihtiyaç vardır.

- Parçalar için cepheleşme, genel için kongreleşme bence isabetlidir.

- Kongreye varıncaya kadar belli aşamalar var. Bu aşamaların da aşama geçirilmesinin hiçbir zararı yok. Bu, Ulusal Kongre'yi zorlamak açısından da gereklidir. Onun için Kuzey Kürdistan'da Kürt örgütleri arasında bir birliğe geçekten ihtiyaç vardır. Yani Güney Kürdistan'da örgütler arası birleşimi nasıl değerlendiriyorsak, nasıl demokratik bir cephenin yaratılması dikkate alınıyorsa, Kuzey Kürdistan'da da Kürt örgütlerinin birliği, hatta cephe bağlantısında bir araya gelmeleri, büyük birlik noktasında birlikte olmaları çok önemlidir. Mücadelenin Ulusal Kongre düzeyine ulaşması için bu gereklidir.

- Bu konuda kısa bir açıklama yapabilirim: Ulusal Kongre kesinlikle cepheleştirmenin önünde bir engel değil, tam tersine onları hızlandıran bir platform olma şansını yaratıyor. Ulusal Kongre'ye herkes gelirse, örneğin Kuzey cephesine daha kolay gelirler. Yani önce Kuzey cephesi, sonra Ulusal Kongre'den ziyade; Ulusal Kongre'yi öne alarak her parça için cepheleşmeyi derinleştirmek daha gerçekçi ve makuldür, somutta gerçekleşmeye daha elverişlidir. Benim kendi tecrübem var. Yani cephe ve kongreyi birbirleriyle çelişen değil, birbirlerini tamamlayan kavramlar olarak düşünmek daha yerindedir.

- Siz de bu konuda bir değerlendirmede bulunmuştunuz. Gerçekten şu anda Kürt sorunu, sadece Kürtleri değil, uluslararası alanda bütün devletleri ilgilendiren bir sorun haline gelmiştir. Yani Kürt meselesiyle ilgili çeşitli devletlerin oynadığı oyunlar, tezgahlar var. Her devlet, Kürt meselesinin kendi çıkarları doğrultusunda çözümünden yana bir hesap yapıyor, bir çıkar peşindedir. Bugün Rusya da böyle değerlendiriyor, Amerika da, Avrupa da. Şimdi biz bütün Kürt örgütlerini bir araya getirerek Ulusal Kongre'yi yaratamama durumu içerisine girersek, o zaman devletlerin Kürtlerle oynama olayı ve Kürtleri çatıştırmaya olayı gündeme gelir. Bu, bizim halkımızın demoralize olma durumunu yaratabilir. Uluslararası düzeyde de gücümüzü zayıflatır. Bu nedenle, KDP'nin bu yapı içerisine çekilmesi için bütün gayretleri göstermeliyiz, ama bunu zamana da bırakabiliriz. Dediğim gibi, bunu zamana bırakacağımız döneme kadar da bazı birlikleri yaşama geçireceğiz ki, uluslararası düzeydeki güçlerin oyunlarını tersine çevirebilelim.

- Şu çarpıklığa bak! Mesela ABD, Irak Ulusal Kongre temsilcisini gözlemci olarak Dublin'e çağırdı, iki örgütü çağırdı, Türkiye'yi çağırdı. Kürtlerin genelini temsil edecek bir gücü ise, ya karşısında görmedi ya da düşünmedi. Halbuki ilk başta çağırması gereken güç, Kürdistan'ın genelini temsil eden güç olmalıydı. Çünkü Irak'ın genelinin Kürt işleriyle ne ilişkisi var, Türkiye'nin ne ilişkisi var? Varsa, o zaman Türkiye Kürdistan'ının da katılması gerekir. Bu büyük adaletsizliğe bak!

- Başkanım, Ulusal Kongreyi yarattığımız zaman bunu çözeriz. Yaratamadığımız zaman, Kuzey Kürdistan'da birliği yaratırsak, yine bunu çözeriz. Eğer oluşturduğumuz Sürgünde Kürdistan Parlamentosu bütün örgütleri kucaklayan -istemi de budur- bir parlamento olsaydı, bu parlamentonun böyle bir toplantıda hazır bulunması için zorlamak gerekirdi. Yani uluslararası düzeyde öyle bir yapılanma yaratılmış ki,

mücadele veren güç yürekten değil, görünürde 'terörist' ilan edilmiş. Mesela ben şu gerçeği ifade edeyim: Almanya hiçbir zaman yürekten, PKK'yi 'terörist' örgüt olarak kabul etmez. Fakat görünürde, uluslararası hukuk bağlantısı içinde taktik olarak 'terörist' örgüt ilan eder. Amerika'nın da, İngiltere'nin de, Fransa'nın da tavrı budur.

- Bizi politik olarak sıkıştırıp taviz almak için yapıyorlar.

- Şu gerçeği de vurgulamıştım: Mesela SPD Schleswig Holstein Başkanı bana, "bu parlamentonun PKK ile ilgisi nedir?" diye sorduğu zaman, "PKK bu parlamentonun içinde yoktur desem, sen bana itibar etmeyeceksin, beni önemsemeyeceksin ve benim söylediklerimi de dikkate almayacaksın. Eğer bir yapının içerisinde PKK varsa, itibar edilecek yapı da odur" dedim. Bu bir gerçek. Onun için yaratılacak bu ulusal kurumlar bir şeyi bize sağlayacak, bizim mücadelemizi uluslararası düzeyde meşrulaştıracak ve ayrıca mücadelemizi veren güçler üzerindeki 'terör' damgasını kaldıracak.

Şu gerçeği de vurgulayalım: Yalnız PKK'yi 'terörist' ilan etmek istemiyorlar, uluslararası düzeyde Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini 'terörist' diye anıyorlar. Bunun önüne geçecek olan da ulusal kurumlardır. Onun için Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun önemi Türkiye devleti tarafından bilindiği için, ciddi biçimde bu parlamentoya karşı tavır ve tepki içindedir. Avrupa'da çok geniş bir örgütlenme yaratmış, bu düzeyde mücadele etmenin hesabını yapıyor.

Ben inanıyorum ki, Sayın Başkan'ın Ulusal Kongre'yle ilgili verdiği görüşler bizim için yeterlidir. Bunu değerlendireceğiz. Diğer örgüt liderlerinin de görüşlerini alacağız. İnanıyorum ki, olumlu bir program, olumlu bir tüzük çıkar.

- Evet, ben de değerli konuklarımızın gelişini anlamlı buluyorum. Ulusal Kongre gelişiminde kesinlikle ileri bir adım oluyor. Geç de olsa, telafi etmek için bu adımı daha da hızlandırmalıyız. Tecrübeye dayanarak söylüyorum: Eskisi kadar engelleyicilerin dayanabileceklerini sanmıyoruz. Yalnız başlangıçtaki adımların mütevazılığına aldanıp da karamsarlığa düşmeye gerek yok. Yine bu konuda tecrübelerime dayanarak söyleyeyim: Biz örgütsel adımları tek başımıza attık, yıllarca düşman karşısında hiç ciddiye alınmayacak durumdaydık ve bugünkü durumu yakaladık. Ulusal Kongre gerçekten çok büyük bir kapsamda geliyor ve katılımı da bileşimi de büyük. Birkaç güç engel olmuş ya da dışarıda kalmış olabilir, bu fazla engelleyici anlam ifade etmez. Kaldı ki, onların da kısa sürede ya katılacakları ya da tasfiye olacakları görülecektir. Ayrıca kırk milyona varan bir ulusun iradesini birkaç örgütün, hatta o örgütlerin de birkaç tane kendini beğenmiş kişinin eline vermek, onların bu engellemesini meşru görmek veya 'biraz onları bekleyelim' demek, gerçekten ulusal iradeye saygısızlık olur. Bu şansı onlara vermemeliyiz. Uyarılarımızı daha da şiddetle geliştirmeliyiz. Eğer düşmanla birleşip engellemelerini sürdürürlerse, bazı zorlayıcı etkenleri de biz devreye sokmalıyız.

Ulusal meseleler salt barışçıl yollarla halledilmiyor. Bazen de savaşlarla hallediliyor. 1992 Güney savaşına ilişkin de bir değerlendirmem vardı. Düşman, bölünme, parçalanma geliştirdi diye çok umutlanıyordu. Bu savaş, birliğin oluşmasına hizmet edecektir dedim. Şimdi neredeyse o gerçekleşiyor, hem de kısa bir süre içinde. Belki de bir yıl sonra bakacağız ki, hayal bile edilmeyecek bir ulusal birlik Güney Kürdistan'a hakim olmuş. Ama bu gerçekten şiddetli bir ideolojik, siyasi ve gerekirse silahlı savaşıma bağlıdır. Kılıçlar bilenmiştir, düşünceler netleşmiştir. Ulusun lehine olan çok açıktır. Bu büyük gelişme karşısında engelleyicilerin fazla dayanacağını sanmıyorum. Kısaca, bu işin başarısı bize bağlı.

Ben bu konuşmamda biraz kavrama derinliğinden, yine biraz kavramlara bağlılık temelinde iş yapmaktan bahsettim. Kendini doğru anlamayla birlikte pratiğe bağlamanın önemini vurguladım. Buna inanmanın, bunu ciddiye almanın önemini vurguladım. Bu işin yaşı da yok. Ulusal işlerde hepimiz birer çocuk gibiyiz. Mütevazı da olmalıyız dedim aynı zamanda. Gerektiğinde de çok katı bir iradeyi temsil etmek durumunda olduğumuzu, gereklerini yerine getirmekten de hiçbir koşul altında çekinmememiz gerektiğini vurguluyorum.

Ben de gördüğünüz gibi bu koşullarda politika yaptım. Ortadoğu'da politika yapmak, bıçak sırtında gezmeye benzer. Ama her şeye rağmen böyle bir gelişmeyi yakalayabildik. Çoğu bize şunu söylüyordu: "Acaba sömürgeci iradenin esiri değil mi?" Hatta beni bir tutsağı gibi de gördüler. Gözlerinizle görüyorsunuz ki, burada istediğiniz gibi Kürdistan meselesini tartışabilirsiniz. İsteddiğiniz kadar da bağımsız karar alabilirsiniz. Dilinize en küçük bir engel koyan yoktur. Benim burada kalışımın anlamı da budur. Diplomasi böyle yapılır, dostluklar da böyle gerçekleştirilir.

Zorluklar yok demiyorum, var. Belki ileride daha da olumsuz durumlar doğabilir. Ama biz irademizi bağlamış değiliz. Ülkemizin bağımsızlığı ve halkımızın özgürlüğünde ıddialı olduğumuzu, bütün adımları da

bu temelde attığımızı herkes biliyor. Dost olmak isteyen de, düşman olmak isteyen de biliyor. Dost olmak isteyen daha iyi anlayacak, düşman olmak isteyen de bizi daha haince vurmaya çalışacaktır. Bir imkandır size sunduklarımız, bunu kesinlikle küçümsemeyin. Başta gerillaya söylüyorum: O özgürlük dağlarına ulaşmak çok büyük bir olaydır. Tecrübeli insanlarımız nitekim görüşlerini söylüyorlar. Kelime düzeyinde bile Kürtlükten söz etmek dilin kesilmesi idi. Dolayısıyla özgürlük dağlarındaki o büyük birlik, büyük savaş silahlarına sahip olma her şeyden önce eşsiz bir gelişmedir. Yine siyasal birlik için de büyük bir gelişme imkanı var. Bütün parçaların örgütlerini buluşturuyoruz. Yurtdışında çok büyük buluşmaları sağlıyoruz. Ülkenin içine gidiyorsunuz, dışarıya gidiyorsunuz. Birkaç on yıl önce bunlar hayal bile edilmezdi. Yine devletler muhatap kabul ediyor. Daha önceki ilkel milliyetçi dönemde bu hayal bile edilemezdi. Şimdi bütün bunlar açık birer olgu haline geldi. Biz bununla da tatmin olmuyoruz. Doğru görüşlerimize dayanarak daha fazla bağımsızlık ve özgürlük diyoruz. Dolayısıyla Kürdistan içindeki güçler için olduğu kadar bölgedeki halkların güçleri için de daha eşit ve özgür temelde birlik diyoruz. Bunda ısrarlıyız. Şimdiye kadar da bundan taviz vermedik, gelişme esas oldu. İnanıyorum ki, bu konuda ısrar, gittikçe daha derinlikli anlama ve gereklerini yapma bizi daha fazla başarılarla götüreceği gibi, geçmiş tarihimizde bize dayatılan komploların ve yine gafil yakalanmaların sonunu da getirecektir. Şimdiye kadar ki pratiğimiz bunu gösteriyor. Bundan sonra da eğer elimize geçirdiğimiz mücadele silahlarını büyük kullanırsak, iyi diplomasi yaparsak, dost ve düşman kavramlarının gereklerine uygun çalışma yürütürsek, bu makus talihimizi kesin yenmiş olacağız. Fazla umut dağıtmak istemiyorum. Ama eskisi gibi kendini karamsar, güçsüz, bitik görmenin de hiçbir anlamı yoktur. Gelişme yönü esastır ve ulusal işlerde, ulusal özgürlük yaşamında çoğu güçlerimizin hayal bile etmediği gelişme vardır. Yine iliklerine kadar yaşadıkları yenilgi psikolojisi yıkılmıştır. Bunu cesaretle görmelerini bekliyorum. Ben bunları belirtirken, ucuz umut dağıtmak istemiyorum. Aşırı cesaret de vermek istemiyorum. Zorluklarıyla birlikte, yine nelerin nasıl yapılması gerektiğini vurgulayarak umutlu olunacağını vurguluyorum ve başarı kesindir diyorum.

24 Ağustos 1995

Önderlikte gerçekleşen Kürt
ulusal kişiliği ve kurumlaşmasıdır

Abdullah Öcalan: Öncelikle, Sıraç Bilgin'e hoş geldin diyorum Ben Ankara'dayken, o zaman Kürt-Kürdistan kelimeleri yoktu. Bir gün Kurtuluş Parkı'na yakın bir yerde -içinde miydi bilemiyorum- birileri avazı çıktığı kadar bağırıyor. Yanılmıyorsam bu bağırınlardan birisi de Sıraç Bilgin dostumuzdu, arkadaşımızdı. Herhalde o konuşmayı yapanlardan biriydiniz.

Sıraç Bilgin: Miting başkanıyım.

- Halen aklımda, o dönem için tabii ki bu cesur bir çıkıştı. O zaman 'Doğu halkı', 'Doğu Anadolu halkı' diyorlardı. Bu bizim için Kürt halkı anlamına geliyordu. 'Doğu mitingleri' bir dalgaydı ve beni de biraz etkiledi. 'Doğu halkı' kavramı üzerinde düşünmeye zorladı. Tabii giderek ilerlemeyi de bildik. Gruplaşma çabalarımızdan birincisi, 1966-67-68 miydi?

- 1967.

- Evet, bundan tam otuz yıl önce oluyor. Ondan sonra gruplaşma çabalarımız olduğunda, evlerine de gitmişim. Yediğim yemeği bile hatırlıyorum: Ciğer yemeği idi, hatta sanıyorum dalak da vardı. Sen hatırlıyor musun? Tartıştık, sizlerin bazı değerlendirmeleriniz vardı. Çok tehlikeli ve sınıfsal yaklaşıyordunuz. Birkaç cümlelerinizi değerlendirmelerimde tekrarlıyorum. Son süreçlerde değerlendirmelerinizi oldukça işledim. Bana göre Kürt aydınları içinde -ki, buna siyasi aydınlar da diyebiliriz- olgulara saygıyı bilenlerden birisiniz. Ben sizi bugün için kısaca değerlendirmek istesem böyle değerlendiriyorum.

Araştırmınızı, hem de Avrupa gibi bir alanda böyle yapmanızı olumlu, önemli görüyorum. Oraya giden Kürt aydını bana göre çok kötü oynuyor. Maalesef ülkede zindanı da yaşadınız. Geldiğiniz aile koşullarını da biliyorum. Yani Kürtlüğe fazla yabancı değiller, zorlukları da görmüşlerdir. Sizin yetiştiğiniz çevrede PKK'ye muarızlık çok ileri düzeydeydi. Son dönemlerde gelişmeleri kendi kendinize değerlendirdiğinizi sanıyorum. Ben bunu PKK propagandası veya ucuz bir dostluk olarak görmüyorum. Sizi, Kürt ulusal kurtuluşunun sorunlarını iyi bilen, ezasını ve cefasını iyi çeken ve böylece minnet borcunu ödemek isteyen bir kişi olarak değerlendiriyor ve selamlıyorum. Bu temelde hoş geldin diyorum.

Büyük bir tarihi süreç yaşadık. Düşünün, ben çok yeni bir sempatizan olarak o çıkışa anlam verdim. Şimdi bugüne bakın. Siz de sanırım aynı heyecanı duyuyorsunuz. Ulusal kurtuluşun, gerillanın özellikle değerini çözmekte, anlamakta gösterdiğiniz tutumlar bana göre önemli.

- Şunu söyleyeceğim: 1984'te ilk atılımdan sonra, bu atılımı ülke içinde destekleyen bir avuç insandan biriyim. Bu bakımdan, KDP ile ters düşmüştüm.

- Öyle mi? Bunu bilmiyordum.

- 1984'te benim bir arkadaşım vardı. Dr. Hasan Kaya'nın abisi, "bu harekete iki kişi gönülden destek veriyor: Birisi sensin, biri Feqi Hüseyin" diyordu.

- Feqi Hüseyin.

- Evet, ailemizin hareketlere olan yakınlığını arkadaşlar belki bilmezler. 1985'te bizim Sıddık Bilgin bana geldiğinde, ben o zaman hapisten yeni çıkmıştım. "Arkadaşlar, dağdakiler bizden yardım istiyorlar, ne diyorsun?" demişti. "Bizim ailemiz hiçbir zaman hain damgası yemedi" demiştim. Sıddık'ın gözleri parladı, zaten kararını vermişti. Gitti, onunla son görüşmemizdi.

- Zaten Sıddık'a uygulanan işkence, salt bir kişiye uygulanan işkence değildir. Ailenin direnişçi gerçeğine çok bilinçli yöneltmiş ve "yaklaşırsanız böyle vahşice öldürülürsünüz" mesajı verilmek istenmiştir. Sıddık, direniş yığıtlığını gösterdi bence. Önemle anmak gerekiyor ve bir birey olarak değil, genel bir mirasın değeri olarak anmak gerekiyor. O'nun anısına da çok bağlı olmak gerekiyor.

- Tarihte bizim köy üç defa yakıldı. En son 1985 yılında yakıldı.

- Yakıldı tamamıyla, öyle mi?

- Yok edildi.

- Bizzat sizin köyünüz, ismi neydi?

- Kelaxse.

- Tarihi bir değeri de var, değil mi? Eski bir köy.

- Hareketin ilk başlangıç yeri. Benim babamın amcası, hareketin tek komutanıydı. Şeyh Sait hareketinin askeri komutanıydı. İsmi Şeyh Şerif idi.

- Şeyh Şerif mi?

- Şeyh Şerif alay kurmuş, sivil alay komutanlığı yapmış. Osmanlıya hizmetkarlık yapmış. 1925'te Genç'i, yani Darahini'yi, Bingöl'ü, Elazığ'ı, Palu'yu ve Xarput'u zapt edebilmiş. Fakat askeri olarak eğitilmemiş bir insan olduğu için, şehri yağmadan kurtaramamış. Bir şehrin komutanı, Malatya'da da isyana hazırlanmıştı. Ama teslim oldu, sonra da idam edildi. Babam 1925'ten 1932 yılına kadar dağda direndi. Annem iki sene babamla birlikte dağda direndi.

- İlginç! Bunları yeni öğreniyorum.

- Fransa'nın yönetimindeki Suriye'nin kuzeyine dört yüz kilometrelik bir uzun yürüyüş yaptılar. Dört yüz kilometrelik bir yürüyüş, altı yüz kişilik bir kabile var. Uçak düşürdüler, dört beş tane savaş yaptılar. Suriye'de babam on sekiz sene yasaklı dolaştı, hep kaçak dolaştı. Fransızlara karşı kaçaktı. Suriye hükümetine karşı kaçaktı. Parti kuruyorlardı, çalışma yapıyorlardı, bunu için dayak yiyorlardı.

- Hangi tarihlerde oluyor?

- 1932 1950 arası.

- Bu da gerçekten son derece önemli bir tarih.

- Oradaki bütün partilerin nüvelerinin oluşmasında emeği var.

- İsmi neydi
- Abdülhamit Bilgin.
- Vefatı nerede oluyor?
- Bingöl'de. Türkiye'ye geldi, asker kaçağıydı. Hep o korkuyla yaşadı ve öldü. 1987'ye kadar bütün gücümle KDP'yi düzeltmeye çalıştım. KDP'nin PKK'ye karşı bir bildirisi vardı, bunu lanetledim. Bu da ikinci bir bölünme belirtisi oldu.
- Ne zaman?
- Yine 1984-87 yılları arası. 1985'te bir ikinci ikiye bölünme yaşandı. Molla İmadettin, Şoför Nazmi filan. Böyle bir grup diğer gruba karşı vaziyet aldı.
- O zaman sorun yine PKK miydi?
- Evet, 1987-88'deki çıkışında bu harekete paralel bir hareket oluşturma çabası vardı. Kürt milliyetçilerinin tümünü katma düşüncesiyle 1988'de buraya geldim. Avrupa sahasının bir şeyler yaşadığını sanıyordum. Büyük olağanüstü çabalara girdim. Hatta bazıları kabul etmek zorunda kalıyordu. 1989'da bunların aslında yürümek istemediklerini anladım.
- Bunlar hangi çevreler oluyor?
- KDP'nin, KUK'un çevreleri ve toparladığımız diğer bazı çevreler idi.
- Sanırım KDP grupları da bundan farksız değil.
- Değil. Ben 1989'da son umutla Mesut Barzani ile görüştüm. Çok ilginç bir görüşmeydi. Yanımda bir T-KDP'li de vardı.
- Nerede gerçekleşiyor?
- Stockholm'de. Ben şunu söyledim: Biz paralel bir hareket oluşturmak, organize etmek istiyoruz. Ne diyorsunuz? Bize ne yardımınız dokunabilir? Bana, "size 150-250 kalaşnikoftan başka bir şeyi veremeyiz" dedi. Saha olarak nereye yerleşebiliriz dedim. "İran'a yerleşmeyin, çünkü elinizi verirsiniz, kolunuzu kaptırırsınız" dediler. Bu haklı bir tespitti. Ne yapabiliriz dedim. Yanımdaki Türkiye KDP'sinden olan kişi bana şunu söyledi: "Hiçbir şey yapamayız." En sonunda Mesut Barzani'nin bana söylediği şu oldu: "PKK'ye karşı savaşır mısınız? Ne kadar savaşabilirsiniz?" Cevabım şu oldu: Siz 1966'dan beri Talabani grubuna 'cehşên şêşt u şeş' diyorsunuz, şimdi siz bize 'cehşên nod' mu dedirtmeye çalışıyorsunuz? Biz düşmana karşı silah sıkacağız. O iş orada yattı. Bir sürü hazırlık yapmıştık. Bazı elçiliklere gitmiştik. Ben büyük bir umut besliyordum, fakat "sürerim sürerim gitmez kadana" var ya, aynen öyleydi. Az önce arkadaşlara yöneticilik sahasında beş üzeri bir veririm demiştiniz. Bu arkadaşlar KDP'ye yönetici olsalar beş üzeri yedi veririm. Yani bu kadar laçkalaşma, bu kadar gerilik var, bu kadar "benim rahatım, ben Kürdistan'a gidip de pirelerle birlikte yaşayamam" diyebilecek durumdalar.
- Hayret! Bunu siz daha erken tespit edebildiniz.
- Tespit ettim ve 1990'da ayrıldım. Bunları olduğu gibi bıraktım. 1989'un sonlarında bunlar cereyan etti. 20 Ocak 1990'da da ben bunlardan ayrıldım ve bilimsel çalışmaya ağırlık verdim. Tümüyle Kürt mitolojisine bağlandım. Bazı toplantılara gidiyordum. İki grubun da toplantılarına gidiyordum. Yani Kürtlerin genel bir grubu var, doksan kişi Fransa'da bir araya geldi, bunların toplantılarına katılıyordum. Ama ikincisine gitmiyordum. Çünkü insan laçkalığı görüyor. Yani adamda ruh yok, "ben yapacağım" diyen ruh yok.
- Kendinizi gerçekten böyle yürütmüş olmanızı oldukça anlamlı buluyorum. Bu stili anlıyorum. Dedim ya, ilginç gelen yönü de buydu. Çok önemli bir süreç. Yalnız aile geçmişini bu kadar detaylı bilmiyordum. Sıddık Bilgin'in gerçeğini 1925'lerden beri duyuyorduk. Dolayısıyla onunla bağlantılı olmanızı düşünmedim değil.
- Sanırım İsmet İmset, 'Öcalan' soyadı nereden gelme diye bir araştırma yapmış. Dedemi 1925'lerde astıkları için bu soyadı aldığımızı söylüyor. Acaba doğru mu, değil mi diye düşünüyorum. Bizim ailede böyle bir şeyin olacağını tahmin etmiyorum. Tarihte de 'Ocê' diye bir lakabımız var. Şunu demeye getiriyorum: İster intikam adı altında olsun, ister 1925'in kendisi olsun, birbirini tamamlıyor ve bunu önemli buluyorum. Tekrar söyleyeyim: şeyh Sait'in tercih ettiği kadar dini, ailesel, aşiretsel motiflerle de olsa bir direnme biçimidir. Tabii bana göre çok yetersiz. Dönüşümü kesinlikle gerekli, ama saygılı olmak da benim için çok önemli ve hatta onu mutlaka ayıklayıp içinden alınması gerekenleri almak çok önemli. Yine bildiğiniz bu çerçeveye böyle değerlendirmek bana göre olumlu.
- KDP deneyimlerinizi izledim, bana göre biraz hayaliydi. 1990'larda bunu böyle fark etmeniz de olumludur. Ama bana göre bu çok önceden belliydi. Doğrudur, ülkesi söz konusu olduğunda, onlar yüzünü

buruşturacak kadar zavallıydılar. Benim için bunlar hiç sorun değildi. Yine bir cahş yaptırma önerisinde bulunmayı da şaşkınlıkla karşılıyorum. Çoktan o süreci yaşıyorlardı, bunu size rahatlıkla yakıştırıp uygulayabilecekleri konusunda yanılıyorlardı. Bu da iyi olmuştur. Tarih çalışması, bilim çalışması da o dönemde yapabileceğiniz tek şeydi. O alternatif, -alternatif demeyelim, paralel diyorsunuz- olsaydı çok iyi olurdu. Bayağı bize güç verebilirdi. Önemli bir çalışmaymış, ona fırsat vermemeyi de işbirlikçilikle bağlantılı olarak değerlendirebilirim. 1924'te Azadî Cemiyeti, örgüttü vardı, ama rolünü fazla oynayamadı. Şeyh Sait'in kendisi ise isyan sorumluluğunu üstlendi.

Bizi Azadî örgütü yerine koyarsanız, sizin gelenek geride kalır. Biraz böyle çok ilginç bir karşılaşma. Tabii onun da sosyal nedenleri var. Toplumsal durum değişmiş, örgütümüzün tarihi var. Ama yine de bu göreve böyle bir anlam vermenizi değerli buluyorum. Bize gerekli olan; tarihimizi fazla çarpıtmadan, içini boşaltmadan anlayabilme ve anlatabilmedir. İster bir parti başkanı olsun, ister daha ileri düzeyde etkili yetkili bir kişi olsun, ister bir aydın olsun, artık ulusal olguları bilimsel değerlendirme yeteneğini göstermeliyiz.

Bugün çok ciddi bir ulusal kurtuluş süreci yaşanıyor. Buna pratik, siyasi, askeri alanda katılım olamıyorsa bile, inceleme dürüşlüğü gösterilmeli diye düşünüyorum. Maalesef bazıları bu yeteneği göstermek şurada kalsın, çarpıtmak için ne lazımsa onu yapıyorlar.

- Misal verebilir misiniz?

- İsim değil de anlayış olarak verebilirim. Çünkü son derece alınanlar. Ben konuşuyorum, sizler "üslubunuza biraz daha dikkat edin" diyorsunuz. Bu açıdan mızrak çuvala sığmazsa bile adını söylemeyeceğim. Anlayış çok tehlikeli. Dünyanın bir köşesinde bir gerilla için şiir yazarlar, önemli siyasi değerlendirme yazarlar. Örneğin Zeynep Kınacı olayı bence dünya tarihinde eşine ender rastlanılan bir direniş abidesidir. Ama bu aydınlar, siyasetçiler, şairler onun adını ağızına almaya cesaret edemiyor. Bu bana çok tehlikeli geliyor.

Zeynep Kınacı sıradan ele alınamaz

- Sayın Başkan, Zeynep Kınacı olayından sonra şöyle bir şey demiştim: Zeynep Kınacı benim için bir önder durumuna geldi.

- Bizzat bunu kendi içinizde duydunuz değil mi?

- Zeynep Kınacı'nın güzel bir fotoğrafını yapmışım. Çalıştığım masada tam benim gözüme gelecek şekilde asmışım. Zeynep Kınacı'ya baktığım zaman, içimde ne zaman rahatsızlık duymayacağım diyorum. Her sabah Zeynep Kınacı ile karşılaştığım da utanmadan acaba oturabilecek miyim?

- Büyük bir yargılama gücü olmuş.

- Evet, şimdi bu konuda, yani bu açıdan baktığınızda ne diyeceksiniz?

- Ben yazdığınız birkaç yazıyı okudum. "Zeynep Kınacı'ya azize" diyorsunuz, ben 'tanrıça' gibi bir kavramla da değerlendirmek istedim. Zeynep Kınacı kişi olarak, aslında hareketimize katılımı birkaç yıllıktır. Malatyalı yarı yoksul bir aileden geliyor. Kürtlük değerleriyle fazla tanıştığını sanmıyorum. Tarihi kökeni de yine fazla gelişkin değil. Çok önemli olan yön; PKK gerillasına herhangi biri gibi katılıyor. Bu konuda diğerlerinden pek ciddi bir farkı da yok. Yüzlerce kadın ve erkek katılıyor, o da bunlardan bir tanesi. Başlangıçta etkilenmiş, Çukurova'da kitle içinde tutarlı bazı işler yapmak istiyor. Fakat emeli bir an önce dağlara ve gerillaya ulaşmaktır. Ulaşıyor ve bir seneye yakın kalıyor. Dersim'de gerillayla buluşuyor ve orayı özümşüyor sanıyorum. Bizim bazı değerlendirmelerimizi okuyor. Zaten üniversite mezunu, kavrayışında bir gelişkinlik görmek mümkün. Bunu mektuplarına, vasiyet mektuplarına dayanarak rahatlıkla belirtebiliriz. Burada da fazla bir çarpıcılık yok. Herhangi birisi de benzer duygulanmaları yaşayabilir. Burayı da abartmanın gereğini duymuyorum. Esas dikkate alınması gereken yön, bu eylem kararlılığı oluştuğunda zamanı ve zemini müthiş değerlendirmesidir. Ben de günlük olarak aynen sizin söyledığınız gibi, resmini karşıma almasam da, anlam olarak her gün değerlendirmelerimde en çok kullandığım bir olgudur, olaydır, kimliktir.

Çözme işini derinleştirmeye çalışıyorum. Tabii orada dile gelen gerçekten bir kişi değil; zaten gerilla öncesi ideolojik politik çizgimizin dışında. O anlamda hiçbir özelliğinden bahsedemeyiz. Ama ulusal ve toplumsal kurtuluş çizgisini esas aldıktan sonra, O'nun gerilla ifadesini yaşadıktan sonra iş çok ciddileşiyor. Benim sıkça üzerinde durmamın nedeni bu. Her gün ciddiyetinden, anlam derinliğinden, ifade tarzından

bahsediyoruz. Yeni kimlikten, yeni yaşam tarzından bahsediyoruz. Bütün bunlar benim için ideal bir örnek. Hatta emredici, olağanüstü bir ifade tarzı oluyor. Ve bu konuda gittikçe derinleşme ihtiyacı duyuyorum. Zeynep Kınacı'nın mektuplarında şöyle bir cümlesi var: "Yaptığım eylemin anlamını en iyi bilecek olan Parti Önderliği'dir" diyor. PKK, gerilla ürünü olmakla birlikte, eylemi başlatırken benimle ilgili yönü de var. Bu benim için çok daha önemlidir. Çok uzakta olduğunuz halde bu kadar etkileniyorsunuz, benim çok daha çarpıcı etkilenmem doğal. Bir nevi görev bırakıyor bize. Her şeye belki saygısızlık edilebilir, es geçilebilir, sıradan ele alınabilir, ama böyle bir eylemin sahibinin anısına es geçilemez. Eğer es geçerse bizden aşağılık yok demektir. Bunun gibi olaylar her gün yaşanıyor. Ama buna rağmen, örnek değeri, sembol değeri kesindir.

Sizin cümlelerinizi de anlamlı buluyorum: "Bir gün uyanıp da resme baktığımda, acaba kendimi ne kadar bir suçlu gibi, bir günahkar gibi görmeyeceğim?" diyorsunuz. Bunu bütün bir ulus için, bütün bir halk için, bütün savaşçılar için söyleyebilirsiniz. Oldukça yerinde bir değerlendirme. "Bu örneğe bakıp da acaba ne zaman utanç duymayacağım?" sözü çerçevesiyle gereken bir söz. Eğer es geçerse, bence o halk bir sürü olarak değerlendirilmeye müstahaktır. Hele o aydınlar, yoldaşlar söz konusu olduğunda, onlar da sürüden öteye değerlendirilmezler. Çünkü bu olay emredicidir. Hiçbir biçimde ne es geçilebilir, ne altından, ne üstünden atlanabilir.

Sizin yaptığınızı ciddi buluyorum. Zeynep Kınacı'nın resmini karşına alacaksın ve kendini sorgulayacaksın. Bu çok iyi, çok yerinde bir davranıştır. Bu da yetmez tabii, sabah akşam hesap vereceksin. Vermezsen olay affetmez. "O fani olmuş, gitmiş" diyen, ulusal hafızasını kaybeder. Bunu söyleyen, ulusal kimlik talebinden, bazı büyük değerlere bağlılıktan tamamen kopuktur. Bunların da zaten bana göre herhangi bir değeri olamayacaktır. Bu açıdan hassasiyet çok önemli ve bu hassasiyet ulusal özdür diye düşünüyorum. Ama bu yetmiyor tabii.

Önemli olan suçluluk psikolojisinden kendimizi nasıl kurtaracağımızdır? Ondan da daha önemli olan, bu eylemi nasıl yorumlayacağımızdır. Çünkü ulus olarak bu suçluluk psikolojiden kurtulabilmek, bununla bağlantılı. Kendisi eyleme giderken, sonsuz bir haz içerisinde. İlginçtir, o değerlendirmeler bizzat okunursa, bu eylemi büyük bir şans olarak görüyor. Bu, çok yetkin birisi olduğunu gösteriyor. Büyük bir fırsat, yaşamın en büyük anlamlı adımlarından birisi olarak da tespit ediyor. Tarihin bu sürecini, bu eylemle nasıl çalkalandıracağını biraz biliyor. Ayrıca bizi de biraz anlıyor. Bunun yanında bilgilenmesi var, bunlar hepsi yerinde etkiliyor. Eyleme koşuş şekli, dediğim gibi büyük bir şans ve biliyorsunuz otuz kilo dinamitle eylem yerine gidiyor. Geriye bir ayakkabı parçası, bir saç teli kalıyor. Kül bile olmuyor, zerrelere kadar dağılıyor. Buna rağmen en ufak bir korku, endişe yok. Bunu nasıl yorumlayacağız?

O dönemde, biliyorsunuz, düşmanın bayraklarıyla donatmadığı tek bir cadde ve yürümediği bir gün yoktu. Tüm Türkiye şovenizm dalgasına kapılmış, yürüyüş halindeydi. O dönemdeki mesajlarımızı alıyor, gelişmeleri değerlendiriyor. Düşmanın bu vahşiliğine, insanlık dışı uygulamalarına, barbarlığına, son derece çılgın ve şovenist bir histeriye kapılmasına, ulusal çapta cevap olmak istiyor. Bu hem siyasi, hem askeri bir karardır ve kesinlikle plansız yapmıyor. Öyle maceracı bir anlayış hiç mi hiç yok. Döneme denk gelen bir militanın oldukça mükemmel bir kararıdır. Ben buna ilk ve son karar diye bir anlam da vermek istedim. Demek ki, bu büyük eylem bir defa bu büyük şovenist histeriye karşı oluyor. Hatta sömürgecilik, faşizm, yetmiş yıllık cumhuriyetin lanetli gerçeği, emperyalizm ve iç gericilik var. Bütün bunlara karşı bir bomba oluyor. Tabii yalnız bu da değil, bir Kürt savaşçısı, bir kadın özgürlük savaşçısı kendi lanetli geçmişiyle nasıl hesaplaşacak? Bunun çok iyi bilincinde, hem de çarpıcı bir biçimde. Ayrıca düşmanı yenecek gücü nasıl ortaya çıkaracağını tamamen bilincinde ve cesaretinde. Bunun tarzı, temposu, üslubu, ifadesi nasıl olmalı? Bunun da mükemmel farkında.

Tabii cesaret burada çok çok önemli. Uygulama tarzı çok çarpıcı, alan çok çarpıcı, hepsi birleşiyor ve bu büyük olayı ortaya çıkarıyor. Bunlar yine tespit edilmesi gereken bilimsel hususlardır. Buna edebiyatın gücüyle biraz karşılık vermek gerekecek.

- Ona gelecektim. Kürt aydınlarının bir kısmı çaresizlik içinde, düşündüğünü ifade edemiyor. Bir kısmı ise melun düşünüyor, fakat ifade ettiği şekli ile kitleleri biraz pasifize etmeye çalışıyor.

- Bana göre bu olay aydını şoke etmiştir. Dediğimiz gibi, birisi gerçekleri çok iyi biliyor, ama melunca bir yaklaşım içindedir. Bir kısmı ise çaresizdir, yüreği bakmaya yetmiyor, gafil avlanmıştır. Ben yapımız için de zaman zaman bu deyimleri kullanıyorum. Zaten tarihte bu tip olaylar da biraz böyle anlam bulur. Herkes uykudayken, gafilken bu büyük olaylar patlak verir. Olayın trajik olan diğer yanı ise şu: Biz bunu bir sembol olmaktan çıkarmak istiyoruz. Zaten Kürt olayında, Kürt masalında, Kürt tipinde, Kürt destanında yeniye

ilişkin söylenen sembol düzeyinde kalırsa ihanete uğrar. Bu nedenle onu güncelleştirmek çok önemli. Kürt olayında sembolü güncelleştirmeye güç getiremezsen bir şey başaramazsın. Yükün ağırlığı da buradan kaynaklanıyor.

Eğer Kürt bir masala, bir destana kavuşmak istiyorsa, onu çağdaş anlamıyla birleştirmesi gerekiyor. Şimdi aydın bunu yapamıyor. Onun için gafil ve acınacak bir durumda yakalanıyorlar. Melun, melundur yani. Kendimizi devrimci önder yerine koyuyoruz. Mesela Zeynep Kınacı bana vasiyet ediyor ve sonuna kadar güveniyor. Ama acaba benim ne kadar gücüm var? Bu vasiyeti yerine getirecek çok insanımız da var; ama ben karşılık vermesem, sıradan politik malzeme olarak kullansam büyük yara alacağım. Buna dayanarak insan mükemmel politik spekülasyon da yaratabilir. Örgüt içinde bunu mükemmel kullanabilirim. Ama bu kendime yapabileceğim en büyük kötülük olur. Kesinlikle buna fırsat vermemek gerektiğinin farkındayım. Bir aydın olarak da bir PKK'li olarak da böyle düşünüyorum. Çünkü bu olay ulusal boyutlu, hatta insani boyutludur. Toplumsal özgürlük boyutu da çok derindir.

Bir kadın, müthiş kadın özgürlüğünden yana, sınırsız bir eşitlik, özgürlük yaklaşımı var. Bunun da anlamını göz ardı etmek imkansız. Şimdi bunun gereklerini yerine getirme söz konusu olunca, bütün bu ağır görevler beni mi bulacak diyorum. Verdiğim karşılık, PKK'nin bütün gücünü buna göre dönüştüreceğim kararlılığı oluyor. Bana göre parola, emir bellidir: Bütün gücü bu temelde savaştıracam. En öncelikli yaptığım şey bu. Partide karşınıza kadın mı çıkıyor, erkek mi çıkıyor, Zeynep'e bakacaksınız. Karşınızda böyle bir kişilik var. Benim için partiyi dönüştürme, savaştırma anlamında Zeynep'i esas alma hem çok zorlu, hem çok kolay bir görevdir. Neye mal olursa olsun, bu savaşı yürüteceğim. Buna ulaşmayan kadın bana göre alçağın tekidir ve ona yaşam yolu kapalıdır. Erkek bu konuda yetenek göstermezse, onun erkekliği de beş para etmez. Karşımızda böyle bir olay var. Bunun ideolojik, siyasi, hatta askeri boyutu var. Sen bunu esas almazsan nereye gidebilirsin? 'Ben PKK komutanıyım' diyene; PKK'nin sıradan bir savaşçısının durumuna bak, komutanlığını ona göre yap derim. Bunlar benim için mükemmel ölçüler. 'Büyük yaşamak istiyorum' diyene, bu eyleme bak diyorum. Saygı, sevgi böyle geliştirilmek durumunda. Bunu talep eden buna bakmalı derim. Eylemle, savaşıla bağlantısını gör, örgüte ve ideolojiye bağlılığını gör diyorum. Bunların hepsi ölçü. Görevimiz örgütü buna göre çalıştırmak, halkı buna yavaş yavaş alıştırmak olacak.

Aydınlar söz konusu olduğunda bir duyarsızlık var. Yermek için söylemiyorum. Cîgerxwîn, 'Heval Robson' diye bir şiir yazar; Nazım Hikmet, 'Benerji Niçin Kendini Öldürdü' diye destan yazar. Onlar bana göre sıradan devrimciler. Bizde bazı şairler de vardır, Ahmet Arif, 'Otuz Üç Kurşun'u yazdı. Kemal Burkay, bu anlamda birçok uluslararası şahsiyeti de dillendirmiştir. Tarihte mıncıkla Kürt direnişçisi arıyorlar, bulurlarsa onu açığa çıkarmaya çalışıyorlar. Ben bunların hepsini değerli buluyorum. Eleştirmek için söylemiyorum. Ama bu kadar tarihi ve güncel bir olayı değerlendirmemeyi büyük bir kafa hastalığı, aydın hastalığı olarak görüyorum. Bunun kesinlikle PKK'yle ilgisi filan yok.

Fransızların Jeanne d'Arc'ı var, aslında kendisinin yakılıp yakılmadığı bile belli değil. Ama bir Fransız sembolüdür. Sanırım Fransız özgürlük tarihinin, ulusallığının temel kilometre, hatta başlangıç taşıdır. Şimdi bizde yüzlercesi var. Haydi, bu sembolü değerlendirelim diyelim. Kaç kişi anlam verme gücünde? Eylem ortada, tarihi örnekler ortada, olay ortada. Sen bu konuda bir anlayış derinliğine ulaşamıyorsan, ben seni aydın yerine koymam. Sende bir vicdan, bir anlayış yücelmesi olmuyorsa ulusallık yapamazsın. Ulusal olmazsan senin şairliğin, tarihçiliğin, sanatçılığın ve edebiyatçılığın bitti. Yapamazsın! Çünkü en önemli ulusal olayı görmüyorsun, değerlendirmiyorsun. Parti içinde şunu söylüyorum: Bu gerçekleri görmezseniz komutan olamazsınız, savaşçı da olamazsınız. Ortada ölçü var, ulusal ölçü var.

Buna benzer binlerce değer var. Amed Zindanı'nda katledilenler de birer büyük kahramandırlar. Yani ben birisini değerlendirmeye alırken, onların da kimliğini çözümlüyorum. Örneğin televizyonda zindanda katledilenlerden birini gösterdiler. Her tarafı mosmordu, gözleri, kafatası param parça olmuştu. Diğerleri acaba hangi durumdaydı? Bunların hepsi kahramandır. Birisi kendisini kaynar suda yaktı, o da Sağmalcılarda şehit düştü. O da büyük bir kahramandır. Dağda her gün böyle olaylar yaşanıyor ve daha önce dört genç kızın kendisini yakması var. Bunların her birisi de bir Jeanne d'Arc'dır. Ferhat Kurtay'ın öncülük ettiği dörtlü kendini yaktı. Bunlar da çok büyük kahramanlar. PKK içinde kahramanlar sayısızdır. Bu hareketin bir sözcüsü olduğum için değil de, bu kahramanlara saygılı olmak için belirtiyorum. Bunlar ulusa mal olmuş değerlerdir. Bu kişiler benim babamın malı mülkü için bu eylemleri ortaya koymadılar. Hatta bu karanlık tarihe karşı, -her şey PKK'lilik için olsun demedik- bir ulus adına bu eylemi koyduk. Aydınların sosyalistliğine, demokratlıklarına fazla dokunmama gerek yok. Aydın sıradan bir ulusalcıysa nerede yüreği? Bu en büyük olayların her bir tanesi bir romandır, bir şiirdir, bir türküdür, bir resimdir.

Nerede senin kalemin, saz telin? Nerede senin o hünerli elin, dilin? Neden susuyorsun? Neden kızgın suda iradesiyle kendini yakarı, benzin döküp kendini cayır cayır yakmaya cesaret göstereni anlatmaya cesaret g stermiyorsun? Bu çelişkiyi anlamaları lazım. Anlamazlarsa, o Kürtlük nasıl K rtl kt r? Karınca K rtl    m , cüce K rtl    m , gafil K rtl    m  deriz? Lanetliler grubunda mı deriz? Ne dersen de! Hepsinde gerçek payı vardır. Bunları göreceksiniz, aydınları bunları görmek, dillendirmek, edebiyatla tırmak zorundadır. Yazılacak roman, eğer doğru yazılırsa, belki de Nobel'e aday olabilir!

- Evet, Kürt Nobel'i olsun yeter.

- Evet, Kürt Nobel'i olsun yeter, diğerlerini kast etmiyorum. Edebiyatın kaynağı diyorlar, sağdan soldan en olmadık şeylerle edebiyat yapılmaya çalışılıyor. Bu büyük bir kaynak, edebiyatın temel kaynağı.

- Yani yaşamın kendisi.

- Zap suyu kadar g r l g r l akan kaynağın içine gir, yedi defa yıkan, bütün kirlerini temizlettir. Ruhunu bununla aydınlatacaksın, bunlarla ayaklandıracaksın. Bilinci bununla parlatacaksın. Maalesef uzak durmaları kendileri adına büyük bir  ansızlıktır.

- Sayın Başkan, burada bir soru aklıma geliyor. Şimdi Türk devleti kısa süreli askerlik ilan ediyor, dı arıdakiler on bin mark vererek bu askerli ı yapıyorlar. Bu kısa süreli askerlik fikrini bizim aydınlara da uygulayarak, acaba bu mütevazı Kürt dağlarında iki aylık, bir aylık askerlik davetiyesi gönderebilir misiniz?

- Kesinlikle karşılığında para istemiyoruz. On bin mark değil, gelirlerse tüm masraflarını biz kar ılıyoruz.

Bunları kendi ülkelerinin güzel bir parçasında turist gibi tutmaya da söz veriyoruz. O dağların temiz havasını solusunlar.

- Ve yazsınlar.

- Yazsınlar, evet. Bir Alman turist kadar gözlemlerini yazsınlar. Kesin fazla bir şey istemiyorum. Bu güzelim havayı solusunlar, o çarpıcı manzaraları biraz hissederek ya asınlar. Ve salimen geldikleri yere de gönderme sözü veriyorum. Bunu da anlamazlıktan gelirlerse, o zaman kendilerine başka isim taksınlar. Nasıl oluyor da on bin mark verip o orduya gidiyorsunuz? Avrupa'dasınız, "gelin, Kürt ordusuna asker olun" diye zorlayan bir irade var mı?

- Pasaport alacak, denize girmek için 40-45 bin kron rüşvet verecek, Yunanistan'da deniz yokmuş gibi.

- Bütün Yunan denizleri bize açık. Ayrıca İtalya'da, İspanya'da, hatta Suriye'de...

- Zap'ta y z relim.

- Evet, en temiz su orada. Bunlar patolojik olaylar, sadece üzüntü ve nefretle kar ılıyorum. Bir an önce bunu terk etmeleri gerekir. Ben buna kendi efendisine sonuna kadar gönüllü u aklık derim. Para veriyor, en zor olan mesleği, yani askerli ı seçiyor. İnanılmaz bir şey! Hani efendisine çok bağlı olan serfler veya köleler var ya, onlar gibi. Bu durum bana göre ondan daha çirkin. Çünkü a anın belki günlük hakimiyeti, baskısı var; serf fazla özgürlük imkanına sahip değil. Ama Avrupa'da hiç kimse seni zorla zincirleyecek durumda değil. Kendi eliyle en büyük d  manına, hem de askerli ına ko ması büyük bir al aklıktır, lanetli bir durumdur.

Bunun izahı olamaz. Hele Avrupa kaynaklı olursa bu büyük bir al aklıktır, derinle mi  bir gaflet durumudur. Belki elde etmek istedikleri bir pasaporttur veya Türkiye'ye, zaman zaman  uraya, buraya gitmedir. Bu fırsatı da artık bulamazlar, o konu da artık açılmıştır. Türkiye de onlara cehennem olmuştur, artık yaşanacak bir yer olmaktan çıkmıştır. O ordusu da onlara koruma görevi bile yapamaz. Kürt ordusu daha da çarpıcı gelişiyor, Kürdistan daha da ya anılabilecek bir ülke haline geliyor. Bir an önce ıslah olmalıdırlar.

Kendi halkına ihanet edenin başka bir halka yararı olmaz

- Allah ıslah etsin! Şimdi bu noktada bir sorum daha var. Benim anladığım kadarıyla Kürt hareketlerinin ve aydınlarının bir kısmı bir köşede, herhangi bir astsubayın "gel g r  elim de Kürt meselesini halledelim" demesini bekliyorlar. Ondan sonra bu subay "aferin oğlum" diyecek.

Hukukta bir savunma terimi var, hukukçular savunmaya ba larken 'varsayalım ki' der. Varsayalım ki, PKK yok oldu, yenildi, bu durumda Kürdistan'ın durumu ne olur ve bu 'gel oğlum'cuların aldığı o haklar ne olur?

- Yine ilginç sorulardan birisi bu oluyor. Bu bir kenarda, bir köşede duran grubun yaklaşımı değil, sözüm ona politika yapan geniş bir çevrenin beklentisidir. De ifre edilmemi lerdir ve hem sa  a, hem de çok gafilce, "eğer PKK devre dışı kalırsa, politika yapma döneminin  n  açılır" diyorlar. Bu gaflettir. D  manını hiç tanımadı mı kadar mı olur? Siyasi bilinçten yoksunluk bu kadar mı olur? Hatta çok  yk nd kleri

diplomasiden anlamamak bu kadar mı olur? İnsanın beyinde, düşünce tarzında hastalık olur, ama bundan da öteye bir şey var. Ben bir anlık bilimsel düşünmelerini istiyorum, fazla bir şey istemiyorum. Günümüzde moda olan diplomatik bir deyim var: Gücün kadar konuşursun. Bu herkesin bildiği, söylediği bir şey. Diploması, temsil ettiğin devletin, ordunun veya savaşımın bir uzantısıdır. Bütün politika öğreten okullarda, diploması derslerinde, siyasi derslerde ilk öğretilen kavram budur. Çok açık, fazla açmama gerek yok. Şimdi Kürtlerin siyasi ve askeri gücünü biz temsil ediyoruz. Zaten düşmanın kendisi, nasıl 'bölücü' olduğumuzu, 'Kürtçü' olduğumuzu her gün dile getiriyor; günlük olarak amansız özel savaşımını dayattığı bir güç oluyoruz. Osmanlı dönemini, öncesini bir tarafa bırakın, son cumhuriyet dönemini göz önüne getirin, kendi ailelerinizi göz önüne getirin. Bilmem nerenin Türk'ü diye insanlar getirilip köyler kurulmuştu. Bingöl'de, Kürdistan'ın birçok yerinde...

Çok ilginç! Bugün de Kazakistan'dan Türkleri getirelim diyorlar. Moldavya'da bilmem ne Türkleridir?

- Gök Oğuzlar.

- Evet. Bulgaristan'daki, Yunanistan'daki o bütün Türk gruplar hazırlanıyor. Yarın, öbür gün Güney'de "Türkmen kuşağı yaratalım" denilecek. PKK yerine ilk elden yerleştirilecek olan bunlardır. Bunu da belgelendirmeye gerek yok. Tarihe biraz baktığımızda, Türk devletinin neler yaptığını görürüz. Sanırım buna kimsenin de, kendilerinin de karşı bir tez ileri süremeyeceği açıktır. PKK'yi yok ederek, "barış dönemi açıldı, gel barış yapalım" denilemez. Hayır! Oradaki tarih de meşhurdur, isyanlar döneminde kemalistlerle işbirliği edenlerin sonlarının ne oldukları biliniyor.

Cemilê Çeto, "Paşa, biz isyanı bu kadar kırdık, yardımımız oldu, bize nasıl yardımcı olacaksınız?" diyor. M. Kemal de "Alçak! Ulusuna bu kadar ihanet edenin benim ulusuma hiçbir yararı olmaz" diyor. M. Kemal burada gerçekçidir, ulusalcıdır. Ulusuna bu kadar ihanet eden birinin kendisine yardımcı olmayacağını bilir ve Cemilê Çeto idam edilir.

- İdam edilirken şunu der: "Bana Cemilê Çeto demeyin, ji kerê ra keto deyin."

- Şimdi bunların durumu Cemilê kerê ketodan daha kötü.

- Olayı biliyor, ama dersini almıyor. Daha kötü bir durum.

- Evet, Cemilê Çeto bir aşiret reisiydi, yine de akıllıydı ve kaldı ki sonradan sanırım itiraf ediyor: "Benim durumum bütün Kürtlere ibret olsun ve bir daha bu duruma düşmeyin" diyor. Şimdi bunlar cahil ve gafil değiller, dediğiniz gibi biliyorlar. Onlar M. Kemal'le görüştüler. Peki, bunlar kiminle görüşecekler, bir astsubayla mı? Her şeylerini verseler, acaba astsubaydan bir aferin alırlar mı? Sanmıyorum. Çünkü örnekleri ortada, ama halen de inandırılıyorlar. Bazıları "PKK barışa engeldir, siyasi çözüm yoluna PKK engeldir, PKK giderse bizim görüşlerimiz de doğrulanmış olur" diyor. Birilerinin de şöyle hazırlandığını esefle gördüğümü vurgulayayım: "Biz eskiden de bu işler ne TC'nin terörüyle, ne PKK'nin terörü ile olur diyorduk. Bu iş barışla olur. Gördünüz mü?" diyorlar. "Bizim görüşlerimiz, bizim parti çizgileri nasıl da doğrulandı" diyenler az sayıda değil.

Bazıları bunu yansıtıyor, karar haline de getiriyor. Şimdi buna öfkeyle mi karşılık vereyim, bilemiyorum, bu konuda zorlanıyorum. Ama kendi adlarına yine üzülüyorum. Bizim enkazımız yüzyıl geçse bile bu anlayışı yerle bir etmeye yeterlidir. Bunu da halen anlamamakta ısrar edenler var. Artık bunu bir gaffetle değerlendirmek de zor, çok önemli bir hastalık tabii. Bunların durumunu, tarihten ders almayanın, güncel politikanın tanımının bir tekine değer vermeyenin, ileri düzeyde kendisini ölümcül bir politika hastalığına mahkum edenin gerçekliği olarak değerlendiriyorum. Biraz sözden anlayan varsa, hazin bir sonla yaşamlarını noktalamak istemiyorlarsa bu söylediklerimize biraz anlam verirler.

Kürtlerde düşmanı özümseyerek büyüme söz konusu

- Bazı örgütler, bazı kişiler "PKK terörüyle de olamaz, devlet terörüyle de olmaz, bizim tezimizle olur" dediler. İnsanın aklına şöyle bir soru geliyor; Kürt örgütleri arasında silahlı mücadeleyi geçmişte programlaştırmamış bir örgüt sanırım yoktur. Bu örgütlerin silahlı mücadele yaratmak için birçok teşebbüsleri de vardır. Bir Halfetili buna muvaffak oldu ve geliştirdi. Bu acaba onların duygusunda, bilinç altlarında bir rol oynamadı mı?

- Oynadı. Daha önce de yazıldı. Ben de zaman zaman kendime soruyorum. Aslında asaleti anlamayan bir kişi de değilim. Asaletin neye bağlı olduğunu da anlıyorum. Sizlere ne kadar değer verdiğimi başta da belirttim, dönemin asaleti biraz adsızlıktan kaynaklanacağına benziyor. Derin bir tarih bilinci olan bunu tespit

eder. Benim için, "soyu soppu fazla belli değıl" diyorlardı. Soy sop fazla belli olursa -günümüzdeki öğeleri çok iyi biliyorsunuz- en kötüsünü oynayacaklar. Kürt olayında dönem biraz da soyu soppu fazla olmayanın devreye girişıyle tamamlanır. Halk zaten odur. Kürt olayının tarihinin çok ilginç bir diyalekteğı vardır. Kabile, aşiret ve ona dayalı asalet, maalesef kendi elinde olmayan nedenlerle iradeleri dışı ters bir rol oynamıştır. Asıl neden bunların iç ihanetçilikleri falan değıl, Kürdistan'ın bilinen malum durumu, yabancı işgalin şiddet düzeyi bizde bu üst tabaka asalet kurumunun ağırlıklı bölümünü işbirliğine itmıştır. Züriyetleri, çocukları iliklerine kadar bununla büyütölmüştür. Çok az bir kesim kendini bundan alıkoyabilmiştir ve bir Kürt asaleti, prensi gibi tarihte kalabilmiştir. Büyük bir kısmı iliklerine kadar işgalci gibi düşünür.

İdris-i Bitlisi'den beri bu çok namlı bir özelliğimizdir. "Kendinize bir beylerbeyi bulamaz mısınız?" denilir; "bizim bu yeteneğimiz yoktur, birbirimize çok karşıyız, siz bize bir tane beylerbeyi tayin edin" der. Kürdistan beyler beyinin geliş hikayesi budur ve bu bir ulusal özelliğimizdir. Kendi beyimizi bile, konfederasyon beyimizi bile, koşullar çok olgun olduğı halde elinin tersiyle itiyor. Kürt asaletinin -en görkemli dönemdir o dönem- kendisini değılendirişı böyledir. Biraz tarihten anlayan bu asalet gerçeğimizin, prens gerçeğimizin tahlilini doğıru yapar. Umarım ilerde bu tarih konusunda çalışmalarınızı da geliştirirsiniz. Ben çok kısa bir değılendirmeye yetinmek istiyorum.

Bizim de Arap melikleri gibi meliklerimiz, İran şehzadeleri gibi şehzadelerimiz, hatta Türk şehzadeleri gibi şehzadelerimiz olsun isterdim. Olmamış! Yanından bile geçmemişler. Ahmedê Xanê, "keşke bizim de bir sultanımız, emirimiz olsaydı da bizi birleştirseydi. Arab'a, Acem'e, Rum'a karşı bizi savunsaydı" diyor. Ahmedê Xanê de büyük şikayet ediyor. O dönemde olmamış. Pekî, bu dönemde nasıl olacak? Bundan çıkarılacak bir sonuç, Kürt olayında biraz da -Demirci Kawa örneğinde olduğı gibi- halktan, işçiden, soyu soppu fazla belirgin olmayandan bir çıkışı gerekir. Olmazsa, Kürt olmaz.

Diğeri gitmiş, yüzyıllardan beri işgalci tarafından aşınmış, sömürgeci tarafından iliklerine kadar sömürölmüş, kraldan daha kralcı hükme kendisini bağlamış. Osmanlı döneminde Hamidiye aşiret mantığının ne kadar özümsetildiğini görelim. Türkiye'de ilkokuldan itibaren bu özümsetilir. Türk olayında asalet budur. Yani düşmandan daha fazla düşmanı özümseyerek büyüme durumu söz konusu. Ben bunu özellikle çözümlemelerde daha iyi anlıyorum, dile getiriyorum. Düşman beyninize, yüreğinize çok içirilmiş ve bunu da bir kültür haline, bir kurum haline getirmiş. Kendi şahsımda bunun farkını yakalamak, hiç öyle olmamak gerektiğini anladım. Aileden itibaren bunu başlattım. Varolan ailemi inkar etmem gerektiğini -anamı, babamı kötülemek için değıl, ailecilik kurumu anlamında söylüyorum- gördüm. Bu asalettir, bu kurumu da giderek karşıma almam gerektiğini biliyorum. Bundan da asalet sahibi olan insanları kötülemek gibi bir şey aklımdan geçmez.

Şimdi daha büyük bir aile var. Büyük Kürt ailesine, Kürt halkına ulaşmak için bu gerekliydi. Varolan soyumu sopumu da inkar ettim. Köylüler benim için, "ipini kopartmış, anasına, babasına da en hayırsız evlat olmuş kişı" diyorlardı. Bu tanımla yaklaşıyorlardı. Sonuç öyle ortaya çıktı. Ben diyalekteğın diğeri ucunu, yani en tersini esas aldım. O uçtan şimdi büyük gelişmeyi ortaya çıkardım. Hikaye aynı, fazla uzatmayacağım. Onların Kürt tarihini incelemelerini istiyorum. Çok sosyalistlik yapıyorlar, diyalektik metot falan diyorlar. Dikkatle bunu biraz uygulasınlar. Felsefe, tarih okumuş olanlara bunları söylüyorum.

Bazıları da özellikle geldiğiniz alanlarda dolaylı olarak bana yönelik bazı eleştirilerde bulunuyor.

Machiavelli'nin Hükümdar kitabına, yine Nizamülmülk'ün Siyasetname'sine zaman zaman atıf yapıyorum.

Güya bunlar politikanın en kötü tarzdan örnekleriymiş. Bu örneklerden hiçbir şey anlamıyorlar.

"Nietzsche'den faşist Hitler çıkar, Machiavelli'den hiç kural tanımaz diktatör çıkar" diyorlar. Buna göre anlam vermek istiyorlar. Kaldı ki kendilerini tarihçi, felsefeci sayıyorlar. Ben onlar için tartışmayı bile seviyesiz buluyorum. Tarihçiliklerine, felsefi kavrayışlarına güveniyorlarsa, Kürt'ü anlayabilmek için mukayese olarak bu kitapları okumaları lazım. Siyasetname feodal dönemin mükemmel bir siyasal kitabıdır. Meliklere, prenslere hitap eden bir kitaptır. Hükümdar, prenslerin nasıl iktidar olacağını gösteren mükemmel bir kitaptır. Nietzsche, Alman filozoflarının ve Alman milliyetçiliğinin babasıdır. Bunları aynen taklit edelim demiyorum, ama sayısız ders çıkaralım diyorum. Böyle incelemiyorlar, sanki PKK Önderliği böyle olmak istiyor gibi bir hava yaratıyorlar. Machiavelli'nin hükümdarı, Nizamülmülk'ün sultanı ve Nietzsche'nin de Hitler'i olmak istiyormuşum gibi anlam çıkıyorlar. Bu çok yanlış ve tehlikelidir.

- Diyebilir miyiz ki, PKK Önderliği kalıplardan ayrılmış bir kafa yapısına sahiptir? Bu milleti nasıl harekete geçirebileceğinin ipuçlarını yakalamanın peşindedir ve yakalamıştır?

- Benim kendimi adlandırmam fazlasıyla hem dikkat çekiyor hem de kendimi metheder gibi bir biçimde yorumlanıyor. Ondandır da çekindiğim yok, kendimi bir kişı olarak da zaten değılendirecek durumda değılim.

Herkesin verdiği benim için bir kurumsal ifadedir. İlerde bunu sizler iyi incellersiniz. Sorunuz tam olarak hangi özelliğime yönelikti?

- Yani kalıplardan arınmış, özgür bir beyinle Kürt gerçekliğini yakalayıp Kürt'ü harekete geçirme sanatı...

PKK Önderliği yeterince anlaşılamamıştır

- İncelemenize gerçekten büyük değer veriyorum. Bu tanıma, bu soruya bile yine büyük değer veriyorum. Kürt'ün böyle ayağa kaldırılıp yürütülüşünün ipuçları çok çok önemli. Mutlaka incelemeniz gerektiğini söylüyorum. Bu incelemeyi yapamayanlar, dönem Kürtlüğünden, çağdaş Kürtlükten hiçbir şey anlamazlar. Benim onu nasıl tespit ettiğim başlı başına bir inceleme konusu. Partinin içinde de halen yeterince anlaşıldığını sanmıyorum. Her gün benim ilişki tarzımı neden anlamıyorsunuz, ben gözünüzün önündeyim, neden incelemiyorsunuz diyorum. Bir insanı ele alış tarzım, dokunuş tarzım var. Buna bazen yılanı deliğinden çıkarma yöntemi diyorum. Bazen sıradan bir köylüyle, hatta bir çocukla konuşurum. Bu olağanüstü bir diyalog biçimidir. Siz bunu nasıl görmüyorsunuz diyorum. Biliyorsunuz, Kürt ilişkiden çok korkar ve ilişkiden anladığı da ya çok bencil, kirlı bir hesaptır, ya evlilikle birbirine bağlanmadır. Şimdi bile bir ilişkiyi tersine çevirmek olağanüstü yetenek ister.

Kürtler üzerine yazıyorsunuz. Kürt olayı üzerinde tarih bilincini, ulusal bilinci, onun için gerekli olan bilimsel temeli yakalamaya çalışıyorsunuz. Bu da çok önemli. Buna devrimci bir değer veriyorum. Kürtlerde gerek ilişkilerin çarpıklığı, gerekse ilişkide yoksunluk ileri derecededir. Örneğin, "iki Yahudi bir araya gelir, bir örgüt kurar" denilir. Ben de şunu söylüyorum: İki Kürt bir araya gelir, kavga çıkarır, başka hiçbir şey ellerinden gelmez. Sanırım biz bu Kürt'ü dönüştürdük. Şimdi milyonlarca Kürt söz dinler duruma gelmiştir. Bu başlı başına büyük bir gelişmedir. On binlercesi, yüz binlercesi tek yürek, tek yumruk olarak havaya kalkıyor. Bunu da gördünüz. Hem de Avrupa gibi dağıtıcılığın müthiş geliştiği bir yerde bu gerçekleştirilmiştir. En amansız işkencelerde en büyük dayanma gücü ortaya çıkarılmışken, bunlar öyle benim icat ettiğim şeyler değil, tarihi gelişmelerdir. Ben bunun sanatını buldum. Bu da çok önemli.

Beni inceleme, tarzımı inceleme bana göre olağanüstüdür ve incellerseniz güçlenme nedenlerini anlarsınız. Kürtleri, insanları anlarsınız. Ben bununla onur duyuyorum. Kendimi müthiş bir sırrın sahibi olarak da değerlendirip götürebilirim. Ama bu sır sizlerle de bağlantılıdır. Birleştiren Kürt, savaştıran Kürt çok etkileyici bir olaydır. Bu olayları yaşayan bir insansınız. Bunlar Kürt tarihinin en büyük devrimsel dönemeçleridir.

Tabii halen kendimi de tanımaya çalışıyorum.

Tarzımın öyle fazla teorik olduğunu söyleyemem; fakat başkalarının yaşadığı anlamda çok pratik olduğumu da söyleyemem. Benim yaptığım şey iki yönlüdür ve şöyle anlaşılmalı: Herkesin yaşamak istediği yaşam tarzına ve kolay kolay yaşanılmaması gereken yaşam tarzına karşı kuşkuluyum. Bu kuşkuculuk çok müthiştir ve bende tam bir anlayış halindedir. Halen de sürüp gidiyor. Sosyal, siyasal, ekonomik ve duygusal yaklaşımda önemli oranda kuşkuluyum. Ama konuya bilimsel boyutu da ekleyebilirsiniz. Teoriye yaklaşımda ilgisiz değilim, teorik referanslarım olamazsa hareket etmem. Ama bunu birçok ulusun ele aldığı gibi ele almıyorum. Marks'tan, Engels'ten, Lenin'den, Stalin'den, Mao'dan tutalım, diğer birçok örgüte yön veren burjuva teorisyenlerin tarzına kesinlikle yaklaşamıyorum, yapmak istesem de yapamıyorum. Fazla teorik olmam hayatı karıştırır, hayatı boğar. Fazla pratik olsam, o da kesin anlayışsız kılar; teori altın değerinde olsa, vazgeçilmez de olsa yaklaşmaz, yaklaşıp da çok dogmatik yaklaşır. Teori pratiği karıştırır, pratik teoriyi karıştırır. Doğru olmayan pratik yaklaşım teorinin rolünü sıfıra indirger. Teoriyi alışılagelmiş tarzıyla pratiğe uygulamak istesen, müthiş bir dogmatizm olur. Kürt gerçeği bununla hiçbir iş yapmaz. Kürt olayında bu tarzda teorisyenlik felakettir, zaten örneklerinin de ne kadar demagojik olduğu ortaya çıkmıştır. Pratik tarzı, savaşçılık tarzı var. Kan döker, ama siyasal ve teorik ifadesi yoktur.

Ben bu iki tehlikeyi -usta bir tarz mı desem, artık hayat mı beni mecbur etti- aştım. Burada kendimi bir dahi gibi görmüyorum, çok iyi bir incelemeci olarak da görmüyorum, hatta çok iyi bir pratiği yaşayan birisi olarak da görmüyorum. Ama yaşam tutkusundan vazgeçmeme, bununla bağlantılı olarak ruhunu satmama söz konusu. Ne toplumsal alışkanlıklara ne de dogmatizme kapıldım. Tabii bu tarzı yaşamsal kılmak için düşmanı doğru tanımak gerekir. Bu yaşam tutkusunun hayata geçirilmesi için hassas olmak gerekir. Bundan dolayı hem duygusal anlamda çok tedirgin, korkuyla dolu dolu yaklaşım, hem de bunu mümkün kılabilmek için bilime, teoriye yön vermeyi düşünmek zorundayım.

Demek ki, teori benim yaşam tutkularıma katkıda bulunduğu oranda değerlidir ve vardır. Pratik yaşam olanakları da benim bu yaşam arayışlarıma hizmet ettiği oranda vardır. Bunun dışında doğrultu falan tanımam. Yaşam arzusunun içeriği önemlidir. Oldukça özlü olacak. Sonuna kadar özgür irade diyorum. Yani böyle bir boyutta bir içeriğe sahiptir. Öyle olup olmamam önemli değil. Hayal, ulaşmak istenilen kavram böyle bir anlam buluyor. Buna sınırsız bir özgürlük de diyebiliriz. Hz. Muhammet buna cennet der, Marks komünizm der, diğerleri kapitalizm, liberalizm der. Benim de ucu bucağı belli olmayan bir özgürlük dünyam var. Yalın bir ifadeyle buna ulaşmanın sanatı bende çok çarpıcıdır.

Benim bir tarzım var; kendimi derviş gibi vermem, mümin gibi namaz kılmam. İdeolojinin, teorinin gerekleri var. Sonuna kadar kendini katacaksın, onu yapacaksın. Teorinin ihanete uğratılmaması, pratik tarzını bulması çok önemli. Halen yakalanmayan, bir türlü böyle birlikte olunamayan benim tarzım oldu.

Anlayamadıkları bu tarz, kendini yaşamda üretme, tarz sahibi kılma bana göre mutlaka anlaşılmalıdır. Özellikle Kürtler, hatta tüm insanlar için bunu söyleyebilirim. Bütün çelişkilerden kurtulmanın yolu olarak da bu görülmeli. Bana göre bu, bir müminin adeta tanrısına yalvarır gibi bir yaklaşımla bağlantılıdır; bir komünistin, hatta bir tanrıtanımazın yaklaşımlarıyla ilintilidir. Tabii birçok felsefi ekolle de benzerlik kurulabilir. Ama benim tarzımın biraz farkı vardır. Kürt olayında da bana göre fazla felsefi okul gelişemez. Bir müminlikle Kürt fazla sonuç almaz. Kaldı ki, en büyük müminler Kürtlerde vardır. Orada da başka türlü yanlıgı vardır. Geriye acaba bir şey kalıyor mu dersin, orada beni görmek gerekiyor.

"Bu biçim çok zordur, nasıl yapıyorsun?" diyorlar. Dayanma gücü, sabır gerekir, ki bunlar da benim için önemli değil. Bunun salt cesaretle de alakası yok. Bu, kendini gerçekleştirme tarzı oluyor. Kendini gerçekleştiren ben, kendini gerçekleştiren halkım oluyor; benim için Kürt, bir yerde kendini gerçekleştiren benim. İsmail Beşikçi, "çok bencillik olmuyor mu? 'Ben'den çok bahsediyor, çok yeni ve çok ulusal olmasına rağmen, bu onu yanlış anlaşılmasına götürür" diyor. Aslında tabii ki, 'ben'den çok nefret ediyorum. Benim kadar kendini hiçleştiren, benliğini parçalayan kişi yok. Sanıyorum, 'ben'le neyi kastettiğimi anlamıyor. 'Ben' burada bir halk düzeyinde ele alınıyor. Aslında klasik veya alışlagelen anlamda 'ben'i istememe söz konusu. Yani ben, 'ben' değilim. Bunun için uzun süreden beri onu yenme savaşını verdim ve yendim. Bu bana göre olağanüstü yüceltici bir özelliktir. Bencilliği, benliği yeneceksin. Ben onu yendim, ama 'ben' kelimesini çok kullanıyorum. 'Ben' derken -çoğunlukla biz de diyorum- hiç yanlış anlaşılmasın, orada bir halkın iradesi, gerçekleşen biçimi vardır. Bunun farkı ile, kuralı olan ile PKK'de istediğin kadar ben diye haykır.

ABD, "PKK'ye evet, Apo hayır; Kürt sorununa evet, PKK'ye hayır" dedi. Bunun mümkün olmadığı şimdi anlaşılmadı mı? PKK'siz Kürt, Apo'suz PKK mümkün değil. Her zaman PKK'nin büyük kahramanları oldu. Ama benim tarzım farklı. Sihir mi yaptın diyeceksin. Hayır. Bir şeyler yaptım, onu inceleyin. Bunun soy sople da alakası yok. Kendi kendimi gerçekleştirdim. PKK'liler bensiz olsun; eğer yirmi dört saat dayanabiliyorlarsa ne mutlu onlara! Kürtler de bensiz oluyorsa, beni büyük yükten kurtarmış olurlar. Ama her gün "aman, Öndere bir şey olursa" diyorlar. Herkesin yüreğinde bu var. Benim yaşam çelişkim bu anlamda 'ben'sizliği geliştirmektir ve onu da gerçekleştiriyorum.

Bunun da gerçekleşmesi Kürt kurumlaşmasıdır, Kürt siyasetidir, Kürt ulusal kişiliğidir, Kürt'ün askeri ve kültür yönüdür. Bunu herkesten daha fazla düşünüyorum ve adım adım biraz gerçekleştiriyorum. İşin bu yönünü de pek incelemiyorlar. Kendileri için bu büyük eksiklik. Onu vurgulamalıyım. Şimdi bütün bunlarla biraz kanıtlamaya çalıştım. Bu halkın son dönemlerde yoğunlaşmış ifadesini, şehitlerin yoğunlaşmış ifadesini, bu savaşın yoğunlaşmış ifadesini tanımla dersin, benim şahsımda onu dile getir veya bir kurum olarak dile getir dersin, insanda müthiş moral görülür. Bu anlamda beni tanımlamak istiyorsan, bir sultandan daha etkiliyim, yarı tanrısal güç de diyebilirsin. Ama klasik anlamda 'ben' değilim. Bu, bir halkın iradesiyle gerçekleşmiş inancıdır, imandır, iradesidir, ordusudur, savaşıdır. Bunu da burada belirtmeliyim. Halka şunu söylüyorum: Varsa iyi bir temsilciniz başa geçsin. Beni zorlamayın, mümkünse bir an önce önderinizi, kurumunuzu, kuruluşunuzu seçin, kendinizi niye bu kadar bana muhtaç hissediyorsunuz diyorum. Yapımıza da söylüyorum: Sizler için yıllardır çalışıyorum, sizin için inanılmaz bazı emek ürünlerini sundum. Eskiden bir tabanca bulamazdınız, hepimizi silahlandırdım; iki kelimeyi bir araya getiremezsiniz, şu anda hepiniz müthiş teorisyensiniz. Mevziler çok önemli, bunları basit ele almayın, müthiş bir çabanın ürünüdür, değerlendiremezseniz durumunuz kesinlikle affedilmez diyorum. Öldürmeyin, ihanet etmeyin, her şey sizin olsun.

Geri toplumsal yapımız ve aşiretçilik Kürt milliyetçiliğinin Batı tarzında gelişmesine fırsat vermiyor

- Türk solu eskiden beri ulusalcılık adına Uludağ gazozu içer, M. Kemal'in ulusal kurtuluş savaşını yürüttüğünü söyler. Fakat bu Türk solu sizin bir sözünüzü abartarak, Kürtler arasında bir güç bile olsa bölünme yaratmaya çalışır. İlkel milliyetçiliği tüm Kürt milliyetçiliğini kapsayan bir terim olarak mı kullanıyorsunuz? Yani bunu kullanan Türk soluna ne diyeceksiniz? İlerici Kürt milliyetçiliği var mı?

- Bu kavramı şu anlamda değerlendirdim: Geri toplumsal yapımız ve onun aşiretsel parçalanmışlık gerçeği, bizde milliyetçiliğin Batı tarzında gelişmesine fırsat vermiyor. Batı tarzı milliyetçiliğin dayandığı sınıf, sosyal zemin, pazar, kültür, siyasal parti net ortaya çıkıyor.

- Kürt milliyetçiliği tümüyle mi böyle?

- Kürt olayını, bunun gerçekleşmesini böyle görmüyoruz. Bir model anlamında sınıflar devrimci tarzda hiç gelişmiyor. Normal bir tarzda da gelişmiyor. Hatta işbirlikçilik tarzından çok aşiretçilik var. Güney önderliklerin o şahsi, çevre, aile, kabile özellikleri maalesef devlet olma sanatının bile çiğnenmesine götürdü. Bunu hangi Kürt inkar edebilir? İlkel milliyetçilik etkisiyle bu biraz izah edilmek istenildiğinde kimse yanlış anlamasın. Batılı anlamda milliyetçilik yapsalar birleşirler, en azından siyasal bir yapı oluştururlar. Ondan sonra varsa sınıf farklılıkları birbiriyle çatışırlar. Ama bunu yapamıyorlar.

- Benim kastım o değil. Türkler Kuzey Kürdistan'ı zorluyorlar. Örneğin Sait Kırmızıtoprak, Sait Elçi, Faik Bucak milliyetçiliğini de bu kapsamda göstermeye çalışıyorlar.

- İlkel milliyetçilikten ziyade, ben onların konumunu iyi niyetli aydınlar olarak değerlendirebilirim. Sait Kırmızıtoprak'ı okudum, Sait Elçi'yi de az çok anlayabiliyorum. Onların eğilimi ilkel milliyetçilikle bağlantılı değildi; onların sosyalizme, yurtseverliğe hevesleri vardı. Öyle fazla milliyetçi olarak değerlendirilmemeleri lazım. Ama Kürt aşiret gerçeğini, özellikle Barzani kimliği ve kişiliği de dahil, anlamlı değerlendirememenin kurbanı oldular gibime geliyor. Barzani'yi burada küçümsüyor değilim.

Barzani Kürt tarihinde mevcut toplumsal yapıya eşdeğerli olarak ortaya çıkan bir değerdir. Kürtlük adına ortaya çıkabilecek önemli bir değerdir. Ama buna rağmen, mevcut çelişki düzeyi Barzani'yi hazin bir sonuca götürmekten kurtaramazdı ve bunu kişinin şu veya bu özelliği ile de izah etmiyorum. Dayandığı maddi zemin başka türlü olmasına fırsat vermezdi. Aydınlanımızın göremediği bu yan vardı. Sizlere de zaman zaman yaptığım eleştirinin bununla biraz bağlantısını görmelisiniz. Dr. Şivan, Barzani'yi Ho Chi Minh'in yerine koydu. Ama nasıl öldüğünü, nasıl komploya getirildiğini fark etmedi. Faik Bucak, Sait Elçi oraya gittiler. "Koruyoruz" dediler, ama MIT'e fena yakalanmaktan ve daha orada izlenmekten kurtulamadılar. Bunlar da değerli insanlardı. Bana göre de dönem için oldukça fedakar ve cesur insanlar, fakat ayak bastıkları zemini fazla tanımıyorlar, çok safça inanıyorlar.

Oralara öyle bir çember çizilmiş ki, seni içine alıp boğuyor. Hemen hemen hiçbir miras bırakmadan böyle gidiyorlar. Onlar adına üzülüyorum. Benim bunlara yapabileceğim, eleştirisel yaklaşımdır. Bunların değeri ancak böyle ortaya çıkabilir. Bunu gerçekleştirdim. Bunu yanlış değerlendirmelerine hiç gerek yok. Sözüm ona kendimden başka kişi tanıımıyormuşum! Oysa mesele bu değildir. Bu işe başlarken kendimi en zavallılarından birisi olarak görüyordum. Ama daha sonraki süreçleri, fırsatları değerlendirmede benim durumum olağanüstüdür. Politika yapma tarzım, yurtseverlik olayını işlemem çok çok önemlidir. Nitekim bununla ben buraya kadar gelebildim. Şu anda varolan düzeyi kestirmeniz lazım

Bugün Amerika beni ilkel milliyetçi olarak değerlendirmiyor. Geçen günlerde yayınlanan bir gazetelerinde "20. yüzyılın Selahaddin'i olabilir mi?" diye bir soru ortaya atmış. "Saddam'dan daha fazla bölge dengelerini zorluyor. Maoizmle islam dinini birleştirirse, 20. yüzyılın Selahaddin'i olabilir. Devrimin sosyal yönünü derinleştiriyor, klasik Kürt önderliğini çoktan aşmıştır" diyor ve isim de veriyor. Buna benzer böyle çok anlamlı bazı değerlendirmeleri yapıyor. Benim böyle olup olmamam da önemli değil. "Birleştirici etken olursa, bu anlamda Batı'nın en gelişmiş füzeleri de bu gelişmeyi önleyemez" diyor. Bu benim için ileri düzeyde bir abartma belki, ama misyonu anlamaya çalışıyoruz. Uğraştığım şeylerin dikkate alınması gerektiğini önemle vurguluyor. Bizimle Amerika amansız savaşıyor, beni bir yerde en önemli 'terörist' olarak değerlendiriyor. Daha düne kadar "PKK'ye karşı, Türk devletine en büyük yardımı biz veriyoruz" diyordu. Bunun ne anlama geldiği bilinmeli.

Dünya çapında bir ABDli bu değerlendirmeyi yapıyor ve savaşıyorsa, bu bir durum ve bir olay var, hafife alınamaz demektir. Bu değerlendirmeyi yapmamalarını bir talihsizlik olarak değerlendiriyorum. Beni yerden yere vurabilirler. Ben ölmekten, ucuz yenilmekten çekinen bir adam değilim. Övgülerden rahatsız olurum, kesinlikle sevmem. Kendi kendimi tatmin etmem çok daha önemli. Dıştaki etkilemeleri saygıyla karşılarım,

ama amiyane tabirle sinek kadar kendim için belirleyici görmem. Tatmin düzeyim kesinlikle içsel bir olaydır. Kimsenin dayatmasıyla politika yapmam mümkün değil. Ne yaptığımı herkes çok iyi bilir. Ama bunu rağmen kendi iç düzenimi kurmam çok önemli. İç karar düzeyim, iç muhasebem, iç güzellik anlayışım çok çok önemlidir. Budur beni bu kadar sivrilten, bu amansızlığa doğru götüren. Mutlaka anlamak istiyorlarsa, bu yönle biraz dikkat etmeleri gerektiğini vurguluyorum. Anlamsız değerlendirmeler kendilerine zarar veriyor, bana zarar vermiyor.

En çok eleştirilen kişiyim, ama şu anda en büyük övgülere de konu olduğum belli. TC'nin kendisi beni Atatürk'le mukayese ediyor, böyle değer veriyor. Aydınlar da bu konuda bir çarpıklık var. Beni en mütevazı insan gibi niye ele almıyorlar? Sıradan bir vatandaş gibi niye ele almıyorlar? Bir diyaloga geçsek kıyamet mi kopar, neden çekiniyorlar?

- Kısa süreli askerlik aslında.

- O daha mı önemli yani?

- Yani bu aydınlar buradaki kısa süreli askerliğe gelseler olmaz mı?

- İstedikleri gibi yaşayabilirler de bir misafir olarak da gelsinler. Hepsine çağrım vardır.

- Bu bir diyalog olur.

- Bana göre bu, Kürt halkına değer verilmeme durumuyla izah edilebilir. Türk aydını da hiç değer vermek istemiyor. Çünkü onun bakış açısında Kürt hiç değerli değil. Ben bir ilah da olsam, Kürt kavramı çok basit olduğu için beni görmeyecekler. Bu bir yanılgı olduğu için de çarpılacaklar. Aydında yaşanan durum budur. Trajik bir olay. Dedğim gibi kişi olarak böyle sandığınız gibi olsam, yükseltile irade olağanüstü büyük. "Diktatördür, Stalin'i de geçti" diyorlar. Birileri yazıyordu: "Hitler solda kalır, Sezar falan" hepsini diline dolamışlar.

Bu neden öyle? Kürt o kadar mı güçlüydü? Nasıl oluyor da Kürt olayında en değme ağa bir maşadan öteye gidemiyor? Ben nasıl dünyaya bu kadar kafa tutabiliyorum? Nasıl Hitler'le, Sezar'la karşılaştırılabiliyorum?

Bu gücü nereden elde ettim? Ben de bu coğrafyada doğmadım mı? Ben soyu sopu belli olmayanlardan değil miydim? Güç kendiliğinden ortaya çıkar mı? Bu dünyada, dünyanın şu anki halinde, Amerika'nın büyük takibinde güç olma kolay mıdır? Ortadoğu'nun bu labirentlerinde güç olmak kolay mıdır?

Bu açıdan kendilerini akliselim olmaya çağırıyorum. Bazı olayları, olguları lütfen bilimsel olarak incelesinler, kendileri için bu iyi olur. Diyaloga da geçerlerse bu daha da iyi olabilir. Kendileri için, gerek bilimsel alanda, gerek edebi alanda bir takım adımlar atabileceğimize dair oldukça katkıda bulunabileceğimize inanıyorum. Maddi, en önemlisi de manevi olarak bunun imkanlarının fazlasıyla olduğuna inanıyorum.

Eskiden bize küfredenler de dahil, hiç bu konuda endişelenmesinler, bunlara da sonuna kadar yer vardır. Alacakları çok şeyler vardır, yoksun kalmasınlar diye de bu çağrımı sıkça yineliyorum.

10 Ekim 1996

Yüreği büyük olmayanın
eylemi de büyük olmaz

Abdullah Öcalan: Aynı tempo bitmeyen bir türkü gibi sürüp gidiyor mücadelemiz.

Sıraç Bilgin: Dün galiba bir zafer kazandınız. Türk ordusu geri çekildi.

- Şöyle çarpıtma bir haber vardı: "250'ye aşkın PKK'lı öldürüldü" deniliyordu. Oysa tersi doğru. Bizim eldeki bilgilere göre sekiz şehidimiz var, bir arkadaş da yaralı. Onların ise, yalnız o bölgede 180 civarında

kayıpları vardı. Buna diğer bölgeleri de eklersek, söylediği rakam büyük ihtimalle kendi kayıplarının rakamlarıdır.

Özel savaş haberlerinin bu biçimde verildiğini çok iyi biliyoruz. Dolayısıyla bu haber metotlarında onu anlamak gerekiyor. Halkımız da ilgili çevrelerin söylediklerinin tersini anlamalıdır.

Ama gerilla konusunda kesinlikle hiçbir endişen olmamalı. Bunu ileride daha kapsamlı ele almaya çalışırız. Bütün Kürdistan coğrafyasında gerilla oturmuştur. Buna Güney de dahildir. Kısmen Doğu ve diğer Kürdistan parçaları da siyasi olarak tamamen cephe gerisi konumundadır. Gerilla Kürdistan'da oturtulması gereken bütün cephe hatlarına yer açmıştır. Cephe gerileri çok sağlamdır. Kürdistan'ın diğer parçaları da bir cephe gerisi rolü konumundadır. Dolayısıyla gerilla sayısı hiç artmasa bile, mevcut konumuyla ve sayısıyla 2000 yıllarını da rahatlıkla bulur ve aşar. Hiç kimse gerillanın ezileceğini düşünmesin. Tam tersine, eğer siyasi çözüm yöntemi devreye girmezse, gerillayla derinliğine yöneleceğiz ve askeri sonuç alma ihtimali ilk defa ciddi olarak sürece damgasını vuracaktır. Artık askeri çözümden bahsedeceğiz. Askeri çözümün bizim çözüm yolumuz olduğunu sıkça söyleyeceğiz ve bunu duyduğunuzda şaşırmasınız.

- Umarım Türk Genelkurmayı da bu sözleri duyar.

- Kendi tercihleridir. Biz her zaman söyledik: Barışa da savaşa da sonuna kadar varız.

- Bugün sizinle devrim sürecinde Kürdistan'da edebiyatı, özellikle romanı tartışmak istiyorum. Bilindiği gibi Rusya'da, Güney Kürdistan'da, Avrupa'da roman olarak çıkmış bir dizi eser var. Biz bu devrim sürecini, bu muazzam hareketliliği göz önünde bulundurursak, Kürt romanı bu sürece cevap veriyor mu? Kürt romanı nasıl olmalı Sayın Başkan?

- Genelde edebiyat ve günümüzde onun çok önemli bir kolu olan roman sorunu gündeme geldiğinde, özellikle günümüz için şüphesiz önemli bazı değerlendirmeleri yapmak gerektiğine inanıyoruz.

Çözümlemelerimizde bu konuda epey yoğunlaşıyorum.

- Çözümleme sözünü normal halkın anlamayacağını sanıyorum.

- Ne?

- Çözümleme.

- Bu çözümlemeleri Kürt edebiyatının temel klasikleri olarak değerlendirmeniz gerektiği kanısındayım. Çözümleme yöntemi, aslında salt siyasi ve askeri boyutuyla değil, sosyal boyutuyla da giderek önem kazanmaktadır. Roman için en önemli kaynak olarak bunları göstermek durumundayım. Toplumlar gerçeğinde edebiyat her zaman bir yer bulmuştur. Edepsiz toplumlar, edebiyatsız toplumlar olamaz. Bir toplumun, dolayısıyla bir halkın toplumsal gerçekliği mutlaka edebini de şart kılar. Adı üstünde, yani edebiyatla terbiye edilmesi anlamına geliyor.

Düşman Kürdistan'ı tarihi boyunca siyasetsiz, ekonomisiz, tarihsiz bıraktığı gibi, edebiyatsız da bırakmak istemiştir. Edebiyatı, irfanı, estetiği olmadığı biçiminde çok sistemli bir tahrip edişi de eksik etmemiştir. Günümüzde edebiyat sömürgeciliği de çok ileri bir noktadadır. Bu da çok ilginç bir konum. Acaba Kürt edebiyat gerçekliği üzerinde sömürgeci tahribat nedir? Bir de çok ilginç bir tür ortaya çıkmıştır. Kürt kökenli olup da genelde sanatta, özelde edebiyatta çok önemli roller oynayan Kürt tiplerinin durumunu nasıl ele almak gerekecek? Bunlar Türk edebiyatına mı veya diğer sömürgeci edebiyatlara mı girer? Bunları da Kürt edebiyatı içerisinde nasıl bir kategoriye sokacağız? Ben hemen örnekler de verebilirim. Arap edebiyatının en büyük şairi Kürt'tür. Sanırım adı Ahmet Şevki idi. Türk edebiyatında da Ahmet Arif, sinemada Yılmaz Güney, romanda Yaşar Kemal ve adını hatırlayamadığım, gerek de duymadığım birçok isim var. Kürt kökenli olmasına rağmen, kendi hakim uluslarının en gözde edebiyatçılarıdır. Sömürgecilik, edebiyat üzerine de büyük söz sahibidir. Asimilasyonisttir ve son derece çarpıcıdır. Aydınlatmak gerekecek. Bundan da daha önemlisi, bu kadar yakılmış yıkılmış Kürdistan'da acaba edebiyatın gelişimi nasıldır, rolü ne olabilir? Bu soruya verilecek karşılığı mukayeseyle görmek gerekir.

Fransız Devrimi'ni, Rus Devrimi'ni doğuran en temel etmenlerden birisi de edebiyattır. Fransız Devrimi'nin hazırlanışı, bir edebiyat hazırlanışıdır. Felsefesine aydınlık felsefesi derler, o müthiş romansı süreç devrimin adeta temel taşlarıdır. Rus Devrimi için de aynı şeyler söylemek mümkündür. Tolstoy, Dostoyevski, Gorki, hatta Puşkin olmadan, Rus Devrimi'ni düşünmek adeta imkansızdır. Ortadoğu'da da bunu benzer gelişmeler var. Kendi üslubunca bir edebiyatları vardır.

Bugün İslam Devrimi'nde hitabet çok güçlüdür. Daha önceki Arap edebiyatçılarının, hatta Kuran'ın dili de edebiyat dilidir, hem de şiir dilidir. Acaba Kuran ve edebiyat diye bir tartışma açsak, Kuran'ın edebi değeri için ne söyleyeceğiz? Bunun üzerinde fazla durmadım. Ama ilk elde söylenecek olan, Kuran'ın mükemmel bir edebi yapıt olduğudur. Roman gibidir, şiir kitabı gibidir. Belagatın, yani çok açık konuşmanın en güçlü bir

dilidir. Kuran başlı başına bir edebiyat olayıdır. İslamın bütün klasikleri baş edebi yapıt olarak da düşünülebilir. İslamiyet ve edebiyat arasında mükemmel bir ilişki vardır. Bunu aydınlatmak gerekiyor. Ortaçağ boyunca İslam edebiyatına, ilim irfan sahiplerince geliştirilen yapıtlara, günümüzün çağdaş ölçülerıyla yaklaşmakta büyük bir yarar vardır. Bin bir Gece Masalları'ndan Tutilım Siyasetname'ye, Fırdevsi'nin Şahname'sinden Tutilım Mevlana'nın Mesnevi'sine kadar, bunlar bana göre yarı romansı ve çok görkemli yapıtlardır.

Maalesef genelde Avrupa dışı aydınlar aşağılık kompleksinde oldukları için kendi tarihi gerçeklerini bu yönlü inceleyememişlerdir. Ortadoğu'daki halkların aydınları açısından da böyledir. Bana göre çok zengin bir mitolojileri, efsaneleri, klasikleri vardır. Kürt edebiyatını fazla inceleme imkanım olmadı, ama tespitli olanlar vardır. Örneğin Feqi Teyran'ın şiirleri var, Ahmedê Xanê'nin manzum diliyle yazmış olduğu Mem u Zin bir romandır aslında.

- Opera gibi.

- Evet, yani bunların bir de arka cephesi var. Dönemin toplumsal yapısıyla, siyasi gelişimleriyle ilişki kurulmalı. Kürt halkının şekillenmesi içindeki yeri konulmalı. Bunlar ilerde yapılması gereken tarih, edebiyat tartışmalarıdır. Burada vurgulamak istediğim, bu halklar köksüz, edebiyatsız değildir.

Kürt halkı da Ortadoğu'nun en eski halklarından biridir. Bu temelde köklü bir edebi geleneğe sahiptir. Ben Türk halkını küçümsemek için söyleyemiyorum; ama mutlaka edebiyatsız bir halktan bahsedeceksek, belki de Kürt halkından daha edebiyatsız olan halk, Türk halkıdır. Tarihi şekillenme itibarıyla Kürtler edebi olarak daha iyi şekillenmiş bir halktır. Bunun araştırılması edebiyatçılara düşer. Kürt halkının edebi şekillenmesi ne zaman başlar ve acaba bugüne kadar nasıl gelmiştir? Bu ayrı bir inceleme konusudur. Ama ilk tespitlerime göre, toplumun şekillenmesinde Kürt edebi başlı başına büyük bir rol oynuyor. Belki sözlüdür, belki folkloriktir, ama çok çok önemlidir. Türk halkından, hatta Arap halkından da daha fazla bazı yönleri ile terbiye edilmiş bir halktır. Siyasi olarak mahvedilmiştir, tarih bilinci yok edilmiştir. Ama Kürt halk gerçekliğinin bazı özelliklerine baktığımızda, güçlü bir edebiyatın sahibi olduklarını rahatlıkla belirtmem mümkündür. Bu konuları fazla açmak istemiyorum, uzmanı da değilim.

Acaba Kürt halkının edebiyat gerçekliği nedir, çağlar boyunca nasıl şekillenmiştir, varsa bir edepsizlik kimler buna yol açmıştır? Bazı Kürt aydınları, tarih ve edebiyat konusunda çalışmaları olanlar varsa, toplumsal ve siyasal gerçeklik içinde bilimsel olarak bunu inceleyip bazı önemli saptamalara, dolayısıyla değerlendirmelere ulaşırlar. Devrim sürecine giren Kürdistan'da edep, edebiyat ve onun en moda ifadesi olan roman konusunda neler söylenebilir? Sanırım aydınlar arasında, Kürt edebiyatı mümkün müdür, özellikle Kürt romanı nasıl yazılmalı konuları tartışılıyor.

- Dünyada bütün aydınlar modern olmakta, ülkesinin yaşadığı sürece uygun davranmaktadır. Halkının bir adım önünde olan aydını böyle tabir edersek, roman açısından bakıldığında bugün verilen eserleri de göz önüne getirdiğimizde, acaba Kürt aydınları bu davranışa uygun bir yürüyüş içinde midirler? Gerillayla ilgili basit bazı romanlar gördüm. Bunlar Türkçe yazılmış eserlerdir. Eski sözel edebiyatı sükse eden bazı eserler gördüm. Bu çerçevede baktığımızda, Kürt edebiyatı acaba sürece cevap veriyor mu?

Kürt aydını Kürdistan'daki

devrimci sürece çok hazırlıksız yakalandı

- Maalesef, Kürt aydını Kürdistan'daki devrimci sürece çok hazırlıksız yakalandı. Hatta biraz da küskün ve öfkeli. Bu aydın aslında ilkel milliyetçilik sürecine göre şekillenmiş. Böylesine büyük bir devinmeye kafa yapısı itibarıyla hazır değildi. Kürdistan'ın direnebileceğine, özellikle şu son süreçteki büyük kurtuluş savaşına girebileceğine ve başarabileceğine dair en ufak bir umudu yok. Kendileri bunu artık itiraf etmelidir, başka türlü kafa sıçraması, yürek sıçraması yapılamaz. Açık itiraf etmeliyim ki, biz de başarılı olacağımızı fazla tahmin edemiyorduk. Bu hareketi ilk ortaya çıkardığımız da adına modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi diyorduk, ama sadece küçük bir gruptuk. Büyüyüp büyüemeyeceği kuşkuluydu. Bir tohumdur, yeşerir diyorduk. Değerlendirmelerimiz bu yönlüydü.

Ama daha sonraki fırsatları değerlendirmemiz, bizim yüklenmemiz, bu tarihi süreci böyle göğüslememiz bir gerçek oldu. Şu anda her ne kadar kabul etmesek de, görmek istemesek de Kürdistan büyük bir altüst oluş sürecine girmiştir. Güneyi, kuzeyi, doğusu ve batısıyla tarihine kadar uzanan ve geleceği de oldukça iyi

planlayan, programlayan bir sürecin içindedir. Hani derler ya, oldu bir kere; istesek de istemesek de bir vaka, bir olgudur.

Aydınlara ilk söyleyeceğim, bu konuda artık samimi bir itirafa yönelmeleridir. İster çok sevininler, ister çok yersinler, ama bir olay, bir olgu var. Şimdi dünya çapında tartışılıyor. Harold Pinter, Diyarbakır Zindanı'nı ziyaret etti, hemen uluslararası çapta da önemi olan bir tiyatro yapıtı ortaya çıkardı. Demek ki, çok önemli bir altüst oluş var. Pinter gibi ünü olan bir yazar üç gününü bir kitapla değerlendirdi. Demek ki, kaynak ciddi. Hiçbir aydınımız abartma yaptım diye beni suçlamasın. Beni ciddiye almazlar, ama Pinter'i ciddiye alırlar sanırım. O üç günlüktür ve bizi de fazla tanımaz. Ama duyarlı bir sanatçı olduğu için kısa süre içerisinde gözlemlere dayanarak o yapıtı verebildi.

Bir örnek daha verirsek, sanırım daha iyi aydınlatıcı olur. Tolstoy'un Savaş ve Barış'ı yazarken bir yöntemi vardır. Olay 1800'lerde, o dönemin Rusya'sında geçiyor. O romanı ben okumadım, okuyanlar anlattı. Savaşın verildiği yerlere gidiyor, iliklerine kadar özümseyerek yaşıyor. Karşılıklı çatışmalar hangi vadide gelişti diye kütüphanelere kapanıyor, bununla ilgili ne varsa inceliyor. Dönemin birçok şahsiyeti ile konuşuyor ve dünya çapında ünlü olan klasiği ortaya çıkarıyor. Rus tarihinde savaşlar çoktur. O yalnızca birkaç gün süren bir savaşı anlatıyor. Günümüzde Kürdistan'daki savaş, bu kapsamda ilk ve son savaştır; ölüm kalım savaşıdır, her şeyin kaderini belirleyecek olan savaştır. Birçok belirti şimdiden bu savaşın böyle tanımlanabileceğini gösteriyor. Özel savaşı incelemenizi tavsiye ederim.

12 Eylül'ün bütün plan ve programlarını, daha sonra geliştirilen özel savaş uygulamalarını umarım ilerde değerlendirirsiniz. Ermeni tehcirinden ileri düzeyde Kürt tehciri ile karşı karşıyayız. Bu sistemlidir, genelkurmayın en üst düzeyde planına dayanıyor ve uygulamaları da çok acımasızdır. Ermenileri biraz korkutma, ardından sürgün etme yaşanmıştır. Bu da birkaç ay sürmemiştir. Düşman 1982-83'te süreci geliştireceğimizi anlıyor ve buna göre planını yapıyor. O günden bu güne kadar Kürt tehciri olayı sürmüştür. Bu, tarihteki bütün tehcirlerden daha acımasız olmuştur. Çok planlıdır, politik amaçlıdır. Umarım yazarlarımız bu süreci incelerler. Yalnız edebi açıdan değil, tarih ve siyasi yorumlardan bile yola çıkarsanız inanılmaz tablolarla karşı karşıya kalırsınız. "Kürt göçertilmesi" deyip geçmeyin. Bu, Ermeni katliamını, Yahudi katliamını katbekat geride bırakır. Önde yer alarak hareket etmesi gereken aydınların şaşı da demeyeceğim, tam bir kör gibi davranmalarının izahı mümkün değildir.

Ben bunları abartmıyorum. Açın özel savaşın tarihini, son on beş yılda halkınız için ne düşünüldüğünü ve ne yapıldığını çok iyi görürsünüz. Mesela üç bini aşkın köyün tahrip edilmesi ve boşaltılması söz konusu. Bazıları salt kontrgerilla işi dedi. Bazıları Türk yönetiminin de üstünde ulusal konsensüs, topyekün savaş dedi. Bütün siyasi partiler, hatta askeri klik el eledir. Çok planlıdır. Amacı Kürtleri bu topraklardan tamamen atmaktır. Kürtlerin yerine, Kazakistan'daki Ahıska Türklerinden tutalım Bulgar göçmenlerine kadar çok sayıda göçmen Türk'ünü yerleştirmek istiyorlar ve bunu adım adım da uygulamaya çalışmışlardır. Bütün stratejik bölgelere adımlar atmıştır. Bu halen devam ediyor.

Buna karşı bizim de gerçekten mutlaka değerlendirilmesi gereken büyük bir direnişimiz var. Zindan boyutu, dağ boyutu, serhildan boyutu ve yurtdışı boyutu inanılmaz bir direniş özelliğine sahiptir. Her bir boyutun başlı başına incelenmesi gerekir. Siyasal açıdan incelemelerini öncelikle tavsiye ederim. Bu yapılmadan Kürt'ü, Kürdistan'ı anlamak kesinlikle mümkün değil; aydın olmak bir yana, sıradan bir yurtsever olmak bile mümkün değil.

Şunun için bu hususları açıklama gereği duyuyorum: Eğer aydın, rolüne denk gelen bir yaklaşım içinde olmak istiyorsa, en azından olup biteni görmek zorunda. Tolstoy, savaş tarihinin en iyi incelemesini yapıyor. O dönemin Rusya toplumunun müthiş bir sosyal analizini yapıyor, tiplerini ortaya çıkarıyor. Yeni tip, eski tip inanılmaz boyutlarda incelenmiştir.

Kürt aydınlarının yüreği
henüz kendi halkı için çarpıyor

Gorki'nin Ana'sı, Dostoyevski'nin müthiş tiplerleri büyük ilgi çekiyor. Peki, bizdeki bu yılları kim anlatacak? Kürdistan tamamen unutulmuşların ülkesiydi, adı olmayan ülkeydi. Daha da yerle bir edildi. Herkesin kaçmak için sıraya girdiği bir ülke konumuna getirildi. Kürt göçebeliliğinin bu konuda ilginç özelliği de vardır: Bir yandan Maraş katliamında olduğu gibi ölümün ucunu gösteriyor, diğer yandan basit kapitalist yaşam nemalarını sunuyor. Önce bir aileyi yurtdışına gönderiyor, 'burada yaşam müthiş' diyor. Ardından

pasaportun yolunu ardına kadar açıyor, özel pasaport şebekelerini polis ile bağlantılı olarak oluşturuyor ve yetmişlik ninelere, dedelere kadar hepsini yolluyor. Bir de böyle gönüllü boşaltılmış köyler var; üç bini eğer zorla boşaltmışsa, birkaç bini de gönüllü boşaltılmıştır. Hepsi özel savaşın eseridir.

Bunları göz önüne getirmeyen bir aydına bırak aydın demeyi, sıradan ülkesiyle, halkıyla ilgili bir insan bile diyemem. Hele bir bilim adamı hiç denilmez. Zindanlarda ömrü geçen Sayın İsmail Beşikçi'yi hatırlamalıyız. O fazla gerçeğimizle içli dışlı değildi. Bir bilim adamı namusuyla ilgilendi ve yazma gereği duydukça seve seve zindanlara da katlandı, halen de cesur söylemini sürdürüyor. Kürt aydınlarının ondan öğrenmeleri gereken çok önemli özellikler var. Ekonomiyle, tarihle, sosyolojiyle, edebiyatla uğraşan insanlarımız çok. Ama kendi ülkelerinin yıkım yıkım sürecinde hiçbir şey görmedikleri gibi, halen "PKK'nın kusurları, hataları nedir?" diye kafa yoruyorlar. Düşmanı görmek istemiyorlar. Binyıldır kendi ülkelerini talan eden düşmanı çözmek istemiyorlar. Bu, kafa yapısının sömürgecilik tarafından işgal edilmesiyle izah edilebilir. Aydınların yürekleri ellerinden alınmıştır. Asıl problem şimdi buradadır. O aydın diye tabir ettiklerinizin -sizi buna dahil etmek istemiyorum- kafaları ve yürek işgalleri çok önemli oranda gerçekleşmiştir. Önemli bir kavramı da kafa ve yürek işgalidir. Ruhun, beynin çok ilginç ve özgür bir tarzda Türk sömürgeciliği tarafından satın alınması söz konusu. Diğerleri de bunun basit bir taklitçiliğidir. Arap da, Acem de sonradan gelir. Asıl büyük işgali, acımasızlığı Türkler kafada ve yürekte yapmıştır. Bu yüzden kendi gerçeklerine yaklaşıyorlar. Çünkü yaklaşabilmek için beyin ve yürek gerekiyor. Eğer o da elinden alınırsa korkar, yapmaz. Şimdi aydın için bu tespit edilebilir. Ama yine de bu olguya döne dolaşa yaklaşım göstermeliyiz. Bu ülkede yapılan acımasızlık değerlendirilmek zorunda. Başka türlü bu ülkenin, bu halkın aydını olunamaz.

Varsa yüreğinde bir haykırış, bunu şiir halinde dile getir. Bilim adamıysan inceleme yap. Daha çok derinleşmek istiyorsan romanını yaz. Ama şimdi bunlar yok. Düşmanını tasvir eden bir edebiyatçı var. 'Düşman, ülkede köyleri tahrip ederken, şu insanları şöyle öldürdü' diyerek, bunun kapsamlı bir değerlendirmesine bile girmiyorlar. Yürekleri henüz kendi halkı için çalışmıyor. Afrikalı siyahların da mücadelesini küçümsemiyorum. Onlar için duygulanıyorlar, ama kendi halkı için duygulanmayı bilmiyorlar. Avrupa için duygulanıyor, ama kendi ülkeleri için herhangi bir duygulanmaları yok. Birçok güzelliğin olabileceğini akıllarına getiremiyorlar.

Şimdi böyle aydın, estetikçi olunamaz. Bunu anlamaları gerekir. İki de bir "Apo diktatördür, bize saldırıyor" deyip, küstahlık yapmalarına hiç gerek yok. Ben kendilerine saygılıyım ve kendilerini bütün çağdaş ustaların, aydınların, edebiyatçıların yaptığı işe davet ediyorum. Neden öfke duyuyorlar? Sorularım çok nettir. Kaçmaya hiç gerek yok.

Ciddi edebiyatçılar dönemi başlatmak istiyoruz, maddi ve manevi tüm desteğimizi karşılıklı sunmak istiyoruz. Yapmaları gereken şey PKK'yi incelemektir. Ama onlar asla PKK propagandacısı olmak istemezler.

- PKK'yi incelemek, PKK propagandacısı olmak değil her halde!

- Hayır! Şu anda bütün dünyanın önemli yazarları tarafından incelenmeye alındığımızı sana söyledim. Amerika, Fransa, İngiltere, Almanya adına birçok aydın, yazar bizi görmek istiyor. Bunlara, vaktim yok dedim. "Biraz kitap yazmak istiyoruz" diyorlar. Bu kadar ilgili bir durum ortaya çıkmıştır. Ama onlar halen "PKK günahdır, dokunmamalıyız" biçiminde tam bir safsata tarzıyla -maalesef acı da olsa söylemek zorundayım- yaklaşım gösteriyorlar.

Şimdi insanların bu kadar gündemine girmişiz. Son dönemlerde Araplar bile ilgi duymaya başladılar. Bizimkiler halen uyanmadı. Mesela, bizim hakkımızdaki ilk kitapları, ne kadar eksiklikleri ve yanlışlıkları olursa olsun Türkler yazıyor. Ama bizim aydın 'bir tabudur, yaklaşmayın' diyor. Bu, kendilerini daha da zayıflatır.

- Maddi açıdan falan da düşünüyorlar mı acaba?

- Eğer düşünseler kendi kanunlarını da mükemmel duyurabilirler. "Apo primi" diye bir tabir var, ondan da paylarını ileri düzeyde alabilirler. Sırf karın doyurma işi için bile mükemmel bir kaynak. PKK olayında ve onun yol açtığı bu büyük gelişmelerde edebiyat adına tam bir hazine var desem, bu mübalağa sayılmamalıdır.

- Hepsi bir romandır.

Çözümleme düzeyimiz müthiş bir

edebi çalışma olarak değerlendirilebilir

- Gayet tabii, Zeynep Kınacı olayı belki de günümüzde adına roman yazılacak en büyük olgudur. Ferhat Kurtaylar, yine ölüm orucundaki olay kesinlikle bir edebiyat konusudur. Aynı zamanda gerilla birliklerinin çok çarpıcı direnişleri var. Her dağda inanılmaz boyutlarda direnişçilikler vardır. Yüreğini ancak elinle bastırırsan durdurabilirsin. Bu kadar heyecan vericidir. Ölümle burun buruna o kadar olay var ki, istediğin kadar hikaye yaz, bitirmezsin. Varsa sende bir yetenek, istediğin kadar romanlaştırabilirsin.

İkincisi, PKK içinde bizim çözümleme düzeyimiz bile müthiş bir edebi çalışma olarak değerlendirilebilir. Çözümlemeler ilkel roman türüdür ve roman taslağı olarak görülmelidir. Son dönemlerin çözümlemeleri inanılmaz ölçüde beni edebiyata doğru sürüklüyor. Kürt tiplemesine neredeyse ulaşıyorum. Kendiliğinden buraya gelmedim, savaşın müthiş acımasızlığı içinde yer alıyorum. Bu insanı nasıl çözeyim dediğim dönemler oldu. Çünkü ölmekten başka elinde bir şey gelmiyor, yapabildiği tek şey ucuzundan ölmek. Bu müthiş etkiliyor tabii. Benim yaşam tutkularıyla bu gerçeklik müthiş bir çelişki arz ediyor. Burada bu ölüm tipi nasıl ortaya çıktı?

Ben buna sadece ölüm tipi de demiyorum; yenilgi tipi, umutsuz tip, güvensiz tip diyorum. Bu düşünce beni klasik Kürt tipinin incelemesine götürdü. Bu tam bir edebi çözümlemedir. Karşımdaki tipte tam bir sinir savaşımı yürütüyorum. Ne askeri sanata, ne siyasi sanata, ne de diplomatik sanata göredir. En temel ilişki biçimlerinden biri aile, kadın erkek ilişkisidir. Onda da artık bitmiş, tükenmiştir. Bu dehşet beni bir psikolog gibi incelemeye, araştırmaya götürdü. Bu halen devam ediyor.

Yine kendini övmeye başladı falan diyecekler. Hayır! Edebiyatın öncesini görmek durumunda kaldım.

Aslında giderek çabam devrimci edebiyatın öncülüğüne oynamak gibi oluyor. Dilim hem romana doğru gidiyor, hem şiirselleşiyor. Hitabım çok güçlü, etkileyici. Devrimin kendisi bunu arzuluyor. Aslında bunu arzu eden ben değilim, böyle bir yeteneğim de yoktur. Ama olgular geliştikçe kendimi tutamıyorum.

Yaşamak için çare olmalıyım ve bu sarmalayıp duruyor, kartopu gibi büyüyüp gidiyor. Eğer edebiyat ve roman açısından bu durumu değerlendirecek, edebiyat ve roman çalışması müthiş ilerler. Kürtlerde yetenekleri tamamen açığa çıkartabilir. Aydın, edebiyatçı açısından müthiş bir kaynak sunar. Şiir, roman, hikaye, röportaj, sinema, tiyatro için müthiş bir kaynaktır. Hatta folklorun, türkünün, müziğin müthiş bir motif, hareketlendirici konumu söz konusu. Şimdi bunu sömürgeciler bile değerlendiriyor.

Bizimkilerin halen buna cesaret edemeyişlerinin bir nedeni, kafa ve yürek işgali ile bağlantılıdır. Bu konuda beklemedikleri bir olay bomba gibi gökten başlarına düşmüştür, henüz onun şokunu yaşıyorlar ve gözleri çok köretilmiştir; aydınlanmayı bilemiyorlar. Aydın, aydınlanmadır. Maalesef ben bunlara körleşmiş kişiler demek zorundayım. Herhalde bu şok etkisinden sonra gözler belki açılabilir, dolayısıyla bu yeni dönemin edebiyatı gelişme sağlayabilir. Roman için de bazı adımlar atılabilir.

Örneklerle yeni dönemin edebileri içinde mükemmel bir kaynak oldu bu. Aydınlarımızın bunu mutlaka değerlendirmeleri gerektiği ortadadır. Bunun dışında ne Kürt edebiyatı, ne Kürt bilimi yapılabilir. Roman söz konusu olduğunda da, şimdiye kadar o bahsettiğimiz bazıları yazılmıştır. Onlar klasik ölçülerdedir.

Toplumsal beklentilerine, dönemin temel sorunlarına cevap vermedikleri için de -ister Türkçe, ister Kürtçe yazsınlar- fazla alıcı bulamazlar. Kesinlikle bununla bağlantılıdır. Yoksa halkı suçlamanın hiçbir anlamı yok.

Bizi anlamayanlar ki, bir dönem sözcüklerin sıralanmalarına benziyor. Böyle değerlendirmelerine gerek yok. Benim dediğim çok iddialıdır, çok bilimseldir. İnanılmaz ölçüde herkes okuyabiliyor. Günlük yayında okuyabiliyor. Televizyonda herkes mükemmel dinleyebiliyor. Kürtçe fazla gelişmediği halde milyonlar dinliyor. Demek ki, sorunun özüne dokunursan, dinleyicisi de seyircisi de çoktur. Bunu değerlendirmeleri gerekiyor. Ben bu vesileyle gerçek anlamda aydınlanmanın da böyle olması gerektiğini ısrarla vurguluyorum. Çok sayıda eleştiri yapıyorlar, soru sormak istiyorlar. Giriş anlamında böyle cevap verdim, umarım anlarlar.

- Atatürk'ün dediği gibi, insanlarımız 'fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür' bir seviyeye erişmemişler. Anladığım kadıyla, devrim büyük bir alana -Avrupa'ya, Türkiye'ye, Kürdistan'a- yayılmış. Fakat devrimin dili yok. Edebiyatı devrimin dili olarak ele alırsak, dilsiz bir devrim sürecini yaşıyoruz. Bu dilsizlik, devrim sürecini biraz ağırlştırabilir mi?

Devrimin yüreği olunamıyor

- Evet, ben buna devrimin yüreği demek isterim. Devrimin dili, ifade tarzı derken, Türkçe veya Kürtçe olup olmadığını anlatmak istemiyoruz. Daha kapsamlı yaklaşıyoruz. Kürt edebiyatının sorunu nedir denildiğinde buna kısaca değinebilirim. Ama burada dil ve ifade tarzında anlatmak istediğim, devrimin yüreği olunamıyor. Devrimin kesin bir yürek tarzı olmak durumunda. Bu bizim için de geçerli. Savaşta arkadaşlarımız yürek derinliğine ulaşamıyor. Tabii yürekler çok çorak; yürek biraz kültürle, edebiyatla, şiirle, türküyü, geleneklerle beslenir. Dönem gençliği bunların hepsinden kopuk. Müthiş bir sömürgeci katliamı yaşamışlar. Bu yönüyle suçlamak için belirtmiyorum. Büyük bir yürek katliamı yaşanmıştır. Dillerine pelesenk ettikleri şiir, yalanın şiiridir. Okudukları roman sadece kafa karışıklığı geliştirmek içindir veya kültür düzeyleri kafa karışıklığını geliştirmekten öteye bir şey yapmaz. Yüreklenişleri tam bir hain gibidir. Çünkü onlara yürek diye verilen bir haininkinden farksızdır.

Kürt insanını nasıl bir yüreğe kavuşturacağız? Yürek derinliği, yürek hassasiyeti nasıl ortaya çıkarılacak? Bu başlı başına bir konudur. Buna seyir kabiliyeti, iyi duyma eklenebilir. Bunlar sanatın ve edebiyatın konularıdır. Ama öncelikle duygularımızı bileyecek yürek gerekiyor. Sık sık şunu sorarım: Siz bu muhteşem dağları dolaşırken, hatta onun üzerinde yürüyen bütün varlıkları görürken neden heyecanlanmıyorsunuz? Örneğin, Diyarbakır surları, Diyarbakırlıların gördüğünden başka türlü de görülebilir. O kayalardan kimler geldi, kimler geçti... Ayrıca o muhteşem coğrafya başlı başına sürekli bir romansı serpinti sunar ruhun üzerine. Duyamıyorlar bunları. Çok ilginç! 'Ülkemden derinden etkileniyorum' diyen birisi yok. Hatta kaçmaya çalışıyorlar. Düşmanın o kaçış psikolojisi halen çok egemen. Mesela, beni zincirle de bağlasalar Avrupa'da rahatlayamam. Burada amacıma büyük çalışma imkanı bulduğum için rahat kalabiliyorum. Başka türlü çıldırıyorum. Aydınlarımız Avrupa'da nasıl rahat kalıyorlar diye soru soruyorum. Fiziki olarak kalınmaz demiyorum, söz konusu olan bu değil. Katliama uğrayacağınıza, sürgün aydın olarak da kalınabilir ve çok değerli çalışmalar da yapılabilir. Benim burada söylediğim daha da farklıdır.

Yüreğiniz, söyleminiz nasıl ülkesiz kalabiliyor? Böyle rahat bir yürekle nasıl yaşayabiliyorsunuz? Ben bunu halkımıza da söylüyorum. Ekonomik zorluklarla ve katliam tehdidi ile göçertilmelerini anlıyorum. Ama yüreğini giderek satma, pazarlama, yürekte kendini alıkoyma bana çok daha tehlikeli geliyor. Sizi oraya götüren bir katliamcudan hesap sorma durumunuz yoksa, yine ülkenizin asıl yaşam yuvası olduğunu çoktan unutmuşsanız, sizin insanlığınızdaki kuşku duyarım. İster bilim adamı ol, ister Avrupa'da süper birisi ol, benim için metelik değeri olmaz. Bir bu yönüyle değerlendiriyorum. Yani bırakalım vicdanı hür, aklı hür olmasını, birkaç yerden zincirlenmişler. Bu da tabii onları oldukça verimsiz kılıyor. Yüreğin ve vicdanın hür olmadı mı, hiçbir yeteneğin gelişmez. Bunu nasıl gidereyim diye kendime sıkça sorarım. Bu devrim zaten bunun en çarpıcı cevabıdır. Direnişler başlı başına bir yürek hareketidir.

Daha da geliştirmek istediğim ilginç şeyler var. Kendim nasıl etkili olacağım? Bu halkın yüreğini ve beynini sarsmak için hangi komisyonlara girmeliyim diye, bayağı artistik -kelimeyi sanatçı anlamında söylüyorum- hareketler yapma gereği duyuyorum. Son dönemde hareketlerimdeki artistik yön giderek öne çıkmaktadır. İnsanların bir tiyatroyu, bir sinemayı seyretmesi gibi beni seyretmesini bu özellikle de izah edebilirsiniz. Büyük öfke duyduğum bu yüreksizliğe bir cevap olmak istiyorum. Bir tip olarak kendimi öyle ayarlamışım ki, şu anda zaten düşman da dahil, herkes "bu kimdir, nedir, nasıl yaşıyor?" diyor. Ben de her gün sorunları karmaşık hale getirerek, sarsıcı kılarak, özgün kılarak bu işe devam etmek istiyorum. Şu anda bu işte bayağı ilerlemişim, daha da ilerleyeceğim.

Hem amaçlarım, hem umutlarım, hem de öfkelerim var. Bunlara çıkış yolu bulmak zorundayım. Son gelişmelerim edebi anlamdadır. Bu değindiğim hususla, bu yönüyle bir gelişmeyi yalnız yazım dilinde değil, şiir dilinde, yaşam dilinde, hareket dilinde çok daha iyi yapıyorum. Diğer devrimleri biliyorsunuz, belki de onlarca yıl edebiyatla beslendiler. Mesela Fransız Devrimi elli yıl önce hazırlanmıştır, Rus Devrimi otuz yıl önce hazırlanmıştır. Kürt'te bu olay olamaz. Kürt'e bir şey yazdırdın mı, sanki belini sıkmış gibi ceza veriyorsun. Dolayısıyla hem teorisini, hem pratiğini birlikte yapman gerekiyor. Hem yüreği olacaksın, hem ateşi olacaksın. Hepsi birlikte olacak. Bu, Kürt devriminin bir özelliğidir. Anlamayanlar inceleme yaparsa ne demek istediğimi daha iyi anlarlar. Yani önce Kürt edebiyatı yapalım da sonra devrim olsun denilemez. Çünkü sömürgeci sana tek bir söylemi söyletmeyecek tarzda organize olmuştur. Lütfen bunu anlamamanızı istiyorum. Kürtçe iki kelime konuşmanın karşılığı idam cezasıdır. Ha bir fişek sıkılmışsın, ha Kürtçe bir kelime söylemişsin; bu aynı ceza ile karşılık bulur. Dolayısıyla Kürtler için ifade tarzını birlikte yapacağız. Bunun anlaşılmayacak hiçbir yönü yok. Bunu biraz uygulamaya çalışıyorum ve oldukça çarpıcı sonuçlara ulaşıyorum.

Ahmede Xanê'nin Mem u Zin'i yazışının üç yüzüncü yıldönümü dolayısıyla neler yapabiliriz diye düşündüm ve çözümlemelerde buna biraz ağırlık verdim. Yaptığım tespitler bana şunu söylettirdi: Eğer çok gerçekçi, bilimsel olarak değerlendirilirse, o dönem dünya genelinde uluslaşmanın ilk kıpırtılarının olduğu, yine feodal değer yargılarına karşı da öfkelerin geliştiği bir dönemdir. Ulusal manzumelerin yazıldığı ve epik dediğimiz destan türünün yavaş yavaş ortaya çıktığı bir dönemdir. Ahmede Xanê'nin de bir aydın olması nedeniyle, Kürt ulusal şekillenmesinde bunun duyulmaması mümkün değildir. Kaldı ki, Araplarda, Acemlerde, Türklerde birleştiren krallıklar, sultanlıklar çok güçlü. Kürtlerde bu olay yok. Krallık rejimi uluslaşmada çok önemli bir yere sahiptir. Krallar prensliklere karşı halkı, ulusu birleştirici bir etken oluyorlar. Tam da bu yıllarda Avrupa'da krallık dönemi var, yine İran kralları var. Kürtlerde bu yok.

Ahmede Xanê, feodal beyliğin toplumsal yapımızdaki tahribatlarını anlatıyor; gönülleri nasıl parçaladığını, nasıl birleştirmedini anlatıyor. Siz oradaki gönlü, ulusal gönül olarak ele almalısınız, tema odur. Mem □ Zin şahsında dile gelmiş de olsa, bir birleştirici öge, bir gönül ögesi var. Ama feodal çirkef bunu asla mümkün kılmıyor. Büyük acılar içinde kalıyorlar. Bu aşkın gelişmeyi Kürt birliğinin, Kürt yüreğinin gelişmeyişi olarak değerlendiriyor. O dönemin bir iki egemen gücü onları ayırmaya girişiyor. Ama feodal de zindanda yıkılıp kalıyor.

Bundan çıkaracağınız sonuç, Kürt yüreği üç yüz yıl önce bile oluşmıyor. Sömürgecilik şimdiki kadar acımasız değil. Kürtçe de yazıyor ve Botan Emirliği tam bir Kürt emirliğidir. Ama buna rağmen ulusal birlik ve ulusal yürek önünde engel var. Mem □ Zin'de bu mükemmel dile gelmiştir. Orada edebiyat var, o dönemin gelişmesini mükemmel anlatıyor. Halkın sızılarını, acılarını mükemmel dile getiriyor. Ama bunun incelenmesi, değerlendirilmesi bana göre gerçekçi yapılmıyor.

Üç yüz yıl sonra acaba durum nedir diye düşündüm. İlk bulduğum tespit, bizimkilerin de Mem □ Zin'den hiçbir farkı yok. Ortada Ahmede Xanêler yok. Dağda sadece ucuz ucuz ölüyorlar. Üç yüz yıl önce onların yürek duyuları daha görkemlidir. Yaşamın savaşını bayağı veriyorlar. Feodal ölçülerde de olsa direnişleri hayli önemli. Bizimki bir hiç uğruna ölüme doğru koşuyor. Yüreklere çok çorak ve neden böyle oluyor diye halen sormuyor. Şimdi coğrafyadaki duyular bile neden hiç dile gelmiyor? Üç yüz yıl geçtikten sonra yürek üzerindeki yok edici çaba belki de sıfıra doğru gelmiştir. Sonuç almıyor.

Kendi vicdanımı da hür kıldım ve satmadım. Bu benim için önemli bir kelime ve beni çok heyecanlı kılıyor. Toprak kokusuyla, yağmur yüklü bulutlarla, şimşeklerle, gökkuşağıyla, kuş sesleriyle bile heyecanlanırım.

Yüreği büyük olmayanın eylemi de büyük olmaz

- Sizin kuşlarınızı teker teker tanıyormuşsunuz.

- Fazla ilgilenmeye vakit bulamıyorum, ama kuşlarla uğraşırım. Bunların hepsi ilham kaynağıdır. Ama bakıyorum, hiç kimsenin bundan sonuç çıkardığı yok. Yalnız ülke kavramına ilişkin söylüyorum. Bir de insan özelliklerimiz çok daha çarpıcıdır. Bir yaşlı ananın babanın yüzündeki hüznü, ondaki zavallılık, çaresizlik, okunacak bir romandan farksızdır. Mesela bir Kürt çocuğunu incele. Eğer biraz yürek varsa zor ayakta kalırsın. Bu konuda yine devrime başlangıç kararlarımı verirken, çok önemli gördüğüm bir saptamamı dile getirmeden geçemeyeceğim.

Aslında bir yazar nitelemişti, sanırım sizin oralıdır. Böyle bir roman yazmıştı. Ama herhalde yayınlama cesareti bulamadı. Nereden çıktı bu ilk isyan diye ben de düşündüm. Sonra baktım ki, doğru tespit etmişler. Hem de on on beş yaş arasında buna benzer çıkışım vardı. Onu esas almış. Şimdi onu anlatmayacağım. Çocuk psikolojisinden dem vuruyorum. Çünkü bunların hepsi çok önemli. Ben sık sık analara babalara şunu da söylüyorum: Siz çocukların üzerine çok düşünüyorsunuz ve ikide bir sevgi gösterisinde bulunuyorsunuz. Ben burada ikiyüzlülük görüyorum. Çünkü onların geleceği o kadar karanlık ki, o kadar onlara bir şey vermeyecek durumdasınız ki, ikide bir çocuğu kucığınıza alıp ucuz sevgi gösterisinden, bir put gibi tapınmaktan başka bir şey elinizden gelmiyor.

Avrupalılar böyle yapmaz. Avrupalıların böyle sevme tarzları yoktur. Onlar çocukları için daha değişik şeyler yapmışlardır ve sevgileri de rasyoneldir. Maddi temelde onlara bir şeyler hazırladıkları için öyle ucuz gösteriye gerek duymazlar. Bizde ise çok çarpıcıdır. Kucğından çocuğu eksik etmezler. Bunu yapacaklarına çocuğu güzel yürütseler daha iyi yaparlar. Bırak çocuk bir ormanın içinde kendi ayakları üzerinde yürümeyi öğrensün. Bu kadar zavalıcadır. Bunu anam bana uygulamak istediğinde ben şiddetli bir kavgaya girdim. Sen benim üzerimde ne hak iddia ediyorsun? Kaldı ki, beni hiç de yaşatamayacağın bir dünyaya getirmekle suç işledin dedim. Tavuk, civcivleriyle önümden geçiyordu. Nasıl o örneği gösterdim,

şşıyorum. Tavuğun, civcivleriyle ilişkisi ile senin bana yaklaşımın arasında pek fark yok, üzerimde hak hukuk iddia etme, sen beni çok büyük bir zorlukla karşı karşıya bırakıyorsun dedim. Böyle bir özgürlük tercihi yaptım. Anam bana, "tamam, tamam sen aklını bulmuşsun" diyordu. Anamın beni ele alış tarzı böyleydi ve gerçekçiydi. İyi biliyorum ki, çocuğun pek hayrına olmayacak; bir şey verecek durumda değil. Bütün anaların çocuklarına bir yaklaşım tarzı var. Benimkinin değişik bir yaklaşım tarzı vardı. Çoğu arkadaş bilmez, klasik tarzda seveceğini sanır. Olmaz! Çocuklarını büyütme şekillerine bakıyorum, büyük sevgisizlik ve saygısızlık görüyorum. Eğer çocuk bakma anlayışınız doğru ise, bunu dünyanın neresine götürüyorum, bunun geleceği ne olacak diye düşünmeniz gerekiyor.

Hiçbir şey yok değil mi? Kendin beladasın, ona nasıl yer bulacaksın? Eğer gerçekten seviyorsanız, gerçekten ana baba yüreğiniz, vicdanınız varsa, ne olacak bu çocuğun hali demelisiniz. Dilleri gidiyor, hiçbir maddi teminatları yok. O halleriyle hangi ulusa hizmet edecekler? Çünkü tüm uluslar gelişmiştir, kendilerine fazla iş veremezler. Bir iş bulabilmek için kırk defa boyun eğecekler. Bu müthiş bitirici, yüreğin varsa yürek dağlayıcıdır. Hiçbir yazarımız onu düşünmek istemez. Ama ben düşünüyorum ve savaşıyorum da. Bunun gibi çok şeyi dillendirebilirim. Şimdi dışla uğraşmıyorum, bu savaşan insanlarla uğraşıyorum. Yani savaş yüreksiz olmaz, yüreği büyük olmayanın eylemi de büyük olmaz diyorum. Aynı şeyi aydınlarımız için de söylemek durumundayım. Dili, yüreği büyük olmayanın kesinlikle aydınlanması da olmaz. Dünya klasiklerinin aydınlarına bakın; müthiş yürekleri, dilleri vardır. Mesela, Zeki Müren'in eleştirilecek çok yanı olsa da, ilginç bir özelliği müthiş duygusal olmasıdır. Duygu diliyle yaşama o kadar bakıyor ki, hayret ediyorum. Onu ses düzeyinde dışa vurmasına gerçekten saygı duymak gerekir. En son özel savaş onu da ele aldı. Onu ölüme götüren de özel savaşın hilesiydi. Mehmetçik Vakfı yardım için oraya getirdi, yüz milyar filan aldı. Adam da anında öldü zaten. Özel savaş onu öyle götürdü. Oldukça duygulu ve duygularını sanat ile derlemede büyük bir ustaydı.

Şimdi bizimkilerin duyguları ne düzeyde? Burada duygu kesinlikle ciddi bir sorun olarak işlenmelidir ve bunu öyle sıradan ele almayın.

- MED TV açıldığında çalışanlarının hiçbiri kamera nedir bilmiyorlardı, sonra kısa sürede profesyonelleştiler. Bu açıdan Kürt aydınlarının durumunu, birikimi olmayan bir ulusun aydınlarının bocalaması olarak da ele alamaz mıyız?

- Gayet tabii.

- Üstüne bina edecekleri bir geçmişleri yok.

- Ama yine de yapılması gerekenler var. Ben size bunun yöntemlerini ve kaynağını vermeye çalışıyorum.

Aşk, edebiyatın temel kavramlarından birisi olarak düşünülmeli

Şu anda kendimi baş edebiyatçı olarak değerlendirsem, ne yapıyorum? Anamla hikayemi anlattım. Kürt insanı ile temaslarımı anlattım. Kürt toprağı ile temaslarımı anlattım. Yani doğayla alışverişi en güçlü olan bir insanım. Kürt insanı ile olağanüstü ilgilenmeseydim zaten bu örgütü, bu savaşı ortaya çıkaramazdık. Mümkün müydü bir fişek patlatasın? Bu kadar genç kız, delikanlı var, bu anlamda en tehlikeli konumu yaşarlar. Bunun dışında tutmak başlı başına bir yetenek ister. Onları terbiye etmek, edep sahibi kılmak çok önemli bir çabadır. Edebiyatın anlam bulabilmesinde bunu önemli bir çaba olarak değerlendirmek gerekiyor.

Aşk kavramı üzerinde de çalışıyorum. Bu da edebiyatın en temel kavramlarından birisi olarak düşünülmelidir. Bu konuda Mem □ Zin'i de aydınlatmak gerekir. Açıkça söylemeliyim: Mevcut duygulanmalar oldum olası benim nefretimi çekti. Örneğin, halkımızın en devrimcileşen bir kesimi içerisinde kadro biraz para ele geçiriyor ve bir bayan buluyor, ilk yaptığı iş kaçıışı örgütlemeye oluyor. Bu beni neden etkiliyor? O parayı kendi yoldaşı için de iyi harcayabilirdi. O kadınla saflarımız içinde güzel sevgi yollarını döşeyebilirdi. Hiç bunları göz önüne getirmeden, ihanet neden akıllarına geliyor? Nereye gidecek? Gidecek fazla bir yer de yok. Polisin kucağına gidecekler, o kaba cinselliği birkaç gün yaşayacaklar. Ondan sonra dövülürler, atılırlar. Öfkelenmişim husus bu. Sevme yeteneği yok. Keşke sevebilseydiniz, sonuna kadar ona hizmet etseydim. Şimdi Kürt gerçeği biraz budur. Aşk yok, yüreği yok. Elinden gelen tek şey, imkanları ihanet temelinde kullanmadır. Şimdi bunu çözmemiz lazım.

Bu bir örnektir, ama ulusal gerçekliğimizin yüzde doksanı böyledir. Burada dili olan kadınlar geliştiriliyor. Her bakımdan ayakları üzerinde yürüyen kadınlar geliştiriliyor. Köle ile dillenme olmaz. Kölenin dili ve yüreği olmaz. Düzene kısıktivrak bağlanmış birinin dili olmaz. Onu alsa kaç para eder? Kaba cinsellikten ne çıkar? Bu kadar açık söylüyorum. Halen anlamaya yanaşmama var. Kürt olayında ilişki klasik anlamdadır. Edebiyatçının bunun üzerinde durması gerekir.

İpucu verme gereği duyuyorum. Edebiyat geliştirirken yalnız devrimin altüst oluş sürecinde değil, ondan önce karanlık tipi, çözümsüz tipi, yürekten zincirlenmiş tipi, çok kez yüreği yok edilmiş tipi açığa çıkarmalıyız. Diğer sanat etkinliklerinde de, romanda da ağırlıklı olarak bu işlenir. Romanda bitik Kürt'ü nasıl tarif edeceğiz? Kürt nasıl bitirildi? Eğer birkaç ciltlik roman olacaksa, bir cilt buna hasredilmeli. Biten Kürt, bu kadar düşen Kürt, yenilen Kürt, aşağılık hale gelen Kürt, kaçan Kürt, toprağını bu kadar ucuz bırakan Kürt, ilişkiyi bu kadar çirkinleştiren Kürt kimdir? Nasıl bu hale geldi? Birinci husus budur.

İkicisi, direniş mümkün mü? Bunu sevgiye, savaşa çağırarak mümkün mü? Yenilgiden yengiye, yüreksizlikten yürekliliğe, çirkinlikten güzelliğe kaldrış imkanı var mı? Nasıl kaldıracaksın? Onu bu duruma getiren düşmana bakacaksın. Bu kavganı düşmana karşı yürüteceksin. Kürt halkının düşmanını gör diyeceksin. Önce bir görüşe çağrı yapacaksın. Ardından direnme imkanın varsa diren. "Direnmek yaşamaktır" sözü boşuna söylenmemiştir. Bu şarttır! Yaşamak direnmektir, direnmek yaşamaktır. Bu çok önemlidir ve büyük saygı göstermek gerekir. Sadece direnmek de yetmez, başarıya doğru giden saldırı da önemlidir. Her cepeden saldırıya geçiriyorum. Bu kişi başarıya doğru gitmezse, yediği yemek de haramdır. Bunu yedirip içirmeyeceksin, yatırmayacaksın, hep diken üzerinde tutacaksın.

Yeni Kürt'ü yaratırken, hak kazanabilmek için bazı başarılarla ihtiyacın var diyeceksin. Benim yöntemlerim bu temeldedir. Çünkü başka yolu yok. Bunu en çok kendime uyguluyorum. Örgütle, eylemle hazırla, uzun vadeli yaşat ve birçok önemli başarıya yol aç. Bunları yaptığın zaman rahat olabilirsin. Bu şart! Bu Kürt'ü yaratmadan her şey haram, her şey alçakçadır.

Kürt sevgisini, Kürt yaşam tarzını geliştirmek Kürt edebiyatının baş görevleridir. Yaşamı çok çekici, estetik, yürekli ve beğenilir kılmak resmin de, şiirin de, müziğin de görevidir. Bunun doruk noktası aşktır, tabii eğer gerçekleştirebilirsek. Ben aşka karşı değilim. Tam tersine, onun büyük yaratıcı gücü olarak kendimi değerlendiriyorum. Nasıl diyeceksin? Nasılı bu savaşı az çok cevaplandırılmıştır. Bu halkı da bu toprakları da kolay bırakmak istemiyorum. Bunun için düşmana karşı müthiş bir savaş gerekiyor. Benim de müthiş arzularım vardı, arzularım nereye kapı çaldıysa baktım hep düşman engelliyor. Savaşımı buna dayandırarak geliştirdim. Beni bir Kürt çocuğu olarak incelemenizi isterim. En basit arzularımın önünde anam, babam, köy toplumu ve sonra devlet engel oluştuyordu. Kürt insanı sözde büyürken, ben buna büyürken demeyeceğim, büyümeden bitmiştir. Yetmişine gelmeden raşitizm hastalığına tutulmuştur, dolayısıyla büyümeyen bir çocuk gibidir. Ben burada direndim. Bence savaş budur.

Hiçbir şeye gücüm yetmiyordu. Ne olacak bu çocuğun hali diye aylarca, yıllarca düşündüm. Okula gidiyorum, çok zor öğreniyordum. Ekmek almak istiyordum, çok zor elim ulaşıyor. Hatta kana kana su içmek istiyordum, ona bile imkanım yok. Bunlar benim için hep sorundu. Diyebilirim ki, o ilkokul sürecini işlerseniz müthiş bir romandır. Çünkü komşu köye bir saatte gidiyordum, bir saatte geliyordum. Her sabah kalkışından, her akşam dönüşüm büyük bir olay.

O taşların üzerinde zıplıyordum. Birkaç yokuş vardı, inerdim, çıkardım. Her biri benim için Ağrı dağı gibiydi. Yemek dediğin nedir? Bir yumurta, bir darı ekmeği alırdık, beze sarıp cebimize koyardık. Bir de utanırdık, komşu köyün zeytinliklerinin içinde yerdik. Hepsinde bir zorluluk vardı. Tabii her bir sınıfı atladığımda bana göre bir dünya kazanıyordum. Hele okulu bitiriş günleri geldiğinde, benim için neredeyse büyük zafer söz konusuydu.

Benim de yaşam kesitlerim bugüne kadar geldiğinde birbirine çok zincirleme bağlıdır. Ben bu büyütlüş şeklini, özgürlük yolunda bir çocuğun yaşaması gereken yıllar olarak değerlendirebilirim. Aslında imkanım olsaydı da anılarımı canlandırabilseydim! Öğretmenin beni ilk ele alışı, ilk harfleri söküşüm, birinciliği ele geçirişim çok önemlidir. O komşu köy halen beni çok sever ve o köyden yedi arkadaş şehit oldu. Türkçe konuşan eski Ermenilerdi sanırım ve büyük bir kısmı bizim taraftarlarımızdı. Benim çocukluk dönemimin sempatizanıdır. İnanılmaz böyle etkilenmelere yol açıyor. Kendi içimde bir oluşumun bütün ipuçlarını veriyorum. Öğretmenim beni evine aldı, kendi masasında ilk bana yemeği yedirdi. Şimdi bunları şunun için söylüyorum: Bugüne geli ve yürekli olmaya ulaşmak kesinlikle çok önemli. Bir Kürt'ün gidişini anlayabilmek çok önemli.

Ben her zaman söylüyorum: Kendimi ciddi bir adam yerine de koymuyorum. Bazı faaliyetlerim var, şu anda kendimi büyük bir olay haline getirmişim. Dünya çapında bazı şeylere kafa tutuyorum. Sonu nasıl olacak diye ben de büyük bir heyecanla bekleyip duruyorum. Fakat kesin durmayacağım. Yani öyle ölüme ucuz durmak, basit bir sonla kendimi sonlandırmak mümkün değil. Benim de büyük korkularım vardı. Onlara karşı kendimi örgütlüyorum. İnsan bir ulusu da bu yüzden kurban eder mi, diyeceksin. Ben kurban ediyorum. Tabii bunu siz şöyle anlayacaksınız: Kendimi de bir ulusa nasıl kurban ettiğimi çıkaracaksınız. Zaten bilimsel olmazsa, siyasal olmazsa yapamam. Herkes ağa olmamı ister. Herkes bizde süper bir uşak olur. En güçlüsünün de ne durumda olduğunu biliyorsunuz. Ama ben hemen vicdanımı satmıyorum. Böyle birisi olmak için korkunç kendimi yoğunlaştırdım. Şimdi biraz hürüm diyebilirim. Hürlüğü nasıl ele alıyorum? Şu anda kendi halk gerçekliğini benden daha iyi tanıyan yok. Örgüt içinde ve dışında kendi ulusal amaçlarımı benim kadar haykıran yoktur. Savaşı benim kadar götüren yoktur. Düşmanına benim kadar zarar veren yoktur. Kendi gerçekliği konusunda benim kadar iddialı olan yoktur.

- Ben derken biz demek istiyorsunuz?

- Tabii bunu yanlış anlamayın. Ben derken burada kast edilen yaratılan, özgürleşen halk gerçekliğidir.

- İsmail Beşikçi Hocamız duyabilir de...

- Yani ben derken, burada artık o fukara köylü çocuğu yok. Burada gerçekleşen bir halk var. Halk, "sen bize çok lazımsın" diyor. Biraz da ben kendimin olayım diyorum, ama mümkün değil. Yani ben tamamen kişilik kazanmış Kürt halkı oluyorum. Eksiklerim çok, ama bir gerçekleşme biçimi var.

Şöyle bir değerlendirmeyi daha eklemeliyim: Keşke birisi bunu tamamlasa veya benim elimden kapıp alsa diyorum. Bunu yapsalardı iyi olurdu. Ama gerçekten bunu yapacak kimseyi göremiyorum. Bu nedenle kendimde yeniden inanılmaz bir gençlik yarışı başlatıyorum. Şimdi burada diktatörlük kavramlarına hiç yer yok. Çok yaşlanmış, ama altı yaşındaki çocuktan daha fazla büyümemiş bir halk gerçekliği ile karşı karşıyayız. Bu halkı büyütmek gerekiyor. Dünyanın en eski halkı, ama bir karış boyunda, altı yaşındaki çocuk gibi. Ben bunu değerlendirmek zorundayım. O yaş sınırlılığını normal bir yaşama dönüştürmeliyim. Bunu da yapabilmek gerçekten bir hüner istiyor. Aslında bu halkın adı yoktur; dünya adını koymamış, hak sahibi saymamış. Hiçbir güç bu halkın ulusal halkları olacak, yaşam halkları olacak, hatta insan hakları olacak demiyor.

Şimdi bunlar ciddidir. Aydın bunları görmezse, halkıyla bağlantısını kuramamış demektir. Bu şekliyle hiçbir yapıt veremez, edebiyat yapamaz. Bunu size vurgulamak için açıklama gereği duyuyorum. Ben biraz kabul etmeye çalışıyorum. Bu çocuk büyüyor. Beni siz ciddiye almazsanız da bu halk bir şeyler yapabilir. Kendini örgütlemiş, kolay ölmez, sizinle uğraşabilir, dikkate alın. Mesajdır bu. Aydına da bunu söylüyorum: Bu çocukta bir gelişme imkanı var, bir büyüme imkanı var. Bir noktaya kadar geldim. Yaşama arzuları gerçekleşmeye doğru gidebiliyor. Çocuk benim gibi büyüyebiliyor; çok ilkel olabilir, donanımsız olabilir, herkes beğenmeyebilir, ama yine de bence bir gerçekleşme biçimidir. Kaldı ki, kimseye kendimizi dayatmıyoruz. Ben şimdiye kadar kimseyi ricayla yanıma çağırmadım. Mesela hiçbir devlet gücüne de kesinlikle rica temelinde bir yaklaşımım olmamıştır. Bu benim bir kuralımdır. Bu gelen gençlerden en ufak bir ricam yoktur. Kendime göre bir yaşam tarzım vardır ve şimdi bunu dinletebiliyorum. Bu anlaşılmadan dirilen Kürt'ü anlayamazsınız. Dirilen Kürt anlamında, uyanan Kürt anlamında savaşıyor ve bir şeyler yapmaya çalışan Kürt tanımıdır bu. Böyle bir durum söz konusu.

Tabii ben de şu anlamda varım: Bunun hizmetinde olan birisi olarak varım. Bunun büyük hizmetkârı, çok amansız çaba sahibi birisi olarak varım. İyi bir siyasetçi, iyi bir askeri yönlendirici olarak halen işin başındayım. Ama büyüyen bir çocuk olarak da yaşamı öğrenmeye çalışıyorum. Aşkı da geliştirmeye çalışıyorum. Bu konuda da çok objektif olmalıyız. Çünkü aşk edebiyatın bir hedefidir. Onu yakalamadan edebiyatçı olunamaz. Bu kavram da anlaşılmış değil. Kürt aşkı başlı başına edebiyatın bir kavramıdır. Nasıl olacak bu aşk? Yürek bir aşk amacına bağlı olursa gelişebilir. Aşkı nasıl tanımlayacağız?

Zeynep Kınacı aşk çağrısıdır

- Mesela birisi diğerine "sana yirmi bin dolar vereyim, etrafında en güzelinden kadınlar var, onlarla biraz yüz göz ol, biraz anlamaya çalış bu daha iyi olmaz mı?" diyor. Kürt böyle tehlikeli ve bunu çözmemiz lazım. Bunu başka yoldan öğretmek gerekiyor. Bunun için biraz sabredin diyorum. Kuşlar bile güvenilir bir yer olmadı mı yuva yapmazlar.

Rahat sevebileceğiniz, yüreklenebileceğimiz bir alan yaratalım. Biraz paramız olsun, aç kalmayalım. Biraz böyle bölgeler yaratalım ki, sağlıklı düşünebilesiniz. Onu da anlamazlar. Yaşam adına güdüler kalmış; açlık güdüsü, cinsel güdü, içgüdü ya da insanlaşmada fazla rolü olmayan bazı özellikleri bizde bırakmış. Açlık güdüsünü gidermek için kırk takla atar. Cinsel güdü için on beşine, yirmisine ulaşmadan kendini bitirir.

Şimdi bu da büyük bir handikap, büyük bir oyun. Ne yapacaksın?

Burada yüreği yaratacağsın, estetiği biraz devreye koyacağsın. Açlık güdüsünü tatmin etmek için büyük bir çaba içine gireceksin. Çünkü aç olan her şeyi satar. Cinsel güdü şiddetli bir güdüdür. Onu dizginlemeden, onu dönüştürmeden kişi kesinlikle biter. Bunu ben söylemiyorum. Freud'u inceleyin, diğer çok önemli yazarları inceleyin bunu görürsünüz. Bizimkileri bunları incelemeye çağırıyorum. Bizde de müthiş örnekleri var. Mutlaka incelemeleri gerekir ki, edebi süreç başlayabilsin. Ben sadece edebiyatını yapmayacağım, bir de fiiliyatını, siyasetini ve biraz da yaşamı gerçekleştirmek istiyorum. Tedbir alıyorum. Çünkü almasam, bizim ordumuz elden gidecek. İhanet beni arkadan, önden, yandan vuracak. Bunu durdurmam gerekiyor, inatçı olmam gerekiyor.

Ahmede Xanê gibi yazar da olmak yetmiyor. Onun arzuladığı kral gibi olmak, hatta bazen o da yetmez diyorum. Bir yandan Mem'i, bir yandan Zin'i yaratmak gerekiyor. Zaman zaman kendim böyle olmak durumundayım. Başka türlü çare bulamazsın. Kürt olayını, Kürt aşkını, Kürt edebiyatını yaratmak kesinlikle bu sorulara cevap vermekle bağlantılıdır. Şimdi kolay edebiyatçı olunamaz; nasıl kolay bir savaşçı olunamayacaksa, kolay edep sahibi de olunamaz. Edep çok ciddi bir olaydır. Edebin olabilmesi için Kürt ilişkisini çözmeniz gerekiyor. Kürt kadını, Kürt erkeğini, Kürt yiğidini çözmeniz gerekiyor.

Bütün arkadaşlara söylüyorum: Sizlerle beraber çalışmış birisini nasıl görmüyorsunuz? Bu halkın umutlarına, savaşımına hiç mi saygınız olmayacak? Fırsat buldu mu hemen kaçışı planlamak bana göre ciddi bir meseledir. Benim sahamda kimse kaçmıyor. Kısıvrak gelen haini de bağliyorum, yüreği beş paralık olmuş olanı da yüreklendiriyorum. Çok büyük örgütçüyüm. Gerekğinde olmayan yüreği de veriyorum ve mekanizmalarımıyla yaratmaya çalışıyorum. Kimse bana bu kadar imkanı neden değerlendirmedin diyemez. Tırnakla sökülüp çıkarlarınıza sunuyorum. Ama halen kendimi bile bu konuda çok zavallı görüyorum. Kürt olayında emekleyen, söz söyleme hakkı, yüreklene hakkı olan birisi gibi değerlendiriyorum. Ama ortada büyük aşk yok.

Zeynep Kınacı'yı bu anlamda değerlendirmek istedim. O bir aşk çağrısıdır. Halen yorumlamaya çalışıyorum. O bir tanrıçadır. Gittiği yolda mümkünse onun gibi olmalıyız. Şimdi bunun yaşama geçirilmesi nasıl olacak? Düşünün, öyle eylemci olacaksınız, öyle cesaretin olacak, öyle bir planın olacak. Ben burada güç getiremiyorum. Git o sömürgeci toplumun içine -zırh gibi her tarafı örülmüş- gir ve kendini patlat! O da yetmiyor, bir de yaşamı yaratmak gerekiyor. Belki atomu çözmek bunun yanında çok zayıf kalır. Olay hiç basite alınamaz.

O kızcağız o haliyle bunu ortaya koydu. Peki, büyük edebiyatçı ne yapacak? Büyük edebiyatçı ulus adına bunu göremezse, neyin edebiyatçısı olacak? Sen bu büyük olayı görmezsen, birazcık yüreği olmuş kızcağızı görmezsen, sende yürek, haysiyet, ulusal onur var mı? Bu sorular mutlaka cevap ister. Aksi halde edebiyat kelimesini bile ağzınıza almayacaksınız. Bunun gibi yüzlerce var. Bunları da fazla öne almayalım. Peki, büyük sevmeyi nasıl sağlayacağız? Sevmek başlı başına büyük savaş işi ve savaştan daha zor bir uğraş.

Bu konuda yine anamı dillendirme gereği duyuyorum. "Bizim bu oğlan kız bulamaz, kimse ona kız vermez" diyordu. Bu konuda da beni umutsuz görüyordu. Anlıyorum, bu sözün de bir anlamı var. Ne birileri beni kolay kolay alabilir, ne benim öyle bir yeteneğim var, ne de gelişen 'ben' bunu kabul eder. Şimdi halen öyleyim. Hiç kimse başka türlü yorumlamasın. Bana göre halen bu yeteneği yakalamış değiliz. Büyük hayranlık sahibi birisiyim ve kimseyi de küçümsemek için söylemiyorum. Ben kızlar için de büyük değer yargılarına sahibim, ama beğenme ve ilişkiler konusunda zorlanıyorum, yani beni düşürebilir diye endişeliyim. Tabii ben derken, ulusal çaptaki organizeyi, bütün gençleri düşünmek gerekiyor.

Açıkça söylemek gerekiyor: Benim kadar hareketli bir tip yok, benim kadar kızlarla uğraşan bir kişi yok. Belki de size bağlı eşleriniz vardı, ama bizim kızlar yaptığım her türlü yaşam çağrısına inanılmaz bir rahatlıkla gelirler. Buna rağmen yapılması gereken, dikkat edilmesi gereken çok iş var. En önemlisi de kendimi çok iyi terbiye etmem gerekiyor. İpucu olarak size söylüyorum: Kendinizi terbiye etmeyi hiç basite almayın.

Tekrar söyleyeyim: Ben diye bir olay yok, bir Kürt tipi yaratılıyor. Bu kadar millet beni alkışlıyor, ben buna ihanet edemem. Bu kadar kadın ayağa kalkıyor, ben onlara ihanet edemem. Bir tutkum uğruna, kör bir

duygum uğruna tehlikeli bir biçimde cevap olamam. Terbiyesiz bir biçimde, özellikle edepsiz bir biçimde cevap olamam. Bu kadar ayağa kalkan insanlara saygılı olmam gerekiyor. Hepsinin yüreğine cevap olmam gerekiyor. Ve bütün bunlar Kürt edebiyatının can damarıdır.

- Burada biraz konu dışına çıkalım. Türk kontrgerillasının ve Özel Harp Dairesi'nin geliştirdiği bir şeye değinmek istiyorum. İddia edildiği kadarıyla kadın gerilla adaylarına çok ahlak dışı olan davranışlarda bulunuyormuşsunuz.

Sevilecek kadını yaratmak önemli bir iştir

- İyi ki sordunuz, zaten birkaç kitaba da konu olmuş. En önemli işlerimden birisi de gerçekten bu kadınlarla, genç kızlarla uğraşmadır. Sanırım bundan sonra daha iyi uğraşabilmek ve düşmana kahredici cevabı da verebilmek için çalışacağım. Zeynep'ler nedir? Yani yüzlerce benim ulaştığım kızlar ve onlar da en öldürücü cevabı verdiler. Tabii bu da yetmez. Ben eylemci yapmak için kızlarla ilgilenmiyorum, belki de bu işin yüzde beşidir. Şimdi en önemli bir çalışma olarak değerlendirmem gerekiyor.

Klasik namus anlayışıyla bağımı çoktan koparmışım. Uğraşma tarzım bir Avrupalıyı, bir Amerikalıyı aşabilir. Bütün bunların da nedenini şuna bağlamalısınız: ilişkiler çok haince, çok basit, kadınca veya erkekçe. En güvendiğim kadın veya erkek yaşamak istediği bir ilişkiyle en kutsal amaçları tekmeleyebiliyor. Bunu görüyorum. Bir ilişki uğruna en kutsal örgütlenmeyi ve bazı savaş sorunlarını görmezlikten gelebiliyor. İlişkiye duyduğu ilgi kadar bu kutsal işe ilgi duysaydı, kişiyi kurtarabilecektik. Ama kız da erkek de bunu yapmıyor.

Benim karşımda kalkıp konuşsunlar. Ben de bir Kürt delikanlıyım ve özgürüm. Hem fiili olarak, hem de resmi olarak özgürüm. Moral açıdan da oldukça iyi durumdayım. Benimle söyleşi çok iyi geliştirilebilir, ama buna gelmiyorlar. Erkeklerde de, kadınlarda da içeriği olmayan çok geri biçimler söz konusu olduğundan sabahlara kadar dedikodu yaparlar. Ama bu bende tabii ki büyük öfke yaratıyor. Ben diyorum ki, kalk büyük aşk söyleşisini yap. O "benim erkeğim, benim kadını" diyor. Bunlarla nereye gideceksin? Senin söyleşinin içeriği neydi? Senin söyleşin örgütlenmeden, temel birçok görevden alıkoyuyor. Aslında keşke birbirlerini büyütebilseler. Tamamen ondan da alıkoyuyor.

Tabii buna benim öfkem büyük olacak. Bu bir ilişki olamaz diyorum. Ben bu ilişkilere karşı büyük isyan halindeyim. Daha çocukken erkeklerin ve kızların halini gördüğümde isyan ettim. O zaman fazla değerlendirme gücüm, kabiliyetim de yoktu. Ama kızların öyle alınıp satılmalarına ne anlam verdim, ne de kabul ettim. Kızlar böyle gitmemeli diyordum, ama gidiyorlardı. Üniversite sıralarında, ortaokullarda, liselerde silüetleri halen aklımda olan kızlar ve erkekler var. Böyle olmamalıydı diye kendime büyük mesele yaptım. Tek kelime de konuşmamıştım. Tek kelime konuşmadığım gibi, köyümüzün hocasına "Hoca, düğünde govend tutmuş kadınlara bakmak günah mı, değil mi" diye sordum. Hoca "bir şey olmaz, bakabilirsin" dedi. Yani böyle bir terbiyenin de sahibiyim. Tabii bütün bunlar büyük bir sorun yumağıydı. PKK'deki kadın ilişkisini de örnek verdim. Başlı başına bir roman olayı, buna fazla girmek istemiyorum. Benim için bu bir siyaset olayıdır, bir intikam, birlik, ruh, çözüm vb anlamı hayli kapsamlı olan bir ilişkidir. Böyle bir denemem var. Bu da benim için o kadar önemli değil. Daha sonraki tüm ilişki süreçlerimi kendi içinde sıraya dizdiğimde mutlaka bir gün cevabını vermem gerekti diyeceğim. Dolayısıyla normal biçimlerle kendi kendimi büyütmedim. Yirmisine gelinir kız alınır, kız verilir; erkek evlenir, evlendirilir. Bu kavramlarla fazla ilişkim olmadı ve ruhumu fazla yaklaştırmadım.

Şimdi Kürdistan Devrimi belli bir aşamaya doğru yol alıyor. İşler büyüdü, toplumsal altüst oluş ilerledi. PKK içinde bir başka aile yaratılıyor: PKK ailesi, Kürdistan ailesi. Tabii kadınla ilgilenmezsek yaşam gelişmez, Kürt çözümü olmaz. Bu aşamaya geldiğinde, tabii hain erkeği ve çok zavallı kadını görmemek mümkün değil. Eğer örgütü ve onun savaşını büyütme istiyorsam çare bulmam lazım. Hem de edebiyatçının, psikologun, sosyologun yapamayacağını yapacak kadar gözlemi, siyaseti oluşturarak yapmam gerekiyor. Çünkü aynı zamanda siyasetçiyim. Tüm bu birikimlerle birlikte erkeği ele aldığım gibi kadını da ele almak zorundayım. Bunun anlaşılmayacak hiçbir yanı yok.

Toplum yarı yarıya kadın ve erkekten oluşur. Kürt uluslaşmasında bu çok daha önemli. Çünkü özel savaşın en çok kullandığı ilişki, aile ve kadın ilişkisidir. Mutlak çözüm gerekiyor. İlk ele aldığım ilişkide TC'yi çözdüm. Sözde evlenmişiz; kadın "dağdaki çobanla çok rahatlıkla şu veya bu biçimde ilişkiye girebilirim, konuşabilirim, ama bu adamla olamaz" diyor. Bu çok önemli bir saptamadır. Ben onun bilinçli ajan olup

olmadığını da söylemek durumunda değilim, kendine göre yapabilir de. Ama bir tarz olarak çok müthiş bir örneklendirme.

Ben ilkede neyim, ne değilim? Onu da anlamanız için bunları söylüyorum. Kontrgerillanın da ne olduğunu anlamanız için söylüyorum. Bu kadın, kontrgerilla kültürünün kadınıydı, büyük bir ihtimalle de bilinçliydi. Aile kırk yıl Kürtlere karşı savaşmış bir aile. Çocukları beşikten itibaren yetiştirilmiş. Geliş tarzları da, eğer Kürdistan'ı biz oluşturacaksak, halkı özgürleştireceksek, onu elimizden alıp peşkeş çekmek içindi. Bunu tespit etmek herkesin rahatlıkla yapabileceği bir iş.

Tam burada zalim ilişki dayatıyor. O da Kürt erkeğinin bilinen zaafıdır. Kadını istiyorsan ülkenden, halkından vazgeçeceksin. "Benimle şöyle bir ilişki istiyorsan partinden vazgeçeceksin; erkeklik onurun, halkına, partine bağlılığın varsa, bunu yavaş yavaş bırakacaksın" diyor. Tam on yıl büyük sabır gösterdim. Cuma arkadaşla Kemal Pir onu bir gün görüyorlar, aralarında 'öldürelim' diye bir karar çıkarıyorlar. Mesela, sen evli bir adamsın. Sizin eve de gelmişim. İmkânlarınız çok azdı, ama eşin güzel yemek yaptı. Bizim bu kadın, hoş geldin demek şurada kalsın, gülümsemezdi bile. "Partinin önderisin, yoldaşların var, rahat bir yüzle bir gün geçireyim" demedi. Sabrettim tabii. Bir özelliğimdir; bir ilişkiyi tam anlamadan peşini bırakmam. Tabii aynı zamanda politikacıyım. Olağanüstü politik ve örgütsel yaklaşıyorum. Bütün güdülerimi hakimiyetime aldım. Bütün Kürt erkeklik özelliklerimi hakimiyetime alıyorum, dizginliyorum, kendimi ayarlıyorum. İnanılmaz bir sabırla tahammül gücünü ortaya koyuyorum. Sonuçta çözdüm olayı geliyor. İlk defa bana göre bir Kürt yenilmedi. İlk defa bu konuda büyük devrimi gerçekleştirdik. O zamanki halimin bir edebiyatçı gözûyle incelenmesini isterdim. Arkadaşlara da bir gün bile yansıtmadım. Örgüt konusunda yetersizim, tıkanmışım demedim. Tam tersine, müthiş bir tempoyla çalıştım. Bu örgütü yaşatayım dedim. Örgütü anı anına öldürmek istiyordu, benim ise anı anını yaşatmam gerekiyordu. Ben büyük tırmanışa bunun için başladım. Yanımdakileri şapır şapır dökülüyordu.

Şimdi yeni anlıyorum ki, bunu devlete karşı yapmışım. İnanılmaz ölçüde beni politikacı, örgütçü, sabırlı yaptı. Beni eğitti ve terbiye etti. Tansu Çiller cepheden nasıl saldırıyor? O ise içimize gizli girmiş ve beni çözmeye çalışıyor. Çok somuttur bu. Büyük sonuçlar çıkarmam gerekiyordu, çıkardım da. Neden bu zaafı göstermedim? Az kalsın bu zaaf bir ulusun hayatına mal olacaktı. Bunun için kendini şiddetle terbiye edeceksin. Kadın da piyasada yoktu, olmazdı da. Kemalist ölçülerdeki kadın bu müthiş olayı ortaya çıkardı. Bu, beni daha kapsamlı kadına yöneltti, yani ulus için kadına yöneltti. Büyük tedbir almam gerektiğini sonuç olarak çıkardım; hazır kadın felakettir sonucunu çıkarttım. Ailede olsun, düzende olsun, kadın başlı başına bitirici bir öge olabilir. Bu sonucu çıkardım. Tabii kadını tümünden dışlama bana göre doğru değil. Dışlanmış bir kadın, devrimin başarısızlığı olacaktı. Bunu görmem zor değildi. Kadın üzerine yıllarca yoğunlaşma gereği duydum. Bu ilişkiden 1986'nın sonlarında kurtuldum. 1987 Mart'ında ilk çözümlemeye yöneldim. Onuncu yılına giriyoruz. Çok kapsamlı bir çözümlemedir, ama benim için yetersizdi. Daha sonra kadın ordulaşmasına yöneldim, çok kapsamlı ele aldım.

Bir kadını kahramanlaştırmak kolay değil. Sanırım bunu anlayabilecek durumdasınız. Belki adı unutulmuş Kürt halkının daha fazla unutulmuş Kürt kadınından, dünyanın ender rastlayacağı bir kahramanlığa yol açmak büyük bir hünerdir ve çok büyük bir edeptir. Her şeyden önce çok büyük bir yürek, cesaret olayıdır. Aslında bu önemli oranda edebiyatın işidir. Bunu gerçekleştirebildik. Sadece kahraman kadını değil, savaşan kadını, yaşamsal kadını da ortaya çıkarmak benim için önemli. Tabii bunları söylersem, kontrgerilla da öyle anlar.

Kadını etrafıma almak zorundayım. Ben olmazsam bunların ordusunu kim oluşturacak? En iyi adamlarımız bayılıyorlar, düşüyorlar, ihanete gidiyorlar. Açık söyleyeyim: Birisi "bu görevi ver, ben götüreyim" desin, eğer en büyük teşekkürü ona sunmazsam bana ne dersiniz deyin. Kızların keşke beyleri, efendileri olsa da sağlıklı bir biçimde, kendilerine de ihanet etmeden, kimliklerine, özgürlüklerine ve eşitliklerine biraz saygılı olsalar. Biraz kendilerini mücadele edecek düzeyde tutsunlar. Bu kızlar, erkekler birbirlerine ne yapıyorlarsa yapsınlar, ben buna karşı değilim. Ama ihaneti kabul edemiyorum.

İçimdeki duyguları söylesem herhalde daha çarpıcı olur. Bu kadın yüzünden ihanet eden, savaşmayan, ulusal amacı tepen, basit tatmin uğruna güzelim ülkeyi bu hale getirmeye göz yuman erkeğin elinden en başta kadınları almam lazım. Tabii kadına da öfkem bir başka türlü. Sen bu olayları nereden öğrendin, bu basit kadınlığı nasıl yaşıyorsun, seni hiç beğenmiyorum diyorum. İlginç bir özellik! Bunun da hikayesi çok uzundur. Yani anamla uğraşmaktan tatalım bacılarımla, daha sonra bu kızlarla uğraşmaya kadar sürüyor. Ben kadını beğenmek istiyorum, beğenmek istediğim kadını da ortaya çıkarmak zorundayım. Başka uluslardan arasam mükemmel bulabilirim, ama istemiyorum. Bu devrim süreci içindeki kadını yaratmamız

gerekiyor. Çok ilginç bir özelliktir bu. Mesela her şeyden önce kendimi iyi bir ilişki adayı olarak geliştirmek istiyorum. Örnek bir Kürt tipolojisini çizmem gerekiyor. Bütün kadınları etkileyen bir tip olmalı. İliklerine kadar etkilenmeleri lazım ki, yürekleri olsun, biraz sarsılsınlar, beyinleri çalışsın. Yoksa kadın bela olur. Kadını kesinlikle küçümsemiyorum. Kadın konusunda heyecanlanma, duygulanma bana göre en doğal ve oldukça değer verilmesi gereken bir yürek işi. Kadını sevmek güzel bir iş, belki de savaştan daha değerli bir iş. Bizde sorgulamalık durumlar var, felaket tahrip ediyorlar. Bin bir emekle hazırladığımız kadını bir çırpıda bitiriyorlar. Tabii bu ilişki değil, bunları yaşatmak mümkün değil. Hele yaratığımız kadını böyle kullanmak, anamı kullanmak gibi bir şeydir. Buna fırsat vermem imkansız.

Sevmek çok heyecan verici bir olay, güzelliği geliştirmek çok heyecan verici bir olay. Ve bu, Kürtler için de çok önemlidir. Edebiyatın tam can alıcı noktalarından birisine doğru geliyorum. Sevilecek kadını yaratmak, sanatın aksine savaş kadar önemlidir ve edebiyatçının da en önemli işlerinden birisidir. Kürt güzelliğini ortaya çıkarınız, bu niye ayıp olsun? Dünya çapında edebiyatçıların, romancıların, ressamların, müzisyenlerin yaptığı bu değil midir? Hepsinin içeriği de kadında somutlaşan bir güzelliği ortaya çıkarmak içindir.

Kadınla uğraşmamın çerçevesi budur. Birlikte yatılabilecek kadından tutalım söyleşi yapılabilecek kadına kadar, şiir yazabilecek kadından tutalım türkü söyleyebilecek kadına kadar geliştirmem gerekiyor. Bunun hiç ayıpla ilgisi yok! Bu kadını ortaya çıkarmak gerekiyor, keşke yapabilseydiniz. Ama alıp kaçarak, bir odaya kapatarak değil, güneş gibi göz kamaştırıcı, bütün ulusun bravo diyebileceği bir çarpıcılığa ulaştırarak yapmak gerekiyor. Bunda benim öyle fazla özel amaçlarım yok. Benlik anlamında benim ihtiraslarım daha çok ulusal boyutlu oluyor.

Mesela geliştirdiğim kadın şimdiden belli olmuştur, bütün ulusu etkiliyor. Geçen yıl buraya Bulgaristan'dan altmış yetmiş yaşında eski bir sosyalist gelmişti. Oralarda biliyorsunuz kadınlar epey gelişmiştir. Şu sözcüğü söyledi: "Sizde en sevicecek kadınlar yaratılıyor." Demek istediğim, yapılan işi biraz hissediyor. Her kadın fazla sevilmez. Sevilecek kadını yaratmak başlı başına önemli bir iştir. Bunu kontrgerilla "Apo şöyle yaşıyor" diye yansıtır. Keşke yaşayabilsem. Beni sürükleyecek, kendisiyle çok ileri düzeyde yaşama çekebilecek kadın olsa alkışlarım. Büyük bir yarış olsun, bu güzel bir şey olur, çok tarihi ve çağdaş olur. Hatta bütün ulusa da bir şeyler verebilir. Başlık parasıyla, yönetim gücüyle, para gücüyle bir fukara kadın bulmada veya aşiret usulüyle kadını bir odaya kapatmada asıl çirkinliği gördüm. Bu olmaması gereken bir durumdur. Kürt için de bu artık böyle kalmamasın. Sizi denemeye çalışıyorum, ayıp değil.

Kızlarla söyleşmeliyiz. Sevgi üzerine büyük tartışmalar, büyük yaşam savaşları olmalı. Hiç kimse bunu yanlış anlamasın. Bizim içimizde de bazıları çıkmış, "Önderlik de böyle sevmek istemiyor mu?" diyor. Hayır! Benim nasıl sevmek istediğimi incele, bulursan bravo derim sana. Komutansa ben alkışlarım. En sevdiğim kadını bile birisi bu anlamda daha da güçlendiriyorsa yine alkışlarım. Kıskançlığım yok. Ama eğer geri bir namusluluktan bahsedecekse, geriletecekse, senin karın da olsa elinden alırım. "Apo ne demek istiyorsun, benim helalim olan bir kadını da mı bırakmak istemiyorsun" diyemezsin.

Ben özgürlük konusunda baştan çıkarıcıyım. Kabul etmiyorum ve sana ya erkek gücüne, ya para gücüne ya da düzene, kurala, geleneğe dayanarak kadını kullandın, kandırdın diyorum. Bunu söylerken aklıma köyümüzün kızı geliyor. Adamın biraz mülkü vardı, güzel olan o kız aldı. O kız benimle yürüseydi, büyük bir abidesel değer olurdu. Demek ki, bu karşılaşma işi kötü. Bu, ulusal gerçekliğimizdir, bundan intikam almalıydık ve aldık. Duygular biraz böyle işlenmeli ve bütün Kürtlerin gizli duygularını bulabilmek zorundayız. Edebiyat yapabilmek için tehlikeli bütün ilişkileri açığa çıkarmak zorundayız. Korkmayın, kendi duygularınızı da açığa çıkarın.

Ben kadın bulamadım diye ağlayacak mıyım? Hayır! Aşkın peşindeyim. Bu çok görkemli bir olay! Ortaya kızlar çıkmış, görüyorsunuz, ne kadar cesur ve yiğitler. Niye devam etmeyelim, yürek işini niye büyütmeliyim? Güzelliği geliştirmeden sevgiyi nasıl geliştireceğiz? Ulusal Önderim diye abartmıyorum kendimi. Sanıyorum her tarafta büyük yürek işine yol açmışım. Bütün kızlar koşmak istiyorlar. Ben niye onlara kendimi açmayayım? Raporlarında yazıyorlar: Hayatta en önemli istemlerinin benimle görüşmek, beni dinlemek olduğunu söylüyorlar. Bütün ülkenin genç kızları bunu istiyorsa, benim kendimi alçakça kapatmamam gerekir. Onların bazı özlemleri var, onlara cevap olmam gerekiyor. Burada namus, cevap olmanın imkanlarını kendinde çoğaltmaktır. "Kızım, ben halim selim bir Kürt önderiyim, karım ve çocuklarım var, bana yaklaşma" desem, Kürt aşkına ihanet etmiş olacağım.

Bunu ilk defa size söylüyorum, ileride geliştiririm. Aşka ihanet kötü bir şeydir. Kürt aşkını adım adım geliştirirken, büyük bir usta gibi hareket edeceksin. Kürt kızı geliyor, bu ciddi bir olay. Birçok ortamı

hazırlayacaksın, birçok önderlik zemini hazırlayacaksın, birçok yüreklendirici ve duygulandırıcı çareler tespit edeceksin ve kızın özlemlerine biraz cevap olacaksın. Siz erkeklere her gün soruyorum: Yanı başınızdaki bu kızlar için ne yapıyorsunuz? Hangi çareleriniz var? Bütün yaptığınız kandırmaktır. Yanı başınızdaki adam bu işin üzerinde büyük duruyor. Bu gerekmiyor mu? Gerekmiyor. Çünkü bu kızların ciddi bir partneri yok. Onunla söyleşecek kimse, onu yüceltecek hiçbir şey yok. En değme adamımıza bir kızı versek, -bu kavram yanıltıcıdır, amiyane tabirle söylüyorum- bir hafta sonra kız da, adam da gider. Aşkı yürütecek yeteneği yok. 'Hep benim olsun da ne olursa olsun' diyor. Kürt kadını, ulusun olsun diyoruz. Zeynep olayı burada büyük bir çağrıdır ve kızlar öyle kalkıp geliyorlar. Erkeklerden daha fedakarca, cesurca geliyorlar. Ona saygılı olmam gerekiyor. Saygılı olabilmem için de cevap olmam gerekiyor. Bunu nasıl anlayamadınız? Benim hakkımda halen bazıları yazı yazıyor. Biraz da bu yönlü varsa bir yürekleri incelemesini bilsinler, yazsınlar. Sözüm ona onların kızları var, kadınları var. Yüzleri kızarmadan bakacaklarsa, biraz bizi incelemeye çalışsınlar. Kürt kızını böyle kapatmak çok alçakça bir durum. Onların çok büyük sevmeleri için ortam açacaksın, ülke yaratacağısın. Tek kelimeyle, ülkeyi yaratmadan kadınla ilişki olmaz! Bu büyük bir kural diyeceksin. Onu yaratmak, şartı buna bağlamak çok zor, ama ben buna cesaret etmek zorundayım. Bir ulusa ihanet etmek olmaz. Militanlara da bunu dayatmak zorundayım. Bu gerçekçidir. İkiyüzlü olamayız. Kadının dili, yüreği yoksa neyle birleşeceksin? Kaba cinsellikle birleşmek çok çirkindir. Bunun için bile çaba gerekecek. Tekrar söylemeliyim: Bunu söyleyenler doğrusunu gerçekleştirebilirlerse ben çok memnun olurum. Sizler kızlarınızı çok iyi yetiştirdiyseniz ben memnun olurum. Kadınlarınızı yetiştirmenizden yine memnun olurum. Size bağlı olacak kadar çalışsanız bile benim için çok değerlidir. Aşk düzeyinde de bu sağlansa, zaten Apo'nun kızları yanına çekmesi mümkün değil. Bu delikanlılar da çalışsın. Ben kimseyi zorlamıyorum. Kızlar ortada, ben kimseye zincir takmış değilim. Kaldı ki, her gün güçlendiriyorum. Delikanlılar da burada, hepsi iç içeler. Neden hepsi Apo'ya bağlı olma gereği duyuyor? Neden bize geliyorlar? Militanlarımız, erkeklerimiz biraz bunu çözsün. Demek ki, ben onlar için bir şey yapıyorum. Saygı kurallarım var, onların çok önemli buldukları durumlar var, hepsi için bazı çalışmalarım var. Onlar da yapsın ki, onlara da bağlı olsunlar. Tam bir yarış var. Bütün bu önde gelen arkadaşlarımıza görev olarak söylüyorum, onları da sevsinler. Geçen gün bir arkadaşımız şunu söyledi: "Kadınlar için fazla çalışmadığım ve başarılarım da az olduğu için fazla sevimiyorum." Samimi ve yerinde bir itiraftır. Ama ben biraz çalışmışım. Bu yüzden sevenlerin de çok sevmeyenlerim de. Bunlar görkemli gelişmelerdir. Neden yaptın değil de, daha fazla nasıl yapmalısın diye bana dayatmalarınız olmalı. Beni cesaretlendirmelisiniz. Mümkünse kızlar da beni cesaretlendirmeli. Şunu itiraf etmekten çekinmiyorum: Bir kadının özlemlerine cevap verecek gücü tam kendimde göremiyorum. Çok çalışıyorum, dikkat ederlerse belki de hayatta en yakınlarının dahi veremeyeceği hizmeti de vermek istiyorum. Ama gerçekten onları tatmin edecek durumda değilim, bunu çok iyi biliyorum. Bu, ulusal gerçeklikle ilgili bir olay. Bir genç kızı, sevdiğim bir kızı ben de allayıp pullayabilirim, şu andaki prestijime dayanarak ulusa da kabul ettirebilirim, ama bunu uygun bulmuyorum, tehlikeli buluyorum. Diğer arkadaşlarımız için de işler aleyhte sonuç verebilir. Bu açıdan biraz sabır diyorum. Yüzyılların kapatılmış, çarpıtılmış, hatta yok edilmiş ilişkileri, yürekleri yeniden serpiştirerek, nemalandırarak, filizlendirerek yaratamaz mıyız diye düşünüyorum. Kürt'ün bu konudaki büyük darbe yiyişini, acaba başarılı bir çıkışla diriltmeli miyim diye düşünüyorum. Gelişmeler var. Aydınlarla da, bu dedikoduyu geliştirenlere de açıkça söylemeliyim ki, bundan sonra daha iyi uğraşacağım. Kadın ordusundan gurur duyuyorum. Kızların güzelliğiyle de uğraşmalıyım. Gerekteği kadar benimle olabilirler, onlar ne kadar istiyorsa o kadar olabilirler. Dikkat et, ben ne kadar istiyorsam demiyorum. Onlar ne kadar istiyorsa, onlara gücüm ölçüsünde doğru cevapları verebilmeliyim. Bu, aşktan tutalım onların fiziki esenliklerine, cinsi olarak yenilenmelerine, güzelliklerine kadar olacaktır. Açıkça söyleyeyim: Fiziki olarak da kadını geliştirmek benim için önemlidir, ruhsal derinlik olarak da, düşünce güçlerini arttırmak çok heyecan vericidir. Onlarla yoğun yaşamak çok değerlidir. Köhnemiş bir koca gibi yaşamaktansa, böyle büyük bir aşk tutkunu olarak yaşamak bana göre daha değerlidir. Büyük bir savaşçı yoldaşları, büyük bir yaşam yoldaşları olarak birlikte olmak da çok önemlidir. Yalnız tekrar söyleyeyim: Bu konuyu iyi anlayarak konuşmaları gerekir. Ben kızlarımızla düşmanıma büyük cevaplar vermişim. Kontregerilla, savaş daha da geliştirebilir. Kadın ordumuzun gücü onları yenmeye de yetecektir.

Türk edebiyatında melez karakter çok belirgindir

- Tekrar edebiyata dönersek; biliyorsunuz, bazı yazarlarımız Türkçe, Farsça, Arapça eserler meydana getiriyorlar. Bunlar arasında Kuzey Kürdistan'da Yaşar Kemal, Ahmet Arif, Kemal Burkay gibileri sayılabilir. Biz bu eserleri Kürt edebiyatının kar hanesine yazabilir miyiz? Türkçe, Farsça, Arapça veya Rusça yazıldıkları için soruyorum.

- Tali de olsa, bu sorun sanırım tartışma konusudur. Örnek kabilinden Yaşar Kemal çözümlemesi, Yılmaz Güney çözümlemesi de yapmak isterim. Hatta Ahmed Arif'i de bir şair olduğu için değerlendirmek isterim. Yaşar'ı Yaşar yapan, onun Van'dan sökülüşüdür, bir de Çukurova'ya konumlanışıdır. Orada da Kürt emeğinin yoğunlaşması var, bunun sosyal içeriğini belirliyor. Van ayrılığı, aşiret çözülüşü de onu ince Memed sevdalı yapıyor. Köken bana göre bu kadar çarpıcı ve hiç fazla tanıma girmeden tarif edicidir. Ama Yaşar Kemal kendini bir Türk edebiyatçısı saydı, yeni yeni "Kürt kökenliyim" diyor. Edebiyattaki sömürgeci katliamın bir ürünü, ama tümüyle bu değil. O acıyı görüyor, katliamın etkilerini tam olmasa da edebiyata yansıtıyor. Bir melez edebiyattan bahsedebiliriz. Tümüyle Kürt dışı görmek ne kadar sakıncalıysa, tamamen Türk işi olarak görmek de o kadar sakıncalıdır. Ayrıştırılması gereken bir edebiyattır. Bunu Yılmaz Güney'de daha iyi örneklendirebiliriz. Uzun süre kendini Türk sinemasında gördü. Ölümüne doğru "ben Kürt sinemacısıyım" dedi ve bunu açık söyledi. Bir ayrışmaydı aslında. Yaşasaydı Yılmaz'da bu ayrışmayı çok net görecektik. Mükemmel bir Kürt sinemacısı olacaktı. Bunun bütün ipuçlarını sunmuştu. Ahmed Arif, yüreğiyle tamamen Kürt'ü, Diyarbakır'ı duyuyor. Fakat şekil itibarıyla tamamen gelişkin bir Türk. Tamamen karma, melez oldukları ayrışacak konumda olduklarını gösterir.

Anlamak gerekir ki, bunlar sömürgeciliğin en dehşetengiz katliam dönemlerinin romancısı, şairi ve sinemacısıdır. Birey olarak suçlamamak gerekiyor. Ama bir karmaşayı yaşıyorlar. Bir geçiş, bir ara durumu, ayrıştırılacak bir ikiliği yaşıyorlar. Bunların durumunu tartışacaksa bu gerçekliği tespit etmek gerekiyor. Edebiyatta, müzikte, sinemada en faal olan bu anlamda Kürtlerdir. Amerika'da da zenciler vardır. Buna benzer örnekleri daha da çoğaltabiliriz.

Türk edebiyatında melez karakter çok belirgindir, müziğinde de bu böyledir. Roman ağırlıklı olarak biraz böyle oluyor. Bunları Kürt dışı saymadan ayrıştırılmaları gerekir biçiminde bir yaklaşım sahibi olmak ve bunların Türk diline kazandırdıklarını kötülememek gerekiyor. Ama kendi ulusal orijinlerini inkar etmeleri de kesinlikle olumsuzdur. Ulusal orijine ve ayrışmaya artık yavaş yavaş kendilerini tabi kılmaları gerekir. Bu yönlü bir görevleri var. Bu devrim sürecinde imkan ortaya çıktığı halde yapmazlarsa, artık onlara edebiyatçı demek yerine, kendi ulusal orijinlerine cevap olamadıklarından ağır bir suçlamayı edebi açıdan da geliştirmek gerekir.

Kürt dili bir katliamı yaşıyor

- Burada çok önemli olan sorun şu: Kürt dilinin tadını, o romanın yaşayan lezzetini biz başka bir dilde bu halka sunduğumuzda, onu başka dille düşünmeye, başka dille konuşmaya itmiş olmuyor muyuz?

- Dil sorunu şüphesiz çok tartışılacak bir konu. "Edebiyat tamamen Kürt diliyle olmalı" diyenler var, bir de "hiç önemli değil, her dilden olabilir" yaklaşımı gösterenler var. Benimki biraz orta yolu esas alıyor. Bence Kürt edebiyatı uzun bir süre hakim ulus ağırlıklı dillerle yürütülecektir. Kurtuluş sağlandıkça, ilerledikçe yavaş yavaş Kürt dili devreye girecektir. Bu artık istemesek de mevcut sömürgeci oluşumun gerçekleştirdiği bir objektivitedir. Objektif bir realitedir. İstesek de başka türlü yapamayız. Türk diliyle, Arap diliyle, Fars diliyle yazmaya alışmışlar. Başka bir konuları yok. Tümüyle karşımıza almak oyuna gelmek olur, doğru da değil. Ama onlara 'hemen Kürtçe yaz' diye dayatmada bulunmak da mümkün değil. Çünkü yazacak konumda değiller. Kaldı ki, Kürt dili henüz güçlü bir edebiyat dili haline gelmemiştir.

Açık söyleyeyim: Kürt diline en hakim bir yazar kendini ne kadar zorlarsa zorlasın, ne kadar yazarsa yazsın, fazla okuyucu bulamaz. Çünkü Kürt dilinin kendisi bir katliamı yaşıyor. Kürt dilinin kendisi edebiyat dili haline getirilememiş, ulusal bir zemini geliştirememiş, benimsenememiş. Yüzde elliden fazla herkes hakim ulus diliyle konuşuyor. Bu bir realite. Kürtçe'nin kendisi ulusal dil durumuna henüz gelememiş, bu da bir realite. Kurmanci lehçesiyle yazsak, Zaza ve Soran olan anlamaz; Soranca yazsak Kurmanc anlamaz. Dolayısıyla ulusal dil üzerinde yoğunlaşmak gerekiyor. Ulusal dili oluşturmak da bir süreç işidir.

Örneğin Türk dili bile cumhuriyet tarihi boyunca ancak şimdi edebiyat dili haline geliyor. Anadolu Türk dilini bir Türkmen, bir Özbek hiç anlamaz. Belki bir Zaza, Soranca'da yakınlık bulabilir, ama onlarda o da yoktur. Demek ki, diğer uluslar içinde de bu sorun vardır. Farslarda da, Araplarda da bu sorun var. Bir Suriye Arap'ı Fas Arap'ını anlamayacak kadar farklı konuşur. Bunu acayip karşılamamak gerekiyor. Bizde sömürgecilik bu işi daha da tahripkar kılmıştır. Ulusal dil çalışmaları olmalı, hatta üniversitelerde bu bölüm açılmalı. Yine televizyonda da bu konuya ağırlık verilmeli. Yine ilkokullarda yavaş yavaş Kürtçe eğitime geçilmeli. Ama bu olmadı diye de kendimizi perişan göstermemeliyiz. Tarihimiz böyleydi. Bugün Hindistan bile Hint dilini hala konuşmuyor, İngilizce konuşanlar ağırlıktadır. Cezayirli en çok Fransızca'yla iş yürütüyorlar. Biz de uzun süre belki Türkçe'yle işlerimizi yürüteceğiz. Ama Kürtçe'nin uluslaşması ve çocuklardan tutalım herkese kadar yavaş yavaş halkına hakim olacak bir dil haline gelebilmesi için sabırla, inatla çalışmamızı yürüteceğiz. Dolayısıyla bu dönemin dil sorununa böyle yaklaşılmalı.

Mümkünse Kürtçe diliyle artık yavaş yavaş edebi eserler verilmeli. Yalnız söz konusu olan yazım işleri değil. Mesela mükemmel Kürtçe sinema filmleri, televizyon dizileri çekilebilir, belgeseller yapılabilir. Bunların hepsi Kürtçe olmalı. Kürtçe'nin etkinlik alanı giderek geliştirilebilir. Ama ulusal dil için, ulusal edebiyat için daha yapacak çok iş vardır. Bu böyle olmadı diye de kendi kendimize sorunu büyütmemeliyiz ve çok sahte bir tartışmayı da geliştirmemeliyiz. Tartışma bu çerçevede olabilmeli.

Ulusal dil çalışmaları nasıl olmalı? Bu konuda yetenekli Kürt varsa, sonuna kadar uğraşsın. Kurumlara kavuşturmalıyız, Kürtçe okullar açmalıyız, tartışma bu yönlü olmalı. Ama Türkçe mi yazacağız, Kürtçe mi yazacağız türünden yapay bir tartışmayı geliştirmelerini sağlıklı bulmuyorum. Birbirine karşı bazı suçlamaları geliştirmelerini zararlı buluyorum. Ben şu anda Türkçe'yle Kürtler adına en büyük eylemi yürütüyorum. Bu eylem Kürt dilini de önemli oranda güçlendirdi, Kürt ruhunu önemli oranda büyüttü. Başka bir dili bir halk için kullanmak önemli oranda devrime de götürmüştür. Birçok örnek de verebilirim.

Dolayısıyla yapay tartışmaları geliştirmemek önemlidir. Türkçe'yi de bir silah olarak düşmanın yok edici tarzına karşı kullanabiliriz. Bugün Türkçe yaptığımız eğitimler bizim militanlarımızı müthiş savaştırıyor. Ama bu yeterli değil. Kürtçemizin güzelliği de, doğallığı da vardır. İnanıyorum ki, ileride çok güçlü bir Ortadoğu edebiyatı, dili de olacaktır. Kürtçe'yle edebiyat yapmak, şiir ve türkü okumak mükemmeldir. Aslında zamana ve büyük çabalara ihtiyaç var.

- Sözel Kürt halk edebiyatı yeteri kadar işleniyor mu, yazılı hale getiriliyor mu? Sözel Kürt edebiyatının Medya'dan alınarak bugüne kadar getirilmesi...

- Bununla kastettiğiniz sanırım görsel olarak, sözel olarak yaşanan olayların...

- Masallar, hikayeler, şiirsel hikayeler, efsaneler...

- Zaten benim Kürt edebiyatından kast ettiğim de budur. Kürt miti, Kürt masalı, Kürt hikayesi bana göre edebiyatın en önemli konusudur ve canlılığını halen koruyor. Tarihin en eski dönemlerinden çok güçlü bir edebi içeriğe sahip oldukları kanısındayım. Günümüzde de korkunç sömürgeci katliama rağmen varlıklarını sürdürmeleri önemlidir. Özellikle stranlar, dengbêjler ve çirok anlatanlar tamamen edebiyat konusuna girer. Onların çağdaştırılma sorunları vardır. Bir de teknik imkanlarla biçimlendirme sorunları vardır. Mesela televizyon şu anda çok önemlidir. Hikaye anlatana, masal anlatana, şiir okuyana, türkü söyleyene yer vermeliyiz. Kürtlerde bu çok güçlüdür. Bunlar için inceleme kurumları da oluşturmalıyız. Bu gerçek edebiyat çalışmalarının kapsamındadır. Bu klasik biçimlere kesin değer vermek gerekiyor.

Aslında Kürt devrimci kabarmasıyla, altüst oluşuyla bağlantısını kurmak gerekiyor. Kesinlikle eski model aşk olmaz, eski model klasik türkü okuma, hikaye anlatma da olmaz. Bunlar artık güncel ifadelerini bu klasik ifadeyle birleştirmelidir. Her ulus bunu yapmıştır, biz de artık yapmaya cesaret etmeliyiz. İçeriği de yenilemeliyiz. İçeriği muazzam bir dönüşümü yaşıyor. Eski klasik biçimi de bu içerikle birleştirmeliyiz. Bu çok önemli bir görevdir ve edebiyatçıların önünde başarmak için durmaktadır, hiç yan çizmeye gerek yok. Klasik biçimleri kesinlikle terk etmeliyiz, ama yeni içeriği de kesinlikle göz ardı etmemeliyiz. Yeni içerik yürekse, eski biçim söylem dilidir. İkisi birleştirilmeden tamamlama olmaz. Söylemi giderek yeni muhtevayla birleştirebilirsek, sanırım bu bir edebiyat Rönesansı da olur. Bütün bu anlattıklarımız aslında çok gecikmiş bir Kürt Rönesansı anlamına geliyor. Bunu bütün Avrupalılar yaşadı. Örneğin, kemalistler bile "Türkiye'de Anadolu Rönesansı" diyorlar. Biz geç de olsa, 1970'lerden itibaren bu Rönesansı, Kürt dirilişini başlattık. Bence görkemli bir biçimde devam ediyor. Aydınlar bu Rönesans içinde büyük iş düşünüyor. Nasıl Avrupalı aydınlar da bu görkemli bir ifadeye kavuşmuşsa, Kürtlerde de bugün gelmiştir artık. Hem bunu bir şans olarak görmeleri, hem de çok önemli başlanması gereken görev olarak üzerinde durmaları gerekiyor.

Benim çağrım, aydınlarımızın mevcut olup biteni anlayışla değerlendirmeleridir. Ben kendi hizmetlerinde olacağım. En çok bize küfreden de dahil, hepsine karşı uygar bir dili esas alacağım. Gelsinler, televizyonu kullansınlar, gazetelerimizi kullansınlar. Gerillamızın şahane kurtarılmış bölgeleri var, oralara gelsinler. Anadolu'ya bedel karşılığında asker olmaya gidiyorlar, hiç o bedelleri ödemelerine gerek yok. Bizde güzelliği görmeye gelsinler, gerilla arasında bulsunlar. Kurtarılmış bölgeler çok görkemlidir, bunu yavaş yavaş özümsemeye çalışsınlar. Yine savaşın kendisi çok heyecan vericidir, en az başka uluslardan aydınlar kadar değerlendirsınlar.

Bize karşı önyargıları artık anlamıyoruz. Kaldı ki, bunu fazla mesele yapmamıza da gerek yok. Örneğin, size belki abartılı değerlendirmeler, eleştiriler yaptım. Ama son dönemdeki değerlendirmenize, gerçekten bravo dedim. Hatta o zaman bize gelmeniz gündemde değildi de. Otuz yıldır bu işlerle uğraşan, nasıl ulusal olguyu güçlü değerlendiriyor dedim. O kadar aleyhimizde yazıldı, çizildi, hatta sizin uzun süre içinde kaldığınız hareketle çatışmalarımız oldu. Ama bu değerlendirme kabiliyetinizi seçkin bir aydın örneği olarak değerlendirmekten kendimi alıkoyamadım.

Çağrım şu ki, otuz yıldır birbirimizle uğraşıyoruz, ama şimdi ulusal düzeyde mükemmel bir diyalog geliştiriyoruz. Siz kendiniz, "birçok çalışmada gücüm ölçüsünde yer alayım" diyorsunuz. Bu değerli bir yaklaşımdır. Ben de öyleyim. Aslında gördüğünüz gibi bazı hizmetler için bir köprü rolündeyim. Cesaretle basıp daha ileri bir aşamaya geçebilirsiniz. Benim aydınlara da söyleyeceğim budur. Cesaret etsinler, çok önemli aşamaları kaydetmek için bir köprü olarak bizi görsünler. Maddi ve manevi olarak kesinlikle bu geçişlerinde yardımcı olacağım. Güvenmek kadar başarmaya dair de inançları hep yüksek olsun. Ortadoğu'nun bir köşesinde yaptığımız bu söyleşinin, Kürdistan'ın tüm köşelerinde, Türkiye'de ve Avrupa'da yankı bulacağını umut ediyoruz. Sakın çekinmeyin, gelin, burada malzemelerinizi toplayın ve gidin, dilediğiniz gibi romanı, hikayeyi, şiiri yazın. Şiir gibi bir mücadeleyi seyredin, görün, yaşayın. Kürdistan dağları sizi bekliyor. Belki ruhsal bir hastalık sizi çevrelemiş ve sizi aktiviteden alıkoymuş olabilir. Siz o dağlarda tedavi olacaksınız. Bu umutla hepinizi saygıyla selamlarım ve bekliyorum.

11 Ekim 1996

Benimle arkadaş olmanın kuralları vardır

Abdullah Öcalan: Sanırım gelen grubun içinde değerli bir Alman yazar var. En Alttakiler diye bir kitap yazmıştı, Günther Wallraf. Benim gerçekliğimle, PKK gerçekliğiyle ilgili öğrenmek istedikleri var. Sanırım bir yanılgı içinde. Sanki benim bir dediğimi iki etmeyecek kadar akıllısınız veya beni mükemmel uygulayanlarsınız diye düşünüyor. Halbuki biz sizlerle yıllardır yoğunca savaşıyoruz. Savaşı içte yaşıyoruz. Aslında bu, her gün anlattığım bir konu. Günther burada olduğu için değil, genel olarak savaşı bitirmek için anlatmaya devam ediyoruz.

Bence TC ile savaş biter, ama sizinle savaş bitmez. Belki daha da şiddetlenir. Bunun da anlamı şudur: Sosyal gerilik, çelişkilerin kördüğümü yüzyıllardan beri ilmi ilmi örülmüş. Nitekim TC'yi çözüyoruz, günbegün çözülüyor, ama sizi çözmek belki de mümkün olmayacaktır. Gerçekten sizi tanımakta zorluk çekiyorum. Acaba bu arkadaşlarla anlaşabilecek miyiz diye son günlerde kendimi yokluyorum. Artık moralim ve sinirlerim bile dayanmada oldukça zorlanıyor. Söylediğim bir söz var: Kürtleri birleştirmek atomu birleştirmekten daha zordur. Sanırım birisi atomu parçalayarak atom bombası gerçekleştirir, birisi de birleştirerek atom bombası gerçekleştirir. Kürtleri toplum olarak birleştirmek, atomu birleştirmekten daha zor

ve kişi olarak da parçalamak, atomu parçalamaktan daha zordur. Birisi hidrojen bombası oluyor, birisi de anlattığımız anlamda atom bombası oluyor. Sorun bu kadar tehlikeli, karmaşık, bu kadar zor. Bizde sorun diktatörce idare edilmekten değil, birbirini anlayamamadan, ortak düşünce ve tavırda yoğunlaşamamadan kaynaklanıyor. Asıl sorunumuz bu. Karşımızdaki TC'yi belki çözeriz, ama birbirimizi çözüp yeni bir sentezi sağlayamayız. Ben bundan korkuyorum. Neden Kürt böyle? Günther bu konuları inceliyor, buna memnun kaldım. 'En alttakileri' inceliyor. Dünyada en alttakilerin de altındaki Kürtlerdir. Acaba bunu görebilecek mi? Bu konuda bir şeyler yazabilecek mi? Bu gerçekten çok önemli. Tam kendisine özgü bir konudur. Korkarım yazamaz. Çünkü kültür mentalitesi, onun formasyonu Kürt'ü anlamaya imkan vermez. Onun için biraz beni çözmesi, benimle arkadaş olmayı göze alması gerekir. Ama bir Alman olarak buna ne kadar gücü var, ne kadar tenezzül edebilir? Kalıplar var, o kalıpları ne kadar yıkarak yaklaşabilir? Bu sorulmaya değer. Buraya kadar geldiği için kendisine teşekkür ediyorum.

Günther Wallraf: Alman olarak gelmedim, dünya vatandaşı olarak geldim.

- Çok güzel! Ama Alman kalıplarını kırabilmiş misin? Söylediğin cümle olarak iyi de, üzerinde etkisi güçlü olabilir mi? Acaba benimle arkadaş olmaya cesaretin var mı? Selim Çürükkaya ile konuşmuşsun. Keşke onu buraya getirseydin. Onu kurtarmaya çalışıyorsun.
- şu anda Selim Çürükkaya arkadaşım, ama sizin de arkadaşınız olabilirim. Yeter ki, onun hakkında ölüm emri olmasın.
- Kurtardığın nesne, Kürtlere fazla hayırlı bir nesne değil. Bize çok zararlı, çok tehlikeli olduğu için bunu söylemiyorum. Dünyaya fazla yararı olmayacağı için üzölüyorum. Yine de onunla arkadaşlığına saygım var. Bir ölüm kararı varsa, bizim Salman Rüşümüz de odur. Onu da affettik. Ben İranlılar kadar katı değilim, affediyorum.
- Size inanıyorum.
- 'Selim affedilmiştir' diye hemen bir 'fetva' çıkarıyorum. Halledildi, Selim meselesi çözüldü. Çok basit, hem de bir saniyede.
- Gazetelerde çıkacak mı bu?
- Tabii, Med Televizyonu'na gelsin, bütün halka açık ilan edelim.
- O zaman ziyaretimiz değdi. Ziyaretimizin başka yönleri de var.
- Ama maalesef çabanız çok içeriksiz bir nesne için söz konusu oluyor. Belki kendisi için yararlı bir şey olursa, ben de memnun olurum. Fakat sorun o değil. Eğer öyle olursa, Günther çok küçük işlerle uğraşıyor derim.
- Dünyayı kurtaracağım derken, belki kendimizi de kurtarmış oluruz.
- Selim benim için kitap yazdı. Okudunuz, değil mi? Biraz o gerçeği anlatmak için açıyorum. Sen de o kitabı okumuşsundur. En tehlikeli bulduğun bir özelliğimi söyle, onu burada çözeceğim. Belki de memnun olursun.
- Birkaç tane var. Ama kişisel bir güçle tartışmasız bir lider olarak ortaya çıkma ve bu şekilde muhalif olabilecek insanların hakkında da ölüm kararı çıkartma...
- Dünyada muhalifi benden daha çok olan insan var mı? PKK'lilerin hepsi kendilerini muhalif ilan ediyorlar. "Biz Başkanla savaşı nasıl durduracağız?" diye tartışıyorlar. Alman mantığına saygım var, ama benim de kendimi savunmaya hakkım vardır. O Almanya'dadır, rahatı yerindedir, benim hakkımda o kadar kitap yazdı. Ama büyük bir moral suçu işlemiş. Bu yüzden manen rahat değil. Fiziki olarak tehlikeyi kaldıracacağız.
- Alman makamlarla konuşmaya gayret etmiş, onun için de yardım alamamış Almanya'da.
- Televizyonlarda çıkıp aleyhimizde bol bol ifade veriyor. Dürüst değil.
- Halen Kürt devletini savunuyor. Türk devletini çok eleştiriyor ve Kürtlerin bağımsızlık mücadelesinden yana.
- Ben ona bir şey demiyorum.
- Demokratik bir liderlik olması lazım, tek bir kişi değil.
- Bunu bana söylemek hakarettir. Demokrasiyi bana anlatmak çok ilginç bir şey. Ben Kürt halkının ağzını, yüreğini açmış bir insanım. Bunu kanıtlamama gerek var mı? Selim'i kim yetiştirdi? Selim'i ve yanındaki o hanımı beş on yıl sırtında kim taşıdı? Selim'i Diyarbakır Zindanı'ndan kim kurtardı?
- On bir yıl sonra tahliye olmuşlar.
- Ama kim onu çıkardı, hangi mücadele, hangi eylem, hangi emek? İdamları kim durdurdu, hangi eylem durdurdu? Bunu hiç biliyor musun?

- Kendisi açlık grevlerine girmiş, ölüm oruçlarına katılmış.
- Hayır! Ölecekti, bazı arkadaşlar da şehit düştüler. Ölüm kararlarının durdurulması, 15 Ağustos 1984 Atılımı'ndan sonra olmuştur. Biz savaşı başlattık, idamlar durdu. Yoksa Selim idam edilecekti. Onları idamdan kurtaran bizim eylemimizdir. Benim dediklerimi anla, biraz dinlemeye çalış. Şeytanı dinlediğin kadar melekleri de dinle.
- Ben kendi görüşlerimi söylüyorum.
- Selim için söz veriyorum diyorsun, değil mi? Çağıralım, bir uçak bileti...
- Bir kitabı var, bu kitap için ölüm kararı çıkartılırsa, ben ona sahip çıkarım.
- Hayır! Kesinlikle ölüm kararı yok. Gülüyorum ben ona.
- Dergilerde, gazetelerde de yer aldı.
- O kitabı Türk MİT'i de yayınladı. Benim için çok iyi oldu. Çünkü ben o kitapla güçlendim biraz. O da önemli değil. Sözde ben onun muhalifliğine alışamamışım veya onun muhalifliğinden korkuyormuşum. İnanılmaz bir şey! Üç kardeşi benim militanımdır. Birisi Amed'de, birisi de Dersim'de. Onun kardeşleri ve yaşıyorlar. Kardeşleri buraya gelsin, onları da getirelim. Bizde kimi demokrat buluyorlarsa onu tercih etsinler.

Mam.: Ben Selim Çürükkaya ile ilk konuştuğumda, Der Spiegel dergisinden bir arşiv çıkardım, kendisine yolladım. Selim Çürükkaya'nın siyasi unvanı varsa, olayları siyasi olarak izah etsin. Ama o bir yazarın tarzıyla yaklaşmıyor. Bunu kabul etmek çok zordur.

Abdullah Öcalan: Benim için yaptığı iftiraların en kötüsü, kızlarla yaşadığını söylemesidir. Sadece Kürt kadınının özgürlüğü değil, dünya kadınlarının özgürlüğü konusunda da benim kadar çalışma yapan varsa söylesin. O kitapta bunlar var. Ben kadınlar için en büyük savaşı yürüten biriyim.

Günther Wallraf: Siz konuşuyorsunuz ben konuşamıyorum. Asıl eleştirmek istediğim; Selim Çürükkaya bir insan, evlilik ilişkisini sürdürememesinin veya sürdürdüğü zaman cezalandırılmasının...

- Biz sürdür diyoruz, bu konuda da yalan söylüyor. Günther, sen edebiyatçısın. O kutsal izdivacı nasıl gerçekleştirdiğini anlatayım, dinle. Birisi Zaza sünnidir, birisi de Dersimli alevidir. Bunlar dünyada en zıt iki kültürdür. Bu ikisini o zamanki ideolojik eğitimimiz birleştirdi. Yoksa dünyada Dersimli bir kızla, Bingöl Zazası bir araya gelmez. Bu bir Kürt gerçeği! Biz bunu birleştirdik. Bu kızla erkek izdivaç diyordu, biz de izin verdik. Şimdi "birleşmekten bizi alıyoyuyor" diyor, onu dediği için cevap veriyorum.

- Ama onlar çocuk değil ikisi de yetişkin iki insan!

- Tamam! Ama hangi temelde oluyor? Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek lazım. O ilişkilerin temeli bizim çalışmamızla direkt bağlantılıdır. Ben Bingöl'e de, Dersim'e de gittim, ikisini kazandım. Sonra anlaşmışlar ve evlenmişler. Ben onları sakladım. Birisini on beş yıl dağlarda omzumda taşıdım. Diğeri de cezaevinden çıktı, onu da getirdik, burada birleştirdik. İkisini tekrar Avrupa'ya çıkarttık, buluşturduk. Birleştirmek için daha ne yapayım? Bu anlamda diyorum ki, düşünce yeteneği dahi kelime kelime bizim tarafımızdan sunulmuştur. Kendisine has bir şey olamaz. O kadar ki yaşamı bize bağlı.

"Bay muhalif" diye bir şey çıkardı. Zindandayken mutlaka muhalefet edecek bir şey arıyor. "Ben mutlaka bir şeye muhalefet olacağım" dedi. Bir gün, sen çok sigara içiyorsun, bu sigaran için para lazım, para için de birlik lazım dedim. "Hayır" dedi. İşi gücü muhaliflikti. Bu örgüt içinde onun işi gücü bozmaktı. Onu Kürt Parlamentosu'na verdik, bu sefer onu bozmak istedi. Onun muhaliflik meselesinin eleştirisiyle alakası yok. Ben buna da bir şey demiyorum. Gitsin, kardeşleriyle birleşsin, saflarda üç tane kardeşi var.

- Sorun biraz hafife alınıyor. Sizin anlattıklarınızla, kitapta yapılan eleştiriler arasında epey fark var. Aslında benim teklifim şu: Kitabı buraya getireceğim, herkes okusun ondan sonra tartışınız.

- Kitabı okuttuk, kitap serbest.

- Kim okudu burada?

- Kitabı okuyanlar kalksın. Bak, işte okuyorlar.

- Ama az, kitabı getirmek gerekir.

- Ben zorla mı bu arkadaşlara okutayım? İlgili duyarlarsa kitap burada. Ben önerdim arkadaşlara, okuyun dedim.

- Kitabı tekrar getirmem mümkün mü?

- Gayet tabii, getir. Sakine Cansız'ı tanıyor musun? Zindanda arkadaşındır, Diyarbakır'da ismini duydun mu?

- isim tanıdık geliyor, evet.
- İşte görüyorsun, rica ediyor, konuşmak istiyor. Diyarbakır Zindanı'nda en çok kalan bayan arkadaşımızdır.

Sakine Cansız: Selim'i Dersim Öğretmen Okulu'ndan tanıyorum. 1977'lerden beraber çalıştık. Eşi ile de beraber çalıştım ve beraber zindanda kaldım. Sorun, Selim'in kişiliğidir. İçerde olduğumuz ve dışarıda beraber çalıştığımız süre içerisinde de tipik bir özelliği vardı; gerçekten hep muhalifti. Bir örgüt içerisinde yanlışları eleştirmek, kabul etmemek, doğru alternatif getirmek her kadronun, her partinin görevidir, hakkıdır. Fakat Selim'in yaklaşımı gerçekten örgütü bozmadır, örgüte gelmemedir. Örgütün belli hiyerarşik yapısı, çalışma tarzı, siyasal ahlakı vardır. Selim'in ise siyasi ahlakı yoktur. Ben bunu suçlamak için söylemiyorum. Biz zindanda beraber direnişe de girdik. O süreçte beraberdik. Ben sırf böyle bir konumu yaşadığı diye karalamak ya da suçlamak istemiyorum. Ama bir gerçeklik var ki, Selim'in kişiliği örgüt kişiliği değil, devrimci kişilik değildir. Kendine göre kişiliği, örgütü vardır. Örgütün verdiği değeri, önemi layıkıyla yerine getirmedi. Ona karşılık vermedi.

Dışarı çıktığı süreci de biliyorum. Akademi'de aynı dönemde kaldık, o dönemde Zindan Direniş Konferansı'nda beraberdik. Parti Önderliği başta olmak üzere, tüm yoldaşlar bizi mücadele ile doğru tarzda bütünleştirmek, katmak için ellerinden gelen her şeyi yaptılar, emek sarf ettiler. Fakat Selim'in tutarsızlığı vardı. Örgüt adamı olmak istemedi. Güçlü olmak, güç kazanmak, güç katmak istemedi. Kendine göre yaşamı vardı ve kaçtı. Bu bir gerçektir, örgütten kaçışı yaşadı. Hepimiz birbirimizi eleştiriyoruz, hem de en acımasız bir şekilde birbirimizi eleştiriyoruz. Bu konuda gerçekten PKK kadar birbirini eleştiren hiçbir hareket yoktur. Dünya tarihini de inceledik, hiçbir parti bu kadar açık değildir. Hiçbir önderlik, çalışmasını bu kadar açık yürütmüyor. Gerek halka karşı, gerek yoldaşlara karşı bizim bütün platformlarımız da çözümlerimiz de açıktır.

Günther Wallraf: Başka partileri tanımadan bu nasıl söylenebilir ki? Bana göre de Yeşiller Partisi kadar birbirini eleştiren başka parti yoktur.

- Kürt kişiliği farklıdır. Bizde sınıf mücadelesi karmaşıktır. Bizdeki sınıf özellikleri çok çarpıktır. Kemikleşmiş birçok sınıf özellikleri vardır. Bu anlamda sınıf mücadelesi çok sancılıdır. Ben diğer partiler birbirini eleştirmiyor veya sınıf mücadelesi yoktur demiyorum, ama bizdeki gibi değil. Selim'in kişiliği bu anlamda tartışılacak bir kişilik değil.

Ben arkadaşın ilgilenmesine bir şey demiyorum, saygı da duyuyorum, ama Selim öyle gündemleştirilecek biri değil. Bence daha temel sorunlar vardır. Kürdistan'da, Türkiye'de, dünyada gelişmeler var; bunlarla ilgilenilse çok daha önemli sonuçlar elde edilir. Selim bizim için sıradan bir bireydir. Eğer yürüseydi biz değer verirdik, bizim yoldaşımızdı. Ama o yoldaşlık yapmadı. Bunu anlamak lazım. Ben on, on bir yıl beraber zindanda kaldım, yoldaşlığın değerini bilecek bir insanım. Fakat o içerde de öyleydi. Hem bizimle beraberdik hem de muhalifti. Avrupa'ya gönderildi, en üst düzeyde görevlendirildi.

Abdullah Öcalan: En büyük iyilikleri ben ona yaptım.

Sakine Cansız: Bu kadar gelişmeden, bu kadar değerden sonra kendisinin gösterdiği tavır hiç kabul edilemez. Parti Önderliği kabul etse bile, biz kabul etmiyoruz. Ben açık söyleyeyim ki, onu bir yoldaş olarak kabul etmiyorum. Onunla yoldaşlık yaptık, fakat o layık olmadı. Yoksa sorun eleştiriler değil. Onunki tamamen suçlamadır, karalamadır. Parti Önderliği bizim için büyük değerdir. Selim, Kürdistan Devrimi'ne ve halkına dil uzatıyor. Bunu görmek gerekiyor. Sorun, Parti Önderliği'nin yanlışlarını, eksiklerini ortaya koyma değil. Ona gücü de yoktur. Fakat o bizim emeğimize, Parti Önderliği'nin emeğine dil uzatıyor. Bunu bilmek lazım.

Bu konuda Avrupa insanı biraz hümanisttir. Gerçekten PKK'nin yansıtılması olayı farklıdır. Biraz farklı yansıtılıyor. Bizim gerçekliğimizi kendileri öğrenirlerse -buradasınız, misafir kaldığınız süre içerisinde de öğrenebilirsiniz- ben inanıyorum ki, bir gün, bir saat bile Parti Önderliği'nin yanında kalmak çok şey kazandıracaktır.

Bizim platformlarımız açıktır. Bu konuda parti ortamıyla en çok çelişen biri de bendim. Yıllarca zindanda kaldım. Dışarıdaki koşullar farklıydı, uzun süre mücadeleden uzak kaldım. Mesela grup aşamasında partiyi değerlendirme biçimim vardı ve ben geçmiş ilişkileri, mücadele düzeyini bekliyordum. Fakat geldiğim dönemde düzey ve katılım gelişmişti. Benim anlayamadığım, yanlışlıklarla yaklaştığım birçok nokta oldu. Fakat

bu konuda ben de eleştirdim, parti de beni eleştirdi. Ben bugün yürüyorum, onun yolunu seçmedim. Buna tenezzül etmem de. Fakat Selim ona tenezzül etti ve o yaşamı se ti. Bence bu önemlidir. Sorularınız varsa cevap verebilirim.

Günther Wallraf: Sizin m cadelenize benim saygım vardır. Aslında bu konuları tartışabilmek için kendisinin burada olması lazımdı. Benim genel olarak eksik gördüğüm birçok konu var. Burada daha çok monologlar biçiminde konuşuluyor. Gerçekten diyaloglar şeklinde konuşmalar yapılmıyor. Ek olarak sorular da sorulmuyor. Hep hazır cevaplar veriliyor. Biz cevaplardan çok, sorularla buraya geldik. Bir bağımsızlık mücadelesinde yol arayışının olması lazım. Yani hazır yol üzerinde y r mektense, acaba doğru yol üzerinde miyiz diye kendi kendimize sormak gerekir.

Sakine Cansız: Parti  nderliğı bizim diyalogumuzdan, eleştirmemizden yanadır. Başkan sürekli soru soruyor ve "beni eleştirin" diyor. Bir de bizdeki kişilik özellikleri aslında kendimizle doğru savaşacak düzeyde değıl. Bunu ben kendimizi k  msediğimiz için demiyorum. Bizde  yle her şey k r  k r ne yapılmıyor. PKK'nin yaratıcı özelliğı vardır. PKK'de müthiş ve çok geniş tartışma özelliğı vardır. PKK bir savaş örgütüdür ve zor bir olaydır. Bu anlamda buna herkes gözü kapalı girmiyor. Bunu bilmek lazım. Biz sadece dinleyen, sadece söyleneni onaylayan insanlar değıliz. Eğer yaratıcılık yoksa, bu bizim kişilik özelliklerimizden kaynaklanıyor. Mevcut kişilik özelliklerimizi Parti  nderliğı de kabul etmiyor. Susan, savaşmayan, diyalog kuramayan kişilik yapısı kabul edilmiyor.

Abdulah  calan: Bir Alman kızı var, o da PKK'nin demokrasisi konusunda konuşacak. Bu kızı Almanya'ya göndermek istiyoruz, gitmiyor. Çok zor bir yaşam içerisinde. Geçen gün seni göndereceğiz dedim, ağladı, "ben kesinlikle kalacağım" diyor. Gerçekten dağda, taşta yatıyor, öyle hiçbir şey vermiyoruz. Bir Alman, sanıyorum kendisini tanıtabilir. PKK'de insanlık nasıl, demokrasi nasıl, bu anlamda iyi bir örnek olabilir. Dört yıldır dağlardadır, dağdan geliyor. Günther soru sormalısın, çünkü bu da en alttakilerden birisidir. Belki  st bir Alman değıl, ama alttaki bir Alman'dır. Demokrasinin olup olmadığını öğrenebilirsin, sonra kendisiyle de konuşabilirsin. Sanırım ondan daha iyi bir tanık olamaz. Selim'i değıl, onu dinlemen lazım. Ben bunları önemli görmüyorum, aslında vaktimizi de biraz boşa harcıyoruz. Günther bazı önemli şeylerle uğraşmalısın. İlginç bir şey! Kocaman katliam bir tarafta duruyor, korkunç bir jenosit var. Kürtleri değıl, Selim'i kurtarmaya çalışıyorlar.

Sakine Cansız: Onu g ndemleştirmeleri iyi değıl.

Günther Wallraf: Kitap önemli, kitap kendi kendine bir dünyadır. Her kitabın hataları olabilir. Siz dinlemeyebilirsiniz ama onun söylediklerini belki biz dinliyoruz.

Kani: Dört yıldır buradayım, Avrupa'dan katıldım. PKK'yi orada tanıdım. Alman mantığı ile PKK felsefesi biraz farklıdır. Ben,  r kkaya olayını fazla önemli görmüyorum. Kendi şahsını daha önemli görmüş, halkını unutmuş, vicdanını ve özgürlük ihtiya ını unutmuş, Avrupa'da rahat bir yaşam yaşıyor. Bizim dostlarımız da, gücümüz de çoktur. Bize lazım değıl. Gelmek istiyorsa gelebilir, gelmek istemiyorsa da kendisi bilir.

Abdullah  calan: Alman yazarı çok önemli görüyor, sen "boş ver" diyorsun.

Günther Wallraf: Benim sormak istediğim soru şu: Siz hangi sebeple örgüte geldiniz?

Abdullah  calan: "Seni PKK'de tutan nedir?" diyorsun.

Günther Wallraf: Kendisini biraz tanıtsın.

Kani: Gerçek bir özgürlük için katıldım. Avrupa'da özgürlük sahtedir, gerçekçi değıl.

Abdullah  calan: Değıl mi? "Almanya'da özgürlük yok" diyor. Çok ilginç!

Günther Wallraf: şeklen özgürlük var, ama sahte.

Abdullah Öcalan: Ben de bir soru sorayım: Bizdeki yaşamı gerçekten seviyor musun? Yani bir Alman bu yaşamı işkence gibi bulur, onun için soruyorum.

- İşkence değil.

- Dayanamazlar, sen nasıl dayanıyorsun? Bu çok ilginç!

- Sadece eski ve gerici yaşamı buraya taşıma bizi zorluyor.

- Sizi gericilik zorluyor. Yoksa en doğal yaşam yeri burası. Yani Avrupa'daki gericilik bizi biraz zorluyor, yoksa yaşam çok doğal. Biz de maddi yönden hiçbir şey vermiyoruz. Bu kızın yatacak yeri de yok. Günther, "ben Hz. İsa'ya bağlıyım" diyorsun, onu yaşayan budur işte!

Günther Wallraf: Bir tecrübe var mı, buraya katılmak için.

Kani: Henüz genç bir insanım, yaşama anlam vermeye çalışıyorum. Avrupa'da ben bunu görmedim ve halen de görmüyorum.

Abdullah Öcalan: Avrupa'da yaşamı anlamlı görmüyor, burada bir anlam arıyor.

Günther Wallraf: Silahlı mücadele şeklini mi gördünüz? Yoksa başka şekiller de düşünebildiniz mi?

Kani: Silahlı savaş benim için bir araçtır, daha doğrusu bir mecburiyettir. Sanıyorum, hiçbir insan bunu gönüllü seçmiyor, mecburi seçiyor. Çünkü karşı taraf başka bir dilden anlamıyor. Kendini kurtarmak için silah kullanmaya mecbursun. Bizim aslında ihtiyacımız yoktur, biz istemiyoruz.

Günther Wallraf: Yolunuz aydın olsun.

Abdullah Öcalan: Bize dayanamazsın, bizim koşullar çok zor dedim, ağladı. Biz de onun için kal dedik. Tabii çözmek lazım. Demek istediğim, neden aramızda kalıyor? Gerçekten dört yıldır aramızdadır. Selim'e bu kadar hizmet ediyoruz, Selim kalmıyor? İkisini karşı karşıya getirmeli; Biri Kürt, biri Alman'dır.

- Ona göre, uygulamaya alınmıştı ve daha önceki ihanetçilerde olduğu gibi öldürülmemek için kaçmış.

- Öldürmek isteseydik onu bir çırpıda öldürürdük. Biz onu geliştirmek istedik, halen de onu geliştirmek istiyoruz. Biraz da Alman içinde yaşatarak onu ıslah etmek istiyoruz. Alman ve Kürt yardımlaşmasıyla Selim kurtarılabilir. Yardımlarına da teşekkür ediyorum, onu kurtarmak için çaba gösteriyorsun. Yakında buraya getirebilirsin, hiç sorun değil. Televizyona getir, orada da ilan edelim. Gazeteye yazı da yazsın. Bundan daha iyi demokrasi mi olur? Ne yapalım başka, ne yapayım ben?

- Yeni bir dönem varsa, bunu çok önemsiyorum.

- Hayır! Kesin böyle. Yeter ki, gelsin "ben konuşmak istiyorum, yazmak istiyorum, sizlerle birlikte olmak istiyorum" desin. Bu arkadaş nasıl geldi, bizimle birlikte olduysa, o da öyle gelsin. Başka bir insanlık biçimi var mı? Bundan daha makul, insani olan şey var mı?

- Kendisine mutlaka bunu iletceğim. O hep Saddam Hüseyin'in yakınlarına olanlar gibi bir şey olabilir endişesindedir.

- Gülerim buna! Bir imaj yaratmışlar Saddam, Apo, Stalin, Hitler vb.

Mam.: Ben Almanya'da, Selim'e karşı hiçbir şey olmadığını Günther'e söyledim.

Abdullah Öcalan: Başka bir sefer her ikisini getir.

- Ben Avrupa'da ona, öyle bir şey yoktur dedim. O kendisi yapıyor. Ben gazeteye de söyledim. Eğer Kürtler için iyi bir şey yapmayı istiyorsa, yazı yazsın yayınlayalım. Ama o toplantılarda polemik yapıyor, iyi şeyler söylemiyor. Avrupa'da Günther'e söyledim.

- Siyasi eleştiri yap.

- Ben de onun düşmanlık yaptığını söyledim.

- Kürtlere anlatacak bazı şeyler var. Selim konusunu bitiriyoruz. Söyleyin, bize yakın gelsin, kendisini farelerin deliğine sokmasın. Demokrasi aydınlıktır, demokrasi konuşmaktır, demokrasi tartışmaktır.

Gazetede, televizyonda, toplantılarda yürür, tilkinin deliğinde yürümez.

Başka şeylere gelemim. Kürtlerle, yani dünyanın en alttakileri ile nasıl uğraşacağız? Eğer bu konuda bir şeyler yapmak istiyorsan, ben yardımcı olacağım. Mesela beni niye gelip görmek istedin? Dünyanın, bir anlamda Alman'ın en az ilgilenmesi gereken bir kişisiyim. Niye geldin, bir şey var mı? Bir şey yapabilir miyiz?

Günther Wallraf: Keskin birisiniz.

Abdullah Öcalan: Sakine Cansız'a sorun var mı? Benim hakkımda sorabilirsin, 'diktatörlüğümü' de anlatabilir.

Sakine Cansız: Onları bu noktada eleştireceğim Başkanım.

Abdullah Öcalan: Hayır, eleştirme. Biz birbirimizle nasıl savaşıyoruz? Bu gerçeği olduğu gibi anlatmakta yarar vardır.

Günther Wallraf: Genel anlamda, herkes biraz konuşabilir. Bu şekilde de Almanya'daki Kürtler hakkında konuşulmak istenirse bize de soru sorulabilir. Sorulan sorulara cevap vermek istiyorum. Ben yargıç değilim. Ayrıca gerçekler benim elimde değil, beni eleştirmek isteyen eleştirebilir.

Mam.: Kürtlere ilişkin ne yaptıklarını veya bu konuda neler yapabileceğini anlatabilir.

Abdullah Öcalan: Tabii ölçü geliştirmişler. Böyle en ufak bir şey söyledim mi, hemen "diktatörlük, sertlik yapıyor" diyor. Ben sana konunun özünü bulalım diyorum Günther. Özle uğraşalım, çok anlamlı olanla uğraşalım. Ben aptal bir Kürt değilim, biraz akıllandım. Onun için soruyorum: Sen en alttakilerden bir tanesini Kürtler için geliştirmeyi düşünüyor musun? Ben sana katliamdan geçirilen bir halktan bahsediyorum. Kıl payı kurtardık. Niye bunu yazmayalım? Halen Selim konusunda her şeyini kabul ediyorum, başka taleplerini de kabul ediyorum. Ama korkunç acılar içinde boğulan on binleri yaz. Diyarbakır Zindanı'nda beyinler nasıl parçalandı? Özgür Politika'da onu gördün mü? Kafaları yere vuruyorlar, onları yazalım diyoruz.

Günther Wallraf: Ben Türklerin zindanlarına gittim. Diyarbakır'a, Eskişehir'e, Aydın'a gittim.

- iyi, ama yazmak lazım. Çünkü Almanlar Kürtleri terörist, Türkleri de dost buluyor.
- Ben o dönemde cezaevindeki tutsaklarla görüşebilmek için, dönemin Adalet Bakanı'na şantaj yaptım. Şayet göstermezse, Yunanistan'daki eylemi anlatacağımı söyledim.
- Hiç gerek yok. Parçalanmış cesetleri gör, yeter. Hepsi gazetede, istiyorsan getirelim. Güçlükonak'ta insanları diri diri yaktılar, hepsi kavruldu. O resimleri, o kavrulmuş insanları gördün mü?
- Maalesef bu tür şeylerden haberim var.
- Hepsini öğreneceksin. Daha iyi anlayabilmen için söylüyorum: Hitler döneminde Yahudiler o kamplarda yakıldılar, değil mi? Gaz odalarında yaşanan duruma benzer bir Kürt katliamıyla karşı karşıyayız. Hitler açığa çıktı, cezalandırıldı. Dünya bunun hesabını sordu, açıklanmadık tek bir yanı kalmadı, binlerce kitap yazıldı. Fakat Kürt'ün katliamı yazılmıyor. Kürtler bir katliam altında, hatta Yahudilerin yaşadığı katliamdan daha tehlikeli. Ben bunu kanıtıyorum.
- Hayır, hayır!
- Tabii ki hayır! Çünkü daha alçakça! Ben iddia ediyorum, daha tehlikeli bir katliam.
- Kürtlere yapılan haksızlıklar, katliam ve suçlar elbette çok önemli ve görmezlikten gelmemek gerekir. Yalnız insanlık tarihinde en önemli bir suç olan, hiç düşünmeden, teknolojiyle altı milyon insanın hiçbir duygu hissedilmeden yakılması olayı ile kıyaslamak doğru değildir. Bunlar birbirinden ayrı suçları teşkil eder. Kürtler hakkında yapılan katliamları da mutlaka dile getirmek lazım. Ama kıyaslamak bence doğru değil. Bunu tarihte Kürtleri küçümsemek anlamında söylemiyorum.
- Maalesef!
- Farklıdır, ama aynı şekilde korkunç ve hunharca.
- Tamam işte! Korkunç ve hunharca olan kısmını açığa çıkaralım. Aynen Yahudiler gibidir demiyorum. Ama korkunç ve hunharcadır. Onu açıklamalıyız. Yetenekli bir yazarınız, ben de yardımcı olacağım, açığa

çıkaralım. Bu da bir katliam. Hem de Almanları yakından ilgilendiriyor. Hatta bana göre birinci önemde bir paya sahip. Bu çok önemli. Eğer burada vicdani bir ayaklanma yapmazsak çok yazık olur. Benim devlet adamlarından fazla umudum yok, ama Günther farklı bir Alman olduğu için belki umudum olur.

Kürtlerin beş yüz bine yakın çocukları var Almanya'da. Onların kaderi ne olacak? Halen dilleriyle yazı yazamıyorlar. Bir televizyonları vardı, onu da ne hale soktular, biliyorsunuz. Orada doğru dürüst çalışmıyoruz. Almanya'da doğru dürüst bir eğitim bile yapamıyoruz. Bize en ufak bir yardımları olmuyor. Yalnız bu boyutu bile bizim ne kadar uğraşmamız gerektiğini ortaya koyuyor. O çocukların hiçbirisinin geleceği yok, memleketleri yok, dilleri yok. Bunlar az mı önemli?

Gelelim Kürdistan'ın Ortadoğu'daki durumuna: Bir, Kürtler dünyada düşmanı en çok olan halktır. İki, dünyada kendisine en çok ihanet eden halktır. Üç, dünyada kendisinden en çok umudunu kesen halktır. Dört, dünyada kendisinden en çok utanan halktır. Beş, dünyada kendisinden en çok kaçan halktır. Ortada bir cenaze gibi duruyor. Bu açıdan diyorum: Yahudiler yakıldı, kül edildiler, ama Kürtlerin cenazesi her gün dünyaya koku salıyor. Yerin dibine gömülseydi, unutulurdu artık. Yarı ölü, komalık halimiz de elimizde bela. Bu bir gerçektir, abartmıyorum. Cenazeyle gece gündüz ben uğraşıyorum.

Yaşayamıyorum, inanır mısınız? Arkadaşlara her gün beni ayıp görmeyin diyorum. Siz yaşamak istiyorsunuz. Kimi Almanya'dan yaşam tutkularıyla gelmiş, kimi Türkiye'de büyümüş, kimi diğer uluslarda büyümüş. Bazı yaşam özellikleri var, o ulusların özelliklerinden ötürü. Ama ben kendimi biraz çözdüğüm için, kendime göre yarattığım için, özgürce yaşanması gereken Kürt gibi zor yaşıyorum. Sen proleterleri incelemişsin belki, onların yaşamlarının zorluklarını biliyorsun, beni bilsen dehşete düşersin.

Ben nasıl yaşayacağım? Bu yaşıma gelmişim, her gün Hz. İsa gibi konuşmaktan ve doğru yollar üzerine dersler vermekten başka bir şey yapmıyorum. İman varsa, buna anlam verelim diyorum. Ben kendisini tehdit etmiyorum. Öyle söylendiği gibi 'büyük bir despot' olarak değil, kendisine değer tehdidini yapıyorum. Birazcık moral varsa, onun adına tehdit ediyorum. Ne olacak bunlar? Vicdan tamamen yok mu olmalı? Alman hesabına göre hepsi hesaba bağlanmıştır. Ben bir defa gelsem orada bir çadır açsam, kendime göre yaşamam mümkün mü dedim. "Hayır, her yer karış karış ölçülmüştür, kendine bir karış kadar yer bile bulamazsın" dediler. Korktum tabii. Dünya o kadar katı matematik hesabıyla ölçülmüş. Bu hesabı, bu gücü bize karşı kullanmak, müthiş bir moraliteyi çiğnemektir.

Günther bir Alman değil, bir dünya vatandaşı olduğun için konuşuyorum. Biraz ciddiye almalısın. Bizde yaşam lüks olmayabilir, normal olmayabilir, ama ortada insanlar var. Mezara koyalım, sen de gel benimle türbe kaz. Bizim bütün leşlerimiz çukurlara atılıyor, türbeye bile atılmıyor. "Kürtler için bu da çok normal" diyeceksin. Zaten öyle görünüyor. Öyle görünmeseydi, bir Alman yetkilisi Türklere, "nedir bu yaptığınız?" derdi. Selim'e bir tokat bile atmamışım, gelip benden hesap soruyorsun. Ama bir ulus katlediliyor, bir Alman yetkilisi dur demiyor.

- Bu tam doğru değil.

- Hayır! Bu, Alman görüşüdür de. "PKK adam öldürüyor" diyor. Bana 'terör' uyguladığını söylüyorlar. Zaten 'terörist' ilan edilmemiş, yasaklanmamış. Peki, Türklerin yaptığı ne? Türklere kim para yardımı yapıyor? Her konuda bu kadar yardım var. Bunun vicdanı nerede?

- Birçok Alman bunu tasvip etmiyor ve biz de buna dahiliz.

- O hiç önemli değil. Tasvip etmiyor, ama vicdanlı biri de çıkıp "bu işkenceyi durduralım" demiyor. O tasvip etmeyenlerin -en iddiasız ve hiçbir uygulama değeri olmayan duygu da demeyeceğim- hepsi tavırsız kalıyor. Almanlar güçlüdür, zulmün durdurulmasında rol oynayabilirlerdi. Bunu inkar etmeyelim. Günther bile isteseydi, Kürtler için mükemmel bir iş yapabilirdi. En alttakilerden etkilenmişsin. Alman kamuoyu Kürtler için herhangi bir şeye pek yanaşmıyor.

- Bir başlangıç olabilir aslında.

- Olması gerekiyor. Ya hiç gelmemen gerekirdi yanıma, ya benden kolay kolay kurtulamazsın. Bu diktatörlük değil, bu bir vicdan muhasebesidir, bu bir gerçekliktir. Eğer kendini dünya vatandaşı olarak kabul ediyorsan, dinlemek zorundasın. Benim Almanlara gücüm yetmez, Almanlara resmi anlamda da söyleyecek hiçbir şeyim yok. Ama kendini dünya vatandaşı olarak kabul ediyorsan, mutlaka bir şeyler yapmak zorundasın. Yaşlı başlı olman da benim için o kadar önemli değil, ismin de önemli değil. Ortada bir olay var, onu yorumlamamız ve anlatmamız gerekiyor. Hatta bir cesetse bunu birlikte toprağa gömmemiz gerekiyor.

Günther, bu konuda rolünü oynamalısın. Tabii her türlü doğruyu bana dayatmalısın. Bu konuda kalbinden ne geçiyorsa, başımın üstünde yeri vardır. Eğer yerine getirmezsem, beni arkadaş yerine koyma. Benim

arkadaşlık anlayışım budur. Ama madem beni görmeye, benimle arkadaş olmaya gelmişsin, o zaman beni biraz dinlemelisin. "Almanlar şöyle büyüktür, böyle büyüktür" dememelisin, ortada mütevazıca yerine getirilmesi gereken işler vardır. Almanya'da benim halkımdan yarım milyona yakın Kürt vardır. Bunları Kürdistan'a tekrar taşımamız gerekir. Bunları taşımak için yardımcı olmalısın. Almanya'da kalacaklarsa, Almanlar uygar bir ulus, Almanlar çocuklarını okulsuz, dilsiz bırakırlar mı? Ama Kürt dilsiz ve okulsuz. Bunlara çare bulmamız lazım.

Bunlar yalnız benim görevim değil. Başka bin bir sorun daha vardır. Bütün Kürtler Almanya'ya taşınmış, çünkü zulümden kaçtılar. Bütün Kürdistan boşaltıldı, bilinçli olarak Almanya'ya taşındı. Bütün Almanlar için, bir özeleştirme vereyim. Bizim halkımızın gerilikleri yüzünden, gelişmiş Alman ülkesi, Alman toplumu biraz kirleniyor. Ben bundan müthiş üzüntü duyuyorum, bunu doğru bulmuyorum. Ama kirlenler Türk hakimleridir, Türk hükümetidir ve onlarla işbirliği eden Alman hükümetidir. Almanya'ya bu kötülük yapılmamalıydı. Bu kadar insan, toprakları böyle harabeye çevrilerek Almanya'ya kaçak yoldan gönderilmemeliydi. Bu da bir suçtur.

Bunlar varoşlara doldurulmuşlar, bu yüzden yeniden ırkçılık geliyor. Açık söyleyeyim: Burada sadece sosyal demokratlar gibi düşünmüyorum. Sağcılar da haklı, çünkü gelişmelerde dengesizlik vardır. Almanya bozuluyor, orada sorunlar artıyor. Onun için bunun kaynağını bulmamız gerekiyor. Bunun kaynağını araştırmıyorlar, bunun yerine "PKK uyuşturucu kaçakçısıdır, PKK teröristtir" diyorlar. Bunlar kesinlikle saptırmadır, asıl suçluyu gizlemedir. Aslında çok heyecanlı bir kişiyim, bir de insanı severim. Günther'i de PKK'den bir arkadaş gibi aldım karşıma, sıkımsam istemiyorum.

- Kesinlikle sıkılmıyorum. Çok açık bir ortam ve bu şekilde açık konuşabildiğim için çok memnun oldum. Bu benim için bir sürprizdi. Der Spiegel ile yapılan söyleşide, 'hata yaptım' diyen bireylerden birisiyim demeniz çok hoşuma gitti. Ben çok etkilendim. En kötü insan bile belli bir yaşa geldikten sonra, kendisine "siz hayatta doğru mu yaptınız?" diye sorulsa, "ben hepsini bir daha yaparım" diye cevap verebilir. Böyle kişiler iyi insanlar değildir. Yanlışlardan bahsedilirken, tek tek hataları tespit etmek olabilir. Ama bugün bunu yapmamıza gerek yok.

Yeşiller Partisi Temsilcisi: Bizim gelişimiz yanlış bir intiba uyandırmasın. Sadece bir kişi, bir olayla ilgili gelmedik. Buradaki ortam nedir, bunlar nasıl yaşıyor diye öğrenmeye, ayrıca sizinle tanışmak için geldik. Yine Kürtlere yapılan haksızlıkları bildiğimiz için, bu konuda çalışmamız devam edecektir. Hayret ettiğim bir durum da şu: Burada erkekli kıslı çok genç arkadaş var. Bana önceden anlatıldığı gibi değil. "Diktatör Stalin tipi gibi bir önderlik" deniyordu. Fakat bakıyorum, burada pek öyle değil.

Abdullah Öcalan: Evet, biliyorum. Alman Yeşillerin de görüşü o.

Yeşiller Partisi Temsilcisi: Hayır, Yeşillerin görüşü bu değil. Bana göre hükümet ile Yeşiller farklı. Özellikle bu görüşünüzü protesto ediyorum. Ama burada gördüğüm ortam, gerçekten çok farklı bir ortam. Herkes konuşmuyor olsa da, çok canlı bir ortam var. Demokratik ortamda herkes canlı olarak olaylara katıldığı için, ben memnun oldum.

Dar, parçalayıcı, milliyetçi bir hareket değiliz

- Verilen demeçlerde "artık bağımsız bir Kürdistan, ayrı bir devlet şekline gitmeye gerek yok" demiştiniz. Daha çok, federatif bir sistem önermiştiniz.

Abdullah Öcalan: Kürdistan parçalanmış bir ülkedir. Ortadoğu'da uluslar çok fazla birbirinin içine geçmiştir, dinler birbirleriyle iç içe geçmiştir. Ayrıca tarihte tek merkezi devlet altında yaşamışlardır. Bu devletlerin çoğu, geniş otonomilere dayanmıştır. Bir bu. Bir de katı milliyetçi rejimler var. Eğer biz çok katı, dar milliyetçilikle mücadele yürütmek istersek, çok kötü ve kanlı bir süreç çıkar ortaya. Bir de ayrı bir devletin gerçekleşmesi oldukça zordur. Dolayısıyla geniş bir federal yaklaşım önemlidir.

Kürtler parçalanmış durumunda, Ortadoğu'nun çok kültürlü, dinli ve ulusların iç içe geçmiş, hatta coğrafyaların da ayrılmayı değil birlikteliği zorladığı tarihi; coğrafi, ulusal ve kültürel nedenlerle çoğulcu bir federalist anlayış sorunların çözümü için ideal görülmektedir. Kaldı ki, Avrupa'da da benzer gelişmeler var.

Hemen her yerde ortak diller vardır. Birlikler her gün doğuyor. Dolayısıyla bizim parçalanmayı geliştirmemiz, dünyanın bu genel gidişatıyla bağdaşmıyor.

Benim şöyle bir düşüncem var: Kürtlerin bu parçalanmışlık durumunu şansızlıktan şansa, bir dezavantajdan bir avantaja dönüştürmek ve bunu da federalist anlayışla gerçekleştirmek gerekiyor. Sanırım bu yavaş yavaş gelişiyor.

- Somut olarak bu nasıl gerçekleşebilir? PKK ile TC hükümeti arasında olan çelişki, Filistin ile İsrail arasındaki çelişkidен çok daha derindir. Siyasal diyalog süreci nasıl olabilir?

- Aslında Almanya önemli bir rol oynayabilirdi. Hatta Norveç, İsveç gibi ülkelerden bekliyorduk. Bugün İran ve Suriye gibi ülkeler bile bu konuda rol oynamak isteyebilirler. Bütün bunlarla birlikte, bir de Türkiye'nin içinde barış yanlısı gelişmeler vardır. Askeri yolla sonuç alınamayacağına dair inanç gün geçtikçe gelişmektedir. Politik çözüm yolunun en geçerli yol olacağı gündemdedir. Dolayısıyla Kürt sorununda çözüm şansı, 1997'de biraz daha gelişebilir. Avrupa bu konuda biraz daha rol oynamalı. Ama lafla değil, biraz gücünü, demokratik gücünü ortaya koyarak yapmalı. Bu çok önemli. Böyle yaparsa 1997'de bu sorun çözüme gidebilir. Bu, Avrupa için de son derece iyi olur. Dini, radikal görüşler fazla tehlikeli olmaz, fazla gelişmez. Aksi halde daha da tehlikeli olabilir. Aslında Avrupa Parlamentosu'ndan benim beklentim biraz buydu.

- Bir İsveçli olarak size şunu sormak istiyorum: Kuzey ülkeleri arabulucu olabilirler mi?

- Tabii, ben Kuzey ülkelerini tercih ediyorum ve durumları da uygundur. Türkiye'ye fazla bağlı değiller.

Benim özel bir temennimdir, talebimdir de. İsveç, Norveç, Finlandiya, Danimarka bu inisiyatifi başlatmalıdırlar. Bu bence İsveç'in geleneğine de uygundur. Özellikle Sayın Palme'nin anısına da uygundur. Eğer Palme'ye bir saygımız varsa, o da Kürt meselesinde İsveç'in diyalog rolünde öncülük etmesidir. Çünkü Palme 'Kürt izi'nden kaynaklanan bir komplo sonucu gitti, o bir Kürt dostuydu.

Ona bağlılığın bir gereği olarak, bence artık İsveç ağırlığını ortaya koymalı ve PKK ile yeniden anlamlı bir diyaloga başvurulmalıdır. Çünkü haksızlığa uğradık. Kesin söylüyorum: İsveç'in hukuki, demokratik nizamına saygılı olacağız. Bu konuda kolaylık sağlayacağız. Ama İsveç'in de barışçıl rolüne uygun bir adım atmasının artık tam zamanıdır. Oradaki dostlara şunu söylemek istiyorum: PKK'nin imajı yanlış tanıtıldı. Bu değiştirilmelidir.

- İmajın düzeltilmesi için, bugüne kadar varolan başka bir algılama biçimini düzeltmek gerekiyor. "PKK ayrı bir devlet kurmak istiyor" diye bir imaj var.

- Değil.

- Diğer halkları da kucaklayan federatif bir düşüncenin olduğunu, kamuoyuna duyurmak gerekiyor.

- Kesinlikle önemle vurguluyorum. Yalnız diğer halklardan değil, bölgede üç tane temel din vardır, bunlar için de PKK'de en uygun çözümü geliştiriyoruz. Ortadoğu'da hiçbir parti, PKK kadar laik değil veya dinlerin hoşgörüsüne, dinlerin kardeşliğine sahip değildir. Çünkü içimizde her dinden olan insanlar sonsuz bir özgünlük ve özgürlük içindedir. Her mezhepten, yine her milliyetten arkadaşlar var. Burada müslüman arkadaşlar da, hristiyan arkadaşlar da vardır. Kadınlar, erkekler eşittir. İsveç bunları bilmiyor. Ortadoğu'da demokrasi geliyecekse bu, PKK ile bağlantılıdır.

Ben şunu önemle vurguluyorum: Dar, parçalayıcı, milliyetçi bir hareket değiliz. Kaldı ki, bu konuda biz neredeyse her çalışmamızı Türkçe yürütüyoruz. En ufak bir Türk düşmanlığı yok. Onun için, bu imaj haksız bir imajdır, atılmalı diyorum. İster resmi, ister gayri resmi olsun, İsveç yetkililerine çağırımı yineliyorum. Kürtler için aslında İsveç çok hizmette bulundu, çok maddi destek verdi. Bunun için teşekkür ediyoruz. Ama bu yerini bulmalı, Kürt halkının sorunlarına çözüm gücü olabilmeli. Bu önemli. Dolayısıyla İsveç'in de imajı gelişir ve eski onurlu rolünü oynar.

- Bu gelişmenin bir işareti de esir askerlerin serbest bırakılmasında, İnsan Hakları Derneği vb bu konuda kendi tehlikelerini, risklerini bilerek gelip rol oynamaları da iyi bir başlangıç sayılır.

- Fetullah Erbaş bir milletvekilidir. Onlar bizim arkadaşların kafasını parçalarken, bizde esir askerler konuştu. Askerler, "bize tek bir fiske vurmadılar" dediler.

- Bu konuyu kamuoyuna sürekli duyurmak gerekiyor. Bundan sonra esir düşen olursa, onlara yapılan muameleyi bir an önce kamuoyuna duyurmak gerekir. Çünkü böyle bir imaj da önemlidir.

- Mesela bazı korucular var, onları da bırakabiliriz. İsveç hükümetinden bazıları devreye girsin, biz onları teslim edelim onlara. Aslında dediğim gibi, PKK hakkında çok yanlış değerlendirmeler gelişiyor. Ben artık bunun aşılacağına inanıyorum. İlk defa İsveç bu politikanın kurbanı oldu. Bundan da kurtulan ilk ülke olmalıdır. Sayın Palme de bu komplonun kurbanı oldu. O açıdan İsveç görkemli bir adım atmalıdır.

- TC'nin aldığı tedbirler karşısında, partinizin sanki 1990'na kadar bağımsız ve küçük bir devlet kurmak amacıyla bir takım girişimlerde bulunduğu gözlemleri vardır. Bu gözlem dışardan bakan biri için doğru mudur?

- Daha çok ideolojik bir yaklaşımdır, şimdi ise daha çok siyasi yaklaşıyor. Biliyorsunuz, ideolojide katılık söz konusudur. Ama politika esnekliği öngörür. Kaldı ki, benim söylediğim sistemde de bağımsız olunabilir. Bugün federal sistem altında da halkların ve ulusların bağımsız olduklarını biliyoruz. Hatta Avrupa'da böyle birçok sistem vardır. Bu açıdan yadırgamamak gerekir. Yani bağımsızlık için ortak modeller düşünüyoruz. Bu daha gerçekçi, faydalı bir yaklaşımdır. Bunun böyle anlaşılmasını istiyorum. Yoksa taktik icabı, Apo dönüş yaptı denilmesi doğru değil. Daha politik, gerçekçi ve çözümleyici olmak gerekir. Ayrıca kendimizi de biraz derinleştirdik, böyle anlaşılmalıdır. Bu konuda sonuna kadar parçalamak istiyorlar deseler de, bunun doğru olmadığını, bunu kendi çıkarımıza da uygun bulmadığımızı söyleyebiliriz. Kaldı ki, Türkiye de bu işi artık böyle ele almıyor.

Büyük bir hamle başlatmışız. Özellikle 1997'de PKK'nin Türkiye partisi olacağını ilan ettik. Türkler de bu konuda yoğun ilgi duyuyorlar. Televizyon, basın açılmış durumda. Gelişmeler olacak. Kuzey ülkeleri de buna öncülük etsin. Yine Almanya, bir bütün olarak Avrupa Parlamentosu bu acıları bir an önce durdursun. Geldiğiniz için çok teşekkür ediyorum. Yakında umarım bir kez daha gelirsiniz.

- Biz de çok teşekkür ediyoruz. Bizleri kabul ettiğiniz ve böyle açık konuştuğunuz için çok memnun olduk.

23 Aralık 1996

Yaptığım önderlik, ölümsüz bir önderliktir ve insanlık varoldukça yaşayacaktır

Abdullah Öcalan: Rusya'dan gelen dostlarımızın verdiği ders büyük tecrübelerle doludur. Sovyet deneyiminden sonra Kürtlerin durumu ne oldu? Sovyetlerden geriye ne kaldı? Kısaca bunun üzerinde duracağız.

Ne kadar yürek, inanç, beyin ve bilgi sahibi olmanız gerektiğini defalarca tekrar ettik. Eğer dürüstseniz ve gerçekten bu dava sizin davanızsa, verdiğimiz derslerden yüzde yüz sonuç çıkarırsınız. Eğer sert kafalılığınızı ve bela olan kişiliğinizi eskisi gibi devam ettirerseniz, değil PKK'de gerilla ve komutan olmak, yaşam hakkınız bile olmaz. Şimdiye kadar sizi idare etmişsek, bu çaresizliğinizden, fukaralığınızdandır.

Yoksa askerliğiniz, militanlığınız için değildir. Bu kişiliklerle devrimcilik olmaz, savaş olmaz. Zaten sizin gibi olanların bir çoğu ya şehit düştü, ya kaçtı, ya da düşüp gitti.

Kalanlar için büyük dersler veriyoruz. Eğer partiyi, parti savaşımını anlayabilirlerse belki yürüyebilirler. Ama anlamazlarsa yürüyemezler. Eğer ağlayıp sızlayarak feryat ederseniz yine sizi kabul edemeyiz. PKK'de bir kişi esas olan, düşmanına karşı ideolojik savaş, gerilla savaşını doğru yürütemiyorsa, kendisini öldürmeden ve etrafına zarara vermeden, önce kendisine başka bir yer aramasıdır. Bunu bütün arkadaşlar için söylüyorum. Şimdiye kadar size karşı gösterdiğim sabır ve tahammül yeterlidir.

Büyük bir sabırla büyümenizi isterim. Gençsiniz, çocuksunuz, anlamıyorsunuz. Düşmanın etkisi altında kalmışsınız, yüzünüz gözünüz parçalanmış, içinizde ruh kalmamış. Sizin için büyük bir sabrı gerekli görüyorum. Ama siz bu sabırdan da bir şey anlamıyorsunuz. Başarılacak şeyleri de bilmiyorsunuz. Gücünüz yok, kendinizde güç yaratamıyorsunuz. Bu da bizi bazı kararlar almaya mecbur kılıyor. Yiğitlik olmadan, yiğit olunmadan savaşamaz.

Ben kendimi ahmak bir Kürt gibi yapamam. Kürtlüğün ahmak olanını ne savaşta, ne yaşamda kabul ederim. Bu noktayı yüzde yüz anlayacaksınız. Düşmanın karşısında duramayanlarla bir adım atamam.

Öğrenmek için tahammül ederim, çünkü yoktan bu imkanları yaratıyorum. Ama öğrenmeyen, kendini dönüştüremeyen Kürt'e ne bir şey sorarım ne de onunla bir adım atarım. Bunu kulağınıza küpe yapın. Derdinizi çekmeye mecbur değilim. Çok küçük, amaçsız, sürekli ağlayan yaşamınıza kendimi ortak etmeye, araç haline getirmeye de mecbur değilim.

Devrim yiğitlik ister. Gücünüz, yiğitliğiniz yoksa ben ne yapayım? Tek başıma devrimi yapıyorum. Çoğunluğu başıma yük oluyor. Yük oluşunuz nedir? Çabuk ölüyorsunuz, çalışmayı karmakarışık yapıyorsunuz. Kendinizde büyük devrimciliği yaratamıyorsunuz. Düşman sizin üzerinizde güçleniyor. Bunların hepsi açığa çıktı. Bunun için söylüyorum: Keşke anneniz ve babanız sizi dünyaya getirmeseydi! Yanlış dünyaya getirmişler, yanlış büyütmüşler. Kendim için de bu şeyleri söyledim. Anneme, sen beni dünyaya getirmekle büyük bir suç işledin dedim. Bir çocuğa bir şey veremiyorsan, dürüst yetiştiremiyorsan, mal veremiyorsan, bunun iyi gelişimini sağlayamıyorsan, neden benim karşımda anne olarak duruyorsun dedim. Onu karşıma alıp, daha çocukluğumda tek başıma yaşam kararını verdim, ama büyük bir savaşla sağlanan yaşamın kararını verdim.

Ben buyum, Önderlik budur. Siz bu şeyleri unutupyorsunuz. Annenizin koynundaki ağa paşa çocuğu gibi yaşamı çok rahat ve keyfi görüyorsunuz. Fakat sizin ağalınız, beyliğiniz size ne verecektir? Siz iflas etmiş insanlarsınız. Savaşmasını da bilmiyorsunuz, savaşla kendinizi yaratmıyorsunuz. Düşman karşısında bir lokmanız, bir kuzu gibisiniz, düşman sizi yiyecek. Bu halinizle düşmanın karşısında savaşmayı bir yana bırakın, düşman sizi yer ve kendisini güçlendirir. Zaten TC, "PKK savaşçıları karşısında aldığımız tecrübelerle kendimizi ve ordumuzu güçlendirdik" diyor. Sizin gerillacılığınız üzerinde düşman kendisini güçlendiriyor. Bunları inkar edemezsiniz. Ya kendinizi dönüştüreceksiniz ya da yerinize oturacaksınız. Partinin içine çok yanlış gelmişsiniz, yanlış büyütülmüşsünüz, çocuklar bile yanlışlıklarınızı anlamıyorlar. Mümkün mü bu böyle? Siz ağalığınızın, beyliğinizin tarzını üzerimizde büyütme istiyorsunuz. Siz kendi şahsınızda sülalenizi parti üzerine hakim kılmak istiyorsunuz. Kendinizi yetiştirmiyorsunuz, okumaktan kaçırıyorsunuz.

Mesela yönetimde olan arkadaşımız bir kitap bile okumuyor. Sekiz, dokuz yıllık savaşçı bir kitap bile okumaya gerek görmüyor. Bu kişi PKK ile nasıl yürüyecek? Tabii babası muhtardır, muhtarlıkla büyütülmüş olduğundan böyle olur. Şimdi yeni yeni pişman olmuş, büyük bir zorluğun altına girdi. Bundan sonra ne okuyabilir, ne askeri yaşama kendisini katabilir. İçimizde Kürt ağaları, Kürt muhtarları iflas etmiştir. Fakirler nasıl iflas etmişse, ağalar da öyle iflas etmiştir. Düzende iflas eden ağalığı PKK'de yaşatmak istiyorsunuz. Bırak ağalık yapmayı, aileciliği kökünden kaldırıyorum. Kabul edeceğim Kürtlük ancak bu şekildedir. Hocamız Profesör Hüseyin Musayev, "Kürtler mutlaka okusun" diyor. Gece gündüz bunların üzerinde duruyoruz. Sen bir kitaptan bahsettin, "Dört defa okudum" dedin. Tercüme bir kitabı dört defa okumuş, bizim arkadaşlar okumaktan kaçıyorlar. Bizdeki güç ve konuşmalarımız da eskisi gibi değildir. 1982'de kişilik üzerine yazdığım kitap çok kapsamlı bir kitap değildi. Bugün yazdığım kitapların hepsi de kapsamlıdır, fakat okumuyorlar. Profesör bizden çok uzak olmasına rağmen, merak etmiş, Kişilik Sorunu kitabını dört defa okumuş. "Başka milletlerin profesörlerine de verdik, hepsi şaşırıp kaldı, çünkü büyük bir düşüncedir" diyor. Sen profesörsün, belki bazı imkanlar bulup beynini doyurmuşsundur. Ama Kürtlerimizin hepsinin beyni hastadır, çok okuyamıyorlar. Bu yenileri yavaş yavaş yetiştiriyoruz.

Kürt'ün durumu kanser gibi bir hastalıktır, humma hastalığı gibi çok acı çektiren bir hastalık gibidir, günbegün eriten verem hastalığı gibidir. Büyük bir doktor gibi bunlara hayat veriyoruz. Durum böyledir. Ölmüşler, kurumuşlar, çürümüşler. Benim gibi birisi olmazsa, kimse bunlarla bir gün bile uğraşmaz. Bu doktorluğu nasıl kabul ettim? Kimseleri yoktu bunların, bende de yürek vardı. Yürekli bir insanım, sizin gibi vicdansız değilim. Kürt insanı için vicdanımı çalıştırırım dedim. Onların dertleriyle ilgilendim. Biliyorsunuz, bilim, okumak insan beyni için ilaçtır. Bu yaptığımız çalışmalar bizim için de bir aşktır. Bunlar o kadar düşmüşler ki, ilaç bile kabul etmiyorlar. Üzerlerine ne kadar gitsem de reddediyorlar. 'Biz çoktan ölmüşüz, üzerimize gelmeyin, biz geçmiş ölüleriz' diyorlar. Eskiden de köylülerin üzerine gittiğimde, "biz kurumuşuz, bizi yeşertemezsin" diyorlardı. Elimizde kalan Kürtlük buydu. Biz kayadan su çıkaracağımızı söyledik. Nasıl çıkardık? İğne ile kazıp bir iki avuç su çıkardık. Gerçek budur. Wekil Mustafa hoca, senin Kürtlerin böyledir.

Wekil Mustafa: Doğrudur Başkanım.

- Eski Sovyetlerden kalan bir komutandır. Size ders de vermiştir. O yıllarda dünyadaki en disiplinli ordu Kızıl Ordu'ydu. Sen de o ordunun subayıydın değil mi?

- Biz çok inanıyorduk da.

- İnanıyordun da, moralin de yüksekti. Değil mi?

- Doğrudur Başkanım.

- Ordunuz dünyada birinci idi. Altyapısı çok güçlüydü, ideolojisi o kadar güçlüydü. Yine de yıkıldı. Neden ve nasıl yıkıldığının dersini vermiş olman gerekiyor. Ordu ayakta, eldir, insanın vücududur. Esas olan beyindir, beyin çürüdü mü her şey elden gider. Parti liderleri ayaksız kaldı, ihanet etti. İdeolojileri, politikaları ve orduları gitti. Daha sonra el ayak birbirini tutamaz oldu. Sovyet ordusunun düzen ve disiplininin nasıl bozulduğunu görüyorsunuz. Babam sürekli bana "yerden kalkıp yatmaya gücün yoksa, bu işi nasıl yapacaksın?" diye sorardı. Kürt gerçeği budur. Halen de iyi şeyleri istiyorsun; disiplin, moral, inanç... Bu zavallıların hepsi ise sızlıyorlar. Bir ameliyattalar, bağırıp çağırmaktan başka bir şey ellerinden gelmiyor. Ben ne yapayım? Sen iyi bir askersin, haydi içlerine gir, iki gerilla hazırla. Ya onlar seni vurur ya da sen kaçır gidersin, değil mi?

- İnanç hepimizde vardır Başkanım.

Büyük düşünceler olmazsa büyük çalışma olmaz

- Bırak bu inancı, buna karasevda denilir. Onun için gerisi önemlidir. Bundan ihanet de çıkar. Fazla inanmamak gerekir. Ne diyorsun Profesör Hüseyin? Çok şaşırıyorsun, konuşmalarım böyledir, kusura bakmayın ilginç sorular soruyorum. Ama biliyorsun, doktor iğne yaparken 'bu iğne acıtır' demiyor. Mecburen işini sağlam yapması gerekiyor. Böyle yapmazsa hasta elinden gider.

Sizin gibilerini çok sorumlu görmüyorum. Çünkü çok uzakta kalmış Kürtlersiniz. Keşke sizlere de yer yapabilmiş olsaydık. Madenler üzerine olan profesörlüğünü, Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü zenginlikleri için kullanmış olurdun, bir bakan gibi çalışmış olabilirdin. Bir gün bu da olacaktır. Wekil Mustafa, keşke Kürdistan ordusunun bir subayı olsaydı. Sen de bir gün gelirsin umarım. Ben de saçımı ağarttım. İğneyle kuyu kazarak bunları ortaya çıkarıyorum. Düşman bize sadece cenazeleri, kuru insanları bırakmıştı. Bayanlar da çok fakirdir. Bir kitabı bile okuyamıyorlar, bu kadar kitap olmasına rağmen. Böyledirler, beyinleri kaldırmıyor. Ama yine de büyük bir sabırla bu işi yapıyorum. Buraya gelen Kürtler de işsiz kalmış olanlardır. Yani elinde bir şey kalmayanlar gelmişler, yaşamı da bir sigaraya satıyorlar. Eskiden sömürgeciler afyonla insanların doğasını bozuyorlardı, bizimkiler ondan da daha kötü. Afyonun kıymeti vardır, bizimkiler sigaraya bağlanmışlar.

Güzel şeyleri yemesini bilmiyorlar. Nedir güzel şeyler? Büyük düşüncelerdir. Her şey büyük düşüncelerden oluşur. Sen profesörsün, bilirsin; büyük düşünceler olmazsa, büyük çalışma da olmaz. Büyük konseptin, büyük planın olmazsa, Kürdistan'ı yükseltip ortaya çıkaramazsın. Bunlar da bundan kaçıyorlar. Fikirlerine saygım vardır. Bana yazdığın mektup, hazırladığın rapor çok iyiydi. Kendini büyük düşüncelere ulaştırman çok iyi bir durumdur. Bunu bütün Kürtlerden istiyorsun, biraz objektif yaklaşman gerekir. Sen de disiplin diyorsun. Bunlar nasıl disiplinli olacaklar?

Disiplin, başarmak için kendin hazır tutmaktır, kendini çelikten hazırlamadır. Bunu yapamıyorlar; ya uyuyorlar, ya kendilerini yere atıyorlar, ya da gözünü bir sigaraya dikiyorlar; düşman da gelip vuruyor. Kürtlerin hikayesi budur. Disiplinli olarak ayakta duramıyorlar. Düşmanı vurmak için gözün düşmanda olacak. Ya sen onu vuracaksın ya da o seni vuracak. Plan kur, taktik geliştir. Yapmıyor, düşman geldiğinde 'silah patlatacağım' diyor. Patlamak derken rasgele vurmak oluyor. Kürtlerin işi böyledir. Düşman üzerimize planlar yapıyor, gafilleştirip hepsini vuruyor. Hepsi böyle olmuş. Disiplini kabul etmiyor. Böyle yaparsan savaşta ancak bir şey yapabilirsin. İçlerinde hiçbiri bunu kabul etmiyor.

İnsan umutlu olmalı, özlemleri ve inançları kırılmamalı. Sizlerin moralini kırmak istemiyorum. Ama bir şeyi anlamak için derinliğine inmek esastır. Mesela bir doktor hastalığı teşhis etmezse, sen iyisin deyip geçerse o hasta ölebilir. Ne hastalığı varsa, yerinde tespit edip ona göre ilaç vereceksin.

İnsan Kürtleri iyi tanımalıdır. Varsa vicdanınız, Kürt insanından kaçmayın.

- Biz sizinleyiz Başkanım.

- Sadece benimle değil. Ben bir Kürt'üm, benimle olan, Kürtlerin hepsiyle olmak zorundadır. Kaçmayın onlardan. Benden kaçmıyorsunuz, Kürtlerden de kaçmayın, tanıyın bu Kürtleri. Bir dahaki sefer sizi gördüğümde, sizlere soracağım: Ne kadar Kürtlerle olabildiniz? Yüreğiniz, vicdanınız Kürt gerçeğiyle midir veya değil midir? Acaba iğne ucu kadar bir şey yapabilir misiniz, yapamaz mısınız? Kuvvetiniz var, ama esir gibi başka devletlerin elindesiniz. Bu tehlike de var. Kürdistan'da size yer yapmak istiyoruz, ama

düşmanın ateşi yağmur gibi iniyor. Kendimizi koruyamıyoruz. Yanında olduğunuz devlet de insanı kendine bağlamak istiyor. Bu da sizin işiniz. Ama size söyleyeceğim şey şu: Moralinizi yükseltin, inancınız güçlensin.

- İnaniyoruz Başkanım.

- Kürdistan'a özleminiz olsun. Bunu söylerken sadece size değil, tüm arkadaşlarımıza söylüyorum. "Bir sigara kadar değeri olmayan bir Kürdistan'ı ben ne yapacağım" diyorlar. Böyle olmuş, mesele budur. Böyle olanlar namussuzdur, sen namussuzlara bakma.

Büyük bir raporla geldin, "Kürdistan toprağı zengindir" dedin. Altın var dedin. Başka ne vardı?

Prof. Hüseyin Musayev: Altın, gümüş, Alüminyum.

- Alüminyum, petrol, çoğunluğu maden suyu dedin.

- Her şey var.

- Yeraltı zenginlikleri profesörüsün. Dünyadaki tüm madenlerin bulunduğu bir ülkedir diyorsun.

- Bütün madenler var.

- Bunlar var, başka şeyler de vardır.

- Altın ve daha ne istersen...

- Hepsi böyle. Bu ülkeyi bir sigaraya satıyorlar. Gel de deli olma. Kusura bakma, tahmin edersem sen de Sovyet ordusunda iyi bir subaydın, ama Kürt ordusunda yirmi dört saat bile nefes alamazsın. Bu da ya senin ya da biz Kürtlerin kusura. Ben ne yapayım. Sen Kürt değil misin?

Wekil Mustafa: Bilinçsizliğimizdendir, az okuyoruz Başkanım.

- Sovyet ordusu için iyisin, ama Kürtlük için dersek hemen yere düşersin. Kendisi için asker olamıyor, ama düşman için her biri paşa oluyor. "Kürtler için bir adım atabilir misin?" diyorum, başını eğip yere bakarak kaçıyor. Hepsi böyledir.

Bu bir ülkedir, ülkesiz yaşam olmaz. Bu, Kürdistan'ın birliğidir; birlik olmadan direniş olmaz, yaşam olmaz.

Bunlar yanıma ne için geliyorlar? Çaresizdirler de onun için. Eğer tam özgürlük savaşçıları olsalardı, bunlardan çok büyük komutanlar çıkardı. Ben şimdi niye tek başıma kalmışım? Her şeyi üzerime atmışlar. On sekiz yıldır bu sahadayım, belki otuz binden fazla asker yetiştirdim. Fakat çoğu şehit düştü, kendilerini bile koruyamadılar.

Sen ülkeden çok uzak olmana rağmen, "Kürdistan böyle güzeldir, çok zengindir" diyorsun. Sende inanç, moral, disiplin var. Ben kırk yıldır nefes nefese bunun için çalışıyorum. Kürdistan'ı kabul edecek birisi yok.

Kürdistan için birlikler oluşturalım, ordular kuralım diyen kimse yok. Bunların hepsi komutan da oldular.

Örneğin, bu arkadaşı tabur komutanı yaptık, taburunu dağıtıp geldi. İdamı hak etmişti, ama yine de "Kürt'tür, bilinçsizdir, üzerinde duralım" dedik. En iyisi belki de budur. Bunu ne yapacağım? Bir taburu vardı, ne eğitebildi, ne disiplin verebildi, ne de onunla savaşılabildi. Başına bela edip karar vererek buraya geldi.

Anlayışında büyük amaçlara, büyük disipline, büyük komutanlığa bağlanma yoktur. Aynı çocuk gibi. Köylü insanıdır; bir sigara, bir kadın ona ölümüne kadar yeterlidir. Öyle alıştırmış kendini, büyük şeyleri sevemiyor.

Wekil Hoca bu yaşına rağmen, bir asker gibi duruyor. Önderliğin karşısında nasıl durması gerektiğini biliyor. Kendimi tam önder saymıyorum, kimse önderlik yapmıyor, herkes başıma atmış onun için yapıyorum, başka bir şey için değil.

- Hayır, Başkanım, siz bizim önderimizsiniz.

- Halk "geçici olarak idare et" diyor. Kimse yok, birileri oluncaya kadar bu önderliği geçici olarak idare edeceğim. 60 yaşındasın, yine de disipline geliyorsun. Böyle olması gerekir, ama bu kız yapamıyor, kendini çok düzenli tutamıyor. Öyle de idare ediyorum. Sen olsan, bir Sovyet subayı olsa, dakikada çelik gibi ayağa kalkar. Ben bir soru sormıyorum, sorsam ağlayacak. Asker böyle olur mu? Ne yapacaksın, vursan da olmuyor. Sosyalizmde vurmak yoktur, değil mi? Çocuk gibi üzerime atıyorlar. Bunun için çare nedir? Mesele ağırdır. Profesör, durum budur, yine de inancın güçlü olmalı. Kürt meselesinde sabret. Önderlik olmazsa ne yaparsın?

Prof. Hüseyin Musayev: Tarih affetmez.

- Önderlik olmazsa, kendinizi ne yaparsınız?

- Ölümdür.

- Başka ne yapayım, benden ne isteyeceksiniz? Söylediklerinizi yoktan yarattık.
- Yoktan yaratıklarınız var, ondan daha güzel bir yaşam olamaz Başkanım.
- Hoca arkadaşlara da bakabilirsiniz, arkadaşlar da anlasınlar.
- Bilinçte birçoğu bu düzeye ulaşamamıştır.
- Çalışmalarımı nasıl görüyorsun? Beni biraz anladın mı? Sen bilimi bilen biri olarak benden razı mısın, değil misin? Çalışmalarımı anlıyor musun, anlamıyor musun?
- Eğer razı olmasaydım, bir kitabınızı dört kez okumazdım. Bir arkadaş okudu, "bundan hiçbir şey anlamıyorum" diyordu. Anlamayanların üç dört kez okumaları gerekir.
- Bravo!
- Ben dört sefer okudum. Bu kitap benim için tarihseldir. Bunun için her okuduğumda önemli noktaların altını çiziyorum, hoşuma gidenlerin hepsini çiziyorum. Burada ilk hoşuma giden neydi? "Bütün Kürdistan bugün yakılıp köz haline getirilmiş" deyişinizdi.
- Biz buna ateş diyoruz.
- Bu ateşten insan yapıldı. Bu ateşle insan geliyor. Doğrusunu söyleyeyim, bunları okuduğumda çok uygulandım. Ne kadar büyük bir düşünce dedim. Gerçekten de ölmüştük, ama bugün yine yaşama dönüyoruz. Yaşamı da yalnız Önderlik çıkarabilir, bu söyledikleriniz bilimseldir. Önderliksiz hiç kimse bir şey yapamaz. İstersen kendini öldür, darağacına as, ne yaparsan yap. Önderlik büyük bir şeydir, onun içinde bugün...
- Söyledikleriniz çok yerindedir aslında. Sen bir kitaptan anlamışsın; bunlara günde bu kadar ders veriyorum anlamıyorlar. Sen olsan vurup parça parça edersin. En büyük silahları gaflettir, bilinçsizliktir. Sen de şaşırıp kalıyorsun, Kürt niye böyle kalıyor diyorsun. Dua edin ki, bunları yavaş yavaş da olsa bu hale getirdik. Okumuyorlar; gerçeklikten, kendilerinden kaçıyorlar, Kürtlerin ilginçliği böyledir. Kendini düzenli, disiplinli kılamıyor. Beyin disiplinini de yapamıyor. Önderlik ideolojisi üzerine hepsi bilinçsizdir. İmkânları da fazla yok. İlk kez bu imkânlar ellerine geçiyor, okumaktan kaçıyorlar.
- Başkanım, yine başka bir şey daha hoşuma gitti. Kürtçe adı neydi? Yağmur yağdığında ortaya çıkıyor, "Onunla bütün Kürtleri görmek istiyorum" diyorsunuz, kitapta öyle yazıyor. Yani Kürtleri böyle bir birlik içinde görmek istediğinizi belirtiyorsunuz.
- Gökkuşağı. Yani kendini bayrağına ulaşırsın. Yalnız Önderliğin gücü, imkanı nedir, ne değildir? Bunu anlarsan, ülke için de söylediğin şeyler doğrudur. Ülke çok zengindir. Fakat ülkeyi isteyen biri ülkesini fazla sevmiyorsa, bağımsız bir inancı da pek yoktur. Mesela kendimizi yoktan yarattık, ama bunlar kendilerine güvenemiyorlar, sürekli gözleri dışarıdadır, sürekli 'biri bizi kaldırsın' diyorlar. Halbuki biri seni kaldırdığında senin değerinin olmaz. Kendi kendini kaldırman gerekiyor.
- Aynen öyledir.

Kürtlük için yaptıklarımız büyük güçtür

- Mesela, bu arkadaşlarımızın hemen hepsi böyle. 'Amcam, dayım, senin gölgen altında kendimi büyütmek istiyorum' diyorlar. Bu yanlıştır. Yunan gazetecisi bana bir soru sordu: "Senin öğretmeninin var mı, yok mu? Sen kimden öğrendin? Okuduğun son kitap kimindi?" dedi. Eğer bir hocam olsaydı, şimdi ölmüştüm, yanlış yolda olacaktım dedim. Çünkü şimdiye kadar hocalar Kürtler için herhangi bir doğruyu söylememişler. Bu büyük bir sorudur. Şimdiye kadar bütün hocalar bize yanlış söylemişler, diğeri de bütün hocalar düşmandır. Çevremizdeki diller bizim için değil, bu hocalar bizim için bir şey yapamaz. İyi ki, benim hocam yoktur. Hocam olsaydı, beni yanlış yola saptıracaktı, ben de ölecektim. Ben kendi kendimin öğretmeniyim dedim. Hatta bir şey daha söyledim: Yukarıda tanrı olsaydı, beni yine yanlış yola sevk edecekti. Allah da Kürtler için değildir, Kürtleri şaşırtıyor. Kürtlerin allahı da onları yanlış yola sevk ediyor. Bunun için ben kendi kendimin tanrısıyım. "Sen nasıl bu işi yapıyorsun?" dedi. Biz bir halkız, binyıldır önderliksiz kalmışız, düşman bizi böyle vuruyor, öyle korkmuşuz ki dedim. Benden bazı şeyler öğrenmek istiyordu. Grekler tarihi bir halktır ve büyük bir devletleri vardır. Şimdi de bizden yardım istiyorlar. "Bunları nasıl böyle yaptın?" dedi. Kendim böyle yaptım dedim.
- Kürtlük için yaptıklarımız büyük bir güçtür. Dünyanın, düşmanın bizden öğrendikleri kadar arkadaşlarımız bizden öğrenemiyorlar. Çünkü yanlış büyütülmüşler; anne baba yanlış büyütüyor, ülkedeki öğretmenler

yanlış büyütüyor. Belki vicdanın vardır, Kürdistan üzerinde birkaç şey söyleyebilirsin. Gördüğün bütün öğretmenler Kürtler hakkında bugüne kadar doğru bir şey yapmışlar mı? Hayır!

- Hayır, hatta "Kürt yoktur" diyorlar. Yazdığımızda da karalıyorlar.

- Değil mi? Öğretmenlerin hepsi böyle. Bazı Ermeni olanlar var, onlar da Ermenistan içindedirler, bizi kendileri için çalıştırmak istiyorlar. Kendi çıkarları için bunları yapıyorlar. "Doğru temelde Kürdistan budur, Kürt budur" diyen yok. Sorunlarımız çok ağırdır. Görüyorsun, Kürtlere saygımız çok büyüktür, çalışmalarımız da büyüktür. Bütün arkadaşlar için söylemiyorum, dürüst olanları da var, çalışmak isteyenler de çoktur, fakat sonuçta kendilerini çok büyütüyorlar. Bize gerekli olan Kürtlüğü temsil edemiyorlar. Senin istediğin gibi de Kürtlük yok.

Konsept diyorsun, bu çok büyük bir Kürt gerektiriyor. "Önderlik olmazsa bu konsept olmaz" diyorsun. Doğrudur, tek başıma nasıl yapıyorum? Bu kadar yıl yaptım. İki üç kişinin de çıkması gerekiyor ki, yükümü biraz hafifletsinler.

- Siz olmadan olmuyor.

- Bensiz olmuyor, ama her şeyi benden istemek de olmuyor.

- Olmuyor, hepsinin toplanıp sizin de onlara Önderlik etmeniz gerekiyor.

- Yakın arkadaşlarımızın hepsi başıma yük olmuşlar. Size söylüyorum: Bir Kürt'e maaş ver, kendini günde on kat satar. Halbuki polislik, jandarmalık senin ölümün içindir, aşiret reisi hainlik içindir, baban seni şaşırtır, dayın da seni kendi adamı yapmak ister. Bundan fazla sana bir şey veremezler. Bunlar da hepsinden beter, çaresizdirler. Mutlaka "birileri beni büyütün" diyorlar. Kimse kimseyi büyütmez. İnsanı ancak kendileri için büyütüyorlar, o zaman da onların adamı olursun. Senden herhangi bir hayır gelmez artık. "Böyle olmazsa, ayaklarım üzerinde duramam, öleceğim" diyor, sonra da gidip ölüyor. "Özgürlük ve bağımsızlık senin için esas olsun" dediğim zaman, "ben öldüm" diyor. Söylediğin planı yürütmeyi bırak, bakamazlar bile, güçleri yok. Ben inatçı bir Kürt, bir insan olarak üzerinde dursam olabilir, ki durdum; fakat sadece benimle de olmaz, başkalarının da çalışması gerekiyor.

Kürtlük de, Kürdistan da sadece benim değil, hepinizindir. Ulusallığından, ülkesinden kaçan en büyük haindir. Kendini inkar edersen, o zaman sana "Rus askeri" denilecek, sana da "Kazakistan öğretmeni" denilecek, Kürtlerin değildir diyeceğiz, eğer Kürtlüğünden ve ülkenden kaçarsan.

Bunun için Kürtlük hepimize gereklidir. Kürtlük olmasaydı birlik olacak mıydık, bu insanlar bir olur muydu? Hayır! Ülkesiz yaşam da olmaz. Dünyada ülkesiz olan var mı? Yalnız bizim ülkemiz yok. Halbuki ülkemiz dünyanın en güzel ülkesidir. Ama dünyada tek ülkesiz kalan biziz. En ağır hastalık budur. Yine de yoktan bazı şeyleri yarattık, razısınız bunlardan, değil mi?

- Razıyız Başkanım.

- Fazla bir şey istemeyin benden, versem de yiyemezsiniz. Hazırladığım sofrası, Halil İbrahim sofrası gibidir. Sofra nedir? Yani üzerinde yemek yediğimiz yerdir.

- Biz stol diyoruz.

- Halil İbrahim sofrası gibi çok zengindir, yani ne yersen ye bitmiyor, sürekli hazırdır. Ben de PKK içerisinde böyle zenginlik yaratmışım; yani ne kadar yersen daha da vardır, bitmiyor. Fakat arkadaşların midesi, beyinleri hastadır, yiyemiyorlar. Ben ne yapayım? Beyinleriniz kaldıramıyor. PKK bilimi, ideolojisi büyük değil midir? Çok büyüktür, gördün. İdeoloji, maddiyat kadar değerli değil midir?

- Daha kıymetlidir.

- Kıymetlidir, değil mi?

- Paha biçilmezdir.

- Altından daha değerlidir, değil mi?

- İdeolojinin değeri ölçülmez.

- Paha biçilmezdir diyorsun. İdeolojinin değeri, özellikle PKK ideolojisi paha biçilmezdir, değil mi?

- Kimse ölçemez.

- Profesörleri dinleyin, PKK ideolojisini biraz tanımış, "altından daha değerlidir, paha biçilmezdir" diyor.

Okumaya bile tenezzül etmiyor arkadaşlarımız. İşte Profesör söylüyor, ben söylemiyorum. Sana baskı yapmıyorum, okudun, değil mi? İdeolojiyi biraz tanıdın. Benim zorumla mı geldin? Sana kendini PKK'ye sattın dediler, sen kendini PKK'ye mi sattın? Yok!

- "Sen kendini PKK'ye sattın" diyorlar.

- Hayır! Sana para vermiş miyim şimdiye kadar?

- Şükürler olsun ki, hiç öyle bir şey yoktur.

- Sen kendin yola çıkıp geldin, değil mi?
- Doğrudur Başkanım.
- Aşkınla, inancınla buraya geldin, değil mi?
- İnancım, beynimle.
- Kendin tanıyorsun, ideolojinin ne olup olmadığını biliyorsun. İdeolojinin değeri nedir, ne değildir, Profesörsün, biraz değerini biliyorsun. Maalesef bu Kürtlerimiz değil bir kitap, binlerce kitap hazırlamışım, okumuyorlar. Her biri diğerinden daha güçlüdür, beyinlerine koyamıyorlar. Sen bir tanesini okudun, kendini bu kadar güçlendirdin. Bizimkiler bir tanesini bile beyinlerinde halledemiyorlar. Başka imkanlar da vardır. Yalnız ideoloji değil, bizde politika da çok güçlüdür.
- Birincisini okuduğumda, "Abdullah Öcalan'ın ileri görüşlülüğü" başlıklı yazı yazdım. Raporlamıştım, bir fotokopisini de size göndereceğim.
- Gönder, gazetede de yayınlayacağız.
- Dört yıldır çıkartmışım, fakat kimse bilmiyor.
- Derhal yetiştir.
- Okuduğumda o akşam uykum gelmedi. İnsanın içinde aşk ve gayret olmazsa o insan değildir.
- Doğrudur, hayvandır.
- Hayvanlardan beterdir, hayvanın eti yenilir, insanın eti yenilmez.
- Hayvandan daha beterdir, ölmüştür.
- Size yaşamımı anlatayım. Yaşamım çok kötü geçiyor. Profesörüm diye yaşamımın iyi geçtiğini mi sanıyorsunuz? Hayır, çok zordur.
- Zahmettir tabii.
- Sekiz kişi iki küçük odada yatıyoruz.
- Sadece o kadar mı büyük?
- Yaşam çok zordur. Zannediyorsunuz ki, durumum iyidir. Hayır! Akşam yatağa girerken yine kitabı açıp okudum. Baktım ki, arkadaşlar kendilerini yakmışlar. Bu insanlar kendilerini Kürdistan için yakmışlar. Bunlar Kürtlerin ruhu ve yaşamıdır. Önderlik de üzerlerine yazmış, eğer bunların üzerine konuşup yazmazsam, ben insan olamam.
- Bravo! Mesela o kızlar on yedi, on sekiz yaşlarında kendini yakmışlar ve onları anlamaya tenezzül etmiyorsan, o zaman sen insan değilsin. Bütün arkadaşlara söylüyorum: Binlerce kendini yakan şehitlerimiz var. Eğer bu insanları anlamıyorsanız siz insan değilsiniz.
- İnsan değildirler.
- Sen bir tanesini okumuşsun, o da şehitlerimizin kim, nasıl olduğunu daha görmemişsin. "Bu insanların üzerinde bir şey yazmazsam ben insan değilim" dedin.
- Size göndereceğim. Bir diğer konu da az konuşup çok yapmak gerekiyor. Ben öyle anlıyorum.
- Bilip yapmazsan insan değilsin. Vicdanın varsa yapacaksın.
- Bilip yapmayan insanın ölüsü, dirisinden iyidir.
- Tabii ölümü dirisinden iyidir.
- O bilgin değildir.
- Bravo, anlayıp yapmamak namussuzluktur.
- Rahmetli Qanatê Kurdo "yol bilip arkadaşına göstermeyen ölüsü dirisinden daha iyidir" diyordu. Bugün insanlar sana niye "Önder" diyorlar? -Sizi övmek için bunları söylemiyorum- Birçok önder gördüm, akademilerini gördüm, evlerine gittim. Herkes yiyor.
- Ben bundan nefret ediyorum.
- Böcekler gibi içine girip yiyorlar. İster padişah olsun, ister vezir olsun, ne olurlarsa olsunlar sadece yiyorlar...
- Cömert değil, vermiyorlar yiyorlar.
- Yiyorlar, sonra dağıtıyorlar malını dağıtan insanlar gibi. Sonra da çalışıyorlar. Bunun için sizinki bugün yoktan varoluşu yaratmaktır.
- Bunun değerini bilmiyorlar.
- Rusya'daki arkadaşlara, komünistlere söylediğimizde, onlar size de diğer arkadaşlara da "bunlar yaşamını adamışlar" diyorlardı.

- Yeterli de değildir. Mesela Zeynep Kınacı "sizin bitmez tükenmez emek ve çabalarınıza karşılık canımızı bile versek yeterli değildir. Keşke canımızdan başka verecek şeylerimiz olsaydı" diyor. Yani canını veriyor, ama yeterli görmüyor.

- Partili bir arkadaşın evine gittim, annesini gördüm. Oradan ayrıldığımda çok etkilendim. Bu insanlar ne kadar yıldır parti saflarındadırlar, canını veriyorlar, malını veriyorlar...

- Daha da yeterli değil.

- Demek istediğim toplum oturmuş, herkes oturmuş, hepimiz borçluyuz. Ruslara anlattığımda akılları başlarından gidiyor; "Bunlar nasıl insanlardır, kendilerini nasıl yaşıyorlar?" diyorlar.

Çocukluğumdan beri sosyalistim

- Bu işi yaparken bedelini de istiyorum. Bulgur pilavı ve bir bardak ayran bunun maaşıdır. Bunun bedeli olarak PKK'den bir şey istemiyorum. Bu ekmeği de yaşamak için istiyorum. Önderlik burada hiçbir şeye tenezzül etmez. "Yoldaş, rica ediyorum, bana bir şey ver, benim için kendini şöyle yap" demek doğru değil. Ben, insana müthiş veriyorum. Çocukluğumda da böyleydim. Mesela tuzak kurup kuş yakalıyordum, cebimi kuşla dolduruyordum, etrafımda çocuklar toplanıyordu, kuşları dört parçaya bölüp her parçasını bir çocuğa veriyordum. Bir çocuk, bir kuşu dakikada yutabilir, ama ben yalnız yemiyordum. Üç dört çocuğa veriyordum. Sosyalizm budur.

Ben çocukluğumdan beri sosyalistim. Çocukluğumdan şimdiye kadar da veriyorum. Ama ilginç bir noktadır, bunlar yemesini bilmiyorlar. Ceplerine para dolduruyorum, bakıyorsun, paraları düşmana teslim etmişler. Bölge bilançolarına bakıyorum; iki yüz, üç yüz bin mermiyi, binlerce mayını ve her türden silahları düşmana teslim etmişler. Paralarını koruyamıyorlar, silahlarını koruyamıyorlar. Kahraman insanların tümünü güç yapmışız, "Haydi, disiplininizi güçlü yürütün" diyoruz. Düşman gibi birbirlerinin karşısındalar. "Yoldaş, düşman karşısında güçlü olun, para bize çok gereklidir, ilk kez Kürtlerin eline silah geçiyor, değerini bilin" diyoruz, onlar ise düşmana teslim ediyorlar.

Kürtlerin durumu işte budur. Cebindeki parayı da koruyamıyor. Halbuki yoktan var etmişim ve halen Türk devletinin borçlusuyum. Ankara'da üç yıl MİT parasıyla, onların korumasıyla partiyi yaşattım. Bu sahaya ilk geldiğimde ne bir dostum ne de bir kuruluş param vardı. Gelenlerin hepsi ölümler gibiydi, kimse "ben Kürt'üm" diyemiyordu, hepsini profesörler gibi yaptık. Hepsini donatılmış bir şekilde dağlara ulaştırdık. Oralarda kendilerini koruyamadılar.

Halen bir şeyler istiyorlar. "Heval, ne istiyorsun?" diyorum. "Yaşam" diyor. Özgür yaşam istediklerini söylüyorlar. Özgür yaşam için de birbirlerine ihtiyaçları var. Düşman gibi birbirlerine bakıyorlar, değer vermiyorlar. "Bir kız için kendini on defa satıyordun, özgür kızlar yanınızdadır, niye değer vermiyorsunuz?" diye soruyorum. Yaşamayı bilmiyorlar.

Silah şereftir, silah insanın güçlenmesidir. Hepsi "silahlar kayboldu" diyor. Yemekte de öyle, on bin çuval erzakı düşmana teslim ettiler, şimdi de hepsi aç kalmışlar. O dağlarda o kadar erzak emirlerindeydi. Bir köylüden bir tavuk, bir koyun alsan seninle savaşır. Eski Sovyet nasıl yıkıldı? Değerini bilmiyorlardı. Bu "ben satacağım" dedi, o "ben satacağım" dedi. Beyinden başladı, ideolojiden başladı, şimdi de hepsi talan oluyor. Eski Sovyet nasıl yıkıldıysa, PKK'de de herkes bunun peşinde. Önderlik olmasa, bu yaptığım şeyleri de yirmi dört saat içerisinde boşa çıkaracaklar. Kürtlerde ihanet büyüktür. Sovyetlerde yurtseverlik güçlüydü. İkinci Dünya Savaşı'nda yirmi milyon şehit verdiler, şimdi de çok ilginç satıyorlar. Bu Kürtler düne kadar kendileri için en büyük haindiler. Tarihte deniliyor ki, en çok haini olan bir halk Kürtlerdi. Bu doğrudur. Önderliğim olmasaydı, bir çırpıda hepsini düşmana teslim edeceklerdi. Bunun için Önderlik önemlidir. Sovyet Rusya'sı nasıl elinizden gitti?

- Önderliksiz kaldı.

- Kürtlere Önderliği yine yapacağım. İşimi yürütüyorum. Önderlik yapabilirim, ama sadece benimle olur mu? Tarih değişti, ama yine de insan tam başarmalı diyorum. Yaptığım önderlik, ölümsüz bir önderliktir ve insanlık varoluncaya dek yaşayacaktır. Bunun için insan çok büyük öğrenmelidir diyorum. Binyıldır Kürtlere bir önder çıkmamıştı, ilk defa çıkıyor. Bunu yazılarında belirtmiştin. Diğer önderleri, Barzani'yi, Talabani'yi nasıl değerlendiriyorsun?

- Önder saymıyorum.

- Onlar önder değil, parçalamanın önderleridirler.

- Kürdistan tarihinde bugüne kadar sizden başka hiçbir önder "Kürtlerin birliğini kuralım" dememiştir.

- Dillerin ucuna bile getirmiyorlar.

- Tek bir gün bile söylememişler, zaten hastalığımız da budur. Hangi kitabı açıp bakarsan bak, bunu dile getiren yok.
- Söylememiştir, tarihte de yoktur.
- "Irak Kürdistan'ı, İran Kürdistan'ı kuralım" demişler.
- Hayır, o da değil, onu da yapmıyorlar. Ailem, aşiretim, klanım, kabilemden başka bir şey söylemiyorlar.
- Doğrudur, kandırmacadır.
- Kürt önderlerini söylüyorum. Barzani'nin düşüncesinde kesinlikle Kürdistan yoktur.
- Başkanım, onlar Barzani'yi kandırıyorlardı. Barzani okumamış, ne yapabilir, ne edecekti?
- Ama kendini önder sayıyor.
- Barzani iki sayfa yazmamış, onu nasıl önder yapacağız?
- O, siz Kürtlerin önderidir. Eski Sovyet de o kadar yardım etmişti.
- Hayır Başkanım, Kürtlerin önderi değil.
- Belki şimdi "bizim önderimiz değil" diyorsun.
- O zaman söyledim, önderimiz değil, 1990'dan sonra da her zaman önderimiz değil diyoruz.
- 1990'dan sonra değil, 1990'dan önce...

Wekil Mustafa: Doğrudur, 1990 öncesi onları önder sayıyorduk.

- Onlar neyin önderiydiler? Aşiret reisiydiler, kadının reisiydiler.

Prof. Hüseyin Musayev: Tamam.

- Kadınların reisi Kürtlerin içinde yok muydu? Kadınlara güçlü reisiğini yapmıyorlar mıydı? Ben bunu sana söylüyorum.
- Görüşüme göre, yeni şeyler olmuş.
- Tabii yeni şeyler olacak.
- Bir tiyatro oyunu vardı: Bir balığın solunum sistemini bir adama takıyorlar, bu adamı deniz altına bırakıyorlar, dolaşiyor, yüzüyor. Ona "balıklar seni yiyecek" diyorlar; o da "hiçbir şey beni yiyemez" diyor. Deniz kenarına çıktığında, ona "öleceksin" diyorlar. "Ölmem, balıklar gibi olmuşum" diyor.
- Yani ne deniz altında, ne de deniz üstünde ölmüyor diyorsun.
- Ölmüyor. Bugün parti bu şekilde oluşmuş.
- Bu benim işimdir, bunun üzerinde duruyorum, önümüzdeki süreçte daha da üzerinde duracağım. Eğer ben kendimi ölümsüz kılmazsam tatmin olmam. O çalışmayı, çalışma olarak kabul etmem. Bu da bir doğallığıdır. Bu söylediklerin doğrudur, biraz anlamışsınız.
- Düşünüyorum.
- Akıllısın.
- Dün akşam da uyumadım.
- Bravo! Anlamışsın. Bundan böyle derin ve geniş olacaksın. Yani o söylediğin denizin altındaki, üstündeki balık adam gibi olmazsa, ben yaşamı kabul etmiyorum, adamı kabul etmiyorum. Bu benim adetimdir, tabiatımdır. Fakat yine de söylüyorum, başka Kürtler de yaratmak gerekiyor. Kendinizi yaratın. Gelip bizi ziyaret ettiniz, çok memnun oldum, umarım siz de memnun kalırsınız. Ben diğerleri gibi ziyafetlerle ve maddi şeylerle insanı doyurmam. Dediğin gibi en değerli şey de budur. En büyük düşünce paha biçilmezdir. Ben insanlara akıl veriyorum, bağımsız siyasi bir kişiliği veriyorum, insanlara bomba gibi güçlü bir kişiliği vermek istiyorum. Bunların hepsi değerli değil mi?
- Öyledir.

En büyük güç ideolojidir

- insanın şerefi nedir? Bu değerli şeylere ne kadar bağlısın? Arkadaşına ne veriyorsun? Biz bu işi yapıyoruz. İnsanlarımızı bazı şeylere razı etmişler; sigara veriyorlar, iyidir diyorlar. Ucuz bir merhaba veriyor; "nasılsın, iyi misin" diyor, bu da tamam diyor. Bir parça ekmek, yemek veriyor, cömerttir diyor. Bir kahve veriyor; "Vallahi iyi bir dosttur" diyor. Kürtlerin tabiatı böyledir. Bir maaş veriyorlar; "ölüme kadar sana minnettarım" diyor. Minnettar olmak nedir? "Sana borçluyum" anlamında bunu söylüyor. Ona bir kadın veriyorlar; "yaşam budur" diyor.

Bunların hepsini bilimsel olarak tespit ettim. Ne sigara vereceğim, ne selam vereceğim, ne kadına erkek, ne erkeğe kadın vereceğim, ne yemek vereceğim. Bütün bu şeyleri reddediyorum. Kürtler bunlarla kendilerini küçültmüşler, kendilerini satmışlar, değil mi? Bu Kürtlerin psikolojisidir, bu Kürtlerin sosyolojisidir. En büyük bilimselliğim buradadır. Bütün bunları yaktım. Merhabayla, sigarayla, bir yemekle, bir kadınla, bir erkekle, bir maaşla yaşam olmaz. İlk başta bunları tespit etmiştim.

Ben kendim de öğrenciydim, fakülte bitirmiştım, ama böyle yaşam olmaz dedim. Bir kadınla yaşam olmaz, haramdır dedim. Maaşla da olmaz dedim, maaşı da bıraktım. Bir ideoloji gerekiyor dedim. Bir ideoloji için on yıl çalıştım. En büyük güç ideolojidir dedim, onu yakaladım. İdeolojiden sonra kurum, kuruluş lazımdır. Bütün ilişkileri ideolojik temelde, bütün arkadaşlarımla ideolojik temelde ilişki kuruyorum. İdeoloji olmadan bir söz bile söyleyemedim. İdeolojisiz, hiç bir arkadaşına tek bir şey veremem.

İdeolojisiz, sana nasılsın dedim mi? İlk sorum ideoloji üzerineydi. Kürtlere bu lazımdır dedim. Nasılsın Profesör, gel sana iyi bir ziyafet vereyim, seni keyiflendireyim dedim mi? Kendini ideolojinin içine kat dedim, değil mi? Kürtlere bu gereklidir değil mi? Sana yemek verseydim, ne kıymeti olacaktı?

- Değeri yoktu.

- Yoktu. Merhaba Profesör, nasılsın deyip, seninle ahab çavuşluk yapsaydım, bunun da fazla değeri olmazdı.

- Ucuzdur.

- Ucuzdur, hem de çok ucuzdur. Bunu bütün Kürtler için söylüyorum. Kendilerini daraltıyorlar. Önderlik niye bir sigara vermiyor diye hepsi ağlıyor. Kadın erkekle, erkek kadınla "kaçmak istiyorum" diyor. "Keyfi bir yaşam istiyorum" diyorlar. Bunlar zehirdir, yersen öleceksin, zaten bunun için ölmüşsün, kendini öldürmüşsün. Sana verdiğim şeyler önemlidir, senin binyıllık derdinin ilacıdır. Bu doğrudur da, haydi ye diyorum. O zaman bütün Kürdistan onların oluyor. Kürdistan'ın yeraltı zenginliği tümüyle altındır. Eskiden kendini bir maaş için satıyordun, Kürdistan'ın hepsi altındır ve senin önündedir. Özgür erkek, özgür kadın her biri bir yaşam gibidir. Haydi onu kabul et diyorum. Korkuyor, "yok, bunu kabul etmiyorum" diyor. Ya partinin doğrularını söyleyeceksin ya da haram yaşamdan uzaklaşacaksın. Bu, Önderliğin kanunudur. Dünyada Kürtleri insan sayan kimse yoktur, ülkelerini kabul eden kimse yoktur. Böyle bir Kürtlük en büyük ayıptır. "Ben de insanım, elbise giymişim, yüzüm insan yüzü gibi, kulaklarım öteki insanlarınki gibi, ellerim öteki insanlarınkinden" diyebilirsiniz, ama maymunlardan betersiniz, sahtekarlık yapıyorsunuz. İnsanım diyen birisi ülkesini bu kadar inkar edip kaçamaz, halkını bu kadar örgütsüz ve siyasetsiz bırakamaz, insanım diyen birisi kendini ideolojisiz bırakamaz. Senin söylediğin gibi, yeme içmeden önce ideoloji gelir. İdeoloji dışında ben insanım diyemez. En büyük ısrarım budur, doğru olan da budur. İflas etmiş bir yaşamı, düşmanın hizmetinde olan bir yaşamı, bir sigaraya, bir maaşa, bir kadına bağlı yaşamı ben nasıl kabul edeceğim? Yine de fakirdirler, maaş da sigara da yoktur. Ülkesiz kalsan, özgürlüksüz kalsan nereden maaş alacaksın? Şimdi Kürtlerin yüzde sekseni işsizdir. Maalesef yaşam başlarına bela olmuş. Kendini ideolojisiz bırakanlar hayvan gibidir, hatta daha da beterdir. Kusura bakma Profesör, derdimiz budur, ama iyileşeceğini sanıyorum.

- İyileşecektir, Başkanım.

- Bazı imkanlar var, güven de var. Sen de hoca, asker gibi ayakta duruyorsun, iyidir. Kızlar ağlıyor, erkekler de ağlıyor, ama profesör iyi anlıyor. Heyecanlı mısın? Bu seni büyük bir yaşama sürüklüyor, değil mi? Doğru olan da budur. Bu güç büyük bir çalışmaya dönüşür. Bu bizim ilacımızdır; bu ilacı içersen ideolojiye, yani sağlığına kavuşursun. Başka çare bu dünyada var mı? Kürtlere ilaç var mıdır? Hayır! Parti ideolojisi dışında Kürtleri ıslah, iflah edecek, sağlığına kavuşturacak bir şey var mı? Yok! Profesörün kendisi biliyor, yoktur.

- Yoktur. Bütün bilimler fanteziden oluşuyor. Sizin fanteziniz güçlüdür.

- Bilim fanteziye bağlıdır. Fantezi, heyecan, azim, irade...

- Sende olmasaydı bunları yapmazdın.

- Aşk.

- Aşkı görüyor musunuz?

- Tabii ülke aşkı, insan aşkı, bilim aşkı yoksa bir adım bile atılamaz, parayla olmuyor.

- Parayla olmaz, onlar bir hiçtir.

- Bunun için arkadaşlarınıza söylüyorum: Yeme içmeyle, parayla, yetkiyle, "ben komutan olsam, memur olsam iyi olacağım" demekle devrim olmaz. Kürt bunlarla insan olamaz. Kendinizi gaflete yatırmayın.

Bunları iyi anlayın. Ülkene, savaşına, insaniyetine büyük aşkın olmazsa insan olamazsın. Önderliğin aşkı,

her şeyden önce ideolojidir. Dünyadan anlamazsam dünyaya bakamam. Bakışım anlamaktır, kime bakıyorsam onu okurum. Gazeteciler, "Hangi kitabı okudun" diye sordular. Şimdi hiçbir kitap okumuyorum, kime bakarsam onu okuyorum; yere, göğe bakıp okuyorum, dünyanın hepsi benim için bir kitaptır, gözümün önüne gelen her şeyi bir kitap gibi okuyorum dedim. Bu çok önemli bir noktadır. Attığım her adıma, gittiğim her yeri kendime kitap yapıyorum. Yaşamın kendisi en büyük kitaptır.

- Bravo! Bu çok önemlidir. Kürt tarihinde ilk defa bir önder yazıyor. Ne kadar Kürt önderi çıkmışsa aşiretlerini aşmamış, hiçbirisi zerre kadar yazmamış.

- Korkuyorum ki, beni tanımayacaksın.

- Nasıl tanımayacağım, senin üzerine yazıyorum.

- Sen bilirsin.

- Benim görüşüm budur.

- Ben övgüden nefret ediyorum. Eğer anlama gücün varsa, çok iyidir. İnsanın kafası sersemleşiyor, insan çok fazla anlayamıyor. Eğer anlarsan iyidir. Anlamak insana güç verir. Kürdistan ve Kürtlük için kendimi güçlendirmek istiyorum diyen birisi, benden binlerce kez güç alabilir. Gücü ve inancı varsa, çok daha fazla güçlenebilir, sınırsız güçlenebilir. Bunun için mümkünse yaz ki, oradaki Kürtler de güçlensin. Rus diliyle yazarsan çok iyi olur. Zayıf olduğunuz için güçlenmeniz gerekiyor.

- Rusça yazacağım.

- Rusça yaz ki, orada bir milyon Kürt vardır. Başka dostlarımız da vardır. Ruslardan birçok dost da vardır, değil mi?

- Doğrudur.

- Onlar da bizi tanısınlar. Biliyorsunuz, biz sosyalistiz, ideolojimiz bütün insanlık içindir, yalnız Kürtler için değildir. Diğer insanlar da bu ideolojiye muhtaçtır. Tabii ideolojimiz enternasyondalr, dar milliyetçi değildir. Yazarsan yalnız Kürtler için değil, diğer milletler için de faydası vardır. Gelişiniz iyi oldu, başka benden ne istiyorsunuz? Yeterli midir?

- Başka ne isteyebilirim ki? Yeterlidir.

- Bu toplantıyı senin için düzenledik. Senin yaşamına da, Eski Sovyet Kürtlerine de bir güç olacaktır.

- Doğrudur, Başkanım.

- Bize lazım olan da budur. Belki diğer önderlikler gibi insanın üzerinde duramam. Fakat siz buraya geldiniz, olumluluğum da budur, saygım da bu temeldedir, başka türlü insanlara saygı duyamıyorum. Büyük saygı, büyük düşünceyle bağlantılıdır. En büyük saygı, en büyük düşünceyi birbirimize verdik mi saygı budur, başka bir şey değildir. Sahte şeylere de fazla yaklaşmamak gerekir. Birbirimize büyük düşünceleri verdik. Getirdiğin mektuba büyük değer biçiyoruz, içinde büyük düşünceler var. Bunun üzerine sen de kendini güçlendirdi; çok yazı yaz, bizim gazeteler için de yaz. Mütevazı ol, kendini fazla yaşlı da görme. Bundan sonraki yaşını ülkenin yoluna ada. Geldiğiniz köyün adı neydi?

- Kaşkabağ.

- Onların hepsine selamlarımı söyle. Onların hepsini de benim kuvvetimle güçlendir. Belki bize en uzak olan Kürtlerdir, ama bir gün Kürdistan'a geleceklerdir. Sizin aracılığınızla onlara selamımız budur. Kendilerini bir gün Kürdistan'a ulaştırmaları için belirtiyoruz. Ülke evimizdir, ülke din ve imanımızdır, onsuz yaşam olmaz. Ülke sadece bunlar da değildir; tarihtir, kültürdür, geleceğimizdir, aydınlığımızdır ve o olmazsa yaşanılmaz. Bunun için aydınlığın imkanı, aşk imkanındır; bununla insan kendini güçlendirebilir, büyütebilir. Doğru olan da budur. Bundan daha doğru olan var mıdır? Bu temelde sana da başarılar dilerim, Hoca sen de bir şey söylüyor musun?

Wekil Mustafa: Ömrümde görmediğimi gördüm, duymadığımı duydum.

- Arkadaşlara iyi ders verdin mi?

- Bilemiyorum, Başkanım.

- Size söylediği en önemli nokta hangisiydi? Sen ne anladın onlardan?

Muh.: Rusya ordu sistemi, özellikle disiplin yanı, istihbarat yanı ve emir talimat sistemi üzerine ders verdi. Emir talimat ile ordu bağlantısını geniş açıkladı. Sonuçta arkadaşlar bazı şeyler aldılar.

- Yararlandınız mı biraz?

- Doğrudur, Başkanım.

- Ordularının niye dağıldığını anladınız mı?

- Başkanım, bu konuda bir tartışma oldu, açıklama da oldu. Esas olarak beyinde bozuldu.
 - Tamam, onu biz söyledik.
 - İdeoloji bozuldu, eğitimsizlikten çok bahsedildi.
 - Hepsi önderliktendir, önderlik gittikten sonra sistem altüst olur, ayaklar da gider.
- Bundan sonra ne yapacaksın? Ülke aşkın var mıdır? Ülkeyle misin, Kürtlerle misin?

Wekil Mustafa: Evet, Başkanım. Çocukluğumdan beri Kürtlerleyim. Ama yol bilmiyordum, ideoloji ve önderlik yoktu.

- Doğrudur, ben bunları açtım.
- Halk yoktu.
- Size gülüyorlardı o zaman.
- Biz gücümüzü halktan alıyorduk, savaşıyorduk. Halkın çocuklarını alıyorduk, büyük bir zulümdü. Yarı yarıya amacımıza ulaştık. Dünyada yapmadığım bir şey kalmadı; sadece tek bir şey kalmış, o da silahı alıp ülkemizin dağlarında savaşmak. Bunun için de savaştım, birçok halkla da savaştım.
- Savaşın mı?
- Doğrudur, Başkanım. Tek amacım ülkem için savaşmak. Bugün şükürler olsun ki, Önderlik var, ideoloji var, her şey vardır. Sadece savaşçı kalmış.
- Savaşçıların yetiştirilmesi kalmış diyorsun.
- Evet, savaşçıların da kendilerini değil, düşmanı öldürmeleri gerekiyor.
- Savaşın bir kanunu da seni öldürmek isteyen düşmanın seni vurmadan önce, senin onu vurmandır. Yani savaş bilimi ölmek için değil, öldürmek içindir. Bizim arkadaşlar "zaten biz kendimizi ölüme hazırlıyoruz" diyorlar. Bu, savaşa ihanettir.
- Niye bir Kürt ölüp gitsin? Düşman ölsün.
- Ne kadar çok düşman öldürürsen, o kadar büyük bir askersin. Askerlik bilimini başka nasıl tarif edebiliriz?
- Bilim gereklidir. Bir kitabı okumazsan, üzerinde çalışmazsan düşmanı tanıyamazsın.
- Düşmanını tanımazsan, nasıl düşmanını vuracaksın?
- Öyle olursa arkadaşını katledersin.
- Bu gerillalarımızın bir usulü vardır: "Biz teoriyi sevmiyoruz, pratiği seviyoruz" diyorlar. Teoriyi bilmeyen birisi pratik yapar mı? İdeolojiden kaçıyorlar, "biz pratikçiyiz" diyorlar.
- Olmaz. Rus generali Suvarov (Türklerle savaşan general) diyordu.
- Adı neydi?
- Aleksandr Suvarov, "ben eğitilmiş bir ordumu, eğitimsiz yüz orduyla değiştirmem" diyordu.
- Arkadaşlar neden öğrenmeden kaçılıyorsunuz? "Biz pratikçiyiz" diyorsunuz. Olur mu? Maalesef burada da kendilerini kandırmışlar. Öğrenme disiplini yaratıyor tabii. O ordu da asla düşmez. Yani eğitilmiş yüz elli gerillan olsa, on bin düşman askerine bedeldir. Derinliği ve disiplini ne kadar olsa da bundan kaçıyorlar. Yanıma gelmişler; "ben tabur komutanıyım" diyorlar. Yapmayın arkadaşlar, bu büyük bir ayıptır. Askeri bilimden uzak bir kişi olursa bu rezalettir. Böyle yapmayın. Hatırınızı kırmak istemiyoruz, ama tecrübeler, askeri tecrübeler büyüktür. Öğrenmeden çalışma olmaz. Başka ne söylenebilir?
- Disiplinsiz, önderliksiz, imansızlık olmaz.
- İnançsızlık.
- Önderliğimize ve ideolojimize inancımız var.
- Cesaret lazımdır, cesaret de var. Fedakarlık var, o da lazımdır.
- Yiğitlik de var. Kürt halkından daha yiğit bir halk dünyada yoktur.
- Feda olma da vardır.
- Her şey var.
- Ne yoktur?
- Okuma.
- Okuma ve disiplin.
- Çalışmaları gerekiyor, gece gündüz okumaları gerekiyor.
- Sadece okuma demeyelim. Düşünme yoktur. Mesela sen yarın bir savaş yapmak istiyorsan, biliyorsun, Rus generalleri sabaha kadar değil, tahmin ediyorum bazıları yıllarca bir fikir üzerinde durdular. Napolyon'a, Hitler'e karşı oldukları zaman da müthiş düşündüler. Öyle değil mi?

- Gece gündüz yatmıyorlardı. Daha önceden de planları hazırды. Bugün mesela bir devletle savaş olsa, nereden gideceklerini, nereden vuracaklarını, kaç yerden vuracaklarını önceden planlıyorlar, sonra komutana sunuyorlar.
- Yani yapacağı bir şeyin üzerinde daha önce bin defa duruyor.
- Düşmanın her gayesini düşünüyor.
- Tabii, komutanın işi budur. Bu arkadaşlarımız yok diyor. Ben buna Donkişot tarzı diyorum. Donkişot, yel değirmenine karşı kılıç çekip saldırıyor. Bunu düşman sanıyor.
- Değirmenle dövüşüyor.
- Onu görüp hücum ediyor. Arkadaşlara gerilla usulünüz budur diyorum. Düşman karakolu budur, hücum edeyim diyor. Karakol yeraltında yer yapmış, etrafına tank koymuş, mevzi etrafına da kum torbaları ve mayın bırakmış, etrafı mayınlarla çevrilmiş. Sen nasıl gidip o karakolu zapt edeceksin? Donkişot usulüyle kendini üzerine atıyor. Gerilla böyle olur mu? Şimdiye kadar böyle savaş verdiler.
- Bu cinayettir.
- Onun için bunların hepsi suçludur diyorum. Ben on sekiz yıldır bu mevzideyim, başımı yerinde uygunsuz bir şekilde kaldırmadım, yerinde olmayan bir söz söylemedim. Ben korkuyor muyum? Hayır! Hepsi başıma yiğit kesildi. Ben sizi yiğit yapıyorum, ama siz beni öldürüyorsunuz. Arkadaşlarımız anlamıyorlar. Teorisiz, önderliksiz savaşacaklarını sanıyorlar. Savaşamazlar, hepsi ölüyorlar ve etrafını da öldürüyorlar. Bu büyük bir suçtur. Kürt'ler, alıšmamışlar. Öğrenmeleri için çok büyük bir savaş veriyoruz, yavaş yavaş öğreniyorlar.
- Dünya, gerilla savaşı karşısında şaşırmış durumda. Dünyanın partimizle diyalog kurma yönünde ilgileri artmıştır.
- Eğer bunlar anlasalardı, bütün düşmanlarımızın belini kırmıştık. Eğer verdiğim derslerden tek dersi doğru anlasalardı, dürüst anlasalardı, önümüzde dayanan güç kalmazdı. Türk subayları verdiğim dersleri her gün okuyorlar, generalleri bile okuyorlar. Mesela dün televizyonda gördüm: Generaller Kürt çocuklarını dizlerinin üzerine koyup yemek veriyorlar, şeker veriyorlar, halkı kendilerine yaklaştırmak için hepsi böyle yapıyor. Bizimkiler bütün halkı kaçırtılar, kendilerine düşman yaptılar. Düşman subayları da çocukları her gün kucağına alıyorlar. Generalleri günlük olarak askerlerinin içine giriyorlar, subayları zaten asker içindedirler. Bizim sahte komutanlarımız askerlerini tanımıyorlar; askerleri şehit düşmüş, onlar üzerine bir rapor yazmamışlar, kalplerinde onlara bir yer yok. Kürtler bu şekildedirler. Yine de ıslah olmaları için bunları kabul ediyorum. Yüzde bir güzel özelliğı varsa, onu o noktadan güçlendirmek gerekiyor.
- İyi şeyler çoktur.
- İyi şeyleri hakim kılmak gerekiyor. Kürt usulüyle öldürmek olmaz. Fakat anlaşılar ki, onları bu özellikleriyle kabul etmeyeceğiz. Sen de borçlusun. Çünkü ülkeyi inkar ettin, ülke elinizden gitti. Sen de yapmazsan, seni niye kabul edeyim? Ülkesiz kalmışsınız, ülke için çalışman yok.
- Namussuz olurum.
- Borçlusun, borcunu ödeyeceksin. Yurtseverlik borcumuz yok mu? Var.
- Borcum çoksa neden kendimi adam sayıyorum? Düşman gelip malımı alıyor.
- Ülkeneye geliyor; "ben her şeyin sahibiyim, sen benim askerimsin, benim adamımsın, suyun benim suyumdur, tarihin benimdir, sen yoksun" diyor. Hatta sana bir iş bile vermiyor. Senin ülkende sana bir su içirtmiyor. Bunu görmezsen, buna karşı savaşmazsan, seni neden namuslu bir insan sayayım? "Ben yaşlandım, saçım beyazlanmış" demeyeceksin. Ülkenin yolunda olman gerekiyor, bu benim için önemlidir. Çaban bu yönlü olacak değil mi Wekil Mustafa? Wekil Mustafa ülkenin yolunda olmazsa, bu sahtekardır diyeceğim. Sonuna kadar ülkenin yolunda yürümezsen, seni kabul etmiyorum.
- Beş yüz, altı yüz yıl önce Timurlenk'in torunu çok akıllı birinin yanına gidiyor. O da ona "halkının fikrini yanında taşımayan insan, insan değildir" diyor.
- Bunlar yiğitlik meseleleridir. Yiğitlik meselelerinde böyle olmaya mecburuz.
- Doğrudur.

Şerefimiz yiğitliğimizdir

- Asker de öyle değil mi? Asker nedir? Her şeyden önce ülkesi içindir.
- Ülkesi için, halkı için, namusu içindir.

- Ülkesinin özgürlüğü, bağımsızlığı ve halkı içindir. Asker, savaşçı budur, bundan başka bir şey değildir. Size tek bir cümle söyleyeyim: Asker ve savaşçı nefes nefesedir. Ülkesinin, halkının bağımsızlığı için böyleysen savaşçısın, namussuz değilsin. Ülkenin özgürlüğü ve bağımsızlığı için bilim gereklidir, disiplin gereklidir, silah gereklidir. Bunlar eline ulaşmışsa, nefes nefese üzerinde duracaksın. Askeri yaşam bu değil mi? Askeri yaşamın çerçevesi budur. Disiplin, bu çerçeve üzerinde nefes nefese ayağının üzerinde durmandır. Eğer şeref istiyorsan, şeref budur. "Ben hastayım, ben böyleyim" denilmemeli. Fiziki hastalık başkadır, uygun yer bulunur, ama sen sağlamsın.

Bu dersleri anlamazsanız, bu dersler üzerinde kendinizi yapmazsanız katiyen bizden af istemeyin. Size açık söylüyorum: Sizi zorla devrimci, asker, savaşçı yapmıyoruz. Savaşçılık, her şeyden önce şereftir. Savaşçılık ülke değeridir, halkın özgürlüğüdür, insanlığımızın oluşumudur, bilinçlilik. Bilinç olmadan savaşçılık olmaz. Savaşçı taktiktir. Taktik; yirmi dört saat nasıl düşünür, nasıl yaşar, nasıl savaşır diye düşündür. Doğru düşünme, doğru yaşama, doğru savaşma... Kim böyle yaparsa o askerdir. Bunun için, bir eli giderse "bir elim yeterlidir" der; bir ayağı giderse "bir ayağım yeterlidir" der. Gerçek savaşçılık budur. Savaşçı çok içtendir. Tek başına da kalsa, "sonuna kadar direneceğim" der. Çok düşüncelidir. Nasıl düşmanına vuracağını düşünür. Düşmanına vuramayan savaşçı, savaşçı değil, sahtekardır. Savaşçılık ölmek için değil, vurmak içindir, düşmanını öldürmek içindir. Bunun dışındaki tüm savaşçılığın tanımı yanlıştır.

Amaç üzerine bu kadar askeri dersler aldınız. Hem teori, hem pratik dersten sonuç alan, PKK ve Kürdistan savaşçısı olur. Böyle savaşçılar bir grup da olsa, elli kişi de olsa bir ülke için yeterlidir. Tarihin tecrübesi de budur, Önderliğin tecrübesi de budur.

Bu meseleyi birbirine karıştırmayın, bu meseleyle şimdiye kadar yaptığınız gibi oynamayın. Bir kez daha bizi böyle uğraştırmayın ki, üzerinizde böyle sert durmayalım. Doğru olan doğrudur. Anlamli çerçevesiyle tarif ettiğimiz biçimde kendinizi yapacaksınız. Bu çerçeve dışında yaşamınız haramdır, savaşınız da haramdır. Doğru olan bu çerçeve üzerinde ne kadar bilinçlendiysen, ruhunu hazırladıysan, hazırlığını yaptıysan, o kadar yaşama layıksın, o kadar savaşa layıksın, o kadar başarıya layıksın demektir. Bunun sonucu da zafer ve mutlaka zaferdir!

10 Şubat 1998

Kendi tarihini iyi bilmeyenler geleceğe de anlam veremezler

Abdullah Öcalan: Türkiye panik içinde. Kendini uluslararası kuşatmada hissediyor. İçte de günlük istikrarsızlık telaşlandırıyor. Gelişmeler hızlanabilir. Türkiye için iyi bir tarihi gündemi, iyi bir dönemi büyük oranda yarattık. Koşullar da giderek daha elverişli hale geliyor. Yine arkadaşların dersi de Önderlik gerçeği; sanırım daha çok sorular buna yönelik olacak. Gerek yükseltile devrimci ulusal önderlik, gerek bunun uluslararası etkileri şu anda çok tartışılıyor. Birinci elden beni sorgularsanız iyi olur. İşin dedikodu yönünü aşan değerlendirmeler epey katkı sunabilir. Sayın Hasretyan, tabii herhalde konu ile çok daha yakından ilgili.

Bugün sizlerle derinliğine sorgulayacağımız süreç önemli. Yakın dönem tarihçisi olarak klasik Kürt önderliklerini biraz incelediğiniz kanısındayım. Fakat bizim durumumuz çok farklı. Değerlendirmek için böyle yüz yüze kapsamlı bir görüşme zarurettir, şarttır. Ben hiçbir soruya cevap vermekten kaçınmam. En mahrem denilebilecek tüm hususlara açıklık getirebilirim. Buna ihtiyaç da var. Özellikle aydınlar olsun,

uluslararası ilgili çevreler açısından olsun, en çok sorguladıkları bir dönem oluyor. Umarım sorularınız buna yanıt oluşturabilir. Yanıt konusunda sizi aydınlayabilirim.

Sayın Kaya'nın da tabii yakın dönemle ilgili çok derin ve değerli gözlemleri var. Yakın dönemi değerlendirmeleriniz gerçekçi, ama onu özellikle bu son süreçte kıyaslamalı bir biçimde değerlendirmekte yarar var diye düşünüyorum.

Yaşar Kaya: Haklısınız, Başkanım.

- Tarihi bugünle biraz mukayese etsek kamuoyunun hayli ilgisini çeker. Anlatım biraz daha tamamlanıp yetkinleşebilir. Bu açıdan sizin sorularınız ve bizim de karşılaştırmalı yapabileceğimiz bir çözümleme ışık tutar ve birçok yeni düşünceye, yeni tartışmaya yol açabilir.

- Bu söylediğiniz tabii doğru. Ben böyle bir dönemde tekrardan sizi ziyaret etme imkanı bulabildiğim için, misafirlerimle birlikte gerçekten büyük mutluluk duyuyorum. Uzun zamandır yazı yazıyorum, fakat bugüne kadar hep şunu yaptım: Öncelikle sizi ve Kürdistan Devrimi'ni her gün biraz daha iyi öğrenmeye çalışıyorum. Bu gerçektir. Okumadığım kitaplarınız var, onları okuyorum.

- Öğrenmenin yaşı da yoktur.

- Yoktur. Onu yapmaya çalışıyorum. Yazı hayatım süresince de şunu yaptım: Öncelikle Kürtlere biraz kemalist çekirdeği tanıtmaya çalıştım. Bizim buna ihtiyacımız vardı. Çok açık itiraf edeyim ki, Türk devletini, düşmanı elli yaşımdan sonra biraz daha iyi tanıdım. Bunda sizi ziyaretlerimin de büyük payı oldu. Kürtlerin, kemalist çekirdeği ve bu takımı tanımaya çok ihtiyaçları vardı. Biz bunu belki ömür boyu derinleştireceğiz. Genç arkadaşlarımızın bunların üstünde düşünmeleri, tanımaları çok gerekli. İkinci yaptığım şey, Kuzey Kürdistan'daki ihaneti biraz teşhir etmeye çalışmaktı. Elimden gelen imkanlar nispetinde bunu yapmaya çalıştım. Bunun için de mutluyum. İyi bir şey yaptığımı da düşünüyorum.

Bugüne kadar sizinle ilgili, PKK ile ilgili bir şey yazmadım. Bundan sonra böyle mukayeseli bir tarih anlayışı içinde bunu yazmaya hazırlanıyordum. Mesela, M. Can Yüce severek okuduğum bir yazardır.

Cezaevindedir, ideolojik yazılar yazıyor. Onun ideolojik yazılarını çok severek okuyorum. Doğudan Yükselen Güneş isimli bir kitap yazdı. O kitabı okudum ve kendisine bir mektup yazmayı düşünüyorum. Çünkü kitapta müthiş yanlışlıklar tespit ettim. Başkanın biyografisini yazmak size düşmez diyeceğim.

Başkanın yanında yirmi yıl kalmış arkadaşlarımızın bunu yazması lazım. Hepimiz Kürdistan Devrimi'nin doğrularını korumak, söylemek zorundayız. Bizi güçlendiren, bize güç verecek olan da budur.

Gündem Gazetesi'ni çıkardığımız zaman arkadaşlar bana dedi ki, "abi, biz senin de yazı yazmanı istiyoruz. Sadece gazete sahibi olmak, idareci olmak, her gün burada bulunmak kafi değil." Ben nasıl yazılar yazmalıyım diye düşündüm. Rahmetli Musa Anter derdi ya, "benimkisi biraz bulvar tiyatrosu." Gerçekten büyük bir mizah yazarıydı, büyük bir tarihçiydi. Kürdistan'ın büyük dervişlerinden biriydi. Ben onun bu yanlarını çokça yazdım.

Kürtler arasında ideolojik yazı yazmayı seven çok insan var. Gençliğimden beri ideolojik münakaşalar ve ideolojik yazılar görüyorum. O zaman ben başka bir şey yapmalıyım diye düşündüm. Kendime göre bir yol, bir stil bulmalıyım ve bunları yazmalıyım dedim. Bugün çok açık bir şekilde söyleyeyim: Halkımız bu işi sevdi. Benim yazılarımı okuyorlar. Bir eve gidiyorum, ev kadını, "sabahki yazınızda bu vardı" diyor. Tabii bu beni mutlu ediyor, bana verilecek en büyük hediyelerden bir tanesi bu. Buna devam edeceğim. Biraz konuştuğum gibi yazıyorum, biraz sade yazıyorum, biraz insanlarımızın hoşlanabileceği şeyler yazıyorum. Hepsi bu. Başkanıma, hak veriyorum ve söz veriyorum. Bundan sonra o şekilde devam edeceğim.

- Bu yaşadığımız süreçte eski ve yeni devrimci kuşağın ilginç bir buluşması var. Siz bunlara ender tanık olanlardan, ulaşanlardan birisiniz.

Mukayeseli anlatım hayli ilgi çekebilir. Eleştirisel olsun. Burada ne ucuz yergilere, ne ucuz övgülere ihtiyacımız var. Fakat olup biteni değerlendirmek aydın sorumluluğunun gereğidir. Kaldı ki, çok önemli bir politik misyon içinde bulunuyorsunuz. Bunlar hayli ilgi çeker, umarım halk okur. Çünkü oldukça kendisini ilgilendirir. Hem de en hayati konular kendi gerçeğini ilgilendiriyor. İnceleme düzeyiniz fena değil. Epey bir birikimle birlikte, bu kadar yoğunlaşma gereğini duymanız doğru ve gereklidir. Gerçekten günümüzde yüzyılların makus talihi yeniliyor. Tarihi yenilenme var. Bu hem heyecan veriyor, hem ihtiyaç gösteriyor. Bundan uzak durmak, yaşamdan uzak durmaktır. Çünkü heyecanı duymamak insan özüne de ters düşer. Kürt olayında, Kürt gerçeğinde büyük bir demagoji var. İşin acısını bilmeden, herkeste büyük bir ucuz kahramanlık var. Bu son derece sakıncalı.

Dikkat çekmek istediğiniz şu hususları iyi anlıyorum: Onlarca yıl zindan pratiğiniz olmayabilir. Fakat her şey ancak kendi döneminde anlam bulabilir. Yaşadığınız dönemlerde kemalizme karşı söylenecek bir iki söz, bugünün büyük bir eyleminden az önemli değildir. O zaman geçirilen birkaç haftalık zindan pratiği, şimdiki birkaç yıldan az önemli değildir. Yani dönemin kulakları sağır eden, nefes aldırmayan özelliği dikkate alınırsa, ne yapılmak istendiği, anlamının ne olduğu daha iyi anlaşılabilir. Bu fazla takdir edilemiyor, çünkü her şey bugüne göre değerlendiriliyor. Kürtlük için bir iki şey söylemişsin, çok mu önemli? Şimdi herkes söylüyor, herkes teorisini yapıyor. Şu anda bizi bile beğenmeyenler -hatta içimizde bile- çıkıyor. Nasıl iyi komutan olduğunu, gerçekleri nasıl daha iyi dile getirdiğini söylüyor. Fakat gaflet şurada: Bunun tarihini bilmeyenler kesinlikle becerikli olamazlar, bir şeyler başaramazlar. Söyledikleri demagojiden öteye gitmez. Sözüm ona söyledikleri yöneticiliğin de, komutanlığın da kesinlikle bir değeri yok. Çünkü onun temel özünden haberleri yok.

Kendi tarihini, onun gelişim diyalektiğini iyi bilmeyenler zaten geleceğe de anlam veremezler, günümüzü de değerlendiremezler. Hata üstüne hata yaparlar ve bu tipler en tehlikesidir. Bir de buna 'ne oldum delisi'ni eklersek, bir sürü erken iktidar hastalığı çıkar. Sıradan bir gelişmenin bile bizim için bayram olduğu dönemler vardı, ama şimdiki beğenmiyor. Şimdi bütün bunlar derin bir gafletle ancak izah edilebilir ve buna fırsat vermemek gerekiyor. Herkes gerçeği tam olduğu gibi algılayabilmeli. Acılarıyla, üzüntüleriyle, mutluluğuyla, sevinciyle ne ise onu anlayabilmeli. Dürüst olmalı, terbiyeli olmalı ve bugün için yapabileceği bir katkı varsa, onu gerçekten layıkıyla gösterebilmeli.

Yani şunu söylemek istiyorum: Biraz tarihten anlıyoruz, hata yapmamaya çalışıyoruz. Günümüzü de büyük ölçüde devindiriyoruz, hareketlendiriyoruz. Herkese hakkını vermek benim için esastır. Bu konuda bir adaletsizlik, abartılı bir yaklaşım içinde olduğumu sanmıyorum. Günümüz bu açıdan biraz da final sürecine benziyor. Bütün gelişmeler -ciddi bir hata yapmazsak, bir talihsizlik olmazsa- 2000'li yıllara daha yürekli, daha inançlı ve daha başarılı yaklaşabileceğimizi gösteriyor. Takdir edersiniz ki, yıllarca her şey neredeyse yüreğinde saklı kalmış, bütün umutlar boşa gitmiş, ne yapılmak istenmişse başa büyük bela olmuş. Bir olgunun kendini çözüme doğru götürmesi heyecan vericidir. Bunu çok iyi anlatmak gerekir. Sayın Hasretyan da sanırım aynı yaklaşımlara sahiptir. Bizim acılarımızı biliyor. Kaldı ki, kendi halkının acısını da çok iyi biliyor.

M. A. Hasretyan: Biliyoruz, fakat haktan gelemiyoruz.

- Gün görmüş kişilerdensiniz. Birçok devrim gördünüz, bizzat ateşin içinde de yetiştiniz. Ermeni halkının soykırımını sizden daha iyi bilemeyiz. Herhalde onların acıları sizin yüreğiniz de vardır. Bizim halkımızın üzerine de en değerli kitapları yazanlardansınız. Sizin sanırım bu günleri biraz daha derin görme ihtiyacınız olabilir. Biz size sonuna kadar üzerimize düşeni göstererek katkıda bulunmaya hazırız. Yeniliği görmek gerekiyor. Klasik ölçülerle yaklaşmak, bugünü tam anlamada yetersiz olabilir. Bunun için bu geziniz önemli. Sizlerle buluşmamızı oldukça önemli buluyorum. Hatta sizin buraya gelme isteminizi duymadan önce acaba gelebilir mi diye düşünmüştüm. Buluşmamızın gerçekleşmesi de anlamlı. Yani tarihi incelemeler değerlidir. Ama yüz yüze buluşmalar daha değerlidir.

Tahmin ediyorum siz de Eşiryanlardansınız. Eşiryanlar Ermenilerdir değil mi? Siz de orada büyüdünüz diye söylüyorum. Siz de tarihi konular üzerinde duruyorsunuz değil mi? Uğraşınız bu muydu?

Ş. Aşiryan: Evet. Kürt ve Kürdistan tarihi üzerine Güney Kürdistan'da 1961 yılından 1988 yılına kadar bu işle uğraştım.

- Doktoralığınız mı var?

- Evet. 1988'den bu yana arkadaşlar arasındayım.

- Yani politikacı oldunuz.

- Evet.

- Bizim işimizin işçisi oldunuz demek.

- Evet, Başkanım. Ülke için, ülke dışına çıktım.

- Tabii yerinde bir iş. Bir profesör için de, bir çoban için de ülke gerekli. Çoban buna ne kadar ihtiyaç duyarsa, sizin de buna ihtiyacınız var. Profesör ülkesiz, halksız olmaz.

- Halkımız bağımsız olmazsa, başkalarına hizmet ederse, profesör de evinde oturursa, bu doğru ve kabul edilebilir bir şey değildir.

- Bu en büyük ayıptır.

- Evet, en büyük ayıp buradadır.

- Ancak sizin birçok açıdan öncülük etmeniz önemli.

- Evet.

- Belki fiziki durumunuz imkan sağlamaz, ama elinizden geldiğince yapacaksınız. Kaldı ki, bu iş insanı yüceleştir ve yeniler. Bunun için sizin de bir heyecanınız var. Doktoralığınız varsa çok iyi. Bunu da devam ettirebilirsiniz. 1990'dan bu yana özellikle neden Güney Kürdistan bu hale geldi? Bunun üzerinde durmazsanız büyük bir yetmezlik olur. Şimdi Güney kendisini faşizme yakınlaştırdı ve bir oldu. Orada büyük ve ağır bir savaş var. Bir devrim içinde biz yeni bir devrim yaptık. Güney'de yeni bir devrimin adımları henüz atılıyor. Bu seni de ilgilendiriyor sanırım. Bunun üzerinde de durulabilir. Birkaç sorunuza cevap verebiliriz. Mahmut Baksi de sorular sormuştu. O da bir aydındır. Biraz daralmıştı, biraz rahatsızlıkları da var, ama gönülden devrimimiz üzerinde durmak istiyor. Biz hatırını kırmadık. Hatta nasıl istiyorsa biz emrine hazırız dedik. Eski aydınlarımız, yurtseverlerimiz ne isterlerse emirlerine hazırız. Yeter ki, istesinler. Bu girişten sonra isterseniz sorulara başlayalım. Sanırım vaktimiz bunu gerektiriyor. Hasretyan, isterseniz sizinle başlayalım. Uygun mudur? Daha sonra hepinizi sırayla cevaplandıralım.

M. A. Hasretyan.: Maalesef Türkçe'yi iyi bilmiyorum. Bu yüzden soruları Rusça yazdım, fakat kısaca Türkçe sorabilirim.

Sayın Başkan, birinci sorum şöyle olacak: 15 Ağustos 1984 yılından sonraki dönem yeni bir dönem, yeni bir aşama sayılabilir mi?

Hareketimiz Kürdistan parçalarını
ruhsal bütünlüğe kavuşturdu

- Her şeyden önce, değerli dostumuz Hasretyan'la buluşmayı önemli buluyorum. Yakın dönem tarihçisi olmasından cesaret aldığımızı belirtebilirim.

Sorduğunuz soru, 15 Ağustos Atılımı'nı her yönüyle değerlendirmeyi gerektiriyor. Bu, sizi de sanırım yakından ilgilendiriyor. Biz bu dönem savaşımızın 14. yılını da dolduruyoruz. Büyük ihtimalle 15. yılına da büyük bir savaş hızıyla gireceğiz. 15. yıl da en kapsamlı ve sıcak bir yıl olarak geçebilir. Tabii 30. yıla da girebilir, yakın bir dönemde sona da erebilir. Kesin bir şey demiyorum. Ama geriye dönüp on dört yılda yaşananlara baktığımızda, söylenecek şey çok var. Tarihçiler, aydınlar, siyasetçiler bu dönem karşısında fazlasıyla suskunlar. Bunun bazı önemli nedenleri var. Hiç biri buna hazırlıklı değildi. Yani sanki gökten bir taş düştü, sarstı, bir zelzeleye yol açtı. Halk da hazır değildi. Bu adımın sonunun böyle gelişeceğini ben de kestiremezdim. Bana göre devrimci anlayış, devrimci planlarımıza göre çok daha tertipli ve az hata yaparak gelişebilirdi. On dört yıl çabalarımı bu kadar sergiledikten sonra sonucun çok daha büyük olması gerektiğini her zaman söylerim. Kürt kişiliğinden kaynaklanan çok ciddi yetersizlikler ortaya çıktı. Şüphesiz bazı güçlü yanlarda ortaya çıkmıştır, fakat askeri sanat olarak, onun da önkoşulu olan siyasi temelde verilen derinliğine özümseyerek, bu savaşı istediğimiz gibi yürütemedik. Bunu her şeyden önce belirtmeliyim. Aslında bunun dev gibi imkanlarını hep hazır tuttum. İlk adım atıldığından, ilk kurşun patlatıldığından tutalım şu ana kadar hazırlık çok kapsamlıdır. Belki dünyanın hiçbir ulusal kurtuluş savaşımında olmayacak kadar hazırlıklarını bizzat çok büyük bir dirayetle gerçekleştirdim. Sanmıyorum tarihte başka bir misali olsun. Özellikle bu hareketin, hamlenin sürekliliği ve yükseltilmesi açısından bu olumlu oldu. Fakat içi biraz doldurulsaydı, militan ve komuta düzeyinde de değerlendirilseydi, tarih bambaşka gelişebilirdi. Ama buna rağmen, bu adım esasta rolünü oynamıştır. Kuşkusuz bir tarih yaratılmıştır. İlkçağlardan tutalım ortaçağa, yakınçağa kadar olsun, çağdaş, güncel Kürt hareketleri açısından olsun, kendine özgü en kapsamlı ve ilk olma özelliğini gösteren bir harekettir, bir dönemdir. Üzerinde giderek daha kapsamlı durulacağı kanısındayım. Daha şimdiden bu adım, bu dönem bütün Kürdistan'ı ve diasporadaki Kürtleri de sarmıştır.

Bu adımın ilk kazanımlarını şöyle belirtebiliriz: Bir, Kürt sorunu bununla uluslararasılaşmıştır. İki, Kürt sorunu kemalistler tarafından bile artık itiraf edilecek bir noktaya getirilmiştir. Üç, Kürtlerin kendileri kapsamlı bir biçimde kendi sorunları ile tanıştırılmıştır. Dört, bütün Kürt isyanlarının başına gelen kısa bir sürede yenilme ve ardından çok daha kötü yıkılma, büyük umutsuzluk ve inançsızlık içerisine girme kaderine son verilmiştir. Bu dönem yenilmez bir karakterde gerçekleştirilmiştir. Ki, bu iltir. Çok isyan olmuştur, ama isyanların hemen hepsi yenilmiştir ve bu yenilgilerden sonra da bir enkaz ortaya çıkmıştır. Ki, o enkaz Kürtlerin daha da boğulmalarına, nefessiz kalmalarına yol açmıştır. Biraz bunların bilinciyle bu süreci yönlendirmeye ve yönetmeye çalıştım. Enkaz olmamak, yenilmemek, yenginin, başarının müthiş

tarzını ve tekniğini ortaya çıkarmak, bütün isyanların başına gelen talihsizliği bunun da başına getirmemek için olağanüstü ve biraz da kendime özgü bir tarzla yönetmeye çalıştım.

Şimdi benim karşımda Türkiye Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel var. Bizim atığımız adıma 29. isyan ismini taktı. Süleyman Demirel başa geldiğinde, "bütün isyanları yenmişiz" der. Türkiye içinde de büyük ihanetlerle, komplolarla bu yeni döneme başladı. Bize karşı faşist komploculuğu dayatarak, hiçbir hukuk ve insani gerekçeyi göz önüne getirmeden en kirli savaşlarından birisinin sorumluluğunu üstlenerek gelen Demirel, 'bu isyanın da sonunu getiririm' amacıyla geldi. Bu demektir ki, bütün Türkiye egemenleri bu anlayış temelinde üzerimize çekilmeye çalışıldı ve gerçekten halen yenilme durumu yok. Kendilerini kandırdılar. Son süreçlerde Hakkari'de kitleyi bastırdılar. Mustafa Kemal'in, Türk ulusal kurtuluş savaşı için, İzmir'de yaptığı konuşma gibi, bu da doğuda "biz ikinci büyük ulusal kurtuluşu sağladık" diye konuşma yapıyor. Kendilerine göre adeta bir senaryo oluşturdular, onu seslendirmeye çalıştılar.

Tabii onlar eski Kürt'e, eski isyanlara bakarak hep kendilerini kandırdılar. Bütün söylemleri, bütün senaryoları eski Kürt klasiğine göredir. 'Kürt başkaldırır, biz ezeriz, gerisini de istediğimiz gibi tamamlarız' düşüncesine sahipler. Aynısını bizim başımıza da getirmek istediler.

Tabii burada yine benim şahsi çalışmalarımın farkı vardı. Bu iş tamamen Kürt gerçeğinin derin çözümlenmesi ile yürütülmektedir. Yani oldukça bilimsel bir temelde yürüyor. Bunu kendileri kestiremiyorlar, halen çözebilmiş değiller. Bu işin sırrı ne, nasıl yürütülmektedir? Bunu açıklamaya çalışıyorum. Her zaman kendime söylediğim bir söz var: Yaşamım süresince yenilginin olmayacağına dair eminim. Bu, iki kere iki dört eder gibi bir şeydir. Benim bu konuda hem büyük tecrübem var, hem de inanılmaz ölçüde kendimi koşullara göre yürütmekteyim. Yani yaptığım işte binde bir gerileme imkanına bile geçit vermeme biçiminde kendimi örgütlemiş, gerçekleştirmiş bulunmaktayım.

Bu çerçevede bu döneme bakarsak, şüphesiz birçok ulusal kurtuluş hareketi için, bir zafer için belki bu kadar çaba yeterliydi. Ama Kürt sorununun kendine özgü yönleri nedeniyle yetmediği açık. Halen bastırılma tehlikesi de vardır. Özellikle benim adım etrafında geliştirilen komplolar, suikastlar, boşa çıkarmalar çok yaygın. Bu konuda tehlike olabilir. Tehlike derken tümüyle yenilir, boşa gider demiyorum. Tereddüt uyandırıyor. Kürtler her an kendi kendilerini mahvedebilecek özelliklere de sahipler. Açık belirtmeliyim ki, Kürtlerin halen dirayetli, ne yaptığını bilen güçlü simaları oluşmuş değil.

Hepsine şu sözleri söylüyorum: Yeter ki, bir halkın geleceği için bir hizmet olsun. Sadece birlik için bana emir verin, yerine getireyim. Bunu bile yapmıyorlar. Sayın Barzani, sen Kürtler için benden bir talepte, hayırlı bir talepte bulun, ben senin emrindeyim diyorum. Kuzey Kürdistanlı güçlere, şahsiyetlere söylüyorum: Birlik için bir modeliniz varsa, ben size beyaz kağıt imzalayayım, içini siz doldurun, yeter ki birlik olsun ve ihanete götürmesin. Yine ses yok. Burada acı bir gerçek olan, Kürtlerdeki önderliğin çok tehlikeli bir konumda oluşudur. Kendini yabancı iradeye çoktan direkt veya dolaylı bağlamıştır. Tehlike başından büyük, onun için insan kesin konuşmıyor. Kendi içimizde de bunun örnekleri çok. Her an şahsi bir meseleden dolayı, hatta kafası bozulan ikinci gün soluğu düşmanda alıyor. Kürt'ün karakterinde bunlar var.

Vardır, varolmaya da devam edecektir. Bu nasıl önlenebilir diye sürekli büyük bir çaba söz konusu. Şimdi bu kayıtları da düştükten sonra, bu hamle süreci herhalde Kürt tarihinde, hatta devrimler tarihinde, Ortadoğu'da etkileri giderek büyüyen çok önemli bir gelişmeye adaydır ve süreceğe de benziyor. Bölge için, uluslararası alan için etkisi nedir? Buna fazla değinmeye gerek duymuyoruz. Ama yalnız Kürtler için söylersek, zaten halkın şu andaki coşkusu göz önüne getirildiğinde, umudu da başarı hırsı da en fazla olan bir dönem yaşanıyor. Halk, hatta sıradan savaşanlar benden daha fazla başarıya kendilerini inandırmış durumdalar. Ben gerçekten hiç birisi kadar heyecanlı değilim. Başarıyı da kolay görmüyorum. Ama herkes ha bugün, ha yarın zafer günüdür diyor. Böyle inanmışlar. Bu nedensiz de değil.

İlk defa bu kapsamda bir gelişmenin gerçekleşmesi, tarihte eşi görülmemiş bütün bu operasyonların sonuçsuz bırakılması, inancı sürekli geliştiriyor. İşin en önemli yanı bunu bilmeleriydi. Bilerek sorumluluklarını yerine getirselerdi daha iyi olurdu. Tehlike burada zaten. Biraz da bunun bütün yükü halen bana yığılmış durumda. Ama buna rağmen, şahsımla da bu süreç devam ederse kesin başarıya inanıyorum. İnancım başlangıçta haklılıktaydı, doğruluktaydı, ama şimdi bizzat pratiğin kendisi de başarılı olunabileceğini gösteriyor.

Yakın dönem katliamları var. Diğer örneklerle fazla değinmeye gerek duymuyorum. Helenler Anadolu'nun en eski halklarından. Bir iki isyan da etmediler, tasfiye oldular. Asurilerde, Süryanilerde isyan bile diyemeyeceğimiz bazı kıpırtıları olduğunda, onlar da tasfiye edildiler. En bilinçlileri Ermenilerdi. Ermeni

ulusal hareketi 19. yüzyıl sonlarında geliştirilmeye çalışıldığında, 1915'te katliamla adeta tarih sahnesinden yok edildiler. Ermeni halkının yaşadığı yerler açısından söylüyorum. Kürtler de aslında böyle bir katliam süreciyle belki de en kötü bir biçimde karşı karşıya idiler. Ermeniler üzerindeki yakın dönem katliamları, Yahudiler üzerindeki katliamdan daha az tehlikeli değildir. Hatta daha acılı, daha soysuz, daha çürütücü bir biçimde olmuştur. Ermeniler neden hızlı katledildiler? Çünkü Ermeni bilinci, 'ya özgür olmak, ya olmamak' ikilemi biçimindedir.

Kürtlere dayatılan, 'seni ezer yenerim, ama seni iyi Türkleştiririm de' biçimindedir. Ermenilerin Türkleştirilmesi kolay değil. Bunda dini etkenler de var. Kendilerini daha derli toplu örgütlendirdiklerini de biliyoruz. Kürtlerle Türkler arasında ortak din ve kültür yakınlığını var, coğrafya olarak da iç içelik geliştirilmiş. Çok derin bir Kürt işbirlikçiliği tarihten beri süre geliyor. Dolayısıyla Türkler fiziki imha yerine Kürtlerin ruhi, kültürel yutulmasını daha uygun buldular. Şimdi fiziki imha da var, ama daha kötü olan ruhi ve kültürel imhadır. Kürtlerin ayrı sosyal ve siyasal varlığına tahammül etmek şurada kalsın, onu daha da yuttular. Yeni dönem Kürt sosyalleşmesi, siyasallaşması yüzde yüz Türk egemen ulusunun ve sınıfının içinde erime biçimindedir.

Türk egemenliğinden daha fazla, yani kraldan daha fazla kralcı bir Kürt işbirlikçiliği söz konusudur. Asimilasyondan geçerler, ama ezici bir biçimde kendilerini en iyi Türk sayarlar. Gerisi de çoban bir halk durumundaydı. Gerçekten Kürtlük diyebileceğimiz kesim, düşünceden kesilmiş, hatta karnını bile doyuramayan çoban bir Kürt'tü. Şimdi bu Kürt'ün devrim yapması imkansızdır. Bu Kürt zozanlara, dağların kovuklarına sıkıştırılmıştı. Dört bin yıl öncesini yaşıyor. İlkel komünal toplumun kurallarıyla yaşıyor. Bunları da dağda hayvancılık yapsınlar, Türk ekonomisine katkıda bulunsunlar diye bırakmışlardır. Bunlar zor işleri yaparlar. Bol bol siğir beslerler, biraz tarımcılık yaparlar. Türk kapitalizmi için de bunlar faydalıdır, o yüzden çoban Kürtler bırakıldı. Diğerleri eritildi.

Şimdi bizim hareketimiz bunları değerlendirerek ortaya çıkan bir harekettir. Bu anlamda istisnaidir, mucizevidir. Beklenmedik bir olaydır. Çünkü böylesine ulusal ve toplumsal koşullarda aslında doğallığında bir hareketin oluşmaması gerekirdi. Bu önemli, benim misyonumu anlamak açısından çok önemli. Böyle bir Kürt'e bakarak, kimse hareket düzenleyemez. Ermeni hareketi oldu, ama Ermeniler kapital bakımından çok ileriydiler. Bilinç yönü ile çok gelişkindiler.

- Fakat onlar da korumadılar.

- Başına bela oldu diyelim. Erken bilinçlenme, erken isyan Ermeni'yi mahvetti. Fakat Kürt olayında bilincin kırıntısı da yok. Varolan hızla asimilasyonla eritiliyor ve birkaç tanesi çıkıyorsa kellesini kesiyorlar. Yani binde bir ihtimal yok. Bu nasıl oldu diyeceksiniz.

Ben 15 Ağustos öncesini daha önemli bulurum. Ankara'daki çıkış, Diyarbakır'dan çıkış, Kürdistan'ı dolaşma benim için her birisi başlı başına bir tarihtir. Ama 15 Ağustos Atılımı resmi bir savaş ilanı olduğu için, şu anda herkes "PKK eşittir, 15 Ağustos Atılımı" diyor. Bir anlamda doğru da olabilir. Fakat benim açımdan, 15 Ağustos öncesi çok daha önemli ve zordur. Tarihte belki ilk defa aşiret temeline dayanmayan, isyan niteliğini aşan, başarılı diyebileceğimiz bir taktik temelde yürütülen, ideolojik ve siyasi olarak son derece zor da olsa bir çizgiye sahip olan bir hareket var. Yani bilinci ve ideolojisi var. Ayrıca inanılmaz bir biçimde kendini kitleselleştirdi. Bütün Kürdistan parçalarını manevi, ruhi bütünlüğe kavuşturdu. Yani gerçek bir ulusal hareket söz konusu. O çok bölünüp parçalanmış Kürdistan gerçeğini aşabildi. Muazzam bireyci, küçük amaçlı Kürt'ün her işi bozma hastalığını önledi. Bu çok önemli. En azından bizim içimizde bu gerçekleştirildi. Tabii şimdi bu bütün Kürdistan çapında gerçekleştiriliyor.

Kürt hareketlerinin tarih boyunca kaderidir; esas itibarıyla darbeyi hainlerinden yer. Biz güçlü olan ihaneti önemli oranda sınırlandırdık. Kürt olayında çok dengesiz bir durum var. Türk egemenleri kendi tarihlerinin en güçlü müttefikleri ile üzerimize geldiler. 12 Eylül darbesi ABD ve Avrupa tarafından desteklenmiştir. Hatta Sovyetlerdeki çözülüşten sonra bu devlet tarafından da desteklenmiştir. 15 Ağustos Atılımı açısından geçirdiğimiz süreç en talihsiz bir dönemdi. Bunlar önemlidir, ileride daha iyi değerlendireceğiz. Almanya çok acımasız bir biçimde destekledi. Halen her devlet, Türklerden istediği payı alma temelinde, 15 Ağustos Atılımı'na karşı Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasını sonuna kadar destekliyor.

Bu dış politikanın da temeli, bu isyanı veya bu savaşı yenmek için Türkiye'yi tümüyle peşkeş çekmek oldu. Ekonomisinden tutalım kültürüne kadar, denizlerinden tutalım dağlarına kadar, madenlerinden tutalım stratejik önemine kadar hepsini peşkeş çektiler. "Bu isyanı desteklemeyin, tecrit edin, karşı durun, en çok karşı çıkana en çok imkan sunarım" denildi. Bu çok acımasız bir politikadır. Diğer Kürt hareketleri de bizim hareketimize ilgi göstermediler. Hatta uzun süre kuşku ile baktılar. "Ha bugün, ha yarın yenilecekler, üç

aylık ömürleri vardır" diyorlardı. Hep böyle yaptılar. Hatta içimizdekiler, "canımızı veriz, ama fazla inancımız yok" diyorlardı. O psikolojiyle bu savaşa katıldılar. Şimdi hepsi boşa çıktı. İçimizdeki inançsızlar, hainler, bütün dünya devletlerinin çıkar politikaları bana göre bu geldiğimiz günlerde büyük oranda darbe yemiştir, aşılmıştır. Kısaca en zor süreç geride bırakılmıştır. Tersine gelişmeler vardır.

Şu anda Türkiye Cumhuriyeti kuşatma altına alınmıştır. İhanet kuşatma altına alınmıştır. İnançsızlık, küçük amaçlı yaşama kuşatma altına alınmıştır. Bunun yanında, halkta birlik ileri düzeyde gelişim gösteriyor. Dostlarda ileri düzeyde gelişim ortaya çıkıyor. Bunu Amerika'ya kadar dayandırabiliriz. O, politikasını gözden geçirmeye hazırlanıyor. Ortadoğu ülkeleri, klasik sömürgeci devletler politikalarını gözden geçiriyorlar. Hatta kemalist Türklerde bile bu gözden geçirme işi var. Böyle önemli bir duruma gelmiş bulunuyoruz. Bütün bunları birleştirdiğimizde sanırım 15 Ağustos Atılımı'nın sadece tarihi önemde değil, Kürtler için en önemli bir ilk olduğu anlaşılır. Her şey başarılı değil, ortada büyük sorunlar var. Fakat çözüm şansı yüksek olan bir hareket olduğu, devrimin sadece ulusal değil, büyük bir sosyal ve kültürel değerinin olduğu artık iliklerine kadar özünsenmiştir.

Büyük bir diplomatik ilki de gerçekleştirdiğini belirtmemiz gerekiyor. Bütün bunları böyle alt alta sıraladığımızda, herhalde Kürtlerin kendilerini bulmasında, uluslararası kamuoyuyla tanışmasında, hatta kendilerini kendi düşmanlarıyla tartışmada ilktir. Hatta kendilerini kendilerine kabul ettirmede bir ilktir. Belki çok zordur. İnanılmaz gibi gözükür, ama bir kere söylediğim gibi olmuştur. Dost da, düşman da, hatta bizim partililerimiz de "Bir kere oldu" meselesini doğru kavramak durumundadırlar. Kavramasınız ne olur? Ayıp olur. İyi bir tarihçi olamazsınız. İyi aydın olamazsınız. İyi önder, iyi savaşçı olamazsınız. Bu işi buraya kadar geliştirdikten sonra, 'neden böyle oldu?' diye bende kusur mu bulacaksınız? İyi olmuştur derim. Düşman zorlanıyorsa zorlansın. Çünkü o düşmandır, çok haksızdır. Hiçbir biçimde savunulamayacak kadar bir düşmanlık yürütmektedir.

Kürt halkı zorlanıyorsa zorlansın. En soylu vatan davasına, özgürlük davasına bu kadar yabancılık olmaz. Başına bin defa daha zorluk gelse de yeridir. Dostlarımız da vicdanlı olsunlar. Burada ne de olsa bir halk var. İnsanlıkla ilişkiler söz konusu ise bunun tanınması gerekir. Bütün bunlar bizim haklı olduğumuzu, düşman tarafından bile kabul edilmesi gerektiğini ortaya koyuyor. Ama daha iddialı olanlar, ileri dostlar varsa, onların çok daha yüksek ilgi ile eğilmeleri gerekir. Militanların çok daha özlü bu savaşa katılmaları gerekiyor. Çünkü ilk kez tarih yaratılıyor. Bunsuz yaşam olmaz.

Dolayısıyla bu büyük on dört yıllık savaş süreci ağır soru işaretleri ile yürütülmektedir. Ama cevaplar çok yetkincedir. Çok ciddi bir talihsizlik, anormallik olmazsa, başarıya en yakın bir Kürt direnmesidir ve Kürt şahsında da bir Ortadoğu Devrimi'dir. Hatta genelde devrim süreçlerinin büyük darbe yemiş olmaları açısından da günümüzün en iddialı uluslararası devrimidir.

- Teşekkür ederim, Sayın Başkanım. Birçok soru soracağımı verdimiz.

- Daha ayrıntılı olabilir, cevaplandırabilirim.

Kürt-Ermeni ilişkileri

- Sayın Başkanım, söyleyebilir misiniz? İki üç gün evvel Beyrut'ta bir konferans gerçekleşti. Bu konferans Kürt ve Ermeni ilişkilerinin geliştirmesi için yardımcı olabilir mi?

- Kürt-Ermeni ilişkilerinin hem tarih içinde, hem de -çok talihsiz bir dönemde de olsa- günümüzde bir kez daha değerlendirilmesine ihtiyaç vardır. Derin bir tarihçi hemen şunu tespit eder: Hem tarih açısından hem de kaderlerin ortaklığı açısından belki de en iç içe yaşayan iki halk, Kürtler ve Ermenilerdir. Ben küçük bir anımı da dile getirsem, sanırım daha iyi bir anlatım için hizmet etmiş olurum.

Babamın bazı işleri için hep gittiği eski bir Ermeni köyü vardı. Köy katliamla birlikte tamamen Türkleşmişti, ama bazı Ermeni kalıntıları vardı. Benim babamın gittiği evler, Ermeni kalıntılarının olduğu evlerdi. Kilim dokurlardı. Babam da kilim yapmak için yünü oraya götürürdü. Yani bizim evin kilimlerini Ermeniler yapardı. Yine ilk defa dükkan olayı ile ben orada tanıştım. Gidip onların dükkanında eşya alırdım. Yani Ermeniler sanatta da, ticaretle de ileriydiler. Benim babam da iyi bir müslümandı, beş vakit namazı hiçbir zaman eksik etmedi. Ama bir gün bile 'Ermeniler hristiyandır, oğlum onlardan uzak dur' demedi. Tam tersine, en ufak din farkı gözetmeksizin, onların en iyi dostuydu. Benim dikkatimi çekiyordu. Neden bunun iyi bir müslüman dostu yok, bir hristiyan Ermeni dostu var, diyordum. Sanıyorum bu şunu

gösteriyor: Eskiden iyi bir dostluk varmış, din bunda kesinlikle olumsuz bir rol oynayamamış. Yine milliyet farkı olumsuz bir rol oynayamamış. Şimdi herhalde bu biraz tarihi de aydınlatıyor.

Talihsizlik tarihte nasıl başladı? Kapitalizm ve bunun emperyalist aşaması, Ortadoğu üzerinde İngilizlerin böl yönet politikaları -buna daha sonra Fransızlar, Almanlar eklendi, günümüzde de Amerika'nın, kısmen Rusya'nın el attığı görülüyor- Ortadoğu'yu sömürgeleştirmede kilit ilişkilere ihtiyaç gösterir. Bir de sermaye Ortadoğu'ya yöneldi ve bu da milliyetçiliği geliştirdi. Türklerde milliyetçilik şoven, giderek faşist karakterdeydi. Avrupa'ya yakınlıkları nedeniyle, milliyetçilik Balkanlar'daki halkları -Grekleri, Bulgarları, Sırpı, Romenleri- erkenden kurtuluşa götürebilirdi. Ama coğrafi uzaklığı, islam ülkeleriyle kuşatılmışlığı ve çok kritik bir yerde Türklerle Rusların savaşını göz önüne getirsek, Ermenilerin Kürtler ve Ruslar arasında bulunması, buna Birinci Dünya Savaşı'nın çok talihsiz bir konumu arz etmesi, en temelde de erken bir Ermeni milliyetçiliği, kendilerine ciddi destek sunamayacak Batılı devletlerle ilişkileri erken bir isyana yol açtı. Erken isyanın Anadolu'da olması Türklerin, Türk milliyetçilerinin şiddetli bir korkusuna yol açtı. Bu, katliam kararına, jenoside götürdü. Bu büyük bir talihsizliktir.

Ermeniler, milliyetçilikleri nedeniyle bir hata daha yaptılar. Onların Ortadoğu'da, özellikle Kürtlerle paylaştıkları coğrafyada olmazsa olmaz koşullarından birisi, bu kader birliğini mutlaka yeni koşullarda da sürdürmeleri idi. Bunu yapmadılar. Onlardaki dar milliyetçilik, onları tek başına daha çok da Batılı devletlere güvenerek sıvırmalarına yol açtı. Sultan Abdülhamit, Hamidiye Okulları ile Kürtleri İstanbul'a çekti. Bunu Ermeni isyanına, Ermeni milli hareketine karşı yaptı. Biraz islamist, biraz da Kürt aşiretçiliğini birleştirerek o bildiğimiz iğrenç politikayı başarı ile uyguluyor. Kürt egemen sınıflarının desteğiyle bu yapıyor.

Burada Kürt halkına suçu bulaştırmak hatadır. Kürt halkının kendisi de bunlar tarafından acımasızca ezilecektir. Hatta tarih şunu da iyi tespit ediyor: Hamidiye Alayları'nın teşkilinde iki amaç gözetilmiştir: Birinci amaç, Ermeni soykırımına Kürt egemen işbirlikçilerini alet etmektir. Bu başarılıdır. İkinci amaç, - Ermenilerinkinden daha önemlidir- çağdaş Kürt ulusal uyanışını Hamidiye Alayları temelinde boşa çıkarmaktır. Kuzey Kürdistan'daki işbirlikçiliğe baktığımızda, şu anda yetmiş bine yakın korucusu var. Bunların hepsi Hamidiye politikalarının güncel biçimleridir. Yani Hamidiye Alayları, esasta modern Kürt ulusal kurtuluşçuluğunun bastırılma yöntemidir.

Ermeniler burada büyük bir yanlışlık yapıyorlar; "bizi Kürtler de katletti" diyorlar. Hayır! Bu oluşturulan işbirlikçilik günümüze kadar da devam ediyor. Ermenilerden daha fazla, Kürtleri en tehlikeli bir soykırımın içine itmiştir. Bunu böyle takdir etmek gerekir. Siz tarihçilerin bu konuda mutlaka önemli bir yapıtı, eseri ortaya çıkarmanız lazım. Bu, düzeltilmesi gereken bir yanıştır. Yani "bizi katletti" denilen Kürtler, esasta Kürt halkını da katletmişlerdir. Şu anda bu Kürtler olmasaydı, biz zafer sağlardık.

- Bu yönlü çalışmalarımız var.

- En büyük Kürt hainlerinin büyük çoğunun Ermeni katliamında parmağı vardır, bunu kabul ediyorum. Ama şu anda Ermenilerden daha fazla Kürtleri katlediyorlar. Dolayısıyla Ermeniler kendilerinin talihsizliği, dar milliyetçilikten kaynaklanan erken hareketlenmeleri ve Kürtlerle sağlıklı kuramadıkları, başaramadıkları ittifakları veya ittifaksızlıkları nedeniyle belki de en büyük katliamı ilk yaşayan halklardan birisidir. Ardından da Kürtler aynı süreci yaşıyor, bu halen devam ediyor.

Bu çerçevede, Beyrut'ta yapılan konferansa baktığımızda, zayıf bir umut da olsa bana göre anlamı şurada yatıyor: Tarihin hatalarını tekrarlamamak, tarihte yapılamayanı şimdi yapmak konusunda çok önemlidir. Ermenilerin çok dikkat etmesi gerekiyor. Ermenilerin halen kendilerini fazla beğenmişlikleri var. Biz Kürtler çobanız, fazla medeni değiliz, siyasette de toyuz diyelim. Ama benim dediklerime dikkat etmeleri lazım. Hiç olmazsa beni iyi tanımaları gerekiyor. Akıl sınırlarından geri olmadığımı söyleyebilirim. Onların tüm hareketlerini üç cümleyle izah edebilirim. Şimdi yine saygım var. Ermeni partilerinin çoğunu tanıyorum. Fakat çok gizledikleri bir iç dünyaları var. Sır gibi saklıyorlar. O tarihi açsınlar, çözsünler, hatalarını bir tarafa atsınlar. Doğrularını, kimlerle nasıl birleştireceklerini akıllıca tartışsınlar.

Sanırım Beyrut'ta yapılan konferansta bu biraz açığa çıktı. Korkmalarına, Kürtleri fazla suçlamalarına gerek yok. Kendilerini çok gizlemelerine de gerek yok. Büyük bir açık yüreklilikle yakın tarihi tartışmaya açalım. Dostane, kardeşçe aynı coğrafyayı neden paylaşamadık sorusuna yanıt kadar, nasıl paylaşabiliriz sorusuna da doğru yanıt versinler. Değerli ozan Aram, "Ermeniler halen sınır peşinde, sınır konusunda siz ne diyorsunuz?" dedi. Dedim ki, ben birçok yer dolaştım, aşağı yukarı üç beş Kürt köyünün olduğu yerde birkaç tane de Ermeni köyü var. Elimi gösterdim ve dedim ki, bu elimi buradan kessek, burası Ermenistan, burası Kürdistan desek ne olur? Yani el ikimize de yaramaz. Ben ulusal kimliği inkar etmiyorum. Tam tersine, bu

kimliklerle -ben buna Türkleri, Süryanileri, Arapları, Çerkezleri vb de dahil ediyorum- yaşıyorum. Benim için sorun yok.

Değişim doğanın ve diyalektiğin vazgeçilmez gereğidir

Kendi dünya görüşümü kısaca dile getireyim: Ben her şeyi bir renk yapmaktan nefret ediyorum. Bu, doğaya da aykırı. Gördüğünüz gibi, burada her çiçek bir renktedir. Bir sürü de ton farkı var. Bu doğanın kendisidir. Değişim, değişiklik doğanın ve diyalektiğin vazgeçilmez bir gereğidir. Diğer faşistliktir. Faşizm aslında doğaya aykırılıktır. Ben tek renk yaratacağım, tek soy yaratacağım, tek dil yaratacağım, tek kültür yaratacağım demek faşizmdir ve bunun sonu yoktur. Dolayısıyla doğal dünya görüşümüz, her rengin, insan toplumuna uygulanışında da her toplumun, her kültürün kendini yaşaması ve bu zenginliğini herkesle paylaşmasıdır. Tarih her zaman böyle olmuştur.

Bu anlamda faşizm aslında tarihi çarpıtmadır. Çarpıtma olduğu Avrupa'da da ortaya çıkmıştır. Kemalizm de bütün halkların tarihinin, Anadolu uygarlıklarının çarpıtılmasıdır. Şu anda Türkiye'de sorunların özü de tek renk, tek ulus, tek dil, tek kültür vb oluşturun. Hepimize zırh gibi bir deli gömleği giydirilmiş, 'bunu yaşa' deniliyor. Ben de aşağı yukarı kırk yıldır, kendini tanıyan bir insan olarak yaşamak istiyorum. Kendime bir deli gömleği giydirilmiş gibi hissediyorum. Halen sınıksı bir zırh gibi gerçekten her tarafım sarılmış. Benim yaptığım hareket bu deli gömleğini yırtmak, bu zırhı parçalamaktır. Çünkü nefes aldırıyor. Bir dili konuşamıyoruz, sosyal yaşayamıyoruz, tarihe uzanamıyoruz. Burada tarih yok zaten. Gelecek umut edilemiyor. Çünkü gerçek karartılmış, gelecek diye bir şey yok. Her şey deli gömleğinin içindedir. Şimdi görüşümü böyle özetledikten sonra, bence eski milliyetçilikleri yavaş yavaş bırakalım. Ben yurtseverliğe, ulusal kimliğe sonuna kadar tutkunum. Hatta bu anlamda aşiretlere bile değer veririm. Aşiret de kendi orijinalitesi içerisinde olsun, zorla uluslaştıralım diye bir derdimiz yok. Sovyet deneyiminin çözümlüğünü, yıkılışını biliyorsunuz. Onun da nedeni şuydu: Erken bir komünizm hastalığına tutuldu. Komünizmi kuralım derken, pis bir kapitalizm ortaya çıktı. Orada da dogmatizm var. Doğru değil.

- Onun birkaç etkeni de vardır.

- Çok etkeni var, ama bir nedeni de budur. Mesela başlangıçta ulusallık iyidir, ama onun şoven biçimi tehlikelidir. Sosyalizm iyidir, ama sosyal şovenizm kötüdür. Aşırılık tüm ideolojilerde bela getirmiştir. Bu konuda hata yapmamak kaydıyla, ulusal kimlikleri ve kültürleri çok iyi birleştirebiliriz. Şimdi bu coğrafyaya Ermenistan denmesine karşı değilim, Asuristan, hatta Türkiye denilmesine de karşı değilim. O ne kadar Türkiye diyorsa, ben de Kürdistan diyeyim, Ermeni de Ermenistan desin. Yani bu kavramları artık kabul etmemiz gerekir. Kabul etmezsek korkunç cinayetleri, katliamları nasıl önleyeceğiz? Olanları nasıl izah edeceğiz?

Türkiye devletini yönetenler, "Kürtlere bir çakıl taşı bile veremeyiz" der. Bir Kürt kelimesi bile onlar için korkunç bir suçtur. Bu en büyük yalan, en büyük dogmatizmdir; ortaçağdaki engizisyon olayına benziyor. Bunları artık sanırım herkes bırakmak durumunda. Bu partiler bu anlamda çözülmek zorunda. İnsanlara bu deli gömleğini, bu zırhı sürekli taşıtamazlar. Amerika'nın, siyonizmin büyük yardımı ile belki biraz daha taşıtılar, ama onların da bence sonu geliyor. Çünkü o merkezler de bunun böyle olmayacağını biliyorlar. Bunu da böyle belirttikten sonra, Ermeni ve Kürt ilişkilerinin gelişmesi için zayıf da olsa bir umut var. Buna Ermenistan'daki Sayın Koçeryan'ın başa gelişini de bir olumluluk olarak eklemeliyim. Türk-İsrail ittifakına benzer -arkasında Amerika var- bir ittifakı, son on yıl içinde anti tarih biçiminde, Amerika'nın akıl hocalığı temelinde Türkiye ve Ermenistan ittifakına götürmek istediler. Petrosyan, maalesef buna alet oldu. Son on yıl bana göre çok kötüydü. Bana göre hiç yakışmayandı ve Petrosyan'ın iki defa Alparslan Türkeş'le gizli görüşme yaptığını gazeteler yazdı. Çok sayıda böyle toplantılar yapmış. Aşırı Türk faşistleri ile bunu yaptı. Bunun Ermenilere ne yarar getireceğini halen düşünüyorum, ama yanıt bulamıyorum. İşin içinde Ermeni halkına karşı bir komplonun olduğu, Sayın Koçeryan'ın başarısında ortaya çıkmıştır. O karanlık dönem sanırım aydınlığa dönüşüyor. Bu da olumlu bir gelişme.

Demek ki, bazı tarihi yanlışları, yanlış anlayışları aşarsak, yine Ermenistan daha olumlu adımları atarsa, -atar umudundayım, sanırım bunlar konferansa da yansdı- herhalde zayıf da olsa Kürt-Ermeni ilişkilerinde yeni bir sayfa açılmıştır denilebilir. Bunun içini doldurmamız. Sizler de konferansa katılmışsınız, sizi tebrik ederim. Size umutlu olun derim. Bazı kararlar almışsınız. Bu kararlar bana göre tavsiye niteliğinde de olsa değerlidir. Özellikle Sayın Yaşar Kaya -Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun Başkanı'dır- açılış

konuşmasında da belirtmiş ve davet etmiş; Ermeni parlamenterlerin Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nda sembolik de olsa yer almasını önerisi bana göre olumludur, ilk adımdır. Kültürel ortaklıkları, diplomatik ilişkileri hızla geliştirmeliyiz. Artık korkmadan birlikteliğe doğru yol almalıyız. Bu konularda umutlarımı dile getiriyorum ve sanıyorum bu adım daha da gelişecektir.

- Sağ olun, Sayın Başkanım. Bugünkü koşullarda Batı ülkelerinde, farklı örgütlerde, partilerde, başka teşkilatlarda Kürt sorununun tartışılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Böyle bir durum Kürt sorununun çözümünde yardımcı olabilir mi?

- Avrupa Parlamentosu'nda buna yönelik bir karar da geliştirildi. Sanıyorum uluslararası bir Kürt konferansına kadar gidilmek isteniliyor. Zaten gayri resmi nitelikte birçok Kürt konferansı yapıldı. Birçok Kürt kurumu, Sürgünde Kürdistan Parlamentosu buna benzer birçok resmi toplantı da gerçekleştirdi. En son Kahire'de de Kürt-Arap diyalog konferansı cılız da olsa yapıldı. Bu tip çabalar gelişmeye benziyor. Fakat burada Türklerin bir kompleksi var, ona değinmeden geçemeyeceğim.

Birdal'ın vurulması Türk halkında
gelişebilecek demokratik akıma darbedir

Kemalist söylem sıkça "bizi parçalamaya çalışıyorlar" diyor. Şimdi burada yine büyük bir demagoji var. Kim kimi parçalıyor? Sen insanımızı ailelere kadar parçaladın, birçok halkları tarihten sildin. İşin acı yanı, bunları da bugün en çok suçladığı, emperyalist dediği devletlere, İngilizlere dayanarak kemalist demagojiyi yap, şimdi de Amerika'ya dayanarak yap, Ermeni katliamını Fransızlarla anlaşarak yap, Almanlarla neredeyse yüz eli yıldır ittifakını sürekli geliştirerek yap; ekonomik, siyasi, askeri gücünü bu devletlerden alarak halkları yok et! Bu ülkelerin sınırlı insan haklarına dayalı -insan hakları da değil, bazı haklar- bir konferans düzenlemelerini büyük bir utanmazlıkla "bölmeye çalışıyorlar" diye değerlendiriyorlar. Sen her şeyini bu devletlere borçlusun, hem de en gerici, en faşist bir biçimde. Bu, halkları bölüp parçalama olmuyor da, insan haklarına dayalı bazı uluslararası kuruluşlar yardımıyla çalışmak neden Türkiye'yi bölüp parçalamak olsun?

Devlet bundan duyduğu korkuyla, Türkiye'deki İnsan Hakları Derneği Başkanı Akın Birdal'a saldırı düzenledi. Bu çok önemli bir cinayet girişimidir. Bu cinayet girişimini en üst düzeyde Süleyman Demirel'in kendisi, Özel Savaş Dairesi'nin kendisi planladı. Kürt parlamenterlerine, Kürt aydınlarına yönelik komplolarından birisini Sayın Akın Birdal'a karşı geliştirdiler. Bunun nedeni şudur: Uluslararası camia, devletler, teşkilatlar Türkiye için insan hakları projesi oluşturmuşlar, daha da oluşturacaklar. Onun uygulama gücü Sayın Akın Birdal olacaktır. Şimdi kimse halen bunu çözmemiştir. Ben bu vesileyle daha yetkin açıklıyorum. Türk burjuvasının böyle hastalıkları vardır. Bir korku gelişti mi, o korkuya neden olan sembolik kişilikleri hemen katleder. Sayın Akın Birdal'ın insan hakları projesine öncülük edip, bunu Türkiye'de yaygınlaştırabileceğini bildiği için, kirli özel savaş çetesi çok hunharca bir biçimde onu katletmeye çalıştı.

Bu, esasta Türk halkında gelişebilecek demokratik akımı katletmedir. Birçok Türk bunu anlamıyor, anlamada da zorluk çekiyor. Akın Birdal'ın vurulması, Türklerdeki demokratikleşmeye ölümcül bir katliam darbesidir. Neden? Türk halkı da artık rahatsız, deli gömleğini taşımak istemiyor. 'Vatan, millet, Sakarya adına nutuklar yeter; ağır ekonomik, insan hakları ve moral sorunlarım var' diyor. Türkiye şu anda dünyada bunalım düzeyi açısından birinci sırada yer alan bir ülke konumunda. Demokrasi akımı gelişebilir. Uluslararası alan da 'yeter' diyor. 'Sırf İsrail'in, siyonizmin çıkarı için bu rejim artık desteklenmez' diyor. Amerika da bu noktaya gelmiş; 'Reform yap, bu işin altından çıkalım' diyor. Sanırım İsrail de giderek buna dahil olacaktır.

Bu noktada, Kürt aydınlarındaki uluslaşmayı yok etme gibi bir olayı Türk aydınlarına da dayattı. Çok ciddi bir durumla karşı karşıya. Ama kanaatim o ki, demokrasiye yönelik komplo herhalde fazla başarılı olamayacak. Çünkü uluslararası kamuoyunda, Türkiye'de büyük bir dalgalanma var. Kürt ulusal hareketi de büyük bir demokrasi hareketidir. Şunu vurgulamıştım: Sayın Akın Birdal'ın mucizevi bir biçimde kurtuluşu, Türkiye'de demokrasinin mucizevi kurtuluşuna götürebilir. Bu eğilim hızlanacaktır.

Fransız Parlamentosu'nun aldığı Ermeni soykırımını kınama kararı çok önemlidir. Sanırım uluslararası etkisi büyük olacaktır. Tahmin ediyorum onun bir ucu Amerika'ya kadar gider. Almanlar zaten politika değişikliğini dayatıyorlar. Ortadoğu'da da konferanslar var. Sonuç çok gecikmiş de olsa, sınırlı insan haklarına dayalı

temelde de olsa, demokrasi akımı içte ve dışta bu elverişli koşulların dayatmasıyla birleşebilir. Tabii bizim hareketimiz de bu konuda motor rolü oynuyor. Sonuca gitme ihtimali yüksektir. Fakat kemalist demagojiyi unutmamak gerekir. Türkiye'yi bölüp parçalayan, bütün halkların birliğini soykırımda gören, farklı görüşleri yani çoğulcu demokrasiyi yok sayan, uluslararası karanlık çevrelere en çok alet olan bu rejimin kendisidir. Bu demagojiyi boşa çıkarırsak, son derece insan haklarına, demokrasiye ve çoğulculuğa dayalı projelerimizi geliştirirsek, uluslararası alandaki konferanslar ve Türkiye'deki demokratik tüm girişimler de olumludur, bunların sonuç vereceğine de inanıyorum.

- Sayın Başkan, Türkiye'de hangi partiler, sosyal örgütler Kürt ulusal savaşımına yardımcı olabilir?

Türkiye'de koşullar Kürt sorununa demokratik çözümü dayatıyor

- Şimdi Türkiye'de Kürtlere yardımcı olabilecek fazla teşkilat yok. Fazla açıklamaya gerek duymadan şunu özetle belirteyim ki, mevcut özel savaş rejimi bütün ordu içinde, sivil siyasi kurumlarda, hatta spor ve sanat kurumlarında, tüm ekonomik teşkilatlarda dizginleri eline almıştır ve hukuk dışı bir yöntemle devleti yönetmektedir. Bu, özel savaş yönetimine büyük bir avantaj sağlamakla birlikte, büyük dezavantajları da getirmektedir. Toplumu son derece ağır bir bunalım içine itilmektedir. Kürdistan'daki savaşım uzadıkça bu bunalım daha da derinleşiyor, çete devleti giderek açığa çıkıyor ve buna tepki duyan yeni yaklaşımlar geliyor. Bunlardan birisi, insan hakları projesidir. Faşist partilerden tutalım sosyal demokrat partilere kadar, hepsi yeni değişikliklerden, demokratik katılımdan bahsediyorlar. Türkiye'nin demokrasisiz yürüyemeyeceğini herkes söylüyor. Ama bu söylem düzeyindedir. Henüz pratiğe inmemiş. Birçok sivil kurumda, hatta ordunun kendi içinde de demokrasi projeleri oluşturuluyor. Her ne kadar demagojik olsa da, Türkiye'de koşullar objektif olarak Kürt sorununa demokratik bir çözümü dayatıyor. Kirli savaş bütün ipleri elinde tutmasına, hukuk dışı ve antidemokratik temelde muazzam bir baskıyı, savaş en kirli yöntemlerle sürdürmesine karşı, böylesine büyük bir demokrasi arayışı, demokrasiye açılım paketi söz konusu. Bugün en güçlü parti diye gözüken Refah-Fazilet Partisi bile "insan hakları ve demokrasi bizim birinci talebimizdir" diyor. Çok ilginçtir, Erbakan geçenlerde bir demeç verdi: "Tek madde, insan hakları ve demokrasi" diyor. Şimdi bu bütün ortamı etkilemiş bulunuyor. Umarım bu, demagojik ve söylem düzeyinden iner, pratikleşmeye doğru gider. Bu yönlü gelişmeler hızlıdır. Mevcut Mesut Yılmaz hükümeti de seçimlere nisan ayında gidecek. CHP bile geniş bir demokrasi paketi açıyor. Bu, Kürt kimliğini kabul etmeye kadar varıyor. Demagojiktir, ama artık zorunluluktur.

Kürt cephesinde de büyük bir ulusal uyanış ve demokratik arayış var. Bunların hepsi birleştiğinde, sanıyorum Türkiye'nin bu şoven kalıpları kırılır. Savaşın etkisiyle olduğu kadar barış akımı da sanırım güçlü bir biçimde devreye giriyor. Bunların hepsinin birleşik ifadesi umutlarımızı artırıyor. Türklerdeki demokrasi ve barış arayışı kesinlikle gereklidir. Çünkü Türk halkının, hatta Türk devletinin başka türlü kendini toparlanması mümkün değil. Mutlaka bir değişiklik olacak. Onlar bu değişikliği bize kadar da yansıttılar. Şunu demek istiyorlardı: "Belli bir işbirlikçiliği kabul edin, biz Kürt haklarında bir açılım yapacağız." Yani Kürt iradesinin kırılması temelinde bu yapılmak isteniyordu. Biz, hayır, irade kırılamaz dedik. Özgürlük iradesini kabul etmeniz temelinde, Türkiye'nin bütünlüğü dahilinde her türlü çözüme varız.

Hatta bu konuda generallere de bir mektup yazdım. Mektubum epey tartışmaya da yol açtı. Üç tane husus belirtmiştim. Birinci husus, Türkiye devletinin sınırları dahilinde bir çözüm arıyoruz, kesinlikle Türkiye'yi parçalama diye bir yaklaşımımız yok. İkinci husus, Türkiye ağır bir bunalımdan geçiyor, devlet mutlaka kendini yeniden yapılandırmak zorundadır. Yeniden yapılanma da çoğulcu demokratik temelde, yani her tür kültüre, kimliğe yanıt veren, kesin demokratik uzlaşmaya yanıt olabilen bir anayasa gerekiyor. Bu, çoğulculuk ve her çevrenin katılımıyla olur. Öyle tepeden inme yöntemlerle olmaz. Bu savaşın da karşılıklı bir ateşkesle sonuçlandırılması gerekir. Bu anlamda bir mektuptu ve yankı yaptı. Eğer Türkiye'ye çıkış yaptırılmak isteniliyorsa bu temelde olacaktır. Öyle inanıyorum ki, çok katı bir kemalist rejim, yeni bir faşist darbe, yeni bir ordu darbesi bu gidişatı durduramaz. Çoğu denendi, denenmeyen darbe, baskı yöntemi kalmadı. Tek yöntem, barışçıl demokratik çözümdür. Zor da olsa bunun gelişeceği ve başarılaacağı kanısındayım.

- Bu yıl Kasım ayında Kürdistan İşçi Partisi'nin kuruluşunun 20. yılı ile ilgili tören ve kutlama olacak mı? Olursa, ne gibi etkinlikler yapacaksınız?

Başarılı bir savaş zaferin kendisidir

- İdeolojik olarak başlatırsak, aslında PKK'nin 25. yılını geçirmiş bulunuyoruz. Çünkü ideolojik temeli 1973 yılının baharında atıldı. Ama resmi ilanı 20. yılına giriyor. Savaş tarihi olarak ele alırsak, o da 15. yılına girecek. Bir parti için yirmi beş yıl, resmi ilan için yirmi yıl, savaş için de on beş yıl az bir süreç değil. Söylenilecek olan; Kürt tarihinin en önemli ayağa kalkışı, uyanışı, savaşa girişi ve yenilmemesidir. Kutlamanın özü budur. Zaten Kürtler her günü bayram havasında geçiriyor. Hava o havadır, yürüyüş o temeldedir. Ben onun için ayrıca Newroz'un kutlanmasını, partinin kuruluş yıldönümünün kutlanmasını, 15 Ağustos'un kutlanmasını fazla ciddiye almıyorum. Zaten ustalar, Marks'ın kendisi de "devrimler halkların bayramıdır" der.

Kürt halkının da bu yılları, bir anlamda bayram yıllarıdır. Her gün bir Newroz'dur. Ama sembolik olarak da 20. yıl iyi bir tartışmaya, kendini köklü gözden geçirmeye vesile teşkil edecektir. Ben bu konuda değerlendirmeler yaptım. 20. yıl PKK'sinin gerçeği nasıl anlaşılmalı? Kendini yenileme anlamında birçok şey vurgulandı. Kendi içindeki gerilikler, değişim ve dönüşüm göstermeyen özellikler, öğeler bir bir sorgulanıyor. Onun sonucunda açığa çıkarlar var. Şemdin Sakık olayında olduğu gibi, teslim olan, tasfiye olan var. Çok büyük bir netleşmenin yaşandığı söylenebilir.

Bu anlamda PKK 1973'ten 1978'e, yani resmi ilana kadar ideolojik doğuş hareketidir; 1978'den 15 Ağustos Atılımı'na kadar da bir isyan hareketi diyebiliriz. 15 Ağustos'a gelmeden önce bu isyan 12 Eylül'le bastırılmak istendi. Türk devletinin 'bastırdım' dediği dönem, aslında 1978-82 yılları arasındır. Biz bu dönemde PKK'yi yeniden organize ettik ve 15 Ağustos'la yeni bir süreç başlattık. Hem de büyük bir savaşla. Dolayısıyla onun da üzerinden on beş yıl geçiyor. Birincisi, ideolojik kalkışma hamlesi başarılıdır. İkincisi, politik kalkışma, isyan da başarılıdır. Üçüncüsü, askeri direnme, askeri savaş da başarılıdır. Yirmi, yirmi beş yıla böyle tarihi süreçler sığdırılmıştır. 20. yıl bu anlamda kutlanmaya değerdir. Kürt toplumu gibi bir toplumun içinde böyle bir partinin yüksek performans göstermesi, hatta inanılmazı gerçekleştirmesi kutlanmaya değer. Sadece bir parti değil, bir halk yeniden yaratıldı diyebiliriz. Özgürlük anlamında, özgür halk kimliği anlamında bir halk yaratıldı. Hem de savaşla, ki savaşla yaratılan halklar, büyük halklar olur. Böyle bir yaratılma işi var. Bir de en devrimci bir ideolojiyle yaratılıyor. Bütün bunlar şüphesiz kutlanmaya değerdir.

Tam zafer yılları olsun isterdik, ama olmamıştır diye de fazla üzülmüyoruz. Çünkü bizim için savaşın kendisi, bayramla eşdeğerdedir. Ben her zaman savaşın kapsamlı geçmesini, diğer başarı günlerinden az önemli saymam. Başarılı bir savaş, aslında zaferin ta kendisidir. Ne kadar uzun sürse, o kadar değerlidir. Buna da kapasite var. Ama biterse de iyi olur. Siyasi olarak bir sürece girilse, umarım Türkiye yönetimi bu konuda anlayışlı olur. Çünkü diğeri, Türkiye'yi felakete ve bitişe götürüyor. Eğer bu hatalı gidişatlarını durdururlarsa, 20. yılda bir siyasal diyalog süreci olabilir. Bu da tercih edilir. Çünkü kanlı devrim, kanlı savaş, kanlı mücadele gerçekten çok zordur. Siyasi olanı daha uygarcadır. Eğer anlayış gelişirse, onu da tercih edebiliriz.

Dolayısıyla 20. yıl siyasal diyalog, siyasal çözüm umudunu ihtiva ediyor. Ama bu olmasa bile, savaşın boyutlanması da bize hayli umut veriyor, devrimimizi daha da derinleştiriyor, daha da büyük açılımlara, dostluklara ve ittifaklara götürüyor. Türkiye ittifaklarında çözülürken, biz ittifaklarımızda geliyoruz. Türkiye kendi halkından tecrit olurken, biz tüm halklarla ve ilerici tüm güçlerle birleşiyoruz. Bu açıdan da kutlanmaya değer buluyorum. Biz 20. yılı ister siyasal demokratik bir kanalla, isterse daha da geliştirilmiş bir savaşla karşılayalım, gelişmeler umut veriyor. Dostlarımız da sonuna kadar umutlu olabilirler. Bu anlamda kendimize olduğumuz kadar değerli dostlarımıza da şimdiden kutlu olsun diyorum.

- Sağ olun, teşekkür ediyorum. Son sorumu sormak istiyorum. Kürt sorununu çözmek için ne gibi engeller ve ne gibi çözüm yolları var? Kürt sorununu çözmek için ne gibi usuller yardım eder?

Kürt sorununun çözümünde
en büyük engel Kürtlerin kendileridir

- En büyük engel Kürtlerin kendileridir. Yani direkt savaştığım düşman politikalarını yüzde on engel olarak görürsem, yüzde doksan da Kürtlerin kendi içinde engel var. Sadece dışımızdaki hain, işbirlikçi güçlerden de bahsetmiyorum. Kendi içimizdeki dar ve bencil Kürt kişiliği inanılmaz bir engel olmuştur. Son yıllardaki faaliyetlerime dayanarak söyleyebilirim ki, ben TC'yi, İran'ı, Irak'ı, Suriye'yi unuttum. Kaldı ki, bunlar bana yarar sağlıyor.

Suriye objektif olarak, giderek dostluğa zemin teşkil eden bir ülke. Çok hunhar diye Kürtlerin tanıdığı Saddam rejimi, şu anda Kürtlerin hayrına bir konuma gelmiş gözüküyor. Yani Kürt sorununun çözümünde engel değil. İlginçtir, ama bu bir gelişmedir, dikkat çekicidir ve değerlendirilmeye değerdir. İran'ın kendisi de böyledir. İran'da da fazla sıkıntımız yok. Hem İran'daki Kürtler için hem de genel Kürtler için İran politikalarında gelişmek için ciddi bir engel yok. En azından güncel taktik gelişmeler için ciddi engel yok. Türkiye'nin şu andaki rejimi de az çok beslendiğimiz bir rejimdir. Ne kadar sürse, bu rejimden o kadar besleneceğiz. Neden? Çünkü tecrit olan bir rejimdir. Evet, kirli savaş ve çeteler var. Ama onlar her gün Türkiye'yi batırırken, bizim haklılığımızı ve meşruiyetimizi de ulusal ve uluslararası alana taşıyor. "En önemli sıkıntı nedir?" diyeceksin. En önemli sıkıntı, bu anlamda Kürtlerin kendisidir. Güney'deki ihanet, işbirlikçilik olmasa, Kürtler bir devlettir, hem de askeri ve siyasi olarak en güçlü bir biçimde devlettir. Kuzey'deki Kürt korucular olmasa, askeri olarak biz çoktan başarmıştık. Yani en büyük engel Kürtlerin kendileridir.

İçimizde en son çıkan teslim olma, ihanet örnekleri var. Bunlara kalsa, bu partiyi bitirirler. Bu ciddi bir tehlike. Tarihte de buna benzer örnekler yaşanmıştır. Mesela, Bedirhan Beyi Yezdan Şer bitirdi. Şeyh Sait'i Binbaşı Kasım bitirdi. Seyit Rıza'yı Rayberler bitirdi. PKK içinde, ulusal kurtuluş savaşında da bu olabilir. Ama bu engelleri, iç engelleri büyük oranda kontrol altına aldığımızı söyleyebilirim. Özellikle Kürt kişiliğini kontrol altına aldığımızı söyleyebilirim. O çok bencil, kafası kızdığında en büyük değerleri bile çiğnemekten ve parçalamaktan vazgeçmeyen bütün Kürt beynini kontrole aldım. Bu konuda benim kendime has bazı yöntemlerim var.

Buna ihtiyaç de var ve yapıyorum. Yani psikolojik olarak da Kürt'ü çözdüm ve kontrol altına aldım. Dolayısıyla ihanete giden bütün yollar kesildi. Küçük yaşamaya giden bütün yollar da kesildi. Eski Kürt bu anlamda çıldırarak. Düşmandan daha fazla, darbeyi bu Kürt'e vuruyorum ve yeni gelişmeler ortaya çıkıyor. Sizin çözüm dediğiniz olay, yeni Kürt tipi, yeni Kürt yaşam tarzındadır. Sayın Beşikçi hoca sosyolog olduğu için, bunları daha iyi inceliyor. Umarım siz de incellersiniz. Sayın Beşikçi hoca süreci harikulade buluyor ve bu doğrudur.

Yeni bir sosyal gelişme yaratılıyor. Yeni bir sosyal yaşam söz konusu. Bu ciddi bir çözümdür. Siyasi olarak da sanırım birliğe doğru hızla gidiliyor. Milyonlar zaten birleşmiş. İki de bir, birlik deniliyor. Ezici bir biçimde birlik gerçekleştirilmiştir. Uyanan Kürtlerin yüzde doksanını biz birleştirmişiz. Birkaç aydın var. Adı olan, kendisi olmayan birkaç küçük parti var. Onlara da ben her türlü hizmeti götürürüm. Yani onlara da benim yaptığım hizmet karşılıksızdır. Böyle toleranslı yaklaşıyorum. Kalan eksiklikleri de sanırım bu yaklaşım giderir. Bu, çözümü daha da hızlandırabilir. Dediğim gibi, çok ılımlı, uzlaşıcı davranacağım. Hatta hainlere bile bir gün vuruyorum, ikinci gün gelin dostluk kuralım diyorum. O kadarki uzlaşıcı bir yaklaşım var.

- Diyalektiktir.

- Evet, bunu da göz önüne getiriyorum. İçimizdeki ve dışımızdaki bütün Kürt engellerini böyle çözdükten sonra, dışı da insan haklarına dayalı projenizi ben karşılıksız, tek taraflı, temiz kağıda imza atar gibi bir biçimde kabul ediyorum diyorum. Avrupalılara, Avrupa Parlamentosu'na aynı şeyi söylüyorum. Ortadoğu ülkelerine de aynı şeyi söylüyorum. Dolayısıyla artık o yönlü de çözüm yolları sürekli açık tutulmaya çalışılıyor.

Bütün bunlar birleştirildiğinde engeller hızla aşılrken, çözüm yolları da derinleşiyor. İnanılmaz bir yoğunlukta, hızda ve tempoda gelişiyor. Bunu daha da kapsamlı götürmeyi isterdim. Ömrümüz yettikçe bunu yapacağız. Bu derinliği, bu mirası biraz namusluca, gerçekten hakkını vererek, -artık bir Kürt değil, binlerce militan da var- birileri böyle yüreklice götürmek isterse bu iş sağlam gider. Ciddi bir engel yok. Çözüm yolu da ardına kadar açılmıştır. Önderlik değerlerine ve amaçlara, savaşımın kendi kurallarına, diyalektiğine ters düşülmezse, bu anlamda Kürtler aslında kurumlaşmış bir önderliğe de sahiptirler. O yola girilmiştir. Yeter ki temsil dürüst yapılsın. Eskisi gibi küçük amaçlarla birbirine girmesinler. Birbirlerini bölüp parçalamasınlar. Biraz saygılı olsunlar. Gerçeğe karşı duyarlı olsunlar. Çözümün tam başarıya gitmesi, biraz zaman işidir. Bütün olanakları ortadadır.

Mesela bir bitkiyi gözün ekersen ancak baharda ye erir, yazın da ürün verir. Bizim için de böylesine bir zamanlama i i söz konusudur, bu doğaldır. Dolayısıyla doğada her şey zorla, biraz da acılar içinde doğar ve büyür. Bizim de yaşadığımız budur. Yine çok büyük bir talihsizlik olmazsa, bu sefer başarı kesindir. Bu temelde eğer söyleyeceğiniz başka sorunuz yoksa buraya kadar geldiğiniz için size teşekkür ediyorum. Halklarımızın birlik ve b t nl  nde bir ses olabileceğine dair umutlu olduğumu da belirtiyorum. Size de bol sağlık diliyorum.şimdi size geçelim. Sanırım sorularınız vardır, çok mudur?

Yaşar Kaya: Az Başkanım.

- Sizin sorularınıza cevap verelim, daha sonra Sayın A iriyan'a gelece iz.

Devrimler yeni kültürü doğurmak zorundadır

- Başkanım, görebildiğim kadarıyla Kürdistan Devrimi askeri ve ideolojik olarak çok önemli bir noktaya geldi. Ama devrimin arka bahçesi diye adlandırdığımız kültürel alanında, devrimci kültür birikimi alanında bir eksiklik var mı, yok mu?

- Kürdistan Devrimi'nin kültürel sorunları diye bir başlık atarsak, şüphesiz tartışılması gereken çok husus var. Bu kavramla kastedilmesi gereken, aslında yeni ya amdır. Kültür, kabul edilebilir bir yaşamın ağırlıklı olarak sanat ve edebiyatla dile getirilmesi, gerçekleştirilmesidir. Şüphesiz devrim, nihayetinde bir kültür olayıdır. Ba larken bir kültürel zemine dayanır. Sonu lanırken de yeni bir kültürü doğurmak zorundadır. Bu temelde eski kültürün a ılması ve yeni kültürün gerçekleştirilmesinde, eski ki ili in a ılması ve yeni ki ili in yaratılmasında, eski yaşam tarzının a ılması ve yeni yaşam tarzının gerçekleştirilmesinde ciddi sorunlar yaşanmaktadır, altüst olu lar söz konusudur. Aydınlarımızın bu sahayı değerlendirmeleri gerektiği kanısındayım. Maalesef bu konuda büyük bir yetersizlik var. En çok kültür cephesinde boy atabilirler, yeteneklerini bu temelde kullanabilirler. Aydınlar derken, bunun içinde sanatçılar da, bilim adamları da vardır. Hepsinin bu devrimin hangi kültürü yıktığını, Kürt' n hangi yaşam tarzını yıktığını görmelerine şiddetle ihtiyaçları var. Bunu beceremiyorlar, dolayısıyla verimsiz kalıyorlar.

Yeni bir yaşam tarzı  ekilleniyor, bunu ben  ekillendiriyorum. Şüphesiz tanrı değiliz, ama devrimlerin tanrısal bir özelliği de vardır ve o da yaratma özelliğidir. Yeni kültür ve yeni yaşam tarzı yaratılıyor. Bunu görmüyorlar. Dolayısıyla sıkıntıları var. Ama bir tartışma ba lamıştır. Eski kalıplar büyük oranda kınıyor. Tarihte, kültürümüzde korunması gereken  zler var. Onlar büyük bir özgünlük ve özgürlük içinde korunmaya alınırken, yeni yaşam tarzları i eriliyor, veriliyor. Onun örgütlenmeleri olacak, bazı örgütlenmeler de var ve daha da gelişebilir. Şüphesiz kuralları da olacak. Nedir kuralları? Ulusallık ilkesi, özgürlük ilkesi, hümanist ilkesi, estetik ilkesi, duygu terbiyesi, mefkuresi, d  ncesi olacak. Bütün bunlar büyük heyecan veren bir çalışmadır. Cılız da olsa bir başlangıç vardır.

Aydınlarımız kendilerini ölümcül,  r t c  bir yaşam içinde bitireceklerine, bu heyecan veren yeni yaşam doğuşuna ilgi göstersinler. Selamlasınlar ve yeteneklerini birleştirip bu yeniliği kendi ortamlarında da, kendi faaliyet alanlarında da geli tirsinler. Ulusal kurtuluş savaşının ihtiyaç duyduğu bir bo lu un giderilmesi kadar, kendilerinin de ihtiyaç duyduğu ruhlarındaki ve d  ncelerindeki bo lu u ve soyutlu u açabilirler. Somutluk, ruhta da bir derinlik kazandırabilir. Bu gerçekten en az savaş kadar heyecan verici bir çalışmadır. Atılan adımlar giderek gelişecektir. Biz onu kesinlikle d  n yoruz, planlıyoruz ve pratik araç gereçlerine de yanıt olmaya çalışıyoruz.

  in edebi, kültürel ve sanatsal yönünü d  nemeyenler d  n r, duyamayanlar duyar. Gereken yaratıcılığı, yeni yaşamın terbiye edilmesini, duyguların ve d  ncelerin ülke, yurtseverlik, gelişkin sosyal yaşam boyutunda değerlendirilmesini geliştirir. O çok bencil, k  c k amaçlar için bo ulup gitmeye fırsat vermezler. Çok  irkin bir yaşama artık tenezzül etmezler. Bu da bir kültürel devrimdir. Siyasal ve askeri sahadaki devrim kadar, kültürel devrim de büyük mesafeler açacaktır, ruh bo lu umuzu giderecektir. Yine  irkinli imizi a tıracaktır. Yaşama duyulan ilgisizliği büyük bir arzuya d n  t recektir. Bunlar da büyük bir sosyal canlılı a, büyük bir siyasal  retkenli e, hatta askeri yönde de güçlü ki iliklere karşı bir etkide bulunacaktır. Bu yönlü gelişmeler vardır ve sanırım daha da geliştirilecektir. Yüksek ilgi duymak, yüksek katılım göstermek için tam zamanıdır.

- Kürtler yüzyıla yakın bir zamandır ülkelerinden g   edilmeye, sürgün edilmeye mecbur edilmişlerdir. Onun için Kürtler birçok ulusal kurumlarını yurtdışında kurmak zorunda kalmışlardır. Bugün bir çatı kurumu

diye adlandırabileceğimiz Sürgünde Kürdistan Parlamentosu, MED TV, günlük gazete ve daha birçok kurum ve kuruluş Avrupa'dadır. Bu kurum ve kuruluşlar hakkında görüşünüzü almak istiyorum.

Ulusal şekillenmeyi önemli oranda sürgündeki kurumlar sağlayacaktır

- Kürtler sadece fiziki olarak bir diasporaya, bir sürgüne tabi tutulmamışlar. Ruhlarında ve düşüncelerinde de büyük bir kaçışı yaşıyorlar. Bunun yaşadıkları şiddetli soykırımla bağlantısı var. Gizli bir soykırım dayatıldığı için kaçış çok derinden, çok gizli ve çok acımasızdır. Onun çok daha somut ifadesi, Avrupa'ya göçertilen Kürt kitleleri oluyor. Bunlar her ne kadar eritilmek amacıyla, soykırım güçleri tarafından oraya atıldılarsa da, şimdi bu aksi bir etki yarattı. Bana göre diaspora Kürtleri aslında Kürdistan'da kalan çobandan daha önemli bir rol oynayabilirler. Şu anda kırsaldaki Kürt, devrimle karşı devrim, gerilla ile korucu arasında bölünmüşken, diasporadaki Kürt bu söylediğiniz kurumlarda büyük oranda kendisini yeniden yaratıyor. Sürgünde Kürdistan Parlamentosu, gazeteler, dergiler, dernekler, televizyon, sanatın diğer birçok kurumu gerçekten bir Rönesans kadar etkiye bulunuyor. Bunların şüphesiz daha iyi kurumlaşmaya, kurallara bağlanmaya ve yetkin temsile ihtiyaçları vardır. Çok daha kapsamlı örgütlenmeleri geliştirmeleri gerekiyor. İşlere daha çok inançla sarılmaya ihtiyaç vardır. Kesinlikle küçümsemek gerekir. Hatta şöyle diyebilirim: Yeniden ulusal şekillenmeyi önemli oranda bu diasporadaki kurumlar, yani sürgündeki kurumlar sağlayacaktır. Yeni yaşam ağırlıklı olarak burada şekillenecektir. Hatta siyasal kurumlaşma büyük oranda bu kurumlarda gelişim gösterecektir. Dolayısıyla ulusal yaşam, siyasal ve sosyal yaşam, hatta devlet konusunda model olmaları söz konusu. O açıdan anlamı büyüktür. Burada başarılabilecek olan, yarın olduğu gibi ülkeye monte edilecektir. En az ülkedeki kurumlar, ülkedeki gerilla kadar buranın etkisini düşünmek gerekiyor. Zaten birleşik bir halde gelişiyorlar. Birbirini şiddetli etkiliyorlar. Avrupa'daki halkımızın bu kurumları ve onlar için sunduğu maddi destekler olmasaydı, herhalde gerilla bu kadar olmazdı. Tabii ki gerilla da olmasaydı, bu kurumlar bu inançla bu kadar beslenmeyeceklerdi. İyi bir koordinasyon kurulmuştur, işbölümü yapılmıştır.

Düşman dağdakini dağda bitirmek, yurtdışına kaçtırtıklarını da orada eritmek istedi. Biz ikisini de çok iyi cevaplandırdık. Dağda ne kadar kalınırsa, o kadar iyi gerilla olunur dedik. Dışarıya ne kadar kaçtırtılırsa, onlar da o kadar modern bir ulusal ve siyasal kurumlaşmaya giderler dedik. Sınırlı olsa da, ikisi gerçekleştirildi. Sanırım bundan sonraki birliktelik daha hızlı ve çarpıcı gelecektir. Ne artık göçmenliğin çürütücü etkisi altında eriyip gidecektir ne de içerdeki eskisi gibi boğulup kalacaktır. Çağdaş teknolojinin yardımıyla -bu bizim için artık bir teknik devrimdir- onu iyi birleştirdik. O da önemli bir başarıdır. Daha da geliştirir ve bu kurumları kullanırsak, özellikle klasik sömürgeciliğin tarih boyunca yaptığı kendi içindekini boğmasına, dışarıya kaçtırttığını da umutsuz bırakıp bitirmesine artık bir daha asla fırsat vermeyecek biçimde boşa çıkartırız. Bunu aynı zamanda karşı bir kuvvete de dönüştürüyoruz ve bu kuvvet şimdi çalışıyor. Sanırım zafer de bu temelde gelecektir. Yani iki alandaki Kürt kurumlaşmaları çarpıcı bir biçimde tekniği de çok iyi kullanarak, ondan alacakları hızla bu sefer kurtuluşu yakalayacaklardır.

- Eskiden PKK Kürdistan'da savaşan bir siyasi partiydi ve dünyanın diğer ülkelerinde de örgütlenen bir partiydi. Bu sadece benim değil, Batıların, yabancıların da gözlemidir. PKK, Kürt ulusal hareketinin motor gücüydü, lokomotif olarak onu sürükledi. Bu vagonlarda bugün artık işçiler, köylüler, burjuvazi, hatta zengin yurtseverler var. PKK, Kürt ulusal hareketini kucakladı, bir noktaya getirdi. Ulusal hareketin dışında kalmış, hatta ulusal harekete yıllardır düşmanlık yapan aydınları bu çatı altına çağırarak neyi hedeflediniz?

Aydınlar adaletli ve vicdanlı davranmalıdırlar

- Son dönemlerde bir yandan iç ihaneti ve işbirlikçiliği alabildiğine daraltırken, diğer yandan daha geniş bir ulusal çerçeveyi geliştirmeye özen gösteriyoruz. İkisi de gerekli ve anlamlıdır. Birbirleriyle de bağlantılıdır. İhanet ve işbirlikçilik kavrayışım ilkede ne kadar keskinse, hızla o bataktan çekilenleri, bilerek veya bilmeyerek o bataklığa düşenleri ulusal saflarda bütünleştirme çabalarım da o kadar kapsamlıdır. Birbiriyle gelişkili gibi gözükse de, aslında bütünleyicidir. Bu çok önemli bir yaklaşımdır. Herkesin dikkat etmesi

gerektiğini söylüyorum. İhanete, işbirlikçiliğe birinci sırada alet olan bile 'ben elimi çektim' dese, ona, senin kurtuluş saflarında yerin var derim. Politik olarak, bu kadar esnek yaklaşıyoruz.

Aydınlar biraz küskünleri temsil ediyorlar. Artık buna gerek yok. Başlangıçta vurguladığım gibi, böyle bir hareketi beklemiyorlardı, hazır değillerdi. Başarısına dair umutları yoktu, ama artık kabul etmeleri gerekir. Olan bir kez oldu. Süleyman Demirel kadar da olsa realiteyi, Kürt savaşını aydınlarımızın kabul etmesi gerekiyor. İyi incelesinler, bununla hemen gelip taraftarlık etsinler demiyorum. Objektif değerlendirsinler; olup bitenin kendileri için ne anlam ifade ettiğini değerlendirsinler. Hatta bunlar çoğunun özlemlerine bir yanıttır. Rüyalarında göremediklerini şimdi gerçekleştirerek önlerine koyuyoruz. Biraz adaletli ve vicdanlı davransınlar, kompleks yapmasınlar. Yani gurur meselesi yapmasınlar. Biraz mütevazıca 'güzel bir iş olmuştur' deyip ilgi gösterebilirler. Bunu yapmakla gerçekten kendi özlere de dönmüş olacaklar, güç kazanacaklar. Bir de yetenekleri var, onları işleteceklerdir ve bu da onlar için gerçekten kurtuluş anlamına gelecektir

Bu anlamda çağırımı hep yineliyorum. Bu vesile ile en ihanetçi, en işbirlikçi duruma düşenlere, ısrar etmeyin, vazgeçin diyorum. Gelin, ulusal kurtuluş saflarında buluşalım. Başka çıkar yolumuz kalmamıştır. İlgisiz duran çevrelere, aydınlara özellikle şunu diyorum: Belki anlaşılır nedenlerle uzun süre bu durumu yaşadınız, ama artık bunun gereği yok; devam ederseniz gerçekten çürürsünüz. Bu da size yakışmıyor. Dolayısıyla alabildiğine emirlerinde olduğumuzu söylemeliyim. "Anlaşmazlıklarım var, tehlikeli" demelerine gerek yok. Huzurunuzda belirtiyorum ki, maddi ve manevi olarak ne istiyorlarsa ben emirlerindeyim. Birlik için, ulusallık için, özgürlük için, demokrasi için veya kendilerinin çok söyledikleri kavramlar ve ilkeler için sadece emirlerini bana bildirsinler, ben gereklerini yerine getireyim.

- Mahmut Baksı'yi kabul ettikten sonra, sırada olan Kürt aydınları var mı? Böyle bir programınız var mı? Bunu öğrenmek istiyorum.

- Sayın Mahmut Baksı'ye şu nedenle ilgiyi oldukça duyarlı bir biçimde göstermeye çalıştım: Sayın Baksı, Olof Palme'nin iyi bir dostuydu. Benim de o zaman, aslında pek de istemediğim bir iltica sorunu vardı. Biliyorsunuz, o dönemde bütün Kürtlere İsveç iltica veriyordu. Biz de iltica yapalım dedik. Türk istihbaratı sanırım özellikle bunu önemli bulmuş. İçimizde bazı kuşkulu tiplerin ve kendi yerleştirdiği elemanlarının İsveç'i kullanması söz konusu.

Tabii Mahmut Baksı benim için de, "sizin için iltica sorunu diye bir şey yok, kabul edilmiştir" diyordu. Tam bu süreçte arayı bozmak isteyenler bize geliyorlar, "Sayın Baksı şöyle tehlikeli bir işbirlikçidir" diyorlar. Ona gidiyorlar, "bu şöyle bir diktatördür" diyorlar ve arayı bozuyorlar.

Palme'nin katliyle ilişkimiz olmadığı gibi öldürülmesinden derin üzüntü duyuyoruz

Hüseyin Yıldırım diye bir avukat vardı. Sonradan anlaşıldı ki, Diyarbakır Zindanlarındaki o katliamı ve işkenceyi yönlendirenlerden biri de budur. Tam teslim olana geçit gösteriyor, tıpkı Şahin Dönmez gibi. Mazlum Doğan, Kemal Pir, M. Hayri Durmuş gibi onlara da ölüm yolunu gösteriyor. Bunun da Diyarbakır'da soykırım kamplarındaki rolü budur. Avrupa'da da buna benzer bir bozgunculuk yapıyor, "Palme'yi öldüreceğiz" diyor. Biz de ciddiye almadık. Çünkü o zaman PKK'lilerin kafası kızgındı. "Şunu öldürürüz, bunu öldürürüz" derken, bu da arada böyle bir söz söylüyor. Başlangıçta benim dikkatimi çekmemişti. Sonra düşündük ki, bu, önemli bir komploya hazırlık yapıyor. Daha sonra Palme katledildiğinde, bizim adımıza sahiplenmek isteyenler vardı. Ben ince bir duyarlılık göstererek, o akşam acilen şunu söylemişim: Hemen bir bildiri yazacaksınız. Palme değerli bir Kürt dostudur. Palme'nin katliyle hiçbir ilişkimiz olmadığı gibi, öldürülmesinden derin bir üzüntü duyuyoruz. Kürtlerin Avrupa'daki en güçlü dostu olan birisini kim katletmişse lanetliyoruz dedim. Bu içerikte bir değerlendirmeye karşılık verdim.

"Palme komplosunda PKK izi, Kürt izi" diye bir tartışma çıktı. Biraz araştırılırsa uluslararası bir komplo olduğu ortaya çıkacaktır. Türk MİT'inin bunda etkin bir rolü var. Sebebi de şudur: O zaman İsveç NATO dışında olan bir ülkeydi. Ulusal kurtuluş hareketlerine hep destek olmuş bir ülke ve Palme de onun çok popüler bir lideri. Yine o dönem de Reagan ve Thatcher rüzgarı var. Sovyetlerde çözülüş başlıyor. Bütün bunlar büyük bir dalgakıran olarak Palme'yi görüyorlar. Türk MİT'i de Kürtlere en iyi zemin olabilecek İsveç'i ve Palme'yi büyük bir tehlike olarak görüyor. Komplo bu gerçeklere dayanıyor. Yalnız çok daha kötü olanı, PKK'yi de bu işe bulaştırıp bir taşla iki kuş vurma misaliyle sonuç almak istediler. Böylece bütün demokrat kamuoyu bize tepki duyacaktı. Hem NATO kurtuluyor, hem Türk MİT'i kurtuluyor, hem de biz alacağımız destekleri kaybediyoruz. Böyle bir şeyin içine giren tipler de var. İşte bunların hepsinin etkisiyle,

'Kürt izi' teorisiyle bu aydınlar PKK'den uzak düşürüldüler. İsveç de Kürt aydınlarının en çok yuvalandıkları yerdir. 'Kürt izi' hepsini ürküttü. Sayın Baksi'nin, Lamia Baksi adında doktor bir kardeşi vardı. Dörtlü çete dediğimiz bazı kişilikler vardı. Sözüm ona 'köylüler iktidarı ele aldı, aydınlar ezildi' adı altında, ne kadar aydın, siyasal bilinci olan kişi varsa hepsini komploya getirdiler. Kör Cemal, Lamia Baksi'yi yargılıyor.

Aslında bir nevi komplo yapılıyor. Bütün bunların etkisi ile bir küskünlük doğdu.

Palme cinayeti ve parti içinde çetelerin yaptıkları Kürtlere ve PKK'ye mal edildi. Bunun sonucunda bütün aydınlar bize büyük bir tepki duydular. MIT bunları örgütledi. Bazılarına avantaj verdi. Örneğin, İbrahim Güçlü'ye Urfa'da fabrika kurduruyorlar. Bu, sözüm ona ünlü teorisyendi. Yani kötü kullandılar. Tabii Avrupa kamuoyu da Palme olaydan sonra daha da aleyhimize çalıştı ve halen PKK yasağını tam kaldıramamış değiliz. Bu olayın altında bu gelişmeler var.

Sayın Baksi, eski ünlü Kürtler üzerine çok konuşuyordu. Bir ara en yüksekte seslendirenlerden birisiydi. Ne oldu diye sordum, "ağır bir durumu var" dediler. Tabii üzüldüm, bir dönemin ilk ilticacılarındandı. Avrupa'ya gitmişti, ama belli bir Kürtlük bilinci de vardı. Öyle olmamalı dedim. Nerede bulunuyorsa bir telefonlaşalım dedik. O da bunu çok olumlu bulmuş. Telefonda konuştum ve bu yeni aydın hareketine katılmasını önerdim. Bir de bu oyunu bozalım, sen bu oyunu benden daha iyi biliyorsun dedim. Gerçekten de biliyor. Kitabı da var. Palme cinayetine ilişkin değerlendirmeleri var. Gerçekçi buldum. Yine bu aydınların bu duruşu iyi değil. Kendisi de sanırım bunu en iyi bilenlerden.

Dolayısıyla her iki konuda da adım attı. Bu açıdan gerek sağlık durumlarına gösterdiğimiz hassasiyet, gerek kendisinin de bu çileli yıllardaki çabalarını göz önüne getirerek böyle yeni bir başlangıç yapmayı olumlu bulduk. Nasıl ki, konferanslarla Arap-Kürt diyalogu, Ermeni-Kürt diyalogu bir başlangıçsa, İsveç'teki aydınlarla da bir diyalog başlattık. Sayın Baksi ile olması da en güzelidir. Sanırım daha da anlamlı gelişir ve bu aydınların hem küskünlüğü, hem ulusal harekete -PKK'ye demiyorum- gecikmeli katılımı güçlü bir biçimde gerçekleşir. Hepsinin hem arzusu, hem özlere dönüşü de olacaktır.

- Sayın Başkan, Baksi ile yaptığınız televizyon programı çok değerliydi. Herkesin çok dikkatini çekti.

- Değil mi? Orada biraz edebi dokunmak istemiştin. Sayın Baksi şeyi istiyordu.

- Vasiyetini yazmış.

- "Ölmeden önce Kürdistan dağlarına gideyim, bir çay içeyim; ondan sonra ölürsem, bir dağ başında gerillanın eliyle toprağa verilmeyi isterim" diyordu. Bu hepimiz için tercih edilir ve doğru bir şeydir. Yani aydının toprağıyla buluşması demektir ve güzel bir şey aslında. O yaban ellerde çürümek yerine, gönlünden ülkeye dönüş, ülke ve gerillayla bütünleşme değerlidir ve sanırım gerçekleşecektir de.

Aydınlarımızı benim söyleyeceğim, son derece umutlu olsunlar. Ülke kutsal bir kavramdır. Bütün dinlerde, bütün felsefelerde bu vardır. Sanırım temiz gömülebilmek de iyi bir istek.

Bir hatıramı daha anlatayım: Böyle basit aile kavgalarında ölmek yerine, büyük bir dava adına ölümü gerçekleştireceğim dedim. İnanır mısınız, benim o zaman en çok talep ettiğim buydu. Bırak kurtuluşu, bırak böyle uzun vadeli bir savaş, tek hedefim, 'bu boşu boşuna gitmedi, çok önemli bir davanın yolcusuydu; Kürdistan davası, toplumsal devrim davası için öldü' denilmesiydi. Benim, uzun süre hedeflediğim buydu.

Buna şahane bir ölüm tarzı denilebilir. Şimdi şahane bir ölüm değil, şahane bir kurtuluş ve yaşam da gündemdedir. Bu çok büyük heyecan veriyor. Herkesin bunun kıymetini bilmesi gerekiyor. Sayın Baksi'nin de böyle anlamlı bir ölümü büyük bir nimet olarak görmesi değerlidir. Hele bir de anlamlı bir özgürlük yaşamı çok daha değerlidir. Bu iyi takdir edilemiyor. Ben buna öfkeliyim. Buradaki şerefli ölüm de, onurlu yaşam da çok değerlidir.

Gecikmiş de olsa size de geçmiş olsun diyorum, ağır bir ameliyat geçirdiniz, ilgisiz değildim. Çok sordum, hep sordum. Ben, öyle klasik geçmiş olsun deme taraftarı değilim. Benim yanıtlım biraz daha değişik. İşleri biraz daha güzel götürmek en iyi nasılsıl demektir.

- Başkanım, sağ olun. Telefonunuzu bana ulaştırdılar.

- Yani her gün telefon da edebilirim. Belki rahatsız olur dedim. Ondan da öteye, ben birçok kişiye selam göndermem. O sanır ki, ben unutuyorum. Oysa öyle değil. Sayın Baksi'de olduğu gibi, öyle bir selam gönderme tarzım var ki, en güzeli olur. Sizin için de bu temelde geçmiş olsun diyorum.

- Teşekkür ederim.

Ulusal Kongre sorunu kitlesel bir sorundur

- Evet, Sayın Aşırıyan sıra size geldi, kusura bakmayın.

Ş. Aşırıyan: Hayır, Sayın Başkan. Bir kez daha Önderlik Sahası'na gelmem benim için büyük bir şereftir.

Bize büyük bir şans sunuldu. Önderliğe sormak üzere birkaç soru hazırladım.

Konuşmalarınız arasında bazı sorularımın yanıtı verildi. Ben tekrarlamak istemiyorum. Birinci sorum Ulusal Kongre'ye ilişkindir. Ulusal Kongre'de Kürdistan'ın ulusal sorunu, sosyal sorunlarını içeren bir toplantı gerçekleşecek. Birçok parti birliğe gelmedi. Görüşümüze göre Ulusal Kongre'nin ilanının zamanı gelmiştir. Bu konudaki düşüncelerinizi almak istiyorum.

- Şu ana dek gerçekleştirilen toplantılar yerindeydi. Bazı partiler gelmedi. İradelerini yönetmeyen, hatta iradelerini düşmana teslim eden partilerden beklentilerin olursa, onlar seni iflasa götürür, gelmezler. Fakat Ulusal Kongre sorunu, kitlesel bir sorundur. Milyonlarca insanımız ayağa kalkmış, savaşımız da büyüyerek sürüyor. Gerek ülke içinde olsun, gerekse ülke dışında olsun binlerce Kürt aydınımız, siyasetle uğraşanlarımız hepsi birlik kurmuş durumdadır. Ulusal Kongre için her şey vardır. Diplomasi imkanları, ülkeye girip çıkma imkanları her gün oluyor. Savaş zemini de var. Her şeyin sorumluluğunu üstlenen bir parti de var. Yine her parçada herkes birbirini görebiliyor.

Bazıları hazır olmayabilir. Kendi iradeleriyle hareket etmiyor da olabilirler. Bunlara fazla umut bağlamamak gerekir. Çünkü zararlı olabilirler, sizin için de zararlı olabilirler. Bu hazır imkanları çok güçlü bir biçimde uzun bir zamana yayarak değil, gerektiği zaman Ulusal Kongre için toplantılar yapılabilir. Bu toplantılar hazırlıktan ziyade, kongrenin ilanı toplantıları olmalıdır. Ben bunu yerinde bir yaklaşım olarak değerlendiriyorum. "Ben hazırım, ben varım" diyenler yeterlidir. Hatta belki de fazladılar, az değil doyurucudurlar. Bu da sizin gibiler için tam da yerinde bir iş, bir görevdir.

Biz daha önce de belirttik: Ulusal Kongre Kürtler için barış ve birlik rolünü daha iyi oynayabilecektir, oynuyor ve daha da iyi oynayabilecektir. Diplomasi açısından da rolünü iyi oynayacaktır, oynuyor da. Aydınlatma işlevini görüyor. Bunu da geliştirerek sürdürecektir. Bunlar da az gelişmeler değildir. Çok parçalanmışlık, yalnızlık ve suskunluk herkese zarar veriyor. Aydınlar da Ulusal Kongre'de rollerini iyi oynamak istiyorlarsa, zaman erken değil, hatta geçiyor bile. Bazı partiler askeri açıdan bir şeyler yapamıyorlarsa da, siyasi açıdan Ulusal Kongre'de rollerini iyi oynayabilirler. Herkes için en çok gerekli olan budur. Ben diyorum ki, sayıyla, amaçlarıyla, pratikleriyle, çalışmalarıyla Ulusal Kongre ilan edilebilir. Bunun için şimdiye kadar yaptığımız yardımlardan daha fazlasını yapma çabası içinde olacağız. Ulusal Kongre mutlaka PKK'nin bir parçası olsun demiyoruz, zaten olmaz da. Bu gerekli olmadığı gibi, doğru da değil. Neden Ulusal Kongre adını verdik? Birçok görüş farklılığı var, parça var, büyük ve küçük partiler var. Bunların hepsine birlik, Ulusal Kongre diyoruz. Ulusal Kongre içinde Güney cephesi olur, Kuzey cephesi olur, Doğu cephesi olur, içerdeki Kürtler olur, dışarıdaki Kürtler olur, bir bütünün hepsini temsil edebilir. Bunun için zamanı da uygun görüyorum, hazırlıklar da az değil, dünya durumu da şu an çok müsait. Mevcut durumda herkes Kürt sesini duymak istiyor. Hem büyük bir hazırlık var hem de bunu bekliyorlar. Dünya kamuoyu da bizden bunu istiyor. Milyonlarca Kürt halkı da öyle. Birkaç kişi istemiyorsa, bu birkaç kişinin ne durumda olduğunu görmek gerekiyor. Bunu çok sorun yapmamak gerekir. Bunun için bu adımı başarıyla yerine getirebileceğinize inanıyorum ve şimdiden bunun beklentisi içerisindeyiz, bu temelde sizleri kutlarım.

Kürdistan Devrimi'nin Araplara zarar vermeyeceğini anlatmak istiyoruz

- Beyrut Konferansı'nda bazı kararlar alındı. Kürtler ve Araplar tarihte hep birbirlerine yakın olmuşlar.

Osmanlı devletinin egemenliği altında aynı acıyı yaşamışlar. Benim görüşüme göre, Arap ülkeleri içindeki çalışmalarımız devrime göre yürüyecek. Bölge halklarıyla daha derin dostluklar kurmak, derinleştirmek önemli. Bunun için nasıl bir zemin üzerinde, bölge halklarıyla ilişkiler kurabileceğiz?

- Doğrudur aslında. Belki şimdi Osmanlı devletinin varlığı söz konusu değil. Ancak yeni Osmanlılar var. Bu yeni Osmanlılar, İsrail ve ABD'nin desteğini alma peşinde. Böyle bir durum Arap ülkeleri için de büyük bir tehliktir. Sadece Araplar için değil, Farslar için de hakeza öyle. Siyonizm ve faşizmin birliği kurulmuş. Bu nedenle bölgede yaşayan halklar büyük bir zarar görecekler. Bunu Araplar görmüyor değil, görüyorlar. Ama Araplar da büyük bir sorun içinde. Araplar içinde hem dini görüş şovenizm temelinde gelişirken, hem de dar milliyetçilik gelişmiş. Güney Kürdistan'da Kürt devrimi olunca, Araplar bundan korktu. Çünkü bunda

İsrail'in parmağının olduğunu düşünüyorlardı. Bu korkudan dolayı Araplar, Kürtlerden uzaktır. Çok büyük bir inançla üzerinde durmuyorlar. Uzun bir zamandır Arap sahasındayım. Biraz inanç yaratıldı denilebilir. Bu gerçekleştirilen diyaloglar da bizim çalışmalarımızla ilintilidir. Belki biz, Arap diyalog toplantısına katılmadık, ancak bu esasta bizim çalışmalarımızın bir sonucudur. Bu çağırılar da yakınlaşmak istiyorlar. PKK'nin ehemmiyeti için değil, fakat her şey PKK çizgisi doğrultusundadır. Bu temelde yürüyor ve yürüyecek de. Ancak bunların tereddütleri de şüpheleri de var. Biz daha çok bu açıdan güven de vermek istiyoruz. Kürdistan Devrimi'nin gerçekleşmesinin onlar açısından zarar olmadığını, daha doğrusu yarar getirebileceğini, bundan da korkulmaması gerektiğini göstermek istiyoruz. Bunu anlatmaya çalışıyoruz. Bazıları anlamaya başladılar ve daha da anlaşılır kılınması, sağlam temellere oturtulması gerekir. Bir de Türklerden, yeni Osmanlılardan korkuyorlar. Büyük adım atmayı onlar da istemiyor değil, fakat korkuyorlar. Dar milliyetçi yanları var. Acaba bizi de parçalayacaklar mı diye çekinmeleri söz konusu. Hem parçalanmadan hem de yeni Osmanlılardan duydukları korkuyu kaldırmalıyız. Bunlara nasıl destek olacağız? Selahaddin sürecinden bu yana Kürtlerin rolü Araplar için ne kadar olumludur? Arapların kuzeyinde onlar için nasıl bir şemsiye rolü oynuyor? Bu şemsiye olmazsa kendi güvenliklerini sağlayamazlar. Yine su sorunu var. Kürdistan'ın Ortadoğu'da merkez oluşu, onlar açısından gerekli oluşu noktalarında ikna edersek, atılacak adımların güçlü olacağına inanıyorum. Uzun bir zamandır bu korkuyu yaşıyorlar, ama yavaş yavaş bu aşıyor. Ben öyle tahmin ediyorum ki, atılan adımlar bundan sonrası için çok güçlü olacak. Kürtler üzerinde her devletin hesabı var. Bu hesaba dikkat etmek gerekir. Eskisi gibi bunları kendimize çok uzak görmemeli ve kendimize yaklaştırmalıyız. Dönem iş yapma dönemidir. Bunda çok umutluyum. Zaten çok iyi şeyler yaptık. Bundan sonra Kürtler ve Arapların diyalogları üzerinden, hatta yeni ittifaklar üzerinden bazı adımlar atılabilir. Bu imkanı görebiliyorum. Ancak çok dikkat de etmek gerekiyor. Kendimizi kandırmamalıyız.

- TC'nin büyük bir çıkmazı yaşadığı biliniyor. Ekonomik, siyasi, en çok da ideolojik yönden bu böyle. Gücü yok, bir şey yapamaz. Ama yine de yavaş yavaş adım atmak istiyor. Mecliste göçmenlerle ilgilenecek olan komisyonun oluşturulması ne kadar rolünü oynayacak? TC meclisi hakkında görüşleriniz nelerdir?

Türk parlamentosu Kürtleri inkar ederek kendini etkisizleştirdi

- Ne yazık ki, Türk meclisinde çok yanlış olan bir görüş hakim. Geçmişten günümüze kadar bu böyledir. Kürt kelimesinden nefret ediyorlar. Leyla Zana tek bir Kürtçe kelime söyledi, on beş yıl hüküm yedi. Böyle de devam ediyor. Kürt adı yavaş yavaş parlamentoda söylenmeye başlandı. Yine İçişleri Bakanı, "söylediğiniz sözden sonra başınıza neyin geleceğini hesaplamak zorundasınız" diyordu. Yani tehdit ediyor. HADEP ve DEP için de bu tehdit oldu. Mehmet Sincar'ı katlettiler. Kimine 15 yıl ceza verdiler, diğerlerini de sürgün ettiler. Bu noktaya dikkat etmek lazım.

Türk parlamentosu bu şekilde kendisini yürütemez. Türk parlamentosu Kürtlerin inkarı temelinde kendi kendisini yok etti. Şimdi Türk parlamentosunun bir cemiyet, bir dernek kadar gücü kalmamıştır. Çünkü Kürtlere karşı o kadar çalıştı ki, her şeyi o kadar kabul etti ki, askerler de "beş para etmez" dediler. Bu nedenle Türk parlamentosu kaydı, düştü. Yeni bir parlamento olacak mı acaba? Olursa demokrasi temelinde olur. İşte o zaman Kürtlerden bahsedilecek. Kürt sorunu, Türk parlamentosu için esastır. Kürt sorununu kabul etmezse parlamento öldü, ederse yeni parlamento olacak demektir. Yeni seçimlerde demokratik bir hava olacağı, bu parlamento içerisinde de biraz Kürt meselesinin tartışılacağı inancındayım. Tabii ki, tam değil. Esasta biz kendi parlamentomuzda bu meseleyi tartışacağız. Kürt parlamentosu oluşacak. Bu soru için de bu cevabı verebilirim.

Sürgünde Kürdistan Parlamentosu var. Ama önümüzdeki kısa bir sürede ülkede bu gerçekleşecek. Sürgün değil, Kürdistan Parlamentosu olacak. Türkiye'de federasyon olsa da olmasa da, birlik olursa da olunmasa da parlamento olacaktır. Mahalli bir parlamento, Kürdistan bir parlamento olacak. Almanya'da nasıl ki her eyaletin hükümet ve parlamentosu varsa, nasıl ki Rusya'da o kadar otonomi var, bunların hepsinin parlamentosu ve hükümetleri varsa, nasıl ki ABD'de bu kadar eyaletin kendi parlamentosu ve önderi varsa, Türkiye'de de bunlar zorunlu olacaktır. Türkler bu işi bu şekilde fazla uzatamaz. Kürdistan Federal Parlamentosu içte de olacak. Eğer onlar federal bir parlamento istiyorlarsa, Kürtler de parlamentosuna girebilecek, seslerini yükseltebilecek. Her ikisine de biz varız diyorum. Plan ve projelerimiz de vardır. Türkler de kendilerini buna mecbur hissedecekler.

Parlamento kelime anlamıyla, konuşma, sorunları söyleme yeridir. TC'nin başlangıcında kurulan parlamentoda Kürtler vardı. Onların adları üzerine parlamento kurulmuştu. Bunu inkar ettiler. Sonuçta kendilerini de inkar ettiler. Dolayısıyla eğer Türk parlamentosu klasik bir parlamento olmak istiyorsa, Kürtlerin sesini kabullenmek zorundadır. Kürt insanı kendi adı ve amacıyla parlamento da yerini alacaktır. Böyle bir oluşum, bir federal parlamento olur. Türkiye'de mahalli parlamentolar oluşacak, Kürdistan'da da hakeza öyle. Şu an Türkiye'de bu gündem temelinde bir tartışma yapılıyor. Hatta yasa tasarısına hazırlanıyor. Mahalli parlamento kanunları deniliyor. Bu kanun henüz çıkarılmadı, ancak buna mecburlar. Bu noktada eğer Türkiye ağır bunalımını kaldırmak istiyorsa, parlamento açısından da sözünü tutar. Türkiye'nin bu yükü kalkarsa, eğer yeni bir faşist diktatörlük olmazsa, parlamento olursa, mecburen biraz demokrasiyi uygulamak zorunda kalır. Kürtler de yerel parlamentolarını kuracaklar ve bunda yerlerini alacaklardır. İstemeseler de, ülke dışındaki parlamentomuz, Kürdistanı bir parlamento olacaktır. Yani Afrika ve Filistin gibi, Ulusal Kongre'yle işlerini başarıyla gerçekleştirecektir.

- Son söyleyeceğim öneri kabilindedir. Sayın Başkan, aydınlarımızın çoğu beraber yürüyor. PKDW'de siyasetçilerden oluşan bir kurumun oluşturulması, bunların da birçok açıdan araştırma ve incelemelerini derinleştirip hem uluslararası çapta hem de bölge çapında devletlerin siyasetlerini çözmeye çalışması, bunun da bir birikim biçiminde hazırlanması, herhangi bir durum karşısında gerektiğinde oluşturulacak yeni hükümetinizin bu çerçeveye bakıp yol alması için ne gerekli? Bununla ilgilenecek bir komisyon oluşturulsa nasıl olur?

- Gayet tabii. Parlamento biliyorsun ki, birçok komisyondan oluşuyor. Sanıyorum çok işlevli olmasa da bazı komisyonlar var. Sizin belirttiğiniz şekilde, bilinçli insanlar yeni kararlar çıkarmak için, işlerini derinleştirmek için bilimsel bir temelde analizlerini yapmalı. Bunun sonucunda ise yeni kararlar oluşturmalı. Ardından da bunu parlamentoya sunmalı. Bu haliyle çalışma daha iyidir. Diplomasi için hazırlık yapabilirler. Tarih, hukuk, teknoloji, bilim, kültür üzerinde de bu tür hazırlıklar olabilir. Sizin belirttiğiniz komisyon da özel bir şey. Herkes ilgi ve bilgi düzeyine göre yerini alabilir, hazırlık yapabilir. Hatta benim için de bu daha iyi olur.

- Teşekkürler Başkanım.

- Evet, siz de eski Sovyet Kürtlerindensiniz. Sovyet Kürtleri de -çoğu Kuzey Kürdistanlılar- ülkelerinden uzak kalmışlar, diasporadalar, sürgün ve göçmendirler. Ama onlar da şimdi devrim yoluyla büyük ulusal yola girmiş durumdalar. Siz de böyle bir ses ve isimsiniz. Ben de sizden bir şey istiyorum: Sizin de kendi konferansınızı yapmanız gerekiyor. Eski Sovyet Kürtlerinin konferansı küçümsenemez. Birçok aydın, bilim adamı vardır. Eski Sovyetlerin imkanları da az değildir. Bundan böyle atılacak adımların daha güçlü olacağına inanıyorum. PKDW'de de yerinizi alabilirsiniz. Zaten içimizde birçok genci var. Savaş içerisinde de yerinizi alabilirsiniz, kendinizi daha da güçlendirebilirsiniz. Bu temelde biz eski Sovyet Kürtlerinden umutluyuz. Dostluklarından da güç aldık, bundan daha fazlasının olacağına da inanıyoruz. Bir kez daha buraya gelişinizi selamlıyorum, bu temelde size başarılar diliyorum.

- Çok teşekkür ederim.

- Sayın Hasretyan, yeterli midir? Şimdilik yeter sanırım.

M. A. Hasretyan.: Nasıl isterseniz.

- Daha başka sorular da olabilir. Ama şimdilik yeterli. Gerekirse ve bazı sorular olursa, son randevumuzda onları da yanıtlayabilirim. Daha çok özel sorular da olabilir. Sorduğunuz sorular kapsamlıydı. Oldukça günceldi. Yalnız bize ilişkin değil, diğer halklar için de yanıt olabilecek çok şey var. Aydınlar için çok şey var. Bu anlamda bir kez daha sizin gelişiniz bana göre yerinde oldu. Bu vesile ile şunu belirtiyim: Her ne kadar çok yakın, güncel diyalog içinde olmasam da, gördüğünüz gibi hepinizle gerçekten yakından ilgiliyim. Sayın bilim adamlarıyla, aydınlarla, siyasetçilerle çok yakından ilgiliyiz. Bunların bizi öyle uzak, anlayıştan yoksun değil, çok yakın, hayati bir çalışma içinde olduğumuzu, kendilerine hizmet etmenin en değerli biçimleriyle uğraştığımızı; ihmal etmek şurada kalsın, gerçek hizmetin temellerini attığımızı bilmelerini istiyorum.

Bütün bilim çevrelerine, örneğin Sovyetlerdeki bütün bilim çevrelerine, Avrupa'daki aydınlara belki tek tek mektup yollayamıyorum, diyalog kuramıyorum. Bu pek uygun da değil, gerekli de değildir. Ama hepsine oldukça önemli hizmetlerde bulunuyorum. Yaşamları için paha biçilmez çalışmalarda bulunuyorum. Umarım bundan sonraki ilişkilerimiz daha somut olur. Hatta teke tek de olur, bunu da bekliyorum. Bir kez daha, bu ileri yaşıncıya rağmen, buraya geldiğiniz için sizlere çok çok teşekkür ediyorum. Sağlık ve başarılar diliyorum.

4 Haziran 1998

PKK halkımızın demokratik iradesinin
sarsılmaz aracıdır

Abdullah Öcalan: Partimizin Merkez Okulu ve onun uzun yıllardan beri Mahsum Korkmaz Akademisi adı altındaki çalışmaları büyük bir derinlikle, yoğunlaşmayla savaşımızın en ağır yükünü kaldırma gücünü ortaya koymuş ve şüphesiz tüm ulusal kurumlara ulaşmaya büyük katkılarda bulunmuştur. Çok zor da olsa, gerçek bir irade ve beyin rolünü birinci derecede oynama gücünü ve sorumluluğunu yerine getirmeye çalışmıştır. Kürdistan halkı açısından, bu okulun şüphesiz daha da yerine getireceği görevleri vardır. Çok ciddi bir devrim okuludur ve akademik karakterdedir. Türkiye genelkurmayının hem askeri akademileri hem de birçok sosyal akademileri de vardır. Halk açısından da onlar kadar bir akademi rolünü oynamaya çalışmaktadır. Belki cafcacılı mekanlarda ve rütbelerle yürütülmemiştir, ama özü onlarınkinden daha güçlüdür. Halklara epey öğretmiştir ve daha da öğretmeye devam edecektir. Bu temelde çok çeşitli halklardan, sosyal ve siyasal güçlerden ve şahsiyetlerden birçok ziyaret gerçekleşmiştir. Bu ziyaretler şüphesiz hem güç almış hem de güç vermişlerdir.

Sürgünde Kürdistan Parlamentosu Başkanı değerli dostumuz Yaşar Kaya, aslında yakın tarihin en sağlam tanıklarından birisidir. Yakın dönem Kürt tarihinin acıklı hikayesini bilmek kadar, günümüzün PKK Önderliği'nin uluslaşmasını ve dönemin özellikle ulusal önderlik gerçekliğindeki anlamını da en iyi takdir eder bir konumdadır. Çok önemli bir bölümünün diaspora sürgününü yaşaması, bir temsil kurumunun gereğini ortaya çıkarmıştır. Zorlu da olsa bu çalışmaların içinde uzun süreden beri yer almaktadır. İnanıyoruz, bu kurumumuz bundan sonra da rolünü daha iyi oynayacaktır. Özellikle bu önümüzdeki yeni seçim döneminde, halkımızın siyasal birliğinde, tüm parçalar açısından oynadığı rolü daha genişleterek ve derinleştirerek oynayacaktır.

Biz şüphesiz partiyi de halkımızın ulusal ve siyasal iradesinin bir aracı olarak görüyoruz. Onu üst bir baskı aracı gibi değil, bu iradenin en militan bir aracı olarak değerlendiriyoruz. PKK ile halkımızın geniş siyasal kurumları arasında bazı çelişkiler yaratılmak isteniyor. Bunlar bilinçli ve kasıtlıdır. Yine "Parlamento PKK'nin bir aracıdır" deniliyor. Bu da bir saptırmadır. PKK, halkımızın derin yurtseverlik ve demokratik iradesinin sarsılmaz ve en çok fedakarlıkla direnen köprüsü, aracı konumundadır. Gönül isterdi ki, halkımızın iradesini her düzeyde temsil eden kurumlar çok daha sağlam olsun, iradeli olsun, partinin oynadığı rolü daha iyi anlasın, ondan güç alsın ve ona güç versin.

Düşmanın bu noktadaki tertiplerini şüphesiz görüyoruz. PKK'nin bütün yaptığı, ulusal kurumlara güç vermektir. Bu da karşılıksız ve oldukça yüklü bir biçimde yapılmaya çalışılmıştır. Tabii nihayetinde, PKK de araç olarak ulusal kurtuluş iradesinin, onun sosyal devriminin emrindedir. Parlamento da halkımızın iradesinin emrindedir. Parlamento halka rağmen, halkın üstünde bir olay değildir. Osmanlı padişahlık zihniyeti kendini halktan, halklardan üstün sayar ve halkları sürü gibi görür. Biz bunun tersini söylüyoruz. Temelde halkın politik çıkarı, vazgeçilmez çıkarı bütün kurumları belirler ve ancak kurumlar hizmet ettiği ölçüde değerlidir. Bunun dışında başka bir değer ölçümüz olamaz. Bunları çok açıkça vurgulamamız gerekir.

Halk adına yozlaşmış, her türlü dolandırıcılığı bu kurumlarda yürütmek, halka yapılabilecek en büyük saygısızlıktır. Türk parlamentosunun en gayri ciddi müessese olduğu, bizzat Türkiye halkı tarafından görülmektedir. Biz bir parlamentoyu geliştirirken buna da dikkat edeceğiz. Halkın çıkarlarının sağlam bir

ifadesi olması için -biz de bir halk örgütüyüz- gereken özeni göstereceğiz. Bunu istismar etmek isteyenlere, bireysel çıkarları için kullanmak isteyenlere geçit veremeyiz. Bunu büyük bir yozlaşma ve çarpıtma olarak görürüz. Devrimle ayağa kalkan halkımızın da bunu kabul etmesi mümkün değildir. Dolayısıyla halkımızın iradesini açığa çıkaracak kurumlara sahip olabilmek heyecan vericidir. Gerek Ulusal Kongre ve gerekse yerel parlamento ve onun hükümeti Güney'de geliyor, Kuzey'de de gelececek. Bu anlamda önümüzdeki süreçte halkımızın siyasi gücünü karar düzeyinde ve uygulamada temsil edecek kurumlar gelecektir. Bu kuramlara daha şimdiden hazır olmalıyız. Sanıyorum Sürgünde Kürdistan Parlamentosu bu konuda zayıf da olsa yürüttüğü bir başlangıcı ülke içine taşıyarak ve yurtdışında da halkımızın iradesinin birleşiminde rol oynayarak üstüne düşeni daha iyi yapacaktır. Başta da vurguladığım gibi, Kürdistan'daki gelişmeleri, özellikle TC tarihini, yine Kürt ilkel milliyetçiliğinin Güney'deki encamını acılar ve sevinçleriyle çok yakından bilenlerdensiniz. PKK'nin gerçekleştirdiği, sizin de hayal ettiğiniz gelişmelere sınırlı da olsa bir cevaptır. Eski kuşak aydınlarımızın, hatta siyasilerimizin, PKK'yi sanki böyle bir engelmis gibi görmek yerine, bir rüyanın gerçekleştirilmesi olarak görmeleri gerekir. Bu konuda aydınlar da tam anlamama ve başlangıçtaki çeşitli örgütlerle içine düştükleri çarpıtmaları aşmalıdırlar. Onu aşamamanın sıkıntısını yaşıyorlar. Değerli profesör, aydın dostlarımızla birlikte buraya son gelişiniz, aydınlarla köprü, umarım geçmiş kuşak ile yeni kuşak arasında iyi bir köprü anlamı bulur. Sizler bunu çok iyi idrak edebilecek ve eski yeni kuşak arasındaki mukayeseyi güçlü, oldukça coşkulu yapabilecek durumdasınız. Bu konuda çok şanslısınız. Bir kez daha bu temelde selamlıyorum ve kutluyorum sizi.

Başkan Apo ve PKK

Kürt halkının ve benim rüyalarımı gerçekleştirdi

Yaşar Kaya: Teşekkür ediyorum Başkanım. Değerli Başkan, değerli gerillalar, değerli gerilla adayları! Kürt özgürlük mücadelesinin ulusal onuru olan bu okulda Başkanı ziyaret etmek ve sizlerle bir arada bulunmaktan müthiş mutlu olduğumu söylemeliyim. Başkanın buyurduğu gibi, biz çok karanlık günler yaşamış bir kuşağın insanıyız. Ben kırk yıl önce cezaevindeydim. Bizim hiçbir şeyimiz yoktu; ne partimiz, ne önderimiz, ne bir kurumumuz vardı. Ne olacağımız belli değildi. Ne yapacağımız da belli değildi. Hatta bazı aileler kendi çocuklarını ziyaret etmekten bile çekiniyorlardı. Ben biraz da öyle bir yerden geliyorum. Ne olursa olsun biz Kürt insanının ve Kürdistanlıların da ulusal onuru var. Biz kendi ülkemizin toprakları üzerinde, insan onuruna yakışır bir şekilde özgür olarak yaşamak istiyoruz. Bu bizim en doğal hakkımızdır. Ama gelin görün ki, düşmanın, düşmanların bize dayattığı ölüm kalım savaşıdır. Düşman, Kürdistan'da yüzyılı aşkın bir zamandır bir zelzeleyi dile getirdi, önümüze koydu. Onun için Kürdistan tarihinde son yüzyıl madalyonun bir yüzü kan ve irindir. Biz buna ihanet diyoruz. Öbür yüzü de direniş ve başkaldırıdır. Bu da kahramanlıktır. Elbette bugünkü Önderliği, partiyi, Kürt mücadelesine gönül veren insanlarımızı biraz sonra değerlendireceğim.

Kürdistan bir kapısıyla Kafkasya'ya, bir kapısıyla İran'a, bir kapısıyla Arap ülkelerine, bir kapısıyla da Anadolu'ya açılan stratejik konumuyla, yeraltı ve yerüstü zenginlikleriyle gerçekten önemli bir ülke. Ben buna Ortadoğu'nun kalbinde kıvılcık bir hançer gibi duran Kürdistan diyorum. Bunda da haklı olduğumu sanıyorum. Şimdiye kadar belki bizden önce başkaları bu konunun, bu kıymetin farkına varmıştır. Biz bunu dünyaya çok iyi anlatamamışızdır. Ta ki PKK hareketi, ulusal hareket ortaya çıkıncaya kadar. Türkler bunun tam tersini işliyorlar. "Türkiye'nin stratejik konumu var" diyorlar ve bundan da uluslararası arenada uzun zaman istifade ettiler. Bugün geldiğimiz noktada sizlere çok mutlu olduğumu söylemeliyim. Kürtlerin sevimileştirdiği tabirle Başkan Apo ve PKK benim rüyalarımı gerçekleştirdi. Bu rüyaları görebilmeyi çok isteyen bir Kürt insanıyım, bir Kürdistanlıyım. Benim birçok rüyam gerçekleşti, onun için de mutlu yaşadım. Dünyaya bir daha gelirim, yine kendi hayatımı yaşamak isterim. Bütün cezaevlerine rağmen, bütün işkenceye rağmen, bütün çatışma ve çarpışmalara rağmen bunu isterdim. Çünkü iyi bir mücadele verdik. Kendi konumumuzda, kendi dalımızda ulusalcılığı elden bırakmadan, düşmana teslim olmadan, hiçbir mevziden çekilmeden bazı şeyler yaptık. Bir dönemi kapattık ve namuslu bir Kürt olarak da ölmek istiyorum. Zannediyorum ki, bu da benim hakkımdır. Tabii bir yaşlınız olarak size söyleyeceğim bazı şeyler var. Tabii bu, "Yaşar Kaya hep nasihat veriyor" anlamında anlaşılmalıdır.

Biz Kürt halkı olarak, Kürt insanı olarak bir ateş ve barut tüneline girerek buraya geldik. Düşmanın ve onu destekleyenlerin bize nasıl saldırdığı bellidir. Kürtlerde müthiş bir tarih bilinci olmalıdır. Eğer tarih bilinci olmazsa, bizim çok büyük mücadele gücümüz olmaz. Tarihin derinliklerine girmek istemiyorum. Kürdistan ilk kez 1689'da Kasr-ı Şirin Antlaşmasıyla, Osmanlılar ve İranlılar arasında ikiye bölünmüştür. 1923'te Lozan Antlaşmasıyla dörde ayrılmıştır. Sayın İsmail Beşikçi'nin dediği gibi, İran'ın bir Kürdistan'ı var, Irak'ın bir Kürdistan'ı var, Suriye'nin bir Kürdistan'ı var, ama Kürtlerin bir Kürdistan'ı yok. Düşman belki bizden becerikli, devlet geleneği bizden çok eski. 600 yıllık Osmanlı İmparatorluğu'nun mirası var. Sonra İttihatçı komitacılığı ve onun ürünü olan kemalizm var. MOSSAD'ı var, CIA'sı var, Amerika'sı var. Yani var da var. Bizim neyimiz var, onu bilmemiz gerekli.

Kürdistan'da şu son yüzyıl içinde başkaldırıları oldu. Tekrarlamaya gerek yok. Bu başkaldırıların çok büyük bir bölümünde, hemen hemen hepsinde hareketin lideri ağalar, beyler, mirler ve şeyhlerdir. Kürdistan coğrafyasında çok yaygın olan nakşibendi tarikatının şeyhleri gibi. Bugün geldiğimiz noktada PKK'yi ulusal hareketimizin lokomotifleri olarak görüyoruz. Belki herhangi bir Kürdistanlıya beş sene, on sene önce sorduğumuz zaman "PKK hareketi" derdi. Biz bugün Ulusal hareket diyoruz. Bugün PKK hareketi lokomotif rolünü oynamakla birlikte, Kürdistan'daki bütün sınıf ve tabakaları kucakladı. Hepimizi bir araya getirdi. Ve bu, hareketi ulusal hareket haline getirdi. Bundan dolayı rüyalarımız gerçekleşti diyoruz. Tabii bugünü iyi anlamak lazım. Kürdistan Devrimini, Başkan Apo'yu başta olmak üzere her gün biraz okuyarak, her gün biraz daha takip ederek anlamaya çalışıyorum. Neden? Çünkü benim varlık sebebidir. Ben hiçbir zaman varlık sebebimin zayıflamasını istemem. Bugünler tarihi günlerdir, bu aylar tarihi aylardır, bu aylar Kürdistan ulusal hareketinin Türk ordusunu birçok cephede bozguna uğrattığı günlerdir. Bundan sonra yeni bir döneme -askeri olarak- girileceği elbetteki açıktır. Ama biz hiçbir zaman hayalperest olmadan, Kürdistan Devrimi'ni özgürlüğe kadar götüreceğiz görevlerimizi bilmeliyiz. Bizim başka çaremiz yoktur. Kimse Kürdistan'ı savaşıza bize vermez. Çünkü bizim ülkemiz askeri olarak işgal edildi, bölündü, parçalandı. Sadece Lozan'la kalmadılar, 1950'li yıllardan sonra Kürdistan'ı bölüşen ülkeler bir araya gelip bu bölüşümü takdir ettiler. Mesela Bağdat Paketi budur, CENTO budur. Bütün bu anlaşmaların metinlerine baktığımız zaman şöyledir: Birimizin ülkesindeki Kürtler silahlı ayaklanmaya kalkışarlarsa, biz diğer ülkeler o ülkeye yardım etmek zorundayız. Yani bizi yok sayacaklar, yok saymakla bu iş olmazsa, zamana yaydırılmış bir soykırımla öldürecekler. Bu olmazsa sürgün edecekler. Bizi canımıza, kanımıza, vatanımıza, toprağımıza, insanımıza, kültürümüze koyu düşman edecekler. Kürtler belki çok geç bunun farkına vardılar. Ortadoğu'da ve dünyada müthiş bir Kürt düşmanlığı var. Gerçekten ben elli yaşımdan sonra Türk devletini biraz daha iyi anlamaya çalıştım. Başkan Apo'yu ziyaret ettikten sonra, Türk devleti hakkındaki fikirlerimi geliştirdim. Bir insanın kendisini ilgilendiren konularda doğruları söylemesi kadar büyük fazileti olamaz. Her gün biraz daha öğreniyorum ve ulusal hareketinin bir köşesinden tutmuş, nöbetimi namuslu götürmeye çalışıyorum. Kimseden bir beklentim yok. Ülkenin özgürlüğü herkes gibi benim de en büyük özlemim. Kürtlerin işi çok zor. Ben bir lise öğrencisiydim, Cezayir mücadelesini günü gününe takip ediyordum. Şimdi nasıl ki her sabah kalkıp Özgür Politika ne yazıyor, ne oldu diyorsak, biz de her sabah kalkıp Dünya gazetesinden Cezayir'de ne olduğunu okurduk. Ben Cezayir'i günü gününe yaşadım.

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi, ne Cezayir'e, ne Filistin'e, ne Angola'ya, ne Vietnam'a benziyor. Niye benzemiyor? Bizim kendimize özgün şartlarımız var. Biz dünyanın en büyük yükünü omuzlarımıza almışız. Konumuz öyle, kaderimiz öyle. Geçen gün iki çocuğuma nasihatte bulundum. Dedim ki, ben aşağı yukarı kırk yıl önce hapisteydim ve ulusal hareketin ne zaman ciddi bir işi olduysa ben de ceketimi aldım, gittim; arkadaşım, ben de size yardım etmek istiyorum, bu ulusal hareketin kırk yıldır yanında, yöresinde, içinde, çeşitli yerlerinde bulundum. Hiçbir zaman pişmanlık aklıma gelmedi. Biz niye bu işe bulaştık, keşke başlamasaydık demedim. İyi ki, ben bu işe başladım dedim. Benim size bırakacağım en namuslu miras da bu olmalıdır dedim. Tabii Kürdistan Devrimi ne kadar zor, ne kadar çetrefilli.

Sayın Başkanın dediği gibi, Kürt kördüğümü ne kadar enteresan ise, bizim de o kadar büyük görevlerimiz var. Biz bu yükün altından kalkmak için ahdetmiş ve demişiz ki, biz tarihimizi ve talihimizi değiştireceğiz. Yanlış bir düşünceye saplandığımızı sanmıyorum. Bugün tarihimizi de, talihimizi de büyük çapta değiştirmiş ve bir yere getirmiş durumdayız. Ben cezaevinden çıktıktan sonra, Che Guevara'nın Gerilla Harbi kitabını Fransa'dan getirttim, tercüme ettim ve okudum. Acaba dağa çıkmak nasıl bir şey? Acaba biz bununla nasıl mücadele edeceğiz? Döndüm, sağıma soluma baktım. Rahmetli Dr. Sait Kırmızıtoprak doktorluğu bitirmiş ve Isparta'da doktorluk yapıyordu. Bir baktım ki, ben yalnız kalmışım. Ben, bugün bunu çok önceden keşfettim anlamında söyleyemiyorum. Bu duyguların sahibi bir insan olarak çok rahatlıkla söyleyebilirim, ben

yirmi yaşında ne isem, bugün de oyum. Heyecanlarımdan, mücadelemden, mücadele ruhumdan bir şey kaybetmedim. Beni biraz yaşatan, bana sağlık veren bu mücadele ruhudur. Tabii Kürtler bunu bilmek zorundalar.

Biz düşmanı çok iyi tanımak zorundayız. Türk devleti nedir? Bu organizasyon nedir? Bu devlet geleneği nedir? Derin devlet nedir? MiT nedir? Ordu nedir? JiTEM nedir? Hepiniz gazete okuyorsunuz ve televizyondan takip ediyorsunuz. Türk devletinin bütün organları çürümüştür. Bugün parlamentonun hiçbir iradesi yoktur. Siyasi partiler artık İsmail Dübüllü'nün Bulvar Tiyatrosu haline gelmişlerdir. Hiçbir iradeleri yoktur. Ama ordusu, genelkurmayı tek ayakta kalabilen, tek mücadele edebilen kurum durumundadır. Ben birkaç yerde söyledim: Başkan Apo'nun çok önemli iki kararı var. Bu benim yorumumdur, doğru olmayabilir. Birincisi, 12 Eylül'de ordu bizim üstümüze geliyor, bizim de ordulaşmamız lazım kararıdır. İkincisi de, Avrupa'ya gitmemek, Kürdistan'ın burnunun dibinde, Kürdistan'ın bir karesinde konumlanmak kararıdır. Çok açık söylüyorum: Başkan Apo da Avrupa'ya gitseydi, bugün hepimiz bu kurtuluştan mahrum kalacaktık. Çünkü uzaktan kumanda ile bu iş olmuyor. Kendisinin çok isabetli iki kararının olduğunu anlıyorum, biliyorum ve söylüyorum.

Bizi bugünlere getiren elbetteki gerilladır. Onun için hep diyorum ki, gerilla bizim ulusal kurumlarımızın ve hepimizin varlık sebebidir. Eğer Kürdistan dağlarındaki özgürlük savaşçıları olmazsa, bizim halimiz yamandır. Kimse bize beş kuruş kıymet vermez. Ben daha cezaevindeyken Süleyman Demirel'in bir beyanı vardı. "Ben DEP'lileri kabul etmeyeceğim. DEP'liler bölücülük yapıyor" diyordu. Ben bir yazı yazdım. Dedim ki, Sayın Cumhurbaşkanı, siz bunu söyleyemezsiniz. Cumhurbaşkanı tarafsız bir makamı işgal eden bir kişidir. DEP'liler bölücülük yapıyorsa mahkemeler vardır. Hakimler, savcılar bunu söyleyebilir, ama siz söyleyemezsiniz. O yazının da onu çok etkilediğini, kamuoyunu etkilediğini sanıyorum. Elbetteki, biz Kürtler askeri alanda mücadele etmek zorundaydık. Bugün gelinek yerde ayrı bir konuma geldiğimiz anlaşılıyor. Türk devleti ikinci ordusuyla, üçüncü ordusuyla, toplarıyla, tüfekleriyle, uçaklarıyla, stratejisiyle sayısı dört yüz civarında olan gerilla grubuna saldırıyor. Ama gerilla gücü, bu korkunç askeri ve tekniksel saldırıyı püskürtüyor. Bizim bu bilinçte olmamız gerekli. Bu çok önemli. Belki de yarın, öbür gün bu tarihi yazacak olanlar Murat Operasyonu'nu, Güney'e son girişlerini tarihimizin bir dönüm noktası olarak değerlendireceklerdir. Uzatmak istemiyorum. Arkadaşların sualleri var ona cevap verebilirim.

- Soruları daha sonra alabiliriz. Sayın Hasretyan, buyurun, kısa bir hitap verin. Bir tarihçi gözüyle bizi nasıl görüyorsunuz? Siz üniversite hocasıydınız değil mi?

M. A. Hasretyan: Profesörüm.

- Biz de öğrenciyiz. Kürdistan üzerine birkaç eser de yazdınız ve son eseriniz de sanırım güncel savaştır. Onu da biz böyle yaşıyoruz. Bu engin tarih incelenmesinden, araştırmasından yola çıkarak acaba ne denilebilir? Şuna önem veriyorum: Yakınçağ tarihi çok önemli. Bizim araştırmalarımız sınırlı. Sanırım sizin biraz daha kapsamlıdır. Daha sakın bir ortamda bu tarihi, bu ateşi değerlendirmek büyük önem taşıyor. Bizim kafalarımız ateş içinde oldukça öfke, duygu yüklü olabilir, bu gelişmeleri abartabilir veya küçültebiliriz. Ama bir tarih yazarı olarak sizler kuşbakışıyla olup biteni günümüzle, bu savaşla birleştirerek bize söyleyebilirsiniz. Memnuniyetle dinleyeceğiz sizi. Ayrıca varsa bize bazı tavsiyeleriniz buna yüksek değer biçeceğiz.

M. A. Hasretyan: Türkçe'yi çok iyi bilmediğimi daha önce de belirtmiştim. Bu yüzden zorlanabiliriz. Bütün söylediklerinizi anladım. Ancak konuşmada, ifade etmede zorlanıyorum.

- Tercüme de olabilir, Kürtçe de olabilir.

- Onlarca kez Kürt ve Kürdistan meselesine ilişkin çalışmalarım yayınlandı. Geçmişte Kürt sorununa ilişkin araştırma, inceleme yapmak yasaktı. Ancak son yıllarda ve günümüzde imkanımız artmış durumdadır. Hatta daha derinden böylesine çalışmaları sürdürmek için imkanlar doğmuştur. Moskova Enstitüsü'nde bir grup vardı, buna bir anlamda sektör de denebilir. Bu kesimin Kürt ve Kürdistan üzerine araştırmaları vardır. Biz bu çalışmalarımızı gittikçe ilerletiyoruz.

Ben özellikle Kuzey Kürdistan'ın özgürlüğü konusu üzerine özel olarak duruyor ve okuyorum. Şu sonuca ulaştım: Eskiden Kürt serhildanları, Kürt ağa ve şeyhleri önderliğinde yapıyordu. Ancak günümüzde, politik bir organizasyon olan bir parti ve önderliği ile bu süreç farklı bir süreç olmuştur. PKK tüm Kürdistan'ın askeri ve siyasi gücüdür. Ben size bir sır açmak istiyorum. Ben eskiden beri buraya gelmek istiyordum. Bu isteğimin, hayal ve düşüncelerimin bu kadar çabuk gerçekleşmesi aslında beni şaşırttı. Bu akademinin öğrencilerine, Türk rejimine karşı Kürt halkının verdiği özgürlük mücadelesine ilişkin şunu belirtmek

istiyorum: Bağımsız ve özgür Kürdistan'ı göreceğiz. Kırk milyonluk bir ulusun halen özgürleşmemesi, yasaya ve terbiyeye karşıt bir durumdur. Bu yaşanan haksızlıklar gerçekten de çokertilecektir. Ben Kürt halkına ve Başkan Apo'ya özellikle bu çetin ve kapsamlı özgürleştirme çalışmalarında çok büyük başarılar dilerim. Çok daha uzun ve kapsamlı konuşabiliriz. Ancak benim görüşüme göre buna gerek yoktur. Çünkü ben bugün ilk defa buradayım ve konuşuyorum. Teşekkür ederim.

- Evet, siz de buyurun Şeref Aşîryan. Sanırım siz de tarihle ilgileniyorsunuz.

Ş. Aşîryan: Evet, doğru. Genelde tüm tarih, özelde ikinci Dünya Savaşı sonrası 20. yüzyılda Kürdistan gerçeği üzerinde araştırma ve incelemelerim var.

- Uzun bir zamandan beridir aramızda bulunuyorsunuz, görüşlerinizi sunuyorsunuz. Eski Sovyetlerde Kürtler var. Onlara da mesaj verebilirsiniz. Sanırım sizin açınızdan da bu büyük bir adım, kutsal bir adımdır. Eski Sovyetlerdeki Kürtlerin çoğunluğu Kuzey'den göçertilen halk kesimidir. Onların da umudunun ülke olduğuna inanıyorum. Bu vesileyle bizler onlar için umut niteliğini taşıyoruz. Onlar bizim bir parçamızdır. Tabii birçoğu da aramızdadır. Şimdi bizim ayaklanmamız onlar açısından da özgür bir yaşamla bağlantılıdır. Bunu iyi bir biçimde görüyorsunuz. Yine bu vesileyle eski Sovyetlerde yaşayan halkımızdan ulusal ve siyasi nitelikli adımlar atmasını istiyoruz. Cesaretli bir biçimde bir araya gelebilirler. Zaten adım atılmış. Eski Sovyet devletleri arasında şimdi dağılmış durumdalar. Onlar arasında da iş yapabilirler. Kaldı ki, ülkeden çok uzakta da değiller. Tek bir aile bile olsa, onlar arasında çalışma yürütülmeli ve birleştirilmelidir. İnsan bu süreçte ülkesiz, özgür olmayan bir tarzda yaşayamıyor. Eskiden imansız, dinsiz yaşanamaz deniliyordu; bu süreçte de ülke, kurtuluş, özgür bir yaşam olmazsa yaşanılmaz. Bunlar sadece umut değil yaşamdır. Bu yaşamın dışında irade sahibi, beyin sahibi olunamıyor. Bu nedenle sizin için yapabileceğimiz şu: Devrimin, Kürdistan'ın sesini yükseltmek. Görülüyor ki, bu ses şu anda size ulaşmıştır. Siz de büyük bir moral ve coşkuyla aramıza girdiniz. Bir delikanlı kadar genç görünüyorsunuz. Sayın Kaya'nın belirttiği gibi, yirmi yaşındaki heyecanı nasılsa şimdi de böyledir. Hayal ve arzuları gerçekleşince, yaşlılık yerine delikanlılık geliyor. Bunu sizde de gördük. Bu nedenle biz sizi selamlıyor ve kutluyoruz.

Tek hayalimiz özgürlüğümüzü ve ülkemizi görebilmektir

- Sayın Başkan, Kürdistan halkının kahramanlarının benim için anlamı büyük ve tarihidir. Bugün aramızda olduğum ve sizinle konuştuğum için çok bahtıyım. Öyle ki, neredeyse kanatlanıp uçacak kadar bahtıyarlığım artıyor. Ulusal Önderin yanıdayım ve bize nasihat veriyor. Bu nedenle çok mutlu ve bahtıyım.

Kürt ve Kürdistan hakkında birçok kitap okumuştum. Birçok insandan da duymuştum. Ancak benim tek hayal ve istemim, ülkeye gidip ülkeyi görmek ve böylesine bir grupta, sizlerle oturup konuşmaktır. Bu benim için anlaşılması güç bir sevinçtir. Bugün Kürdistan tarihine baktığımızda uzun bir tarihle karşılaşacağız. Bu konu üzerinde durmaya zamanımız yok. Bu nedenle bu husus üzerinde o kadar çok durmaya gerek duymuyorum. Yalnızca şunu söyleyebilirim:

PKK ve PKK Önderliği'nin önderlik ettiği uluslararası bir çalışma büyüterek sürüyor. Bugün Kürdistan Devrimi sadece Kürt halkının özgürlük mücadelesi değildir. Aynı zamanda tüm halklar içindir. Bu açıdan misyonu büyük. Bunu ne sadece Sovyetlerin bilim adamları, ne de yalnızca Kürt halkının bilim adamları ve aydınları söylüyor. Bunu başka halklardan da kişilerden de duydum. Çünkü bugün PKK devriminin rolü ve pratiği çok büyüktür. Günümüzde PKK devriminin ağırlığı, önemi şudur: Hem Ortadoğu'ya doğru gitmesi hem de kuzeyde Rusya'ya, Rusya'da da yeni oluşan ülkelere doğru gitmesi büyük önem taşır.

Mesela Türkiye, Sovyet sosyalizminin yıkılmasından sonra kurulan Bağımsız Devletlerle dayanışma içerisine giriyor. Nitekim bu azınlıkların dillerinin kökeni Türkçe'dir. Nasıl ki, Sovyetleri yıktılsa, şimdi de Rusya'yı yenmek ve dağıtmak istiyorlar. Kırım'dan başlayarak Ural dağlarına kadar pantürkizmi yürütüyorlar. PKK devriminin bugün Türkiye'nin elini kolunu bağladığını, Rus devlet politikacıları da, yeni devletlerin politikacıları ve önde gelenleri de biliyor. Türkiye'nin eli kolu bağlanmış durumdadır. Bu da Kürdistan Devrimi sayesinde. Türkiye istediği gibi giremiyor. Osmanlı devletinde olduğu gibi oyunlarını yaptıramıyor. PKK ve Başkan Apo'nun önderliğinde yürütülen mücadele sayesinde bu olmuştur. Bunu ben çok iyi biliyorum.

Bugün verilen savaşım sadece Kürt özgürlük savaşı değil, uluslararası bir savaştır. Yüceliği ve ağırlığı da budur. Dünya düzeyinde ele alınan bir çalışmadır. Ben bu konuya çok fazla değinmeye gerek

duymuyorum. Bugün TC devleti bir kriz yaşıyor. Bu kriz derinleşiyor, geliyor. Bu da Kürdistan Devrimi'yle gerçekleşiyor. Demek ki, devrimimizin, bunu yürüten partimizin ve önderliğinin değerini bilmeliyiz. Öte yandan, eski Sovyetlerde yaşayan Kürt halkı hakkında şunlar söylenebilir: Gerçekten biz çok eskiden ülkemizden koptuk. Ülkemizden kopuş ticaret yapmak, kendini yaşatmak için değildir. Osmanlı devletinin büyük despotizmi ve zorbalığından kurtulmak için ülkeden koptuk. Nitekim çok ezildik, perişan hale getirildik. Atalarımız, dedelerimiz bunu söylerler ve biz de tarihimizi okuduk. Acımız, özlemimiz ve inlememiz ülkemiz içindir. Yani Kürdistan'adır, ana baba yurdudur. Gözümüz bundadır. Sovyetler kuruldu, halklara bağımsızlıklarını tanıdı. En çok hakkını elinde tutan ve bu haklarına sahip çıkan biz Kürtler biraz gözlerimizi açtık. Ancak Sovyetlerin çözülüşünden sonra baktık ki, göçmen olduk. Yine çantamız sırtımızda, boynu bükük, yetim, dağınık, güçsüz bir hale geldik. Nereye gideceğimizi bilmiyorduk. Ülkemiz baskı ve ateş altında yoğun acılar yaşıyor, biz ne yapacağımızı bilemez olmuştuk. Birçok Kürt, partinin varlığından haberdar değildi. Arkadaşlar oraya gelinceye kadar bu bilinmiyordu. Ancak bir büyü, keramet gerçekleşti ki, halkın gözleri açıldı. Halk uyandı adeta ve devrim yoluna girdi.

Bugün hiç kimse böylesine acı çekmemiştir. Onlar Kürdistan'ın kurtulacağını biliyorlar. O gün yakındır, uzak değildir. O gün görülecektir. Bu nedenle Sovyetlerdeki Kürtler Başkan APO'yu ve partiyi evlerinden izliyorlar. Önderliğin resimlerini görüyorlar ve onunla başlıyorlar güne, akşam ona danışıyorlar, dua ediyorlar. O gücü artık kendilerinde görüyorlar. Yüz elli yıl önce ülkelerinden kopan bu insanlar özgürlüklerine kavuşabileceklerini biliyorlar. Biz bundan kıvanç duyuyoruz ve bahtıyarız. Halkımız uyanmıştır.

Elbette Sovyet sosyalizminin yıkılmasıyla birlikte orada yaşayan halkımız perişan oldu. Ancak partimizin orada yaşayan halk kesimi içerisinde tanınması, halkın umutlarına büyük bir güç ve destek oldu. Kürtler yayılmış ve dağılmış durumdaydılar. Bugün hemen hemen bütün Sovyet cumhuriyetlerinde Kürtler yaşıyor. Yani on beş Rusya devletinden on ikisinde Kürtler vardır. Her yerde komitelerimiz var. Nerede bir Kürt evi varsa, PKK sayesinde biz o eve girdik. O Kürt buranın evi olduğunu biliyor. Kendisini o evin sahibi gibi görüyor. Evinde yatınca kimse bir şey yapamıyor. Çünkü onun yanında parti vardır, Önderlik vardır. Sovyet Kürtleri de bundan memnun ve buna sıcak bakıyorlar.

Ulusal Önder Başkan Apo'nun dediği gibi, Sovyetlerde yaşayan Kürtler canla başla Kürdistan Devrimi, bağımsızlığı, halkın kurtuluşu için savaşırsa ve halkın kültürünü geliştirirse özgür ülkesine kavuşarak yaşayacak. Bizim kaybettiğimiz, özlemini çektiğimiz şahsi bir yaşamımız da yok. Her şey gelip gitti, biz bir şey göremedik. Ancak bizim tek hayalimiz, özlemimiz özgürlüğümüzü ve ülkemizi görebilmektir. Biz burada payımızı görüyoruz. Bu halkın, Kürdistan'ın bir parçasıyız. Bu halka karşı büyük bir borcumuz var. Biz size bu açıdan güven de vermek istiyoruz. Ulusal Önderimizde de Kürt halkına da güven verebiliriz. Tek bir damla kanımız bile kalsa, biz Sovyet Kürtleri olarak kesinlikle bu işe emek vereceğiz. Değil ki partiyi sevmediklerinden dolayı aramıza gelemiyorlar, yüzde doksan bir kesimin sorunu partiyi tanımamadır. Parti tam olarak aralarına girmiş değildir. Hatta bizi tanımıyorlar. Amacımız devrimi bunlara da tanıtmaktır. Bağımsızlığımızı ve özgürlüğümüzü bu yolda görüyoruz. Biliyorsunuz, onlardan birçok kişi aranızda, saflarda yer alıyor. Sovyet Kürtlerinden aranızdan olup da düşmana karşı savaşan ve şehit düşenler de var: Cemo Avdal gibi. Biz onunla gurur duyuyoruz. Kanımız Kürt halkının kanıyla karışmıştır ve biz sonuna kadar sizlerle olacağız.

Ulusal Önder Başkan Apo bize sahip çıkıyor. Artık bir önder, bir parti, bir ordu, bir güç sahibi olan halkız. Çok mutluyum. Bugün vesilesiyle sizinle yine konuşuyorum. Ulusal Önder için Kurmancların şöyle bir sözü var: "Sizin eliniz başımıza gölge olsun, hiç eksilmesin." Kürt halkının sizin çetin savaşınıza ve kahramanlığınıza güvenleri vardır. Sovyet Kürtleri için şunu da söyleyebilirim: Bugün Kürdistan Devrimi'ne karşı duran hainleri, hainlikleri Sovyet halkı olarak kınıyoruz, günahkar olarak sayıyoruz. Bize engel olan hainleri aramızda kabul etmiyoruz ve önlerinde amansız duracağız. Bu engellerin çabuk kırılacağına inanıyoruz. Hiçbir şey sayıları kırk milyon olan Kürt halkı önünde duramaz.

Çok yaşasın Ulusal Önder, çok yaşasın PKK, çok yaşasın Kürdistan Devrimi, çok yaşasın Kürt halkı! Sizlere esenlik, sağlık dilerim. Aranızda ve yanınızdayız. Ruhumuz, yüreğimiz sizinledir. Çok teşekkür ederim.

- Sorusu olan var mı?

- Egemen sınıfların tarih tekerrürden ibarettir diye anlayışı vardır. Halkların tarihinde ise bilimsel tarih anlayışı vardır. Önderliğin, PKK'nin yaratmış olduğu tarihi, diğer tarihlerin neresine koyabiliriz? Bu tarihin önemi nedir?
- Anladınız mı Sayın Kaya? Buyurun.

Yaşar Kaya: Ben arkadaşların bana soru sormalarını istiyorum. Sormazlarsa ben soracağım.

Şimdi kısa bir konuşmada birçok şeyin üstünde bilimsel olarak, politik olarak, askeri olarak, ideolojik olarak durmak mümkün değil. Esasında sorularla bazı şeyleri açmak lazım.

Şimdi bildiğiniz gibi Kürdistan bir alt sömürge'dir. Yani tam sömürge bile değil. Bu, Sayın Beşikçi'nin belirlemesidir ve doğrudur da. Örneğin, Kongo bir sömürge'dir. Kongo'nun sınırları vardır, idaresi vardır.

Ama 1960'lı yıllara kadar Belçika'nın sömürgesi idi. Kürdistan'ın ise özel bir durumu var. Kürdistan 1879'daki Fransız Devrimi'nden sonra dünyaya yayılan milliyetçilik hareketlerinden, milliyetçilik ideolojisinden çok uzakta kaldı. Ben bazen söylüyorum: Keşke biz de milliyetçi olsaydık, milliyetçiliği öğrenseydik; ulusallığımızın altyapısı çok güçlü olurdu. Sorunuza geliyorum.

Kürdistan'da feodalizmin hakimiyeti, aşiretçilik var. Kürdistan'da Nehri şeyhlerinden sonra yönetim liderliğinin mirlerden, ağalardan, beylerden şeyhlere geçtiği süreçtir. Biz böyle bir ülkenin sahibiyiz. Diğer Kürt hareketlerinin hepsi halka inmeyen, gerçeği yansıtmayan ve ilkel milliyetçilik ideolojisiyle hareket eden hareketlerdir. PKK hareketi elbetteki Kürdistan'da çok yeni bir harekettir. Bunu görmek lazım. Bizim gazete geçenlerde İbrahim Ahmet ile röportaj yapmıştı. Gençler "hocam, siz niye PKK'ye bu kadar gönülden bağlısınız, sempatiniz var?" diyorlar. O da "PKK Kürt hareketlerinde reform yaptı" diyor. Çok doğrudur. PKK hareketi, Kürdistan hareketlerinde müthiş bir reform yaptı. Sınıfsal temeli yok mu? Var. Ulusal temeli yok mu? Var. Askeri öngörüsü yok mu? Var. Hepsi mükemmel, hepsi çağdaş. Bazen arkadaşlardan ricalarını oluyorum ki, biz muhakkak surette bu çağdaş hareketi büyütmeliyiz.

Aydınların görevi devrime renk ve desen katmaktır. Şimdi siz benim sırtıma on kiloluk bir çanta verir, beni bir yere götürürseniz, ben yolda düşerim. Çünkü kalbim rahatsız, ama benim yapabileceğim şeyler vardır. Onun için Kürt aydınları gerçekten devrime renk ve desen katmak zorundalar. Dedim gibi, PKK bütün sınıf ve katmanları kucaklayan bir ulusal hareket. Elbetteki, PKK hareketinde emek esastır. Emek esas olduğu için de biz devrimciler diyoruz ki, emek en yüce değerdir. Madem ki en yüce değerdir, biz emeğimizi hem katmalıyız, hem başkalarının emeğine saygı duymalıyız. Böyle bir hareketin üstüne de söylenecek olanlar bunlardır. PKK hareketini, dünya devrimci hareketlerinin enteresan bir modeli olarak algılamak gerekir.

A. Amed: Sayın Yaşar Kaya Parlamento Başkanı olduğu için, ben parlamentoya ilgili bir şey soracağım.

- Bana özel hayatım dahil her şeyi sorabilirsiniz. Ben emrinizdeyim, açığım.

- 1998'de kuruluş toplantısında orada bulundum. Gelen misafirlere Belçika tarihi, Belçika kültürü tanıtılıyordu. Oysa bu savaş, bu sorun Kürdistan sorunudur. Kürdistan ile ilgili, Kürtlerle ilgili, savaşla ilgili bir dia gösterisi bile yapılmadı. Belçika tarihini görmeye bizim ihtiyacımız vardı. Ama diğer parlamenterlerin buna fazla ihtiyaçları yoktu. Neden Kürdistan ile ilgili bir hazırlık yapılmadı? İkincisi, Kürt insanlarımız ve Kürt parlamenterlerimizin dışında parlamento binamızda Kürtlüğü ve Kürdistan'ı anlatacak herhangi bir şey yok. Bu neden giderilemiyor?

- Ben her şeyi kabullerim, ama hakareti kabullenmem. Sebebi şu: Sürgünde Kürdistan Parlamentosu, bir Kürt kurumudur. Bunu kimse inkar edemez. Ben de onun bekçilerinden birisiyim. Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun resmi dili Kürtçe'dir. Görüşmeler, kanun teklifleri, müzakereler Kürtçe yapılır. Yani bütün bunlar bizim görevimizdir. Yalnız arkadaşların bir şeyi çok iyi algılaması lazım. Arkadaşlar bilmeliler ki, biz bir dernek değiliz, bir cemiyet değiliz. Parlamentoda dia gösterisi olmaz. Yabancılarla kendinizi tanıtmak istiyorsanız, kültürel bir Kürt kurumunda tanıtırsınız.

Örneğin, Moskova'da toplantı yapıyorduk. Bir gün öğleden sonra Sovyet milletvekilleri geldiler. Bizim arkadaşın tercümesiyle toplantımızı izlediler. Parlamento toplantısı çok mükellef, çok temiz, çok güzel bir salonda yapılıyordu. Akşam parlamento dağıldıktan sonra bana, "Yaşar Bey biz hayret ettik" dediler. Neye hayret ettiniz dedim. Dedi ki, "biz dünyanın birçok parlamentolarını gördük. Bu parlamentoda bir defa çıt çıkmıyor, çok ciddi görüşmeler yapıyor ve çok rafine şeyler konuşuluyor." Moskova'daki toplantıda biz, Kürdistan şehitleri ve gazileri kanununu müzakere ettik. Bir buçuk, iki gün sürdü ve kanunlaştırdık.

Tabii Kürtlerin eskiye dayanan bir parlamento geleneği yok. Mahabad'ı düşman ezdi, yerle bir etti. Kendisini muhafaza edemedi. Biz bütün mirasına sahip çıktık. Sürgünde Kürdistan Parlamentosu hiçbir iddianın sahibi değildi. Şöyle değildi: Türk faşizminin kudurganlığı bize ülkede yaşayabilme, konuşabilme, seçilebilme imkanı vermedi. Bildiğiniz gibi legal partilerimiz kapatıldı. Biz Brüksel'e geldik. DEP'in sesini ve Kürt halkının sesini dünyaya nasıl duyurabiliriz diyorduk. Bir büro kurduk. Belçika parlamentosu böyle bir bahçede bizim için tören yaptı. Altı tane boş sandalye koydular, tören yaptılar. "Türk parlamentosunda yeriniz yoksa bu parlamentoda yeriniz var" dediler. Bu önemli bir olaydı. Küçücük bir Avrupa ülkesinden dünyanın her yerine sekiz ay DEP ile ilgili çalışmalar yaptık. Geldik, görüştük, konuştuk, arkadaşlarla tartıştık. Madem ki Türkler bu parlamentoda bize tahammül edemiyorlar, biz o zaman kendi parlamentomuzu kurmalıyız dedik. Bu parlamento böyle meydana geldi. Size çok açık bir biçimde söylüyorum, malumatınız olsun. Parlamento seçimlerini üç ay içinde yenileme kararı verdik. Ben son kapanış konuşmamda bir dönem bitiyor dedim. Hepinize söylüyorum: Şehit kanları, Kürt halkı ve tarih bizi beraat ettirmelidir. Ben hep beraat etmek istedim. Mahkemede, Ankara'da kırk beş dakikalık bir savunmam var. Hakime dedim ki, tarih bizi beraat ettirecek. Bu, tarih sizi mahkum edecek demektir. Sürgünde Kürdistan Parlamentosu, bu şartlar altında kurulmuş bir parlamentodur. Size bir şey daha söyleyeyim, orada otuz dört tane tablo var. Hiç merak edip sordunuz mu bu tablolar hangi ressamın diye? Söyleyebilir misiniz bana? Söyleyemezsiniz. Kanserden ölen bir Kürt ressamının PKK'ye bağışladığı bin tane tablosu var. Şurada, burada çürüyor. Kürdistan Ressamlar Birliği ile birlikte otuz dört tanesini seçtim, çerçevelettim, getirdim ve şimdi Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun duvarlarını süslüyor. Bizim yapacağımız şeyler bu kadardır. Burada Kürdistan toplumuyla, Kürtlükle ilgili şeyler yok demek doğru değil.

Avrupa parlamentosu 255 oyla Kürtlerin lehine karar çıkıyor. Biliyor musunuz, sabah erkenden arkadaşlarımız o parlamentonun bütün milletvekillerine ait kutulara mektup bırakıyorlar. Biz her şeyi değerlendireceğiz. Her şeyin mesulü benim, altına imzamı atıyorum. Tartışırken de, tenkit ederken de insaflı olmalıyız. Kürtler çok insaflı değiller. Ben onu bilenlerden bir tanesiyim. Doğruları tespit etmemiz lazım. Bilmem sorunuza cevap verebildim mi?

- Tamam, ikisinin de cevabını aldım. Ressamı tanıyordum, biliyordum.

- Arkadaşlar da öğrenmiş oldu. Evet buyurun.

Ma.: Sayın Yaşar Kaya'ya bir sorum var. Sizlerin de bildiği gibi, Kürdistan Devrimi PKK Önderliği ile somutlaştı. Fakat emperyalist devletler Kürt halkının sorununu Parti Önderliği'nden koparmak istiyorlar. Bunun Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nun görevleriyle bağlantısı nedir?

- Emperyalist devletler halkların dostu değildir. Bu mümkün de değildir. Halkların dostu olsalardı, yüzyıldır yerüstünde, yeraltında ne kadar zenginlikleri varsa çalıp götürmezlerdi. Onları da köleleştirmezlerdi. Bizim için de öyle düşünürler. Kürdistan'da bizler ilk defa özgürlüğe doğru gidiyoruz. İlk defa bu kadar güçlendik. İlke defa toprağımız üzerinde büyük bir kuvvet olduk. Biz Ortadoğu'da su yolundayız, petrol yolundayız, ipek yolundayız. Bu yüzden ülkemiz stratejik açıdan önemlidir. Kimin menfaati varsa bizimle muhatap olmaya ve bizimle diyalog geliştirmeye mecburdur. Başka çare kalmamıştır.

Tabii ki, emperyalistler Ortadoğu'da sosyalist bir Kürdistan istemiyorlar. Bu yüzden 'biz PKK'siz, Başkan APO'suz bir çözüm bulmalıyız' diyorlar. Ben birçok Avrupalı, Amerikalı tarihçilerle tartışıyorum. Onların parlamenterleri bizleri görmeye geliyorlar. Bugün dünya, "Başkan Apo'suz, PKK'siz bu sorun çözülemez" tespitine varmış. "Biz Yaşar Kaya'yla barış yapacağız" diyorlar. Peki, kim savaşı durduracak? Onlar bunu çok iyi biliyorlar. PKK'nin siyasi bir statüye ulaşmasını istiyorlar. Bugün bütün dünyada öyle bir hazırlık var. Biz ne yapıyoruz, parlamentonun işi nedir? Bazı arkadaşlarımız, Belçika'daki binamızda uyuduğumuzu sanıyorlar. Hayır, parlamentonun çalışmaları vardır. Bir gün gelir, tüm parlamenter arkadaşlarla bunları yazacağız. Parlamento hem siyasi çalışma yürütüyor hem de bir ayağı gerillanın içinde. Şimdiye kadar Önderlikle aramızda çelişki yaşanmadı. Bu çok önemlidir.

Huzurunuzda bir gerçekliği vurgulamak istiyorum: Başkan Apo, bugüne kadar 'bu işi iyi yapmadınız, bu açıklamanız iyi yapılmamış, şu doğru değil' demedi. Çünkü hepimiz aynı çerçeveden olaylara bakıyoruz ve düşüncelerimiz aynı. Bu milli bir meseledir. Hepimiz Kürdistan Devrimi'nin birer parçasıyız. Parlamento ne yapıyor? Bir ayağı savaşın içinde, bir ayağı kültürel çalışmalar içindedir. Birçok arkadaşımız da diplomasi faaliyetlerinde yer alıyor. Bazı arkadaşlarımız akşam Londra'da trene biniyor, sabah Brüksel'de görüşüp

aynı gün Yunanistan'a geçiyor. Bunlar çalışmalarımızdır. DEP'in kapatılmasıyla ve bizim sürgün olmamızla Avrupa'da yeni bir çalışma başlatıldı. Siyasetimiz güçlendi. Her şeyi bizim yaptığımızı iddia etmiyorum. Bazen arkadaşlarımızla şakalaştığımızda, "biz Kürtlerin işini allah yürütüyor" diyorum. Çünkü biz haklıyız. Kürdistan Devrimi, gerilla olmasaydı, kimse Kürtlere değer vermezdi. Ulusal Kongre için toplantılar yaptığımızda ben bu gerçeği dile getiriyor ve Kürtler birleşmediği sürece kimsenin onlar için büyük hesaplar yapmayacağını vurguluyorum. Kürdistan'da büyük bir ihanet vardır. Mesela KDP'nin bu yaptıkları ihanet değil de nedir? İhanet Kürdistan'da bir kanser hastalığına dönüşmüştür. Ancak biz inanıyoruz, her geçen gün bu ihanetin kanatları kırılabacaktır. Bu benim görüşümdür. Bazı arkadaşlar belki aynı görüşte değiller, o da onların görüşüdür. Onların görüşüne saygı duyuyorum.

Baw.: Sayın Yaşar Kaya'ya sormak istiyorum. Başkan Apo hızlı bir çalışma tarzına sahiptir ve devrim çalışmalarını yürütüyor. Çok ağır bir çalışmayı yürütüyor. Böylesi bir akademide şimdiye kadar otuz bin militan eğitildi. Parti Önderliği araştırma yapıyor, kitap çıkarıyor, savaşı yönetiyor. Kürdistan tarihinde şimdiye kadar hiçbir şahıs böylesi bir araştırma içine girmemiştir. Önderlik tarzına ulaşmak için siz ne yapmayı planlıyorsunuz? Nasıl yaklaşıyorsunuz?

- Çok iyi bir soru sordunuz, sağ olun. Birincisi, biz Kürtlerin on tane Başkan Apo'su yok. İkincisi, askeri çalışma, diplomasi ve kültür çalışmalarından farklıdır. Önderliğin, devrimi nasıl yönettiğini yakından takip ediyoruz. Neden başkalarının yanında değil, Başkan Apo'nun, PKK'nin, ERNK'nin ve ARGK'nin yanında yer alıyoruz? Şimdiye kadar özgürlük bizim için mümkün olmamış. Bugün önümüzde aydın bir yol açılmış. Bu ulusal hareketin bizi özgürlüğe taşıyacağına inancımız vardır. Ancak parlamento başka şeydir. Parlamento kuruldu, ondan sonra biz müzakereye başladık. Baktım ki, bu işler yürümüyor; Ortadoğu'dan gelen arkadaşlar bir şey söylüyor, Rusya Federasyonu'ndan gelenler başka şeyler söylüyor, Avrupa'dan gelenler başka şeyler söylüyor. Biz on dakika ara verdik ve dışarı çıktık. Daha sonra yavaş yavaş toparlanmaya çalıştık.

Kürtlerin usulün, tasarının, teklifin, kanunun ve müzakerenin ne olduğunu bilmediklerini bilmiyor musunuz? Arkadaşlarımız çalışmalara da çok acemiydiler. Bir arkadaş kalkıyor, "usul hakkında konuşacağım" diyordu. Bu ne anlama gelir, biliyor musunuz? "Başkanım, siz iç tüzüğün dışına çıkarak müzakereleri yanlış temelde yapıyorsunuz, ben bunu düzelterek" diyorsunuz. Parlamento başkanı böylesi bir durumda, herkesin sözünü keserek söz hakkını ona vermek zorundadır. Söz alan arkadaş, "İsmet Şerif Vanlı, neden Azerilere ilişkin konuştu" dedi. Bu, usul olamaz. Bir şey daha söyleyeyim: Tüzüğümüz beş, altı sayfadan oluşuyor. Çok sayıda parlamenterimiz şimdiye kadar bu tüzüğü okumamış. Biliyor musun, Kürtler için kolay olan hiçbir şey yoktur. Ama umudumuz odur ki, Sürgünde Kürdistan Parlamentosu tüm Kürtler için bir okul olur ve başka bir zamanda kurulacak olan Ulusal Kürt Parlamentosu için işi bilen kadro yetiştirir.

Zel.: Ben sayın Hasretyan'a soru sormak istiyorum. Partimizde kadın ordulaşması var. Belki de ilk defa burada kadın savaşçı, kadın asker görüyordur. Bunun hakkında ne düşünüyor veya bu, Sayın Hasretyan'da bir izlenim bıraktık mı? Yine bu oluşum tarihte nasıl bir sayfa açacak?

M. A. Hasretyan: Savaşçılar, devrimciler arasında ilk defa kadın görüyor değilim. İkinci Dünya Savaşı döneminde bizde kırk beş kadın vardı. Biz onlarla Viyana sınırına kadar gittik. Bu yüzden olay bana yabancı değildir. Bu oluşum bana garip ve yabancı gelmiyor. Bir yerde halk özgürlük ayaklanması gerçekleşince, kadın da bunun dışında kalamaz. Ancak bazı özgünlükler de vardır. Sizler tarafından bunun hesaba katıldığı inancındayım.

Abdullah Öcalan: Sanırım Sayın Yaşar Kaya'nın bu konuda daha güçlü gözlemleri var.

Yaşar Kaya: Şimdi değerli arkadaşlar, ben üç askeri darbeyi de yaşadım. Uzun bir müddettir Kürt ulusal hareketini izleyenlerden bir tanesiyim. Bizim tarihimizde bu kadar kadının silahlandığı, dağa çıktığı, dönüştüğü, mücadele insanı haline geldiği süreç ilk kezdir. Kürtler kadına müthiş saygı duyarlar. Mesela ben hiçbir kadının önünde yürüyemem. Ona kapıyı açarım, yol gösteririm vs. Bu bazen arkadaşların tuhafına gider. Kürtlerde bir laf var: Jînî hurmeme. Kürt sosyolojisinin, Kürt sosyalitesinin böyle enteresan bir yanı vardır. Feodalizmde de böyledir. Başka sosyal kesitte de böyledir. Kürdistan'da kadına müthiş saygı duyulmuştur. Tarih incelenirse bu görülür. Bu konuda

isveç'te Rohat Alakom'un Kürt kadını üzerine yayınlanmış bir kitabı var. Ama bu ulusal hareketin yarattığı kadın tipi başka bir şey. Bunu bizim iyi algılamamız gerekiyor.

Buraya çeşitli sınıf ve katmanlardan gelen arkadaşlarımız var. Avrupa'dan, üniversiteden, köyünde kalkıp buraya gelmiş arkadaşlarımız var. Bütün bunları eğitmek çok kolay bir şey değil. Ebette ki Sayın Öcalan'ın o bakımdan yükü çok ağır. Tabii bugün YAJK'ın yarattığı, devrimin yarattığı bir kadın tipi var. Bir kadın fenomeni var. Kadın büroda bizimle çalışıyor. Yeri yurdu var, odası var, bilgisayar kullanıyor, mektup yazıyor, savaşa gidiyor, gerilla oluyor. Erkek gerillalardan hiçbir yanı eksik olmaksızın savaşıyor. Bunun yanında kültür faaliyetlerine katılıyor, televizyonda çalışıyor. Yani demek istediğim, devrim Kürt kadını yeniden yarattı. Yeniden sosyal hayata kazandırdı. Kürt kadını artık evde yemek pişirmekten, tarlada çalışmaktan kurtuldu. Sosyal hayatın bütün katmanlarının içinde yer aldı. Bu elbette ki sevindirici bir şeydir. Mustafa Kemal'in ve İsmet İnönü'nün yarattığı kadın tipleri var. Bu konuda büyük çaba sarf etmişlerdir. Mesela Sabiha Gökçen, Dersim'i bombalamaya gittiği zaman, Mustafa Kemal kendisine altın kabızalı bir tabanca hediye ediyor. "Kürtler senin uçağını düşürürse bununla intihar edeceksin" diyor. Onun için Zilan arkadaşın Dersim'deki eylemi buna verilmiş bir cevaptır diye düşünüyorum. Biz belki ilk defa bu şekilde dengeyi sağladık. Bundan daha iyi cevap olamaz. Zilan'ın eylemi, Sabiha Gökçen'e verilmiş en güzel cevaptır. Bayan arkadaşların emeğini, mücadelesini, eşitlik konusunda hayatın her safhasındaki yerlerini almalarını saygı ile karşılıyorum.

Ed.: Ben Sayın Yaşar Kaya'ya soru soracaktım. Parlamentoda diğer Kürt gruplarının kendini temsil etme durumu nasıldır ve özellikle buna karşı bizim gücümüz ne olabilir?

- Parlamento çok sesli olmalıdır, sürrealist olmalıdır. Parlamentoda Kürtler kendilerini temsil etmelidirler. Bizim ulusal hareket bakımından hiçbir endişemiz yoktur ve kalmamıştır. Bugün gönül isterdi ki, kendisine "Kuzey Kürdistanlı partiyim" diyenler, parlamentoya gelip bizi tenkit etsinler, yanlışlarımızı söylesinler. Biz bunu bekledik. Şimdi bu son harekette Türk ordusu 250 km içeriye girdi, Erbil'e kadar geldi. Tabii bu, Kürt yurdunun işgalidir, çiğnenmesidir. Eğer siz bunun için evinizden çıkmamışsanız, bir şey söylememişseniz, bizim artık sizi Kürt partisi saymamız mümkün değil. Bugün onların artık Kürt partiliği kalmamıştır. Keşke parlamentoda olsalar. Keşke bize karşı tenkitlerini yapsalar. Biz memnun oluruz. Ama böyle bir güçleri yor. Söyledikleri şey şu: "Biz Ulusal Kongreye, parlamentoya girersek eririz." Hiçbir yere varmadan kar gibi eridiler.

Biz Ulusal Kongre için çabalar sarf ettik, gayret ettik. Bundan da mutluyuz, gururluyuz. Brüksel'de üç tane büyük toplantı yaptık. Kürdistanlı birçok şahsiyet, parti, grup gelmişti. Parlamento böyle bir çalışma yaptı. Şu anda parlamento içinde Hevgirtin Welatparez, Kürdistan Komünist Partisi var. Güçlerinin az çok olması mesele değildir. Ama "Sürgünde Kürdistan Parlamentosu yürümeyecek, bu iş yürümez" diyenlerin tarihe karşı sorumluluğu var. Bu parlamento yürüdü. Bu parlamentonun bugün Yunanistan, İtalya, Kıbrıs parlamentosuyla dostluk grubu var. Bu parlamentonun bugün Moskova içerisinde grup odası var. Bu parlamentonun İsveç'te, Norveç'te, Danimarka'da Kürt Konseyleri var. Biz geçen sene onları birleştirdik, İskandinav Konseyi yaptık. Bu bakımdan çalışmalar da iyidir. Onların içinde yer alıp almamaları bizi hiç etkilemedi. Biz yürüdük. Denilebilir ki biz kazandık, onlar kaybettiler. Onların artık bir kedisi bile yok.

Ji.: Sovyetler neden yıkıldı?

Ş.Aşiryan: Rusya'nın yıkılış nedenleri çoktur. Bir tanesi eskiye dayanır. 1917-18 yılları iyiydi. O zaman mücadele de iyiydi. Yani kültürel, ekonomik ve siyasi gidişat iyiydi. Bu gelişmeler doğrultusunda kendini yenilemeyen hangi sistem olursa olsun yıkılır veya çözülür. Yani 1920'lerde mevcut olan şeyleri bugün de uygulamaya koyarsanız bu yürümez, yıkılır. Dogmatizm vardı, bu uygulanıyordu. Tarih ve felsefe bu olgulara bakmaz, dinlemez. Yani eskiyi ve yeniye iyi hesaplamak gerekir ki, insan veya toplum ilerleyebilsin.

İkincisi, insan hakları önemi olmalı. Bir de demokrat olmak lazım. Sosyalizmin veya demokrasinin dar değil, oldukça geniş olması gerekir. Yani bu sistem istenilen düzeyde yürütülmedi. Çok dar kaldı, dar tutuldu. Üçüncüsü, dış düşman (emperyalizm) güçleriydi. Hemen hemen her konuda devrimin düşmanları vardı. Yani ekonomik ambargo çemberine alındı. 1945 öncesi, Rusya'yı çökertmeye çalıştılar. Ama

başaramadılar. Sonra İkinci Dünya Savaşı çıktı. Bununla da yıkılmadı. Bu kez içten yıkmaya çalıştılar. Bunun için birçok casus gönderdiler. Bu benim kişisel düşüncem.

Abdullah Öcalan: İsterseniz bir iki tane siz sorun. Daha iyi olur.

Yaşar Kaya: Uzun zamandır Önderlik Sahası'nda ve gerillada bulundunuz. Bize bu konuda ne söyleyebilirsiniz? Çünkü dağın bu yüzünü insanlarımıza, halkımıza götürmek istiyoruz.

Rı.: Uzun yıllardır PKK içerisindeyim. Çok değişik alanlarda da kaldım. Yani grup aşamasındaki ilişkileri de tanıdım, cezaevinde de kaldım. Yine legal alanda da faaliyet yürüttüm. Önderlik Sahası'na ikinci gelişim oluyor. Burada her şey en yoğunlaşmış biçimde yeniden yaşanıyor ve hiçbir anı, hiçbir anına benzemiyor. Bu anlamda birinci sefer geldiğimde karşılaştığım durumla şimdiki durum çok çok farklı. Biraz önce aklımdan şöyle bir şey geçti: Altmış yıl önce aynı topraklarda bir Nuri Dersimi de yaşadı, ama çözümsüzlük ve çaresizlik içerisindeydi. Belki de bize kalan tek şeyi, intikam yeminidir. Şimdi bu sahada her an çözüm üretiliyor. Yeni yaşam, yeni insan burada şekillendikten sonra dünyanın her tarafına gidiyor ve o yaşamı orada temsil etmeye çalışıyor, oraya yerleştirmeye çalışıyor. Tarihin bir sayfasında kalmış çözümsüzlükten insanlığın geleceği açısından en ciddi çözüm üreten bir alanına, bir kurumuna gelmek, Parti Önderliğimizin yaratmış olduğu değerleri görmek bizi mutlu ediyor. Kuşkusuz biz kendimizi geline bu seviyeye uygun olarak geliştiremedik. Ama dağların özgürlük havasında yaşayabilme imkanımız oldu. Bu anlamda Kürdistan dağlarındaki özgürlük tutkusunu yaşayan herkesin ilk isteği sanıyorum oraya geri dönüştür. O dağlarda özgürlüğe bir kez daha yakın olmaktır. Orayı biraz daha yaşayabilmek, onu temsil edebilmektir. Bence Kürdistan dışında yaşayan herkes, Kürdistan dağlarına ulaşma isteğini ve arzusunu her zaman canlı tutulabilmeli. Bu, belki Ortadoğu halklarının da ortak özlemidir.

Ermenilerin Ararat'a ulaşma özemleri belki de onların kültürel olarak, ulusal olarak halen yaşayışlarının en önemli özelliklerinden bir tanesidir. Belki şu anda İsraililerin egemen kesimleri haksızlığı temsil ediyorlar, ama Siyon'a ulaşma özemleri, onların yaşayışlarının en temel öğelerinden biri olmuştur. Yine Yunan halkı için, Olimpos aynı özelliktedir. Türkiyeli devrimciler açısından Orta Anadolu hazin bir durumdadır. Çünkü onların yapması gerekeni Türkiyeli faşistler Erciyes'i kendileri için bir simge haline getirmeye çalışarak yaptılar. Biz Kürtler de Zagros'ı böyle bir simge haline getirebilirsek, dağlara ulaşma özlemi sürekli ve canlı tutulabilirse, bu bizim için bir yaşam temeli veya bizi yaşama bağlayan bir güç olabilir.

Yaşar Kaya: Size teşekkür ederim. Bayan arkadaşlara soru sormak istiyorum.

Bu okulda kadın sorunu, aile sorunu, sosyoloji, insan psikolojisi ile ilgili o kadar yoğun bir eğitim var ki, dünyanın hiçbir fakültesinde bu konularda, bu kadar kapsamlı dersler yapılmamıştır. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bana ne söyleyebilirsiniz?

İlg.: Ben PKK'nin özünün bu noktada yattığını düşünüyorum. İnsanlığın kadında yitirildiği gerçeği, Engels ve diğer araştırmacılar tarafından da bu şekilde tespit ediliyor. PKK de bu tespiti en kökeninden ele alarak, gerçek özgürlüğün ancak en büyük çelişkinin ortaya çıktığı ya da düğümlendiği noktadan itibaren ele alınması ve çözülmesi gerektiğini tespit ediyor. Önderlik gerçeği bunun en somut ifadesi. Yani bu çelişkiyi çözme noktasındaki bilgeliliğin en yüce ifadesi. Bu noktada bizim kendi durumumuzu görme veya kendi sorunumuzu çözme noktasında belki de bugüne kadar yakalanan düzeyden çok daha fazlasını yakalamamız gerektiği ortada. Çünkü PKK'nin özü bu. İnsanlık ancak bu noktadan tutularak yakalanabilecek. İnsanlığın en yüce değerlerinin kadında yaşadığının ifadesi olabilmek açısından, bu yoğunlaşmanın çok daha üst düzeyde tamamlanması gerektiği açık.

Yine özellikle kadındaki kardeşlik, eşitlik duygularının halkların ruhunu, kardeşlik duygularını birleştirme noktasında da önemli bir bileşim olduğunu düşünüyorum. Bu noktada bir yaratının olduğunu düşünüyorum. Yine erkekle özgür yaşayabilmek veya geleceğin insanını yaratabilmek, bu noktada erkek arkadaşlarla özgür ve bilimsel bir tartışmayı geliştirebilmekle mümkün olacak. Bu anlamda çok yüce bir faaliyet olarak görüyorum ve bu noktayı yakalamadan da özgürlüğün geliştirilebileceğini çok fazla düşünemiyorum.

Her şey emperyalizmin hakimiyetinde
olmalı demek, insanlıktan vazgeçmek demektir

Abdullah Öcalan: Korkunç bir sorgulama sürecini yaşıyoruz. Sorulara toplam cevap olarak şu hususu açığa kavuşturmak önemli: Bilinçlendiğimiz oranda, kendi öz kimliğimize baktığımızda anlaşılması gereken, hayal edilmesi gereken Kürt tipini değerlendirmek, gerçekten en çok sorguladığımız ve sonuç almaya çalıştığımız problemimiz oluyor. Bunu tüm çabalarımıza rağmen, yeterli bir anlayış gücüne, bir öz kimliğe kavuşturduğumuzu söylemiyoruz. Hele dışımızdakiler için bu çok daha sınırlı. Sadece Kürt insanında değil, evrensel olarak da insanlıkta bir bunalım var. Reel sosyalizm bunu çok erken gösterdi. Kapitalist sistem içinde insan bunalımı çok daha derin. Kürtlük yaşayacak mı, yaşamayacak mı? Ölmüşse ne zamandan beri ölmüş? Can çekişiyorsa ne kadar canı kalmış? Daha bu sorulara yanıt vermeden, kendimizi genel insanlık problemiyle karşı karşıya bulduk. Dolayısıyla özgür Kürt tipinde, yine Kürdistan Devrim yaşamında, özellikle kadında yaşam nasıl sorgulanır, nasıl yaratılabilir? Sorun çok derin ele alınıyor. Bu anlamda ulusal olduğu kadar enternasyonal, sınıfsal olduğu kadar hümanist ve eylemci, iradeli olduğu kadar ruhsal ve düşünsel boyutlarını sürekli derinleştirmek durumunda kalıyoruz.

Benim de bir huyum var: Bir huy mudur, böyle bir işin peşine takılan kişide gelişmesi gereken bir zorunluluk mudur, bilemiyorum. Ama çılgınca diyebileceğimiz bir biçimde takip etme gereği duyuyorum. Eski çağlarda, ortaçağlardaki savaşlarda da çok hırslı, ihtiraslı komutanlar, önderler vardı. Askerlikten sanata kadar bunlar vardı. Şimdi bizim durumumuz biraz değişik. Günümüzde klasik türden bir askeri hareket sınırlı yapılabilir. Çünkü mevcut teknoloji, Napolyon'dan beri veya özellikle bu yaşadığımız günlerde ilerlemeye pek fırsat vermiyor. Benim bu enerjim ortaçağda olsaydı, kesin bir imparatorluğu yaratabilirdi. Ama kendimi teknolojinin sınırları dahilinde hapsedilmiş olarak da görmüyorum. Ki, başka türlü ilerleme kaydedilebilir. Bu yaptığımız, bizi özgürlük imparatorluğu gibi bir şeye götürüyor.

Teknik, emperyalizmin tekelinde. Politikada genelde insanı kuşatmış. Kaba baskı araçlarında her şeyi yapabilecek durumda. Bu noktada her şey hakimiyetlerinde olmalıdır ve bize de düşen teslimiyettir demek, insanlıktan vazgeçmek demektir; insanı özgür hareketlilik gerçeğinden koparmak demektir. Bu noktada sanırım biz önemli bir iş içindeyiz. Geline teknik aşama, klasik anlamda savaş mantığını durdurmuştur. Reel sosyalizmin çöküşünde bu da önemli bir etkidir. Kaba anlamda sınıf savaşları da fazla ilgi çekmiyor. Emperyalizm bu konuda belli bir üstünlüğe sahiptir. Hatta sosyal savaşımında da belli ölçülerde üstünlüğü var. Kültürde de, sporda da üstünlüğü tartışılmazdır.

Ama buna rağmen, ben kendi faaliyetimde, savaşımında gördüğüm ve sıkça yorumladığım bir deyim var: İnsan en büyük tekniktir. İnsan, doğanın harikulade yaratıcılığı ve kendisinin de yaratandır. Bu varlık üzerinde ne kadar durulursa -hemen hemen her çağda da böyle olmuştur- büyük başarılar ulaşılır. Hz. İsa sadece bir propaganda ile Roma imparatorluğu'nun uzun süreli çözülüşünü sağlamışsa, Hz. Muhammet Sasani-Bizans imparatorluğu'nu çözmüşse, bu esasta insan varlığına biçtikleri anlamla bağlantılıdır. Her ne kadar çok büyük bir hayal gibi gözükse de, harekete geçen insan varlığı eğer statükoya takılmazsa, güncelle boğulmazsa, amaç derinliğine ve büyüklüğüne ulaşırsa, bunu da büyük bir irade ve inatla yürütürse, bu insan değil ulusal kurtuluşçuluğu, evrensel bazı ölçüleri bile yakalayabilir.

Bunu şunun için söylüyorum: Baktığımızda, bu insanları hep çorak görüyorum. Hatta bizim dışımızdaki ulusal yapıdaki insanlar, eski dönemlerden hiç de az olmayan bir biçimde bugün tekniğin kölesi haline gelmişlerdir. Teknik gerçekten sadece toplumu değil, tüm doğayı imhaya götürüyor. Dünyayı bir felakete götürüyor. Şuna inanıyorum: Bu teknik canavarın tahribatı durdurulmadan yaşamak olmaz. Buna karşı, yeşil çevre hareketi, insan hakları hareketi gibi adımlar atılmıştır. Ama bunlar fazla iddialı, güçlü adımlar değil. Bunun için bir devrim gerekecektir. Çünkü gerçekten öyle sanıldığı gibi dünyanın sonu gelmemiştir. Emperyalizmin en son sömürücü, baskıcı sistem olarak biraz sonu gelmiştir. Marksistler sürekli bunu söylediler. "Ömrü şu kadardır, bu kadardır" diyerek, toplumlar bilimine uygun olmayacak bir biçimde bazı kaba düşüncelerle ömür biçmeye çalıştılar. Bunun doğru olmadığı ortaya çıktı. Fakat sosyalistlerin şu görüşü de halen doğruluğunu koruyor: Gerçekten de kapitalizm bir tehdittir. Hatta bir canavardır. Şu anda özellikle onu teknik yöntemle veya teknik alanda insanlık üzerinde kurduğu mekanizmalarla sınırsız boyutlara taşımak istiyor. En kötüsü de doğa elden gidiyor. Her ne kadar 'kontrol ediyorum' dese de, kontrol değil büyük bir kontrolsüzlük var. Öyle sanıyorum ki, insanlık soyu şimdi en ciddi tehlikeyle karşı karşıya.

Son dönem politikalarına baktığımızda, hepsinde bir tükeniş var. Bütün ülkelerde klasik devlet politikacıları büyük bir bunalım içinde. Bunu bütün devletler için söylemek gerekiyor. Klasik devlet politikacılarıyla bu iş bu kadar. Gerçekten bunalımın en çok kendisini gösterdiği yer de burasıdır. Yerine henüz ne getirileceğine dair işaretler pek az. Bizim devrim aslında sınırlı olarak buna da bir yanıt bulmaya çalışıyor. Gerçekten çok radikal olma durumunda kalıyor.

Kürdistan coğrafyası her ne kadar insanlığın en eski beşiğiye, şafak vaktiyse de şu anda külüdür, mezarıdır. Kürdistan'da insanlık beşikten mezarıdır. Ayrıca şafaktan alacakaranlığa gelinmiştir. Ama çok paradoksal bir biçimde de yeniden bir beşik ve şafak olma gibi bir durumla karşı karşıya. Bizim devrimimiz hem bunu hazırladı, hem bunu buldu. Bu çağda yeni bir şans olarak kendini yeniden mezardan beşiğe, karanlıktan büyük bir aydınlığa doğru götürüyor. Hatta daha büyük uğraş verirse, yeni insan şekillenebilir.

Benim savaşığım ilginçtir

Mevcut metropollerdeki yaşam bana hiç çekici gelmiyor. Yani ben de yaşamaya olağanüstü bağlanan birisiyim. Yaşama gösterdiğim hayranlık, yaşam konusundaki arayışım sanmıyorum başka bir kişilikte bu kadar hassasiyetlerle temsil edilsin. Buna rağmen ne özeniyorum, ne beğeniyorum. Dünya güzeli iyi bir mekan sursalar bile, beni hiç çekmiyor. İlgimi çeken fazla bir kişilik de yok. İnsanlara, bir şeyler söyleyene çok bağlıyım. Ulaşılmaması gereken birileri, benim için birinci sırada ele alınması gereken hedeftir. Ama buna rağmen daha çok kendime yöneliyorum. Kendimle uğraşmak daha çok ilgimi çekiyor. Bu çok önemli bir durum. Yani son dönem yoğunlaşmalarımızın uluslararası alanı da biraz zorlaması herhalde bu nedenledir. Giderek herkesin garibine gidiyor. Sen nasıl vuruşuyorsun, sen nasıl yaşayacaksın, sen nasıl bir insansın? Sanıyorum bu soru ilerde daha çok sorulacak ve büyük bir hesaplama sorusuna da dönüşecektir. Benden dışa, dıştan bana doğru.

Bu, söylediğim yeni savaş tarzını da belirleyecektir. İnsan varlığında kaybettirilene bir hücum tarzı oluyor. Onun için herkes biraz dikkatli olmalı, anlayabilmeli. Benim savaşığım ilginçtir ve dikkat etmeyenler bu harekete yaklaşmamalı. Bu hareket içinde bulunmamalı; bulunmak istiyorlarsa da mümkünse tümünden anlayabilmeliler. Özellikle benimle ilgili olmak isteyenlerin, ister karşı bir faaliyet olarak kendilerini dayatsınlar, isterse sempatik bir yaklaşım içinde olsunlar, kesin çok dikkat etmeleri gereken hususlar var. Kadın erkek, genç ihtiyar hiç fark etmiyor. İnanılmaz çocuksu yaklaşımdan tutalım bir yaşlıyı çok iyi kapsama, bir erkeği yeniden çözüme tabi tutmaktan tutalım çoktan yitirilmiş bir kadın nedir veya nasıl yaşanılacak sorusunu korkunç yöneltiyorum. Bunu aynı biçimde siyasal olgulara, toplumsal biçimlenişlere de götürmekten hiç geri durmuyorum. Bunların hepsi önemlidir. Bir de şu anda milyonlar, adımıza sloganlar atar hale gelmiştir. İstesem de bundan kaçamam, bırakmam. Bırakırım desem belki eksik kalır. Kaçarım desem daha kötü anlaşılma yol açar.

Dolayısıyla yalnız Kürt olayı açısından değil, en başta Türklük açısından şimdi çok ciddi bir sorun haline gelmişiz. Özellikle Türk egemenlik sistemi için şu anda korkunç bir durumu yaşıyoruz ve emperyalizm olgusu için de bu çok net ortaya çıkıyor. Amerika için çok temel bir uğraş konusu olmuşuz. Bu iş çok ciddi. Bunun böyle olduğunu benim söylemeye hiç gerek yok. Sanırım herkes az çok bunu görüyor. Yapımızın gücü varsa, olup bitene anlam vermek zorunda. Şimdi burada bu anlamda çok büyük bir savaş yürüttüğümüzü bilmek zorundayız.

Çoğunuzun sorduğu soruların, aldığı yanıtların ne olduğuna dair ciddi etkilenme gücünü göstermediğinizi veya bunun sınırlı kaldığını görüyorum. Aslında eskiye yönelik bir yaşamınız var mı, alışkanlıklar ne kadar etkili demeye gerek yok. Sizin gerçekten kaybedeceğiniz ne bir zinciriniz, ne bir halkanız, ne bir rüyanız var. Bunu çok iyi görmek gerekir. Sanıyorum kaybetmekten korktuğunuz ceset gibi bir şeyiniz var. Şimdi bunları kesinlikle bırakmak gerekiyor. Fosille, cesetle uğraşmak, yaşamı reddetmek demektir. Şuna beni inandıramazsınız: Bu dar, yüzeysel, yaşam tutkusu, zayıf insan normaldir. Hayır! Çıldırırsanız da, patlasanız da beni böyle bir noktaya çekmek imkansızdır. Kendinizle ne kadar uğraştırmak isterseniz isteyin, benim bu oyuna düşmem imkansızdır. Tercih ettiğiniz, daracak sınırlar dahilinde yaşamın da, savaşın da benim için kabulü imkansızdır. İçinde hiçbir şans, hiçbir anlam göremiyorum.

Ama halen bu sınırlarda kendinizi fena kaptırmışsınız. Zorlanacaksınız. Beni de zorluyorsunuz. Ama bu biraz vicdani zorlanmadır. Yenilgi anlamında etkili olabilmeniz mümkün değildir. Üzüntüm, şansınızın doğru kullanılmaması temelindedir. Ama sıkı bir denetim altında olmanız yine de şansınızı arttırıyor. Ve en

kötüsünden bir savaş bile, bu şans için yine bir olanaktır. Bir özgür dağ umudu herhalde ideoloji haline getirilmelidir.

Bir arkadaşımızın da vurguladığı gibi, Siyon tepesi siyonizmin ideolojisi oldu. Faşizmin Erciyes'i de bir ideoloji olmuştur. Her ulusta böyle bir alanla bağlantılı hale gelmiş ideolojileri var. Bir çöl ideolojisi de var, bir Afrika ideolojisi de vardır. Bizde hiç şüphesiz bu çok zayıftır. Halbuki burada yerelleşme anlamında bir ideolojikleşme görkemliydi. İdeolojinin dağlaşması veya dağın ideolojikleşmesi Kürt olayında çok çarpıcıydı ve tüm çabalarımıza rağmen gerilla buna yanıt olamadı. Çok trajik, acı bir durum. Her zaman vurguladığım gibi, gerillanın dağla ideolojikleşmesi gerekiyordu. Aslında Kürtlerde eski nesil dağla daha iyi birleşmişti. Halen o dağlardaki yaşam kalıntıları heyecan veriyor. Bu dağlar bir yaşam ideolojisine son derece yakın. Örneğin, Dersim'de bir ideolojik, ruhsal ürperti hemen gelişir. Aynı şey herhalde Zagros'ta daha görkemli gelişirdi. Bu heyecanı, bu ruhsal ve ideolojikselleşmeyi ifade edebiliyor. Fakat çok koparılmış insan, halen buradaki ideolojiyi yaratamadı.

Dağa göre ideolojikleşme benim kati inancımdır. Belki bunun içinde siyaset var, özgür insan var, askerlik, gerilla var. Hatta taktik anlamda bile bir yön var. Hepsini birleştirilmeden yaşam şansını kazanmanız, yaşamın imkanını elde etmeniz mümkün değil. Hayalleriniz, ütopyalarınız buraya fazla bağlanmamış veya bağlanması laf düzeyindedir. Çünkü çoğunuzu yolladık, ulaştırdık ama hepiniz perişan bir biçimde, sanki dağda kanatlarınız kırılmış bir biçimde indiniz. Evcil hayvanlar gibi, ova köylerine yöneldiniz. Ben bunu çok büyük bir tehlike olarak gördüm. Evcilleşme eğer sağlam, kendini savunmaya alan bir toplum temelinde olmazsa felaket getirir ve getirmiştir de.

Son zamanlarda kuşların yavrularına bakmak ilgimi çekiyor. Burada bu güvercinler arasında çok ilginç bir kanun gördüm. Bir yavru vardı, bu yavruya gelen vuruyor, giden vuruyordu. Hem de kursağına, beynine vuruyorlar, ciğerine doğru vuruyorlar. Neden böyle oluyor diye hayret ettim. Çıkarabildiğim sonuç, kanatlanmadan, kendini besleyebilecek, yaşatabilecek duruma getirmeden yuvandan çıkarsan seni mahvederler. Bu acımasız kanunu uyguluyorlarmış. Bu hoşuma gitti, ilgimi de çekti. Bizimkiler halen bu kanuna -oysa çok genel bir kanun- işleme gücü verememişler. Bu kanunu kendi şahıslarında uygulama gücü gösteremiyorlar. Öyle kanatları yeni bitmiş yavrular gibi yuvalarından çıkıp dolaşıyorlar. Tabii afetler çok, kara şahinler, aç kurtlar felaket. Kafalarına, ciğerlerine vurup çıkıyor. Bu bana biraz anormal geliyor. Son zamanlarda özellikle komuta yapısına öfkeleniyorum. Çünkü dağda şahinleşme kesinlikle yoktur. Burada bu imkan hemen hemen hepsinin eline verildi. Ama onlar biraz tüy bağlamış civcivler gibi hemen ova kesimine doğru koşuyorlar. Orası ise avlanma yeri, feci vurulur ve vuruluyor. Bir türlü de vazgeçiremiyoruz. Güdülerıyla hareket ediyorlar. Bu tehlikeyi görüyorum.

Dağ ideolojisi şu anlama geliyor: Seni özgürce yaşatabilecek gücü verme anlamında bir ideolojidir. Yoksa ilkelleşme, yeni tüy bağlamış civcivin durumuna düşme gibi bir şey değildir. Bunu henüz aşmamış. Son zamanlarda bunu aşmaya çalışıyorum. Hem de çok büyük bir öfkeyle. Sizin bu tarzınızı kendime bir hakaret olarak görüyorum. Gerilla için bunları belirtebilirim. Çaba derinleştirilecektir ve dağ ideolojisine göre özgür yaşam gerçekleştirilecektir. Nasıl ki Musa'nın On Emri varsa ve On Emirle Yahudiler buraya geliyorsa, bizim için de Zerdüş'tün herhalde böyle emirleri olabilir diyorum. Bilemiyorum, bizim eylem eski tarihe ne kadar benziyor? Zagros'la ilgili, inişle ilgili herhalde çok öğreti var. Onları yeniden günümüzle birleştirerek bir yanıt olacağız. Yani bu iş ciddi. Düzen sizi alıştırmış olabilir, keş yapmış olabilir. Metropol, ova kesimi, köy tehlikelidir.

Ruhumu bir mekana veya bir ilişkiye hiçbir zaman tutsak etmedim

Diğer önemli bir özelliğimi de anlatma gereği duyuyorum. Tehlikeli bulduğum mekanlar, tehlikeli bulduğum ilişkiler var. Hiçbir zaman ruhumu bir mekana veya bir ilişkiye tutsak etmedim. Şimdi bu gençlerin çoğu kendilerini bir sigaraya tutsak ediyorlar. Bir kadınla kesinlikle kendini kaybedebilirler veya bir köle kadını bıraksam, varlığı yokluğu belli olmadan gider. Şimdi Zilan diyorsunuz. Böyle büyük olaylar, iradeler en azından sempati düzeyinde şekilleniyor. Fakat bunu yaşamsallaştırmak gerekiyor. Çetin bir sorun, binyılların kaybettirilen yaşamını yeniden bulma sorunudur. İlgi duymaları gerekir. Yani bundan sonra "ben bunu yaşamsallaştıracam" deyin.

Ben halen hatırlıyorum: On kuruşu babamdan koparabilmek için büyük bir savaş vermiştim. Yine dağda yenilecek bir şey bulmak için, kendimize göre epey savaş verebiliyorduk. Özgürlüğü kazanmak için en azından on sekiz, on dokuz yıldır bu sahadayım. Sizin uyuduğunuz uykuyu ben bir gün bile almadım. Hatta

sıradan yediğiniz yemek kadar bir lezzeti de alamıyorum. Şunun için söylüyorum: Önemli bir özgürlüğe yol açabilmek için kendimi kandırmam herhalde yapabileceğim en büyük ihanettir. Gerilla adımı doğrudur, vazgeçilmezdir. Tehlikelerle karşı karşıyadır. Ama sonuca da bu temelde gidilecektir. Yani dağ ideolojisinin gerekleri kesin yerine getirilecektir. Sadece Kürtler değil, her insan özellikle Ortadoğu buna şiddetle muhtaçtır. Tarihte olduğu gibi.

Kürt aydını savaşa, şiddetle bağlanmamıştır. Ama değişik bir yaşam, savaş durumunu yaşayanlar için açık belirtmeliyim ki, o yaşamı bomboş görüyorum. Bu kişiliklerin ne ütopyaları ne de kendilerini büyütme, zenginleştirme anlamında bir durumları söz konusu. Sanıyorum benim insan sevgimi hiç tartışmaya gerek yok. Ama halinize baktıkça hep üzülüyorum. Heyecanlarınıza değer veriyorum; on beş, yirmi yaş heyecanlarınız var. Bunu belirtmekte hiçbir sakınca görmüyorum. Fakat siz şu anda çok sıcak bir biçimde bu yaşamın samimi bir taraftarı, hatta mümkün olsaydı da daha biçimli örnekleri olsaydınız.' Çok daha geniş olan diğer kesimlere bakın: Takıldıkları, bağlandıkları hayalleri hiç yok.

Yanlış anlaşılmasın, daha iyi anlaşılabilmesi için söylüyorum. Mesela zibillerde bokböceği boku yuvarlar taşır. O bunu zenginlik sanır. Amaçsız ve yeterince bir çabası olmadan kendine göre bir şeyler yaptığını sananlar, bana hep bu örneği hatırlatırlar. Bir şeyler yuvarlıyorlar, ama boşuna. Bunları vazgeçirebilseydik çok iyi olurdu. Zenginlik bu değil. Yani böyle bir top olsa da, sadece pislik büyür. İhanetin bir tarifi de budur. Neyi büyütüyor, sermayeyi mi büyütüyor, o kanla bundan daha iğrenç bir büyütme olabilir mi? Şemdin değişmeyen ve dönüşmeyen eski Kürt'ü temsil ediyor. Ben televizyonda izledim: Şehit anaları "bunu jilette doğrayalım" diyor. Yaralanan askerler, "onu bize teslim etsinler, biz ona ne yapacağımızı gösteririz" diyorlar. Buna benzer en vahşi cezalar düşünülüyor. O sözüm ona generallere, Kürt'ü nasıl imha edersiniz ve sorundan en iyi nasıl kurtulursunuz diye yol gösteriyor. Burada insanlara karşı saygılı durma bir yana, hep zorbalık yaptı, hep hain hain baktı, hep çirkin çirkin baktı. Ama orada faşist bir komando karşısında esas duruşa geçiyor, mükemmel konuşuyor, görevlerine mükemmel sahip çıkıyor. Şimdi sanıyorum halen iş yaptığını zannediyor. Şimdi böyle Kürt var. Korkunç bir şey. Belki semboliktir, fakat geneldir. Hain, itirafçı, nemelazımcı budur. Bomboştur, kendi soykırımcısıdır.

Aydın bunları görmüyor. Görmek şurada kalsın, kendini gizliyor. Gerçeğe bir adım atmak istemiyor. Çok fakirdir, inanılmaz ölçülerde fakir. Kendini şekli bir insan olarak aleme yutturmaya çalışıyor. Bunlar acı. Kendi adıma üzülüyorum, onlar adına üzülüyorum. Mesela siyonistleri çok eleştiriyoruz, ama Siyon tepesine bağlılıkları korkunçtur. Dünyanın hangi köşesinde olurlarsa olsunlar bağlıdırlar. "İki bin yıldır biz oradan çıktık" derler. Tamamen haksızlar, ama insan onların bu tarzına bakıyor, bizimkinin tam tersi olduğunu görüyor. Kürdistan'da insanın duygularını okşayan, ruhunu yücelten çok şey var. Tarih yine öyle. Fakat insanımız bunu beş meteliğe satıyor. Dağın görkemliliğine hiç anlam veremiyor. Değil bir tepe, her yeri kutsaldır; Ararat'ından Cudi'sine, Zagros'undan Munzur'una kadar çok çekici, görkemlidir. Ama adamın gönül gözü kör olmuş.

Burada bir insanlık beşiği var. Gel gör, burada insanlık nasıldır. Hiç ilgi bile duymuyor. Avrupa yaşamı diyorsunuz, kendinizi nasıl oraya uyarlıyorsunuz. Oradaki yaşam nasıl hoşunuza gidiyor? Benim bu konularda sıkıntılarım yok. Buralarda da, saraylar gibi yerlerde yaşamak benim için hiç sorun değil. Fakat yaşayamıyorum. Bir odada yirmi kişi o kadar rahat uyuyabiliyor ki, ben burada saraylarda neredeyse çıldıracağım. Gerçekten burada bir dağım vardı, orada çok rahattım. Kürdistan'da bir mağaram olsa, beni oldukça rahat ettirecek bir ortam olur diyorum. Vebadan kaçır gibi buradan kaçılıyor. Avrupalılar kendi yaşamından nefret ediyor, hiç hoşlarına gitmiyor. Ama bizimki gidiyor, sonuna kadar ona burun sürüyor ve birisi çıkıp bunu eleştirmiyor. Özellikle aydın, ülkesi için bir kalem oynatmıyor. Doğasına, tarihine insan nasıl böyle yabancılaşıyor, nasıl hainleşebilir?

Bizim geleneklerimizde, eski toplum yapımızda şu anda gerçekleşen yaşama bakıyorsun, dehşet verici. Benim çocukluğumdan beri kabullenilemez dediklerimden birisi de ne böyle ana olunabilir ne böyle kadınla bu biçimiyle yaşayabilirim dedim. Hep dehşet veriyor. Bana göre hepinizin yaptığı -size bağlı değil tabii- kesin toplum geleneğinin hakimiyeti altında olmuştur. Yani burada kişileri küçümsemiyorum, mesele o da değil, mesele bir geleneğin ezici ağırlığıdır. Sizin içine sürüklendiğiniz bu ilişkiler, özellikle kadınlı erkekli ilişkiler, evlilikler, zaafların ve geleneklerin dayatmalarıyla yüklü ilişkiler yüzde doksan sizi yutup götürmüş, ama farkında bile değilsiniz. Kadınla veya kadının erkekle yaşamı böyle olmaz. Büyük bir günah var. Gerçi Adem ile Havva hikayesinde de var. Sanırım Hz. İsa'da da var. Ama bu bende çok daha kapsamlı, bilimsel bir ifadeye kavuşmuştur. Bu ilişkilere büyük bir günah diyelim. "Gençler neden evlenmiyor, kızların yaşları geçtiği halde neden koca bulamıyorlar" deniliyor. Bizim bu konuda neler düşündüğümüzü

bilmiyorlar. Ben büyük bir günahı, büyük bir yaşamın yitirilışinden bahsediyorum. Alnı ak, ölçölere göre kabul edilebilir bir yaşam kadını erkekli gerçekteşseydi, bu da herhalde özgür yaşamın kendisi olurdu. Devlet bile bu kadar önemli değıl, bunu da size söyleyeyim. Bu anlamda bir sosyal yaşam ifadesi, bunun üstyapısı, siyaseti olumludur, savaşı da olmadan olmaz. Şüphesiz bir kültürü, terbiyesi, edebi çok gerekliydi. Evet, olsaydı, ben en büyük zafer budur diyebilirdim.

Şimdi "sıkışmışız, güdülerimiz bizi fazla bastırıyor" deniliyor. Eğer güdülerin emrine girersek bu, hayvanlaşmayı onayladık anlamına gelecektir. Şimdi bu noktada burada bir devrim yapmak gerekiyor. Güdüleriniz sizi ne kadar bastırıyorsa, mümkünse onu ruh veya beyin gücüne dönüştürün. Başka çareniz yok. Mesela çocukları çok severim. Onlar için gerçekten büyük bir savaşı da göze aldık. Fakat çocuğa değıl de bu ilişkiye iğreniyorum. Yüzde doksan dokuzun beyni var mı yok mu, hatta ruhu var mı yok mu, tartışılır. Güdülerıyla "bu çocuk her şeyimdir" diyor.

Benim yeni icatlarımdan biri de şuydu: Anamla aramdaki mesafeyi hep korudum. İlk günlerden beri onun oğul kelimesinden hep rahatsızlık duydum. Ona da ana deme gereğı fazla duymam. Bu, çok ilginç bir durum. Onun oğul dememesi veya benim fazla ana, ana kucağı dememem sanıyorum benim yaratılış tarzımın özünü ifade ediyor. En erkenden ikisine de geçit vermedim. Sanırım buna sezaryen psikolojisi diyorlar, sezaryenle erkenden göbek bağıni kesmek oluyor. Sezar ismi de herhalde oradan geliyor. Erkenden göbek bağıni koparmak ilginç bir şey. Bende bu var. Belki o anlamda değıl, ama erkenden ana kucağından, ana değerlerinden kopma var. Beni seviyorsun, sevmeye çalıştığını söylüyorsun, ama geleceğimi hiç düşünmüyorsun, sevgin beni tatmin etmiyor dedim. Ben o yaşlarda bu tavrı koydum. Köylü kadının ve babanın çocuğuna vereceğı hiçbir şey yoktur. Çocuğuna karşı böyle olduğı gibi, kadının kocasına, kocanın da karısına verebileceğı nesi var? Belasından başka, probleminden başka bir şeyi yoktur.

PKK'de bir diyalektik de budur. Şimdi erkeklerin de kadın karşısında kaba cinsellikten başka verebilecekleri fazla bir şeyleri yok. Sevgi denilen olay da güç ister. Sevgiyi bulabilmek, sevgiyi yaratabilmek güç ister. Kadın zaten beterin beteri bir durumda.

Tarihte çok iyi incelenmiş ve bilimsel bir ifadeye kavuşturulmuştur: Güdü dönüşemezse, hayvanlaşmanın sınırından çıkılamamış demektir. Şimdi güdü dönüşümü Batı toplumlarının en var edici kuralıdır. Mesela, Rönesans çağında muazzam bir dönüşüm var. Freud iyi incelemiştir. Tümöyle belki doğru söylemez, ama doğruluk payı çok. Ünlü askerlerin, ünlü siyasetçilerin hepsi güdösel dönüşümü yapmış kişilerdir. Bizim Kürt kendini sıradan dönüştürme gereğı duymuyor. En büyük hak, en büyük saplantı bu konuda yaşıyor. Hatta buna bir de namus kulpı takmış. "Yüzde yüz karım" diyor. Şimdi "yüzde yüz karım" dedin mi, vatana bir şey kalmaz. Yüzde yüz buysa, yüzde bir vatan için, siyaset için, örgüt için kalmamıştır. Tam tersine vatan, örgüt, siyaset, eylem, savaş hepsi için olmalı.

Barzaniler, "bütün Kürtler bizim sülalenin ayakkabısının tozunu silmek için birer çaputtur" diyorlar. Ailecilik ideolojisinin vardığı sonuç budur. "Yüzde yüz namusum, karım, kocam, sülalem, ailem" diyenler de buna çakılıyorlar. Şimdi bunu aşmak için, bu arkadaşları gece gündüz şiddetli bir terbiyeden geçirme ihtiyacı duyuyorum. Bu kavramları tersine çevirmemiz gerekiyor ve ihtiyatlıyım. Mesela yüzde yüz vatan, yüzde yüz siyaset, yüzde yüz örgüt, yüzde yüz yoldaşlık bağları gelişti mi, tarihin o tersine gidişatı doğruya çevrilir. Dağda neden güçlü bir gerilla olamadınız? Neden ordu kuramadınız? Neden yaşamda büyük bir sosyal patlama gerçekteştiremediniz? Bu moralle senin yaşamının başka seçeneğı yok ki. Senin yaşamın bitirilmiş. Dünya sana isim düzeyinde bile bir ad takmıyor. Hak senin için hikaye. Bunlar önemli.

Dağ ideolojisi, yeni yaşam ideolojisi diyorsak, bunlar boşuna söylenmiyor. Aydın çok uzak, gerilla belki büyük yaratıcılığını gösteremiyor, ama başka çareleri de yok. Türklerdeki o duyguları hiç hoş karşılamıyorum. Nasıldan tatalım öfkesine kadar hepsini çirkin buluyorum. Sevgi tarzı çok çirkin. Muazzam bir terbiyeye, bunun için arayışa ihtiyacı var. Genç yaşlı, kadın erkek ayrımı hiç önemli değıl, hepsinin şiddetle ihtiyacı var. En azından samimi bir arayış, yine çok sınırlı da olsa bir özgürlük imkanı kesinlikle değerlidir. Bu kadar sert eleştirilere rağmen, beni özgürlük arayan insanlarla birlikteliğe zorlayan da budur. Heyecan veriyor bana. Dar amaçlar için değıl de büyük amaçlar için buluşma söz konusu. Kusurları yüzde doksan dokuz da olsa, yüzde bir olumlu yan görsem ilgi duyuyorum. Çok ciddiym bu konuda. Tabii karşı tarafı da ciddiyete çekerim. Bu, işin doğası gereğıdir. Hiç kimse bana 'kendi dar amaçları için geldim, biraz ahbap çavuşluk yapalım' diyemez. "Biz büyüğünüzü, eski yarenlik, dostluk değerlerimiz var" denilebilir. Şimdi bunları da anlamıyor değılim, aslında onlara da çok dikkat ediyorum. Ama hepinizin en çok ihtiyaç duyduğunuz bu söylediğim olaydadır.

Herkesi siyasetin içine almak doğrudur. Herkesi vatan ve dağ kavramıyla bütünleştirmek doğrudur. Örgütlenme bağlarıyla birleştirmek önemlidir. Küçük sevgilerden, -sevgi de demiyorum- küçücük tatminlerden sizi uzaklaştırmak önemlidir. Daha büyük heyecanlara, arzulara doğru sizi taşımak gereklidir. Gelişmiş bir güzellik anlayışına sizi götürmek gereklidir. Şimdi özellikle gençler bu konuda bizden daha iyi bir şansa sahiptirler. Önemli bir miras ellerindedir, önlerindedir. Bundan daha başka biz birbirimize bir şey sunabilir miyiz? Sanmıyorum. Aslında insanları klasik yöntemlerle ağırlamasını çok iyi biliriz. Dağlardan geliyorlar, belki beklentileri biraz daha değişik olabilir. Ben bazılarına, hoş geldin bile demem, daha değişik bir hoş geldin üslubum var. Sizler için de söyledim. Çok müthiş bir ameliyat geçirdiniz, hemen geçmiş olsun demekten ziyade, burada yine sizin heyecanınızı gördüm. Size gerekli olan da buydu. Yani sizin kalbinizi biraz daha uzun ömürlü yaşatacak kadar işin özünü biliyorum. Ben görünüşte anama, babama fazla bir şey sunmadım. Ama anamın Ankara'ya gidip Musa Anter ile zaferanı vermesiyle, anama da uygun iş yaptığımı gördüm. Anam da memnun olmuştur. En azından son nefesinde, "oğlum iyi bir iş yaptı" demiştir.

Yaşar Kaya: Ben yakınındaydım. Yüzündeki o ifadeyi, memnuniyeti gördüm.

- Öyle değil mi? Çok sert savaştığım birisiydi, ama sonuçta mezarına biraz daha gururlu gitti. Aynı şey babam için de geçerli. Yani bütün yaşlılarımız, analarımız için, zorluklara rağmen şu anda onları onurlu, gururlu tutacak şeyler verilmiştir. Hepiniz için de verilmiştir.

Takdir ediyorum tabii. Benim saygı anlayışım çok güçlü. Gençler için de öyle, aslında onlar farkında değiller. Hiç şüphesiz burada kendimi abartmak istemiyorum, ama yaşam konusunda çok ısrarlıyız. Hata yapmayacağız, büyük saygı duyacağız. Üzerinde büyük kavga da vereceğiz. Kavgayı içimizde, dışımızda gerektiği kadar vereceğiz. Düşmanın habire parçaladığı vatan ve özgürlük kavramlarını yerli yerine oturtup yaşamsallaştıracğız. Halkların arasında mahvettiğı kardeşliğı yaratacağız. Halkların birbirleri için bir zenginlik olduğunu kanıtlayacağız. İnsanlarımız arasında kurulan bütün sahte bağları parçalayacağız, özlü bağları kesin yaratacağız.

Bu, büyük bir yenileşme, bayramlaşmadır. Halkımızın, bütün acılara rağmen her günü bir bayram gibi karşılamaları nedensiz değildir. İnsan istiyor ki, bunun tam zaferanı de görsün. Doksan dokuz yaşındaki Melle Abdurrahman vardı. Allaha dua ediyor, "beni iki yıl daha yaşatsan da zaferanı görsem" diyordu. Ömrü tam yüz yaşına dayanıyordu. Mesela bir dağa çıkışı vardı, en azından on beş yaşındaki delikanlı gibi çevik çıktı ve son ana kadar benim çok sevdiğim bir ihtiyardı. O ihtiyar kadar sevdiğim bir ihtiyar olduğunu sanmıyorum. Kesinlikle ruhunu temiz korumuş, TC'nin kirlerine bulaşmadığı gibi, islamın da kirlenen değerlerine bulaşmamış çok güzel bir insandı. Bunun gibi daha çok güzel insanlar da var. Biz bunların anısına da bağlıyız. Yani o da bir melledir, çok değerlidir. Keşke hepsi o temelde gelişse.

Eski nesil Kürt yurtseverlerini görüyorsunuz; Şiwanlar, Elçiler bizden önceydiler, biz onları takip de ediyorduk. Zamanında bir tek kelime öğrenmek en çok özen gösterdiğimiz hususlardı. Kötü kaybettiriler veya kaybettirildiler. Tarihimiz böyle çok korkunç acılar, kayıplar tarihidir. Her gün gençler öyle kaybettiriyorlar, onlar daha çok benden kaybettiriyorlar diyorum. Bir kayıp tabii bir parçayı ezer, ama onu üretmeye çalışıyoruz. Sayın Mahmut Baksı, "hep ölümcül darbeden sonra neden bu büyük güçlenme?" diye soruyordu. Bu, yaşamın kuralıdır. Şimdi buraya vursan hücreler kendini yenilemezse ölür.

Ulusal açıdan ne kadar darbe vurulmak istense de, muazzam bir yenilenme bu büyümenin sırrıdır. Bu da büyük örgütsel üretkenlikle, büyük eylemsel veya ideolojik üretkenlikle mümkündür. Bunları esas aldığımızda en büyük acılar, darbeler büyük güce dönüşebilir. Yeter ki, sen yaşamak iste. Her tür haksız saldırılara ve çirkinliklere karşı yaşam isteminin, hatta bir savaşın delemeyeceğı bir zırh, aşamayacağı bir engel yoktur. Bizim yaşamımız biraz bunu kanıtladı. Ben de herhalde kırk dokuz yaşındayım; şu yaşam arayışına bak, bunun için savaşa bak. Yaşınız daha geçmedi, siz işe yeni başlıyorsunuz. Siz de hakeza öyle, yaşamı çok seviyorsunuz. Bu hoşuma gidiyor.

Yaşamı çok sevmeyenlerin mücadele edeceğine inanmıyorum. Ama bir şey daha önemli: Biraz daha bunun estetiğini, biraz daha bunun güzelliğini geliştirmek gerekir. Bunu da alıyorsunuz. Bu da iyi bir şeydir. Sizin için de öyle. Sayın Aşırıyan da öyle istiyor. Bunların hepsini güzel buluyorum. Bir çocuk kadar heyecanlı olmanız, yaşamın halen peşinde olmanız gerçekten güzel bir şey. Bana göre doksan dokuzundaki yaşlı melleimiz de çok değerliydi ve vatan istiyordu. Ben yaşlıyım demedi. Bunlar doğru arayışlardır. Gençler de arıyor, her halde başka çaremiz de yoktur. Başka şeye tenezzül de etmeyiz.

Bu güzel bir buluşmadır, bence bu anlamda bir kusuru yok. Eksikleri varsa da, onları mütevazıca aşmalıyız. Ben senin bir kusurunu söylersem, bunu canı gönülden bir destek olarak görmelisin. Eski klasik ölçülerini atalım. Benimle dünya dalga geçiyor, önemli değil, biz kendimizi yeniden yaratıyoruz. Alınganlığa, küskünlüğe gerek yok. Ama duyarlı olmaya sonuna kadar dikkat ediyoruz. Geldiniz, sanırım çok güç de aldınız. Belki ilerde kalbiniz durabilir, ama bence bu kalp bundan sonra iyi çalışacağı için bir ömre de bedeldir. Yani şimdiye kadar yaptıklarınızdan fazlasını bundan sonra yapabilirsiniz. Dostlarımız da hakeza öyle. Ölüm de her zaman vardır. Ölümsüz işler, bu işlerdir. Ben bu açıdan üzüntülerimizin eskisi kadar öldürücü olmayacağı kanısındayım. Din, felsefe, siyaset hep bunu biraz gerçekleştirmek içindir. Gelenlerimize de bu temelde saygılıyız. Görüldüğü gibi değer veriyoruz. Ama çok açık ki, bunun gereklerine bağlanmak şarttır. Biz kendimizi nasıl bir asker gibi mecbur görüp bir şeyler yapmalıyız diyorsak -bu küçücük bir iş için de olabilir- siz de bazı işler yapmalısınız. Belki sizlerinki daha da zor olabilir. Ama bunu yapmaya mecburuz. Ben kendimi şiddetle burada buna bağlamış durumdayım. Bu gerekli bir iş içindir ve benim başka herhangi bir şikayetim de yok. Şikayetim, daha iyi sonuç alalım ve daha başarılı olalım yönündedir. Hiç burada sıkılıyorum demedim. Buradaki iş az önemli, çok önemli demiyorum. İşin büyüğü küçüğü yok. Bir kurumun ismi bile, parlamento ismi bile önemlidir. Ama içeri doldurmak, bütün kurumların içeri doldurmak hemen hemen herkesi bekleyen bir görevdir. Umutla, her zamankinden fazla kendine inançla ve emekle içeri de doldurulacaktır, fazlasıyla da başarılabilecektir. Bu temelde okulumuz adına bir kez daha sizi selamlıyorum. Sağlıklar, başarıları diliyorum.

8 Haziran 1998

Edebiyat devriminin güzelliğidir

Bavê Naze: Birçok konuşmanız var, yazılarınız var; birçok aydın sizinle ilişki geliştirdi, tartışmalar yürüttü. Yaptığınız konuşmalar açık, hiçbir şeyi karanlıkta bırakmıyor. İnsan bunu söyleyebilir. Bu da benim durumumu biraz zora sokuyor, soruların daralmasına sebep oluyor, soracağım sorularda zorlanıyorum. Çünkü ben cevabını bildiğim soruları sormak istemiyorum.

Değerli Başkan! Sizin de bildiğiniz gibi daha önce de sizinle tartışmalarımız olmuştu ve çok açık bir şekilde sonuca bağlamıştık. Sizi tekrardan böyle açık konuşmaya davet ediyorum. Birinci sorum şu olacak: İlk siyasi çalışmalarınızda yiğit, kahraman arkadaşlarla çalışmaya başladınız. O arkadaşlarla sizi birbirinize bağlayan neydi? Sizin yüksek bilinciniz mi, büyük bağlılığınız mı buna neden oldu?

- Şimdi bütün arkadaşlar tarafından, Kürdistan'ın tüm parçasında önderlik olarak kabul ediliyorum. Bunu ben istemedim. Bu kendiliğinden oluştu. Bu durum hem beni zorluyor hem de ağırlığı var. Bu, PKK'de nasıl oldu? Yüküm ağırlaştığı, gelişim sorunları büyüdüğü, kimsenin dürüstçe ve özgüncüyle yürümediği zaman ortada kaldım, sahihsiz bırakıldım. Benim bir özelliğim var: Önümde bir sorun varsa ondan kaçmak özelliğim değildir, kesinlikle kaçmam. Baktım ki kimse bu soruna sahip çıkmıyor, hatta kendilerini içinde kaybediyorlar, parçalıyorlar. İşte tam o sırada soruna el attım. Sorunu halletmeye başlamamdan itibaren gördüm ki, yavaş yavaş önderlik sayılıyorum. Budur, başka bir şey değil.

- İrade yani.

- Sorunu sahiplenmek. Tabii bunun için irade gerekir, sahiplenmek gerekir. Sorun partileşmedir. Ama bizim merkezimiz bundan kaçıyor. Halen de kaçıyor. Partileşme çalışması için çok büyük çalıştım. Askeri çalışma için, birkaç tabancayla savaş başladığı zaman silahların yolunu açmam gerekliydi. Bu da tamamen siyasi meseledir, beyin meselesidir. Doğru bir yol açmasaydım, elimdeki silahım düşman olacaktı. İşte

silahlar için böyle temel yol açtım. Bizim silahlarımızın elinde olduğu arkadaşlar, o silahları bir günde bitiriyorlardı. Ben çok ilginç yollar açtım. Böylece askeri çalışmada da büyük mesafeler kattettim. Dış ilişkilerde ise, Ortadoğu'da Kürt'e tenezzül etmezler. Ya Kürtler ilişki kurmayı beceremezler, ya bir devletle çıkarları temelinde bir ilişki geliştiremezler, ya da erkek olup karşılarına dikilirler ve ikinci gün tutup zindana atarak boğarlar. Bu burada böyledir. Diplomatik ilişkide de iğne ucu kadar imkan olduğunda üzerine gidiyorum. Ortadoğu sahasında bu kadar geniş sahayı diplomatik ilişkiler sayesinde geliştirdim. Benim hakkımda da şüpheleri vardı. Hemen bugün yarın zindana atmak istiyorlardı. Veya kendimi klasik erkek gibi kabadayı yapacaktım. Üzerimdeki tehlikeler çok büyüktü. Doğru şeyler yaptım. Sonra da işte bu kadar çalışmanın sonucu Ortadoğu sahası açıldı. Bu biçimiyle binlerce problemi çözdük. Bazen arkadaşlar "daraldım, yapamıyorum" dediklerinde yine sorunlar benim önüme geliyor ve ben yapıyorum. Tabii Önderliği destekliyorlar, ama onlar görevlerini yapsaydı bana gerek kalmazdı. Zaten merkezimiz görevine sahip çıkmadığı için bu kadar eleştiri yapılıyor. Yapsaydı bu kadar küçük kalmazdı. İyi biliyoruz ki, kendimden çok bütün merkezi arkadaşlara hizmet ediyorum. Onlara yer açtım, birçok perspektif verdim, konuşma yaptım. Her şeyi hazırladım. Onlar yemediler bile. Maddi ve manevi ne istedilerse verdim, ama değer vermediler. Onun için neden merkez güç değil de Önderlik güçtür diyorum. Sahiplenmediler, ben ne yapayım! Benim bırakmamı da istediler. Hayır! Benim bir özelliğimdir; kesinlikle sorunları bırakmam.

- Aydınların sizin üzerinize yazdığı yazıları tercüme edebildiğim kadarıyla okumaya çalışacağım. İki İngiliz gazetesi kendi yazılarında şöyle yazıyorlar: "Öcalan, halkın sihidir, hazır cevaptır, cevabı her zaman koltuğunun altındadır."

- Hızlı cevap verme, cevabı koltuğunun altında olmak mıdır?

- Hazır cevaptır yani.

- Hemen cevap bulup veriyor, evet.

- "Cevabı her zaman koltuğunun altındadır!" Acaba bundan dolayı mı parti önderi oldu?

- İngilizler gerçekten de öyledir. Tarihten tanıyorlar, insanı tanıyorlar. Tarihte de öyleler. Bana ilişkin yazdıklarını şimdiye kadar akıllı biri çıkıp yazmamıştır. Düşmandır tabii, düşmanlık yapıyorlar, ama beni de iyi tanıyorlar. Söyledikleri şeyler temel şeylerdir. Tabii dedikleri gibi cevabım koltuğumun altındadır. Bu bir özelliğimdir. Sorun karşısında cevapsız kalmam. Dakikada cevap veririm. Bizim arkadaşlarımız bir yılda bir cevap veremiyorlar. Benimkiler hep koltuğumun altındadır. Doğru, öyle olmazsa önderlik olmaz. Hele bu savaşta hiç olmaz, anında gider. İyi yazmışlar.

- Yine onların söylediklerini başka bir boyutuyla size soracağım. Aynı gazetelerde PKK'nin büyüklüğünü ve gelişmesini iki sebebe bağlıyorlar: Birincisi, yapısı 15-21 yaş civarındadır; bu gençlerin çoğu en fakirdir, en emekçi kesimlerdir. Bu, PKK'nin gelişiminin temelini oluşturuyor. PKK'nin sistemi İsrail ordusunun sistemine benziyor. Sorumluları geride kalmıyor, gerillanın önüne geçip öyle savaşıyorlar.

- Nasıl, nasıl yani? Bunu biraz açın.

- PKK kadroları savaşçılardan geri kalmazlar, savaşçıların önünde savaşa girerler. Diğer ordularda sorumluların kendileri gitmez, sadece askerlerini gönderirler, subaylar gibi.

- Biz de şimdi böyle yapmak istiyoruz zaten.

- Bu birinci sebeptir. İkincisi, "şimdiye kadar PKK MK'nden birçok kişi şehit düşmüş. Abdullah Öcalan da çoğu kez esir düşmekten ve ölmekten kurtulmuştur" diyorlar. Bunlar bu iki gazetecinin görüşleridir. Yani "Genel Başkan'ın kendisi de böyle girişimler olduğunda kendisini tehlikeye atıyor; bunun için çoğu kez esir düşmekten, ölmekten kurtulmuştur" diyorlar.

- Burada da birçok gerçek var. Şimdi yalnız olan birisine büyük şeyler yaptırılmazsın, yaşı büyük olanı da yeni şeylerle eğitemezsin. Eğer bir insanla çalışmak istiyorsan birincisi yeniye aç olması gerekir; ikincisi, eskilerden kötü olmasın. Eskilerden bir tanesini yanına getirirsen kötülük yapar, gözünü küçük şeylere diker. Bu gençler meselesi doğrudur. 15-20 yaşındalar. Ne dünyadan bir şey anlamışlar ne de başka yerden. Diğerleri de açtır. Fakat bunlara verdiğim şeyler yenidir. Onlar toplumsal yaşamı tanımadan, başlarını özgürlük sözleriyle bağladım. Hatta ruhlarını bile bağladım. Yaşamın ve dünyanın nimetlerinden yararlanmak istiyorsan, düşman yararlanacağı şeyleri elinden almış. Onun için yararlanmak istiyorsan önce düşmanını yeneceksin. Ancak düşmanını yenebilirsen onlardan faydalanabilirsin. Bu benim sistemimdir. Eğer yaşamdan faydalanmak, yaşamı anlamak istiyorsan, düşmanın elimizden aldıklarını geri alacağız. Buna kimse karşı çıkmaz. Gerçek olan da budur. Yani bilimsel olarak da bu böyledir. Ben farz

kılmıyorum demiyorum. Bilimsel sonuçları beyinlerine yerleştiriyorum, buna göre amaç gösteriyorum. Ve biraz da itekleyerek yürütülüyorlar.

ikinci nokta ise, onların önündeyim. Eğer onlardan geride kalsaydım, diğer önderler gibi 'açım, yemek istiyorum' deseydim, bunların hiçbirini savaştıramazdım. Kürt'tür, zayıftır, önderlerine bakıyor. Dakikada kendilerini bitirirler. Yani ilk sorun da budur. Bu şu anda da böyledir. Şimdi siz hayret ediyorsunuz. "Bu adı sanı olan bir önderliktir, kendine ait özel bir yaşamı yoktur" diyorsunuz. Eğer özel yaşamım olsaydı, eğer ben tarif edilen erkek gibi olsaydım bu iş yürümezdi.

Bırakalım erkekleri, işte kızlar! Gözlerinin önündeki erkeklik düşmüştür. Onların önlerine konulan binyıldır tükenmiş, düşünceleri bitmiş erkekliktir. Önderlik sistemi ise onların duygularını yüceltiyor, ilginç buluyorlar, o zaman uçuyorlar. Önderlik sistemi budur. Diğer önderler gibi değil. Bu bende daha derin yaşıyor, öncülük yapıyor. Sadece fiziki fedakarlık, sıradan bir cesaret değil, daha başka şeyler var, çok derindir.

- O zaman bu yazarların PKK hakkındaki değerlendirmeleri doğrudur diyebilir miyiz?

- Gerçeklik payı vardır. Önderlik gelişiminde, Önderlik meselesinde başka şeyler de vardır. PKK'nin gelişiminde, büyüklüğünde bazı temel esasları vardır. Bunlar da temel bazı şeylerdir.

- Dikkatimi çeken şeyler üzerinde de görüş belirtmek istiyorum. Gelirken dikkatimi iki şey çekti.

- Açık söyle, hatta üzerime sert gel, daha iyi olur.

- Çok teşekkür ederim. Buraya her geldiğimde mutlaka ya bir şahine ya da onun bir sembolik resmine rastlıyorum. Ama aynı zamanda okulda güvercin de besliyorsunuz. Güvercin ve şahin arasında bir zıtlık var. Birbirlerine karşıtlırlar.

- Tabii ikisiyle birlikte yaşıyorum.

- Şimdi siz ikisini de birlikte yaşıyorsunuz. Biri zayıf, biri güçlüdür. Bazen şahin gelip güvercini yer. Bu güçlüyle güçsüzü nasıl yaşıyorsunuz?

- Bu büyük bir çelişkidir. "Nasıl idare ediyorsun" diyorsun.

- İdare etme bir yönüdür. Diğer yönü de acaba bu sizin içinizdeki karşıtlığı, çelişkileri mi ifade ediyor?

Savaş barış için olmazsa yürüyemez

- Tabii. Yalnız bu da değil. Kızla erkek birlikte böyle yaşıyorlar. Hiçbir orduda böyle şeyler yoktur. Bu da bir Önderlik tarzı, Önderlik yaklaşımıdır. İstedğim sistemde bunların hepsi temeldir. Biliyorsun, güvercin barışı temsil ediyor. Şahin de savaştır, yenmeyi temsil ediyor. İşte kızlar ve erkekler de başarının temelini temsil ediyorlar. Biraz önce bir şey daha vurguladım. Kadınlığa, erkekliğe karşıt başka bir şeyi de temsil ediyor. Yani ilginç bir sistemdir. Savaş için üç köşe oluşuyor. Şahin ve güvercin meselesi de budur.

Bu sistem bende nasıl işliyor, nasıl iş yapıyor? Tabii ki güzel bir yaşam, eşitlikçi bir yaşam. Yüzde yüz eşitlikçi bir yaşam. Çok da büyüktür. Yani bu yaşamda bir damla kan dökülür mü? Hayır! Küçücük bir dikenin bile sana batamayacağı kadar eşit bir yaşamdır. Bu bende çok güçlüdür. Ama diğer taraftan başka bir şey var: Hırslıdır, zordur, zorluklar karşısında düşmez. Ateş gibi, platin gibi, çelik gibidir. Yani bu yönü de vardır. İşte ikisini kendimde birleştiriyorum. Tabii birleştirdiğimde büyük bir patlamaya yol açıyor. Bu benim savaş diyalektiğimdir. Kendisinde bu diyalektiği oluşturmayıp "ben her zaman eşit bir yaşam istiyorum" diyen namussuzdur. O barış kişiliğini yaratamaz.

Sen her zaman 'ben kin ve nefret sahibiyim' dersen, düşmanın zoru seninkinden fazladır. Diğer taraftan haksızlıktan düşersin. Savaş sonsuz değildir. Her şeyden önemlisi de bir amaç değildir. Amaçlara ulaşmak için uygulanan bir araçtır. Barış için olmazsa savaş yürüyemez. Böyle iki sistem oluşturdum. Aslında bu diyalektiktir, Kürt toplumuna göredir, Kürt düşmanına göredir, Kürt halkının savaşına göredir. Tabii bilimi de var. Her şeyi bilim temelinde çözdüm, buna göre çalışma yaptım ve yürüyor da. Atom formülünü bulan bilimdir ve patladığında yetmiş bin kişiyi öldürdü. Ben de Kürt halkının sistemini, savaşını kendimde oluşturdum. Her gün durmadan patlıyor. Şimdi ben olsam da, olmasam da bu sistem sonuna kadar devam edecek. Önemli olan bunun savaşta böyle olmasıdır, savaşta başarı kazanan sistemdir.

Önderlikte sistem oluştu mu, oluşmadı mı? Ben oluşturdum. Zaten büyüklüğüm budur, başka bir şey değil.

Buradayım, başka bir yere çıkmıyorum. Şu anda benim sistemime karşı Amerika, Avrupa birleşmiş; Rusya da, Ortadoğu devletleri de kendilerine yardım ediyor, ama benim savaşım da yürüyor. Bunu arkadaşlara da söylüyorum. Anladınız mı? Kendinizde savaş sistemini yaratmak dağda da, şehirde de, köyde de olur.

Benim sistemim stratejik bir sistemdir. Sizin sisteminiz ise taktikselidir. Siz de yapın, düşman kendiliğinden

ölür. Yiğitliğiniz var, cesaretiniz var, ama sisteminiz yoktur; onun için de düşünüyorsunuz. Ben de bunu hakim kılmaya çalışıyorum. Bunu hakim kılsam düşman tamamen düşer.

Savaşı göze almasaydım Kürt aşkı gelişmezdi

- Siz kadın erkek arasındaki ölçüler hakkında geniş bir konuşma yaptınız. Dolayısıyla tekrardan bir soru soramıyorum. Kadın erkek arasındaki ilişki artı eksi örneğinde olduğu gibi bir çelişki arz ediyor. Fakat bu çelişki yaşamın temelini oluşturuyor.
- Tabii, yaşamın temelidir.
- Yaşamın bir parçası anlamına geliyor.
- Yaşam kadınsız, erkeksiz olmaz.
- Soru burada: Kendi şahsında erkeklği öldüren erkek ya derviş, ya keşiş, ya da büyük bir filozof olmalı. Şunu anlamak istiyorum: Önderlik kendisinde erkeklği öldürebilir. Fakat 18 yaşındaki bir genç, daha yaşamı tanımamış, bir felsefeye sahip değil. Bunu kendisinde nasıl öldürecek?
- İşte bu benim Önderlik sistemimdir. Doğru, bende filozofluk var, bende dervişane kişilik var. Şunu da söyleyeyim: 18 yaşındaki bir gencim ve kızların peşine düşmüşüm. Ayıp değil, peşlerine düşmüşüm. Böyleyim. Bu kadar savaş yaptım, bu kızların peşine düştüm. Bu da sistem meselesidir. Her ikisi de var. Diyalektik, diyalektik fikrin ne olduğunu biliyorsunuz. Marks diyalektik fikre ulaştıktan sonra devrimin temeli atıldı. Benim bu noktadaki büyüklüğüm, diyalektiği Kürt toplumuna göre çözmemdir.
- Düşünce üzerinde, Kürt toplumu üzerinde çok duruyorsun. Buna inanıyorum. Bunun seni çok meşgul etmesi gerekiyor. Eğer diyalektiğin kurallarını Kürt toplumuna göre uygulamazsak hiçbir şey yapamayız. Şimdi benim geliştirdiğim önderliği anlamaya çalışıyorsunuz. İşte budur. Diğer önderler gibi pek tarihi bilmem. Kemal Burkay benden daha iyi tarih, edebiyat bilir. Fakat burada başarı diyalektiğiyle yenilgi diyalektiğini bilmiyor. Ya tam barış, ya tam savaş istiyor. Erkeklği de tam klasik kadına göre olmuş. İşte burada aşk olmaz. Burada savaş da olmaz, dolayısıyla başarı da olmaz. Çok biliyor, ama yapamıyor. Onun dışında da birçok Kürt önderi var. Bedirhan Bey'in yüz yirmi çocuğu vardı. Çünkü insan önder olduğunda ya çok zorlanır ya da büyüdüğünde "sülalemi büyüteyim" der. Barzani de öyle, değil mi? Maşallah, Barzani'nin otuz dört bin çocuğu var. Suudi Arabistan Kralı'nın dört bin prensi var.
- Neden böyle oluyor? Bir yönüyle siyasette zoru görüyor, diğer taraftan imkanlar çoğalıyor. Zaten Ortadoğu halklarında sülaleyi büyütme tarzı hakimdir. Ama Bedirhan Bey düşmanın adamı oldu. Daha sağken Sultan Abdülhamit çağırdı, çocuklarının hepsini kendi adamı yaptı. Şimdi bazı torunları TC'yi en çok savunan, koruyan, hatta M. Kemal üzerine en çok tarihi yazanlardır. Mesela Cemal Kutay olan kişi Bedirhan'ın torunudur. Diyebiliriz ki, Türkiye'de M. Kemal üzerine en güzel yazıyı, TC'nin en iyi tarihini bunlar yazdılar. Oldukça ilginç!
- Neden bunları söylüyorum? Çünkü siyasi direnişlerde kendini çözmezsen, sistemini oluşturmazsan, hepsi böyle olur ve sonuç itibarıyla düşmanın hizmetine girer. Örneğin Barzani somut bir gerçekliktir. Kürt önderiydi, ama şimdi bütün çocukları düşmanın hizmetine girmiş. Önderlik yapılacaksa, ya düşmana karşı güçlü bir savaş verirler ya da biterler. Bunu da yapamıyorlar. Dolayısıyla mecburen düşmanın adamı oluyorlar. Şimdi Kürtlerin başına bela olmuşlar. Hangi Kürt sülalesine bakarsan bak, hepsi böyledir. Peki, ben nasılım? Tam tersini, onların yaptığının tersini yapıyorum. Önderlik tarzını tümünden değiştirdim. Toplumsal olarak, aile, zürriyet olarak her yönüyle değiştim. Şimdi büyüyorum, Kürdistan'da adım sanım var.
- Sadece Kürdistan'da da değil.
- Ortadoğu'da da, dünyada da öyle. Vay nasıl büyüdüm, sülalemi nasıl büyüteyim dersem, tabii bu acı olaylar insanın başına gelir. Peki, şimdiye kadar benim başıma neden gelmedi? Ömer-Üveyş ailesi de büyük bir aileydi. Ama Ömer ile Üveyş'in oğlu çaresizdi, erkeklği de elinden gitti. Ama bunun yerine daha büyük şeyler yapıyorum. Kişiliğimde Barzanicilik, Bedirhanicilik, erkeklik ve kadınlık, hatta fiziksel olarak zürriyet öldürüldüğünde, tamamen özgür düşünce, özgür kişilik, bağımsız irade, büyük güzellik yaratılıyor. İşte bu vurguladığım noktalar 17-18 yaşındaki erkeklerde, 17 yaşındaki kızlarda mevcuttur. Ama diğer taraftan başka bir şey daha var. Reddedeceksin. Şimdi, ret ve kabul nasıl olur diyebilirsin? Böyle olacak, böyle olmazsa olmaz. Çünkü sen yeni bir Kürtlük yaratıyorsun. Başka türlü de kızlar olur, fakat beş paralık kızlar olur; erkekler de beş kuruş etmezler. Şimdi bu sorun toplumsal bir sorundur. İşte bu devrimin anahtarı

yeni bir toplumun anahtarıdır. Bunu böyle yapmazsan kesinlikle başarılı olamazsın. Albert Einstein nasıl atom formülünü bulup en büyük silahı ortaya çıkardıysa, bu da benim formülümdür. Bunu hem gördüm, hem de pratikte uyguladım ve oluyor. Üzerlerine bu kadar sert gitmeme rağmen, "kendimizi geliştirelim" diyorlar. Halbuki benim sertliğimi gördün. Bunu halka da söyledim. Çünkü burada bir çözüm vardır. Başka türlü bunlarda çözüm olmaz. Bıraksan kaçarlar; kızlar da, erkekler de bir günde rezil olurlar, aç ve susuz kalırlar. Sonra da birbirlerini satarlar, ilişkileri bir hafta bile sürmez.

Şimdi ben kızlara klasik anlamda yaklaşsam da, hepsi kendisini Zilan gibi patlatıyorlar. Senin karın bu fedakarlığı senin için yapar mı? Kendisini patlatması zordur, değil mi? Şimdi böyle yüzlerce kız var. Bir erkek bir kızın yüzde yüz aşığı da olsa, o kız kendisini onun için patlatır mı? Yapmaz! Bu önemli bir noktadır. Siz bir romancısınız, kendin geldin gördün. Onların cinselliğini, bilmem zürriyetlerini durdurmuşum. İşte burada Kürt'ün ölü yaşamı ruh buluyor. Bu önemli bir noktadır. Başka türlü de bunlara yol yok. Başka türlü erkeklikleri de, kadınlıkları da başlarına beladır. Kürt'ün başındaki büyük bir beladır. Büyük bir aşkın iğne ucu kadar imkanını bulsam, yapıyorum. Bu benim için de geçerlidir. Aşk kötü bir şey değildir, aşk büyük bir olaydır. Fakat doğru bir aşk. Sahtekarca, düşmanı daha da güçlendirmek için değil. Aşk ve yiğitlik etle tınak gibi birbirine bağlıdır. Büyük bir saygı duymak gerekir. Aşkın çok doğru olması gerekir. Aşkta yalan, zayıflık olmaz. Bunlar önemli noktalar. Maşallah, bizde kız ve erkekler bir araya geldiklerinde ikinci gün bir iş için günde kendilerini kaç kez düşmana satıyorlar. 'Ben kadın, erkek için binlerce şeyi kabul ediyorum!' Böyle kadını ve böyle erkeği ne yapayım!.. Benim sistemimde bu var. Benim sistemimde kadınlığı, erkekliği kimse başka türlü yürütemez. İşte bu şekilde aşk zordur. Zordur, fakat imkansız değildir.

Erkeğe de, kadına da büyük değer biçiyorum. Bu olmazsa bizim şerefimiz olmaz. Sen bir kız için yüz kez ülkeni satacaksın, savaştan kaçacaksın! Böyle yapanın hakkı en ağır cezadır. Şimdi bizim savaşımızda böyle şeyler var, çok çıkıyor. Yiğit kızlar ve erkekler de var, onların her birisi birer abidedir. Kızlara da, erkeklere de her zaman değer verilecektir. Eski yaşamları da ölmüştür. Bunlar benim sistemimde mevcuttur. Zordur, zahmetlidir; fakat savaşı göze almasaydım Kürt aşkı olmazdı.

Bu benim ispatımdır. Bilimsel olarak da ispatlayabilirim. Birçok kişi 'bu neden böyle, bilmem yaşamı durduruyor, yaşamı inkar ediyor' diyor. Hayır! Yaşam Kürtlükte ölmüştür, aşk ölmüştür, yiğitlik ölmüştür. Şimdi ben bunu yeniden yaratmak istiyorum. Önerilerine birçok somut örnek koydum. Eğer yiğitliğiniz, güzelliğiniz, aşkınız bu temeller üzerindeyse gelin dedim. Kesinlikle bunlara karşı değilim. Benim aşka da, sevgiye de büyük bir saygım var. İnşallah hedefimize ulaşırız. Fakat ölüm temelinde, rezillik temelinde karın bile olsa onunla yatarsan haramdır. Kusura bakma Mamosta, yanlış da anlama, senin için de bu böyledir. Eğer sende yiğitlik adına olmazsa sana da kadın haramdır.

Hasan arkadaş sonuna kadar benimleydi

- Siz on yaşındayken, köyünüzden çıktığınızda ağladınız.
- Hala hatırımdadır, bunu size anlatabilirim.
- Benim sorum buna ilişkindir. Acaba bu olaydan sonra yaşamınızda yine ağladınız mı? Ağladıysanız neden?
- İşte bu ağlama olayını açmamız lazım. Olay şöyle gelişmişti: Önce büyük bir hırsla babamla kavga etmiştim. Benim küçük bir kardeşim vardı, onu kaçırttım. Bu olay hala hatırımdadır. Kendisini bir taşın başına, sonra da babaya, anneye ulaştırdı. Köy ortasında babam üstüme geldi. Bütün köy baba ve oğul arasındaki kavgayı seyretmeye gelmişti. Çok ilginçti. Yani kırk yıl önceydi. Babam beni alt edemiyordu, onu kaçırttım. Öyle tahmin ediyorum ki gitti. Daha sonra kendimi eve ulaştırdım. Bir para çıkınımız vardı, içinde on lira saklıydı. Bizim eve ışık sadece kapıdan girerdi, diğer bölümlerin hepsi karanlıktaydı. İçinde hiçbir şey yoktu; yılan, akrep vardı. Sanırım köyün en fakir eviydi. Birkaç kapıyı arka arkaya açtım, gittim, o para çıkınını buldum, nasıl bulduğumu bilmiyorum.
- Daha sonra ovaya indim, tekrar yamaca çıktım. Giderken de arkama bakıyordum. Köyde bir şeyim yoktu, hepsi geride kalmıştı. Fakat yüreğimde büyük bir kin vardı. Hatta bir ağacın altına vardım. Oradan son kez köye baktım, artık köy kayboluyordu. İşte o zaman göz yaşlarım yağmur gibi akıyordu. O zaman istediğim kadar ağlamıştım. Sonra nasıl yavaş yavaş hareket ettim, biliyor musun? İçinden geçtiğim köylerde eğer benim gibi bir çocuk ağlasaydı, bütün köylüler yanına gelecekler; "Bu çocuk nereye gidiyor, yalnızdır;

Amara köyünden Aram köyüne kadar gelmiş" diyeceklerdi. Biraz da gelişmiş bir köydü. Oradan geçmem zorunluydu. Ama ağlayarak geçemezdim. Beni bırakmayabilirlerdi.

Öyle akıllı bir çocuk oldum ki, kendimi öyle bir örgütledim ki, hiç kimsenin dikkatini çekmedim. Hiç kimse fark etmedi bile. Hatta yanlarından geçerken bile hiç kimse sen kimsin demedi. Köyü bir saatte geçtim, daha sonra diğer köye gittim. Hatta hala hatırımda, böyle çok saf bir şekilde oturmuştum. Yine resmi posta arabası geçerken de ona çok doğal binmişim. Şehre, Nizib'e, oradan da Bireciğ'e gittim. Sonra iki gün de işçi olarak çalıştım. Gündelik beş liraydı, o zaman on lira kazanmışım. Sonra babamın parasını göndermişim. İşte o ağlama son ağlamaydı, son çocukluk ağlamasıydı.

Bu nokta çok önemlidir. Burada bir devrim yaptım. Bir daha ağlamayacaktım, bir daha köye muhtaç olmayacaktım. Biraz para da kazanmışım. Sanırım bir yazar bu noktalar üzerinde de kitap yazmıştı. İlk isyanımdı. Söyleyeceklerim, iki günde başıma gelenler budur.

Tabii böyle çıkışlarım çok oldu. Daha önce yaptıklarımın da bir anlamı vardır. Örneğin aile düşmanım olan o arkadaşla (Hasan Bindal) ilk yaşadığım olay da hala hatırımdadır. Tarladan geldiğimde yanıma yaklaştırmışım. Bu arkadaş sonradan şehit düştü, Hasan Bindal arkadaştı. Aynı yaşıydık, aramızda iki gün ya vardı ya yoktu. İlk edindiğim arkadaşlardandı. Fakat bu gizli bir arkadaşlıktı, açık değildi. Ben ona karşı bir düşman olarak yetiştirilmişim, o da bana karşı bir düşman olarak yetiştirilmişti. Buradaki akıllılık önemlidir. Yaşımız hemen hemen aynıydı. O büyüyünce benim düşmanım olacaktı, ben de büyüyünce onun düşmanı olacaktım.

Ama ben ne yaptım? Onunla bir dostluk ilişkisi kurdum. Bu ilişkiyi geliştirmem çok akıllı olduğumdan değildi, hayır! Benim bir özelliğimdi. Bir ninem vardı. Daha sonra bir gün bizi gördü, uzaktan bağırıp çağırdı:

"Üveyş, senin çocuğun namussuz çıktı, düşmanın oğluyla ilişki kurmuş, geziyor, gittim onları birlikte yakaladım" dedi. Çok ekşi acı bir yüzle, "namussuz, sen ihanet ettin!" demişti. Fakat bu ilişkiyi bırakmadım, devam ettirdim. Daha sonra onların evine de gittim, onların ailesi de hayret ediyordu, benim ailem de.

Fakat ben çalışmamı büyük yürüttüm. Hasan arkadaş sonuna kadar benimleydi. Burada da önemli noktalar vardır.

- Köye döndüğünüzde kendinizi başarılı mı sayıyordunuz, yenilgili mi?

- Başarılı tabii. Ama nasıl bir başarıydı? Bu, çocuğun özgürlük başarıydı, aileye karşı devrimin başarıydı. Diğer çocuklar gibi sonra ağlayıp babama yalvarmadım. Hayır, ağlamadım, yalvarmadım. Hatta on lirasını da verdim. Bu benim için büyük bir başarıydı.

Arkadaşıktan anlayan kişi benim için değerlidir

- Şimdi ülke kurtulsa, acı ve zorluk çektiğiniz, kavga ettiğiniz köye dönseniz, ilk olarak annenizin mezarının başına mı gideceksiniz, eve mi gideceksiniz? Köyünüze ne söyleyeceksiniz?

- Bir gün gidersem ne yapacağımı bilmiyorum. Çocukluk arkadaşlarımdan birileri olursa onları çağıracağım, kimseyi yanımda bırakmam. Eskiden olduğu gibi bir yürüyüş yapacağım.

- Kime karşı?

- Hayır, kimseye karşı değil. Arkadaşlarımla bir konuşma yapacağım, ne durumda olduklarına bakacağım.

Komşuları, örneğin adları da hala hatırımda, inşallah ölmemişlerdir, hepsini toplayacağım, gelin biraz konuşalım diyeceğim. Daha önce gezdiğim yerleri bir daha gezeceğim, bazı yılları soracağım, bazı evleri soracağım. Yeni şeylere değer vermem, eski şeyleri soracağım. Yeni şeyler de tabii ki önemlidir. Yeni şeyler üzerinde fazla tartışma yapmam. Kaldı ki bu Önderliğin çalışmasıdır. Bunu zaten farklı bir şekilde yapıyorum. Fakat benim merakım eski şeylere yöneliktir. Nasıldılar, ne durumdalar; toprağına bakarım, taşına bakarım. Yılanlarımız, kuşlarımız kalmış mı, kalmamış mı, bunlara bakarım.

Zaten mezarlara öyle merakım yok. Fakat hepsi hatırımdadır. Benim küçük bir kardeşim vardı, ona yönelik birkaç söz söylemek istiyorum. Beyninde ur vardı. Tek başına yürüyemiyor, epey zorlanıyordu. Sanırsam hastalığı saraydı. Bir kez bayılmıştı, kalktığına ise her şeyi unutmuştu, ama dinlediği türküler hep aklında kalıyordu. "Bu türkü bunundur, bu türkü şunundur" diyordu. Sonradan öldü. Adı Küçük Ali'ydi, bana yardım etmek istiyordu. Tabii çocuk anısına nasıl sahip çıkılacağı, çocuklara nasıl değer verileceği önemlidir.

Hatırımda kalan diğer bir şey ise, bir tanesi vardı, köyde bıçak yapıyordu. Yanıma gelir, herkesle kavga ederdi, zaten yarı deliydi. Nereye gidiyorsa öyleydi. Daha birkaç gün önce bunu arkadaşlar için de söylemişim. Köyde ahbap çavuşluk yapmıyordum. Hiçbir köylüyle ilkesiz bir temelde bir ilişki geliştirmedim. Babamın ilkesi neydi? Beş vakit namazı sonuna kadar kılmaktı. Şafak vakti kalkıyor, namazını kılıyordu.

Oldukça ilkeli bir insandı. Bu nokta önemlidir. Fesatlık yapmıyordu, ahlak sahibiydi. Ahlaklı olma dışında bir

şey yapmıyordu. Benden iyiydi diyebilirim. Hem ilkeli, hem ahlaklı bir yaşamı vardı. Bilimsel de değildi, çok güçlü de değildi. O köyde tamamen tek başınaydı. Fakat şimdi daha iyi anlıyorum ki, onun yalnızlığı ilkeli bir temeldeydi. Onun benim üzerimde böyle etkisi olabilir: Ahlaklı ve ilke temelinde hareket etmek... Ahbap çavuşunun olması, çok akrabasının olması o kadar önemli değil. Onlarla kendimi güçlü saymam. Önemli olan doğru şeylerdir; din böyle olsa dini doğrular temelinde yürümendir. Babam ahlak olmadan, edep olmadan hareket etmezdi. Fakat köylü ahlakı temelinde kendini büyütmedi. Bunun için yalnız kalmıştı, fakir kalmıştı.

Annem daha farklıydı. Çok ilginçtir. Biliyorsun, daha önceden insan toplumunda kadın hakimdi, annem aynen o kadını temsil ediyordu. Ne babamın bir kelimesini, ne de köyün egemenliğini kabul ediyordu. Ben de ondan korkuyordum. Bir şeye kızdığında karşısında hiç kimse duramazdı. Tek başınaydı, fakat erkeklerin üzerine sonuna kadar cesaretle gidiyordu. Onun için korku yoktu, babam da ondan rahatsızdı. "Ben onun elinden nasıl kurtulayım" diyor, böyle benden yardım istiyordu. Anne ile babanın bu iki yaklaşımı bende nasıl bir etki yarattı? Onların birbiriyle kavga etmesi, iki düşmanın iç içe girip kavga etmesinin üçüncü birine fırsat doğurması gibiydi. Bu birincisi. Çünkü kavga ettiklerinde çocuk üzerindeki hakimiyetlerini kaybediyorlardı. Bu durum, kişilik şekillenmesi üzerinde bir etkidir.

İkincisi, babamın bazı özellikleri vardı. Beni kendisinin kötü bir oğlu yapmak istemiyordu. Zaten gelenekler temelinde beni yetiştirmeye gücü de yoktu. Aşiret usulü temelinde yetiştirmeye de gücü yetmiyordu. Anne de sürekli benden kavga etmemi istiyor, "illa kendi savaşımını yürüteceksin" diyordu. Bu ilişkide normal bir anne kabul edilişi yoktu. Öyle sanıyorum ki, bunların etkisi ta başlarda vardır. Ama en çok da ben kendi kendimi yetiştirdim.

- Acaba bize iki kötü, iki de güzel olaydan bahsedebilir misiniz?

- Biri arkadaşlık yapamıyorsa ondan nefret ediyorum. Annem bile olsa onu kabul etmem. Arkadaşlıktan anlaması gerekir, anlamazsa o benim ilk düşmanımdır. Benim için şimdiye kadar önemli olan çocukluğumdur. Yani çocukluktan bu yana arkadaşlığı anlaması gerekir. Anlarsa o benim için her şeyden önce gelir. Bu en güzel şeydir. Eğer anlamazsa, annem bile olsa bana karşıdır, kötüdür. Birincisi budur. Diğeri ise, elinde bir sanatı olana saygı duyuyorum. Ben her zaman onun için bir öğrenciyim, o da benim öğretmenimdir. Kim olursa olsun, iyiliği ve güzelliği temsil ediyorsa ona hayranım. Onun hizmetçisiyim demiyorum, dikkat ederseniz her zaman onunlayım diyorum. Birisi ister bir devletin önderi olsun, isterse en büyük devlet başkanı olsun, eğer her zaman kendi küçüklüğünü, kendi biçimsizliğini, kötülüğünü, bilinçsizliğini hakim kılmaya çalışıyorsa, tek başıma da olsam hiç korkmadan ona düşman olurum. Ama bir çoban da olsa, güzeli temsil ediyorsa onunla birlikte olurum.

şunu da belirtebilirim: Estetik, güzellik düşüncesi tarihin en eski çağlarından günümüze kadar vardır. Güzel bir şeyi devrimin nedeni haline getiriyorum. Örneğin güzel bir kız benim için bir devrim nedenidir. Bunu da açıklıkla söyleyeyim. Düzen ölçüleri temelinde demiyorum, tabii benimki yurtseverlik ölçüsünü ortaya çıkararak yaratmaktır. Diğerlerinden en büyük farkım budur. Benim için olsa da olmasa da önemli değil. Bir güzellik için devrim olsun diyorum. Ama kimse bunları düşünmüyor. Diğeri ise, "ben onu ele geçirebilirim, benim malım mülküm olsun" diyor. Benimki ise bunun tam tersidir, bunlar için devrim gereklidir diyorum. Bir türkü dinlerken bile böyleyim. Güzel bir ses duyduğumda kendimi kaybederim. Örneğin Aram Tigran'ın sesine ilişkin programda da söyledim. Bu olay halen hatırımdadır. Daha ortada PKK siyaseti yoktu, Kürt siyasetine bulaşmamıştım. Sesini ilk duyduğumda Ankara'daydım. O zaman ilk kez sesini duydum. Kürtlük duygularım da o zaman daha olgunlaşmamıştı, yavaş yavaş teori düzeyinde sorunun üzerinde duruyorduk. Bu sesi duyduğumda, bu ses sahipsiz kalmamalı, bu ses sahiplenilmeli, bu ses ölmemeli, bu ses başarıya gitmeli demiştim. Tahmin ediyorum ki, diğer adımları atmam aynı zamanda bu ses içindi de. Böyle durumlar yaşamımda çoktur.

Kendi savaşımımı kendimde yürütüyorum

- PKK'nin çıkışında diğer başkaldırlardan bir fark vardır, yenilik vardır. Diğer başkaldırlar gibi savaşı Kürdistan'a ve dağlarına taşırdı, bunu biliyoruz...

- PKK'nin diğer başkaldırlardan farkı ne diye mi soruyorsun?

- Savaş alanı her zaman için Kürdistan toprakları, dağı taşı olmuştur...

- PKK savaşını daha önceki başkaldırılarda gelişen olaylarla ya da kitaplarda yazılan halk savaşlarıyla kıyaslarsan hiç bir şey anlayamazsın. Eğer öyle olsaydı, düşman bizi çoktan bitirirdi. PKK savaşı hem stratejik hem taktik boyutuyla farklı bir olaydır. Vietnam savaşı gibi, Mao ve Castro'nun savaşı gibi, Lenin'in 17 Ekim Devrimi gibi değildir. Eğer öyle olsaydık çabuk biterdik. Kürt başkaldırısı bu şekilde olsaydı 24 saat dayanamazdı. Belki sonuca ulaşmamıştır, fakat başka bir olay vardır. Tanımlamada stratejisi budur deniliyor. Nedir bu strateji? Dünya dengesini, bölgenin durumunu, sınıfsal güçlerin durumunu tahlil ederek buna göre çizgi belirlemektir. Taktik nedir? Günbegün bu çizgi temelinde çalışma yapmaktır. İşte taktik ve strateji budur. Bu benim için zor bir şey değildir. Ama ben sistemi başka türlü oluşturdum.

Size daha önce de bahsettim: Bakıyorum ki düşmanımı yenemiyorum, arkadaşşıma ve çevreme güç getiremiyorum, o zaman bazı şeyleri kendimde oluştuyorum. Kendi savaşımı kendimde yürütüyorum. "Düşmanını yenemiyorsan bu savaşı nasıl hedefine aldın? Madem ki bu arkadaşlara güç getiremiyorsun, parti çalışmasını nasıl bunların önüne koyuyorsun?" diyebilirsin. Çok ilginç bir tarzda üzerinde duruyorum. Kendime, bir şey yapamıyorsan seni dakika dakika ölüme götüren şeye nasıl cesaret ettin diye soruyorum. Senin de dediğin gibi, kellem koltuğumun altında bir sordum, bir cevapladım, sordum ve cevap verdim. Bu bende ilginç bir derinlik ve hareketlilik oluşturdu. Bu büyük bir ders, büyük bir soru oluyor. Buna düşmanın ulaşması mümkün değildir. İdeolojik ve pratik bir olaydır. Bunun anlaşılması gerekiyor.

İlk 15 Ağustos Atılımı'nı nasıl anladılar, biliyor musun? "Birkaç eşkıyadır" dediler. Bu doğrudu, görünürde bu böyleydi. Zaten Genelkurmay'ın, TC ordusunun bunu başka türlü yorumlaması da mümkün değildi. Özal da "bir kaç çapulcudur" diyordu. Askeri komutanları da bir iki hafta önem vermediler. Çünkü "binyıldır böyle şeyler oluyor, bunlar da 20-30 kişiler, üflesek düşerler" diyorlardı. Bu doğrudu, hiç de yalan değildi. Ama onlar bir şeyi hesaplayamadılar; beni hesaba katmadılar. Bizim o zaman savaş içindeki arkadaşlarımız da "bir adım attık, bundan sonra ne olursa olsun" diyorlardı. Bir başkaldırış oldu ya, yeter! Grup küçüktü, büyük değildi. Şeyh Sait isyanında on binlerce kişi yürüdü. Ubeydullah serhildanı yüz bin kişiyle gerçekleşti. Bedirxaniler on bin kişiyle gerçekleştirdi. Bizimkisi sadece birkaç on kişiyle gerçekleşti. Ezeceklerdi zaten. Doğrudu, yani tehlike o kadar büyük değildi.

Fakat bu süreçte ben de günbegün nefes nefese bir şeyler yapıyordum. Normalde ordu komutanları öyledir. Bir plan yapar, başka bir şey de aklına gelmez. Objektif düşünür, objektif düşündüğü zaman da tehlikeli kalmaz. Ama ben başka biriyim. Bizim arkadaşlarımız bile bu düzeyde düşünmemişlerdi. İşte tam burada ben kim olduğuma, yine Önderlik sistemine dikkat etmenizi istiyorum. Değerlendirmem nedir? Yaşam için nefesim nasıldır? Benim için neler oluyor, bende gerçekleşmenin gücü ve kudreti ne kadardır? Takip düzeyim nasıldır, ne değildir? Bunlar önemlidir. Sonuçta böyle oldu ve bunlar şu ana kadar da aynıdır.

Benim sistemimde eski ve yeni, genç ve yaşlı, her birinin nasıl adım atacağına ilişkin önlerine plan koymuşum. Sen de söyledin: İsrail ordusu gibi her şeyi hazırladım. Üzerine de gidiyorlar, fakat benim çalışmalarım da bitmiyor. Daha başka şeyler de var tabii. O Rus bebeklerini (Matruşka) biliyor musun? Birini açıyorsun, içinden başka bir şey çıkıyor; onu açıyorsun, başka bir şey ortaya çıkıyor. İşte ben de böyle yapıyorum ve böylece düşman şaşırıyor. İnsan bunu kavradı mı, halk savaşıyla değil, savaşı kendinde hakim kılarak yürütecektir. Bu yüzyılın tarzı budur. Başka bir şey olmaz. Eskiden olduğu gibi elime kılıcı alayım, haydi vurayım, Che Guevara gibi yapayım dersin tasfiye olursun. Bunlardan daha fazla şey denemen gerekir. Hz. Ali gibi yapsam yine erken giderim. Eğer imkanınız olursa bunun, savaşı nasıl yürüttüğümün üzerinde durun.

Bir şeyi asla unutmayın: Sorumluluğu tam olarak üstlenmeyen birisi, bu ağır savaşta 24 saat sağ kalamaz. İran Şahı'nın yardımı kesmesiyle Barzani düştü. Şaşırmışlardı, Barzani'nin yüz bin silahlı adamı vardı, "direnelim" diyorlardı. O haysiyetsizler gelip bana da "bırak bu silahı, başımıza bela açıyorsun" diyorlardı. Yanıma gelip aynen böyle söylüyorlar, "o dağları silah doldurmuşlar" diyorlardı. Yüreğim 24 saat kaldırmaya yetmiyordu. Şeyh Sait serhildana kalktığında bir hafta ayakta duramadı, nefes alamıyordu. Seyit Rıza da öyleydi. Sorumluluk kaldıramıyorlardı, düşünceleri sorumluluğu kaldıramıyordu ve düşman yanlarına kadar ulaştı.

Benimki nasıldı? Ne gücüm, ne de başka bir şeyim vardı. Ama görüyorsunuz işte, günbegün nasıl oluyorum. Düşman bana yaklaştığında nasıl üzerine gidiyorum, beni kontrol etmek isteyen düşmana ne yaptım? Yemeğimi, korumamı onlar sağlıyordu. Buna karşı ben de bir şey yapıyordum. Onlar da "eski Kürt, eşek Kürt hizmetimize girdi" diyorlardı. Ben de biz kazandık dedim. Şimdi bunun nasıl olduğunun psikolojik boyutunu senin yazman gerekir. Yazmazsan derinlikli anlayamazsın. Bunun nasıl bir psikoloji olduğunu

çözmen gerekiyor. Yoksa şu anda öncülük yaptığım Kürt savaşını anlayamazsın. Nasıl bir kişiliğe sahip? Birçok çelişkiyi barındırıyor aslında, birçok ters şeyi birlikte yaşıyor. Düşmanı şaşırtmazsa savaş nasıl ilerletecek? Üç yıl boyunca düşmanın parasını, adamlarını partinin hizmetine koşturdum. Zaten Türk yazarları "Apo'yu Ankara'da biz besledik, hem para verdik, hem koruduk" demişlerdi. Bu doğrudur. Türk ordusunu uzun bir süre kendim için çalıştırdım.

Bizim arkadaşlarımız iyi savaştıkları için değil, kurduğum sistem ve yaptırdığım yanlışlarla Türk ordusunu mahvettik. Şimdi de perişan olmuşlar. Birkaç gün önce bir komutan, "PKK'ye karşı yürüttüğümüz şeyleri diğer devletlere tavsiye etmem, PKK'ye küçük bakmasınlar, hangi devlet yanımıza gelirse gelsin" dedi. Bu doğru bir sözdü. Savaşı bizden, özellikle de Botan komutanlarından öğrendiler. Yine "hiçbir devlet karşımızda durmayı planlamasın" dedi. Bizim tarzımızdan öğreniyorlar. Türk komutanları gece gündüz bizim uyguladığımız şeyleri uyguluyor. İlginç bir şey! "Bizim generallerimiz evlerini terk etti" diyorlardı. "Zabitalarımızın hepsi şu anda işsizdir, bütün komutanlarımız çadırda savaşçılarıyla yaşıyorlar, bizim ordumuz çok güçlendi" diyorlarmış. Düşman o kadar sayısına, tekniğine, güçlülüğüne rağmen başarılı olamadı. Bu da Önderlik tarzıyla çok bağlantılı. Ben şu an onların da öğretmeniyim. Daha önce de söylemiştim: Bu orduyu tanımasam benim ordumdur diyeceğim. Düşman da şu anda benden öğrenmeye, eksikliklerini gidermeye çalışıyor. Kendisini benim ordumun yerine koymaya çalışıyor. Bu da benim düşüşüm değil, başarımdır.

- Tekrar meydan savaşı üzerinde durmak istiyorum. Önderlikte yenilik, farklılık vardır, bu doğrudur. Fakat askeri bir bilim de vardır. Hangi ülkede savaş yürütülüyorsa, o ülkede zorluklar çekilmektedir.

Kürdistan'daki savaşın Türkiye'ye taşırılmasıyla Kürdistan halkı üzerindeki zorluklar biraz daha azamiye indirgenmektedir.

- Güney savaşı da bu düşünce temelindedir. Biliyorsun, Güney otuz yıldır düşmana temel teşkil ediyor. Güney'deki güçler Türkiye'ye, daha çok düşmana hizmet ediyor. Türkiye bunun için Güney'e bu kadar yardım diyor. Düşmanı oradan kopardığımızda Güney büyüyebilir. Düşman şu anda orada düşmüş, mahvolmuştur. Bu büyük bir kazançtır. Güney'deki savaşımızın amacı düşmanın Güney'deki rolünü bitirmektir. Diğer şeyler esas değildir. Türkiye için de bu böyledir. Türkiye'yi daralttık. Bir eksikliğimiz vardı: Türkiye sahasının çalışmalarını Türk solu tamamlar dedik, ama yapmadılar. Türk solu bizim 5-10 yılımızı elimizden aldı. Türkiye devriminde umudumuzu Türk soluna bağlamıştık. Fakat bu son birkaç yıldır tamamen Türkiye devrimi ile ilgileniyoruz. Sorunu sahiplenmişiz. Gruplarımız Akdeniz'e, Karadeniz'e ulaştılar. Düşman siyasi olarak bitmese de, bu söylediğimiz alanlarda daha da güçleneceğiz diye tahmin ediyorum. Şimdi de güçlüyüz, gittikçe daha da güçlü olacağız. Bu adımlar atılmazsa, tabii ki devrim sürecinde siyasetimizi düşmana tam olarak kabul ettiremeyiz. Bu nedenle de bu adımın atılması gereklidir.

- Çoğu kez görüyorum: Hem Avrupa'da, hem Türkiye'de barış yürüyüşleri yapılıyor. Yürüyüşlerde genelde Kürt çevreleri yer alıyor. Ama barış yürüyüşleri Kürtler için tam bir başarıyı da getirmiyor. Çünkü barış yürüyüşlerine Türk halkının da katılması gerekir. Bu Türk halkının görevidir aslında, Kürt halkının değil. Kürt halkının görevi TC ve diğer sömürgecilerden tarihsel intintikamını almaktır.

- Doğru. Barış yürüyüşlerini aslında Türk halkının yapması gerekirdi. Burada da taktiği doğru oturtmamız gerekiyor, size katılıyorum. Burada da yanlışlıklar var. Bunu rayına oturtmak gerekir.

- Devrim üzerine bir şey söylemek istiyorum: PKK devriminin başlangıcı ilk başta küçüktü; fakat büyüdü, genişledi. Sizin görünüşünüze göre devrim forma girmedi mi, serhildanlar dönemine girmedi mi? Biz devrime Kürt halkının serhildanıdır diyemez miyiz? Bana göre serhildan tanımlaması, bütün halkın isyana kalkmasıdır, devrimden daha geniştir. Bu nedenle bugün Kürdistan serhildanı diyemez miyiz?

- Serhildan daha büyüktür diyorsunuz.

- Serhildan devrimden daha büyüktür.

- Devrim değil, serhildan diyorsun yani.

- Bugün devrim yerine serhildan demek gerekiyor. Çünkü hareket çok büyüktür.

- Yani Kürdistan Devrimi değil de, Kürdistan Serhildanı diyelim diyorsun. Gayet tabii, devrim küçüktür.

Devrim strateji ve taktiğe göre yapılıyor. Serhildan isyandır, strateji ve taktikten önce bazı şeyler ortaya çıkar, çok da derindir, toplumsaldır.

Biz 1990'dan sonra tamamen Kürdistan serhildanı düzeyini yakaladık. Kürdistan Devrimi'nde Kürdistan Serhildanı'nı yakaladık. Bu birçok imkan yaratıyor, ama beraberinde tehlikeyi de getiriyor. Çünkü düşman serhildanları bitirebilir. Benim 1990'dan sonraki çalışmamın hedefi serhildanın düşmesini önlemektir. İşte bu

televizyon ve gazete, yine halka olan çağrılarım, bunların hepsi serhildanların soğumaması içindi. İkisi birbirinden farklı şeylerdir.

Parti içindeki devrim gerilla içindeki devrimi yürüttü. Bu da başka bir olay. Arkadaşlarımız parti içindeki devrimi güçlendiremiyorlar. Bir aradalar, ama gerilla içindekini de yapamıyorlar. Fakat arkadaşlarımızın hepsi serhildan arkadaşlarıdır, isyan arkadaşlarıdır. Parti örgütlenmesinin, gerilla örgütlenmesinin arkadaşları değil, çoğunlukla serhildanın temsilcileridir. Biliyorsun, serhildanlar illegaliteyi pek bilmez; parti taktiklerini, gerillayı pek bilmez. Çok açık hareket eder. Ama imkanları çoktur. Düşmanı oldukça uğraştırıyor. İki şeyin önderliğini yaptım. Tabii bunun için çok sabır, çok büyük hassasiyet gerekiyordu. İnanıyorum ki, devrim parti ve gerilla içinde büyüdü, ama devrim serhildanlarla da büyüdü. Kürt ve Kürdistan Devrimi daralmadı, aksine daha fazla genişledi. Devrim Güney'de de tamamen bu duruma geliyor. Doğu'da bu durumdadır. Bu serhildan temelinde gerilla çalışmasının daha da güçlenmesi gerekiyor. Gerilladan önce de parti kadrolarını güçlendirmemiz gerekiyor. Bu üç çalışma da benim şahsımda çok iyi yürütülüyor.

Yığılmanın esaslarını ben yarattım

- Bir Kürt, "Kürtlerin gelişmeyişinin, gerilemelerinin nedeni medeni cesaretlerinin zayıf olmasındandır" diyordu. Bu sizce ne kadar doğrudur?

-Doğrudur. Medeni cesaret, kendine güven Kürtlerde zayıf değil, hiç yoktur. Belki bende de çok fazla yok, ama yine de iğne ucu kadar kalmış. Uygarlık karşısında, uluslararası durum karşısında bir prensibim vardır. Normalde diplomasi yürütmüyorum. Örneğin Barzani, Talabani aklıma geliyor. Biri İran Şahı'nın yanına gitti, ayaklarını öptü. Ben bir gün İranlıların yanına gitmedim. Devrim sahipleridir, fakat kendileri geliyorlar. Bunca yıldır buradayım, ama bir tek gün bile 'rica ediyorum, şu kişiyi göreyim' demedim. İhtiyaç duyduğumda kendim yaptım. Yani onların yaptığının tersini yaptım. Kürtler şu ana kadar gidip diğer devletlerle çok ilkesiz bir temelde ilişki geliştirip geliyorlar. Diplomasi pazarı çok kötüdür. Çok sabrettim. Fakat bugün çok iyi biliyorum ki, Clinton'dan tut, Rusya'yı da görüyorsun, onlar için de tereddütlerim var, büyük ciddiyetim var. Onların içindeyim; kimim, nasılım biliyorlar, onun için de saygı duyuyorlar. Türklerin de saygısı gelişmiş, çok ilginç! Onların bir generali bile bana "Sayın Öcalan" dedi. "Bunun adını böyle analım" diyor. Bu son toplantılarında "Sayın Öcalan dememiz gerekiyor" demiş. Bunlar oldu. Önceden bizi çok bitmiş sayıyorlardı. Peki, bu nasıl oldu? Kendi yerinde ağır olacaksın. Bu durumlar kendiliğinden oluşmadı, çok hesap yaptım. Şimdi parlamento üyesi "Kürt diplomasisi oluştu, saygınlığımız oluştu" diyor. Hayır! Bunlar doğru değil. Yığılmanın esaslarını ben yarattım. Devletler bunları kabul etmeden önce benim yanıma geliyorlar. Örneğin Almanya. Böyle söyleyenlerin hepsi delidir, onlara değer verdikleri yok. Biz işimizi böyle yapıyoruz.

Bu ağırlık, bu ciddiyet önemlidir. Eğer inkar etmeseler, dürüst olsalar, Kürtleri uluslararası alanda kabul ettirebiliriz. Ama onlar da oynuyorlar, çok küçük oynuyorlar. Bu ayıptır. Buna karşın bir büyüme de var. Bunu da görmek gerekir. Oynanmazsa ve iyi çalışılırsa, yavaş yavaş değer verilir. Japonya'dan tut Amerika'ya kadar çalışmalar daha da büyüyecek; yani çalışma rayına oturuyor. Ama şundan korkuyorum: Çoğu kişi bununla oynuyor. Gerillayla nasıl oynuyorlarsa diplomasiyle de oynuyorlar. Ben nasıl büyük toplumsal yaşamı yaratıyorsam, arkadaşlar da bu toplumla oynuyorlar. Fakat buna rağmen çok değerli, çok saygılı şeyler de oluşuyor.

- Belli bir süredir okuldayım. Konuşurken şöyle bir cümleyle konuşmaya başladınız. Cümleyi değil, ama cümlenin anlamını söyleyeceğim: "Ben kendimi tekrarlamaktan çekiniyorum. Tekrarlamak benim için mahvolmaktır. Fakat ben söylediklerimi de tekrarlamaya mecburum." Siz biliyor muydunuz, Stalin bile yılda bir kez konuşma yapıyordu. Konuşma günü bütün halk, dükkanından tut sokağa ve eve kadar herkes Stalin'in onlara yeni bir şey söyleyeceğini biliyordu.

Sayın Başkan, bazen televizyonda konuşma yapıyorsunuz. Acaba bu durum siyasi bir kişilik olarak sizin otoritenize bir etki yapmaz mı? Evinde Önderliği dinleyen halk, bir daha kadroyu dinlemek istemez. Çünkü orada kadronun herhangi bir rolü kalmıyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

- Söylediğiniz şeyler doğrudur. Bu beni mahvetmiş. Değil iki kez, bin kez tekrarlama var. İki kez tekrarlama benim için yoktur. Bin kez tekrarlama bir işkence gibi devam da ediyor. Sonuç itibarıyla bu durum kadronun oynayacağı rolü boğuyor. Fakat burada başka çare yok. Ben yapmazsam yapacak başka kimse yok. Önderlik şartlarını bir tarafa bıraktım, fiziğimi bile mahvettim; hemen hemen nefesim bitti, gözlerim çok

yoruldu. Bir konuşma yapınca kadar eriyip gidiyorum. Şimdiye kadar bunun için başka bir çözüm bulamadım. Belli bir süreye kadar da böyle devam edecek. Ne zaman elimi çekeceğim belli değil. Otorite çok güçlenmiş, ama bunun başka sahipleri de vardır. Dönem demagoji dönemidir. Düşman için büyük bir demagoji yürütüyor, bazı karışıklıklar ortaya çıkarıyorum. Bizim insanlarımız sessizdir, laldır. Ağzını açınca kadar da onunla ilgileneneğim. Bu meşhur bir yöntemdir. Kürt uzun bir süredir düşmüştür, konuşmıyor, diyalog kuramıyor, tartışma yapamıyor. Beyinlerini doldurmazsam Kürt ölmüştür. Ne yapabilirim? En büyük sebeplerden birisi budur. Diğer bir şey de var: Doğru olmayan birçok şey hakimdir. Bunun için gazete, kitap çıkardım. Doğru olmayan şeylerin tam tersiyim. Çoğunlukla kendimi dinlemek, düşünsel olarak biraz kendi kendimle yoğunlaşmak istiyorum. Tabii buna fırsat yok. Bu sorunlar serhildanları bitirdi. Bir halk serhildana kalkınca, önderliğiyle karşılıklı ilişki içinde olmalı. Olmazsa serhildan düşer. Bu, serhildanların zorunluluğudur. PKK kadrosu üzerinde 24 saat sürekli durmazsam elden gider. Bütün bunlar istemimden değil mecburiyettendir. Ben demagojiden nefret ediyorum. Örneğin Demirel de günde on konuşma yapıyor. Aslında önderlik yılda bir kez konuşma yapmalıdır. Tabii ki Demirel demagoji yapıyor, fakat ben yüzde yüz zorunlu bir ihtiyaçtan yapıyorum. Ne zamana kadar yapacağım? Bu arkadaşların dilleri çözülüp diyalog kurma durumuna gelince, Kürt halkı tartışma düzeyine ulaşınca, hatta ulusal kararlara varınca bırakabileceğimi tahmin ediyorum. Yapmazlarsa bırakmam. Tabii burada bu çalışmayı yürütürken kendimi de ihmal etmiyorum. Bana gerekli olanı da mutlaka yaratıyorum. Buna da monolog denilir. Herhalde monologun ne olduğunu bilirsiniz? 'Mono' Fransızca'da tek demektir. Monolog ise kendi kendiyile diyalogdur. Bu da bende çok güçlüdür. Sadece diyaloglar, kitaplar değil, bu noktada başka bir şey var. Yaptığım konuşmalar bin kez tekrarlınsa da, aslında her yeni konuşma diğerinden daha derin, daha güçlüdür. İstersen konuşmalarımın üzerinde dur. Hepsinde aynı derinliği görmen mümkün değil. Bu biçimiyle tekrarlamıyorum, tekrarı kabul etmiyorum. Eğer bir konuda tekrar varsa da mutlaka derinlik kazanıyor. Bir santim kadar yerden başlasan, sonunda deniz gibi bir derinliğe ulaşırsın. Buna böyle bakacaksın, yani derinleşe derinleşe gidiyor. Fakat sorun hep aynıdır. Ben ilk başlarken de "Kürdistan sömürgeci" dedim. İdeoloji bu kadardı, iki kelimeydi. Şimdi de söylüyorum. Ama daha derin açıklamalarla ve kavratarak.

Kadının binyıldır karşılanmamış
arkadaşlık ihtiyacını karşıladım

- Sayın Başkan, siz marksist ideoloji ile tanınıyorsunuz. Marksistler 'yoldaş' kelimesiyle anılıyorlar. Örneğin, yoldaş Stalin, yoldaş Lenin, Başkan yoldaş... Acaba size neden Başkan yoldaş ya da Başkan yoldaşım denilmiyor?

- Arkadaşlarımızın, halkımızın eksikliğidir. İlk çıkışımızda bize bu adı verdiler. Aslında bu doğru değildi. Burada yanlışlık vardır. 'Başkanım' demek, 'Benim büyüğümün, benim sahibimsin' demektir. 'Im' eki özel mülkiyetle bağlantılıdır, mülk yapma istemidir. Tabii herkes serbesttir. Sahte bir tarzda arkadaşım demekle arkadaşlık olmaz. Bunu da bilmen gerekir. Benim tarzım her gün başlarına vuruyor. Örneğin dün gördün, bana allahtır diyor. Dakikada kadının elini tutuyorum, senin arkadaşınım diyorum, dakikada bunu ona kavratmaya çalışıyorum. Yani senin allahın, istediğin önderin değilim noktasını anlatmaya çalışıyorum. Arkadaşlar da beni Nemrut gibi, Firavunlar gibi yapmak istiyorlar. Tabii burada ne Firavun var ne de senin hizmetçinim. Ben senin arkadaşınım.

Çocukluğumdan beri bu sanat üzerinde duruyorum, merakın varsa açarım. Kürdistan'da arkadaşlık temelinde kendini hazırlayan kimdir? Benim bu yönlü tecrübelerim çoktur. Mesela buranın sahibi, güç sahibi birisiydi. Ama toplantıda ilk ne söyledi, biliyor musun? Siyasal tecrübesi de çoktu. "Seni gördüğümde bana çocukluk arkadaşımın gibi geliyorsun" diyordu. Allah Allah, bu nedir dedim. "Çok samimi bir arkadaşım gibisin" diyor. Bu özelliğimi fark etmişti. Arkadaşlıkta güçlüyüm. Zaten onun için buraya bu kadar geliyorlar. Bende kendi çocukluklarını görüyorlar. Devlet sahibi bile olsa, çoban bile olsa bu böyledir. Benden rahatsız olmuyorlar. Ben her zaman, çocukluğuma ihanet etmedim diyorum. Bende çocukluk yaşıyor.

Çok ilginç! Şimdi Kürt çocuklarına bakıyorsun, Önderlikle beraber oluyorlar. Burada bir gerçeklik var. Kadınların hepsi benimle birlikteler. Neden? Çünkü gerçek bir arkadaşlık var. Erkekliğim olsaydı, mümkün

müdür, hiç birisi yanaşmaya cesaret etmezdi. Her zaman söylüyorum: Yıllarca eşi ile beraber olan bir kadını bir gün toplantıya çağırıyorum, bakıyorum ki eşinden uzaklaşıp bana yakınlaşıyor. Psikolojik olarak yoldaşlık, arkadaşlık temelinde olduğumu biliyor. Neden? Çünkü kimse onunla arkadaşlık geliştirmemiş. Binyıllık arkadaşlık ihtiyaçlarını kimse karşılamamış. Onu da ben yapıyorum. Etrafıma bu kadar insan geliyorsa, bu tamamen arkadaşlık ölçüsüne bağlıdır. İnsana yaklaşmasını biliyorum. Düşmanım bile olsa, ona yaklaştığımda kesinlikle saygım vardır. Sadece PKK içinde değil, daha önce de böyleydim. Onun için arkadaşlara da söylüyorum: Benim sizinle ilişkilerim arkadaşlık temelindedir. Hatta bir sloganım da var: Arkadaşlık ilişkileri her şeyden daha büyüktür, en büyük güçtür.

PKK kadrosu Önderlik esasları temelinde yetişiyor

- Merkez Komite toplantısı olduğunda ilk önce Merkez Yönetim üyeleri mi konuşuyor, yoksa siz mi konuşuyorsunuz?

- Ne kadar derinliğine ve genişliğine tekrarlasam da, bizim arkadaşlar kendilerine göre konuşuyorlar, yani kendi konuşma tarzlarını bırakmıyorlar. Bu bir yönüyle demokrasiyken, diğer taraftan merkezin inkarıdır. PKK'de adı merkezdir, ama kendisi merkez değildir. Ben zorla kimseyi merkez yapmıyorum, istemiyorum da. Çok yardım da sunuyorum, durumları iyidir, güç sahibidirler. PKK'de merkez olmak büyük bir güçtür. Ben şimdi bir etiket yapıştırıp merkezdir desem doğru olmaz. Çünkü 20 yıldır merkez üzerinde duruyorum, ama hala merkez olamamışlar. Bunları söylemem ayıp değil. Merkez rolünü tam oynarsa devrim başarı kazanır. Eğer devrimimiz hala başarıya ulaşmamışsa bu, merkez olamadığımız anlamına geliyor. Eğer ben merkez çalışması yaparsam, o zaman merkez de benim, politbüro da benim, önder de benim. PKK'li arkadaşlar merkezden kaçıyorlar, merkezi çalışmaya tenezzül etmiyorlar. Bir toplantı çalışmasına bile tenezzül etmiyorlar. Bir sigaraya verdikleri değeri merkez çalışmasına vermiyorlar. Çok ilginç! Bu merkez neden böyledir? Önderlik güç ve kudreti temsil ediyor; bunun için de çok büyük bir çalışma isteniyor, bu çalışmaların hakkı isteniyor. Merkez demek önderlik demektir. Demagojiyle merkez olunmaz. Bunu anlıyor musunuz? Örneğin bizim bazı arkadaşlarımız var. Merkezin demagojikliğini, dogmatik bir merkez olduğunu ispatladılar. Yani iflas etti. Hatta isim bile verebilirim. Dogmatizmle büyük bir merkez olmaya girişti, onun verdiği zararı kontrgerillanın verdiğini sanmıyorum. Merkezi yanlış anlıyor, çoğunluğu da merkezden kaçıyor. Her türlü çalışmaya tenezzül ediyorlar, fakat merkez çalışmasına ilgi duymuyorlar. Buna rağmen parti yenileniyor. Merkez olmazsa da binlerce PKK kadrosu yetiştiriyorum, merkez zeminini genişletiyorum. Merkez zemini genişlediği zaman uzaklaşmıyorlar, bırakmak da istemiyorlar, yavaş yavaş parti merkez çalışmalarına geliyorlar. PKK'de bu noktada adımlar atılıyor. Konuşmak o kadar önemli değildir. Önemli olan temel bir dilin oluşmasıdır. Bu arkadaşları her ne kadar eleştiriye tabi tutuyorsam da eskisinden daha iyiler, yetişiyorlar. Bunlar halk önderlerinin sorunlarıdır. Halk önderliği nasıl yapılır sorunudur. Örneğin Stalin yetiştirmesini bilemedi. Stalin'in kendi merkezinde nasıl bir çalışma yaptığını sanırım bilirsiniz. Kruşçev'i çıkardı, hatta Gorbaçov'a kadar birçok reformisti çıkardı. Stalin'in korkusu, önderliğinin elinden gitmesi kaygısıydı. Fakat bu yaklaşım bende yok. Ben Stalin'in tam tersiyim. Stalin'i anlıyorum, değer de veriyorum; fakat Stalin'in parti içindeki Merkez Komite yöntemlerinin tam tersini uyguluyorum. Bizde herkes serbesttir. Ama diğer taraftan sistemi ve sistemin tedbirlerini oluştururken, devrim esasları üzerine yapmazsam dağılırlar, kendi kendilerini dağıtırlar. Stalin kendi elleriyle insan öldürdü. Ben kendi ellerimle kimseyi öldürmedim. Sistem içerisinde perişan oluyorlar, mahvoluyorlar. Bu konuda büyük bir tecrübem var. Sosyalist partilerde bunları anlamak lazım. Şimdiye kadar yaptıklarımı hiç kimse anlamadı. Stalin'in, Mao'nun tecrübelerini büyük aldım; Lenin'i özellikle parti meselesinde, merkez meselesinde tamamlıyorum diyebilirim. Büyük bir yanlışlık da değil. Yürütüyorum. PKK'nin şimdiye kadar dağılmaması işte bu sisteme bağlıdır. Ölü bir halktan bu kadar yiğit insanlar çıkıyorsa yine bu sisteme bağlıdır. Dürüsttür, iyidir, işlenirse insanlık düzeyinde yerini bulabilir.

- MK'nin oturtulmamasının sebebini partinin ve önderliğinin başarısına bağlıyorlar. Acaba oturtulmamasının diğer bir sebebi, kadroların kendisini küçük görmesinden midir? Sebep bu mudur? Önderliğin başarısı partinin başarısıdır. MK kendi çalışmasını yürütmüyorsa, her yerde küçük önderler mi ortaya çıkıyor? Ve bu küçük önderler büyük önderin taklidini yapıyorlar. Bunun için de çalışmalar geriliyor, kötüye doğru gidiyor. Acaba MK'nin oturtulmaması bir sebep midir? Ya da sistemin kendisi mi her yerde bir önderinin olmasını istiyor?

- Uzun bir süre Merkez'in kendi rolünü oynamasını istedim. Yıllarca yardım ettim, destek sundum. Bunun birçok sebebi de var. Merkez önderliğe tenezzül etmiyor. İmkanları yok denilemez, tenezzül etmediler, korktular; ucuz, dogmatik yapmak istediler. Tam bir sübjektivizm söz konusu. Merkez'in yapması gerekeni merkez yapmayınca hem kadro, hem üye, hem komutan, her birisi kendisini bir önder sandı; hatta benden daha çok kendilerini önder sandılar. Bu da karışıklığı, geriliği yarattı. Sonuç sizin de vurguladığınız gibi oldu. Fakat burada başka bir şey daha oluyor. PKK kadrosu Önderlik esasları üzerine yetişiyor. Bu da küçük bir şey değildir. Yüzlercesi, binlercesi "kendimizi önder sanıyoruz" diyorlar. Eğer önlerine koyduğumuz çerçevede sistem üzerinde yürürlerse, merkezin yapamadıklarını bütün PKK kadroları yapabilir. Şu anda da öyle yürüyor zaten. Eksikliklerimiz güçlenmemizin kaynağı oldu. Daha çok çalışmak gerekiyor. Biz aslında PKK'nin hepsini merkez yaptık. Diyebilirim ki, bir parti üyesi diğer partilerin merkezlerinden yüz kat daha bilinçlidir. Git sıradan bir kızla konuş, şaşırıp kalırsın, o kadar bilinçlenmiştir. Önemli olan gittikçe büyüyor olmalarıdır.

Yine de önderlik gerekiyor, merkez gerekiyor. PKK kadrosuna, PKK savaşımına göre merkezin büyük olması gerekiyor. Tam oluşmasa da, temelde bir şeyler oluyor. İsmail Beşikçi bu noktada bir şey söyledi, iyi tespit etmişti. "Düşman, 'Apo ölürse bu iş çözülür' diyor. O zaman bizim görevimiz binlerce Apo yaratmaktır" diyordu. Bu yerinde bir sözdür. Zaten şimdi yaptığımız budur, böyle yürümesi de gerekiyor. Düşmanın kontrol edebileceği bir merkez olabilir, fakat binlerce Apo yaratan bir sistemi düşman tasfiye edemez.

- Bu dediğiniz mümkün müdür?

- Başka çare yok.

Kürt dili ve diğer lehçeler için
özgür ortamlar yaratmak istiyorum

- Ben kültür ile ilgili bazı sorular sormak istiyorum: Size göre Kürtçe dili PKK'de ne zaman resmi bir dil haline gelecek? Benim amacım şu: PKK içindeki toplantılarda, kendi içindeki yazışmalarda, Önderlik ile kadro arasındaki diyaloglarda Kürtçe ne zaman resmi bir dil olacak?

- Bu soru bizim için hem çok önemlidir, hem de önemli değildir. Benim yapmak istediğim, hem Kürt dili hem de diğer lehçeler için özgür ortamlar yaratmaktır. Şimdi Kürtçe resmi dildir diye ilan etsem, dilin kendisi zarar görür. Birinci neden, birçok kimse anlayamaz. İkincisi, dil daha oluşturulmamıştır. İç içe geçmiş birçok lehçe var. Bu, parçalanmanın, cahilliğin sebebi olur. Doğrusunu söylemek gerekirse yarattığımız zeminde herkes konuşabilir, hatta aşiret dilini bile konuşabilir. Buna karşı olmamak lazım.

Seçkin dil için ise bir komitenin yavaş yavaş üzerinde çalışması gerekir. Bunun tam zamanıdır, imkanları da yaratılmıştır. Yüksek Kürtçe için bir komite oluşturulmalıdır. Dilden kim anlıyorsa, şimdiye kadar nasıl geliştiğini araştırabilir, bilgileri toparlayabilir ve bu komite de uzun bir süre çalışarak yüksek bir dil oluşturabilir. Yani Sorani, Dımili, Kurmanci, Gorani oluşturulabilir. Sonra da halk bunu dili haline getirebilir. Dil sisteminin böyle yürütülmesi gerekir. Bu yapıncaya kadar da her lehçe kendi alanında faaliyet yürütür, o dillerle türküler söylenir, konuşmalar yapılır, hatta ne yapmak istiyorlarsa özgürdürler. Sonuna kadar özgürlük... Burada bunun kanunlarını oluşturamayız. Bu doğal bir gelişme içinde olmalıdır. Doğal gelişen her olguda hem zaman hem mekan gereklidir.

Örneğin daha önce de "Kürtlük için bir şey yapmak istiyorsan, öncelikle Kürt dili" diyorlardı. Bunları kendi önüme hiç engel yapmadım. Bazıları yüzyıldır dil için bir şeyler yapıyorlar, ama Kürtlük için tek bir şey yapmıyorlar. Ben güçlü bir Kürtçe ile devrime başlamadım. Türkçe ile devrime başladım. Şimdi devrime en büyük hizmeti yapıyorum. Kürtlüğü böyle genişlemesine ve derinlemesine götürüyorum. Değişik lehçelerden birçok kitap da çıkıyor. Bunları kendim yapmadım, bunlara yol açtım. Siyasal ve ideolojik imkanlar yarattım. Birkaç yıl sonra göreceksin ki, Kürtlük de en büyük yerini alacaktır. Yürütülen de, doğru olan da budur. Diğerleri pek iyi yapmıyorlar, sorunu darlaştırıyorlar; böyle giderse zarar verecekler.

- Birkaç yıl içinde Kürdistan Devrimi bazı haklarını elde edebilir diyebiliriz. Önderlik, Kürt dili için bir siyaset geliştirmezse ilerideki süreç için zararlı olmaz mı?

- Bizim için o kadar büyük bir sorun değil. Biz belki bir dönem kendi okullarımızda Türkçe ve Arapça dili de kullanabiliriz. Bundan kesinlikle korkmamak lazım. Fakat yavaş yavaş Kürtçe okullar da kurmak gerekiyor. Bunlar ilk başlarda belli bir dönem birlikte yürütülecektir. Kürtçe zayıfsa, çevremizdeki halkların dili hakim

olacaktır; belli bir dönem sonra dengeli bir şekilde aynı düzeyde olacaktır. Daha sonra da yüksek Kürtçe hakim olur. Her şeyden önce kendi siyasetimizde özgürlüğü tam yakalayabilirsek, kültür de ona paralel olarak gelişip hakim olur. Bunun için dil düşmanlığı yapmamak lazım. Dil düşmanlığı yaparsan hiçbir şey kazanamazsın.

Ama kendi dilin üzerinde de çok güçlü duracaksın. "Düşman dili ile başladım, onunla devam edeceğim" yaklaşımında olmamak kadar, bu konuda dogmatik de olmamak lazım. Ya da "kendi dilimden başka hiçbir şey öğrenmem" yaklaşımı da doğru değildir. Her iki yaklaşım da aynıdır. Her ikisi de zararlıdır. Burada dengeyi yakalamak gerekir. Ben lehçeler dahil, kim ne istiyorsa onu yapsın, ama diğer taraftan güçlü bir dil de gerekiyor diyorum. Birkaç çocuğu anaokulundan başlayıp üniversiteye kadar örgütlemek gerekir. Bu biçimde olursa büyük sorunların çıkacağını sanmıyorum. İmkanlar yaratılıyor. Öğretmenleri bir araya getirip planlar ve projeler yapılabilir ve çalışmalar bu biçimde yürütülebilir.

- Bu iyi bir düşüncedir. Ama şunu da unutmamak gerekir: Düşman bize karşı ilk savaştığında dilimize karşı savaş yürüttü. Siz de biliyorsunuz ki, dilin kaybolması yavaş yavaş halkın kaybolmasıdır, halk kültürünün kaybolmasıdır; düşman dilinin konuşulması, düşman kültürünün sevilmesidir.

- Hayır. Dünyada da ispatlanmıştır ki, kavmiyet yaklaşımı gerici bir fikirdir. Kavmiyet gericiliği temsil ediyor. Gerici kavmin kültürünün de, dilinin de hiçbir değeri yoktur, yanlıştır ve yavaş yavaş ortadan kalkacaktır. Bu yaklaşım insanlığa karşıdır. Doğrudur, düşman senin dilini esirgiliyor; kendi yaşamını, kendi dilini hakim kılıyor, onu sana sevdiliyor, kendi dilinden nefret etmeni sağlıyor. Burada büyük bir tahribat vardır. Ama başka bir şey daha vardır. Ben Türkçe'yi çok fazla öğreniyorum. Hatta Türkiye Cumhurbaşkanı'ndan daha çok Türk özelliklerini seviyorum. Fakat bunlar Kürtlüğü sevmem önünde engel değildir. Tam tersine en büyük Kürtlüğü de yaptım. İşte bu enternasyonalizm, hümanizm, kardeşlik meselesidir. Bunları beraber yürütemezsen, çok büyük bir yanlışlığa düşersin. Dar kavimcilik Ermeni, Süryani halklarının ölümlerine sebep oldu.

Diğer taraftan kendini eritmemek de önemlidir. Ben kendimi eritmedim. Benim ilk şartım neydi, biliyor musun? Çocukluğumdan itibaren erimeyi durdurdum. Büyük bir memur da oldum, üniversiteyi de bitirdim; ama erimemek için hakim olan yaşama tenezzül bile etmedim. Ben seni eleştirmek istemiyorum, dil öğrenmek de önemlidir. Fakat şu anda başımı bile kessen, kimsenin dilini öğrenemiyorum. Birçok dil vardır; sen bana Avrupa'nın tümünü versen onların dilini, yaşamını öğrenmem. Ben dar bir kavimci değilim, çok insançılık, fakat konuşmuyorum, sevmiyorum. Kardeşliğe ve birliğe ne hizmet ediyorsa onu seviyorum. Bu konuda kendimi terbiye ettim.

Kardeşliğin temeli Kürtlüğü büyütmektir. Bu Kürt halkı için de iyidir. Örneğin Barzani Kürt elbisesini giyiniyor, ama düşmanın en büyük kölesi de odur. Her zaman Kürtçe konuşuyor; fakat Türk kavmine, Türk faşizmine yaptığı hizmeti Türkler kendilerine yapmıyor. İşte burada mesele sadece elbise giymek, Kürtçe kelimeler konuşmak değildir. Sorun kardeşliğe, büyüklüğe olan saygıdır. Kardeşliğe gösterdiğim saygıyı şimdiye kadar hiçbir önder göstermemiştir ve buna devam edelim diyoruz. Türkler karşısında kendimi kesinlikle küçük görmüyorum. Onların pašalarına, başkanlarına saygım büyüktür. Ben bir çobanım, basit bir köylüyüm. Fakat aldığım dürüst ulusal bilinç; Kürtler de bir halktır, Kürtler de şerefli bir halktır ve mutlaka kabul edilmesi gerektir.

Barzani bir tarz icat etti. Kürt elbisesini giydi, Kürtlerin dilini konuştu, ama Kürtleri mahvetti. Bu büyük bir derstir. Aydınlarımızın ağırlıklı olarak onların üzerinde durmaları gerekiyor. Yanlış bir şey yapmasınlar. Kürtçe okul olur, hatta üniversiteye kadar da açılabilir; fakat onun için zaman gerekiyor, hazırlık gerekiyor. Bu bilimsel bir meseledir; bilimsel bir araştırma gerekiyor, imkan gerekiyor. Yasaklar veya elbiselerle olmaz, birkaç basit Kürtçe kelimeyle de olmaz. Bu ispatlanmıştır. Bazıları benim hakkımda "neden Kürtçe konuşmuyor?" gibi bir takım yanlış şeyler söylüyorlar. Hayır! Ben Kürtçe çalışma yapabilirim. Başta da belirttiğim gibi, Kürtçe bir türkü için devrime başladım. Kimse kendini kandırmasın, kimse üzerimize ucuz konuşmasın. Dil ve kültür üzerine yaptığım çalışmaların değeri büyüktür. Bunları birbirinden ayırıyorum. Halk kültürüyle, halk yüreğiyle nasıl birlikte olunabilir, yine halk düşmanlarıyla nasıl mücadele yürütülebilir? Bu iki noktayı iyi anlıyor ve uyguluyorum.

Edebiyat devrimin hitabıdır

- Burada edebiyata geçmek istiyorum. Çünkü birbiriyle bağlantılı konulardır. Türkçe'yle Kürt edebiyatı yapılabilir. Biliyoruz ki Yaşar Kemal, Yılmaz Güney gibi Türkçe yazarların...

- Ahmet Arif...

- Ahmet Arif vb... Evet, Arapça ile yazılmış bazı şeyler var. Diyorum ki, Kürt dilinin temeli oluşmazsa Kürt edebiyatı da Kürt diliyle yazılamaz.

- Doğru. Kültürel, edebi olarak gerileriz diyorsun. Burada sana bazı noktaları açacağım. Ben dilsiz bir edebiyat çalışması yürütüyorum. Bugün bir ders verdim. Dikkat edersen edebiyat dersinin temeliydi. Edebiyat için dilden önce başka şeyler gerekiyor. Hatta Kürt edebiyatının dilini yakalamak için, Kürt toplumunu birbirinden ayırt etmek gerekiyor. Bu da dilden önce psikoloji istiyor, bilimsel sosyoloji istiyor. Fakat bunlar yok denecek kadar azdır. Kürt toplumunu birbirinden ayıramazsan, Kürt psikolojisini tanıyamazsan Kürt edebiyatını yapamazsın. Bu çok önemlidir ve devrimle oldukça bağlantılı bir olaydır. Düşmanın yarattığı kişilikle devrimin yarattığı kişilik arasındaki, düşmanın binyıldır üzerimizde hakim kıldığı yaşamla özgür yaşam arasındaki farkı göremezsen, hatta onun acısını içinden duymazsan edebiyat yapamazsın. Bu noktalar çok önemlidir, esastır. Dil ikinci planda gelir. Olursa çok iyi olur, olmazsa da ağlamamak gerekir. Ben Kürt toplumu üzerine bir roman, bir kitap yazsam, bu kötü bir şey olmaz. Belki ileride dil daha da güçlenir; tercüme de iyi yapılırsa daha büyük değeri olur. Kürtçe de yapsak iyidir. Fakat baktım ki Kürt dilinin zemini yok, o zaman da yazsan büyük bir eksiklik olur. Kürt toplumunun psikolojisini Kürtçe yazarsak iyi olur.

Sizin yaptığınız çalışmalara da değer veriyorum. Daha da yapabilirsiniz. Ne kadar derinleştirilip geliştirilirse o kadar iyidir. Bu temelde Kürtçe'ye katkılarınız için size teşekkür ediyorum.

- Ben teşekkür ederim.

- Baktın ki dar oldu, Rusça yaz. Birçok kişi Türkçe de, Rusça da yazıyor. Rusça da yazsan yine Kürt romanıdır, Rusça tercüme edilmiş denilir. Ruslar Kürtleri erittik diyebilirler mi? Yüzde yüz Kürtsün, Kürt romanını yazmışsın, ama birisi Rusça'ya çevirmiş. Kendin de Rusça yazmış olsan tercüme sayılır, yine roman senin romanıdır. Bu sorunun üzerine kısaca durmak istiyorum. Birinci elden istenilen, Kürt toplumunun bu kapısını açmak, hatta parça parça etmek gerekiyor.

Kürt kişiliğini ya da düşman içinde erimiş bir kişiliği iyi bir Kürtçe'yle de yazsan, bu Kürtlerin romanı olmaz. Bu nasıl bir Kürt romanı olur? Belki ihaneti tarif eder. "Kürt erkeğidir, iyidir, erimiş ve Türkleşmiştir" dedikten sonra, bunu Kürtçe yazmışsın, kaç para eder. Erimiş, teslim olmuş, bitmiş desen de, o Kürt'ün yaşamı değildir. Bu yanlışla girilmemesi gerekiyor. Yazdığınız şeylerde Kürtlük biçimde vardır, dilde vardır, ama yazdıklarınızın Kürt'ün özüyle alakası yoktur. Bu eksikliğe girmemek gerekir.

- Kürt romanı, Kürt edebiyatı yazıldığı zaman çoğu kez devrim ve edebiyat deniliyor. Bunu nasıl anlıyorsunuz değerli Başkan? Yani bu yazılan roman da kendi içinde bir devrim mi yaratacak? Siyasi kadrolarla ordu komutanları, savaş kişiliği vb bu romanda yer alacak mı? Örneğin korucular çoğu kez zarar da verdi. Siyasi kişiliklerden de bugün bahsedilmiyor!

- Romanında bunlara yer verebilirsin.

- Ya da savaşçı bir kişi sorumlu bir arkadaşı daraltıp ölümüne sebep oldu diyelim, bu da görülmeyebilir.

- Anladım, söylediğin noktaları iyi anlıyorum. Her şeyden önce Kürt romanı nedir diye soruyorsunuz. Kürt zemininde roman var mı, yok mu? Kürt'ün durumu roman olur mu, olmaz mı? Roman nedir? Bunu tarif etmek istemiyorum, benden daha iyi biliyorsun. Roman çalışmasında, daha önceden varolan destanları, örneğin -Ortadoğu'da da birçok destan var- Mem □ Zîn de bir roman sayılır, aydınlatabiliriz. Döneme uygun olarak Kürt romanının üzerinde durmak gerekiyor. Örneğin Mem □ Zîn'i romanlaştırmak gerekiyor. Tercüme etsen bile, halka eskisi gibi kavratamazsın. Bu noktada bir şey söyledim: Kürtçe kelimelerle yazmayın demiyorum. Böyle yazarlar zaten var.

Roman gerçekliktir, bir demagoji değildir. Eğer toplumda yeni bir şey yaratılmazsa, ortaya dağılma ile yenilenme arasında bir şey çıkar. Yenilenme olursa dağılma ve toplanma olur. Sizin de belirttiğiniz gibi birisi çok zarar görüyor, birisi ise çok başarıyor. Bu iki tip üzerine çok derinlikli durmak gerekiyor. Ayağa kalkan tip üzerinde de çok derin durman gerekiyor. Sadece birinin üzerinde durursan objektif bir roman olmaz, övgü olur. Övgüyü de romandan saymıyorum. Övgü yazmayın.

Gerçekliğe karşı yazarsan, bu da retçilik olur. Ne övgüyü ne de reddi yaz; ne her şeyi kabul et ne de her şeyi reddet. Bunlar yanlıştır. Sizin de söylediğiniz gibi bazı kişiler, devrimin insanları daralttığını söylüyorlar! Bunları çok geniş açmak gerekir. Hatta ben bunu daha çok seviyorum. Devrimin ortaya çıkışıyla kim daraldı, nasıl daraldı? Zor da olsa yeni bir şeyler yapılıyor. Kim, nasıl yapıyor? Bunu geniş açmak gerekiyor. Arada kalanlar ne onu ne de diğerini bırakıyor. Üç tiptir aslında, üç yaşam. Bir roman içinde bu üç yaşam üzerinde de durman gerekiyor.

Diğer bir şey ise, başlangıcı var, ortası ve sonu var. Roman çerçevesini böyle verebiliriz. Tabii roman dili önemlidir. Türkçe, Kürtçe, Arapça, Rusça, fark etmez. Hangi dili uygun görüyorsan yazabilirsin, hiçbirisi kötü değil. Fakat roman, sadece gerçek şeyleri yazmaktır. Gerçeklikten çok uzaklaştın mı çok hayali olur ve bir değeri olmaz. Yine övgü veya retçilik olur. Bunun da bir değeri olmaz. Sadece gerçekleri birleştirirsen de anı olur. Ne yaptı, ne yapmadı? Anı ise roman değil, öyküdür.

- Tam öykü de diyemeyiz.

- Tam öykü de değil, öyküye yakındır. Öyküye yakın yazarsan roman olmaz. Bizim arkadaşlar öyküleri iyi yazıyorlar. Hatta yazarlarımız bile var. Ama roman yazamıyorlar. Çünkü romana bir şeyler katman gerekiyor. Nasıl katacaksın? Kötü yanını katacaksan, tam katman gerekir. Eğer kötü tarihi yazmak istiyorsan, adeta icat etmen gerekir. Kötü olan nasıl darlığa düşüyor, sonu ne oluyor? Bu senin çalışmandır, sanatındır, edebiyatındır. Ben de bir roman kahramanıyım. Önderlik yapıyor mu, iyi şeyler yapıyor mu, bazı şeyleri kaydırıyor mu, saptırıyor mu? Bu böyle devam ederse kendisini mahvedebilir, eleştiri konusu olur. Bunları sonuna kadar da açabilirsin. Buna da bir sayfa aç.

Bunlardan önce aynen bir bilim adamı gibi gerçekliği açman gerekiyor. Bilim tarihi olayları nasıl tespit edebiliyorsa, sen de öyle olacaksın. Sonradan bazı şeyleri de kendin katacaksın. Katamazsan masalcı olursun, öykücü olursun. Roman için ilk önce devrimin derinliğini anlayacaksın, daha çok kendinden bir şey katacaksın. Örneğin bu konuda Rus edebiyatı çok zengin. Çernişevski, Dostoyevski, Tolstoy büyüktürler. Tahmin ediyorum ki, söylediğim bu noktalar onların romanlarında vardır.

Fransa'nın da böyle romanları var. Hatta islamiyette de var. Ben okumadım, ama islamiyette Nech'ül Bel'ğa olayı var, belki tekniği yok ama bir roman gibidir.

- Edebiyatta beni en çok korkutan budur. Siyasi dergilerde, makalelerde devrim edebiyat, devrim roman gibi düşünceler var. Edebiyat devrimi kendi içinde yaratabilir. Eğer doğru bir roman ise, kendi vicdanından uzak değilse, devrimci yaşamın gerçek parçası ise, o roman yaşamı kendi içine alabilir, emebilir, buna mecburdur. Örneğin Kuzey Kürdistan devrimi var. Ben ister devrim tarafı olayım, ister olmayayım, roman çerçevesi içerisinde Kuzey Kürdistan gerçeğini yansıtmak istersem, bu devrimden de söz etmeye mecburum. Bu bir gerçekliktir.

-ÊSevmesen bile...

- Sevmesem bile gerçeğe göre yürümek zorundayım.

-ÊFransız Devrimi'nde de öyleleri çoktur. Sovyet Devrimi'nde de vardır.

- Tolstoy'un kendisi de öyle.

-ÊTolstoy, ...

- Bana göre devrim edebiyat, devrim roman dendiği zaman edebiyatın çerçevesini daraltıyorlar. Edebiyat ve gerçeklik ya da sanat ve gerçeklik demek gerekiyor.

- Ben size devrimi övün demiyorum. Öyle dersem bu da övgü olur, tam gerçeklik olmaz. Edebiyat ve devrim gerçekliği demek gerekir.

- Zaten burada gerçeklik kavramı denildiğinde her şeyi kapsamı içine alıyor.

-ÊDevrim gerçekliğinde iyi olmayan şeyler de var. Çok yanlış, çok olumsuz şeyler de olmuş. Edebiyat ve devrim gerçeği denilirse daha iyi olur. Edebiyatın devrime ne kattığını da belirteyim. Edebiyatsız bir devrim çıplak bir insana benzer, çirkinliği ile yürüyordur. Edebiyat devrimin güzelliğidir. Edebiyatsız bir devrim çirkin bir insana benzer.

- Tuzsuz bir ekmek gibi.

- Tuzsuz ekmek gibi, giyinmeyi bilmeyen, bir hitabı bile beceremeyen bir insan gibi... Benim görüşüme göre edebiyat devrimin hitabıdır. Çok zorunlu olarak gereklidir, hem de çok zengindir. Birçok eksikliği gideriyor. Bunun için adı edebiyattır, ama çoğunlukla edeptir. Edebiyat bir bütün olarak devrim için gereklidir. Ama edep devrime daha çok gereklidir. Kendini edebiyata dönüştürmeyen devrim, büyük bir eksiklik içindedir. Edebiyat da kendini devrime dönüştürmezse düşer. Devrim belki edebiyatsız yürüyebilir, fakat edebiyat ve edep devrimsiz yürüyemez.

Romanın başlangıcı ilişkidir

Kürdistan'da roman hangi esaslar üzerine yazılacak? Biliyorsunuz, daha önceki siyasal çalışmalarda olduğu gibi dünyanın durumu nedir, Kürdistan'ın durumu nedir şeklinde bir tarihçi gibi ele almakla olmaz. Başlangıcı bir ilişkidir. Örneğin bana ilişkin yazmak istiyorsan, şimdiki yaşamımdan çok çocukluğumdan

başlayabilirsin. Benim şunun veya bununla olan ilişkimden ya da ilişki geliştirdiğim bayanla başlayabilirsin. iki kelime ile şöyle bir kız, şöyle bir insan boyutuyla giriş yapabilirsin. Sonuçta da kendini büyük bir okyanusa ulaştırabilirsin. Bu da benim sana bir önerim: Bazı noktalar vardır ki, bunları tutarsan Kürt'ün kalbini yakalarsın. Buna Kürt kördüğümü diyorum. Kürt kördüğümü nedir? Toplumsal olarak bizim vurguladığımız şeylerdir.

Bazı kavramlar oluşmuş, bunlar edebiyat çalışmalarıdır. Örneğin erkeğin öldürülmesi, Kürt erkeğinin ölümü, Kürt kadınının öldürülmesi... Bunlar önemli deyimlerdir. "Siya Evîne (Aşkın Gölgesi)." Bunlardan önce Kürt aşkının ölümünü dile getirirsen bir roman yazabilirsin. Acaba aşkın zemini var mı, yok mu? Bunu çok iyi açman gerekiyor. Ahmedê Xanê'yi buna örnek verelim. Mem □ Zîn'i, bunların etrafındakileri düşünelim. Savaştlar, sonunda hepsi yandı. Zîn iki kelime söyleyemiyordu, Mem de öyle. ikisi de yandı. Üstelik Mem melikti, ama zindandan çıkamıyor, elini Zîn'e uzatamıyordu. Ahmedê Xanê burada doğru bir şey yapıyor. Kürt aşkı yürümedi. Buna kim engeldi? Feodalizm, Kürt ağalığı engeldi. Bunları iyi de yazmış. Sonunda yanıyorlar da, değil mi?

şimdi biz, sen de yak demiyoruz. Bu Türklerde de çoktur, hatta Araplarda da. Bir Leyla ile Mecnun meşhurdur. Bizim devrimimizde yanmaktan başka şeyler de vardır. Zilan'da yaşam emareleri vardır. Büyük yaşama çağrı noktaları vardır. Bunları kendisi diyor. "Ben büyük yaşamı istiyorum, kadının eski yaşamından nefret ediyorum, yiğitlik istiyorum, savaş istiyorum" diyordu. Zaten bunları da yaptı. Büyük bir çalışma yaptı; büyük savaş, büyük aşkı ortaya çıkardı. Kendisi giderken şunu söylüyor: "Bu savaşa giderken, bu bombalama adımını gerçekleştirirken dünya benim oluyor, yaşama çok yüksek düzeyde yaklaşıyorum." Bunların hepsi doğrudur, bunları iyi açmanız lazım. Bu kördüğümü açabilirsen büyük savaş, aşkı, yiğitliği, başarıyı, güzelliği, örgütlenmeyi, eşitliği ve ülkenin güzelliğini görürsün.

Zamanım olsaydı üzerinde durabilirdim. Zilan'ın son günleri üzerine 300 sayfalık bir kitap yazabilirdim. imkanlar var. Zorunlu olarak roman olması gerekiyor. Bizim gençlerimiz var, 18 yaşında savaşan gençler. Ne düzeyde eksiklikler var. Hırslı bir babası olmamasına rağmen oğlu nasıl çıktı? Ben nasıl çıktım, nasıl cesaret ettim? O genci anasından babasından uzaklaştırdım, savaşın içine gönderdim. Yandı. Sebebi neydi? O zaman Kürt tarihine, Kürt toplumuna uzanacaksın. Anneyi anlayacaksın, babayı anlayacaksın. Anne baba neden oğluna ülke yapmadı? Bunları iyi anlayacaksın. Neden çocuklarını kendi yanlarında idare edemediler de gençler dağa çıktı? Romanda bunlara büyük yer vereceksin. Böyle yapmazsan, kahraman bir genci dile getiremezsin, kızı anlayamazsın.

Görüyorsun ki, sadece yanmıyorlar. Her zaman 'özgür yaşam' diyorlar. Dağ başında silahlanmışlar, özgür yaşamın imkanları da yaratılmış. Eksikliklerle birlikte bunları da açacaksın. Bu başlı başına büyük bir roman konusudur. Özgür yaşamın imkanları nelerdir? Kürtler için, düşmüş bir tarih için, yaşamı çirkinleştiren düşman için bu özgür yaşamın değeri ne kadardır? Bunu öyle iyi dile getirmelisin ki, binlerce kişi büyük bir imanla, büyük bir saygıyla kendilerini dağa, silaha ulaştırabilsinler. Sadece eşit ve özgür bir yaşam için bunu yapabilsinler.

Diğer yandan psikoloji, örgüt üzerinde durulabilir. Romanda böyle şeyler de vardır. Tarihten bazı örnekler verilebilir. Napoleon'dan bazı örnekler verilebilir. Mesela Çerçişevski iyidir. Diğer taraftan İskender ne yaptı, Hz. Ali ne yaptı? Bunlar senin sahandır, tarihe bağlayabilirsin. Tamamen devrime bağlıdır. Hem iyiye bağlı, hem güzelliğe bağlı, hem düşmana bağlı, hem çirkinliğe bağlıdır. Roman gerçekliği budur diyorum. Fakat bunları ciddi ele almak gerekiyor. Öyle ki, çok köklü bir kördüğüm, yaşamın tümünü çeken bir kördüğüm. Değiştiriyor, çekiyor, düşürüyor. Bu çerçeve üzerinde durursanız, tahmin ediyorum Kürt romanı bir düzeye ulaşır.

- Umanım Kürt edebiyatı oturur. Önderlik üzerine, Kürdistan devrimi üzerine bir roman yazılırsa, ben bir edebiyatçı gözüyle değerlendirecek olursam, belli bir süredir buradayım; gördüğüm şeyler, bugün Önderlikle yaptığım konuşma, duyduklarım, bana söylenenler ya da neyi okuduysam, sizin konuşmalarınızdan aldıklarım, bunların hepsini bir kitaba geçirirsem bir yapıt olur.

- Röportaj olur.

- Önderlikle bir kaç gün.

- Önderlik üzerine bir roman yazılmak isteniyorsa, Önderliğin küçüklüğünden şimdiye kadar, yazarın elinde bir çerçevenin olması gerekir.

-ÉOtobiyografi.

- Eski Sovyetlerde bir yapıt çıkmıştı: Tam 52 cilt. Büyük önderlerin yaşamına ilişkindi. Tarihsel roman yazılmak isteniyorsa, tarihsel kişiliklerin içinde bulunması gerekiyor. Örneğin Tolstoy'un Savaş ve Barış adlı

yapıtı, içinde Napoleon, Kutuzof, Andrey kişilikleri var. Üç tarihsel kişiliğin çıkışı anlatılıyor. Roman yazarının bu kişiler hakkında görüş belirtmeye hakkı yoktur. Hayal edilen kişilikler varsa, romancı o hayal edilen kişilikler üzerine görüş belirtme hakkına sahiptir. Kürt romanına, Kürt hareketine ilişkin istesek de istemesek de Önderliğe değinilecektir. Önderliğin yaşamı çalışmalara geçirilecektir. Yazar sadece varolan gerçeği yazabilir, sizin üzerinize hayalinden geçirdiği gibi yazamaz.

- Doğru, doküman gerekiyor.

- PKK'ye, Kürdistan hareketine ilişkin yazacak olursam, onun gençliğini, derinliğini göstermem gerekiyor.

- Önemli olan bir noktayı sana göstermek istiyorum. Bu duruma ilişkin olarak roman birkaç önemli anlayışa sahip olmalıdır. Bir tanesi doğru önderlik. Halkın hepsi söylüyor, git bak. 'Başkan, Başkan' diyorlar. Bunun için doküman gerekiyor. Köyüme gidip benim köyümü de gezmen gerekiyor, faydası var. Bekaa'da kalmıştım, burada kaldım, görsen faydası olur. Birincisi bu. Hem doküman, hem kendi nazarında her zaman yorumlaman gerekecek. Nedir, ne değildir? İdeolojik, felsefi, yaşamsal, cinsi, boyu posu, gözü kaşı, her yönüyle öğrenebilirsin. Zaten gerekiyor da.

Burada diğer bir anlayışı da kavraman gerekiyor. Bu önderlik nasıl oluştu? Çocukluğunda dostu kimdi, düşmanı kimdi? Neyleydi, neden uzaktı? Bunu da işleyebilirsin, bazı tipleri çizebilirsin. Destekleyen, desteklemeyen tipler; anne, baba ve komşuyu da işleyebilirsin. Bunlar senin çalışmandır. Çok dokümana da gerek yok. Ama romanda bir yaklaşım vardır. Karşısında savaşılan rejimi de tanıman gerekecek. Türk devletinin faşist temelini, barbarlık tarihini mutlaka öğrenmen gerekiyor; Selçuklu tarihinden tut Osmanlı'ya kadar. Mustafa Kemal çok ilginç biri, onu tanıman gerekir. Bazı İngilizce kitaplar var, onları okuyabilirsin. Türkiye Cumhuriyeti'ni de öğrenmen gerekiyor. Daha sonra Türk ordusuna ilişkin her şeyi iyi tanıman gerekir. Türk politikacılarını, hepsi Demirel gibidir zaten, tanımak gerekiyor. Ama çoğunlukla generallerini, reislerini tanıman gerekiyor. Bazı Türk askerlerine yönelik tiyatrolar yapılıyor, iyi değil. İşte nasıl savaştıklarına ilişkin birkaç tane tip çiziyorlar. Onların da ilişkisini öğrenebilirsin, bu o kadar da zor değil. Yalnız başka bir şey de öğrenmen gerekir: PKK'nin militan savaşçıları tanıyacaksın. Romanda binde birini tespit edeceksin; bir kız da olur, bir erkek de. Güney'de ne oluyor? Diyelim birisi Türk ordusu ile ittifak geliştirdi. İşte bu tarihi bir şeydir. Binyıldır böyle oluyor. İdris-i Bitlisi'den şimdiye kadar, Barzani'ye, Talabaniye, korucu aşiretlere kadar... Aşiretçilik, siyaset ve ideolojiyi çok derin tanıman gerekir. Adını versen de, vermesen de böyle bir konu üzerinde durman gerekiyor.

İkincisi, şimdiye kadar olanlar yeterli değil diyeceksin. Olması gerekenler acaba nasıl olacak? Kürt sentezi nasıl olabilir? Son ciltlerde bunları yazman gerekir. Benden tut, şehirden tut, bu toplumu nasıl yaratmaya kadar. Şunu belirttim: Türk ordusu bile kendini değiştirmeye girişmiş. Ben düşmanı hangi duruma soktum? Zaten hali de kalmamış. PKK militanlarının halleri vardır. Bunun nasılını yazacaksın. Bunların hepsini yazdığın zaman son roman olur ve gücün de ortaya çıkmış olur. Bana ilişkin yeterlidir bunlar.

- Bir Rus yazarı bana şöyle demişti: "Siz çok şanslısınız, toprağınızı daha işlememişsiniz, çorak topraktır, ne ekerseniz o yetişir."

- Doğrudur.

- "Tarihiniz kahramanlar tarihidir, halkınız kahraman bir halktır, fakat üzerine hiç bir şey yazılmamış" diyordu.

-Ebu da doğrudur.

- "Fakat benim halkıma ilişkin yazılmayan hiç bir şey kalmamış" diyor.

-EÇok doğru.

- Yazar eğer toprağı işlerse iyi ürünler elde edebilir.

-EO da siz yazarların görevidir, tamamen devrim sorunu değildir, yazarlarındır. İşte bu noktada nitelikli besteler yazılabilir, kültürel çalışmalar geliştirilebilir. Komünistler üzerine yazabilirsin, hikayeler üzerine yazabilirsin, edebiyat bölümünü güzel işleyebilirsin. Birisi Kürt romanını güzel yazsa Nobel ödülünü alabilir. Dünya Kürt Nobeli'ni bekliyor. Yaşar Kemal neden almıyor, biliyor musun? Aday olmuş, verilsin mi, verilmesin mi derken bu düzeye ulaşmış. Neden verilmiyor? Çünkü Kürt gerçekliği üzerine yazmıyor. Kürt gerçekliği üzerinde sadece belli düzeylerde duruyor. Zaten onun için de aday konumuna geldi. Gerçekleri tam yazarsa ödülü verebilirler. Fakat korkuyor. "Bir kelime yazsam beni öldürürler" diyor. Bu kişilik ödülü alamaz, alsa da değeri olmaz.

Şu anda dünya hazır, dünyada yerini bulabilecek roman Kürt romanıdır. O yazar doğru söylemiş, işlenmemiş bir topraktır. Ne kadar sürersen o kadar verim alırsın. Bu, sizin çalışmanızdır. Ben burada çağrı yapmak istiyorum. Bunları toplayın, bu temelde kendinizi güçlendirin. Beyninizi, yüreğinizi açtır. Ben çorak

toprağı işledim, doğrudur. Birçok şey de yetişiyor. Bunu kendi zenginliğiniz için açın. Kürt aydınlarından, Kürt yazarlarından bunu istiyorum. Ben de işlemezsem fazla değerim olmaz.

- Kürt kitabı, Kürt kültürü rayına oturtulursa, bu aydınların ilgisini, sevgisini geliştirmek için yıllarca sürecektir bir çalışma gerekir.

- Olur, önümüzdeki süreçte üzerinde durulabilir. Dönem devrim dönemidir, dönem sanat dönemidir. Teşvik edilmesi için yılın kitap yarışması olabilir. Şiirde, öyküde, hatta tarihsel veya bilimsel bir kitapta olabilir, romanda en güzel kitap yarışması yapılabilir. Aydınlar bir komite oluşturabilir, bazı maddeler oluşturulabilir. Nasıl, hangi tarihte, hangi ad altında, hangi edebiyat konusunda en güzel kitap, hatta ekol yaratılabilir? Kesin sizin çalışmanızdır. Eğer yaparsanız destek sunabiliriz.

- Teşekkür ederim.

- Elimizden gelen maddi ve manevi yardımı yaparız.

- Değerli zamanınızı bize ayırdığınız için tekrardan size teşekkür ederim.

- Bu sadece sizinle yaptığımız bir diyalog değil; diğer yönlü de bizi dinlediniz. Tahmin ediyorum ki, yazılarında bunları da ele alabilirsin. İlk verdiğim ders bir başlangıçtır. Sizin buraya gelişiniz edebiyat hareketini ve devrimini başlatıyor. Kürt dilini, kültürünü geliştiriyorsun, bunun değeri vardır. Fakat devrim noktasında bazı eksiklikler vardı. Kendinizi tümünden devrime bağlamak zorundasınız demiyorum, ama devrim gerçekliğine de bağlanmak gerekir. Onun için sahanı genişlet. Gezebilirsin, diyalog geliştirebilirsin. Sizin şahsınızda birçok aydın kendi eksikliklerini giderebilir. Sizin de belirttiğiniz gibi birçok imkan yaratılmıştır. Çorak bir topraktır, işlenmemiştir, işleniyor; bunun için de değer verilmesi gerekiyor. Birçok çiçek de yetişiyor, bu değerli çiçekleri tanımak gerekiyor. Bazı şeyler bitiyor, bazıları yetişiyor. Bunların hepsini tanımak gerekiyor.

Buraya gelişiniz bu adımın başlangıcıdır. Bundan sonra büyük aşkla cesaretle olun. Aydınlarımızın gönlünde biraz aşk oluşsun. Sadece kadın, çocuk demeyin. Aşkım ne oldu deyin. Aşkınız büyük olursa, kadın ve para sorunlarınız da hallolur. Büyük Kürt aşkı üzerinde durun. Aşk benim söylediğim gibidir. Derin bir gözle tarihe bakın, ince olaylara bakın. Kendi kişiliğinize de bakın. Bizim kahramanlarımız da büyüktür. Yalnız kötü yönleriyle demiyorum. Yalnız çirkinlikler değil, güzel yönlerimiz de büyüktür. Bizim çirkinliklerimizi Avrupa'yla değişmem. Bunu özellikle vurgulayayım. Bunlar aydınların çalışmasıdır, bunları görün. Aydınlar bu çalışmayı yürütmeli, ben değil. Ben bu çalışmayı yürütüyorum, bu çağrıyı yapıyorum. Tekrar söylüyorum, cesaretle olun. Bu temelde sana hoş geldin diyorum ve teşekkür ediyorum. Başarılar dilerim.

30 Kasım 1997

Kürtlerin birliği zafer için en büyük fırsattır

Abdullah Öcalan: Arkadaşlar, değerli misafirimiz Kürt ulusal hareketinin başlangıcında bir dönem büyük iş yapan Mamosta* İbrahim Ahmet'i, yine büyük yazar ve devrimci Hawar'ı huzurunuzda selamlıyorum. Kürt hareketinin başlangıcında ulusal ve modern bir hareket olarak KDP (Kürdistan Demokrat Partisi) mücadelesi, II. Dünya Savaşı sonrası, hatta daha öncesinde başlamıştı. Lakin birçok sebepten dolayı başlangıçtaki büyük rolünü oynayamadı. II. Dünya Savaşı'ndan önce, hatta I. Dünya Savaşı sonrası Kürdistan, bazı imkanlardan dolayı yeni bir döneme girdi. I. Dünya Savaşı'nın bitimiyle birçok ezilen halk, Ekim Devrimi'ne dayanarak kurtuluş imkanına kavuştu. İnsan şunu belirtebilir: Osmanlı imparatorluğu'nun

sona ermesinden sonra, bütün milletlerden önce M. Kemal önderliği altında Türk ulusal hareketi de o dönemde Ekim Devrimi'nden çok yararlandı.

Kürt hareketinin Koçgiri'deki başlangıcı M. Kemal hareketi öncesine rastlar. Güney Kürdistan'da ise Şeyh Mahmut Berzenci önderliğindeki hareket İngiliz emperyalizmine karşı başladı. Bu dönemde daha M. Kemal ortaya çıkmamıştı ve bu ortam Kürtlere büyük imkan sunuyordu. Yalnız Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra Kürtler ortadan kalktı. Denilebilir ki, o dönemde bir Kürtler bir dernek çatısı altında örgütleniyorlardı. İsmi de Kürt Teali Cemiyeti'ydi. Daha çok aydınların kurduğu bir cemiyetti bu. Fakat bunlar her açıdan zayıftılar, örgütlenmeleri zayıftı; ideolojileri ise döneme denk düşmeyen bir ideolojidi. Ayrıca ulusallıkları da epey yetersizdi. Buna karşın kemalistlerin Türk ulusallığı ve şovenizmi epey güçlüydü.

Bununla birlikte bir devlete dayandıklarından, paşa ve valiler de Türk'tü. M. Kemal, bazı paşalar ve valilerle ilişkiye geçerek mücadeleye başladığında Kürtler yeni yeni kendilerine geliyorlardı. Kürt Teali Cemiyeti Kürdistan'a ulaşmak istiyordu ve bazı adımlar da atıldılar. Kuzey Kürdistan'da Kemalistlerden önce başlayan isyanın ardından, Dersim ve tüm Kuzey Kürdistan'da isyan güçlenebilirdi. Güney'de Mahmut Berzenci önderliğinde başlayan hareket, Kuzey-Güney birlikteliği temelinde bütün Kürdistan'ı kapsayabilirdi. Doğu Kürdistan'da ise İsmail Sımko önderliğinde bir Kürt hareketi başlamıştı. Yani her üç parçada da Kürt hareketi ortaya çıkmıştı.

Her üç parçada da başlayan Kürt hareketleri Kürdistaniydi, ulusaldı; ulusal oldukları kadar da devlet kurmayı amaçlıyorlardı. Yalnız kemalizmin ortaya çıkması, Kürtlerin ellerine geçen fırsatın yavaş yavaş ortadan kalkmasına neden oldu. Daha doğrusu, kemalizm ideolojisi ve örgütlenmesi Kürtlerinkinden daha güçlüydü; ayrıca siyasette de daha güçlüydüler. Kemalistler 1920'de Fransa ile Ankara Anlaşması'nı imzaladılar. Böylece Güney'i kemalistlere sürekli açık tuttular.

Aynı dönemde Antep ve Urfa'da bir Kürt hareketi vardı. Ama bu hareket daha sonra kemalistlerin kontrolüne girdi. 1921'de Moskova ile ittifak yapıldı. Bu fırsattan da yararlanarak Kars ve Ardahan'ı ele geçirdi. O dönemde Kars ve Erzurum'da Şura adı verilen bir devrimci hareket vardı. Bu da kemalistlerin denetimine girmiş oldu. Aynı dönemde Güney Kürdistan'da Mahmut Berzenci önderliğindeki Kürt hareketi İngilizlere karşı epey ilerleme sağlayarak kendini devletleştirmişti.

Bu dönemde İngilizler için önemli bir sorun da Irak petrolüydü. Bunun yanı sıra Sovyetlere karşı o da Doğu'yu elinde tutmak istiyordu. İngilizler bu iki nedenden dolayı kemalistlerle ilişkilerini güçlendirdiler. Ancak bu dönemde İngilizler Kürt hareketiyle oynayarak kemalistleri korkutmak suretiyle yanına çekmek istiyordu. Kemalistler İngilizlere karşı Şeyh Mahmut'u destekleme tehdidinde bulunurken, İngilizler de kemalistlere karşı Kuzey'deki Kürt hareketini koz olarak kullanmak istemelerine rağmen, her iki taraf da Kürt hareketini desteklemeyerek onunla oynadı. En sonunda kemalistler Musul ve Kerkük'ün petrolünü İngiltere'ye bırakarak kendilerinden uzak kalmasını sağladılar.

Buna karşılık İngilizler Kürtlerin kemalistlerin hakimiyeti altında kalmasını onayladılar. Bu anlaşma üzerine Kürdistan'ı parçalamayı tamamladılar. Ayrıca İngilizler kemalistleri yavaş yavaş denetimleri altına aldılar; kemalistler İngiliz efendileri için Sovyetlere karşı harekete geçti. Daha sonra bunları pekiştirmeyi ifade eden Bağdat ve onun ardından CENTO Paktları oluşturuldu. Bu paktlar özünde Sovyetler Birliği ve Kürtlere karşı oluşturulmuş olan paktlardı.

Bu dönemde bazı Kürt partileri de oluştu. Kürt partileri 1920 ve 1930'lardan sonra, yani II. Dünya Savaşı öncesi nasıl oluştu ve bunlar neden rollerini oynamadılar? En önemlisi de KDP Mahabad Kürt Cumhuriyeti'nde neden rolünü oynayamadı ve Güney Kürdistan'da neden devletleşemedi? Bu dönemde Dersim isyanı ve aynı şekilde Kuzey Kürdistan neden boğuldu?

Kuzey Kürdistan'da kemalistlerin oluşturduğu faşist iktidar Kürtleri hakimiyeti altına almıştı. Doğu Kürdistan'da da, Güney'de de bu türden şeyler oldu. Buralarda yürütülen siyaset kemalistlerin 1920-40 yılları arasında Kuzey Kürdistan'da yürüttükleri siyasete benzer bir siyasetti. İranlılar Doğu Kürdistan'da 1945'lerden günümüze kadar yürütüyorlar. Irak'ta ise 1958 Temmuz Devrimi'nden sonra oluşan iktidar, aynı kemalistler gibiydi; şu anda da devam ediyor ve kemalistler gibi hükmediyorlar.

Tabii burada en önemli konu Kürtler -yani KDP- İran, Irak ve Türkiye'de rolünü neden oynayamadı, önderliği neydi? Bunlar önemli noktalar.

II. Dünya Savaşı sonrasında Kürt ulusal hareketinde neden bazı farklılıklar oluştu? Çünkü Kürt toplumunda farklılaşma oluşmuştu. Eski toplum feodal aşiretçi bir toplumdur. KDP bu temel üzerinde oluşmuştu. Kürt toplumu yeniyi doğru değişince işçi sınıfı ve burjuva kesimi oluştu. Siyasette de buna denk düşen

değişiklikler meydana geldi. Ancak feodalizm ve aşiretçilik de halen sürüyordu. Bunun üzerine özellikle klasik Kürt hareketi 1960'lardan sonra iki parti biçiminde örgütlenmeye başladı. Bunlardan birisi ilkel milliyetçiliği temsil ediyor ve Barzani önderliğinde yürütülüyordu. Diğeri ise yeni, modern KDP idi. Değerli önder İbrahim Ahmet, 1964'ten sonra başarı elde etmek için bir çizgi oluşturmak istedi. Yine 1975'te YNK (Kürdistan Yurtseverler Birliği) oluştu. Aynı dönemde PKK oluştu ve bugüne kadar mücadele ve savaşımını sürdürmektedir.

Kürt ulusal hareketi şu anda yeni bir dönemdedir. Sovyetlerin yıkılmasıyla dünya ve bölge dengeleri değişti. İran-İrak Savaşı Kürtler için objektif şartları olgunlaştırdı. En önemlisi de Kuzey Kürdistan'da PKK hareketi devrimi geliştirip ilerletti ve şu anda da büyük bir savaşı yürütüyor. Ulusal hareket savaşı ve siyaseti epey ilerletip geliştirdi. Yine Güney Kürdistan da önemli bir dönemdedir. Bu nedenle Kürdistan'daki objektif şartların epey olgunlaştığı belirtilebilir. Çünkü eskisi gibi Bağdat ve CENTO Paktları yoktur, bunlar dağıldı. Bugün Türkiye ve İran birbirine karşıtlar. Türkiye ve Irak birbirlerine karşıtlar. ABD eskisi gibi Kürtleri komünist olarak görmüyor. Çünkü Sovyetler dağıldı, büyük devletlerin Kürt hareketi üzerindeki oyunları şu anda yürümüyor. Bütün bunlar olumlu durumlardır.

İçerde ise aşiretçilik ve düşüncesi, yine bunun önderliği epey geriledi. Barzani önderliği şu anda epey sıkışmış durumda. Buna karşılık ulusal hareket devrimde, bilinç ve ulusal birlik yolunda epey büyüdü. Eski önderlik hemen hemen tasfiye oluyor. Buna karşılık modern önderlik, büyük bir imkanla kendi kendini oluşturuyor ve bu modern önderlik bütün parçalarda ulusal birlik temelinde büyük bir istek durumuna geldi. Herkes bu önderlikle adımlar atmak istiyor. Ulusal kurtuluş için güçlü strateji tespit edilerek bu yürütülebilir. Strateji var, hareket var, Kürtlerin ulusal birliği giderek büyüyor. Kürtler bazı parçalarda federasyonlara kavuşabilir, bu mümkündür. Hazırlıklarımız var, savaşımımız da sürüyor. Ulusal federasyonlar için Kuzey, Güney ve Doğu'da da rolümüzü oynayalım.

Bunun için dar düşünmemek gerekir. Çok keyfi ve şahsi de düşünmemek gerekir. Büyük düşünülen günlerde siyasal ve birlik yolunda rollerin oynanması gerekir. Biz sonuna kadar hazırız. Sayın İbrahim Ahmet ve Mamosta Hawar, kısaca belirttiğim bu noktaları, mücadeleyi siyasal yanlarıyla derin ve geniş bir şekilde açabilirler. İnanıyorum ki, yalnız Mahsum Korkmaz Akademisi öğrencileri için değil, bütün Kürt okurları, devrimcileri ve devrimci ulusal hareketleri için bu konuşmaların iyi bir aydınlatıcı rolü olacaktır. Kürt tarihi açısından I. Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan tecrübeleri iyi irdeler ve açılırsak, mücadelemiz ve günümüz için bir güç kaynağı olacaktır. Birbirimize yönelik sorular geliştirebiliriz. Bu şekilde tarihi irdeleyeceğiz ve günlük olarak doğru siyaseti, ulusal siyaseti aydınlatacağız. Yine Kürt siyaseti ve iktidarını nasıl kuracağımız üzerinde de önemle duracağız.

Evet Mamosta, tarihe kısaca değinebilirsiniz. I. Dünya Savaşı'ndan sonra Kürtlerin şansı neydi ve tarihte şanssızlıkları nasıl oldu? Başlangıç için bu noktayı aydınlatmak yerinde olacaktır. Yani I. Dünya Savaşı sonrasında Kürtler için ortaya çıkan fırsatlar nasıl oluştu ve neden bundan yararlanılamadı? Bunun iç ve dış nedenleri neydi? Daha çok da kemalizm nasıl oluştu, nasıl katliamlar yaptılar? Kuzey Kürdistan'da ve diğer parçalarda oluşan Kürt hareketleri nasıl ezildiler? II. Dünya Savaşı'na nasıl ulaştık? Ayrıca bu dönemde siz ne yaptınız, bakış açınız neydi, neden başaramadınız? II. Dünya Savaşı sonrasında KDP'nin oluşturulması var. Bu nasıl oluşturuldu? Bu konulara değinebilirsiniz.

İbrahim Ahmet: Bildiğiniz gibi Kürt hareketi, günümüzde önemli bir aşamadan geçiyor. Geçmişte yaşanan yanlışlıklara düşmemek için eski Kürt hareketlerinden başlamak gerekir. İttihat ve Terakki Hareketi'nin çıkması Osmanlı imparatorluğu içindeki ulusların ulusal bilincinin nispeten ilerlemesine neden oldu. İlk etapta Kürtler, Araplar ve imparatorluk içindeki diğer uluslar kendi cemiyetlerini kurdular.

Kurulan bu cemiyetlerin ilkelerinden çıkaracağımız sonuç şudur: Bu cemiyetler başlangıçta Osmanlı imparatorluğu'ndan ayrılmak istemiyorlardı. Bunun yerine İttihat ve Terakki'nin sloganı olan 'birlik, hürriyet ve eşitlik' ilkesini amaç edinmişlerdi. Ancak İttihat ve Terakkililer, Osmanlı imparatorluğu içindeki diğer ulusları kendi içlerinde eritmek için çekiyorlardı. Bundan dolayı programları, ilkeleri ve mücadeleleri değişti. I. Dünya Savaşı'nın başladığı süreçte Osmanlı imparatorluğu içerisindeki ulusal hareketler kuruluşlarının başlangıcındaydılar. Öyle inanıyorum ki Kürt hareketi diğer hareketler içerisinde ulusal açıdan en zayıf olanıydı. Ama I. Dünya Savaşı'nda Kürtler Türklerden daha fazla Osmanlı imparatorluğu'nun topraklarını savunmuşlardı.

I. Dünya Savaşı sonrası Almanya ve Osmanlı imparatorluğu'nun savaşta yenilgiye uğradığını, müttefiklerin ise savaşın galibi olduklarını biliyoruz. Yani bu savaşta İngilizler ve Fransızlar savaşın galibi oldular.

İngilizlerin, Fransızların ve Rusların Ortadoğu ve Doğu bölgesi üzerinde bazı amaçları söz konusuydu. I. Dünya Savaşı öncesi bu üç ülke aralarında Sykes-Picot Anlaşması'nı yapmışlardı. Bu anlaşmaya göre hasta adam olarak isimlendirilen Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarını kendi aralarında paylaşmışlardı. Yine bu anlaşmaya göre Kürdistan'ı da parçalayarak Musul vilayeti olarak bilinen kısmın Fransa'ya verilmesi kararlaştırılmıştı. Bu arada bazı Kürt feodalleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasını ulusal açıdan kullanmak istediler.

Bu dönemde Kürt hareketlerinin liderliğini yapan Şerif Paşa Osmanlı İmparatorluğu'nun İsveç'teki büyükelçisiydi. Şerif Paşa, savaştan başarıyla çıkan müttefiklerin Ermeni ulusal hareketini daha fazla destekleyeceklerini göz önüne alarak -çünkü Ermeniler Hristiyan'dı- Ermenilerle yardım ve dayanışma içerisine girdi. Şerif Paşa, Ermeni hareketinin lideri ile ilişkilerini güçlendirerek Kürt ve Ermeni uluslarının haklarının garantisini müttefiklerden istedi. Sevr Anlaşması'nda iki ulusun bazı hakları dile getirildi. Bu anlaşmaya göre Kürtlere bazı nispi haklar tanındı. Sevr Anlaşması'nın 3. maddesinin 62, 63, 64. bentleri Kürtlerin sorunlarıyla ilgili olanlardı. Buna göre Kuzey Kürdistan'da bir Kürt devletinin kurulması kabul edildi. Ancak kurulacak Kürt devletinin kısa bir dönem müttefiklerin himayesi altında kalması öngörülüyordu. Müttefikler Kürtlerin kendi kendilerini yönetebilecekleri bir aşamaya geldikleri kanaatine vardıklarında, Kürtlere bağımsızlıklarını vereceklerini ifade ediyorlardı. Ancak Musul vilayeti içerisinde Fransa'ya bağlanan parçaya bağımsızlık değil de otonomi vermeyi öngördüler. Bu özerklik içerisinde yaşayan Kürtlerin de kendi kendilerini yönetmeyi başardıklarında, Kuzey'de oluşturulan bağımsız Kürdistan ile birleşmeleri kabul ediliyordu.

Diğer bir nokta ise şudur: Tarihe bakıldığında, Kürt hareketlerinin Kürdistan toprakları dışında, Avrupa'da olduğu görülür. Çünkü Osmanlı İmparatorluğu içerisinde yaşayan Kürtlerin İmparatorlukla bağları ve ilişkileri devam etmekteydi. Kürtler parçalanan Osmanlı İmparatorluğu'nun eski konumuna gelebileceği kanaatini taşıyorlardı. Kürt hareketi feodal ve aşiretçi olduğundan dolayı, aşiretler İslam halifeliğinin yıkılmasından sonra Kürt ulusal hareketinin gereksiz olduğuna, şayet olacaksa da bu hareketin Kürtler için değil, Osmanlı İmparatorluğu için olması gerektiğine inanıyorlardı. Bunu çok iyi bilen M. Kemal, bilinçli olarak bu noktayı ustaca istismar ederek bundan faydalandı. M. Kemal akabinde Kürdistan'a geçerek, "Türklük adına İslamın kurtuluşu" şiarını öne sürerek, birçok yeri gezip toplantılar yaparak, Kürt aşiret reislerini, şeyhlerini ve ileri gelenlerini birleştirmede başarılı oldu. Bu güce dayanarak hem müttefikleri, hem de Kürt devletinin oluşmasını isteyen unsurları etkisizleştirmek amacıyla Kürtlerden bir güç oluşturup kendi amaç ve önderliği altında savaştırdı.

M. Kemal Kürtleri yalnız bunlara karşı savaştırmakla kalmadı, aynı zamanda Türk-Yunan çelişkisinde de kullandı. O dönemde Yunanlılar, İzmir ve çevresini ele geçirip Yunanistan'a katmak istiyorlardı. M. Kemal bunlara karşı Kürtleri savaştırdı. Tabii ki buna karşılık M. Kemal Kürtlere yüzde yüz net olmayan bazı hakları, bir nevi federasyonu muğlak olarak, belirsiz bir şekilde ifade etmişti. Kürtler, M. Kemal önderliği altında çok direndiler ve çok kan döktüler. Bu o kadar ileri boyutlara ulaştı ki, meçhul asker anıtı yapılırken, M. Kemal'in meşhur bir sözü var: "Kayıp meçhul asker büyük ihtimalle Kürt'tür" der. Bu bizzat M. Kemal'in söylediği bir söz olmamakla birlikte, M. Kemal adına gelen temsilcinin Sakarya'da sarf ettiği bir sözdür. Bu durum ulusal hareketimizi yitirmenin yanı sıra, Sevr Anlaşması'nın uygulanmasını da kaybederek güvenin yitirilmesine neden oldu. Yani Sevr Anlaşması'nın uygulanmasını asgari de olsa desteklemek için bir istek vardı, bu fırsat da kaybedildi. Bu durum Türkler için destek oldu, dolayısıyla Kürtlerin hiçbir çıkarının olmadığı savaşların içine çekilmesine neden oldu. Tıpkı bugün Kürtlerin çıkarına olmadığı halde, Türkler için yürütülen savaşın içine çekildiği gibi.

O günkü koşullarda yitirilen umudumuz neydi? İngilizler bilinçli olarak sergiledikleri oyunlarla Fransa'yı ikna edebilirlerdi. Suriye'ye bağlı olan Hatay, İskenderun ve çevresinin Fransa'ya bırakılmasına karşılık, Musul'un bırakılması başarılabilirdi. Bununla birlikte Kürdistan'ın diğer parçalarında İngilizlerin bağımsız bir Kürt devleti kurma gibi bir istekleri yoktu. Dünya savaşı sonrası Madrid'de ulaşılan ateşkes döneminde İngilizler, Kürdistan'ın birçok yerini denetimleri altına almamışlardı. İngilizler, Şeyh Mahmut Berzenci ile belli bir uzlaşma sağladıktan sonra Süleymaniye'ye girebildiler. Ardından hakları olmadığı halde Güney Kürdistan'ın Musul eyaletinin diğer kısımlarını işgal ettiler. Bunun sonucunda İngilizlerle Türkler arasında Musul eyaleti üzerinde bir anlaşmazlık başladı. Türkler, İngilizlere "I. Dünya Savaşı sırasında ele geçirilmeyen toprakları savaş sonrasında ele geçirme hakkınız yoktur" diyorlardı.

Bu çelişkilerin artmasından dolayı İngilizler, Kürtler içinde varolan ulusal bilinci istismar edip Türklerle karşı harekete geçirmek istediler. Yurtsever olan Şeyh Mahmut ise, Osmanlılardan kalan bu Kürdistan parçası

üzerinde bağımsız bir Kürt devleti kurmak istiyordu. Kurulacak bu Kürt devletinin de İngilizlerin denetimi altında olmasını istemiyordu. Bu konuda Şeyh Mahmut ile İngilizler arasında çelişkilerin doğması, İngilizlerle Şeyh Mahmut güçleri arasında savaşın çıkmasına neden oldu. Çıkan savaşın içinde bizzat Şeyh Mahmut da vardı ve yaralanması sonucu İngilizlere esir düştü. Daha sonra Bağdat'ta yapılan askeri bir mahkemede idam cezası verildi. Ancak bu ceza müebbet hapis cezasına çevrildi. Ardından onu bazı arkadaşları ve yakın akrabaları ile birlikte Hindistan'a sürgün ettiler.

Bu sürgünden sonra da Güney Kürdistan'da bazılarının ulusal bilinç ve istemleri devam etti. Bu da çelişkilerin sürdüğünü gösteriyordu ve İngilizler varolan Kürt çelişkisini çözemiyorlardı. Her ne kadar bazı yöntemlerle çözmek istedilerse de başaramadılar. Bundan dolayı Şeyh Mahmut'u tekrar Bağdat'a getirip Kürdistan'ın hükümdarı olarak kabul ettiler. Ama bir şartları vardı: Şeyh Mahmut'un İngiliz müsteşarları kabul etmesini istediler. Şeyh Mahmut ise, İngilizlerin bu isteğini başlangıçtan itibaren kabul etmedi. Süleymaniye'ye dönerek bir hükümet kurdu. Kendini kral ilan ederek bakanlar kurulunu oluşturdu. Sonra da çeşitli hükümet kurumlarıyla beraber bayrak çıkardı ve ordusunu oluşturdu; postane kurdu, pul çıkardı. Böylece bir Kürt devleti kurdu.

Kurulan Kürt devleti, İngilizlerin kurmak istedikleri Arap devletine, dolayısıyla İngiliz çıkarlarına karşıt durumda kaldı. Bunun üzerine İngilizler, Kürtlere karşı büyük bir vahşete giriştiler, bütün silahlarla Kürdistan'a saldırdılar. Diyebilirim ki, Süleymaniye İngilizlerin yeni silahlarını denedikleri bir yer oldu. Böylece İngilizler ikinci sefer Süleymaniye'ye girmiş oldular. Arap ordusu da ilk defa 1924 yılında Süleymaniye'ye girmiş oldu. Bu giriş İngiliz danışmanların asker, silah ve destekleriyle oldu. İngilizler bu işgali onayladılar.

Bunun üzerine İngiltere ve Türklerin Musul eyaleti üzerindeki çelişkiler daha da arttı. Bu çelişkiler nedeniyle İngilizler Kürtlerin bir bütün olarak ezilmesini istemiyorlardı. Çünkü Kürt kartının kendileri tarafından Türklere karşı kullanılması söz konusuydu. Şeyh Mahmut, Kürdistan'da hükümlanlığını sürdürdüğü süreçte, 24 Kasım 1922'de İngiliz-İrak ortak bildirisinde kurulan Kürt devletini tanıdıklarını, ancak bir Kürt heyetinin sınırların belirlenmesinin yanı sıra, ticari ve ekonomik ilişkilerini İngilizler ve Irak ile görüşmesini talep ediyorlardı. Gerçekte ise, bu bildiride yürüttükleri siyasetle Türkleri korkutmak istiyorlardı. Amaçları bu siyasetle Türklerin Musul vilayetinden vazgeçmelerini sağlamaktı. Pratikleşen de bu oldu. Türklerin siyaseti karıştı. Zorunlu olarak, BM'den bir heyet isteyerek, heyetin burayı denetlemesini talep ettiler.

Türkler İngilizlerle uzlaşmaya vararak somut gerçekliğin BM tarafından incelenmesini sağladılar. Hatta BM belgelerinde, verilen raporda, Güney Kürdistanlı Kürtlerin Türkiye ve Irak'la birlikte yaşamak istemedikleri, bağımsız yaşamak istedikleri belgelenmiştir. Ancak o dönemdeki dünya devletler topluluğu İngiliz hakimiyeti altındaydı. Nasıl ki günümüzde BM üzerindeki hakimiyet ABD'nin ise, o zaman da İngilizlerindi. Bundan dolayı daha sonra, 25 Kasım 1925'te, dünya devletler topluluğunda Kürtlerin Irak devleti içinde bazı şartlarla kalmaları, yaşam, dil ve kültürlerinin korunması, ancak bağımsız bir devlet olarak varolmamaları gerektiği kararı alındı.

Aynı gün bu karar münasebetiyle toplanıp şenlik yapan Irak-İngiliz toplantısında, İngiliz heyeti sorumlusu şunu söyledi: "Türklerin Kürtleri Türkleştirmek istedikleri gibi Kürtleri Araplaştırmamanız gerekir. Kürtler Türklerin uyguladıkları zora dayanamayıp Türkleşebilirler, ancak Türkler de şapka ve ceketle Avrupalı olamazlar." Yani hiçbir surette Kürtler Türk olmayacakları gibi, Türkler de şapka ve ceketle Avrupalı olamazlar. Irak kralı Faysal, bu İngiliz görüşünü yerinde bir görüş olarak gördü ve devamla Arapların Kürtleri Kürt olarak görmelerini, Kürtlerin de kendi Kürtlüklerine bağlı olmaları ve hakiki, asil Kürt olmaları gerektiğini belirtti. Yalnız bizim bildiğimiz bu yolda birleşik, bağımsız bir Irak'tır. Bu ilkelerin nasıl hayat bulduğunu anladık. Bu dönemde Şeyh Mahmut hareketi yenildi ve bitti.

Diğer bir nokta, Lozan Anlaşması'nın bir maddesi Musul'un yönetimine ilişkindi. Tarihi gerçeğin de söylediği gibi, İngilizlerle Türkler arasında bir anlaşma vardı. Türklerin Rus dostluğundan vazgeçmeleri koşuluna karşılık, İngilizler de Kürt ulusal hareketine desteklerini çekme konusunda anlaşmışlardı. Kürtler kandırıldıklarını anladılar. Hem Kuzey hem de Güney Kürdistan'da yeniden mücadelelerine başladılar. Bu mücadelelerde bazı aydınlar yer alsa da, öncüler daha çok şeyh, molla ve ağaydılar. Bu hareketlerden biri de Piranlı Şeyh Sait hareketiydi. Hem açık olmak hem de günümüz modern koşullarında davamızın zafere ulaşması açısından itiraf ediyorum ki, İngilizlerin Şeyh Sait hareketinde parmakları vardı. Ancak bu destek, hareketin zafere ulaşmasından ziyade yenilgiye uğraması içindi. Hareket başlangıçta İngilizlerden habersiz ve onların onayı olmadan başlamış ve güçlenmişti. Sonrasında İngilizler buna müdahale edip yenilgiye götürdüler.

Sadece bunda değil, İngilizlerin genelde bütün Kürdistan'da gelişen hareketlerin yenilgiye uğramasında parmağı vardır. Ne yazık ki, bu dönemin sonunda Kürt milleti herhangi bir umuduna ve hakkına ulaşamadı. Kürt hareketi yeni bir sistemle tekrar mücadeleye başladı. Kimi aydınlar tarafından bazı partiler kuruldu. Ne yazık ki oluşturulan partiler, aydınlara yönelik dışarıdan bazı yardımlarla ve bir takım talepler doğrultusunda kurulmuş partilerdi. Özellikle İngilizlerin bu yönlü talebi ve desteğinden bahsetmek gerekir. Çünkü İngilizler, muhtemel bir Arap ulusal hareketinin kendilerine karşı gelişebileceğini hesaplayarak, Kürt kartını Irak'ta sürekli elinde bulundurma ihtiyacını duyuyordu.

Bu arada II. Dünya Savaşı başladı. Bu dönemde Kürt hareketi zayıftı. Ancak Sovyetlerin bu savaşa girmesi, bazı durumların değişmesine neden oldu. Özellikle İran'a girip kendi kontrolü altına almasıyla Rusların bir, İngilizlerin ise diğer Kürdistan parçalarına girmesi, Kürt hareketinin tekrar güçlenerek boy vermesine yol açtı. Bu devletler kendi çıkarları için bölgede Kürtleri istismar etmeye çalışıyorlardı. Hatta o dönemde Almanlar bile bazı Kürtlere dayanarak bunları kendi müttefiki haline getirmeye çalıştı.

Irak'ta kırk tane parti vardı. Bunların çoğu da Kürt partisiydi ve bunlardan biri de Hiva Partisi'ydi. Bu partilerin içinde her ne kadar birçok yurtsever olsa da, benim görüşüme göre bunların önderliği İngilizlere bağlıydı. Bu önderlik Hiva Partisi'nin parçalanmasına neden oldu. Bu esnada Hiva içinde bazı unsurların desteği ve teşvikiyle İran'da bir cemiyet oluştu. Bu cemiyete destek veren unsurlar, İngilizlere bağlı olan önderliklerine bağlı değillerdi. Bunlar İran'da Kürdistan'ı Yeniden Yaşatma Cemiyeti'ni oluşturdular.

O dönemde ben Halepçe hakimiydim ve Gelawêj isimli bir dergi çıkarıyordum. Bazı nedenlerden dolayı hakimlik görevinden ayrıldım. O döneme kadar herhangi bir partinin üyesi değildim. Her ne kadar istedilerse de Hiva Partisi'ne girmedim. Hiva'ya girmek isteyen bazı şahsiyetlerle aynı evde bulunuyorduk. Bunlar benim de Hiva'ya girmemi istediler. Bir odaya geçtik. Orada masa üstünde bir tabanca ve bir Kuran-ı Kerim vardı. Üstümüzde de Hiva Partisi liderinin resmi vardı. Benden istenen resme bakıp elimi Kuran'a ve tabancaya koyarak yemin etmemdi. Yeminleri "Kürtlere ihanet etmeyeceğim" idi. Bu yeminin Kürtler için bir itham olduğunu belirterek, sizin yemininiz ne silahla ne de Kuran'la olmalı; olması gereken, halka edilen yemindir; eğer yerinizi bu şekilde belirlerseniz, kanımın son damlasına kadar halkıma hizmet edeceğim dedim.

Hakimlik görevimi bıraktıktan sonra, içlerinde Komünist Partisi de olmak üzere birçok parti bana üyelik teklif etti. Hatta İran'da oluşturulan Kürtleri Yaşatma Cemiyeti'nden bazıları bana gelip, bunun yeni bir komitesini oluşturmak istediklerini söylediler. Bunlar 1944'te posta yoluyla benimle ilişkiye geçtiler. Programını okudum. Programlarının daha ilk iki satırını okuduğumda, bu cemiyet ne İran, ne Irak, ne de Türkiye cemiyetidir; bu cemiyet sadece Kürdistan cemiyetidir diye düşündüm. Bu cemiyet bütün Kürdistan parçalarında şubelerini veya komitelerini oluşturmak istiyordu. Ben de onun üyesi olmayı kabul ettim. Bu konuyu bir tarafa bırakıp Barzanilerin meselesine gelmek istiyorum.

Barzani hareketi, 1944-45'lerde, yani başlangıcında yurtsever bir hareket değil, aşiretsel bir hareketti. Hiva içinde bazı iyi unsurlar vardı: Emin Revanduzi, İzzet Abdülaziz, Xeyrullah vb. Bu hareketi aşiretsel bir hareket olmaktan çıkarıp yurtsever, ulusalcı bir hareket durumuna çekmek istiyorlardı. Yalnız bu hareket dağıldı. Çünkü aşiretçi yön diğer yönünden daha güçlüydü. Bundan dolayı Molla Mustafa ve adamları İran'a çıkmak zorunda kaldılar. Molla Mustafa sınırı geçtiği sırada bazı düşünceleri vardı. KDP isimli bir parti ve Kürt cumhuriyetinin kurulmasını umut ediyordu. Birkaç ay sonra, daha önce belirttiğimiz Kürtleri Yeniden Yaşatma Cemiyeti'nin adını değiştirip KDP yaptı. Güney Kürdistan'da bu cemiyetin birinci dereceden sorumlusu olmama rağmen, bu isim değişikliğinin ne şekilde olduğunu bilmiyorum. Bir süre sonra ilkesine bağlı bu iyi unsurlardan, yurtseverlerden oluşan cemiyet bir Kürt hareketinin bitmesine neden oldu. Biliniyor ki, Qazi Muhammet -bazı şahsi sebeplerden dolayı da olsa- Molla Mustafa'yı kesin olarak bir İngiliz ajanı olmakla suçluyordu. Barzani güçleri, sınır kesiminde bulunan iki köyde sıkışık bir biçimde toplanmışlardı. Yaşam koşulları oldukça zordu. Onlara bulaşıcı bir hastalık bulaşmıştı, hatta bazıları öldü. Molla Mustafa oradan Süleymaniye'ye bir şahıs aracılığıyla bana bir mektup gönderdi. Mektupta her iki köydeki yaşam koşullarını izah ederek, Süleymaniye'de onlara yardım toplayarak göndermemi istiyordu. Bunun üzerine Süleymaniye'de komitemizin bölgesinde iki defa yardım toplayarak gönderdik. Bir defasında da tanınan Kürt subayı Nuri Ahmet Taha ve 1945 yılının sonuna doğru Hamza Abdullah isimli birini Süleymaniye'ye gönderdi.

Hamza Abdullah bir Kürt devrimcisiydi ve solcuymdu. Irak hükümetinin baskısına maruz kalmıştı. Irak kimliği kendisinden alınarak Türkiye'ye sürgün etmişlerdi. Sonra İran'a geçmişti. Molla Mustafa onun aracılığıyla ikinci bir mektup daha gönderdi. Ayrıca Şeyh Mahmut Berzenci'nin oğluna teslim etmem için de bir mektup

vardı ve açıktı. Mektubu okudum. Mektupta, Barzani'nin kendi köy ve alanına dönmesi için Şeyh Mahmut'un oğlunun gidip Kral Faysal'la aracılık yapmasını istiyordu. Çünkü Barzanilerden yüz on bir kişi hakkında idam kararı vardı. Bu idam kararlarının hafifletilmesi, bunun müebbede dönüştürülmesi isteniyordu. Bunun yapılması karşısında, Barzani, Irak'a dönmeye hazır olduğunu belirtiyordu. İsteği buydu. Bunun üzerine komitemiz üst düzeyde bir toplantı yaptı. İran hükümetinin daha önce Qazi Muhammet'i destekleyen aşiret reislerini ona karşı çıkardığını -bunlar parayla satın alınmıştı- bunların İran taraftarı olduklarını gördük. Molla Mustafa da Irak'a dönerse Mahabat Cumhuriyeti'ni artık kimse savunamayacaktı. Bu nedenle Barzani'nin gönderdiği mektubu Şeyh Mahmut'un oğluna vermedik. İran'da kalıp Mahabat Cumhuriyeti'ni savunsun dedik. Bunun dışında, ne yazık ki bazı şahsiyetler, aşiret reisleri adına bir belge hazırladık ve Şeyh Mahmut'un ikinci oğlu Şeyh Latif de dahil, hepimiz imzalayarak bir bildiriye dönüştürdük. Bildiride Molla Mustafa ve yanındakilerin Irak hükümeti tarafından affedilip yerlerine dönmelerini ve onu Kürtlerin temsilcisi olarak gördüğümüzü belirttik. Öte yandan Qazi Muhammet'in zayıf konumu, işlerin ve durumun altüst olmasına yol açtı ve büyük tahribatlar ortaya çıktı. Barzani, gönderdiği diğer mektupta ise, Hamza Abdullah'a destek vermemi, çünkü İran'da oluşturulan KDP gibi bir partiyi Irak'ta oluşturmak istediklerini belirtiyordu. I-KDP isimli bu partiyi reddettim.

Barzani KDP'si Kürdistanı değildi

- KDP, önce İran'da mı oluştu? İlk toplantısını nasıl yaptı, kimler vardı? Kısa ve uzun vadeli amacı neydi? Programı var mıydı, yok muydu. Bu parti nerede oluşturuldu, amacı neydi? Kuzey Kürtlerinden kimse var mıydı? Sonra neden Kuzey'de KDP oluştu, ne oldu, neyle karşılaştınız ki bu oluştu? Bunu bir kişi mi oluşturdu, yoksa bir toplantı mı oldu? Bu partinin oluşumunda çevrenin etkisi neydi? İsteminiz neydi? Bu düşünceye nasıl ulaştınız, bunu oluşturmada objektif koşulların etkisi neydi?

- Barzani, bana gönderdiği mektupta Hamza Abdullah'a yardım etmemi istiyordu. Mektupta ayrıca bazı isimler de belirtmişti ve oluşturulacak partide bu isimlerin yer almasını istiyordu. Bu partinin bir Kürdistan partisi olmadığını gördüm. Yani parti Irak partisiydi, bundan dolayı bu partide yer almak istemedim. Molla Mustafa parti önderi olmak istiyordu. Şeyh Mahmut'un oğlu Şeyh Latif ve Koysancaklı Gege Ziyat'ın - Kürt aşiret ileri gelenlerinden- yardımcılarının olmasını ve bir merkez komitenin oluşturulmasını istiyordu. Ancak bu partinin hiçbir programı, amaçları ve uğruna mücadele edecek ilkeleri de yoktu. Yalnız güzel bazı laflardan edilecek, bu parti Kürt milletinin çıkarı için oluşturuluyor deniliyordu. O dönemde Şoreş ve Rızgari gibi partiler de vardı. Bütün bunlar da bu partide yer almak istediklerini söylediler. Ancak istisnai olarak bazı Kürt şahsiyetleri, bu partinin aşiretçi bir parti olduğunu öne sürerek içinde yer almayacaklarını belirttiler. Bu şekilde parti, 11 Ağustos 1946'da Irak'ta kuruldu.

- Mahabad Kürt Cumhuriyeti yıkılmış mıydı?

- Yok, henüz yıkılmamıştı.

- Böyle bir partinin oluşturulması, esas cesaretini Mahabat Cumhuriyeti'nden mi alıyordu?

- Molla Mustafa, Mahabad'da Qazi Muhammet'in KDP'yi kurmasından esinlenerek böyle bir partiyi Irak'ta kurmak ve Qazi Muhammet gibi partinin lideri olmak istedi.

- İnsan partinin nasıl oluştuğunu anlamak istiyor.

- Ben I. Kongre'de hazırdım. Ayrıntıları anlatayım.

- Üye miydin?

- Üye değildim, ama hazırdım. Benden üye olmamı istediler. Ancak ben İran'da oluşan partimizin merkez komitesinden herhangi bir karar gelmeden üye olmayacağımı, Süleymaniye'deki komitemizi feshetmeyeceğimizi ve başka bir partiye üye olmayacağımı belirttim.

- Yani hem Irak'ta KDP var, hem de buna bağlı sizin içinde yer aldığınız komite (Laq) var. Sizin komite ile I-KDP arasında nasıl bir fark vardı?

- Ayrılığımız, partimizin Kürdistan'ı kapsayan bir parti olmasıydı. Suriye ve Türkiye parçalarında bile buna bağlı komitelerin oluşturulmasını istiyorduk. Barzani KDP'si ise Irak'a özgü bir partiydi. Yani bütün Kürdistan'ı kapsamıyordu. Bu aramızdaki temel farktı. Barzani KDP'si, Irak Komünist Partisi ile ilişkiye geçerek Kral Faysal döneminde birlikte miting ve yürüyüş gibi bazı faaliyetler de yürüttüler. Bu dönemde komünistlerden bazı tutuklanmalar oldu. Bunların itirafları üzerine bütün partilerden tutuklanmalar yaşandı.

Mahabad Cumhuriyeti'nin yıkılmasından sonra, bizim Güney'de oluşturduğumuz komite ortada kaldı. Yaptığımız toplantıda önümüzde iki seçeneğin olduğunu belirttik. Ya komünistlere ya da Irak KDP'sine katılacaktık. Sonuçta çoğunluk KDP'ye katılma yönünde görüş belirtti. Bunun üzerine Nisan ve Mayıs 1947'de KDP'ye katıldık. Komünistlerin itiraflarında adı geçenlerden biri de bendim ve tutuklandım.

- KDP'ye katılmaktan ziyade neden komitenizi daha da geliştirip yetkinleştirmediniz?

- Mahabat Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışından sonra, bizim hiçbir fırsat ve olanağımız kalmamıştı. Mecbur kalıp KDP'ye katıldık.

- Mahabat Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılmasından sonra İran'da KDP'nin varlığı devam etti mi?

- Hayır, varlığı kalmadı, sonraları tekrar kuruldu. Mahabad Cumhuriyeti'nin yıkılışındaki neden, yalnız Rusların geri çekilip bizden vazgeçmeleri değildi. Esas neden içerden kaynaklanıyordu. Çünkü varolan hareket esas olarak ulusal kurtuluş hareketi olmadığı gibi, Kürdistanlı bir hareket de değildi. O dönemde onlara da şahsen yazmıştım. Mahabad'ı korumak için Irak ordusundan beş yüz kişinin silahları ile birlikte ölümüne hazır olduğunu belirttim. Ayrıca birçok aydın, memur ve yurtsever vardı. Bunlar da cumhuriyeti kanları ile korumaya hazır insanlardı. Ancak bize verdikleri cevapta bizden hiçbir şey istemediklerini belirterek, "varsa bize okul kitapları ve bir doktor gönderin" dediler. Hatta onlardan bazıları, bu cumhuriyeti Güney Kürtlerinin gelip el koymaları için oluşturmadıklarını söylediler. Yani "koltuklarımızı bizden almak istiyorlar" diyorlardı.

Ben mahkemedeysen, isnat edilen bir şahit benim için, Güney Kürdistan'ı da Mahabad'a katmak suretiyle bağımsız bir devlet kurmak istediğimizi belirtiyordu. Bu şahit, Irak Komünist Partisi MK Üyesi'ydı. Hiç unutmayacağım bir şey de, "İran ordusunun Tebriz'i işgal ettiği gün, ben İbrahim Ahmet'in evindeydim" dedi. Doğru söylüyordu, o gece benim evimdeydi. Bu kişi komünistlerin merkez yedek üyesiydi ve Şeyh Latif'in arkadaşı konumundaydı. O gece ikisinin evimde randevuları vardı. Tebriz'in düştüğü gün ağladığımı gördüğünü ve ağlama için de, ne bedbahtız, Mahabat Cumhuriyetimizin daha kızken öldüğünü söylediğini belirtti. Sonuçta mahkeme, ben ve diğer tutuklular için iki yıl hapis, iki yıl da polis gözetimi cezası verdi.

- İtirafçı, Irak veya İran'ın işbirlikçisi miydi?

- Yok, Irak'ta hükümet nezdinde itiraf etmişti. Sanki ben Komünist Partisi Üyesi'ymişim gibi ele alınıyordum, o temelde de ceza aldım. Ben hapisteyken gelen görüşmeciler, partinin yanı sıra Komünist Partisi'nin ve diğer partilerin de zor durumda olduklarını ve zayıfladıklarını söylediler. Çünkü komünistlerin merkez üyelerinin teslimiyete yatıp itiraf etmeleri ortamı altüst etmişti. Her ne kadar genel durum buyduysa da, gerçekten büyük direnişler sergileyenler de vardı. Bunu da belirtmek gerekir. Cezaevinde yanımda başkaları da vardı. Gelen ziyaretçilerle de anlaştık, dışarı çıktığımızda bir konferans yapacaktık. Sonra konferansı yaptık. Konferansta, eski merkez komite üyelerine yönelik itirazlar oldu. Sonuçta yeni bir merkez seçildi. Önceki merkez üyelerinden hesap sorulması istendi ve bilimsel temelde yeni bir parti programının oluşturulması için çalışıldı.

Bunun üzerine, o döneme kadar parti sekreterliğini yapan Hamza Abdullah ile birlikte beş on kadar kişi partiden ayrıldılar. Hamza Abdullah, "ben, Molla Mustafa'nın vekili olduğumdan asil üyeyim" diyordu. 1953 başlangıcında, partinin eski ismi olan "Partiya Demokratî Kurd" idi. Değiştirerek "Partiya Demokratî Kurdistan" yaptık. Bununla hem dar milliyetçiliği aşmayı, hem de daha geniş kitleyi kapsamayı amaçlamıştık. Ayrıca Mao ve Stalin'den faydalanarak dünya görüşümüzün bilimsel sosyalist bir düşünce olduğunu belirttik ve mücadele ettik.

Mücadelemiz diğer partiler gibi yürüyüş, miting ve bildiri dağıtmaktan ibaretti. O dönemde birçok Irak partileri arasında birlik cepheleleri oluşuyordu. Ancak parti olarak birlik ve cephelere kabul edilmiyorduk.

Bize Kürt partisi ve Kürdistanlı parti gözüyle baktıklarından, bizi ayrılıkçı olarak nitelendirdiklerinden, ayrılıkçıların böyle bir cepheye -Irak için birlik cephelerine- alınmaması gerektiğini söylüyorlardı. Partimiz KDP ile Komünist Partisi arasındaki ilişkiler bazen düzeliyor, bazen de kötüleşerek sürüyordu. Esas ayrılık, Kürtlerin ulus olarak kendi kaderlerini tayin etme hakları var mı, yok mu noktasındaydı. Ve Komünist Partisi bunu kabul etmiyordu.

Partimiz o dönemde bir ilkokul gibiydi. Bize gelip katılanlar ilk eğitimlerini aldıktan sonra gidip Komünist Partisi'ne giriyorlardı. Ancak 1953 yılından sonra bu durum değişti ve bu Komünist Partisi merkez üyeleri bile gelip partimize normal üye olarak katılıyorlardı. Dolayısıyla Kürt hareketinin bir ağırlığı oluşmaya başladı. Ayrıca Arap Ulusal Hareketi bile partimizi büyük bir tehlike olarak görmeye başladı. Bu durum 14 Temmuz 1958'e kadar devam etti.

- Mamosta, bu dönemde parti sekreteri mi oldun?

- Ben resmi olmamakla birlikte 1951'de parti sekreteriydim. Ama resmi olarak 1953 Konferansı'ndan 1964 ayrılışına kadar parti genel sekreteriydim. Ayrılıklar 1964'ten 1970'e kadar da -ayrılık olduğunda sekreteriydim- sürdü. Ayrıldığımızda bile her iki taraf aynı parti ismini kullanıyordu. Yani 1953'ten 1970'e kadar ben parti sekreteriydim.

- Sekreterlik döneminde ideolojide nasıl değişiklik oldu?

- 1953 Konferansı'nda programımızı oluşturduğumuzda, Komünist Partisi bizim için, "bunlar da komünist oldu, ama neden bir ülkede iki komünist parti oluştu" diye karşı çıkıp mücadele ettiler. Yani ideolojimizin komünizm olduğunu söylüyorlardı. Aynı onlarınki gibiydi.

- Bu dönemde Barzani'ye mensup olarak bilinenlerin durumu neydi?

- O dönemde Barzaniler Rusya'da olduklarından, onlarla ne ilişkimiz vardı ne de bir haberimiz söz konusuydu. Hatta kimse yerini bile bilmiyordu.

- Aile ve aşiretiyle de mi, ülkeyle de mi ilişkisi yoktu?

- Hiç kimseyle, ülkesiyle, aşiretiyle, ailesiyle bile ilişkisi yoktu. O Orta Asya'daydı.

1956 ve 1957'de Moskova'da Uluslararası Dünya Gençlik Konferansı yapıldı. Biz de partimiz adına Celal Talabani'yi temsilci olarak gönderdik. Bu konferans esnasında Molla Mustafa ile Moskova'da görüşmüşlerdi. Celal Talabani geri döndüğünde, Molla Mustafa'dan iki mektup ve fotoğrafını getirdi. Bu gelen mektuplardan biri bana -şahsi-, diğeri ise parti için gönderilmişti. Barzani mektuplarında bizden Hamza Abdullah ile anlaşarak onu tekrar partiye almamızı istiyordu.

- Hamza Abdullah o dönem nereye gitmişti?

- Hamza Abdullah o dönem daha çok komünistlere yakınlık duyuyordu.

- İkinci mektup neydi?

- İkinci mektubu açtığımda dehşetle irkildim. Ben gençken, Şeyh Mahmut Hindistan'da sürgündeyken, mürit ve şeyhler yürüyüş ve mitinglerle İngilizlerden Şeyh Mahmut'un dönmesini talep ediyorlardı. Ve sloganlarını da "kudan Xudah" şeklinde inleme ile ifade ediyorlardı. Molla Mustafa'nın mektubunda bir şey yoktu. Bir mürit mantığıyla bizden ricada bulunarak, "bu mektubu kardeşim Şeyh Ahmet'e iletin" diyordu. Bir mürit gibi benden ikinci mektubu Basra şehrinde hapiste olan Şeyh Ahmet'e iletmem isteniyordu. Bunun üzerine merkez komite ile toplanarak tartıştık. Çünkü bu mektup devletin eline geçerse Şeyh Ahmet'i idam ederdi. Öte yandan haşmeti ile bilinen Molla Mustafa Barzani, general Barzani, bir mürit gibi mektup yazmıştı. Halbuki dağıttığımız bildirilerde "Yaşasın özgürlük, yaşasın general Barzani önderliğindeki Kürdistan," diyorduk.

O dönem ve yıllarda Arap ulusalcıları bizimle ilişkiye geçtiler, bağlantılarımız oldu. 14 Temmuz Devrimi'nden bir yıl önce Arap ulusalcıların bana gönderdikleri mektupta, Kral Faysal rejimine karşı bir mücadele başlatmamız durumunda, Cemal Abdülnasır'ın bize silah yardımıyla bulunacağı belirtiliyordu. Arap ulusalcısı benden Bağdat'a, oradan da Cemal Abdülnasır'ın yanına giderek görüşmemizi istedi. Aynı şahıs 14 Temmuz sonrası bakan oldu. Ancak üzerimde mahkeme kararı olduğundan, Irak topraklarından dışarı çıkmama olanak ve izin yoktu. Bunun üzerine içişleri bakanlığından -çünkü Kürt'tü- ricada bulundum. Elimdeki doktor raporuna göre kansere yakın bir hastalığım vardı. Tedavi olmak için pasaport ve çıkışıma izin verilmesini istedim. İçişleri bakanı açık bir şekilde iki ay sabretmemi söyledi. İki ihtimal vardı: Birincisi, iki ay sonra pasaportsuz ve izinsiz gidebileceğim gibi, ikincisi de hiçbir zaman Irak'tan ayrılmayabileceğimi söyledi. Gerçekten de bir ay sonra Irak'ın ordusunu Ürdün üzerinden Beyrut'a gönderip Beyrut'u ele geçirme istediği ortaya çıktı. Plan buydu. Ancak oluşturulan ordu Beyrut'a gidip ele geçireceğine Bağdat'a yönelerek melikliği devirdi. 14 Temmuz Devrimi'ni gerçekleştirdi.

- Bu devrimi esas olarak kimler yaptı?

- Subaylar ve askerler, ulusalcı olup barışçı ve özgürlükçülerdi, yani çok cihet vardı.

- Kürt de var mıydı?

- Kürt de vardı. Devrimin oluşumundan sonra devrim hükümetine gönderdiğim mektupta, Bağdat Paketi Anlaşması'nın reddedilmesini, Irak içinde bütün halkların eşitliğine dayanan demokratik bir iktidarı destekleyeceğimizi belirttik. İki gün sonra Politbüroumuz toplanıp anlaşarak, oluşacak bir heyetin Bağdat'a gidip hükümet lideri ile görüşmesine karar verildi. Ben ve Politbüro Üyesi Ali Abdullah gittik. Devrim hükümetinden ilk isteğimiz ve şartımız, Barzani'nin geri dönmesi, tutukluların ve Şeyh Ahmet'in serbest bırakılmasıydı. Şeyh Ahmet serbest bırakılarak Bağdat'a yerleştirildi. Molla Mustafa, kaldığı yerden devrim liderine bir kutlama mesajı göndererek Irak'a geri dönmek istediğini belirtti.

Ben ve Nuri Ahmet Taha, sahte pasaportla Çekoslovakya'nın başkenti Prag'a gittik. Pasaportun sahte olmasını Irak hükümeti istedi. Dışarı çıkmadan önce işleri Bakanı'nı -aynı zamanda başbakan yardımcısıydı- ziyaret ettiğimizde -çıktaki amacımız gidip Molla Mustafa'yı getirmektir-, "Anayasada açık bırakılan yerde Arapların ve Kürtlerin bu topraklarda ortak olmalarını, Kürtlerin hukuklarının garanti altına alınmasını diliyorum" dedim.

Biz Bağdat'tan ayrılmadan önceye ilişkin belirtmek istediğim ikinci bir nokta da, Kürdistan'daki arkadaşların her yerde miting ve gösteri yapmaları gerekirdi. Çünkü anayasada sadece Kürtlerin ve Arapların kardeşliğinden bahsediliyordu. Öyle ki, Kürtler bazı haklar alabilsin. Ayrıca varolan ve devrimde rol oynayan partilere de anayasaya Kürtler için özerkliğin konması için başvurduk. Ancak bu partilerin hiçbiri bunu kabul etmedi.

İşleri Bakanı "Molla Mustafa ile geri döndüğünüzde Türkiye üzerinden değil Mısır yoluyla gelin, ayrıca Cemal Abdülnasır'la da görüşün ve haklarınızı ondan isteyin. Şayet Nasır haklarınızı kabul ederse biz de kabul edeceğiz" dedi. Prag'a gittik. Molla Mustafa ile döneceğimiz zaman, Sovyet yetkilileri bize Türkiye üzerinden gitmememizi, çünkü Türklerin uçağı düşürebileceklerini söylediler. Mısır'a ulaştık. Irak Konsolosluğu'na giderek Nasır'ı varlığımızdan haberdar ettik. O da bize "devlet misafirisiniz" dedi. Daha sonra Nasır bizi karşıladı. O görüşmede Nasır'a haklarımızdan, Kürt halkından bahsettik. Ona söylediklerimize itiraz etmedi. Lakin biz Bağdat'tan ayrılmadan önce bazı hareketlerden dolayı Irak ve Mısır arasındaki ilişki bozulmuştu.

Bir gün elçi ile otururken, yanımda kalan refakatçim gelip bana Türk elçisinin kızgın olduğunu ve beni görmek istediğini söyledi. Onunla bir randevumuzun olmadığını, eğer beklerse onu görebileceğimi belirttim. Türk elçisi aniden içeri girdi; önüme gelip durarak şiddetli bir şekilde bana bir müzekkere vererek, sözle de "İçişlerimize karıştığınızdan dolayı devletimiz adına sizi protesto ediyorum" dedi. Bizim müdahale ettiğimiz iç mesele nedir diye sordum. Bana "Kürt meselesidir" dedi. Ben, müdahale etmemişiz, Kürt meselesi ile ilginiz nedir dedim ve devam ettim. Sizin ülkenizde Kürt var mı diye sordum. Bana "yok" dedi. Peki, televizyon, radyo ve gazetelerde bir tek Kürt sözcüğü geçmiyor. Aynı şekilde hiçbir konunuzda Kürt kelimesi geçmiyor. Bana devletinize geçen bir Kürt kelimesini gösterin ki içişlerinize nasıl müdahale ettiğimizi bilelim dedim. Bunun üzerine Türk elçisi sinirlenip gitti ve bir daha da gelmedi.

Türkler Kürdistan meselesini, özellikle Kuzey Kürdistan meselesini neden daha önemli görüyorlar? Çünkü Türk devletinin Kürtler hakkında katı inkarcı bir politikası var. Türk hükümetleri yalnız Kuzey Kürdistan Kürtlerinin düşmanlığını değil, bütün Kürdistan'daki ve tüm parçalardaki Kürt halkının düşmanlığını yapıyorlar.

Türkler, Kürtlerin esas düşmanıdır, çünkü şu ana kadar Kürt kimliğini ve adını bile kabul etmemişlerdir. Bundan dolayı bir yurtsever Kürt, hakiki ve asli Kürt, gerçeği iyi bilince çıkarmalı ve tanımalıdır. Kuzey Kürtlerinin Türklerden haklarını elde etmemeleri durumunda ve Kuzey'de Kürtler haklarını kazanmadan, diğer bir parçada bağımsız devlet de kursak ve tüm dünya bizi desteklese de, Kuzey'de Kürt sorunu çözülmeden -esas sorun Kuzey Kürdistan'dır- kurulan bağımsız Kürt devletinin yıkılması kaçınılmazdır. Diğer devletler az da olsa Kürt ismini ve kimliğini tanıyorlar. Fakat Türkler Kürt ismini ve kimliğini tanımadıklarından, diğer parçalardaki Kürtler için herhangi bir hakkın alınması veya yaşanması mümkün olmadığı gibi, yaşam hakları bile olmaz. Bundan dolayı inancım odur ki her dürüst, onurlu ve şerefli Kürt, değil bu harekete destek vermek, Kürt halkı için modern Kürt hareket olan PKK önderliğinde değerli önder Abdullah Öcalan'ın komutasında yürüyüp çalışmalıdır.

Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin zaferi Kuzey Kürdistan'dadır, Kuzey Kürtlerinin elindedir ve bu belirleyicidir. İki ay önce bu başlık altında Londra'da bir seminer de verdim.

- 1970'lere kadar gelebilirsin, yani değerlendirmeni sürdürebilirsin.

- Ben sizin gibi Önderimi ve arkadaşları gördükten sonra, sizden biri oldum, üye oldum. Kendimi 80 yaşındaki biri gibi değil, genç hissediyorum. Saatlerce konuşabiliriz. Biliyorum ki, sizler kanınızı dökerek fedakarlık yapıyorsunuz, ben de kendimden fedakarlık yapabilirim.

- İnsanı konuşturan nedir? Amaç büyük oldu mu, insan sabaha kadar devam edebilir. Yani başka bir yer olsa, bence böylesi bir söz veremez ve böyle gençleşemezsin.

- Doğrudur.

- Büyük amaç üzerinde yürüdünüz ve dünyanın sonuna kadar bile olsa insan sıkılmaz.

- Yaptığın şeyler, umut ve hayallerimi yerine getirdiğinden genç bir insan gibi olmama yol açıyor.

- Amacınız neydi? Kürdistan'dı. Onun için 1947'den önce de, sonra da bir parti kuruluyor, dağılıyor, toplanıyordu. Tabii hepsi de bu amaç içindi. Şimdi görülüyor ki, PKK Kürdistan'ın kapısı ve kilididir, Kürdistan halkının kendisidir. Mamosta Hawar da, arkadaşlar da iyi biliyor. Bazı küçük adımlar atılmış olabilir, ama gerçekte PKK'nin büyüklüğü nedir? Kuzey Kürdistan için küçük bir adım, bütün Kürdistan için büyük zafer demektir. Kuzey'de bir adım yürüyüp ilerlemek Güney Kürdistan, Doğu Kürdistan için binlerce metre ilerleme anlamına gelir. Yani bu kadar önemli ve etkilidir.

Diğer bir nokta da, Kuzey Kürdistan'da büyük devrimin oluşmasıyla, Türkler şu anda bütün Kürtlere yardım etmeye hazırdır, federal devleti de kabul ettiler. Bu önemli bir noktadır. Fakat sadece diğer parçalardaki Kürtleri kabul ediyorlar. Kuzey devrimi üzerinde özel bir savaş yürütüyor. Fakat KDP'sini kabul ediyor, yardım ediyor. Güney'de oluşan federasyonu kabul ediyor ve Mesut'a ve Celal'a yardım ediyor. Kuzey'de devrimimizi veya kimliğimizi tanırsa, Güney'de devlet olursunuz. Doğu Kürdistan devlet olur. Bunun için diyorum ki, eğer devlet olmak istiyorsanız, Kuzey devrimini destekleyin. Şu anda Güney'de yürüttüğümüz hamle Kuzey devrimi içindir; Güney Kürdistan'a müdahale için değildir. Yardım etmek istiyorsan, bu savaş yürüt. Eğer bu devrimi güçlendirirsek Güney meselesi çözülür. Mamosta İbrahim Ahmet, bunu çok iyi biliyor. Bunun üzerinde derinlemesine durmak gerekir. Mamosta Hawar da bu konularda görüş belirtebilir. Bu husus üzerinde çok durmalıyız.

Geldik 1960 tarihine, yani devrimin başlangıcına...

14 Temmuz Devrimi'nden sonra, Güney Kürdistan halkı için bir fırsat ortaya çıkıyor. Fakat bu parça, bu tarihte kısa bir dönem içinde Kürt meselesini çözmediği gibi, daha da ağırlaştırıyor. 1961 Devrimi'nin başlamasıyla yarattığı hastalık sevaptan, oluşan isyanın kötülüğü ise iyiliklerden daha fazladır. Bunun nedeni önderliktir. Çok yanlış taktikler de vardır. Sonuçta Irak'ta diktatörlük egemen oldu. Kürt hareketi çok zayıfladı, şimdiye kadar da bu zayıflama devam ediyor. Bu anlamda bütün Kürdistan'a da zarar verdi. Kürt hareketi üzerinde diktatörlük oluştu. Irak'ta da diktatörlük oluştu. Bu iki diktatörlük hükmetti ve dış güçlerin yardımıyla sonuçta Kürtler çok zarar gördü. Son 4-5 yılda Kürdistan'da görülen bu zarar, diyebilirim ki, iki dünya savaşı arasında görülen zarardan daha fazladır. 1945'ten 1960'a kadar Kürdistan böyle bir zarar görmemişti. 1960'tan sonra Barzani önderliği her şeyi daraltıyordu.

Mamosta da bu yıllarda mücadele etti. Neden böyle oldu? Yanlışlık neydi, doğrusu neydi? Neden hakim olmadı? Kürt burjuva önderliği ve parti ne durumdaydı? Sonuçta Irak'ta oluşan bu diktatörlük ve Kürt hareketi neden tasfiye oldu? Kürt önderliğinde bu hastalık neden şimdiye kadar büyüdü?

- Abdülkerim Kasım döneminde Kürt hareketi, Kürt meselesi yalnız Güney'de değil, diğer Kürdistan parçalarında da dönemin temel sorunlarından biri oldu. Bölgede ve dünyada temel sorunlardan biri olduğundan üzerinde durulması gerektiği ortaya çıktı. Hatta dünyada ve bölgede Irak ile ilişkileri olan devletlerin Irak'taki konsoloslukları, Kürt hareketi ile özgün ilgileniyorlardı. KDP'yi siyasi bir hareket olmanın yanı sıra, bir milletin temsilcisi olarak da görüyorlardı. Irak hükümeti ilk defa Irak topraklarının Araplar ve Kürtlerin olduğuna ilişkin itirafta bulundu. KDP'yi de bir Kürt siyasi partisi olarak kabul etti. Bunun üzerine Bağdat'ta, KDP'nin yayın organı olan Xebat isimli gazeteyi Abdülkerim Kasım döneminde çıkarmaya başladık. Bu organda, İran ve Türkiye'deki Kürtlerle ilgili yazılar açık ve özgür bir şekilde yazılıyordu.

Kürt hareketlerinin Irak'ta ulaştığı özgürlük düzeyi ve Abdülkerim Kasım Devrimi bölgede sömürgecilere, İran, Türkiye ve Arap ülkelerine zarar verdiğinden dolayı, bu ülkelerin bu devrime karşı tavır almalarına neden oldu. Adı geçen devletler o dönemde Kürtlere, Araplara ve Irak Cumhuriyeti'ne karşı komplo ve oyunlara girişmeye başladılar. Bu devletler, içerde Kral Faysal döneminde çıkarları olan bazı Arap ve Kürt aşiretlerine dayanarak, meliklik rejimini geri getirmek istiyorlardı. Çünkü bu çevrelerin çıkarları A. Kerim Kasım tarafından yerine getirilmiyordu. Bu muhalefet, sömürgeci ülkelerin yanı sıra ABD tarafından da destekleniyordu. ABD, Kasım rejimine karşı Musul'dan başlayıp yavaş yavaş tüm Irak'ı kapsayacak bir darbe planladı. Böyle bir darbe hareketine başlamadan önce özellikle de Kürtlerle ilişkiye geçti. Ayrıca KDP ile ilişkiye geçip, "sizin partinizin Kasım'a karşı girişeceği hareketi maddi, manevi ve silahlı olarak destekleyeceğiz" dediler. Hatta bizden dost ve üyelerimizi Lübnan'a Ketayiplerin -gerici bir Lübnan Hristiyan hareketi- yanına gönderip eğiteceklerini, bunları silahlandıracaklarını bile söylediler. Bunların da Kasım'a karşı harekete geçmelerini istediler.

Tabii biz bunu kabul etmediğimiz gibi, gidip bu planı A. Kerim Kasım'a söyledik. Kesinlikle bu plan sadece Kasım'a karşı değil, aynı zamanda Kürt hareketine de karşıydı. Kürt aşiretleri Kasım'a karşı muhalefetlerine devam ettiler. Musul'daki Savat isimli darbeye karşı KDP ve Kürt halkı Kasım'ı destekledi. Durumlar biraz

değişince, A. Kerim Kasım Irak'ta siyasi partilerin kuruluşuna izin verdi. Biz ilk müracaat edenlerdendik. KDP'nin Kürt halkı adına kurulması için müracaat ettik, ama Irak hükümeti talebimizi reddetti. Parti merkezinin Kasım'a müracaat etmesini söylemeleri üzerine biz bir heyet oluşturduk. Bunda Barzani liderliğinde birkaç Politbüro üyeleri ve ben yer alıyordum.

Irak hükümeti parti programımızda bazı bölümlere itiraz etmişti. İtirazları şunlardı: Birincisi, programımızda şöyle bir şey geçiyordu: Nasıl herhangi bir Arap Irak'a geldiğinde vatandaşlık kimliğini alabiliyorsa, herhangi bir Kürt de Irak'a geldiğinde Irak kimliğini alabilmelidir. İtiraz edilen ikinci nokta ise, KDP olarak her parçada yaşayan Kürtlerin haklarını diplomatik yolla korumayı esas alır. Parti olarak diğer bir istemimiz ise, hükümetin resmi olarak Kürtlere ilişkin otonomiye kabul etmesiydi. A. Kerim Kasım bizzat partinin adına itiraz ederek partinin ismindeki Kürdistan kelimesini Güney yapmamızı istiyordu. Biz de en çok partinin ismini değiştirmek için bir sebep görmüyorduk. Uzun tartışmadan sonra Kasım, "programınızdaki amaçlar için mücadele ve uygulama yapmakta serbestsiniz, ama resmiyet ve anayasa dışında hareket etmeyeceksiniz. Bunlar anayasaya girmesin" dedi. Böylece partimizin yasallaşmasına izin verdiler. İlk defa sömürgeci metropolde legal bir toplantı yaptık. Molla Mustafa o zaman Barzan'daydı. Her ne kadar onun gelip bu konferansa katılmasını istediyseniz de reddetti. Irak Savunma Bakanlığı konferans'a devam etmemizi söyledi. Bu haberi bize getiren de bir Kürt bakandı. Biz, Kasım'ın talimatını yerine getireceğimize, bir heyet oluşturup Barzan'a gönderdik. Barzani'yi konferansa gelmesi için ikna etmeye çalıştık. Bütün çabaların sonucunda ancak konferansın son oturumuna katabildik. Bu oturumda, merkez komite ve politbüro -yenisi- için seçim yapılıyordu. Ondan bir konuşma istediğimizde, hiç de hoş olmayan bir üslupla, toplantıya karşı da saygısızlık anlamına gelen bir yaklaşımla ve Molla Mustafa'nın kendisine de yakışmayan bir tarzda, "ben bu partinin lideri olmaya tenezzül etmiyorum" dedi. Kürdistan'daki parti bürolarından aşiret reislerini çıkarıp hareket etmemizi, onları incittiğimizi söyledi. Bunların yanı sıra, "bana parti lideri diyorsunuz, ama bana küfretseydiniz bundan daha iyiydi" dedi ve parti anlamsızlaştı. Bu konuşma üzerine toplantımızı erteledik.

9 Mayıs günü Çekoslovakya'nın kurtuluş günü vesilesiyle Çek Konsolosluğu'na gittik. A. Kerim Kasım da oradaydı. A. Kerim Kasım yanıma gelerek açıkça "yaptığınız konferansta senin çizgini tamamen destekliyoruz ve ne söylediğini biliyoruz" dedi; ayrıca bana gizli ve açık telefon numarasını vererek "istediğin saat ve zamanda benimle konuşabilirsin" dedi. Kasım'ın bana yaptığı bu konuşmayı hayretle karşılayarak etrafımdakilere danıştım. Yarın bir toplantı yapalım dedik. Çünkü Behdinan'dan bazı arkadaşlar o günün akşamı Behdinan'a gitmek istiyorlardı. Abdülkerim Kasım'dan anladığım kadarıyla diğer partilere uyguladığı planı bize de uygulamak, onlara verdiği şeyleri bize de vermek istiyordu.

Abdülkerim Kasım çok bilinçli bir insandı. Özellikle partileri tasfiye etmede ve karşı karşıya getirmekte ustaydı. Örneğin Komünist Partisi'ni ikiye böldü ve birisini kendine bağladı. Yani bu konularda çok ustaydı. Tek kalan parti bizim partiydi. Bu oyunu bize de oynamak, yani bizi ikiye bölmek istiyordu. Ama partinin birliği konusundaki çalışmamız başarıyla sonuçlandı. Yalnız başka şeyler sürekli gündemde tutuluyordu. Partinin içinde demokrasi yoktu, biz de partinin parçalanmaması için bazı şeyleri kabullenmek zorunda kalıyorduk. Bazılarımız da bu duruma karşı duruyorduk. Bu işin demokratik olmadığı görüşündeydik.

Molla Mustafa bazı insanları seçip partimizin merkezine yerleştirmek istiyordu. Yalnız bunlara karşı çıkıldı ve bu insanlar partiden kovuldu. Çünkü bunlar bu işi omuzlayacak güçte insanlar değildi. Bir taraf böyleyken, diğer yandan bize ulaşan bazı bilgiler vardı. Bunlar da Molla Mustafa'nın, Abdülkerim Kasım karşıtı olan aşiretlerle ilişkisi olduğu ve onları desteklediği. Bu iddiaların doğru olup olmadığını öğrenmek için Molla Mustafa ile görüşmek istedim. Molla Mustafa da "bu durum yararımızdır, bunu değerlendirmek gerekir" diyordu. Kendisine sebep nedir, niçin destekliyorsunuz diye sordum. Bana, "Abdülkerim Kasım askerlerine güvenmiyor. Askerlere vereceği silahların kendisine karşı kullanılmasından korkuyor. Böyle bir durumda Abdülkerim Kasım'ı tehdit ederek ve muhalif Kürt aşiretlerine dayanarak, Kürtler için Abdülkerim Kasım'dan bazı ödünler koparabiliriz" dedi. Ben de kendisine şunu söyledim: Abdülkerim Kasım'ı ne Irak ordusu ne de Araplar seviyor. Çünkü Irak'ta cumhurbaşkanı olarak ilk kez ve resmi düzeyde Kürt halkının varlığını ve haklarını kabul eden kişidir. Abdülkerim Kasım'ın Irak'ı parçalayacağına inanıyorlar. Arap emirleri ve şeyhleri Kürtlere karşı bu silahları sonuna kadar kullanmaya hazırdırlar. Yani bir kurşunda hedefi on ikiden vurmak istiyorlar. Onlar kendilerine ilk düşman olarak Kürtleri görüyor ve silahlarla Kürtleri yok etmek istiyorlar. Birincisi, Abdülkerim'in Kürtlere arka çıktığını; ikincisi, ilk kez kendi hükümetine Kürtleri alan Abdülkerim Kasım'ın olduğunu ve Kürtlerin Abdülkerim Kasım'ı desteklediğini biliyorlar dedim.

Molla Mustafa bu görüşlerimi kabul etmedi. Bu görüş de benim değil partinin görüşüydü. Ondan sonra Molla Mustafa yine Barzan mıntıkasına döndü ve Kasım karşıtı muhalif Kürt aşiretleriyle ilişkilerini geliştirdi, mücadele için hazırlıklara başladı. Biz de tekrar Komünist Partisi ve diğer bazı partiler nezdinde girişimlere başladık. Özellikle Kürtlere tanınan ve verilmesi kararlaştırılan hakların verilmesi için pratik adımların atılmasını istiyorduk. Yine Kürt halkına ve onun davasına karşı olanlara karşı girişimde bulunduk. Biz merkez komitede Abdülkerim Kasım'a karşı savaşılmaması yönünde bir karar çıkardık. İki kişi dışında herkes bu kararı onayladı. Abdülkerim'e karşı savaşmak, Kürt halkına tanınan hakların reddedilmesidir dedik. Yine Abdülkerim Kasım'a karşı savaşmakla uygulanmak istenen demokratik ve özgür ortamın yaratılmasını da engellemiş oluruz; ancak Kasım şartlarımızı yerine getirmezse o zaman savaşırsak dedik. Demokrasinin uygulanmasını isteyeceğiz, eğer Barzan aşiretine karşı da savaşırsa cevap vereceğiz dedik. Bu kararımızın onaylanması için bir mektup şeklinde Molla Mustafa'ya gönderdik, kabul etti. Sadece bir noktayı onaylamadı. O da başka bir aşiretin korunması konusuydu.

General Kasım'ın Molla Mustafa'nın köyünü bombalaması ve Barzani'nin ona karşı savaşı

Molla Mustafa'ya mektubu götüren kişi, diğer aşiretin yanına gidip onlara müjde vermek istiyor. Ancak büyük bir tesadüftür ki, o aşiret reisinin evinde büyük bir toplantı oluyor. Aşiret reislerinin tümü oradadır. Arkadaş, Molla Mustafa'nın kararını bildirmek istiyor. Aşiret reisine "nedir bu toplantılar, bırakman gerekli, Molla Mustafa'nın sana mesajı var" diyor ve mesajı iletiyor. Aşiret reisi de cebinden bir mektup çıkartarak, mektubu götüren arkadaşımıza veriyor. Molla Mustafa bu mektubunda aşiret reislerine "hiçbir zaman partili arkadaşlarımıza güvenmeyin, parti meselelerine kulak asmayın, işinizi devam ettirin, allah sizinle olsun" diyordu. Ortaya çıktı ve görüldü ki, Abdülkerim Kasım'a muhalif olan bu hareket hem dışardan destekleniyor, hem de aşiret reislerinin denetimi altındadır. Bunlar da şahsi çıkarları dışında başka bir şey düşünmüyorlar.

Biz yine de bunu değerlendirmek istedik. İlk adım olarak hareketin ağırlığını dağdan, köylerden şehre indirmek istedik. Birincisi, şehirlerde yürüttüğümüz çalışmayla tüm Kürdistan şehirlerinde 6 Eylül'de -ki, 6 Eylül 1961 tarihi elliden fazla Kürt'ün katledilmesinin yıldönümüydü- katledilenlerin anısına bir gösteri gerçekleştirelim dedik. Hareketlerin sloganı Kürtler için öngörülen hakların yaşamsallaştırılması ve Kürt-Arap federasyonunun gerçekleştirilmesiydi. Bu gösteri ve mitingimiz tarihi bir başarıyla sonuçlandı. Parti merkezi ortaya çıkan durumların görüşülmesi amacıyla toplanma kararı aldı ve toplandık. O dönemde Kasım rejiminin yaptığı yerinde olmayan bazı şeyler vardı. Şeyh ve ağalar Kasım karşıtlığı yaparken, bazı işçiler, köylüler ve emekçiler de Kasım'ın karşısında yer aldılar.

Biz bu durumları görünce Irak Komünist Partisi ve diğer bazı partilerle konuştuk. İlerde çıkacak durumlar karşısında hazır olmamız ve topluma öncülük etmemiz gerektiğini söyledik. Ama maalesef kimse bize bir cevap vermedi ve çalışmalarımız boşa gitti. Yine Kürt halkının hakları için Abdülkerim Kasım'a da mektup gönderiyordum. Ama Kasım bu konuda herhangi bir adım atmadığı gibi, partimizi de yasaklayarak demokrasi karşıtı bir tavır aldı. Hatta bazı tutuklamaklar oldu. Ben de o süreçte saklandım. Abdülkerim Kasım'ın bana karşı tepkisi de vardı. Krallık döneminde Xoşnav aşiretinden Kasım'a yakın birisinin vurulmasında parmağımın olduğunu söylüyordu. Xebat Gazetesi'nin kapatılması için de karar çıkarmıştı. Kongreye katılmak için Süleymaniye'ye döndüm. Süleymaniye'ye ulaştığım gün, Abdülkerim Kasım Süleymaniye'yi uçaklarla bombalıyordu. Şehirler rejimin denetimde olmasına rağmen, Süleymaniye bombalanıyordu. Aynı zamanda Irak uçakları havadan bildiri atıyorlardı. Bildirilerde, "Ahmet ve Molla Mustafa, Irak hükümetine dahil değiller ve Irak devriminin karşıtıdır" deniliyordu. Biz de Molla Mustafa'dan durumu öğrenmek için bazı arkadaşlarımızı yanına gösterdik. Kasım'ın söylediği şeylerin doğru olup olmadığını öğrenmek istiyorduk. Dıştan yönlendirilen Kürt aşiretleriyle Kasım güçleri arasında ilk gece çıkan çatışmalarda, aşiret güçleri direnmeyerek savaş alanından kaçtılar. Kasım bu aşiretlerin direnmemesinden fırsat bularak Barzani'nin köylerini bombaladı. Eğer Abdülkerim Kasım, Molla Mustafa'nın köyünü bombalamasaydı Barzani ona karşı savaşmayacaktı.

Parti kongresini Süleymaniye'ye yakın bir köyde yaptık. Biz Irak partilerinden Abdülkerim Kasım ile bu savaşı durdurması için görüşmelerini istedik. Onun hükümetiyle Kürtler arasında bir savaşın çıkmasını istemiyorduk. O zaman Abdülkerim Kasım genel bir af çıkardı. Kendisine karşı çıkan Kürt aşiretlerinin

orduya teslim olmasını istiyordu. Ben o kongredeyim. Molla Mustafa'dan bir mektup geldi. Hayatının tehlikede olduğunu söylüyor ve kendisine bazı kişileri göndermemizi istiyordu. Biz de silahlı yüz kişiyi Molla Mustafa'ya gönderdik. Biz, eğer Abdülkerim Kasım Kürdistan'ın herhangi bir yerine saldırırsa, karşı koyup savaşağız dedik. Kendimizi örgütledik ve kısa bir sürede tüm alanları elimize geçirdik. Aldığımız karara göre iki ay içinde her köyde beş kişilik komiteler kurulacaktı. Bu komiteler köylüleri örgütleyecek ve tüm işlerini yürütecekti. Beşer kişilik mahkeme heyetleri kurduk. Bunların her biri yirmi beş köye bakacak ve suç durumları veya suç işleyenler varsa cezalandıracaktı.

Bütün siyasi meseleleri halledecek bir heyet oluşturduk. Yine dışa yönelik kamuoyu oluşturacak bir heyet oluşturduk. Bunun görevi Kürdistan'da kendi iktidarımızı oluşturmak istediğimizi dünyaya duyurmaktır. Sorunlarımızı yavaş yavaş çözüyor ve ilerliyorduk. Diğer taraftan halk yığınlarının desteğı her gün artıyordu. Kimseden bir kuruş almadık. Her şeyimiz halkın verdiği yardımlardan ibaretti. O dönem sadece Kerkük'ten her ay bize on altı bin dinar ulaşıyordu. Dört bir yana, Kürdistan köylerine dağıldık. Köylülerle ilişkilerimiz çok iyiydi, halkla çok iyi geçiniyorduk. Molla Mustafa bunu duyunca çok kızdı. Çünkü onun merkezi başka yerdeydi.

Kürdistan'da başka partiler de vardı, bunlar partileri adına ordu kurmak istiyorlardı. Biz de kendilerine partileri adına değil de Kürdistan adına bir askeri gücün kurulması gerektiğini, bizim gücümüzün Kürdistan adına olduğunu, isterlerse içinde yer alabileceklerini söyledik. Molla Mustafa, beş Barzaniliyi mektupla birlikte bize gönderdi. Bunları Molla Mustafa ile parti merkez komitesi arasındaki ilişkilerin bilinmesi için anlatıyorum. Bazı konularda Barzani'ye karşıydık. Biz ne Komünist Partisi'nin, ne de başka partinin Kürdistan'da yerleşmesini istemiyorduk. Mektubu reddettik ve gelen beş kişiye geri dönmelerini söyledik. İki köyden yirmiye yakın kişi gelip evlerinde misafir ettikleri beş Barzanici hakkında şikayette bulundular. Yani gelen beş Barzanici köylüleri kendilerine ikramda bulunmaları için zorlamış, üstelik köylülere hakarete de bulunmuşlardı. Hemen adam gönderip o beş Barzaniciyi çekirdik. Kendilerine, "bizim peşmergelerin halktan isteyeceğı iki şey vardır: Bunlar su ve ekmektir. Bunun dışında hiçbir hakkı yoktur" dedik. O alanda peşmergelerin durumu halkın durumundan daha iyiydi. Bizim disiplinimiz köylülerin ve halkın kurtuluşu içindi, gösteriş için değil. Bu politikamızı ne aşiret reisleri, ne sömürgeci devletler, ne de İsrail kabul ediyordu.

Dış ilişkilerimizdeki durum ise şuydu: İran ile kurduğumuz ilişki için İran'a Ömer Mustafa ve Ali Asker'i göndermiştik. Biz İran'ın Abdülkerim Kasım'a karşı bize destek sunmasını istiyorduk. Oysa Abdülkerim Kasım'ın kendisi İran rejimine düşmanlık yapmıyordu. İran'dan cevap bekliyorduk. İran'ın cevabı şu oldu: "İran yönetimi komünist bir harekete yardım edemez; İbrahim Ahmet ve Fevzi de komünisttirler. Molla Mustafa'nın da zaten kimsesi yoktur. Eğer bizden yardım istiyorsanız, bu düşüncelerden vazgeçmelisiniz. O zaman size istediğiniz yardımı yaparız." Bunun üzerine Molla Mustafa beni İran Şahı'nın yanına gönderdi ve İran Şahı'nı ikna etmemi istedi.

O dönemde her şeyi kabul ediyordum, ama İran Şahı'nı görmeyi kabul etmiyordum. İran Şahı'na gitmeyeceğimi, başka birisini göndermesini söyledim. Bu kabul edilmeyince, hem parti sekreterliğine hem de merkez komitesine istifamı verdim. Fazla ısrar edince partiden de istifa edeceğimi söyledim. Bu haber Molla Mustafa'ya ulaştı. O da Salih yoluyla bana bir mektup gönderdi. Molla Mustafa mektupta şöyle diyordu: "Sen hayatımı dahi halkım uğruna feda etmeye hazırım demiştin. Biz bugün çok zorlu bir dönemdeyiz. Eğer yurtseverim ve Kürt'üm diyen şahsiyetler fedakarlıklara katlanamazlarsa, hareketimizin Irak rejiminin oluşturduğu çemberi kırıp başarıya ulaşması mümkün değildir." Hem bu nedenle hem de arkadaşlarımızın tümü gitmem konusunda karar almışlardı. Ben de mecburen gittim. İran'da büyük bir törenle karşılandım.

Orada kaldığım süre içinde bir bakan, aynı zamanda başkan yardımcısı benimle görüştü. Bana "akşam misafirimsin. Gidip Şahı göreceğiz, sonra dönüp beraber yer içer, konuşuruz" dedi. Onun odasında oturmuştuk. Yanımızda üst düzey birkaç kişi de vardı. Savaş hakkında konuşuyorduk. Bana "Xebat Gazetesi'nde Şah karşıtı makaleyi kim yazdı?" diye sordu. O dönemlerde İhsan Nuri Paşa Mustafa'ya bir mektup göndermişti. Özellikle Mustafa'nın, İran Şahı'nın İran Kürtlerine zor uygulaması üzerine makalesine ilişkin yazdığı mektubuna cevaben, Xebat Gazetesi'nde üç tane uzun ve geniş makale yazdım. Sonra araştırdım ki, İhsan Nuri Paşa'nın mektubu normal koşullarda yazılmamış, kendisine zorla yazdırılmıştı. Bakan "Eğer Şah makale üzerine soru sorarsa ne diyeceksin?" diye sordu. Ben de ona, ben yazdım diyeceğim dedim. O da "hem yardım istemeye gelmişsin, hem de Şah'a karşı makale yazıyorsun" dedi. Kendisine, "bunda acayip bir şey yok. Şah'a şunu söyleyeceğim: Şah bir Kürt'ü öldürdüğü zaman onu

desteklemediğimi bilsin. Yok, eğer Şah Kürtleri zulümden kurtulması için desteklerse, o zaman ben de onu takdir ederim. Biz size karşı düşmanlık yapmayız. Türklerin, Farsların düşmanlığını yapmayız. Bizi öldürenlere, zulüm edenlere karşı düşmanlık ederiz" dedim. Ayrıca Şah'a destek verip vermeyeceğini kendisine soracağımı söyledim.

O zaman Şah ile telefonla konuştu. ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı İran'a gelmişti. O saatlerde Şah'ın yanında idi. Bu yüzden de İran Şahı'yla görüşmedik. İran'da on beş gün kaldım, ama Şah'ın beni ne zaman göreceğini söylemediler. Söyledikleri tek şey, elli silah, yirmi bin dinardı. Kendilerine bunun için teşekkür edeceğimi sandılar. Onlara, partiye verdiğiniz yardım başınızı yesin dedim ve Kürdistan'a döndüm. O silahlar ve paraları Molla Mustafa'ya gönderdim. Gerek İran'ın, gerekse İran Şahı'nın yaklaşımlarından şunu çıkardım: Benim gibi bir komünistin Molla Mustafa ile ilişkileri olduğu sürece Kürt hareketini desteklemesi mümkün değildi. Bizi dinlemiyor diye bir şey yoktu, bizi dinliyordu. Ancak Molla Mustafa İran Şahı'nın denetimine girince tam bir maşa oldu. Molla Mustafa yüzde yüz İran'ın denetimine girdi. Bize bağlı olanlar ise yüzde elli İran'ın denetimine girdi.

Bazı Irak örgütleri bizimle ittifaka girdiler. Sonra krallığa bağlı veya Irak'ta kralcı diye tanınan gruplar bizimle ittifaka girmek istediler. Ama kralcılar Kürtlere krallık döneminde verilen hakların dışında bir şey vermek istemiyorlardı. Diğer örgütler ise bazı şeyler vermek istiyorlardı. Bunlarla çeşitli konuşmalarımız oldu. Bunların Abdülkerim Kasım'a karşı harekete geçmek için hazırlıkları da vardı. Bizden istedikleri şey, Abdülkerim Kasım'ı desteklemememizdi. Kürt halkından destek almak istiyorlardı. Öne sürdükleri şart, devrimleri başarıya ulaşırsa otonomi meselesini resmi olarak halledeceklerini söylüyorlardı. Molla Mustafa da özerk bölgenin sorumlusu olacaktı. Hükümette dört tane bakanlık Kürtlere aitti. Başarıya ulaşılmasıyla birlikte Kürtlerle Araplar arasında barış da sağlanabilirdi.

Molla Mustafa'ya haber gönderdik. Birkaç kişiyi daha yeni oluşacak hükümette bakan olması için seçmesini istedik. 8 Şubat 1963'te Irak devrimci güçleri Abdülkerim Kasım diktatörlüğüne karşı darbeyi başarmışlardı. Bağdat radyosunu dinledik, hiçbir bildirilerinde Kürt adı bile geçmiyordu. Bağdat radyosu sadece Salih Yusuf Fuat adında birisinin darbeyi kutlama mesajını okuyordu. Bunun üzerine parti merkez komitesi olarak bir toplantı yaptık. Molla Mustafa'ya haber gönderdik ve hızla tüm Kürt şehirlerini ele geçirmemiz gerektiğini vurguladık. Biz, Molla Mustafa, iktidardan indirilen Abdülkerim Kasım taraftarları ve diğer bazı örgütlerin de destek sunacakları ve Kürdistan kentlerini ele geçirmek için fırsatın olduğu kanısındaydık. Böyle bir hareketi bir şehirde başlatalım, eğer şartlarımızı kabul ederlerse kendilerini destekleriz, böylece Kürdistan'da otonomiye oturturuz; eğer kabul etmezlerse de onlara karşı savaşırız; Abdülkerim Kasım taraftarları da bize yardım edeceklerdir dedik. Molla Mustafa bizi dinleyip tarihi fırsatı değerlendireceğine, halkın önünde açıkça "İbrahim Ahmet önce Abdülkerim Kasım ile savaşmamızı istedi, Abdülkerim Kasım'dan kurtulduk, şimdi yeni iktidara karşı savaşmamızı istiyor" diyordu. Ama bunun merkez komitesinin bir istemi olduğunu açıklamıyor, İbrahim Ahmet'in görüşüdür diyordu. Neden Abdülkerim'e karşı savaşmış, sadece onu düşürmek için mi? Tabii ki ulus çıkarınaydı. Molla Mustafa'nın bu olumsuz tavrı, en büyük fırsatın elimizden kaçmasına neden oluyordu.

O dönemde sosyalist orduları Irak'a getirme imkanımız da vardı. Çünkü iktidara gelenler komünistlere karşı büyük katliamlar yapmışlardı. Bu aşiretsel mantık, feodal tarz bir şeyleri on sefer değil yüz sefer büyük şansların elden kaçmasına neden olmuştur. Kürt ulusal hareketi önünde sürekli bir engel olmuştur. Bu doğrultuda Nikitin'in Mahabad Cumhuriyeti üzerine yazdığı makalesinde şöyle bir deyim vardı: "Kürt devrimcileri önderlerinden, Kürt aşiret önderlerinden ders çıkarmalı ki, bir daha böyle olumsuz duruma düşmesinler. Yani onlara benzemesinler." Irak hükümetinin Molla Mustafa'ya yönelik çağrıları vardı. Molla Mustafa bir konferans düzenledi. Merkez komitenin konferansa katılmasını istiyordu. Bu konferansta Irak hükümetiyle görüşmek istediğini dile getirdi. Celal Talabani de o dönemdeki üyelerden biriydi. O süreçte Molla Mustafa Bağdat'a, oradan da Mısır'a gitti. Bu sorun üzerine Nasır ile konuştular.

Bize o süreçte Baas Partisi Merkez Komitesi'nin işlerinden bir mektup geldi. İşin garip yanı, yıllardır çalışan bir kişiydi ve Kürt halkı içinde casus, kötü insan diye tanınıyordu. Mektubu gönderen şahıs, mektubunda şöyle diyordu: "Irak hükümeti 1 Haziran'da Kürdistan'a saldıracak, köyleri yakacak ve güçlerini yerleştirecektir." Eğer o kişinin verdiği haber olmasaydı, belki de verdiğimiz kayıpların on katını verirdik. Kürdistan'ın yüzde doksanını ele geçirmiştik. Görüşlerimiz de o yönlüydü. Hükümet Kürt güçlerinin hazırlıklarını yaptığını görünce, o da saldırıyı biraz geciktirdi. Bu nedenle saldırı ayın birinde değil de ayın dokuzunda gerçekleşti. Önceden haber aldığımız için kayıplarımız az oldu. Sonra Kerkük'e el konuldu. Irak hükümeti istemine ulaşmasına rağmen savaş durmadı. Bütün bu olaylar 1963'te yaşandı.

- Yeni bir sürece girdi, değil mi?

-Evet Hayır.

- Yeni sürece daha ne kadar var?

- Diğer mesele var. Yani Kasım gitti, Abdülselem geldi.

- Yani siz, Abdülkerim Kasım'ın iktidarda kalmasını istiyordunuz. Kendi başınıza bağımsızdınız.

- Evet, kendi başımızaydık. O zaman dışarıdan bize telefon açıp "şartlarınızı söyleyin" dediler. Biz de bu durumu değerlendirmek istedik. Özellikle iktidarın ilerici insanlara karşı katliam uygulaması, komünistleri vurması durumu üzerinde de durmak istiyorduk. Bu nedenle Celal Talabani'yi Avrupa'ya gönderdik. Özellikle Moskova'ya gitmesini söyledik. Doğu Almanya aracılığıyla Moskova ile ilişki kuruldu. Moskova'nın cevabı şu oldu: Eğer bizimle ilişki kurmak istiyorsanız, İbrahim Ahmet yanımıza gelsin. Merkez komiteye söyledim, gitmem için karar alındı ve gitmek için hazırlandım.

Aynı süreçte Molla Mustafa merkez komiteden Seyit Ali'yi Avrupa'ya çıkarmamız için yardım etmemizi istiyordu. Seyit Ali, Molla Mustafa'nın temsilcisi olarak Moskova'yla ilişki geliştirecekti. O dönemde Moskova'ya gitmek çok zordu. Fransa'dan Almanya'ya, oradan da Moskova'ya geçtik. Sovyet partisinin misafiri olduğumdan gurur duydum. Kendilerinin Kürt halkına yardım etmeye hazır olduklarını, aynı zamanda Sovyet hükümeti olarak BM'de Kürt sorununun çözümü için uğraşacaklarını söylediler. Bazı görüşmelerden sonra Doğu Almanya'ya döndüğümde Irak rejiminin yıkıldığı haberini aldım. Diğer örgütler Baas Partisi'yle hareket etmişlerdi.

Fransa'da Kamuran Bedirhan ile görüştüm. Amerika'ya gitmemi istedi. Bana iki tane mektup gösterdi. İçinde Amerikalı senatörlerin de bazı mesajları vardı. Bunları iki ay önce beraberinde Paris'e getirmişti. "Eğer siz bu işlerden fayda görmek istiyorsanız, parti adına sorumlu birinin ABD'ye gitmesi gerekir" dedi. Ben Moskova'dayken, Ruslar da şunu dediler: "Halkınızın kaderi ve hakları için dünyanın herhangi bir yeriyle ilişki kurmakta özgürsünüz. Doğrudur, ilişki geliştirmekte özgürsünüz. Ama gözden kaçırmamanız gereken bir nokta vardır, o da halkınızın çıkarı ve mücadelesidir. Gözeteceğiniz ilk nokta budur. İlişkiye gireceğiniz güçle ilk tartışacağınız şart bu olmalıdır." Ben Almanya'da ABD, Doğu Almanya ve Batı Almanya ile ilişkileri sağladım. Bunun üzerinde telefon numaramı alarak on beş gün içinde cevap vereceklerini söyleyerek gittiler.

Bir gün sonra beni ABD Konsolosluğu'na çağırdılar. ABD Elçisi açık bir şekilde, Kürtlerle Irak arasında bir ilişkinin kurulmasının istendiği bir dönemde, Amerika'ya gitme isteğimin bu ilişkiye zarar vereceğini söyledi. Zaten ABD'nin istekleri doğrultusunda gelişmeler yaşanırsa gitmeme gerek yoktu. Yok eğer istenildiği gibi olmazsa, ABD'ye gitme hakkın vardır dediler. Ben de hızla İran'a gittim. İran'da yalnızca Şükrü Akrevi adında bir kişi gördük. Parti temsilcisi olarak orada oturuyordu. Abdülhasır ona, "ben Irak rejimi ile Kürtler arasında arabuluculuk için hazırım" demişti. Şükrü Akrevi'den Molla Mustafa ve parti ile ilişkiye geçmesi ve taleplerini Cemal Abdülhasır'a göndermesi istenmişti. Irak radyosu, Molla Mustafa'nın Irak ile bir sorunlarının kalmadığını söylüyordu.

Kürdistan'a döndüğümde, bu görüşmelerden hangi sonuçlara ulaştığını sormak için bizzat Molla Mustafa'nın yanına gittim. Gördüm ki bu görüşmelerde Kürtlerin yararlandıkları hiçbir şey yok. Büyük bir devletin Irak ile ilişkiye geçmesini istediğini itiraf etti. Kendisine, kral rejimi ve Abdülkerim Kasım'a karşı savaşmamız onların talebiyle miydi ki bu şey de onların istemi doğrultusunda olsun dedim. Molla Mustafa kızarak, "ben partinin, Kürtlerin ve peşmergelerin lideriyim, benim her şey yapma hakkım vardır" dedi. Ben de, "kendini Kürtlerin, peşmergelerin lideri görüyorsun, bunda sana hak veriyorum. Ama kendini parti önderi olarak görmeyi kabul etmiyorum. Sen partinin önderi değilsin; eğer sen diğer tarafı tutarsan, tabii ki onların kararı geçerli olur" dedim ve bunun da bir gerçek olduğunu kendisine belirttim. "Seni hapse atarım" diye tehdit savurdu.

Aşiret mantığıyla başarıya ulaşmak zordur

Bu aşiret mantığıyla başarıya ulaşmamız zordu. Belki aşiretsel mantık olmasaydı yine büyük başarı elde etmeyebilirdik; ancak yenilseydik bile bu şerefle olurdu. Merkez komite, tartışmamızı görüşmek için bir toplantı düzenledi. Ben de Molla Mustafa'yı partinin başından indirme kararını verdim. Yine ittifaklara ilişkin bir bildiri yayınladık. Molla Mustafa'yı partiden attık ve hiçbir talimatının dinlenmemesi gerektiğini, Irak ile girdiği ilişkinin teslimiyet olduğunu vurguladık.

- Burada Molla Mustafa üzerinde birçok şey söyleyebiliriz. Sizin şimdiye kadar açıkladıklarınız şunu ispatlıyor: Molla Mustafa önderliği aşiret reisliği gibi yürütüyordu. Şu bir gerçektir ki, Kürt toplumunda parti, partililik biraz zor bir şeydir. Yalnız sizin çalışmalarınız iyi yürümüş. Aslında Abdülkerim Kasım iktidarıyla birçok iş yapabildiniz. Ama Barzani devrimin daha başında bozulmuş. ABD ile ilişkiler geliştiriyor. Yine Kasım'ın son döneminde Seyit Salih ve Cabbar komünistlerle ittifak geliştirerek Abdülkerim Kasım'ı düşürmek istiyorlar. Halbuki Kasım'ın zayıflığı Kürtlerin iktidarı demektir. Diğer bir şey ise Kasım'ın üzerine gidiliyor, Kasım da tavrını değiştiriyordu. Bu da Kürtler için iyi değildi ve bu şekilde Kasım gitti, diğerleri geldi. Barzani yine de doğru yürütmek istemedi. Siz devrim yapmak istiyordunuz, o ise ilişki geliştirmeyi esas aldı. Bu barış değil, teslimiyettir. Güçleri güçlendirmesi gerekirken sürekli tasfiye etmesi vardır. Burada siz savaşmak isteyince karşınızdadır. Siz barış yapmak isteyince yine karşınızdadır. Görüşüme göre bu tavır hiçbir gelişmeyi hedeflememektedir. Örneğin Mustafa Kemal'in tarzına benziyor. Mustafa Kemal de görünüşte Yunanlılara, emperyalizme karşı savaşıyor, ama bu işin görüntüsüdür; gerçekte ise alta karşı savaşıyor. Mustafa Kemal'in hakikati budur. İşte Molla Mustafa'nın durumu da aynıdır. Görünüşte devrim yapıyor, ama altta bozuyor.

- Başkanın görüşü çok yerindedir, doğru bir tespittir. Molla Mustafa'nın Irak hükümetiyle ilişkisi sadece ve sadece ulusal davanın zararınaydı.

- Onun için sorun devletle barış sağlamak değildir, sorun sizlersiniz. Sizi tehdit olarak görüyor. Devletten çok sizden çekiniyor. Bu nedenle onun tek korkusu sizsiniz. Bu noktayı anlamamız gerekir. Mustafa Kemal'in durumu da böyledir. Onun korkusu ne Yunan'dır, ne İngiliz'dir. Onun da korkusu Çerkez Ethem'dir. Çünkü Çerkez Ethemler bağımsızlıkçıydılar. Yine komünistler vardı, Kürtler vardı. Görünürde savaş da, barış da yaptı. Ama iktidara gelince demokratik hareketleri, komünistleri tasfiye etti. Mustafa Barzani'ye bakıyoruz, o da aynı şeyleri yapıyor.

Hawar: Bu, Molla Mustafa'nın gerçeğidir. Halktan kimse bilmiyor, sadece birkaç arkadaşı durumları biliyor. Burada halkı suçlamıyorum, ama Mamosta'nın durumu halka açmamasının sorumluluğu onundur.

- Kuzey'de bazı yurtseverler gerçeği halen fazla bilmiyorlar. Bir Faik Bucak meselesi vardır. Faik Bucak T-KDP Genel Sekreteri'dir. Oğlu geldi buraya, babasının nasıl vurulduğunu bilmiyor. Kendisine anlattım. "Doğrudur, babam böyle gitti" diyordu. Ancak otuz sene sonra gerçeği öğreniyor. Doğrusu Barzani sınıf savaşımında ustadır. Sadece bu değil, Qazi Muhammet de vardır. Qazi Muhammet ona göre önderlikte ileridir, sınıfsal olarak ileridir, dolayısıyla kendisine engel olarak görüyor. Parti kurmak istiyor, onu kısıkanıyor, sevmiyor. Qazi Muhammet'in yükselişini istemiyor. Bu nedenle Barzani Türkiye'deki Kürtleri kontrolü altına aldı. Çünkü orada da bir Kürt hareketinin oluşmasını istemiyordu. Hiç kimsenin parti, parti tüzüğü nedir, partizan savaşı nedir, öğrenmesini istemiyordu. Tek şeyin bilinmesini istiyordu: Önder vardır, kendini önder diye farz ettirmiştir.

Barzani komplocudur, ama gafil değildir. O işini komployla yürütüyordu. Siz dürüsttünüz, aynı zamanda saftınız. Bir iki defa gördünüz, adam kötü şeyler yapıyor, hesap soracaktınız.

Anladığım kadıyla Barzani yalnız Güney Kürdistan'da değil, tüm Kürdistan'da Kürtler için kendi kişiliğinde geri aşiretçiliği temsil ediyordu. Birçok aşireti kendisine bağlamıştır, önderlik yapmıştır. 1945'ten 1965'e kadar münafıklığını yürütmüştür. Sen veya Mamosta ulusal demokratik, çağdaş bir parti kurmak istemişsiniz. Bu istem yeni Kürt'ün kalkışıdır. Ama önünüzde büyük bir engel vardır. Karşı duruyor ve bu sonuna kadar ispatlanmıştır. Mesele açıkça anlaşılıyor. Kasım ile savaşması sizi teşhir etmek amaçlıdır. Anlaşmak istemesi de aslında sizi zayıflatmak içindir. Bu tavrıyla şunu ispatlamak istiyor: Fazla ilerlemeyin! Yine partiyi resmen işlevsiz kılıyor.

Tabii 1964'te siz bir şeyler yapmak istediniz. 1970'e kadar ne oldu? Bunun hakkında biraz konuşabilirsiniz. Yine Irak tarafına geçişinize değinebilirsiniz. İlişkilerin gelişmesini, Irak'ta SSCB ile, ABD ile ilişkilerin doğru temelde gelişmesini istemiyordu. Her zaman sınıfsal savaş yürüttü. Bu noktanın da üzerinde durmak istiyoruz. Kürtlük savaşını istemiyordu. Aşiret önderliği zayıftır. Barzani'nin hareketi ulusal bir hareket değildir. Mamosta bunu biliyor. Irak ile ilişki kurmak isteniyor, önünde engeldir; Moskova'ya gidiliyor, önünde engeldir; ABD'ye gidiliyor, engeldir. Bu aşiret önderliği yüzünden çağdaş, ilerici önderlik çıkmadı. Ulusal demokratik önderliğin gelişmemesi için birçok şey yapıyor, ama sonunda kendisi de kaybediyor. Peki, burada Kürtler neyi kaybetti, ellerinden ne gitti?

Kürtler güç olamadı. Kürtler eskisi gibi aşiret oldu, daha da kötü bir duruma düştü. Kürtlerde düşünce, strateji gelişmedi; bir güç olunamadı, devrim taktikleri oluşmadı. Ortada parti ve ilişki kalmadı, örgütlenme

sekteye uğradı. Sizin çok şey yapmak istediğinize inanıyorum. O dönemde bazı hareketleri de, bazı ilişkileri de geliştirmek istediniz. Yine bazı fırsatlar da doğdu. Yalnız size karşı güçlü bir propagandası da vardı. Size '1966'nın cahşları' diyordu. Oysa kendisi komplo vb bunu en iyi şekilde yapıyor. Senin cahşlığın yoktur. Sen Kürtlük için bir parti kurmak, devrim gerçekleştirmek istemişsin, aşiret için yapmamışsın. Zaten senin aşiretinin olduğuna inanmıyorum. Öyle büyük ailen de yoktur, değil mi? Sen aşiretle bir şeylerin yapılacağına inanıyor muydun? Kesinlikle hayır. Senin istemlerin tamamen demokratik, ilerici, ulusal düşüncelere dayalıydı. Sizin savaşınız tamamen ulusal içerikliydi.

Şimdi YNK'nin sürecine de gelelim. Celal Talabani'yi de konuşacağız. Özellikle 1975 sonrası, öncelikle 1965-75 yılları arası üzerinde duralım. Fazla ayrıntıya girmeye gerek yok. 1965-70 arası Barzani ne yaptı, siz ne yapmak istiyordunuz? Yine sizin önderliğinizde 1970-75 arası ne anlama geliyor? Buyurun, sizi dinliyoruz Mamosta.

- Molla Mustafa ile siyasi görüş ayrılıklarımız artınca, çok sayıda yurtsever ve dürüst insan araya girip halletmek istedi. Molla Mustafa'nın bana, partiye bakış açısı normal bir kişiye bakışı gibiydi. O önderliğini bireysel yürütüyordu. Bana bakıp parti içinde aldığımız kararları yerinde görmüyordu. Benim şahsımda partiyi görüyor ve hiçe sayıyordu. Bazı kişilerin aracılığıyla Molla Mustafa'nın ziyaretine gittim. Bu sorunların çözümü için bir kongrenin toplanmasını istedim. Parti genel sekreteri o dönem Ranya'daydı. O günlerde kongre için büyük hazırlıklar yapıyorduk. Partili bir arkadaş vardı. Molla Mustafa'nın Behdinan'da olduğunu söyleyerek bana bir mektup verdi ve okumamı istedi. Mektupta şöyle yazıyordu: "Tüm parti merkezi Behdinan bölgesindeki özel kongre için çalışmalarını yürütsün." Mektubu neden sana verdi dedim. "Boş olan başka kimse yoktu" dedi. Diğer taraftan çevre edinmek için kendisiyle uzlaşmamızı istiyordu. Bahsettiğim konferansta Barzani ve bazı aşiret reisleri de hazır. Ondan sonra merkez komitedeki ayrılıkları ortaya koyduk. Barzani, "ben burada hazır olanların kararını kabul ediyorum, ben sizin bu sorunları -benimle merkez arasındaki- halletmenizi istiyorum. Alacağınız kararlara ikimiz de uyacağız, uymayan hakkında karar alabilirsiniz" dedi. "Senin görüşün nedir" diye soruldu. Kabul ediyordum dedim. Aşiret reisleri de asıl çekişmenin silah ve para konusu olduğunu söylüyorlardı. Silah ve para miktarının nereden ve nasıl sağlandığının soruşturulmasını istedim. Molla Mustafa bunu duyunca rengi sarardı ve bana "ayıp değil mi İbrahim, başkasının aramıza girmesine ne gerek var" dedi. Biz de öyle düşünüyorduk; aramızda bir sorun, bir çelişki çıkmamalıydı. Merkez komite Barzani'nin ne istediğini bilmiyordu. Elimi tutarak yumuşak bir üslupla "önümüzdeki süreçte bir çelişkimiz çıkmayacak" dedi. Biz toplantıdan çıktık. Ömer Xetabi İran'dan yeni dönmüştü. İran yönetimi partiye iade etmesi için kendisine yirmi bin dinar vermişti. Çantayı Barzani'ye teslim etti. Ben Süleymaniye'ye döndüm. Onlar da belli yerlere dağıldılar. Irak hükümeti yine Barzani ile ilişki kurmak istiyordu. Bana ve birkaç arkadaşla Bağdat'a gidip Irak yönetimiyle görüşerek Kürt meselesi hakkında çözüm yollarını aramamı istediler. Biz Ranya kentine gittik. Irak hükümetinin heyeti geldi. Hükümet başkanı ve yanında iki bakan vardı. Molla Mustafa da o toplantıda hazır. Molla Mustafa onlara "işte siz, işte İbrahim Ahmet" diyerek bizi bırakıp gitti. Bu heyet Barzani ile ilişki kuran ve bizim haklarında bu ilişki barış mı, yoksa teslimiyet mi diye bildiri çıkardığımız hükümet üyeleri. Bu heyetle görüşmeler sırasında Kürt halkının istemleri ve hakları konusunda çok tartıştık, ama taleplerimizi reddettiler, böylece toplantı bitti.

Biz daha Ranya'dayken, bunlar yeni bir ittifak kurmak için Molla Mustafa'nın yanına gittiler. Birkaç gün sonra, Molla Mustafa'nın Qaladize'de büyük bir toplantı yaptığını duyduk. Biz merkez komiteden Ali Abdullah ve Seyit Eziz'i oraya gönderdik. Gidip kendisine "neden böyle bir toplantıya parti adına bizi çağırmadın" diyeceklerdi. Gönderdiğimiz iki üyeyi yanında alıyordu. Molla Mustafa'nın orada topladığı üyelerin yüzde 90'ı partili değildi. Onları Molla Mustafa toplamıştı. Söylediklerini karar haline getirerek tüm merkez komiteyi aldığı kararla partiden kovuyordu. Yeni merkez komite üyeleri için seçime gidiyor ve o gece toplantı bitiyor. Birkaç gün sonra da Molla Mustafa'nın Irak rejimiyle ittifaka gittiğini, bize saldırı yapacaklarını, bizimle savaşacaklarını duyduk.

Biz de merkez komite olarak ne yapmamız gerektiğine ilişkin hazır üyeleri de toplayarak bir toplantı yaptık. Irak rejimi ve Barzani'ye karşı savaşalım mı, savaşımı bırakalım mı ya da peşmergelerimizi serbest mi bırakalım? İsteyen oturur, isteyen Barzani saflarına geçebilirdi. Önümüzde vermemiz gereken bir karar vardı. Celal Talabani'nin görüşü savaş, silahlı savaş bırakalım idi. Celal siyasi mücadeleden yanaydı. "Eğer hükümet siyasal çalışmalarımıza izin vermezse, biz de eskisi gibi çalışmalarımızı gizli yürütürüz" diyordu. Sonuçta vardığımız karar, Irak güçlerine ve Molla Mustafa'ya karşı direneceğiz oldu. Bir taraftan Irak ordusu, diğer taraftan Molla Mustafa ve bölgesindeki aşiretler bizimle savaşılar. Bu aşiretlerden bazı

aşiret reisleri benimle ilişkiye geçip, Barzani'ye karşı savaşmaları için kendilerine yardım etmemizi istiyorlardı. Bizim bunlara cevabımız, para için savaşmak isteyenler varsa biz onları içimizde kabul etmeyeceğiz şeklinde oldu.

Peşmerge güçlerimiz, Barzani ve Irak güçlerine karşı direnemediler. Bundan sonra ne yapmamız gerektiğini savaşta yer alan arkadaşlarımıza sorduk. İran'a geçmemizi önerdiler. Onlardan önce ben İran'a giderek o alandaki İran askeri sorumlusuyla meseleyi hallettim. O da meseleyi Tahran'a ilettiler. İleri sürdükleri şart, "sizi siyasi göçmen olarak kabul edeceğiz, tüm silahları bize teslim edeceksiniz. Altmış kilometre de dağlardan uzak duracaksınız" idi. İran'ın şartlarını arkadaşlarımız reddettiler. Ben tekrar askeri yetkililere başvurarak, üst düzey kişilerle görüşmek istediğimi söyledim. Böylece Kürdistan'daki askeri üst düzey yetkililerle bir toplantı yaptık. Konuşmama başlayınca, bu komplodur, biz haklarımızı Irak'ta gerçekleştireceğiz dedim. İranlı bir komutan, "siz İran'da örgütlenme oluşturunuz, Güney Kürdistan'da bazı tahribatları yarattığınız gibi İran'da da yaratmak istiyorsunuz" dedi. Kendilerine, istiyorsanız Irak'a karşı savaşacağız ve Güney Kürdistan'ı kurtaracağız, sizin denetiminiz altındaki Doğu Kürdistan'da da savaşabiliriz dedim. "Bu söylediklerin sorunun asıl özüdür" dedi.

Ben de söylediklerine şaşırdığımı söyledim. "Şahın bir sözü vardır, kitabında geçiyor; 'ben tüm Ari halklarının şahıyım' diyor. Kürtler de Ari'dir. Bu bölge de Ari halklarının bölgesidir. Biz İran'dan bir parça koparmak istemiyoruz, bir parça daha katmak istiyoruz" dedim. Onlar da "bu tavrınız bir komplodur. Siz İran'da Kürtlerin sayısını arttırmak ve devrimci hareketi İran Kürtlerinin arasına yaymak istiyorsunuz. Bizim Türkiye ile olan ilişkilerimizi bozmak istiyorsunuz. İki ay veya bir yıl sonra, Kürdistan'ın Türkiye denetiminde olan parçasını da kurtarıp İran imparatorluğuna bağlamak isteyeceksiniz. Bu da Türkiye ile aramazdı bir savaş neden olacak. Türkiye'ye karşı başarıya ulaşırsak da, oluşacak imparatorluk İran imparatorluğu değil Kürt imparatorluğu olacaktır. Bu söyledikleriniz hayaldir" dediler. Gerçekte bu sözler Şah'ın sözleriydi. Asker de bana aktarıyordu. Sonuçta bir şartla silahlarımızı onlara teslim etmeyi kabul ettik. İran Şahı silahları tekrar bize verecek ve bizi Irak'a gönderecekti. Onlar da bunu kabul etti. Ben Tahran'da kaldım. Benimle olan dört yüz arkadaşı Hemedan kentine götürdüler. Abdullah Ali ve Seyit Eziz dışındakilerin -ki Molla Mustafa bunları tutuklamıştı- hepsi geldi.

İran'ın bizimle ilişkileri çok garipti. Bazen iyiydi, bazen de değildi. Bizimle bir toplantı yapmak istediler. Merkez komite adına ben, İran Kürdistanı'nın askeri sorumlusu ve gizli istihbarat teşkilatından (SAVAK) bir yetkili Mahabad'a gittik. Bizi Çarçıra Meydanı'na (Qazi Muhammet'in idam edildiği yer) götürdüler. Bize hakaret ediyorlardı. Görüşmelere başlayınca "siz ne istiyorsunuz" dediler. Irak'tan haklarımızı almak istiyoruz dedik. Bize "siz İran Kürtleri için de bir şey istiyor musunuz?" diye sordular. Celal Talabani de onlara, Irak'ın krallık döneminde Kürtlere verdiği hakları kadar, siz de buradaki Kürtlere verin dedi ve başka bir konuya geçti. Toplantı bitti dediler. Arkadaşlarım Hemedan'a, ben de Tahran'a döndüm.

Bu toplantıdan bir ay sonra İran'da her şey aleyhimize döndü. Celal Avrupa'ya gitmek istedi. Biz de gidip bize iltica edebileceğimiz bir yer bulmasını istedik. İran'da bir pasaport almak isteyince, kendisine yasaktır denildi. SAVAK Başkanı benimle görüşmek istedi. SAVAK'ın başına yeni geçmişti. Açıkça "senin bir yere çıkman için tüm arkadaşların yanımızda kalacak, senin arkadaşların sen istemeden de bir yere gitmeyeceklerdir" dedi. Bu değişikliğin sebebi nedir dedim. Mahabad'da yapılan toplantıdan sonra hem SAVAK yetkilileri, hem de askeri yetkililerin tümü Piranşehir'e gitmişlerdi. Hem ona, hem de Mahabad toplantısına ilişkin iki rapor hazırlayıp Şah'a teslim etmişlerdi. Şah iki raporu okuduktan sonra Molla Mustafa'yı desteklemeyi ve bizi dışlamayı uygun görmüştü. SAVAK Başkanı bunu açıkça söyledi. Molla Mustafa'nın tek isteği ise İran'ın bizi alıkoymasını ve Irak'a dönmemizi engellemesiydi. "Siz mülteci olduğunuz halde, hiçbir şeyiniz yokken İran Kürtleri için hak istiyorsunuz. Barzani'nin parti olup olmaması önemli değildir. Biz istediğimiz zaman hizmetimizde olacaktır. Sanırım Barzan aşiretlerinden üç bin savaşçısı vardır. Sizin Molla Mustafa gibi gücünüz yoktur, yalnızsınız, yerinizde oturun" dediler. Şimdi günümüzde neden KDP'ye destek verildiği, güvenildiği az çok anlaşılmıştır. Biz tekrar Molla Mustafa'yla ilişki kurmak istedik. Çünkü Irak güçleriyle aralarında çatışma çıkmıştı. Benim dışımda bütün gücümüzün dönmesini kabul etti. Arkadaşlar dönünce onlara merkez komitede hiç yer vermedi. Ne peşmergelere ne de diğerlerine hiç görev vermedi. Onlara sadece gidin dedi. Talabani ve diğer bir merkez komite üyesini bir köyde hapse atıyor. Bir ay sonra Abbas Ağa Celal'le görüşüyor; Molla Mustafa 'onları serbest bırakıyorum, istediğiniz yere gidin, sorumluluğunuzu üzerime alıyorum' diyor. Süleymaniye'ye dönüp Irak hükümetine başvurdular. Irak hükümeti de onları kabul etti. Böylece bize '1966 cahşları' adına taktılar.

Irak yönetimiyle Molla Mustafa arasında çatışmalar başladı. Barzani'yi israil ve diğer devletler destekliyordu. Irak'tan kaçıp gelen Sami Abdurrahman vardı. Biz onu merkez komiteye kabul etmedik. Molla Mustafa'nın yanına gönderdik. Bu şahsın öne çıkmasına neden olan şey de İngilizce bilmesi ve Yahudilere öncülük ederek onları getirip Kerkük'te Irak petrollerine karşı eylem yapmalarını sağlamasıydı. Böylece ses verdi. Muhammet Abdurrahman (Sami Abdurrahman) ondan sonra Molla Mustafa'nın yanında büyük bir kişi konumuna geldi. Irak ile Molla Mustafa arasında çatışmalar yoğunlaşmıştı. O süreçte İran'daydım. İran hükümeti Irak'a dönmemi istiyordu.

Molla Mustafa ile Kürdistanı bir cephe için, yani iki parti şeklinde tekrar ittifak kurmak istedik. Bunun için Irak'a döndük. Yalnız Molla Mustafa bizi görmek istemedi ve reddetti. Herkes bizi dinliyordu. Molla Mustafa'dan rahatsız olan peşmergeler de tarafımıza geçtiler. Molla Mustafa Irak polisi ve ordusuna karşı savaşı durdurarak peşmergelerimize saldırdı. Yine yurtsever bazı insanlar araya girdiler. Onlara, böyle bir durumda Molla Mustafa'nın yanına dönmeye hazırız, yeter ki bize karşı savaşmasın dedik. Kabul etmedi. Biz Irak'a karşı mücadele etmesini istedik, bize dokunmayın dedik. Bunu da kabul etmedi. Sadece bize karşı cephe açtı. O süreçte Abdurrahman, Irak hükümetinden bazı haklar almıştı. Ondan sonra Baasçılar darbe yaptılar ve iktidar oldular. Tek başlarına iktidardılar.

Şu noktayı da belirteyim: Ben o süreçte Bağdat'tayken, o hükümette yer alıyordum. Kuveyt'ten bir heyet geldi ve savunma bakanıyla, Irak'la ilişki kurmak istiyorlardı. Onların karşılanmasında ben de yer alıyordum. O toplantıda Hasan Bekir de vardı. 1963 darbesinde hükümet başkanıydı. Bana "biz iki parti, Arapları temsil eden Baas partisi ve Kürtleri temsilen sizin partiniz birleşip düşmanlara karşı savaşalım" dedi. Kral taraftarlarına karşı yardım istiyorlardı. Daha sonra ben, Celal Talabani ve bir grup, devrimi gerçekleştiren liderleri ziyaret ettik ve cumhurbaşkanını görmek istedik. Görüştük. Hem Saddam'ı hem de Baasçıları tanımanız için bazı şeyler dile getirmek istiyorum. Biz içeri girince bizi karşıladı, bir elini benim omzuma, bir elini Celal'in omzuna koydu. Bana "sen bizim kardeşimizsin, bize düşünce ve görüşlerinizi sunun" dedi. Meseleyi anladım. Devrimden iki gün önce onların bir toplantısı vardı, orada Baasçılar da vardı. Molla Mustafa ve Kürtler tartışılıyordu. Celal onlara (Baas) hakaret etmişti. Buna rağmen cumhurbaşkanı bizimle iyi geçinmeyi çıkarlarına uygun gördü.

Tabii bu yumuşadıkları anlamına gelmiyordu, iktidarlarını sağlamlaştırmak istiyorlardı. Bize "eğer bu sefer iktidardan düşersek çocuklara kadar katliam yapacaklar. Bu yüzden de iktidarı bırakmamaya kararlıyız" dedi. Biz de iyi dedik, toplantı bittikten sonra dışarı çıktık. İki kişi sandalyede oturuyordu. Biri askeri üniformalıydı. Bize, "o Saddam Hüseyin'dir" dedi. Cumhurbaşkanı sarayını gezdim. Boş bir oda gördüm, şaşırdım. "Oraya cihaz yerleştirmiş olabilirler" dedi. Yani Baas gerçeği. Onlar ABD'ye bağlıydılar. ABD onları iktidara getirdi. 1969'da Sovyet temsilcisi Bağdat'a geldi. Onun bir görevi de Molla Mustafa ile Irak arasındaki savaşı durdurmaktı. Bizimle de ilişkiye geçti. Cumhurbaşkanı da mesele üzerine bizimle konuştu. Ondan sadece bir şey istedim: "Siz hazır mısınız, Kürtlere ne verebilirsiniz? Bir bildiri çıkarın ve Kürt halkının haklarını açıklayın ki, onlar da haklarına kavuşsun. Molla Mustafa ile anlaşın, onu ve maiyetini affedin" dedim. Bu görüşümü kabul etmediler.

Ondan sonra hastalandım, hastaneden beni çıkarıp Londra'ya göndermek istediler. Kapıdan Saddam elinde büyük bir gül ile beni karşıladı. Londra'ya ulaşınca Irak Elçiliği'nde bizi bekliyorlardı. Bir süre orada kaldım. Irak Elçisi her gün yanıma geliyordu. Tedaviyi bir an önce bitirmek istiyorlardı. Çünkü Molla Mustafa ile görüşmeler kritik bir süreçteydi. İki gün sonra görüşmeler olumlu bir rotaya oturdu. Yıl 1970'ti. Bir ay sonra İran'dan yanımıza bir adam geldi. İran istihbarat örgütündeydi. Paris'te görüştük. Onu İran Şahı göndermişti. "Yapılan yanlışları düzeltmek istiyoruz. Molla Mustafa yanılmıştır. Şimdi sizi kendi adamı yapmak istiyor" dedi. "İran Şahı neden böyle yapıyor? İran Kürtlerinin bazı haklarını versin. Baas rejiminin Kürtlere verdiği haklar, Baas ile savaş hakkını kimseye vermez. Eğer Kürtlere yardım etmek istiyorsanız, Kürtlere hakkını verin. Size kölelik yapmayız" dedik. Biz bu kişinin doğru söyleyip söylemediğini kanıtlamak için İran'da oturan arkadaşımızı yanımıza istedik. Seyit Ali yanımıza geldi. Talabani'yi de istemedik. Irak rejimi de artık bizi dikkate alıyordu. Molla Mustafa ile barışmak istedik. O zaman bizimle ilişkiye geçtiler. Mamosta'nın partisinin merkez komitesinin Irak'a bağlı olduğunu, aralarındaki çekişme bitinceye kadar elçilik yapacaklarını söylüyorlardı. Biz reddettik, kabul etmedik. Molla Mustafa da bizimle barışmak istiyordu. Onun görüşüne göre İbrahim Ahmet olmazsa, barış olmazdı. Ben de Irak'a döndüm. Bir toplantı yaparak faaliyetlere başlama kararı aldık. Parti adını değiştirdi. Molla Mustafa cephesine geçelim dedik. Molla Mustafa ile birleştikten iki yıl sonraya kadar da kendisinden hakareten başka bir şey görmedik. Böylece 1972 dönemine girdik.

Kürt halkının beyninin bir tarafını Barzani,
diğer tarafını da Irak Komünistleri çürüttü

- KDP sizin peşmergelerinizi kendisine çekti, siz de seyirci kaldınız. Ondan sonra ne oldu? Barzani 1974'e ulaştı. Siz de ondan ayrılıp öyle kaldınız. Yani 1970'lerden sonra devrim bir anlamda bitiyor. Baasçılar 1974'e kadar Barzani ile ne yaptılar? Bu süreçte kaç anlaşma oldu? Bu konuda birçok noktaya değinebilirsiniz. Özellikle 1970'lerden 1974'e kadar ki süreçte ne yapmak istediniz? Barzani nasıl engel oldu? Savaşmak istediniz, kabul edilmedi. İran size oyun oynadı. Siz yeni bir oluşum oluşturdunuz. İran ile ilişki kurmak istediniz, engel oldu. Rejimin yanına geldiniz, bazı şeyler yapmak istediniz; kazandığınız şeyleri de kendine mal etmek için Irak ile ittifak yaptı. Bu gerçeklik 1974'te ispatlandı. Tabii 1975'te bırakıp kaçtı. Yani sizi de bitirip işlemez hale getirdi. Kürt siyaseti ve siz aydınlar bir şeyler yapmak istiyordunuz, ama tahlil gücünüz yoktu. Barzani konusunda halen yanlışlıklarınız devam ediyor.

Komünist Partisi halen eskisi gibi devam ediyor. Ben çizginize bir şey demiyorum. Çizginiz doğrudur; ama yerinde tavır koymama, Barzani gerçekliğini kavramamanız var ve kaybediyorsunuz. Kendinizi Barzani'ye teslim ettiniz. İnsan kendini bir saat bile teslim etmez. Ama siz kendinizi nasıl teslim ettiniz, anlamıyorum.

- Şimdiye kadar Kürt hareketlerinin neden düştüğü üzerinde durmak gerekir.

- Aşiret deyip geçmemek gerekir. Hatta PKK içinde bile aşiretçilere karşı büyük mücadele verdim. Sizin söylediğiniz şeyler benim açımdan çoktan cevabını bulmuştur. Başka bir şey varsa onu da konuşabiliriz. Sormak istediğiniz noktalar varsa sorabilirsiniz. Barzani niçin bunları yaptı? Aslında sizin suçunuzdur. Siz Irak Kürdistanı'ndaki aydınlar, komünistler neden Barzani'yi engelleyemediniz.?

- Biz her zaman meseleye ulusal boyutuyla baktık.

- Bu fazla önemli değildir. İşleri çok basit ele alıyorsunuz. Barzani bizi de oyuna getirmek istedi. Onunla görüşmeler yapan arkadaşlarımızı etki altına almaya çalışıyordu. Hatta bir arkadaşımız bu tuzağa düşmüştü de. Baktım bizi Barzani'ye teslim ediyor, müdahale etmek zorunda kaldım. KDP'yle yaşanan bazı çatışmalarda birkaç kişi vurulmuş diye adam bize "neden parti KDP'ye karşı eylem yapıyor" diyor. Giderek bizi Barzani'ye teslim ediyor, yani Barzani onu çekiyor. Buna karşı sert tavır aldım. Adam kaçınca da "PKK yok olacak" diyordu, "PKK tasfiye olacak" diyordu. Yine bir adamımız var, merkez komitedendir. Kendisi İdris ile görüşmeler yapıyor. İdris geldi, ittifak yaptık dedi. Madem ki anlaştınız, tamam dedik. İdris bizi de çekmek istiyor, "gelin, Güney'i siz halledin, Barzan mıntıkasına girin" diyordu.

Tabii onların saflarında savaşarak şehit düşen arkadaşlarımız da vardır. Arkadaşlarımız geldi, durumlarına baktım. Barzani onları çekmek istiyor, bizi de diğer tüm hareketlerin akıbetine götürmek istiyor. Ama iradeli, bağımsız bir siyaset izleyince de destek vermiyordu. Barzani'nin niyetini anladım. Kendilerine şunu söyledim: Siz Demoklesin kılıcı gibi Kürdistan halkının başında sallanıyorsunuz, Kürdistan'da sınıf savaşımında en büyük tehlikesiniz. Bunu tespit etmiştim. Arkadaşlarımız çok yanlış yapıyordu. Dostluk, ittifak yapmak için sürekli bunların yanına gidiyorlardı. Bu yüzden Barzani'yi iyi tanıyorum. Eğer tedbirlerimizi geliştirmeseydik, bizi de tasfiye edecekti. Ama PKK akıllı ve bağımsız bir politikayı esas aldı için bu amacına ulaşamadı. Biz neden onun oyununa gelmedik? Mesut her gün herkesi üzerimize saldırttı. Gece gündüz onun oyunlarını boşa çıkarmak için çalıştık. Neden düşmedik? Çünkü taktiklerini boşa çıkarıyorduk. Ve giderek Güney'de de etkili oluyorduk.

Diğer yandan ABD'de, Londra'da, İran'da, Türkiye'de Barzani'nin siyasetini işlemez kıldık, adeta boğduk. Barzani'nin siyasetini durdurmak öyle kolay bir şey değildir. Barzani meselesi çok önemlidir. Düşmandan çok onun üzerinde duruyorum. Siz ise kendinizi güç haline getirmişsiniz, ama onu getirip engel yapmışsınız. Siz ne iş yapmışsanız o zapt etmiştir. Madem ki adam seni tasfiye ediyor, sen de onu tasfiye edeceksin. Yine doğru bir niyetle ittifak kurmak istiyorsunuz. Doğru tahlil etmezseniz, adam tasfiye eder. Bizim arkadaşlarımız da öyle yaptı, ama onları uyardım. Kendilerine, böyle çalışacaksınız dedim. Sizin gibi çalışıyorlardı. Ben katiyen olmaz, zarar görürsünüz dedim.

Adam bize hep çıkın diye dayatıyordu. Tedbirimizi almasaydık biz de giderdik. Barzani ile aramızdaki savaş iyi anlamak gerekir. Öyle tahmin ediyorum ki, bu iyice anlaşılmalıdır. Özellikle Mam Celal bazı taktikler yapmak istiyor. Şimdi Barzani meselesini halletmek için doğru taktiği nasıl uygulayacağız? Onu iyi bilmek, çok dikkatli ve uyanık olmak gerekir. Sizin suçunuzdur. Sizler bir parti önderiyken, adam aşiret ağasıdır, ama başınıza geçiriyorsunuz. Yirmi yıl, otuz yıl kararlarınızı yürütmüyor. Böyle önder olur mu? Savaştığı zaman yanaşın demiş, çocuklar gibi bir şeyler vermiş ve yine sizi kandırmış. Aynısını bana da yapmak istedi. Otuz kırk yıldır Kürtlere yaptığı gibi, bana "Selahaddin'e gel, yanımda kal" diyor. Adam beni

komploya getirmek istiyor. Ama bana değil, oradaki merkezi arkadaşlarımıza bile bir şey yapacak gücü yok. Çünkü ben tedbirlerimi alıyorum, ipin ucunu elimde tutuyorum. Bu yüzden de on beş yıldır bize bir şey yapamadı. Çok ilginç bir şeydir. Önemli olan, şimdi bir sonuca ulaşmamızdır.

- Sizin Barzani ile çelişkileriniz yenidir, bizimki ise eskilere dayanıyor.

- Siz Barzani ile mücadelede ne sonuç aldınız?

- Hiçbir şey. Sizin gibi ona karşı direndik.

-EHaydi biz yine direnmiyoruz. Ama siz perişan olmuştunuz, tasfiye oldunuz. Bu çok kötü bir şeydir. Biz yine adamı ayağıımıza çektik. Bu savaş adamı yola getirir.

- Sorun silahta değil, karşılıklı anlayıştadır.

- Asıl mesele silahtadır. Mesut Barzani niçin tasfiye olmadı? Barzani bir ruhtur, aynı zamanda bir kültür meselesidir. Halkımız içerisinde Barzani ahlaki bir gelenek olmuştur. Bu savaş tüm Kürtlerin savaşdır. Aslında savaş başlamadan Mesut geri adım atmak istiyordu. Bizim savaş tarzımızı görmüştü, korkuyordu. Savaş öncesinde de bizimle uzlaşmak istiyordu. Ama Mesut ne kadar uzlaşmak istese de, bizim onurumuz bunu kaldırmaz. Çünkü bu bir sözdür. Binlerce yıllık bir sözdür. O ne kadar taviz verse de, bizim midemiz almaz. Sonuca gitmesi gerekiyor. Yani bugün PKK'nin üzerinde çok duruyorlar. Biz Barzani gibi yapamayız, bizim savaş tarzımız ayrıdır. Ne Kuzey ne Güney bundan bir şey anlayamaz. Siz de bir şey anlayamazsınız. Demin de söylediğin gibi, bu son savaşın üzerinde derince durulmalı. Başkan her şeyi ortaya koydu demeyin.

Şimdi KDP karşısında genel ve askeri durum iyidir. Mali konu da sorun değildir. Genelde durum iyidir.

Yalnız Barzani meselesi çözülmeyen kesinlikle durumlar iyi olmaz. Kaç yıldır yürütülen bir savaş var, ama kimse bundan büyük sonuçlar çıkarmıyor. Başka partiler, şahsiyetler yanımıza geldi. Para var mı, yok mu diye sordular. Ben de onlara gidin dedim. Bu sorun hepimizi meşgul ediyor. Sorun sadece PKK sorunu değildir. Tüm Kürtlerin sorunudur. Neden sabahtan beri sizi dinliyoruz? Çünkü sizin tecrübeleriniz büyüktür.

- Barzani kişiliğini köprü yapıp düşmanlara karşı savaşta sonuna kadar kullanmak istiyorum.

- İnsan bu konuyu ne kadar açmak isterse o kadar açılır, çünkü geniş bir konudur. Barzani'nin büyütülmesi İran Şahı'nın elindedir. Türkiye de sizlere karşı savaş yürütüyordu, ama Türkiye ile ilişkileri de çok iyidir. Sen bunlara hiç değinmedin. Türkiye ile ilişkileri önemlidir. Örneğin Baas geliyor, alanlar sizin elinize geçiyor. Ama güç Barzani'nin denetimine geçince mesele altüst oluyor, artık siz bir şey yapamıyorsunuz. Baasçılar bir şey vermeye çalışınca karşı çıkılıyor. Neden? Bunları anlamak gerekiyor.

- Bazı Kürt aydınları siz Irak'tan ne istiyordunuz dediler. Kürtlere otonomi, Irak'a demokrasi dedik. Bize "bunlar Avrupa'da bir yürüyüş meselesi değildir. İstemlerinizin devrimle ilgisi yok" dedi.

- O da doğrudur. Daha büyük yalanlar var. Yanımıza birçok Kürt aydını geldi, özellikle Irak'taki Kürt aydınları. Ama hiçbirisi Barzani'nin yalanlarını anlamış değil. En büyük yalan otonomidir. Şimdi Kürtlere otonomi, Irak'a demokrasi diyor. Ama kafasında, beyninde demokrasi yoktur. Büyük yalan söylüyor. Çünkü onun demokrasiyle hiçbir alakası yoktur. Barzani kişiliği demokrasi kişiliği değildir, otonomi kişiliği de değildir. Onun için otonomi, aşiretin otonomisi ve başarısıdır, ailesinin başarısıdır, ailesinin otoritesi içindir. Diğer aşiretlere de otonomi yoktur; onun zihniyetinde diğer aşiretler için diktatörlük vardır.

Önderliği, zihniyeti böyle olunca nasıl sonuç alabilirsiniz? Şimdi neden tam sonuca ulaşamadığınızı daha iyi anlamınız gerekir. Kürt insanı çok yalancıdır. Tabii bazı önderler vardır, çok sahtedir, çok gafilidir. Siz ona karşı tedbir alamazsanız, bir şey bırakmaz. Kürt düşmüş, düşman bir şey bırakmamış, ruh bırakmamış. Biz bunları anlıyoruz. Anlamak ve bunlara karşı savaşmak zorundayız. Bu temsilini Barzani'de bulmaktadır. Mesele PKK değildir. Mamosta bana selam gönderince kabul ettik. Biz de kendisine, Barzani meselesini ya siyasetle ya da savaşla halledin, artık tahammülümüz kalmadı diye haber gönderdik. Çünkü Barzani Kürt geriliğinde bir ekoldür.

İran'ın, diğer devletlerin yanına bu kadar gidersen, tabii ki zorluk çekersin. Adam senin üzerinde hesaplar yapar. Çarçıra Meydanı'na götürmek ne anlama geliyor? Mesela Talabani çok oynuyor deniliyor. Ama temiz oynuyor, çok taktikçidir. Önder nedir, bu çok dar düşünülüyor. İran Şahı'nın yanına gittikten sonra dönmemeniz gerekiyordu. Baas'ın yanına gelince burada da siz dar kalıyorsunuz, ortada büyük bir tehlike var. Özellikle 1966'da o hareketi yapmak zorunda kalıyorsunuz. Kendi güvenliğiniz için Barzani'den kaçılıyorsunuz. Adınız '1966 Cahşları'na çıkıyor. Ama kimse gerçekten cahş kimdir, kim buna yol açtı, anlamıyor. Adamın kendisi cahşlık yapıyor, bunu kimse anlamıyor. Cahşlığa karşı çıkanlara da "Siz cahşsınız" deniliyor. İşte büyük yalan! Ama halk da bu yalana inanmıştı, değil mi? Biz o dönemde cahşlığın

başka türlü yapıldığını ispatlayabiliriz. Biraz bilinçli olan bu durumu hemen anlar, ruhunu da tanıyabilir. Bunun içinde cahşlık yoktur. Kürt insanı için bazı haklar alınmak isteniyor. Senin de çok yanlışların oldu. Bir sorun daha vardır. Şimdi adam Irak'tan bazı tavizler koparmak istiyor. Onlar olmazsa imha olacak. Buna cahşlık deniliyor. Kimse bu noktayı bilmiyor. Sizin İran Şahı ile kurduğunuz ilişkinin içinde biraz yurtseverlik vardır. Ama Barzani'nin kurduğu ilişki ilkesizdir. Siz Baas ile ilişki kurarken Kürt halkı için bazı şeyler koparmak istiyorsunuz. Ama Barzani'nin ilişkisi kişisel ve aşiretsel çıkarlar içindir. Bu durumları halen anlamış değiller. Bu söylediklerimin üzerinde derince durmak istiyorum. Geçmiş için değil, bugün için üzerinde durmak istiyorum. Birçok komünist, aydın, sanatçı yanımıza geliyor, hiçbir şey bilmiyorlar. Siyaset yapmasını da bilmiyorlar. Para, para diyor, başka da bir şey demiyorlar. Tüccar mantığıyla devrim, devrimcilik yapılamaz. Ne para, ne kadın, ne erkek verebiliriz. Hiçbiri onlara kalmaz.

Hawar: Komünist Partisi'nin biraz direnme tarihi vardı. Yine Kürtlüğün esasını komünistler Kürtlere gösterdi.

Abdullah Öcalan: Nasıl? Bence onlar Kürtleri engellediler.

İbrahim Ahmet: Eşhedübillah doğrudur.

Abdullah Öcalan: Moskova şimdi ne hallere düştü? Sizin yanınızda ne hallere düştü? Bizim yanımızda, Türkiye'de ne hale düştü? Türkiye'de büyük bir sermayeci olan Cem Boyner var. Yeni Demokrasi Hareketi'ni kurdu. Türkiye Komünist Partisi'nin politbüro üyeleri şimdi yüzde yüz onun yanında politika yürütüyorlar. Irak komünistlerinin şahsında fazla bir şey görmüyorum. Kürt halkının beyninin bir tarafını Barzani çürütürken, diğer tarafını da Irak komünistleri çürüttü. Mümkündür, bazı insanlar çıkmış olabilir. Ama terbiyesiz, ahlaksız, siyasetten anlamayan birçok insan Barzani'nin okulundan çıkmıştır. Diğer taraftan Barzani'den çok, Komünist Partisi Kürtlerin beyniyle oynadı. Mamosta ne dediğimi anlıyor. Komünistler Kürt meselesi üzerinde konuşunca bazı şeyleri yadsıyor. Ulusallık yok, demokrasi yok. Irak'ta KDP'nin yanında Komünist Partisi de belki bazı şeyleri yapmak istedi. İdeolojik, siyasal yönüyle marksist bir harekettir. Mesela Barzani'yi yanlarına aldılar, onu ulusallaştırmak istediler. Bu iyidir, ama maalesef Barzani'yi etkileyemediler. Çünkü aşiret fikrini değiştirmediler. Barzani'ye adeta aşiret ağalığı ve diktatörlüğüyle yürü dediler. Tasarladıkları gibi yapsalardı iyi olurdu, ama olmadı. İkincisi, sen bir siyasetçisin, aydınsların, adam her şeyi senden öğreniyor. Ama kendisini önder diye kabul ettiriyor. Meseleyi bunun için açıklıyorum. Yani bir yaşam meselesidir, tüm Kürtlerin meselesidir. Barzani ticaretle çok güçlüdür. Düşmanlarımız Kürtlere karşı ne yapacağını, kiminle nasıl ilişki kuracaklarını biliyorlar. Neden tüm Kürt düşmanları Barzani ile ilişki kuruyorlar? Çünkü Barzani işbirlikçilikte, iradesini başka devletlere ve güçlere vermede rolünü çok iyi oynuyor. Bu kadar Kürt düşmanlarıyla olan biri her şeyi yapar. Adam ticaretini de bu esas üzerine yürütüyor. Şimdi şunu yapmış, bunu yapmış, insan şaşırıyor. Demek ki bu eskiden beri bu yönde güçlüdür. Örneğin yaptığı işbirlikçiliği, ticareti Mamosta İbrahim Ahmet'in boynuna atıyor. Şimdi böyle bir adam Kürtlerin başına nasıl geçer! Kürdistan'da çıkan birçok olumsuzluk, onun başının altından çıkmaktadır. Bu gerçeklik bugün de ortaya çıkmaktadır. Yani hakimiyet yoktur. Bu nedenle şimdi en büyük yalanları bizim üzerimizde yapıyor. Irak halkı da duyuyor. Belki siz dinlememişsinizdir. Yalnız Mam Celal'e Apo'nun üzerine söylenen yalanlar nelerdir diye sorun, o size söyler. Barzani'nin radyo ve televizyonunda her gün ne kadar yalan konuşuluyor, bellidir. Şimdi dürüst, iyi şeyler yapmak isteyen Kürtler de vardır; ama onlara, yine bu gençlere imkan vermiyor. Kimseye geçit vermek istemiyor.

Hawar: Bunun sebebi nedir? Adam Kürdistan'ı satıyor, kimsenin engel olmasını istemiyor.

Abdullah Öcalan: Tabii aldığı parayı da şahsına, ailesine alıyor. Şimdi biz hükümetimizi kuracağız, serbestiz diyorlar. Bana da 'gelsin' diye haber göndermiş. Tabii gidersek adam bizi mahvedecek. Barzani gibi biri eğer hükümet kurabiliyorsa, sen daha büyük şeyler yapabilirsin. Biz bu meselenin üzerinde daha da duracağız. Sanırım yararlı olur. Senin de görüşlerini alırsın, yardımcı olursunuz. Mamosta'nın da görüşlerine başvuracağız. Biz artık yalanların hakimiyetinin devam etmesini değil durmasını istiyoruz. Yalanların

hakimiyeti dursun, doğrular ortaya çıksın, Kürt insanı, Kürt genci, Kürt aydını gerçekleri görsün. Aydınları görsünler ki kimse yolunu şaşmasın. Ortada büyük yalanlar var, bunları ortadan kaldırmamız gerekli. Bazı doğrular var, bunları da herkes görsün.

Mamosta, konunun toparlanması açısından 1970-75 için ne söylenebilir? Barzani'nin rolü neydi, siz ne yapmak istiyordunuz? 12 Mart anlaşması vardı, yalnız 1975'te iflas etti. Barzani kaçıp gitti. Bunu büyük bir kaçış olarak görüyorum. Siz de bir şey yapmadınız. YNK oluşturuldu, yalnız çok zayıftı, çok şey elden gitti, çok şey kaybedildi. Bunun sebebi nedir? Neden bu sonuç ortaya çıktı? Kürdistan'ın tahlili için 1970-75 süreci önemlidir. Bu tarihte PKK de oluştu. 1970-75 sürecinde tüm Kürdistan'da esas alınması gereken nokta nedir? Hangi devir bitti, hangi devir açıldı?

Kürt halkı mücadele etmekten yana tavrını koydu

İbrahim Ahmet: 1975'e ulaştığımızda partinin durumunu tahlil ettik. 1970'te ben ve merkez komiteden bir arkadaş Barzani'nin karargahına giderek orada Barzani ile bir toplantı yaptık. Başta Barzani toplantıda tekti, daha sonra Barzani'nin tüm merkez komitesi toplantıda hazır bulundu. Böylece toplantı devam etti. Onun bazı merkez komite üyeleri karşı çıktılar. Molla Mustafa onlara "bu sizin suçunuzdur, onların öldürülmesi için size para verdim, güç verdim, her şey verdim, ama siz öldüremediniz. Şimdi ben de onları kabul ediyorum. Yine bölgedeki bazı güçlü devletler onlarla anlaşmamı istiyor, artık onları kabul etmezlik yapamam" diyordu.

Barzani'nin söylediği şeyler doğru değildi. Öyle bir şey yoktu. Bazı kişiler de anlaşmadan yanaydılar, "Mamosta İbrahim ve yandaşlarıyla anlaşma olmalıdır" diyorlardı. Barzani'nin kendisi Irak'ta İngiliz casusluğu yapıp daha sonra kaçıp gelenlerin konuşmalarını daha çok dikkate alıyordu. Yurtsever kişileri fazla dinlemiyordu. Ya gidip İran'ın cahşı olma veya Barzani'nin yanında kalma gibi bir hayalimiz yoktu. 11 Mart Bildirgesi'ni iyi buluyorduk. Biz Molla Mustafa'ya "senin istediğin şeyleri kabul ediyoruz" dedik ve o doğrultuda ittifakı kabul ettik. Tümünün Barzani'nin yanında kalmasını ve mınıtkadan dönemeyeceğini kabul ettim. Benimle olanlar vardı. Benimle olan merkez üyelerini Barzani kabul etti. Talabani eğitimi tamamlama bahanesiyle Avrupa'ya çıktı.

O dönemde Irak hükümeti de Barzani'yi destekliyordu. Barzani'nin denetiminde olan bölgelerde otoritesini güçlendirdi. Hatta eskiden Barzani'nin denetiminde olmayan Süleymaniye gibi bölgelerin de Barzani'nin denetimine geçmesine göz yumdu ve destekledi. O da Irak hükümeti içinde bakan olarak yer aldı. Barzani olmasaydı, Irak hükümetiyle yapılan ittifak sonucu istemlerimizin yüzde 50'si yerine getirilecekti, dürüst davranıyordu. Eğer Barzani dürüst bir insan olsa ve ulusal ihanette bulunmasaydı, istemlerimiz gerçekleşirdi. Engel olan Irak hükümeti değil Barzani'ydi. 11 Mart Anlaşması'nda ilk kez Kürdistan Devrimi tanınıyordu. Yalnız Irak hükümeti de değildi; Kürt devrimini kabul eden ve masaya oturan bazı yabancı devletler -ABD, İsrail, İran- ve bazı devlet temsilcileri vardı. Irak'ın da amacı şuydu: Bu anlaşmayla Irak'taki Kürtlerle bağı olan ABD, İsrail ve İran'ın ilişkilerini kesmek. Yalnız Molla Mustafa bu önemli noktaya dikkat etmedi, anlaşmaya uymadı.

O dönemde Mir Kamuran Bedirxan Irak'a geldi. Irak hükümeti de onu kabul etti ve bir Kürt lideri olarak gördü. Mir Kamuran Bedirxan, Molla Mustafa'yı görmek için Barzan bölgesine geldi. Sonra İran'a, oradan Paris'e geçti. Buradan ilk kez Molla Mustafa 11 Mart Anlaşması'nı ihlal etti, İran ile ilişki kurdu. Oysa anlaşmada dışarıyla ilişki kurmaması şart koşulmuştu. Molla Mustafa ile İran arasındaki ilişkiler eskisinden daha güçlü bir konuma geldi. Özellikle ekonomik, askeri ve siyasi ilişkiler güçlendi.

Güney Kürdistan kaçakçıların bölgesi oldu. Molla Mustafa'nın İran ile olan ilişkisi, Irak ile olan ilişkisinden daha ileriydi. Irak hükümeti ilk başta bu meseleye göz yumdu. Gördü ki olacak gibi değil. Üstelik iktidardaki Baas Partisi içinde de buna karşı olanlar vardı, Kürt karşıtlığı giderek yükseliyordu. Çareyi İran ile ittifak yapmakta buldular. O dönemde Irak güçleriyle Barzani güçleri arasında yer yer çatışmalar yaşanıyordu. Irak hükümeti Barzani'yi büyük tehlike olarak görmeye ve Barzani'yi vurmak için plan kurmaya başladı. Molla Mustafa ile Irak'ın ilişkileri tümüyle koptu.

Irak ile ittifakı bozulduktan sonra, İran'dan istihbarat, askeri ve mali elemanlardan oluşan büyük bir heyet geldi. O dönemde de Irak ile Sovyetlerin arası iyiydi. Aralarında bir protokol imzalanmıştı. Irak hükümeti komünistleri hükümete aldı, ittifak yaptılar. Partiden cepheye katılmasını istedi. Parti bunu reddetti. Parti anlaşmaları için arabuluculuğu önerdi. Özellikle Kerkük meselesi konusunda artık yavaş yavaş Irak

hükümetinin de 11 Mart Anlaşması'nı ilhak ettiği görüldü. Ancak esas sebep Barzani'nin ihanetiydi. Her iki tarafla da herhangi bir anlaşmamız olmadı.

O dönemde Sovyetlerden bir heyet geldi. Barzani'nin evine gidip onu ziyaret ettiler. Primakov (Sovyet heyeti başkanı) Barzani'den Moskova'ya bir temsilcisini göndermesini istedi. Kürtlerle Irak arasında anlaşmanın yapılacağına söz verdi. Sovyet temsilcileri istemlerin kabul edilmesi için söz verdi. O döneme kadar Amerika yanlısı politikası gizliydi. Hem ABD'den, hem Sovyetlerden destek almak istiyordu. O dönemde Sovyetlerle ilişkilerini kesti, bir mürit gibi ABD'ye bağlandı. Eğer Sovyetlerin nasihatini kabul etseydi, Mart Anlaşması'yla Kürt halkının elde ettiği haklar garanti altına alınırdı.

İran ile ABD'nin amacı, Irak hükümetini zayıf düşürmekti. Birincisi, bölgede Irak güçlü bir Arap devletiydi, dolayısıyla diğerlerinin çıkarına ters düşüyordu. İkincisi, Sovyetlerle ittifaktaydı. Bu yüzden de savaş uçakları dışında her türlü silahı vermişlerdi. Irak ile Molla Mustafa arasında yoğun çatışmalar yaşandı. Irak hükümeti zor duruma düşünce, Türkiye kanalıyla ABD ve İran ile ilişkiye geçti. Böylece Cezayir Anlaşması (6 Mart 1975) başarıya ulaşana dek görüşmeler devam etti. İran hükümeti, Kürtleri desteklememe karşılığında Irak rejiminden büyük taviz aldı. Daha önce anlaşmazlık konusu olan Şattül-arap İran'a verildi. Molla Mustafa kendisiyle Irak arasında çıkacak bir savaşta bizim Irak'ın yanında yer alacağımızı sanıyor, sürekli bu kuşkuyu taşıyordu.

O dönemde benle Fuat Mahsum İran'daydık. Kürdistan'a döndük. Mustafa'nın temsilcilerinden önce geldik. Temsilcinin adı Sıtkı Mutni idi. Biz sınırdaki Xani şehrine geldiğimizde büyük gösteri ve yürüyüşlerle karşılandık. Tüm Kürdistan'da Molla Mustafa'nın merkez komitesinin çıkardığı bildiriye tepki göstermek için gösteriler düzenleniyordu. Bildiride "ya Irak yönetimine teslim olacaksınız ya da silahlarınızı İran'a teslim edip İran'da mülteci gibi yaşarsınız" deniliyordu. Kürt halkı da "bu iki seçenek dışında üçüncü bir yol daha var, o da direnmektir, mücadeledir; kesinlikle teslim olmayacağız" diyordu. Dönmemin sebebi, bazı yurtsever arkadaşlarımızla görüşüp İran-İrak ittifakına karşı çıkarak bir şeyler yapmaktı. En azından bu Cezayir ittifakından Kürt halkı için bazı ödünler alalım, devrim olmazsa da en azından bazı haklara ulaşalım diye düşünüyorduk. Anlaşmaya göre 13 Mart'a kadar silahların tümünü teslim etmesi gerekiyordu.

Molla Mustafa da o süreçte Tahran'daydı. Toplantıda hazır olanlardan duyduğumuza göre, İran Şahı Barzani'ye açıkça "Irak ile ilişkilerimizi kurduk, bundan sonra benim Kürt hareketini desteklemem mümkün değil" diyerek hareketini dağıtmasını istemiş. Molla Mustafa da Şaha, "İran'ın ve Şah'ın yararına uygun görülen hareket tarzının bizim de yararımıza olduğuna inanıyor ve kabul ediyoruz" cevabını vermiş. Molla Mustafa Şah'ın yanından çıkınca, SAVAK (İran gizli servisi) başkanı ona yetişerek, "neden böyle acele ediyorsun? Kararını böyle çabuk vermemeliydin. Kürdistan'a dönüp kardeşlerini, arkadaşlarını görüp öyle karar vermeliydin" diyor. SAVAK başkanı bunu Kürt halkını sevdiği için değil, Irak kararlara uymayabilir diye kuşkulandığı için belirtiyor. Çünkü Barzani kartını, şartlarını yerine getirene kadar kullanmak istiyorlardı.

Görülen şey Molla Mustafa'nın onlardan daha aceleci davrandığıydı.

Biz bazı kişilerle görüştük. Ortaya çıkan şey, Kürt halkının çoğunluğunun mücadeleye devam etme isteği idi.

Bizim devrimimiz de öyle basite alınacak bir devrim değildi. Zafer için kararlı insanlar ve her türlü tecrüemiz, binlerce silahımız, peşmergelerimiz, yine halktan epey destek vardı. Tek eksik şeyimiz yirmi milyon dolardı. Molla Mustafa'nın sakladığı şeyler dışında, İran hükümeti 19 Mayıs'a kadar toplarını Kürdistan'da bırakmıştı. Savaş Molla Mustafa'nın ayın on üçünde dönüşüne kadar devam etti. Molla Mustafa'yı meseleyi tartışırız diye görmek istiyordum. Bir adamı geldi, ne istiyorsun diye sordu. Ben de kendisine Molla Mustafa'yı görmek istiyorum dedim. Bana, iş bitmiştir dedi. Ben SAVAK yetkilisi ve bir ABD'li diplomatla görüştüm. Kendilerine, Irak ile varılan anlaşmanın dışına çıkmayacağımızı ve Kürt ulusal hareketi olmayacağını söyledim. Bu konuşma ardından onun merkez komitesiyle görüştüm.

Bu anlaşmayı sonuna kadar destekleyen tek kişi Sami Abdurrahman'dı. Bana, "biz sadece İran-İrak ittifakıyla kalmayacak, aynı zamanda bunu bozmaya çalışanlara karşı da savaşacağız" dedi. Sonra Salih Yusuf, Dara Kufi'yi gördüm. Bunlar merkez komite üyesiydiler. Anlaşmanın ilk günü Irak rejimine teslim oldular. Diğer merkez komite üyeleri de gelip teslim olmaya hazır dılar. Artık ne parti, ne de merkez komite vardı. Her şey Barzani'nin ve küçük oğlunun elindeydi. Ben o zaman Tahran'daydım. Irak rejimi benim Irak'a dönmemi istiyordu. Irak rejimi beni ikna edemeyince, bu defa İran'a "bu insan sorun çıkartıyor, yeni bir hareket başlatmak istiyor, onu barındırmamanız gerekir" dedi. O zaman İran yönetimi bana "ya gider Afganistan sınırında otursun ya da İran topraklarını terk edersin" dedi. İran'ı terk ederek İngiltere'ye gittim.

Abdullah Öcalan: Peki, Ali Asker onların çıkışı nasıldı? Neden tasfiye oldular?

Hawar: 11 Mart ve Cezayir Anlaşması'ndan sonra bazı yurtseverler ve Kürt gençleri bu anlaşmaları kabul etmeyerek dağa çıktılar. Toplanıp bazı örgütlenmelere gittiler. Bunlardan biri de Şehit Ali Asker'di. O ve arkadaşları şartları kabul etmeyerek karşıtları tarafından tasfiye edilene dek direndiler. Ali Asker ve grubunun şehadetinden sonra, Resul Mamend Kürdistan'a geçti. Etrafına güç toplayarak peşmergelerini oluşturdu. İyi bir hareket kurdu. Irak hükümeti onu parayla caydırmak istiyordu. Hatta kendisine yüz bin dinar verilmek istendi. Yalnız o kabul etmeyerek direnişe devam etti. O dönemde birçok örgüt, parti - bunlardan biri de Komela Partisi idi- bir araya gelerek Kürdistan Yurtseverler Birliği'ni (Yekîtiya Nîştîmanên Kurdistan) oluşturdular. Kürt sorununun çözümü için mücadele edeceklerini ve Kürtlerin hakları için mücadele etme haklarının olduğunu vurguladılar. Şehirlerdeki bazı gençler partiye katıldılar. Kürt halkı mücadeleden yana karar aldı.

Kürt hareketi yeni bir kan, yeni bir ruhla ve güçlü bir şekilde yurtsever gençlerin denetiminde başladı. Körfez Savaşı, yani Kuveyt Savaşı sonrası Kürt halkı ayaklanarak Irak güçlerini Kürdistan'dan kovdu. Yurtseverler Birliği güçleri de ayaklanmanın içindeydi. Irak rejiminin büyük bir vahşetle Kürdistan'a saldırması ve büyük göç yaşandıktan sonra, halk kentleri bırakıp dağlara kaçmaya başladı. Bu, müttefik devletlerin Irak üzerindeki politikalarının bir sonucuydu. Müttefiklerin Irak'ı durdurması sonucu, Kürtler de Irak güçlerinin boşalttığı yerlere gelerek federal hükümetlerini kurdular.

Büyük insan, Kürt hareketinin lideri İbrahim Ahmet'in de tarihi bir şekilde üzerinde durduğu şu gerçeği yurtsever insanların, Kürt gençlerinin iyi bilmeleri gerekir: Geçmişteki başkaldırılarımız neden başarıya ulaşmadı. Bunun sebebi neydi, neden kırıldılar? Bu örneklerde de görüldüğü gibi iyi anlamalılar. Birçok isyanlardan örnekler verebilirim. Örneğin en büyük isyan olan Bedirhan Bey isyanı Kuzey'de patlak vermesine rağmen, Doğu Kürdistan'a yüklendiler. Onların amacı şu idi: İran zayıftır, öncelikle İran'da devrimi gerçekleştirip ardından Kuzey Kürdistan'a döneriz deniliyordu. Aynı yanlışlığa Şeyh Ubeydullah da düştü. İsyani Doğu Kürdistan'da başlattı.

O süreçte tarihi gerçeklik şunu ispatlıyordu: İran devleti hem Rus Çarlığı hem ABD açısından büyük öneme sahipti. Yine Körfez açısından çok önemli idi. İran'ın toprak bütünlüğünü bozmak zordu. Kürt liderlerinin de yanlışlığı, gidip o alanda devrim yapmaya kalkışmalarıydı. Kürt devrimcilerinin devrime kalktıklarında şu gerçeği anlamaları gerekiyordu: O süreçte Osmanlı imparatorluğu zayıftı, hasta adamdı. Bu nedenle aşiretsel, bölgesel çıkarlardan ziyade ulusal nitelikli bir başkaldırıyla Kuzey Kürdistan'da devrimi başlatmaları gerekiyordu.

Klasik Kürt hareketlerinin diğer bir zayıflığı da önderlik sorunu. Önderlik gitti mi o başkaldırı da yeniliyordu. Diğer önemli bir nokta da Kürt halkı halen dostunu ve düşmanını tanımıyor, kendisi için nasıl dost yaratacağını bilmiyordu. Yine halkı nasıl devreye sokacağını anlamıyordu. Bahsettiğim isyanlar daha çok bölgesel, mahalli isyanlardır. Birçok örnek vermek istiyorum. Şeyh Sait isyanı da, Qazi Muhammet de geniş bir ulusal ayaklanma yerine mahalli isyanlar yaptılar. Burada Kürt isyanları tarihinden ibret verici dersler almamız gerekiyor. Bunu hiçbir partinin şahsiyet meselesi, gurur meselesi yapmaması gerekir. Bizim dönemimizde yaşanan sorunları da çözmeleri gerekiyor. Bu aynı zamanda insani bir görevdir.

Abdullah Öcalan: Barzani şahsiyeti nasıl bir özelliğe sahipti, nasıl bir ruhtu, ne kadar bilince çıkarıldı?

İbrahim Ahmet: Barzani bir aşiret ağasıdır. Kürdistan'daki bütün aşiret ağaları gibi, bunun sayesinde yaşamını idame edebilirdi. Yalnız bir şartla, siyasete karışmamak, siyasetin hizmetinden çok Barzani ailesinin hizmetinde olmak şartıyla. İtirazsız ve bilinçsiz olmak, bir aşiret ağası gibi kendisine sürekli "bêje, sêhtbi, bêje" diye itaat etmek ve onaylamak gerekiyordu. Barzani, Şeyh Mahmut Berzenci'nin tam zıddıydı. Şeyh Mahmut her zaman öndeydi. Savaşta, eylemde her zaman hücum grupları içinde yer alırdı. Askerleri, Şeyh Mahmut'u nasıl koruruz, düşman askerlerinin üzerine hücum etmesini nasıl engelleriz diye düşünürlerd. Barzani ise, askeri meselelerin çok uzağındaydı. Savaşta nefret ediyordu. Molla Mustafa kendisini çok iyi koruyordu. Gündüz bir yerde, gece bir yerdeydi.

Burada bir şey belirteyim: Irak ordusuyla çabuk bağlantı kurmak için bazı telsizler ele geçirdik. Bazı cihazları kendisine gönderdik. Bunun üzerine çevresindekilere "İbrahim Ahmet'in hangi dereceye kadar bana düşmanlık yaptığını görüyorsunuz. Bu cihazların gönderilmesinin sebebi, ben telsizle konuşacağım,

Irak uçakları da yerimi tespit edip beni vuracaklar" diyor. Bu yüzden cihazın konuşma yerini kendinden altı saat uzaklaştırıyor. Dolayısıyla gelen haberler ancak bir gün sonra kendisine ulaşabiliyordu.

- İdeolojik düşüncesi neydi? Ulusal mıydı, aşiretsel miydi, dini miydi? Merkez komite ne kadardı?

- Barzani kendi başına bir aşiret değildi. Zibari aşiretinin bir parçasıydı. Yalnız Barzanicilik daha çok dini bir mezhebe benziyordu. Nakşibendi tarikatındaydı, Xalid'e dayanıyorlardı. Dini meselelerde Barzani'nin kardeşi Şeyh Ahmet'e çok değer veriliyordu. Bu, Barzani'nin büyük kardeşi olduğundan dolayı değildi. Şeyh Ahmet, Barzan'ın allahı olarak tanınıyordu. Allah'ın o bölgedeki gölgesi gibiydi.

- Peki, bu Barzani ailesi, Kureyşlilere ait bir aile olamaz mı? Gelip o bölgeye yerleşip o aşirete karışmış olabilir, yani tarikat üyesi olup gelip yerleşmiş olabilirler. Benim tahminime göre Barzani ailesinin durumu böyledir, kendi başına bir aşiret değildir.

- Ben bu konuda tarihi bilgiye sahip değilim.

- Benim tahminime göre aşiretten değiller. Nakşibendi tarikatının bir mürididir. Kuzeyden, Şemdinli'den gelmişler, dolaşıp dolaşıp Barzan mıntıkasına ulaşmışlar. Öyle olması gerekir. Öbür taraftan insan onun bir aşiret olduğunu söyleyemez; aşiretsel özellikleri de fazla güçlü değildir. Büyük bir aşiret de değildir. Ancak aşiret ve mollalığın bir karışımıdır diyebiliriz. Bu Kürdistan gerçekliğinin içinde vardır. Kürdistan'da ağalık, mollalık, aşiretçilik güçlüdür. İnsan Bedirxan'ın bir ağa olduğunu söyleyebilir. Aşiret reisidir, ağalık özelliklerini temsil ediyordu. Şeyh Sait mollaların önderidir, en büyüğü ve dürüst olanıdır. İnsan onun için bir şey söyleyemez. Seyit Rıza tam bir aşiret reisidir. Yalnız Barzani'ninki apayrıdır. İmamlıkta öyle güçlü değildir. Hem ağalık, hem mollalık zemini dardır. Bu da Kürdistan gerçekliğidir. Bu nedenle böyle bir kişilik, mollalıkla, aşiretçilikle ve ağalıkla oynar. Bunları yapmıştır.

Barzani kişiliği Kürdistan'da ilginç bir kişiliktir. Böyle kişilikler fırsat buldu mu dinle oynar, ama dinci geçinir. Aşiret reisliğiyle oynar, ama ağalarını da kendisine bağlar. Burada bir noktayı tespit etmek gerekir. Bu kişilik çok korkan, çok oynayan, her dakika değişebilir bir kişiliktir. Çünkü temeli yoktur. Bir aşiret ağası, Bedirxan Bey, Seyit Rıza gibileri kesinlikle böyle değildir. Ama Barzani ya aşiretle ya mollalıkla, ya ağalıkla oynar. Yapısı böyledir. Onun için Barzani'de netleşme yoktur. Onun Kürtlüğünü onaylamıyorum. Kürt halkını ne kadar tanıyor? Öyle tahmin ediyorum ki, onda Kürt ulusalcılığı hiç yoktur.

- Siyasette çok cahil idi. Ben ona otonominin ne olduğunu kavratana kadar epey zaman geçti.

- Zaten siyaset bilgisi, yine ulusalcılık yönü zayıftır. Kürt toplumundan bir şey anladığına inanmıyorum. Kürt toplumu hakkında bir şey biliyor muydu? Hayır, bir şey bilmiyordu. Belki dini bazı şeyleri biliyordu.

- Barzani Süleymaniye'ye geldiğinde tüm dini bilgisini Şeyh Baban Ali'den alıyordu. Bir de bir iki dil biliyordu.

- Barzani mi? Dil bilmek fazla mesele değildir. Sanırım İngilizce de biliyor.

- Barzani Rusya'ya ulaşınca mahiyetinin dağıtılmasında yalnız Rusya'nın değil, onun da suçu var. Bir Sovyet subayı Azerbaycan'da bunları karşılarlarken, kendisine "İngilizce biliyor musunuz?" diye sorunca, o da "Rusya'da gerek yoktur. Ben ABD konsolosluğuna İngilizce bir mektup yazacağım. Daha önce Tahran'da bize söylemişlerdi. O zaman Tahran'daydık, dünya nasıldır bilmiyorduk. ABD bize fırsat verdi, gitmedik. Yalnız şimdi Amerika'dan çevremdeki birkaç kişiye, yakınımın mültecilik hakkını vermesini isteyeceğim" diyor. Bu yüzden Stalin de kızarak onları dağıtıyor. Bunları anlatan şahıs ikinci adamdı. Biz Barzani'yi getirmeye gittiğimizde o da geldi. Molla Mustafa'nın başka devletlerle olan ilişkilerini Sovyet casusları öğrenip hükümete bildiriyorlar. Hükümet de öyle bir tavır gösteriyor. "Bu mesele beni çok etkiledi. Ben küçüktüm, deliler hastanesine götürüldüm, iki yıl orada kaldım. O kadar zorluğu göğüsledik, halkımız için direnmeye karar verdik; ama ABD ajanları diye mahkememiz yapıldı" diyordu. Yanındaki arkadaşı, "Molla Mustafa benden Arapça-İngilizce sözlük almamı istedi. Şaşırdım, Molla Mustafa İngilizce öğrenmek istiyor" dedi.

- Burada önemli olan ve açığa çıkan, siyasi görüşünün çok dar olduğudur. Birkaç İngilizce kelime öğrenmek istemesinin sebebi, Amerika'ya hizmet içindir, buna işarettir. Bu süreçte dil öğrenmek istemesi bir şeyler yapmak için değil, kölelik etmek içindir. Baştan beri Sovyetleri tanıma diye bir durumu yok. Kesinlikle Sovyetleri tanımıyor. Stalin bakmış ki adam Amerika'yı arıyor, bunu casus saymış ve dağıtmıştır. Bu gerçektir. Diğer taraftan da siyasi ve bilimsel değildir. Onun yüreğinde Kürt ulusu yoktur. Onda aşiretçilik ağırdır. Hatta aşiretçilik bile değil, aileciliktir. O ve çocuklarının anlayışı budur.

- Biz daha İran'dayken, Barzani bazı güçlerini İran sınırındaki Pencevi bölgesine getirdi. Niçin getirdiğini araştırdık. Ortaya şu çıktı: Sınırdan geçmemizi bekliyor. Sınırdan geçince bizi tasfiye edecek. Yine Pencevi mıntikasının bir köyünde Mustafa Mecit adında biri, yine başka köylerden gelenler de, Barzani

sempatizanlığı yapanlar da vardı. Barzani'ye "Önderimiz, sizin komutanlarınız ve askerleriniz namusumuza, kadınlarımıza, kızlarımıza el atıyorlar. Siz ne diyorsunuz?" diyor. Barzani de onlara "ne olacak yani, bir şey olmaz. Biz sizin çocuklarınızın bizim gibi Barzani olmasını istiyoruz. Karısı kaçırlana yüz dinar, kızı kaçıranlara da elli dinar vermeye hazırım" diye cevap veriyor. Bu şahıs da Barzani'nin divanından çıktıktan sonra, "biz çok kötü de olsa bir Türk'ün ardından yürüyelim, fakat Barzani'nin peşinden gitmeyelim" diyor.

- Bu nokta da başka bir şeyi ispatlıyor. Bu ailecilik, çevreciliktir. Ailesi çok düşmüştür. Her zaman Barzanilerin çoğalmasını istemiştir. Hatta çevresindekilere gidin, peşmergeler ve köylülerin kadınlarını, kızlarını alın diyor. İnanıyorum ki, bu durum şimdi de devam ediyordur. Barzani çocukları peydahlıyor. Bu bir ideolojidir aslında. Çok geri bir ideolojidir. İnsanlığın başlangıcında klanlar vardı. Bu ideoloji klan ideolojisidir. İnsan topluluğu oluşmadan önce böyle aileler oluşuyordu. Çok geridir ve düşünmüyor. Bu kişiliğin ne köleci toplumda, ne feodal toplumda, ne de kapitalist toplumda yeri vardır. Bu kişilikte çok yalnızlık vardır, hem de gericidir. Yalnız adamın 'peşmergelerin yaptığı iyidir' demesi, hatta para teklif etmesi, 'Barzani ailesi ve çevresi çoğalsın' demesi ne aileciliktir, ne aşiretçiliktir, ne ağalıktır, ne de meliklik. Bu, Barzaniciliktir. Bunun için de bazı şeylere ihtiyacı vardır. İçerde herkesle oynuyor. Barzaniler dışında -ki, bunlar da aşiret değil ailedir- kim varsa, sonuna kadar herkesle oynuyor. Komployla, parayla, fırsatçılıkla nasıl dersin öyle, bu işleri yapıyor.

Devletler üzerinde oynuyor. Devletlere çok dikkat ediyor. İlginçtir, daha çok büyük devletleri dinliyor. İşte şu devlette ne oldu diye pürdikkat kesiliyor. Sizin de bahsettiğiniz gibi devletleri çok dikkate alıyor. Devletler bir şey söyledi mi, ilk adımı kabul etmektir. Sürekli güçlüden yanadır. Örneğin İran güçlüdür, anlaşmayı boz diyor, hemen bozuyor. Güçlü devletlerin dediğini yapmakta, kendini güçlü kılmakta her yolu mubah görüyor. Ailesinin hizmetinde olan her şeyi kabul ediyor. Hatta para bile veriyor. Eğer ailesinin hizmetine değilse, suçsuz yere insanları bile öldürüyor.

Barzani'nin insanları öldürme meselesi üzerinde durmak gerekir. Öldürmeler ulusal ya da parti suçundan dolayı değil. Bakıyor ki Barzani ailesine zarar veriyor, gücü de yok, suçsuz yere öldürüyor. Bu çok ilkel bir yaklaşımdır, klan ideolojisinin yaklaşımıdır. Birisi o klanın veya kabilenin mensubu değilse derhal ölüyor. Bu çok kötüdür.

Mamosta, bu durumları nasıl görmediniz? Bu kişiliği nasıl tahlil edemediniz? Yine ispatlayabilirim ki, Barzani bir ailedir. Çok geri, ilkel bir kişiliktir. Toplum oluşurken klan ve kabileler oluşuyor. Bunlar da Kürdistan'da kendilerine kabileler yarattılar. Dışarı bunlara güç vererek yürütüyor. Bu da 21. yüzyılda Kürtler için ne anlama gelir? Bir kabileyi getirip Kürtlerin başına önder yapıyorsun. Bu, Kürtleri bitirmek demektir. Kürtlerin ölümü bu önderlik yüzündendir. Siz meseleleri bilimsel olarak çözelim diyorsunuz. Ama adamda siyaset yok. Şimdi Stalin, 1942'lerde hiç böyle bir şeyi kabul eder mi? Tabii ki Stalin seni tasfiye eder. Yani siyaseti sıfırdır.

- Barzani'de insanlık ruhu da yoktu. Örneğin dayısı ve on üç çocuğu için öldürme emri veriyor. Bir de altı yaşında çocuk var, o da vuruluyor.

- Bunun sebebi var mıydı? Mesele sadece Barzani'nin zalim olması değildir. Mesele, Barzani'nin kabile bakış açısından başka bir şey bilmemesidir. Aşiret büyüktür. Kabileler büyüyor, yüzyıl sonra da aşiret oluyor. Aşiretler de büyüyor, birçok aşiret bir araya gelerek halkı oluşturuyor. Halklar birçok aşiretin bir araya gelmesiyle, aynı dil ve aynı kültür üzerine oluşur. Halkların oluşması epey zaman alır. Halkların oluşması sonucunda ulus meydana gelir. Ulus, toprak bütünlüğüne ve birliğe dayanır.

Şimdi Barzani nedir? Aşiret yanı, büyük bir aşiret kişiliği yoktur. Mahmut Berzenci büyük biridir. Ağadır, tam büyük bir aşiret reysidir. Yine Bedirxan Bey ağadır. Çok büyüktür, devlet gibidir. Şeyh Sait büyük bir molladır, büyük bir islam düşünürüdür. İslamiyet ümmetçiliği içinde milliyetini inkar etmiyor, dürüsttür. Kemalizme karşı çıkıyor. Bu doğru bir tavrıdır. Barzanilere bakalım: Aşiret reisi Mesut Barzani gibi değildir. Onlar sözlerine sahip çıkarlar, insandırlar. Barzani'nin bunlarla ilgisi yoktur. Büyük bir ağa da değildir. Bedirxan Bey bilinçli bir ağadır. Hemen hemen devlettir. Çocuklarına bakıyorsun, kültürüdürler, hatta birçok kitap çıkarmışlardır. Bu aileden büyük kişilikler çıktı. Neden? Çünkü büyük bir ağaydı. Bu da toplumsal ve siyasal yönden ilerici olmalarından kaynaklanıyor.

Şeyh Sait molladır, ama dürüst bir molladır. O da nakşibendidir. Şimdi oğlu var. Epey bilinçlidir, bunlardan bin kat daha siyasidirler. Tahlil etmede çok güçlüdürler. Barzani'de mollalık yoktur. Yani mollalığın bile esaslarını bilmeyen biri Kürdistan'a önder oluyor. Zaten burada kaybediyor. Örneğin gidin köylülerin kadınlarını, kızlarını alın diyor. Çocuk peydahlansın, Barzaniler çoğalsın diyor. Para da veriyor. Aşiret

geleneğinde bu yoktur. Bir aşiret reisinin aşireti için bunu yapması mümkün değildir. Aşirette, ağalıkta bunu yapamazsın, meliklikte hiç yapamazsın. Bu kanun klanların kanunudur. Bu çok ilginç bir şeydir. Siz buna karşı savaşmadınız. Bu, dört bin yıl önceki ataerkil dönemin gerisinde bir kanundur. Burada beş yaşındaki bir çocuğun suçu nedir? Adamda vicdan yok.

Barzani birçok kişiyi kendisi öldürdü. Birçok aşireti talan etti. Bu ideolojiye göre kendi ailesi, klanı dışında olanların yaşama hakkı yoktur. Siz bunu neden kabul etmediniz? Bu noktayı size açayım. Kürtler ne tam ağalığın himayesine girdiler, ne de aşiretler konfederasyonu birliği oluştu. Eskiden Medler zamanında bu gibi şeyler vardı. Ama yıkıldı. Yapmak için Hz. Muhammet gibi biri de çıkmadı. Barzani, Muhammet gibi yapabilir mi? Kendisini peygamber, allah ilan etmiş. Şeyh Ahmet kendini allah gibi görüyor. Ama peygamberler böyle değildirler. Sahte bir allah, sahte peygamber Kürtlerin başına geçmiş, reformist bir Kürt önderi olmuş.

Sahte bir allahlık, sahte bir peygamberlik, dört bin yıl önceki aşireti, aileyi esas aldığı, şovenist olduğu için bir şey yapmadı. Kim buna yardım ediyorsa o da sahtedir. Şimdi insan Barzani'ye büyük bir molla de diyemez. O da yanlıştır. Ne kadar Kürt büyükleri, yurtseveri varsa yanımıza geldi. Bunları belirtmem onun düşüncesine düşmanlık ediyor, onunla karşı siyasal mücadele yürütüyorum, Barzani'ye karşı bir ideoloji yapıyorum anlamına gelmiyor. Yalnız biz Barzani'yi tahlil ederken bir gerçeği ortaya çıkarıyoruz. O bir aşiretin önderliğini yapamaz. Aşiret reisliği yapacak gücü yok. Bir önder vicdan sahibi olmalı, bunun vicdanı yoktur. Mollalığı sahte, ağalığı sahtedir.

O halde kendini neden Kürtlerin önderi yaptı? Bunun üzerinde iyi durmak gerekir. Birçok yönüyle Kürt'ü anlamıyor. Örneğin Arap aşiretleri var, çok asidirler, ama kavimlerine bağlıdırlar. Şimdi Kürtlerde bu da oluşmadı. Kürtlerde iktidar olma duygusu gelişmemiştir. Bu yüzden de parçalanmışlardır. Barzani bir ekoldür. Örneğin Kürt dindarları neden sahtedir? Çünkü düşman gibi yapmak istiyorlar. İslam dini İran'da, İran halkının çıkarları doğrultusunda şiilik diye örgütlenmiştir. Türkler İslamiyet'i ve ağalığı müthiş birleştirmişler, bu temelde de büyük devletler kurmuşlardır. Kürtlerde ise tam tersi bir durum ortaya çıkmıştır, yabancılara hizmet etme durumları vardır. Din insan için yapılmıştır, ama Kürt böyle düşünmüyor. Kendisinde Kürt din için yapılmıştır felsefesi hakimdir. Bu nedenle görüyoruz ki Kürtler Türk, Arap ve Fars sultanlarının hizmetindedirler. Oysa isteselerdi ordularını dahi kurabilirlerdi. Kanımca Bedirhan Bey'in ulusal yönü vardı, bir şeyler yapmak istiyordu. Ahmedî Han'ın ideolojisinde ulusallık vardı. Kürt ulusunu birleştirmek istiyordu. Belki Bedirhan Bey döneminde büyük bir adım atılabilirdi. Şeyh Sait başarıya ulaşsaydı, Kürtler lehine bir adım atılabilirdi. Eğer başarsalardı bunu yapmaya mecburdular, ama düştüler. Biraz da ulusal, toplumsal, siyasi modern hareketler üzerinde duralım. Öncelikle şunu söylemeliyim ki, Kürt toplumu çok düşmüştür. Bırakalım Barzani ve diğer partileri, PKK içinde de bu şeyler vardır. Buna karşı oldukça savaşıyorum. Eski bir arkadaşım var, ilk arkadaşlarımdandır. Dersim tarafından gelmişti. Aşiret ruhu da kalmamış, Türk okullarında büyümüşü. Bir süre sonra baktım parti düşüncesiyle, Kürtlük düşüncesiyle yürüyemiyor. İşler büyüyor, siyasal çalışmalar büyüyor, o kendini aileye bağlamış. 1972'lerde başladık. 1980'lere ulaştık; baktım arkadaşım kendini bırakıyor. Yük ağırlaştıkça bu arkadaş ya kendini imha etmek ya da aileye bağlamak istiyor. Bu tehlikeyi gördük. Kendini güçsüz düşürmüştü. Bu haliyle partiye de zarar veriyordu. Üzerinde çok durduk, hala da duruyoruz. Eğer önleyemezsen, sonuç Barzani'ninki gibi olur. Yani bir çocuk yapayım derken bütün ulusun çocukları ölecek. Bu kesinlikle olamaz. Barzaniler köylülerin kadınlarına niçin el atıyorlar? Çocukları Barzani ailesine katılsın diye. Bu önemli bir konudur. Daha önce de belirttim, çocuksuz olmaz. Ancak bunları önder için söylüyorum. Sen bir öndersin. Halkın çocukları ölsün de herkes Barzani'nin çocukları olsun. Olur mu?

Diğer bir şey, sanırım Avrupa'daki kardeşi Dılsad şöyle demiş: "Kürtlük iyidir, ama bu söyledikleriniz Mesut'un ayakları altında bir bez parçası gibidir." Bez parçası ne anlama geliyor? Ayakları altında ne demektir? Böylesi Kürtlüğünüz batsın demektir. Şimdi köle olmasaydı kabul ederdik. Barzani önderliği olmasaydı kabul ederdik. Al sana bir bez gibi ayağını temizle derdik. Ama adam düşkün. Yine halkın her şeyine el atıyor, zorbalık yapıyorlar. Bu noktalar önemli. Biri kadınlara el uzatmayı Barzaniler çoğalıyor diye onaylar; diğeri ise Kürtlük Mesut'un ayağı altında bir bezdir der. İşte halkın değerini böyle biliyorlar. Eğer önderlik böyleyse, halkın kıymeti böyle düşürülüyorsa, orada ulusallık biter.

Diğer bir husus da ticaret meselesidir. Eğer bir aydınsan, halkla ilişkilerini sağlamak için seni satın alır. Eğer güç sahibiysen, güç sahibi olmak için, destek almak için seni satın alır. Diplomat mısın, dil mi biliyorsun? ABD ile, başka devletlerle ilişki kurabilmek için seni satın alır.

Karşı çıktığım diğer husus kadın konusudur. Bahsettiğim arkadaşşıma şunu söyledim: Bir kadın için, birkaç çocuk için neden partiyi ihmal ettin? Kendisine, otur dedim. Yani bu şeylerin parti içinde gelişmesi mümkün mü? Ben ondan siyasi çalışma istiyordum, milli olmasını istiyordum. Artık evimiz tüm ülkedir, Kürt halkı ailemizdir. Bir de parti kurmuşuz. Ondan parti çalışması, örgütlenme çalışmaları istiyoruz. O ise gitmiş, birkaç çocuk meselesiyle uğraşıyor. Biz arkadaşşı çekip çıkardık, ama kadın ailesiyle beraber düşmana gitti. Düşman, "gelsin ona apartman yaparız" diyordu. Ben de kendisine mektup yazıp "sen bu kadar kötü olamazsın. Bir kadın için insan böyle yapamaz, bırak" dedim.

Kadına saygı göster, ama ortamı bozacak şeylerden de kendini uzak tutmak zorundasın. Kendini örgütlenme ve siyasi çalışmalarda güçlendir, fakat kendini bırakma. Aile, çocuk, kadın için değil, parti için çalışmalısın. Bunun büyüklüğü vardır, bu PKK'nin büyüklüğüdür. PKK üyeliği önemlidir. Aileden, kabileden, çocuktan önce gelir. Eğer PKK'de 'çocuğum, oğlum, karım, ailem' dersen, o zaman başarı olmaz. Bu nokta önemlidir. Kürdistan toplumunda bunlar gelişkindir. Önderliğimin esası budur.

Yanlış anlaşılmasın; aileyi, çocuğu, cinsel ilişkileri inkar etmiyorum. Mesele ideolojiyi anlamaktır. İdeoloji çok önemlidir. Barzani'nin ideolojisi neydi? Barzani ideolojisini anlamak çok önemlidir. Burada da arkadaşlara, gidip evlenebilirsiniz dedim. Şimdi bu, ideolojiyi öldürür mü? Barzani ideolojisini öldürdükten sonra, kim ne yaparsa yapsın, nasıl evleniyorsa evlensin, nasıl seviyorsa sevsin. Benim tarzım böyledir. Ailen için, çocuğun için, karın için partiyle oynamayacaksın. Çünkü bu noktada kaybedilmiştir. Barzani aileciliği, Barzani ideolojisi Kürt halkının parçalanmasına neden oldu. Hain olup olmaması bizim için önemli değil. Engel olup olmaması fark etmez. İhaneti de fazla önemli değil. Otuz, kırk, hatta yüzyıllar öncesinin bir kabile reisini kendine önder yapmışsın. Bununla devlet olmak, ulusal kurtuluşu sağlamak mümkün mü? Hayır. Kendisinde devlet düşüncesi de, halk fikri de yoktur. Aşiretsel düşünce, dini düşünce de yok, hiçbir şey yok. Düşündüğü tek şey, ailesini ne kadar genişleteceğidir. Her şey benim için diyor. Ailesi ne kadar büyürse o kadar önderlik yapıyor.

Bu yüzden de PKK'de buna karşı çıktım. Çünkü bu ideoloji bunu istiyor. Kürtlerde bu hakimdir. Sadece Barzani'de değil, bu Kürt toplumunun karakteristik özelliğidir. Genel olarak bu sadece sizlerin içinden çıkmamıştır. Bizim içimizde de böyle şeyler olmuştur. Bu konu çok önemlidir ve esas çözülmesi gereken sorunlardan birisidir. Önlem almasaydık perişan olurduk. Bunun için de üzerinde çok duruyorum. Bu bizim başımızdan da geçti. Biz mücadeleye çekmek için ilişki kurduk. Ama devletle ilişkisi var diye de çok dikkat ettik. Burada diğer bir nokta vardır. Eğer kadını ve aileyi esas alsaydım, siyasi çalışmalarım duracaktı. Benden Kürt meselesini, Kürt ulusal davasını düşürmem, arkadaşlarımı karalamam istenecek. Ailemi yavaş yavaş düşman hizmetine sokmam istenecek. Benden yavaş yavaş onun kadınlığına bağlanmam isteniyor. Ailesini yükseltecek, arkadaşlarımı düşürecek. Partiyi düşürecek, geriletecek. Kürdistan'ı eskisi gibi tekrar düşmana teslim edecek.

- Kürdistan kurtuluşu, kişinin sadece ülkeye bağlılığı ile olur. Başka şeyle olmaz. En büyük sevgi ülke sevgisidir. Kürt kadını, erkeğini, çocuğunu çoğaltmak demek, köle sayısını çoğaltmak demektir. Çünkü Kürt halkı köledir. Biz sayıyı çoğaltırken, köle sayısını çoğaltmış oluyoruz. Bağlılık ülkeye olmalı, ülke kurtuluşuna olmalıdır. Ülkenin kurtuluşundan sonra her şeyi halledebiliriz. Asıl sevgi, bu köleleri özgürleştirmek için ülke sevgisidir.

- Tabii, doğrudur Mamosta. Bırakalım Barzani'yi, bu PKK içinde de ağır bir sorundur. Baktım ki herkes eski yaşam gibi bir yaşam istiyor. Kızlar, erkekler bir anlık keyifleri için partinin düşmesini istiyorlar. Örneğin arkadaşımızın meselesini açtım. Bir kadın için ülke, parti, savaş meselesi gitti. Bırakalım bu arkadaşların meselesini, beni de o hale getirmek istediler. Baktım, Fatma büyük bir kinle partiye karşı çıkıyor. Parti ilişkilerine büyük hakaretler yapıyor. Kesinlikle Kürdistan'ı değil, hep bireyselliği öne çıkarıyor. Hemen bu başarı değil başarısızlığımızdır dedim. Beni kendisine bağlamak istiyordu. Tabii biz de tedbirimizi aldık, her gün hesap yaptım. Bu kadın nedir? Aileyle bağı nedir? Bu ailenin devletle ilişkisi nedir? Vardığım sonuç şu oldu: Eğer ben eski Kürt erkekliğini, kocalığı kendimde öldürmezsem, klasik erkekliği öldürmezsem PKK'yi yürütemem. Kürtlüğü yürütmem mümkün değil. Kadına karşı PKK'yi güçlendirmemiz gerektiğini gördüm. Eski kadın kanunlarını kırmadan ne parti ne de Kürtlük olur.

İşte Barzanicilik budur. Yine bırakalım Barzani'yi, bir arkadaşımız, kardeşim de böyle şeyler yapmak istiyor. Bahsettiğim arkadaşımız 1980'lerde bunu yaptı, kardeşim ise 1990'da yapıyor. Baktım parti elden gidiyor. Arkadaşlığımı, kardeşliğimi anlamıyor. Halbuki ben isyanımın babaya, kardeşe, aileye karşı başladığını söyledim. Kendisi için, "ben savaşın içinde kaldım, adımlı herkes duymuş, büyümüşüm" diyor. Benim için ise "o nefes alamayacak durumdadır, zordadır" diyor. Gitti, Barzani'nin denetimi altına girdi. Kendisine

"Talabani'nin yanındasın. Bunun kıymetini bilmek gerekir. Bazı ittifaklar geliştirmek, ilişkileri güçlendirmek gerekir" diyorum. Ama o Barzani ile ittifak geliştirmek istiyor. Barzani de onun üzerinde oynamak istiyor. Biz uyarınca da "neden kendimi büyütmemi istemiyorsun?" diyordu. Bizde evliliğe yol veren bir karar çıkartmak, eski Kürtlük kanununu dayatmak istiyor. Barzani bunu kandırmak istiyor, kendine göre kendi kişiliğini çok güçlü görüyordu.

Tabii biz üzerinde durduk. Bunun üzerine Barzani "dünyada böyle bir şey görülmemiştir; Apo kardeşini öldürmek istiyor" diyor. Tabii ki böyle bir şey yok. Biz sadece parti meseleleri üzerinde duruyoruz, ulusallığı güçlendirmeye çalışıyoruz. O da feodal ilişkileri, aile ilişkilerini dayatıyor. Birine "gel beraber kaçalım" diyor. Bunu hemen tahlil ettik. Bu eski Kürt'tür dedik. Her şey ortaya çıktı. Eski Kürt ile aramızdaki fark şuydu: Biz örgütlenme yaptığımız sırada ilişkilerimizi birbirine düşman ailelerin erkek ve kızlarıyla kurduk. Kendimizi böyle büyüttük. Sonuçta yine bizi anlayamadılar.

Kardeşim böyle yapınca, kendisine "kardeşliğin, arkadaşlığın eski toplum görüşüdür" dedim ve PKK'de en büyük tehlikenin bu olduğunu söyledim. Çoluk çocuğun yeterli olduğunu, böyle bir çocuğun tıpkı çorak arazide yetişen domates gibi olacağını söyledim. Biliyorsunuz, kurak arazide yetişen domatesin çekirdeği çok olur. Mamosta'nın da dediği gibi bu kölenin çoğalması demektir. Kölenin kıymeti yoktur, kadın ihanete giden yoldur. Ali Haydar arkadaş çok dürüsttür. Söylediği bir şey vardı: "Hz. İsa, eğer İsa'yı seveceksen, kadını sevmeyi bırakacaksın" diyor. Şimdi biz PKK'de sevme olayını geliştirdik. Sevmek PKK'de büyüme, siyasetle büyüme; Barzani'nin kabile, klan usulü büyüme değildir; kahramanlıkla büyümedir, ulusallık ve yurtseverlikle, halk sevgisiyle büyümedir. Eğer bir kişi yurdunun, halkının hizmetindeyse değeri olur ve parti de ona değer verir.

Onun için de eski sevme anlayışı, erkeklik anlayışı, büyüme anlayışı aşılsın dedim. Bu büyük sevme olayı olduktan sonra tehlike zaten aşılır. O zaman yurtsever olursun, general olursun ve askerini sonuna kadar sevebilirsin; yiğit olursun, sonuna kadar partiyle olursun. Bunda aşiretçilik, ahbap çavuşluk, mıntıkacılık yoktur; ulusallık vardır. Partide aşiretçilik, mıntıkacılık olmaz. Partide halk, ulus, insanlık vardır. Bir de savaşta kahraman olmak vardır. Böyle bir Kürtlük yarattın mı Kürdistan'ı kurtarırsın. Doğruyu hakim kıldın mı, kim ne derse desin, ne yaparsa yapsın artık doğrular yürüyecektir. Bu dört önemli hususu uyguladın mı zafer kendiliğinden gelir.

Barzani neden bize karşı savaşıyor? Hatta neden parti içinde böyle bir mücadele var? Bu eski toplumla yeni toplumun mücadelesidir, yani sınıf savaşımıdır. Toplumu yenileyeceğiz, yeni kişiliği yaratacağız.

PKK'de bu yönde bazı adımların atılacağı kesin. PKK önderliğinin ve PKK üyeliğinin başarısı bu saydıklarına bağlıdır. Yoksa kaç kişi bizi destekliyor, paramız ne kadardır, silahımız ne kadardır, bunlar önemli değildir. İlişkilerimizin ne kadar olduğu da önemli değildir. Önemli olan önderliktir; o da ortaya çıktı mı bunlar hallolur.

Hawar: Başkanım, bazı sorularım var. Bunlar benim sorularım değil, halkın sorularıdır.

Abdullah Öcalan: O sorulara geçmeden önce, Mamosta İbrahim acaba 1975 sonrası için birkaç şey söyleyebilir mi? YNK'den bahsettiniz. Bu yeni bir süreçtir sanırım. Ulusal, halkçı, siyasal yanı olan bir süreçtir. YNK önderliği çok dar bir süreçte ortaya çıkıyor. Bir yanda ABD, bir yanda Sovyetler, bir yanda İran ve diğerleri. İşte böyle bir süreçte ortaya çıkıyor. YNK önderliği feodal ve aşiretsel değildir. İçinde yurtseverlik vardır, sosyalizm ve ulusallık vardır. İçinde demokrasi de vardır. Fakat hareketin sahası dardır. Barzani YNK'yi Soran mıntıkasına mahkum etmiştir. Bir yanda İran rejimi, diğer yanda da komünistler vardır. Buradan günlük olarak taktik yürütmek zordur.

Eğer insan Mamosta'yı ve Mam Celal hareketini tanımazsa çok yanlış değerlendirmelere gidebilir. Neden böyle hareket edildi? Anlaşıldır, objektif koşullar elvermiyor, bir dereceye kadar böyle hareket etmek zorundadır, ama bir dereceden sonra çok daralma oluyor. Burada bir şeyler yapmak doğaldır. Çok daraldıklarında Kuzey Kürdistan'a, Doğu Kürdistan'a geçmek istemişlerdir. Ama imkanları yok. Örneğin Ali Asker onlar Çukurca'da katlediliyor. Peki, bu yurtseverlik midir? Behdinan'a gelişleri Kürt ulusallığı için büyük direnişler yapmak amacıyladır, başka bir amaçları yoktu. Gerçeklik budur. İran toprağındayken İran'daki Kürtler için iyi şeyler istediniz, ama orada size izin vermediler. Behdinan'a geldiniz, vuruldunuz. İran'a gittiniz, mahkum oldunuz.

Yani ortaya şu çıkıyor: YNK önderliği Kuzey-Güney birliğini oluşturamadı. Kuzey devrimi olmazsa siz bir şey yapamazsınız. Ne kadar iyi de, doğru da yapsan, Güney'de tek başına bir şeyler yapamazsın. Siz bunları

benden daha iyi biliyorsunuz. Bu bir gerçekliktir ve üzerinde derince durmak gerekiyor. Kuzey Kürdistan'da devrim bir karış ilerlerse, Güney'de beş karış ilerler. Kuzey'de devrim başarıya ulaşırsa, siz devletsiniz veya sonuna kadar başarı vardır. Bunlar doğru görüşlerdir. Artık Kürdistan'da ilişkiler, ittifaklar gelişiyor. Tabii bazı eleştiriler de oluyor. Eleştiriler, sorunlar, çelişkiler olmazsa gelişme de olmaz.

Kürt kişiliği yeni yaratılıyor. Kürt ulusallığı, demokrasisi yeni inşa ediliyor. Bunlar önemli noktalar. Ben 'bıratî' (kardeşlik) kelimesinden pek hoşlanmam. Her şey kardeşlikle de çözülüyor. Birlikte mücadele de, ittifak da, savaş da vardır. Hangi süreçte dostluk kuracaksın, hangi süreçte savaşacaksın, bunu iyi bileceksin. Yurtseverlik yanı üzerinde iyi duracaksın. Soruna 'Brakuji' (kardeş kavgası) gözüyle bakılmamalıdır. Sorun ulusal ve toplumsal bir sorundur. 'Brakuji olmaz' denmemelidir. Bazen sonuna kadar ittifak kurulur, bazen de ittifak kurmak zarar verir. Halkın çıkarına göre değerlendireceksin. Bazen ittifak hepimizi, Kürt halkını güçlendiriyor. Bazen de Barzani'nin diğer devletlerle yaptığı ittifaklar gibi Kürt halkını düşürüyor. Yani şu denmemelidir: Kürtlerde sonuna kadar kardeşlik olsun! Hayır, böyle olmaz. Adam, "ailemden önce siz ölün" diyor. Ben ve ailem diyor, başka bir şey demiyor.

Ulusal Kongre'nin bir görevi de ideolojik ayrılıkları aza indirmektir

Devletlerle ilişkiler tüm halkın çıkarına olmalıdır. Ne yapacaksın kendi çıkarlarını? ilişkiler tüm halkın çıkarına ise doğrudur. Biz burada Kürt ulusunu yaratıyoruz. O zaman her şey onun çıkarına olacaktır. Bu ilişkiler sadece Kürt halkının yararına da değil, tüm halkların yararına olmalıdır. İlişkiler geliştiriyoruz; bu ilişkiler Kürt halkının yararına, hizmetine giriyor. Bu da Ulusal Kongre'nin yürümesi demektir. Ulusal Kongre neyin üzerinde duracaktır? Kürdistan stratejisi üzerinde duracaktır. Kürdistan tarihi, milli tarih üzerinde duracaktır. Cahşlığın, ağalığın, aşiretçiliğin, mollalığın tarihi üzerinde değil, bir halkın tarihi üzerinde duracaktır. Molla çıkmış, emir çıkmış, ağa çıkmış, ama düşünceleri çok dardır. Her biri bir parçadan çıkmış, uluslaşmamışlar.

Kürt halkının tarihi henüz oluşmamıştır, yeni yeni oluşuyor. Ulusal Kongre Kürt halkının çıkarını belirleyecek ve savunacaktır. Daha önce Kürdistan'da beylikler, emirlikler oluşmuş, ama tarihimiz oluşmamıştır. Neden düşüncemiz dardır? Çünkü herkes kendini Kürdistan'ın merkezi olarak görüyor. Dörde bölünen bir Kürdistan ve ayrı ayrı merkezler ulusallığın önünde engeldir. Bir halk bir can gibi, bir vücut gibidir. O vücuda bir beyin lazımdır. Şimdi kimse Kürtleri inkar edemez. Bir halk olarak vardır, ama beyinleri, yani onları yönlendirecek tek bir merkezleri yoktur. Ya da çok şımarık bazı çocuklar olur, her biri bir ses çıkarır. Şimdi öyledir.

Birlikte çalışmamız, Ulusal Kongre'yi oluşturmak içindir. Yani Kürtlerin beyni gibi olacaktır. Bu halkın dünyadaki, içerdeki çıkarları nedir? Kürt halkının çıkarları ve bunun dünyaya faydası nedir? Bu stratejik bir sorundur. Ancak stratejinin belirlenmesiyle netlik kazanılır. Strateji milli bir meseledir. Yoksa askeri bir güç meselesi, siyasi bir mesele değildir. Kongrede karar çıkarın veya karar yapın. Kürt meclisi veya diğer adıyla Ulusal Kürt Birliği, ister küçük ister büyük, yerinde ve bağımsız kararlara ulaşmalıdır. Alınan kararlar Kürt halkının kararları olacaktır. Bu kararlara karşı çıkan, Kürt ulusuna düşmandır. Dost olan Kürt ulusunun çıkarları doğrultusunda hareket etmelidir. O zaman kimin desteklediği, kimin karşı çıktığı ortaya çıkacaktır. Kongre kararlara ulaşacak ve bu kararları hayata geçirecektir. Kararların hayata geçirilip geçirilmediğini denetleyecektir. Kararlar alındıktan üç ay sonra toplantılara başlayacaktır.

Kürdistan ulusu için Kongre, ulusal kararlar ve bu kararların hayata geçirilmesi için askeri güç gereklidir. Burada herkes karar alacaktır. Kimse ben önderim demesin. Eğer herkes ben önderim derse birlik olmaz, karar almak için destek olunamaz, ulusal bütünlük sağlanamaz ve hareket yürüyemez; bu da halka zarar verir. O zaman aşiretçilik, bölgecilik ve düşman kişilik güçlenir, bu da düşmana fayda sağlar. Sonuç her şeyin tekrar elden gitmesi demektir. Bu nedenle diyorum ki, bu birliği tüm Kürdistan'a, hatta köylere kadar yaymak gerekir. Herkesin kendi istemi doğrultusunda hareket etmemesi için askeri bir güç olmalıdır. Bu tedbirleri aldıktan sonra ulusal mücadele başarıya ulaşır. Dört parçadaki insanlarımız da bunun içinde yer alır ve ulusal birliğe kavuşmuş olur. Böylece şimdiye kadar çıkan yetmezliklerin önü de alınır.

Mamosta, siz bu işleri daha iyi biliyorsunuz. Hawar da biliyor. Bu sizin de isteminizdir. Bu konuda ne diyorsunuz?

İbrahim Ahmet: Böyle bir toplantı (Ulusal Kongre) çok doğru, çok önemlidir. Hem Kürt halkının temsilini yapmak, dışarıda sesini duyurabilmek, Kürt halkının dışarıyla ilişkilerini geliştirmek, Kürdistan ulusal kurtuluşunun hizmetine girecek şeylerin geliştirilmesi; hem de Kürt halkının çıkarına karşı duran, düşkün ve muğlak olan şeylere karşı olmak için ülke içinde de Kürt halkının temsil edilmesi gerekir. Böyle bir Kongre Kürt partileri, örgütleri arasında arabuluculuk yapma, görüşlerini birbirine yakınlaştırma, ilişki kurma, sorunları çözme açısından önemlidir. Kürt ulusunun temsilciliğini hem dışarıda hem içeride yapmalıdır. Stratejik rollerini oynamaları gerekir. Kürtler için otoriter bir güç olmalıdır. Kürt halkı yararına ve çıkarı doğrultusunda aldığı kararları yürütmesi ve onları koruması gerekir. Her zaman kararlarına sahip çıkmalıdır. Gördüğüm en önemli eksiklerden biri de Kürt halkının 1940'tan beri böyle bir oluşumdan yoksun olmasıdır. Şimdi zamanı gelmiştir, acilen üzerinde durmamız gerekir.

- 1940'larda böyle bir kongrenin oluşturulmaması Kürt ulusal hareketi için büyük bir yetmezliktir.

- Kürt halkının düşmanları 1937'de Sadabad'da kendi aralarında anlaşma yaparken, Kürtler de böyle bir şey düşünüp, Kürt örgütleri, hareketleri, aşiretleri, önderleri toplanarak düşmanın bu ittifakına karşı bir Kürt birliği oluşturmalıydılar.

- Evet, bu büyük bir yetmezliktir, yalnız şimdi de böyle bir şeyin olduğunu söyleyemeyiz.

- Evet, oldukça acele etmemiz gerekir.

- Geciktirmek iyi değil. Ne kadar şahsiyet, parti ve aşiret sahibi varsa, hepsi gelsin. Aramızda ne kadar çelişkiler de olsa yine gelsinler. Kendini Kürtlükle uğraşan hissedenden biri varsa o da gelsin.

- Ben Önderliğin görüşünü yüzde yüz paylaşıyorum. Yüzde yüz bu görüşü yerindedir. Şimdi yapılacak olan, aralarında çelişkiler varsa bile, ayrı görüşleri de olsa, ne kadar şahsiyet ve parti varsa Ulusal Kongre'ye gelmeleridir. Yurtsever insanlar da içinde yer almalıdır. Kimseyi ihmal etmemeliyiz. Bu kongrenin bir görevi de ideolojik ayrılıkları en aza indirmek ve birbirine yakınlaştırmaktır. Onları bir araya getirmeli ve aralarındaki çelişkilere bir çözüm getirmelidir.

- Eğer amaç özgürlükse ve ulaşmak için de taktik buysa, o zaman tüm partiler, ileri gelen kişiler, hatta tüm yurtseverler ve aşiretler buna katılmalıdır. Kendi kaderi hakkında karar sahibi olmalıdır. Meclis olmadan kimse bize bir değer vermez. Meclis olmadan bize büyük bir gözle bakılması mümkün değildir. Bu eksiklik Kürtlerin asıl sorunudur. Zaten birçok kişi böyle bir adımın atılmasını istiyor. Ama bazıları da PKK ile Barzani savaşı var diyor. Bu doğru değil. Birçok kez eğer Kürtlerin arasındaki savaşın durmasını istiyorsanız, o zaman Ulusal Kongre'yi oluşturun dedim. Çünkü bu savaş PKK ile Barzani'nin savaşı değildir, tüm Kürtlerin savaşıdır. YNK'nin savaşıdır, Güney ve İran KDP'sinin savaşıdır, Kuzey'in savaşıdır. Ulusal Kongre karar alsın, buna yönelik ise desteklerim. Barzani üzerine karar alsın. "Barzani, Türk faşizmiyle ne yapıyorsun? Senin Türk faşizmiyle olan ilişkilerin Kürt halkının yararına değil" desin ve Barzani de bunu kabul etsin. O zaman neden savaşı durduramayalım. Eğer Kongre hakkımda karar alır ve bana "Apo, senin işin böyle yürümeli, savaşı durdur, Güney Kürtlerine böyle yaklaş" derse, ben bunu hemen kabullenirim. Benden Güney'deki federasyonun hizmetine girmem isteniyorsa, büyük bir istekle hizmet ederim. Böyle kararlar alınırsa Güney Kürtlerinin Türk faşizminin dostu olması mümkün olmaz. Kardeş kardeşe muhtaçtır. Bir faşist Türk generalinin gelip Güney'de Kürt düşmanlarına karşı savaşması mümkün müdür? Onlar zaten Kürt halkının düşmanıdır. Kürtlere karşı savaşıyorlar, özel savaş yürütüyorlar. Kürtlerin kendi hakimiyetleri altından çıkmasına izin vermezler. Onlarla ilişkiler dostluk ve ittifak değil, düşmanlıktır. Ulusallık buna karşı oluşuyor ve buna müsaade edilmiyor. Aslında bu kardeş kavgası değil, Kürtlükle sömürgeciliğin savaşıdır. Yoksa Kürtlere karşı savaşta bir adım bile atmamız mümkün değildir. Bir Kürt'ün canını acıtmamız bile mümkün değildir. Neden Barzani'yi Ulusal Kongre'ye zorlamıyorsunuz? Ulusal Kongre'nin oluşmasını, Kürtlerin federasyonunu istemiyor. Sürekli ailemiz diyor, kabile çıkarlarının peşindedir. Onun kabile anlayışı iki bin, üç bin yıl öncesinin anlayışıdır.

Bu çalışmalar başarıya ulaşmalıdır. Bir Barzani için otuz-kırk milyon Kürt'ü feda edemeyiz. Otuz kırk milyon insan için, karara varmamak mümkün müdür? Eğer karar alınmazsa sorumlusu Barzani'dir. Savaşın durması da buna bağlıdır. Ben tüm Kürtlerin buna katılmasını istiyorum. Daha önce de belirttim. Kemal Burkay'a da, 'savaşın durmasını istiyorsan bunun yolu Ulusal Kongre'dir. Ulusal Kongre'yi toplayın, iki gün içinde savaşı durdururum' dedim. Kürt Ulusal Kongresi'nin bana ilişkin alacağı her karara hazırım. Barzani, Talabani için de ne derirse hepsi hazır olmalıdır. Buna hazır olmayan kimdir? Kabul etmeyen, Kürt iradesine düşman olanlardır. Kimse halkın iradesini inkar edemez. Adalet, hakka gel dedim. Ulusal Kongre çalışmalarından, kararından, Kürtlerin birliğinden kim kaçıyor? Eğer Kürt kararına uyuyorlarsa

cephe kursunlar, parlamento kursunlar, federasyon kursunlar. Sonuna kadar bunun imkanı vardır. Tam zamanıdır ve bunlar zorunludur.

- 1992'de ben ve arkadaşım Hawar konuştuk, Ulusal Kongre yapılmalıdır dedik. Ama Kürt partileri, ileri gelen şahsiyetleri bir araya gelip bir birlik kuramadılar. Apo kardeşimin görüşünü de 1992'de Talabani yoluyla öğrendik. Ulusal Kongre'yle ilgili görüşlerini o zaman öğrenmiştik. Biz Mam Celal'e "bizim böyle bir düşüncemiz var. Acaba PKK bu karara katılır mı, yoksa katılmaz mı" diye sorduk. Mam Celal "yüzde yüz katılır" diye cevap verdi. Zaten bu karar PKK'nin kararıdır. Biz yapmazsak da PKK yapar. PKK'nin bizden daha fazla bu iş için çalıştığını görüyorum. Şimdi bunun devamını istiyorum. Bu çok önemlidir ve çok acildir. Ulusal Kongre, olmazsa olmaz bir süreçten geçiyor. PKK'nin çalışmalarında başarılar diliyorum.

Bizim oluşturduğumuz sosyalizm bilimsel sosyalizmdir

- Dünya koşulları da buna çok müsaittir Mamosta. Eskiden iyi değildi.

- Tabii, eskiden dünya koşulları uygun değildi. Şimdi ise çok uygundur ve bu adımı atmazsak Kürt halkına karşı suç işlemiş oluruz.

-ÊHem Kürdistan içi koşullar, hem de dünya koşulları insanı böyle bir şeye zorunlu kılıyor. Eğer bu adım atılmazsa çok büyük bir eksiklik olur. Eskiden belki bu adıma müsaade edilmeyebilir diyebilirdik. Ama şimdi sonuna kadar imkan vardır. Bugün binlerce aydın, akademisyen, yurtsever, yani tüm Kürtlük artık böyle bir adım için harekete geçmiştir ve zamanıdır. O halde neden geciktirelim? Biz Mamosta'nın görüşünü paylaşıyoruz. Mamosta, "1940'lardan bu yana bu adım atılmıyordu" diyor. Eğer 1940'lardan beri Kürt hareketi başarıya ulaşamamışsa, bu stratejisini oluşturamadığındandır. Herkes taktik dedi, ama taktikte sapmaya girdiler. Çünkü taktikleri stratejiye göre değildi. Bu olmayınca parçalanma, düşmanlık güçlendi ve sonuçta bugüne ulaşıldı.

Kürt ulusal hareketi üzerine, Ulusal Kongre üzerine, Barzani önderliği üzerine, benim önderliğim üzerine yaptığımız konuşmalar yeterlidir. Şimdi bir sonuca ulaşabiliriz. Güney Kürdistan hareketi adım atmak istiyor. Kuzey'de de 1920'lerde Koçgiri'den başlayarak 1940'lara kadar adım atmak istediler. Fakat bunlar klasik adımlardı. Nasıl ki ayağa kalkan her klasik hareket düştüyse, onlar da düştü. İran Kürdistan'ında 1975'lerde adım atmak istediler, olmadı. KDP adına çalışmalar yapıldı. İlk sekreteri Mamosta'ydı. İsteddiği yurtsever, demokratik, hatta insanlığı esas alan bir oluşumdur. Adım atmak istedi, fakat Barzani'nin şahsında somutlaşan -milliyetçi de demeyeceğim- çok geri düşünce nedeniyle bu fırsat başarıya ulaşamadı. 1975'lere gelindiğinde yüz bin peşmergesi, milyonlarca dolar parası, yüzbinlerce silahı olmasına rağmen, sırf İran Şahı istedi diye, Barzani kendi eliyle tasfiye oldu. Böylece sonuçta son klasik devrim de düştü ve YNK oluştu. Koşulları çok dar da olsa, bir şeyler yapmak istedi. Bir taraftan Irak rejimi Saddam'ın liderliğinde güçlenirken, diğer taraftan İran islami rejimi de pek imkan vermedi. Ali Asker ve arkadaşları Hakkari'den geçip Behdinan'da mücadele etmek istediler. Ancak KDP tarafından şehit edildiler. Onlar Kürdistan şehitleridir.

Bu son savaşı yürüten kişi yine Sami Abdurrahman'dır. Sami Abdurrahman, 1975'te Ali Askerlerin başına getirdiğini şimdi bizim başımıza getirmek istiyor. Bizi de Hakkari'de boğmak istiyor. Yalnız bu savaş devam ediyor ve tamamen Kürdistan bir savaştır. İki örgütün savaşı değildir. Ali Asker ve arkadaşlarını iyi tanırırsınız. Bir tarafta yurtsever olanlar, diğer tarafta Barzani aşireti ve Türk helikopterleri etraflarını sarıp onları imha ediyorlar. Bu yurtsevere karşı 'brakuji' değil, ihanet savaşıdır. Yine YNK'ye karşı olan savaşa da 'brakuji' diyemeyiz. Bir tarafta yurtsever, demokratik ve bir şeyler yapmak isteyen bir hareket, diğer tarafta ise buna fırsat vermeyen, yol vermeyen Barzani! İşte bu noktaya 'brakuji' denmemelidir. Bizimle KDP'nin savaşı kardeş savaşı değildir.

Federasyonun oluşması için Kürdistan'ın içinde ve dışında imkanlar var. Kürdistan'ın tüm parçalarında tarihi adımlar atmanın olanağı vardır, eskisi gibi değildir. Kuzey'de yükselttiğimiz bu devrim fırsattır. Barzani "demokratik bir federasyon olmasın", yine "Barzani çıkarları" diyor. "Herkes hizmetimizde olsun" diyor. Türkiye de onu istiyor. "Güney'de halk federasyonu oluşmasın" diyor. "PKK, Kuzey'de yapılacak ittifakla devrimi yükseltesin" diyor. Barzani de buna "tamam" diyor. Bu son zamanlarda aldığımız haberlere göre, Barzani Türkiye'den 48 panzer almış. Dolayısıyla bu savaş Kürtlerin savaşı değil, Türk faşizmiyle yapılan bir savaştır. Savaşın bir tarafı Türk faşizmi ve Barzani'yken, diğer tarafı ise yurtseverlerdir. Üzerinde fazla durmaya gerek yoktur.

Sadece bu savaş için değil, bütün Kürt sorunları için böyle bir adım atılmalıdır. Bu adım ulusal bir adımdır ve partiler üstüdür. Tüm parti stratejilerinden daha üstündür. Ulusal Kongre adımı, ulusal strateji adımı demektir. Şimdiye kadar birçok parti kendi başına kaldı ve zarar gördü. Eğer birliğe gelmezlerse daha da büyük darbe alırlar. Eğer Barzani de Ulusal Kongre kararlarına gelmezse sanırım darbe alır. Böyle bir adımı atmak için zaman çok müsaittir. Üç dört devlet de böyle bir oluşumu şimdiden kabul ediyor. Kürt halkının böyle bir oluşuma ihtiyacı vardır. Kürt halkı devrimle ayağa kalkmıştır. Milyonlarca Kürt Ulusal Kongre için oyunu vermeye hazırdır. Bu nedenle hiç kimse koşullar elvermiyor diyemez.

"Savaşı durdurun, barışın, sonra kongre yapalım" mantığı doğru değildir. Varolan bütün sorunlar, engeller, gelişmeler Ulusal Kongre'de halledilir. Ulusal Kongre bunların çözümü içindir. Ben de Mamosta'nın çağrısına katılıyorum. Kendisi uzun yıllardan beri Kürtlük için emek vermektedir. Şu anda bir araya geldik. Bu birlikteliğimiz Kürt halkı için önemli bir adımdır. İnanıyorum ki, bunun üzerine Ulusal Kongre'yi yaratacağız. Sonuçta hepimizin yeri Ulusal Kongre'dir.

- Ulusal Kongre'den büyük umudum vardır.

-ÊMamosta'nın gelişine çok sevindik. Mamosta on sekiz yaşında bir genç gibi. Mamosta Hawar'da da bu sevinci görüyorum. Bu da ulusal bir ruhtur, devrimci bir ruhtur. Bu yüzden gelişinize büyük değer veriyor ve sizlere çok teşekkür ediyorum.

Hawar: Bazıları partinizin çizgisini, marksist oluşunuzu eleştiriyor. Özellikle bu bölgede çıkarı olan devletler, "marksist bir parti" diye eleştiriyorlar. Bu devletler her zaman ve her çeşit yöntemle marksist devletlere ve partilere karşı savaşıyorlar. Sizin bu eleştirilere karşı tavrınız, cevabınız nedir?

Abdullah Öcalan: PKK'de gerçekleşen marksizm bilimseldir. Sovyetlerde gelişen sosyalizme dayalı gelişmedi. Bizim oluşturduğumuz sosyalizm bilimsel sosyalizmdir. Bu sosyalizmden ne anlıyoruz? Bu sosyalizmde toplum bilimsel olarak nasıl tanınır? Bilim, toplum üzerine ne diyor? Bunları Kürdistan özgüline indirdik. Kürdistan tarihi, devrimi üzerinde bilimsel olarak durduk. Bizim sosyalizm anlayışımız budur. Eğer bilimsel bir görüş açısı olmazsa, tarihi tanımak, toplumu tahlil etmek, ilerleme sağlamak imkansızdır. Bilimsel sosyalizm bizi aydınlattı, bize yol gösterdi. Bize tarihinizi böyle tanıyacaksınız, ilerlemeyi şöyle sağlayacaksınız dedi. Bizim için bazıları PKK marksist-leninist diyorlar. Stalinisttir, maocudur diyorlar. Ne söylerse söylesinler, önemli olan husus şudur: Günümüz koşullarında bilim olmadan hiçbir şeyi tanıyamazsın. Bugün toplumda her şeyi bilimsel yürütüyoruz ve böyle ilerliyoruz. Bilimsel bir politika olmadan Kürdistan'da ilerleme olmaz. Özellikle bugünkü koşullarda bu hiç mümkün değildir. Bugün yürüttüğümüz bilimsel sosyalizmdir. Kürt kişiliğini, Kürt toplumunu açtık. Kürt'e ve Kürdistan'a bakış hem de bilimsel bir şekilde düzelttik. Sonuçta PKK oluştu. Burada bu görüşün bilimsel olduğu ortaya çıkıyor. Yine doğrudur. Neden doğrudur? Çünkü bilimseldir. Bilimi nasıl inkar edebiliriz? Eğer bilimi inkar edecek olursak başarıya ulaşamayız. Bu nedenle şu devlet şunu demiş, bu devlet bunu demiş, önemli değildir. Eskiden Türkiye Komünist Partisi bize, Kürt milliyetçileri diyordu. Birçok Avrupa devleti de bize, ortodoks komünistler diyordu. Bazıları bize dincidir diyorlar. Herkes bir şey söylüyor. Bunlar fazla önemli değildir. Biz bu görüşlere dayanarak çalışma yapmadık. Şimdiye kadar bilimsel yürüyoruz. Hem bilimseliz hem de ulusalız. Çünkü Kürdistan koşulları bunu gerektiriyor. İnsan toplumu, Kürt toplumu varoldukça sorunların üzerinde bilimsel bir şekilde duracağız. Bugünün koşullarında bilim geçerlidir ve bu hakkımızdır. Zaten bilim olmadan bir şey yapamazsın, Kürdistan Devrimi'ni de gerçekleştiremezsin. İşte biz buna bilimsel sosyalizm diyoruz. Başka da bir çaremi yoktur.

Karar sahibi olmayan bir halk
beyninden yoksun bir halktır

- İkinci sorum şu: Bilindiği gibi parlamenterler, halkın temsilcileridir. Halk onları oyları ile seçiyor. Parlamento halkın iradesiyle oluşur. Demokratik bir yöntemle oluyor. Sürgündeki Kürt Parlamentosu şu anda sürgündedir. Bazı özel durumlar nedeniyle üyeler zor koşullar altında seçildi. Acaba sürgündeki parlamenterler görevlerini yerine getirebiliyorlar mı? Kürt halkının sesini, Kürt gerçeğini, uluslararası alanda durumdan haberdar olmayan kesimlere ulaştırabiliyor mu?

Şimdi başka bir çalışma var. Ulusal bir parlamentonun oluşturulması, Ulusal Kongre şeklinde düşünülüyor. Bunun içinde her parçadan kişiler yer alacak. Bu Kongre, Sürgündeki Kürt Parlamentosu'nun yerini alabilir

mi? Sizin Kongre hakkındaki görüşünüz nedir? Buradaki rolünü ne kadar oynayabilir? Partiniz ne oranda bu kongreyi destekliyor?

- Şimdi niçin Ulusal Kürt Kongresi? Şu bir gerçek ki, Kürt halkı henüz karar sahibi olamamıştır. Bir karar sahibi olmayan bir halk, beyninden yoksun bir halktır ve bir halk da beyinsiz olamaz. 20. yüzyılda Kürt halkının varolan beyni de dağıtılıyor. Kürdistan parçalandı. Düşman her parçada kendi otoritesini ve iradesini hakim kıldığı için Kürt beyni kalmadı. Günümüze dek beyin gittikçe küçüldü ve Kürt halkı öndersiz kaldı. Ulusal Kongre, Kürt beyninin işlevi görmesi için oluşturulmalıdır. Kürt halkının eli, gözü, ayağı, kulağı var, ama beyni yoktur. Otuz kırk milyon insanın beyinsiz kalması mümkün değildir. Beyin düşüncedir, beyin karardır, beyin kontroldür. İşte Kürt halkı için de böyle bir beyin gereklidir. Düşünecek, karar alacak ve kararını hayata geçirecektir. 1940 ve 1950'lerden sonra Kürt halkı için böyle bir meclis, beyin oluşturulmadı. Zorunluydu, ama yapılmadı. Eğer oluşsa ve yürüseydi, Kürdistan koşulları bugün apayrı olacaktı.

Görüldüğü gibi Kürdistan stratejisi yoktur. Strateji nedir? Uzun ve derin düşünmedir, karar sahibi olmadır. Şimdi bu yoktur, herkes bir yerde ve herkes bir karar sahibidir. Herkesin bir karar aldığı yerde devrim olmaz ve bu halk da sömürgecinin denetiminden kurtulamaz. Esas adım, alınan karara kim uyuyor, kim uymuyor, kontrol etmektir. Artık herkes hesabını iyi yapmalıdır. Kim yanlış karara, kim doğru karara uyduğunu kendisi bilir.

Diğer bir nokta şudur: Koşullar eskiden çok dardı, imkanlar elvermiyordu. Birkaç Kürt insanının bir araya gelmesi olanaksızdı. Ama şimdi dış devletler sonuna kadar açıldı. Kürdistan'da koşullar oluştu. Kürtlerin de buna eğilimi var. Dönem Ulusal Kongre sürecidir. Geciktirmek doğru değil. Çok da gereklidir. Artık tüm Kürdistan parçaları birbirleriyle bağlantılıdır. Bir parçanın devrimi diğer parçayı etkiler. Bir parçanın kararı diğerini etkiler. Bir partinin ilişkisi diğer partileri, parçaları ilgilendirir. Hatta Kürtlerin birliği zafer için en büyük fırsattır. Birlik olmadan başarı da olmaz.

Bu nedenle diyorum ki, Ulusal Kongre her şeyden, her partinin çalışmasından önce gelir. Bu öncelikli sorundur. Eğer sorunların çözümünü istiyorsan, birlik istiyorsan, devlet istiyorsan, her şeyden önce Kürtler bir karara varmalıdır. Onun da yolu Ulusal Kongre'dir. Kendini Kürt stratejisine ulaştıracaksın. Stratejiye ulaşmak için de Ulusal Kongre'ye ulaşacaksın. Ülke dışında oluşan parlamento bunun için ilk adımdır. Ulusal Kongre sürgündeki parlamentoyu tamamlar. Kongremiz olursa, Sürgündeki Kürt Parlamentosu üyelerinin de onun birer üyesi olacaklarına inanıyorum. İçinde yerlerini alacaklardır. Ulusal Kongre için bir zemindir, birbirlerini tamamlarlar.

- Bilindiği gibi Kürdistan'daki Kürt halkı yıllardır Türk sömürgeciliğinin zulmü altındadır. Durumu çok kötüdür. Dış dünyanın bu duruma ses çıkartmaması ve Türk rejimi ile ilişkileri sonucu Kürt halkı kendi dilinden mahrum kalmıştır. 75 yıldan beri insani haklarından, yani dilin ve kültürün geliştirilmesinden, basın-yayın hakkından, her şeyden mahrum bırakılmıştır. Görüşüme göre halkımızın dilini, kültürünü, yayını geliştirmesi için yurtdışındaki Kürtlerden başlayarak çalışmalar yapılabilir. Ancak onların da kendi anadillerini konuşmakta zorlandıkları bir gerçektir. Sizce bu saydıklarımızın geliştirilmesi için, bu yurtdışındaki Kürtlerin önündeki engelleri nasıl kaldırabiliriz?

- Kürt dili sorunu Kürt sorunuyla bağlantılıdır, Kürt ulusal sorununa bağlıdır. Genel olarak Kürt sorunu, ulusal Kürt sorunu hal olmadan, ilerlemeden, dilin gelişmesi için adım atılması mümkün değildir. Akademilerle Kürt dili için bazı adımları atmak mümkündür. Fakat bu halka mal olmaz. Bununla birlikte devrim yapmak ve siyasi kazanımların olması gerekir. Şimdiye kadar dil üzerinde çok duruldu. Fakat etkisi fazla olmadı. Çünkü siyasi meseleler çözülmedi. Siyasi meseleler hal olmazsa, Kürt çocukları okula gidemezler, okul oluşturmazlar. Ulusal sorun hal olduğunda siyasi meseleler de çözülür, çocuklar okula gider. O zaman öğretmenler olur, dil sorunu da hallolur ve dil kendiliğinden ilerler.

Siyasi mesele hal olmazsa, toplumsal meseleyi, dil meselesini nasıl hal edeceksin? Okulları nerede yapacaksın? Avrupa'daki ülkelerde bile okullar kurmak imkansızdır. Bu nedenle dil sorunu hal olmaz. Yurtdışında olamaz. Günümüzde dil sorunu ilerliyor. Çünkü devrim ilerliyor. Dikkat etmemiz gereken bir nokta da şudur: Dil sorununu ulusal sorundan üstün görmemek gerekir. Yine dil sorunu bir günde anlaşılabilecek bir sorun değil, uzun bir vadeyi kapsayan bir sorundur. Dil sorunu, siyasi sorunun dışında olamaz, onun dışında çözüm de bulamaz. Bu da uzun bir vade ister.

Sadece siyasi meseleler değil, özel meseleler de vardır. Kültür meselesinden dolayı Kürt dili dört lehçeye ayrılmıştır; hatta her lehçenin içinde mıntika farklılıkları, birçok Kürt komşusu olan devletlerin dil hakimiyetleri vardır. Birçok kelime Arapça, Türkçe ve Farsça'dan karışmıştır. Diğer bir şey de Kürt halkı

kendi aralarında tek bir dilde ilişki kuramamışlardır. Biri Arapça ile, biri Türkçe ile, biri Farsça ile ilişkilerini kurmuştur. Bu özellikler de aydınlarında görülen bir şeydir. Bu da dil konusu için büyük bir zorluk çıkarıyor. Nasıl her şeyin anahtarı devrim ise, dilin de anahtarının devrim olduğuna inanıyorum. Devrimin başarıya ulaşmasıyla dil sorunu da çözülecektir.

Şimdiden bazı imkanlar oluşmaya başladı. Televizyon, radyo, gazete Kürt dilinin gelişmesi için büyük bir adımdır. İlerde kurtarılmış bölgeler oluşursa, buralarda Kürt dili için akademi kurulabilir. Birçok lehçesi var, ama devrim olduğunda ve insanlar devrimle bütünleştiğinde lehçeler de birbirlerine yakınlaşır. Kurmanci, Sorani yanına gidecek; Sorani Kurmanci'nin yanına, Zazaki Kurmanci'nin içine girer. Kurmanci Zazaki'nin içine girer. Diğer lehçeler de girer ve böylece milli bir dil ortaya çıkar. Bu da zaman ister. Ekonomide durum siyasetle bir olunca dil de günbegün bir olur. Bu yüzden bu sorunu esas almamak gerekir. Bu sorunun hal edilmesi, ulusal ve siyasi sorunun hal edilmemesine bağlıdır. Ama şimdiden gazetelerde, radyoda, dergilerde, televizyonlarda Kürt dili üzerinde güçlü durulmalıdır. Alfabetesi oluşturulmalı, Kürt çocuklar için ilkokullar kurulmalıdır. Propagandada Kürt diline ağırlık verilmelidir. Bu şekilde milli Kürt dili yerini bulacak ve sorun çözülecektir.

Önderlik tarzı demokratik çözüm tarzıdır

- Sizin ve sizin partinizin düşmanının, Kürt halkının da düşmanı olduğunu söyleyebiliriz. Sizin partinizi bağlayan kararlar Kürt halkını bağlayan kararlardır. Bunlar sizin önderliğiniz altında çıkıyor. Bu kararları diğer partili arkadaşlarınızla oturmadan alıyorsunuz. Şimdi bu durumu bazı karşıtlarınız koz olarak kullanıyorlar. Halk içinde "PKK içinde demokrasi yoktur, diktatörlük vardır" propagandasını yapıyorlar. Sizin bu konudaki görüşleriniz nedir?

-Önderlik tarzı demokratik çözüm tarzıdır. Önderliğin çalışması halkın yüreğindeki çalışmadır, halkın beynidir, halkın dilinin çalışmasıdır. Böyle iddiaları dile getirenler çok büyük ahmaktırlar. Hatta ben bunlara kulakları iki üç karış uzun ahmaklar diyorum. Ben ayağa kalkmadan önce kimse ben Kürt'üm demiyordu. Kürt düşünmeye, Kürtçe şarkı söylemeye korkuyordu. Birkaç Kürt bir araya gelerek toplantı yapamıyordu. Ama bugün milyonlarca Kürt insanı devrimle yürüyor. Ülke içinde olsun, ülke dışında olsun, yüzbinlerce kişilik katılımla yürüyüşler oluyor. Eskiden Kürt kadını evinden bir adım dışarı çıkıp komşusunun evine gidemezken, şimdi dağ başlarına doluyorlar. Kürt köylüsü bir ağaya, şeyhe karşı ağzını açmaya korkarken, şimdi herkes devrim daha zafere ulaşmadan büyük bir özgürlüğe kavuşuyor. Eskiden Kürt halkının sesi duyulmazken, şimdi herkes otuz kırk milyon Kürt'ün varlığını kabul ediyor. Bugün televizyon var. Bırakalım televizyonu, eskiden kimse bir şarkı bile söyleyemiyordu. Her şeyi iğne ile kuyu kazar gibi biz yaptık. Kürt halkı artık dünyadaki yerini almıştır. Eğer bu demokrasi değilse, o halde demokrasi nedir? Şeflik var, diktatörlük var deniliyor. Hepsi yalan. En büyük demokrasi budur. En büyük demokrasi bir halkı böyle ayağa kaldırmaktır, onu böyle yaratmaktır. Dünyada en büyük demokrasi budur.

Parti içinde önderlikten başka görüşü olan yok. Buna ben de çıldırıyorum. Konuşmasını beceremiyor, düşman gözüne vurmuş kör etmiş, kulağına vurmuş sağır etmiş. Ben günde bin bıçak vuruyorum, gözünü ve kulağını açmak istiyorum. Sadece demokrasi çalışmasını yapmıyorum, demokrasi kılıcı gibiyim. Bu mesele üzerinde, Apo'nun önderliği nedir diye durmak isteyen varsa, işte Apo'nun önderliği demokrasi kılıcıdır. Mesut Barzani bana "sen demokrasinin kılıcısın" dedi. Demokrasiyi demokrasi yapalım, demokrasi kılıcı ile üzerine gidelim.

Önemli bir nokta da şudur: Eğer bir halk konuşuyorsa, irade sahibi olmuşsa bu en büyük demokrasidir. Düşünce olmazsa, siyaset olmazsa demokrasi olmaz. Demokrasisiz siyaset de olmaz. Bir halk siyasetsiz bırakılıyor. Demokrasi bu mudur? Demokrasi halkın iradesidir. Halkın iradesi siyasi güçtür. Bunun için siyaset gereklidir. Siyaset için de başarı gereklidir. Başka da olmaz. Bunların tümü oluştu. Bu da demokrasidir. Çünkü tümü halk için oluşturuldu.

Kürdistan'da bizim dışımızda da partiler vardı. Bunlara saygım vardır, ama onlar bu şeyleri oluşturmadılar. Şimdi de dile getirdiğimiz gibi, demokrasi en büyük iştir. Daha düne kadar iki kelimeyi konuşamayanları şimdi devrimci yaptık. Bu da devrimin en büyük işlerinden biridir. Hiç kimsenin Kürt'üm demeye cesaret edemediği yerde hepsini yurtsever yaptık. Bu demokrasidir. Diğer bir şey de, ben parti içinde arkadaşlarımın benden daha fazla yer almalarını istiyorum. Beni çıldırtıyorlar, "biz bir şeye layık değiliz" diyorlar. Ben de haydi yoldaşlar, siz büyüdünüz, yaşıınız otuz kırka ulaştı, merkez komite üyeliğini yapın

diyorum. Yok, diyor. Onlar için, dilleri açılınsın diye bine yakın kitap yazdım. Ama konuşmuyor. Bu yüzden de çıldırıyorum. Mesele kızım sana söylüyorum gelinim sen anla misaline döndü. Bunları Kürt'ü aydınlatmak, tüm dünyanın da Kürt meselesi konusunda aydınlanması için yapıyoruz. Bu nedenle bizim bu çalışmamız Önderlik çalışması değil, demokrasi kılıcı çalışmasıdır. Bu nedenle Kürt demokrasisi sorunu üzerinde böyle duruyoruz.

Kürdistan'da demokrasi aynı zamanda bilimdir. Demokratların da sesi güçlüdür. Büyük demokratlar kılıçtır. Fransız Devrimi'nde de, islamiyette de öyledir. Demokrasi vardır ve kılıç da demokrasidir. Birkaç kişi vuruldu diye kimse kimseyi anlamıyor, anlamaya yanaşmıyor. Bu demokrasi değildir. Bir kişi demokrasi için büyük çalışmalar yaparken, binlerce kişi demokrasi adına demagoji yapıyor. Bunların dile getirilmesi Kürtler için çok önemlidir. Daha çok demokrasi ve demagoji üzerinde durmak gerekir. Gerçek demokrat ile demagogu ayırmak ve demokrasiye uyanla demagoji yapanı açığa çıkarmak gerekir. Bu, sorunun iyice anlaşılması için de önemlidir. Ben fazla değinmek istemiyorum. Yalnız yaptığımız iş en büyük demokrasi işidir, demokrasinin kılıcıdır.

- Türk radyo ve gazeteleri her gün partiniz için, Türkiye'den ayrılıp bağımsız bir devlet kurmak istiyor diyor. Yine Kürt halkının düşmanlığını yapan bazı medya kuruluşları da aynı şeyleri söylüyorlar. Bununla bölgedeki devletleri de korkutmak istiyorlar. Bunu da sizi bölücü göstererek yapıyorlar. Sizin buna cevabınız nedir?

- Bizim baştan beri Kürt halkı ve Kürdistan için yaptığımız çalışmalar, bağımsızlık ve özgürlük içindir. Benim şu ana kadar yaptığım çalışmalar bölmek için değildir. Böyle bir şey demedim. Tam aksine bağımsızlık ve özgürlük meselesi, merkezileşmedir ve halkların birliğidir. Ayrıca günümüzde Kürt halkının İran, Irak, Türkiye'den istediği haklar nelerdir? Özgürlüktür, siyasi hakkıdır, toplumu ilerletme ve ekonomisini geliştirme hakkıdır. Sınır çizgilerini ayırmadan da bunlar gerçekleşebilir. Türk halkının ne kadar hakkı varsa, Kürt halkına da o kadar verilsin. Kendi ülkeleri içinde olur, sınırları ayırmaya gerek yoktur. Hatta biz sınırların değiştirilmesini şu aşamada uygun bulmuyoruz. Hatta imkan olsa da istemiyoruz. Çünkü bundan zarar görürüz. Birçok yönden yararımıza değildir. Biz her koşulda sınırların değişmesinden yana değiliz. Yararımıza olduğu sürece birlikte birlikte kalabiliriz. Kürt halkının çıkarlarını savunabiliriz.

Tabii şimdi bunu da kabul etmiyorlar. O halde biz de sonuna kadar savaşımımıza devam edeceğiz. Zaten Kürtleri bu duruma getirenler bu devletlerdir. Biz de sonuna kadar yürüme kararı aldık. Bu iş zorla olmaz. Halklar arasındaki kardeşliği ispatlasınlar, o zaman bir arada yaşarız. Biz buna da varız. Ama ne böyle kabul ediyorlar, ne de öyle. Bunların tavırları, Kürt halkının kararına karşı düşmanlıktır. Birlik, bağımsızlık, eşitlik üzerine PKK değil halkın kendisi karar verecektir. Biz diğer parçalar hakkında karar vermek istemiyoruz. Kürt halkı üç millet içinde parçalanmıştır. Şu anda Türk, Fars, Arap ulusları içindedir. Biz bu üç ulus içinde bir federasyon, Demokratik Halk Federasyonu oluşturmak istiyoruz.

Eğer biz bu üç devlet için Kürt federasyonu oluşturursak, Ortadoğu federasyonu da oluşur. Kürdistan bir federasyon, Ortadoğu federasyonu demektir; yani Ortadoğu halkları birliği demektir. Kürdistan halkı bağımsızlığı ve özgürlüğüyle Ortadoğu halklarını parçalamıyor, tersine bütünleştiriyor. Kürdistan halkının özgürlüğü ve bağımsızlığı, Ortadoğu halkları için büyük bir yol göstericidir, birliği sağlar. Bu nedenle de bu çalışmalar önemlidir. Tüm Ortadoğu halkları özgürleştğinde eşitlik ortaya çıkar. Bu nedenle bölücülük iddiaları doğru değildir. Biz bölünmeyi istemiyoruz. Onlar halklar arasından eşitsizliği, köleliği istiyorlar. Biz de bunlara karşıyız.

PKK savaşı insanlığa karşı yürütülen
terörizme karşı bir savaştır

- Türk devletinin televizyonu, gazeteleri, radyosu PKK'yi her zaman teröristlikle suçluyor. Türk rejiminin yaptığı barbarlık ve vahşeti gizlemek için, PKK'nin tüm çalışmalarını teröristlikle damgalamaktadır. Buradan şu sonucu çıkarıyorum: Birincisi, Türk medyası partinizin, savaşçıların Kürtler arasında, Kuzey Kürdistan'da terörist eylemler yaptıklarını, özellikle kendi düşüncelerini paylaşmayan kişilere yönelik askeri eylem yaptıklarını, terör estirdiklerini, yine Kürdistan'da meydana gelen faili meçhul bazı eylemlerin sizler tarafından yapıldığını söyleyerek, bunları sizlere mal ettirmektedirler.

ikincisi, Türk devleti kendi medyası yoluyla partinize bazı yabancı devletlerin maddi ve manevi destek sunduğunu ve Türkiye'ye karşı kışkırttığını söylüyor. Bu iki iddia hakkında ne diyorsunuz?

- Bu sorularınız çok önemlidir. Tam aksine günümüzde tarihin en büyük terörizmi Türk egemenlerinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin estirdiği terördür. Kaç halkı ortadan kaldırdı? Ermeni, Asuri, Rum halkını ve binlerce yıldır oluşan kültürü yok etti. İşkenceler sadece diğer halklara değil, Türk halkına da yapılmıştır. Alevilere yaptığı işkencelerin tarihte eşi bulunmaz, alevilerden binlercesini sağ gömerek öldürdü. Bunları Selçuklular, Osmanlılar yaptı. M. Kemal ise en yakın arkadaşını idam ettirdi. Türk egemenliğinin kaynağı terörizmdir. Bunu tüm dünya biliyor. Dünyada en vahşi barbar terörizm Türklerindir. Şimdi de Kürt halkını terörle bitirmek istiyor.

Buna karşı duran PKK direnişi terörist değildir. Tam aksine islam cihadı ne kadar kutsalsa, direnişimiz de Kürt halkı ve tüm insanlık için o kadar kutsaldır. Bana sorulsa, en kutsal savaş PKK'nin Kürdistan'da yürüttüğü savaştır derim. Bu kutsal bir savaştır, temiz bir savaştır. İnsanlığa karşı yürütülen terörizme karşı bir savaştır. PKK önderliğinde yürütülen savaş, böyle kutsal bir savaştır. Bunu fazla dile getirmeye gerek yoktur. Düşmanımıza bakın, savaşımızın ne olup olmadığını anlayacaksınız. Kürt halkı ve devrimcileri katliamla karşı karşıyaydı. Biz bu savaşla bu katliamı durdurduk. Bu halkın dili tutulmuştu, açıldı; elleri koparılmıştı, bu savaşla tekrar yaratıldı. Halk katliamla karşı karşıyadır. Bunu başka türlü nasıl durduracaksınız? Kim buna terörizm diyorsa o yüzü karadır, o şerefsizdir. Belki her savaşta terörizm vardır, ama PKK'nin savaşında yoktur. Tabii Türk rejimi ve basını böylesine kutsal bir savaşı dünyaya terörizm diye tanıtmak istiyor. Ama buna fırsat vermemek gerekir. Gün geçtikçe dünya da vahşi, barbar teröristin kim olduğunu anlıyor. Dünya bildiği için de fazla önem vermiyorum.

İkincisi, dünyada tek başına kalkıp kendini yürüten partinin PKK olduğunu söyleyebilirim. PKK doğduğu ilk günden günümüze kadar, Kürt halkının yardımıyla ayağa kalktı. Hiç kimse tek bir yardımda bulunmadı. Bazı dostlar bireysel yardımda bulunmuş olabilir, ama yüzde doksan dokuz bunlar Kürt halkının yardımlarıdır. Biz diğer devletlerin ve halkların yardım etmesini isteriz, ama etmiyorlar. Çünkü bizim sonuna kadar bağımsızlık ve özgürlük istediğimizi biliyorlar. Kürt'ün bağımsızlık ve özgürlük dostu da azdır. Bu nedenle yardım etmiyorlar. Ne Rusya devleti, ne İran böyle bir şeye yaklaşıyor. Yapmak isteseler de yapamıyorlar. Yardım etselerdi ben kabul ederdim. Kendi menfaatleri nedeniyle böyle bir girişimde bulunmak istemiyorlar. Ama biz Kürt halkının yardımını sağladık. Bu da bize yeterlidir, diğerlerini istemiyoruz. Şimdi günde binlerce kişi bizden yardım istiyor. Günü gelince ABD'nin de bizden yardım isteyeceğine inanıyorum. Şimdi İran bizden yardım istiyor. İlerde Rusya da isteyebilir. Biz yardım almıyoruz, tam aksine veriyoruz. PKK böyle bir seyir izliyor.

PKK Kürdistanı yurtsever bir partidir

- Savaşçıların Kuzey Kürdistan'dan Güney Kürdistan'a geçişi Türk hükümeti için bir gerekçe yaratıyor. Bunu bahane ederek zaman zaman askerlerini Güney'e gönderiyor ve operasyon yapıyor. Bu da Güney'deki federal hükümette birçok sorunun çıkmasına neden oldu. Şimdi bölgedeki Kürt federe hükümetinin düşmemesi, TC'ye gerekçe olmaması, yine işbirlikçilerin elinde bir koz olmaması için sizce tedbir ne olmalıdır?

- Büyük Kürdistan devrimi Güney Kürdistan devrimidir. Öncelikle bunu anlamak gerekir. İkincisi, Güney, Kürdistan Federal hükümetini kurduğunu sanıyor. Oysa bana göre eğer Kuzey'deki gelişmeler olmazsa, bırakalım federal hükümeti, düşman tüm Güney'i Halepçe'ye çevirir. Eğer bugün Güney Kürdistan'da Halepçe türü katliamlar uygulanmıyorsa, bunun sebebi Büyük Kürdistan'ın gelişen devrimidir. Bu gerçeği görmek gerekir. Diğer bir şey ise, eğer PKK çalışmaları olmazsa, düşmana bağlı olmayan güçlerin ulusal bir çalışma yapmaları mümkün değildir. Ulusal demokratik bir konumda duramazlar. Şimdiye kadar başaramamalarının sebebi, Kürt halkının düşmanlarıyla işbirliği yapmalarındandır. Şimdi de bizim önümüze engel çıkarıyorlar. Bizi gerekçe olarak gösteriyorlar.

Burada kendini kandırmamak gerekir. PKK Kürdistanı, yurtsever bir partidir. Demokrasi partisidir; Kürtlerin, Kürdistan'ın ve demokrasinin hizmetindedir. Kuzey'de, Güney'de, Doğu'da bu bizim görevimizdir. Biz Kürt halkıyız, onun karşısında değiliz. Gücümüz olduğu müddetçe hizmete devam edeceğiz. Bunun dışında bir yol da yoktur. 1970'te Güney Kürdistan'da otonomi oluşurken, YNK Irak rejimi ile ittifak kurmuştu. Türk rejimi neden yardım etmedi? Halepçe'de katliam oldu, neden sesini çıkarmadı? Senin düşmanın Güney'e bu kadar önem veriyorsa, sen ne yapacaksın? İttifakın düşmanla değil, halkınla, kardeşinle olacaktır. İttifakların halkınla olmazsa Halepçe gibi daha birçok katliam yaşanır.

Güney'deki tüm partilere söylüyorum: Herkes burada akıllı olmak zorundadır. İşte PKK Güney'de olduğum için Türk ordusu buraya giriyor, bunların hepsi yalandır. Bir defa bu bizim halkımızdır, bizim yurdumuzdur.

Burası da Kürt'tür, Kürdistan'dır. Halkımız içinde kalmaya mecburuz. Taktik sorunu ise ayrıdır. Buna başka yaklaşım, şuna başka yaklaşım gösterilir. Böyle taktiksel bir yaklaşımla meseleler konuşulup hal edilir. Ama kendini düşmana bağlamak, Güney'de federasyon ve Kuzey'de devrim olmasın demek, bunu örtmek için başka bahaneler göstermek... Bu ihanettir. Esas mesele budur.

Bizim çalışmamız Kuzey'de de, Güney'de de askeri ve siyasidir. Kürdistani bir çalışmadır. Aynı zamanda çok geliştirici bir çalışmadır. Engel teşkil eden bir çalışma değil, binyılların sorunlarını halleden bir çalışmadır. Herkes de bunu biliyor. KDP ile aramızda kaç yıldır süren çelişkiler var. Bunlar askeri ve siyasi yöntemlerle çözümlenebilir. Güney Kürdistan'da federasyonu oluştursunlar, biz ikinci gün içine gireceğiz. İsterlerse maddi ve manevi destek sunarız. Kürt halkının, Ulusal Kongre'nin kararı olmadan, biz burada kalamayız. Çünkü biz Büyük Kürdistan Devrimi'ni gerçekleştirmek istiyoruz. Yardım etmek gerekiyor, biz onlara yardım etmek zorundayız. Onlar da Kuzey devrimine yardım etmek zorundalar. Kuzey devrimi olmazsa, Güney federasyonu 24 saat ayakta kalmaz. Çare budur. Eğer federasyonun 24 saat ayakta kalmasını istiyorsan, Kuzey devrimine hizmet yapacaksın. Anahtar budur. Bu anahtarı açmadan, Güney devriminin fazla bir anlamı olmaz. Bu da benim esas görüşümdür. Eğer Güney'de ve Kuzey'de Kürt çelişkileri çözümlerse, o zaman Kürdistan Devrimi daha da güçlü bir şekilde başarıya ulaşacaktır.

- Daha önceki soruda da sorduğumuz gibi bazı güçlerinizi Kuzey'den Güney'e doğru çektiğinizi görüyoruz. Yakında sizinle KDP arasında anlaşma olacak. Peki, bu Güney'deki güçleriniz TC için bir bahane olamaz mı? Yani Türk rejimi KDP üzerinde baskı yaparsa, KDP de size karşı kararlar alır. Siz de böyle görmüyor musunuz?

- Burada da mesele KDP değildir. KDP ile olan savaşımımız da ne KDP savaşı, ne de Kürdistani bir savaşı; Türkiye'ye karşı bir savaşı. KDP ne kadar Türkiye'nin hizmetindeyse, bizim savaşımız da o kadar Türkiye'ye karşıdır. Kuzey'de de, Güney'de de olsa fark etmiyor. Sorun PKK'yi alandan çıkarma sorunu değildir. KDP kırk yıldır Kürt halkının düşmanlarıyla ilişki içindedir. Halen de böyle devam ediyor. Türk subayları her gün çeşitli kararlar alıyor, bunlar da bu kararları yürütüyorlar. Bu düşmanlıktır, bunu kabul edemeyiz. Faşist bir düşmandır, Kürtlerin katliamı üzerine karar alıyor. Sadece Kuzey Kürtleri üzerine değil, tüm Kürtler üzerine kararlar alıyor.

KDP Türklerin aldığı kararlardan uzak dursun, onların dediği gibi yürümesin, biz bir gün dahi kalmayız. KDP, bir Kürt partisidir. Kürt halkının kararlarını, Ulusal Kongre'nin kararlarını kabul etsin, biz burada bir gün kalmayız. KDP Kürt halkının federasyon kararına uysun, bütün Kürtleri kapsayan bir federasyonu kabul etsin, biz bir gün bile savaşı uzatmayız. Dakikasında savaşı durdururuz. Bu partiler meselesidir; Kuzey-Güney meselesi değil, Kürdistani bir sorundur. Bütün Kürtleri ilgilendirir. KDP siyasi toplantılara gelsin katılsın, şartsız savaşı durduralım. Toplantıya gelsin, Kürtlerin sorunları varsa orada hal edelim. Yok, KDP bunlardan ne kadar kaçır ve üzerimize gelirse, biz de Kürt kararlarına ve toplantılarına katılincaya kadar, üzerine o kadar gideceğiz ve direneceğiz.

Sorun KDP-PKK değil, PKK-Türkiye sorunudur. Sorun, KDP-PKK savaşı sorunu değildir, bu Kürt meselesidir. Bu sorun sadece PKK ve KDP'yi ilgilendirmiyor, aynı zamanda tüm Kürtleri ilgilendiriyor. Bu sorun neyle çözülecek? Kürt toplantılarıyla, Kürdistan Ulusal Kongresi'yle çözülecek.

- Siz bazen gazetelerinizden, radyonuzdan, televizyonunuzdan ve cihazlarınızdan Türk askerlerinin, jandarmasının peşmerge elbisesi giyip peşmerge (KDP) saflarında size karşı savaştıklarını söylüyorsunuz. Elinizde bu iddialarınızı doğrulayacak kanıtlar var mı? Eğer varsa neden bunları kamuoyuna ve halka KDP gerçekliğini anlatmak için kullanmıyorsunuz? Veya bu çatışmalarda arkadaşlarınızın eline geçen Türk askerlerinin cesetleri var mıdır?

- Burada birçok ispat var. Zaten kendileri de diyor. Örneğin Sami Abdurrahman "biz yirmi bin peşmerge oluşturuyoruz. Parasını ve elbiselerini Türkler veriyor" diyor. Bir de dün haber aldık: Türkiye onlara 48 panzer vermiş. Her gün Türk subaylarıyla yardım için toplantılar yapıyorlar. Yine elbiseleri, çantaları, silahları ele geçirdik. Silahların hepsi Türklere aittir. Her gün üzerlerinden alıyoruz. Dün altı tanesinin cenazesini Cizre'ye götürmüşler. Kuzeydeki korucularındı. Bu genel bir şeydir. Türkiye her türlü yardımı yapıyor.

- Çelik operasyonunda 35 veya 40 bin Türk askeri vahşi silahlarıyla Güney Kürdistan'a geçti. Güçlerinize karşı, arkadaşlarınıza karşı operasyon yaptı. Bu operasyon çekildikten sonra Güney'e bu girişimden dolayı bazı ülkelerde protestolar gelişti. Bu birincisi. Diğeri ise, arkadaşlarınızın Türk askerlerine karşı gösterdiği direniştir. Türk askerinin çekilirken silahlarını ve malzemelerini size karşı savaşması için KDP'ye bıraktığı yönünde iddialar var. Siz bu konuda ne diyorsunuz?

-Ebu noktada söyledikleriniz doğrudur. Tarihi bir direniş sonunda Türk ordusu gitti. Yoksa gidiş dış tepkilerden, Avrupa'nın tepkilerinden dolayı değildir. Kırk beş gün kaldılar. Avrupa'nın yaptığı çağrı şeklidir. ABD kendisine gir dedi. Kırk beş günün ardından çekildikten sonra çağrı yapıldı. Çekilmeseydi koşullarımız iyiydi, daha büyük darbeler vurabilirdik. Çıkmalarında esas rolü direnişimiz oynadı. Kendi yerine temsilcisini bıraktı.

Burada şuna dikkat etmek gerekir: Türk askerlerinin yerini KDP aldı. Silah aynı silahtır, maddi yardımı yine onlar yapıyor. Türk ordusu hakkımızda karar alıyor. Bunu yürüten de KDP oluyor. Bu önemlidir. Başka bir şey daha var. Zaxo ve Duhok'ta birçok Türk subayı var ve savaşı yönlendiriyorlar. Türkiye Sami Abdurrahman gibi adamlara "al sana silah, al para" diyerek savaşa sürüklüyor. Her gün peşmergeleri toplayıp para ve silah veriyorlar. Türk subayları Duhok'ta her ay peşmergelerin parasını veriyor. Bu neyi ispatlıyor? Bunlar aslında Türk askerleridir, peşmerge değiller. Bunlar KDP'nin peşmergeleri bile değiller. KDP bile bunların üzerinde denetim kuramıyor. Paraları Türkiye veriyor, bunlar Türk askeridir. Sadece elbiseleri peşmerge elbisesisidir.

En büyük insan iradesi devrime katıldı

- Bilindiği gibi siz de Kürdistan'da bir partinin başında, Kürdistanî önderlerdensiniz. Sizin Kürt halkının hakları, istemleri için tasarladığınız şeyler nelerdir? İlerde Kürt halkı nerelere ulaşabilir? Halkımızın amacına ulaşması için atılacak acil adımlar nelerdir?

- Daha önce Kürdistan'ın durumu üzerine derince durduk. Şu anda savaş her şeyi tayin ediyor. Kuzey Kürdistan devrimi çözüme kavuştuğu anda Kürdistan sorunu hal olur. Kuzey Kürdistan devrimi yürüdü mü Kürdistan'ın tümü yürür; durması halinde ise bu sadece PKK'nin düşüşü değil, tüm Kürt halkının düşüşü olur. Kimse de bunu inkar edemez. Eğer bu devrim Kuzey'de başarıya ulaşırsa, orada bir karış ilerlerse, Güney'deki ve Doğu'daki Kürtler on karış ilerler; Kuzey Kürdistan zafere ulaşırsa tüm Kürdistan zafere ulaşmış olur. İşin gerçeği büyük Kürdistan, diğer adıyla Kuzey Kürdistan zafere ulaşırsa tüm Kürdistan zafere ulaşmış olur. Kuzey Kürdistan'ın devrimi her şeyin anahtarıdır, tüm Kürdistan'ın anahtarıdır. Sadece bugünün anahtarı değil, tüm tarihin anahtarıdır.

Kürdistan tarihini mi öğrenmek istiyorsun, devrimdedir. Kürdistan'ın tabiatını mı tanımak istiyorsun, devrimdedir. Güney Kürdistan'da mı kalmak istiyorsun, Kuzey Kürdistan'da devlet yaratmalısın. Tüm Kürdistan için iyi şeyler mi yapmak istiyorsun, Büyük Kürdistan'a hizmet edeceksin. Dünyayla diplomatik ilişki mi kurmak istiyorsun, Kuzey Kürdistan'a bakacaksın. Toplumunu mu yapmak istiyorsun, ekonomik alanda ilerlemek mi istiyorsun, Büyük Kürdistan'a bakacaksın. Yeni insanı mı, yeni yaşamı mı yaratmak istiyorsun, demokrasi mi yapmak istiyorsun, Büyük Kürdistan'a bakacaksın. Bu esaslar üzerinde diyebiliriz ki, devrimi yürüttüğümüz Kuzey Kürdistan parçası anahtardır. Onsuz ne tarih ne yaşam olur. Bugün de olmaz. Ne ekonomi olur, ne siyaset, ne ruh, ne kişilik kalır; bu mümkün değildir. Bu nedenle bu devrimi her şeyin zemini sayıyorum.

Tüm Kürtlerin ve partilerin sadece bugünkü koşullar için değil, tüm Kürtlerin, hatta Ortadoğu'daki halkların da geleceği birçok yönüyle bu devrime bağlıdır. Türkiye'de faşizmin ortadan kalkması, yürüttüğümüz devrimin atacağı adımlara bağlıdır. Yine Ortadoğu halkları için demokrasinin yürümesi yürüttüğümüz devrime bağlıdır. Bu nedenle çok önem veriyorum. Buna önem verdiğim için kendimi güçlü katıyorum.

Amaç ne kadar büyükse insan kendini o kadar güçlü katar.

Diğer bir nokta, birkaç metre yeri kazdın mı altın hazinelerine ulaşırsın. ABD Kürdistan'ın zafere ulaşmasını istemiyor. Çünkü onun için altın kardeşlikten daha önemlidir. Şimdi birçok arkadaşımız kendini feda ediyor, sakat bırakıyor. Çünkü yaşam sadece bu devrimde vardır. Bu da ispatlarıdır. Aç ve susuz olmalarına rağmen müthiş direniyorlar, zorluklara katlanıyorlar. Bu, insanımızın, yaşamımızın yaratılmasıdır. Onsuz ayakta kalmamız mümkün değildir. En büyük insan iradesi devrime katıldı. Bu da bunu ispatlıyor. Bu devrim Kürt insanının her şeyidir. Siz Kürdistan'ın geleceğini nasıl görüyorsunuz dediniz? Bu devrimle bağlantılı olarak büyük görüyorum. Kürt halkı şimdiye kadar insanlığın gerisindeydi. Ama bundan sonra insanlığın önünde yürüyeceğine inanıyorum.

- Başkanın görüşlerine katılıyorum. Kuzey Kürdistan anahtar rolünü oynayan parçadır. "Eğer Kuzey Kürdistan ayağa kalkarsa büyük bir etki yaratacak" deniliyordu. İşte bugün Kürdistan'ın yaşadığı budur. Kuzey Kürdistan ayağa kalktı ve Kürdistan sorunu da bir bütün olarak hal edilecektir.

- Yükselttiğimiz devrimimiz sadece Kürdistan için değil, tüm dünya içindir. Bir zamanlar Fransız Devrimi nasıl Avrupa'da ön ayak olduysa, nasıl Ekim Devrimi Asya ve Afrika'da etkili olduysa, İslam Devrimi nasıl bir sarsıntı yarattıysa, bu devrim de öyle bir sarsıntı yaratabilir. Bunun imkanı, kaynağı vardır. Görüyorsunuz, bu dönem de çok hassastır. Birçok Avrupa devleti çok hassas hareket ediyor. Çünkü biliyorlar. Onun için de Kürdistan Devrimi'ne öyle küçük bir gözle, dar bir bakış açısıyla bakmamak gerekiyor. Devrim Kürdistan'da büyümüş, diğer halklar ve bölgelerde ise soğumuştur. İnsanlık sorunları büyüktür. İnsanlığın büyük sorunlarının cevabı, Kürdistan'da devrimle verilmektedir. Eğer yeni insanlığın yaratılmasını istiyorsan, Kürdistan Devrimi üzerinde duracaksın. Bugün doğa tahrip olmuş. Buna bir çare bulmak istiyorsan Kürdistan Devrimi'nde cevap bulabilirsin. Yeni insanı, -ki, insan karınca gibi olmuş- büyük insanı yaratmak, insanlığı büyütmek istiyorsan, bunu Kürdistan Devrimi'nde yapabilirsin. Bu bir gerçekliktir. Kürdistan Devrimi dar bir devrim değildir, geniştir ve insanidir. Bizim yaklaşımımız da öyledir. Bu devrime Kürt, Kürtlük adına başlamadım. Önce insandım, sonra Kürtlüğe başladım. Cumhuriyet de yaratsak, Kürt veya Kürdistan cumhuriyeti değil, insanlık cumhuriyeti olacaktır. Başka bir nokta vardır. İnsanlık Mezopotamya'da gelişti. Hayvanlar dağda yakalanıp Mezopotamya'da ehlileştirildi. Tahıllar ilkin burada ekildi. İnsanlığın temelini burada yaratıldığı bir gerçekliktir. İnsanlık bugün bir bitişe doğru gidiyor, ama yeni insanlığı Kürdistan'da oluşturacağız. İnsanlığın temeli nasıl burada atıldıysa, insanlığın hakkını, özgürlüğünü ve kurtuluşunu yine bu topraklarda yaratabiliriz. Ben bu gerçekliği derinden inanıyorum. Ama şartları vardır, çalışma ister.

Her zaman siyasi çözümden yanayız

- Son sorum en önemli sorudur. Maalesef kardeş kavgası kabul edilmeyen bir sorudur. Halkımızın bu kardeş kavgasında görüşü nedir, ne diyor? Birçok dünya devleti, Kürt halkının düşmanı olanlar, bu meseleyi ellerinde bir kart gibi tutuyorlar. Dünyaya şunu kanıtlamak istiyorlar: İşte Kürt halkının birliği yok, birbirleriyle geçinmiyorlar. Kürt halkı kendini yönetemez, aşiretler diyorlar. Günümüz koşullarında da acaba yaşanan bu olumsuz duruma bir çözüm bulunamaz mı? Özellikle şartlarınız nelerdir? Sizinle KDP arasında arabuluculuk yapmak isteyenlere ilişkin söyleyeceğiniz özel şeyler var mıdır? Teşekkürler.

-Ebu süren savaşa ben yine brakuji değil diyorum. Bu, düşmanlarla yapılan savaştır. Kendiniz de durumu anladınız. Faşist Türk ordusu çekildi, ama silahlarını onlara verdiler. Üstelik maaş da veriyorlar. Esas noktalar bunlardır. Diğerleri ise, Kürtlerin savaşı kardeş çatışması değildir, Kürt halklarına karşı verilen bir savaştır. Kürt halkının düşmanlarına karşı verdiği bu savaş büyük bir rol oynuyor. Tüm dünya bir araya da gelse, bana bunun kardeş çatışması olduğunu ispatlayamaz. İhanet ihanettir. Barbar, kan emici düşmanla işbirliği yapan, katliamcı, kan emici Kürt düşmanı ile ittifakı kuran -ki, ittifak değil, direkt saldırmaktır, düşmanlıktır- kim? İhanet de, düşmanlık da bir dereceye kadar kabul edilir. İnsan bir dereceye kadar anlam verebilir. Ama direkt faşist düşmanla işbirlikçilik, halka karşı bir tavidir, Kürt halkına düşmanlıktır. Birincisi budur.

İkincisi, insanın adım atabilmesi iyidir. Barzani nasıl geliyorsa gelsin, beni inandıramaz. Sen faşist düşmandan maaş alıyorsun, her türlü ilişkin var. Türk faşizmi kendi memuruna maaş veremiyor; köylüleri, işçileri aç durumdadır. Neden köylülerine, işçilerine para vermiyor da sana veriyor ve seni her şeyin üstünde tutuyor? Kürtleri çok mu seviyor? Esas nokta budur. Madem ki Kürtleri seviyor, Kuzey'deki Kürtler var, neden onlara bir şey vermiyor? "Dağlarda çocuklarımıza bakmak için para alıyoruz" diyorlar. Şimdi sen Kürtlerin kanı üzerinde mi geçimini sağlayacaksın? Git ziraat, ekonomik ticaret yap, esrar ticareti yap, afyon ticareti yap, ama kan ticaretini yapma. On yedi yaşındaki bir gencin, şehidin kanı üzerinde ticaret olamaz. Kürt gencinin, erkeğinin, bayanının üzerine ticaret olmaz. Bunu kabul eden insanlıktan çıkar. Bu büyük bir kara yüzlülüktür. Kürt perişanlığı buradadır.

Biz bu şeylerin anlaşılmasını istiyorduk. Türklerle bir olmasaydı, bu ihaneti yapmasaydı, biz de Barzani ailesinin hizmetinde olurduk. Türk faşizminin peşinden gitmeyi bıraksınlar, hemen yarın savaşı durduralım. Ben şunu söylüyorum: Git söyle, Apo senin askerin olmak istiyor. Onlar kendini buna hazırlasın! Başka bir şey istemiyorum. Kesinlikle bir şey istemiyorum. Sen bana bir cevap getir, bir sonraki akşam savaşı durduralım. Ben kendi hazırlığımı, arkadaşlarımla hazırlığımı yapayım, Güney'in hizmetine girelim. Kürt halkının düşmanlarına karşı savaşalım. Kardeş kavgası kesinlikle olmaz. Federasyon için yardım ederiz. Kürt düşmanı TC hepimiz için aynıdır. Ama Barzani, Türkler Kürtlere ne yaparsa yapsın, yeter ki bana

dokunmasın diyor. Bu ne anlama geliyor? Yani biri gelecek, her gece anasının koynuna girecek; o da bu adam iyidir, anamın koynuna girsın, bir şey olmaz misaline benziyor.

Barzani işte bunu bıraksın. Bu namussuz erkeği evinden çıkarsın. Bu ikiyüzlülüğten çıktığı an, bu beladan kurtulduğu an, ben savaşı durduracağım. Neden KDP önderliği bunları anlamıyor? Bizim istediğimiz şey iki kelimedir. Cevap verdiğinde, bugün bile savaşı durdurabiliriz. Neden anlamıyor? Onun için ticaret de, ziraat da yapabiliriz. Onları parayla doyurabiliriz. İstedğim şeyler bunlardır. Eğer kabul etmezse, çok iyi biliyorum ki, yüzde yüz Türk subaylarının denetiminde olacaktır. Kendisini bu duruma düşürmemelidir. Çocukluk etmesin. Biz bu kadar çalışma yürütmüşüz, bu kadar şehit verdik, çaba harcadık. Barzani bunlara karşı hiçbir şey olmaz. Türkiye ile ilişkiler yararımızdır diyemez.

Türkiye ile ilişkilerini iyi ayarlamalıdır. ilişkileri hiç olmasın demiyoruz. Olsun, ama kendi üzerinde dursun. Ben de siyasi ilişkiler geliştirmek istiyorum, ama kimsenin üzerinde hesap yaparak değil. Kürt meselelerini biz de çözmek istiyoruz. Birlikte bir ittifak yapsaydık, Kuzey'de büyük gelişmeler olurdu. Kuzey'deki gelişmeler dediğimiz gibi Güney'in gelişmesidir; o zaman kendisi iktidar olurdu. Kürt meselesi budur. Bu hal edilmelidir. Kürt meselelerini o da biliyor. Ama buna yanaşmadıklarında silah devreye girer. Biz her zaman siyasi çözümden yanayız; ama başka seçenek bırakılmazsa kendimizi savunmak zorundayız. Sadece iki şartımız vardır: Birincisi, faşist Türk katliamlarını yürütmesinler; ikincisi, Kürt meselesi vardır, kardeşlik vardır. Sorunlar toplantılarda hal edilsin. Başka bir şeyiniz varsa hazırız. Sanırım cevabınızı verebildik.

- Başkanın verdiği cevaplar doğrudur, yerindedir ve açıklayıcıdır. Bizim amacımız da gerçeği, önderliği iyi tanımları için gerçekleri halka götürüp beyinlerindeki çelişkileri çözmektir.

-Eğ Doğrudur. Ben de bu hususları halk için, halkın gerçeği tanınması için, kafası sert olanlar için söyledim. Başka sorun var mı?

- Başka sorum yok. Çünkü Başkanın görüşleri sadece düşündüklerimi değil, hayallerimi de yerine getiriyor. Teşekkürler.

- Noktayı tamamladınız. Bunlar sadece görüşlerimiz değil, siz bize ilham da verdiniz. Sizin yurtsever bir temelde kırk yıl önce yaptığınız iş bizim işimizdir. Yani bir ruh sahibi oluyorsun, teşekkürler.

İbrahim Ahmet: Değerli yoldaşlar! Bütün kalbimle sizinleyim. Sizin yaşınızda olmayı ve bu okulunuza katılmayı, bu bilincinize ortak olmayı çok istiyordum. Size mücadele, yurtseverlik, Kürt halkının ve gencinin hizmetine girecek dersler verecektim. Elli altmış yıl önce söylediğim bir şey vardır: Ölmek için yaşamamalı, ölmek de yaşam için olmalıdır. Ama ne yazık ki, önderlerimiz içinde bize sizinki gibi bu dersleri kavratacak öyle bilinçli biri yoktu. Bizim bu söylediğimiz şiarımıza hayat kazandıracak, bize eski yaşamdan kurtulup yeni yaşam yolunu gösterecek kimseler yoktu. Bize ölümün yaşam için, doğru bir yaşam için olması gerektiğine dair yol gösteren kimse yoktu. Nasıl direneceğimizi, nasıl çalışacağımızı öğreten yoktu. Yine özgür bir yaşam için bize ders veren de yoktu.

Sizi görmem, toplantınıza katılmam beni çok sevindirdi. Özgür bir Kürdistan'da, federal demokratik bir Kürdistan'da birlikte huzur içinde yaşayacağımıza inanıyorum. Hepinize, PKK'ye ve onun Kürdistanı çalışmalarına da başarılar diliyorum. Yine demokratik yurtsever ve Kürdistanı diğer hareketlere de başarılar diliyorum. Hepinize teşekkürler.

Abdullah Öcalan: Ben de İbrahim Ahmet'e ve Mamosta Hawar'a saygı ve selamlarımı sunuyorum.

Hawar: Mamosta İbrahim Ahmet'in dileklerini ben de paylaşıyorum. Ben de elli yaşında bir şairim. Kaç yıldır okul öğrencileri için şiir yazıyorum. Sizden Kürdistan halkının bağımsızlığını isterken, hepimize başarılar diliyorum. Biz zaferi sizde görüyoruz. Umudumuz sizlersiniz. Zafer değerli kardeşim Serok Apo önderliğinde olacaktır.

Abdullah Öcalan: Mamosta İbrahim Ahmet ve Ozan Mamosta Hawar bize güç verdiler. Birkaç kelime söylemek istiyorum. Ben de ilk başlarken şöyle diyordum: Öleyim, ama boşuna olmasın, şerefli ve onurlu bir yaşam için, Kürdistan için olsun. Şimdi Kürtlerin ölümü şerefli bir yaşam içindir. Bu da büyük bir şeydir. Ben bu kelimeyi Mamosta'dan duyarken bir şey fark ettim. Benim çocukluğum neyse, onun çocukluğu da aynıdır. Burada Kürt yurtseverliği birbirine kavuştu. Kuzey-Güney birbirine kavuştu. Burada bütün bunların üzerinde çok güçlü durduk. Burada Kürtlerin birliğini, Kürt ulusal hareketlerinin birliğini görüyorum. Çok memnunum.

Buraya gelişiniz PKK çalışmaları için de büyük bir adımdır. Bize büyük umut veriyor. Öyle inanıyorum ki, şimdiye kadar yaptığınız çalışmalar Ulusal Kongre'yle perçinlenecektir. Mamosta İbrahim Ahmet Ulusal

Kongre'yi ilan edebilir, kendisini destekliyorum. Ulusal Kongre alışmaları için biz istediği desteği sunarız. Gelişlerini saygıyla karşılıyorum. Yine bu alışmamızda Kürt halkı için çözüm bulacağımıza inanıyorum. Çok alışma oldu, çok düşüşler oldu; ama şimdi bu çalışmalarda zaferi, Kürdistan'ın tüm parçalarının çalışmalarında yakınlashmayı görüyorum. Bayramınızı kutlar, esenlik ve sağlık dilerim.

1995